HOLGER DRACHMANN

SAMLEDE POETISKE SKRIFTER

FEMTE BIND

HOLGER DRACHMANN

SAMLEDE POETISKE SKRIFTER

FOLKEUDGAVE

FEMTE BIND

KJØBENHAVN OG KRISTIANIA
GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

FORLAGETS BOGTRYKKERI
1907

VILDT OG TÆMMET

FORTÆLLINGER OG NATURSTUDIER

(FORAAR 1881)

TILEGNET

VENNER OG KAMMERATER

BLANDT DANSKE KUNSTNERE

SKRAAPLANER

Der kom en Mand, to, tre, fire Stykker dukkende frem rundt omkring fra.

De nikkede alvorligt til hverandre, holdt nogle Børn tilbage, som talte lidt vel højt, og nærmede sig Midterdøren paa en langstrakt Fiskerbolig, der vendte den østre Gavl mod Søen, den vestre mod Kørevejen.

Udenfor Døren tog Mændene Huerne af og skubbede sig saa, tøvende og med dukkende Nakker, ind i den snævre Forstue, hvor de foreløbig blev staaende.

I det mindste forekom det Børnene, der lyttede udenfor, at det varede en Evighed, inden Dørklinken blev løftet ind til den indre Stue.

Da dette endelig skete, hørtes som en Hulken af Kvinder; saa blev alt igen stille.

Ruderne paa den lave Længe, der vendte imod Syd, var mørke som Følge af det langt fremspringende Tagskæg; der var desuden Urtepotter med hensygnende Pelargonier og Gyldenlakker i Vindveskarmene; man skulde vanskeligt kunne se, hvad der foregik derinde.

Børnene vovede det heller ikke. Højtideligheden omkring dem skyggede for Nysgerrigheden, ligesom Taget for Vindverne.

En halvvoksen Dreng tog Pegefingerens Kno ud af Munden og sagde til en halvvoksen Pige, som traadte med sin højre Fods Trætøffel paa sin venstre Fods Vrist:

„Hør, Martha ...!“

„Tys!“ svarede hun og skiftede Fødderne.

Han vedblev, lidt mere dæmpet:

„Jeg siger bare, naar nu „Kongen“ er død, tror Du saa, at vi alligevel skal gaa til Præsten til Høst?“

„Jeg siger bare, at Du skal være stille!“ svarede hun med ganske lav Stemme, men med bestemt Betoning.

Han tav, og det gjorde de mindre Børn rundt omkring med.

Og saa kom der atter et Par Mand gaaende, temmelig aldrende Folk, der trak paa Benene og ludede forover.

Ogsaa de tøvede noget udenfor Døren, inden de gik ind.

Og fra de nærliggende Huse paa den lave, smalle Forstrand, og fra Vejen, der løb herned oppe fra den høje Skrænt, kom snart en, snart en anden af Fiskerlejets Beboere hen imod den lange, lave Længe, udenfor hvilken de standsede og gav sig til at samtale hviskende i smaa Grupper.

Kvinderne førte, nu og da, med næsten bestemte Mellemrum, den nederste Bord af Skørtet op til Øjnene; Mændene vendte sig helt omkring og skærmede med Haanden for Munden, naar de spyttede.

Det var tydeligt, at man ventede paa noget, et Budskab, en Meddelelse, som berørte alle i lige høj Grad. Det var sandsynligt, at man var forberedt — maaske endog længe havde været det; ikke desto mindre tiltog for hver tiende Minut den stilfærdige Højtidelighed, snarere end den formindskedes.

Man er nu engang i Fiskerlejerne vant til at vente, til at have Taalmodighed. Og her vilde det modsatte have været en Usømmelighed og, under disse Forhold, en Umulighed.

Det var „Kongen“, som laa for Døden.

Martseftermiddagens synkende Skær laa over Stranden. Det nylig indtraadte Tøvejr oven paa den lange, stædige Vinter havde afsat sine ikke just synderlig oplivende Spor rundt omkring. Alligevel, trods den udslaaende Fugtighed op ad Murene, trods Vejens Søle, Grøftens sidste Levning af en muddergraa Snedrive, og Skrænternes nøgne, strittende Træer — alligevel mærkedes det gryende Foraar.

Det var ikke mildt; det skulde man ikke beskylde det for. Men Luften var ikke længer tør, isnende; den var fugtig, raa, og det er altid en Begyndelse.

Naar man fulgte Retningen af Kørevejen, der trak sig op over Skrænten, saa havde man paa Søsiden det brat affaldende Bakkedrag, ned ad hvis Skraaning Fiskerhusene laa. Der syntes mellem de ældre at være en eller to nyanlagte Haver, og øverst oppe paa Bakken stak Gavlen af en „Villa“ frem, ligesom man øjnede de spinkle Stilladser omkring en, der var under Opførelse.

Paa den modsatte Side af Vejen, ind imod Landet, viste sig den ærværdige Fløj af en herregaardslignende Bygning, omgiven af gamle, stadselige Træer, Lind og Bøg. De største af disse dannede en Allé langs Kørevejen, og de gamle Kæmper med deres stærke Arme og kronede Hoveder syntes at se ringeagtende over imod og ned paa alt det ny, der var under Opførelse og Opvækst langs Skrænten.

Den nedgaaende Sol var brudt igennem de sammenpakkede Skyer, og et klart, rødt Skær havde lagt sig ud over Landskabet. Saadan en Martssol er en underlig Blanding; det er, som om et smerteligt Høstsmil stred med et kraftigt Foraarshaab. Der kan komme Vinter endnu! siger denne Sol til sig selv, for hver Dag den lægger sig.

Men hvad enten der indeholdtes et vemodigt Farvel! eller et forhaabningsfuldt Vel mødt! heri, saa fik alt sin Del af denne Hilsen: Herregaarden, den store Allé, de opdukkende Villaer, Skrænternes Haver, Fiskerlejets Huse og Hytter, og endelig Søens ensformige Flade, der saa nylig var bleven befriet for sit Isdække. Solen inddeler ikke, som de menneskelige Autoriteter, Personerne og Tingene i dem, den vil beskinne med sin Naade, og dem, den vil vende Ryggen. Hytter og Herregaarde, stolte Træer og lave Grøfter, den rene Havflade og den sølede Landevej: alt faar sin Part af det store Smil, hvori vi lever og røres, og uden hvilket der hverken var Autoriteter eller Smaafolk — ja ikke engang de mægtigste Konger paa Jorden.

Saa gik Døren paa Fiskerhuset op.

Børnene udenfor veg sky til Side; Mændene og Kvinderne, der ventede, veg ligeledes til Side og stirrede frem for sig med alle Tegn paa undersaatlig Ærbødighed og Bestyrtelse.

I Døraabningen stod Genfærdet af en Skikkelse, der skønnedes i sine Velmagtsdage at maatte have været middelhøj, undersætsig, med Tilbøjelighed til Korpulence, og som nu støttedes af mandlige og kvindelige Hænder, der skælvede under de krampagtige Bevægelser, som den døende gjorde for at holde sig oprejst og se sig omkring.

Det var tydeligt paa Blikkene, der fra hans Omgivelser søgte ud til de ventende udenfor, at man havde givet efter for noget uberegneligt, et Indfald, et Lune, som Døden havde adlet ved at paatrykke det sit store Alvorsmærke.

Ja, saaledes var det i Virkeligheden: den døende „Konge“, Vangaa-Fiskerlejets Patriark, Dommer, Herre og Fader, havde derinde i den mørke og snævre Alkove fremmumlet dette Ønske om at komme op og dø paa sin Dørtærskel, indaandende den friske Luft, skuende over den lille Del af Verden, hvor han havde levet i over halvfems og hersket uindskrænket i over tresindstyve Aar.

Han havde, i Lighed med en af Trediveaarskrigens Helte, med en sidste Viljeanstrengelse samlet de bortflygtende Kræfter, rejst sig over Ende i Sengen og forlangt sine Klæder.

Dem havde man iført ham, og her stod han nu i Døren, dødbleg, med et Skæg, der i Farve lignede Snedriven i Landevejsgrøften, med den gamle, flikkede Voksdugshat over de sparsomme Haartjavser, de

graablaa Øjne dybtliggende under de lyse Bryn; han var iført sin sort- og hvidstribede Nattrøje, og de mørkeblaa Bukser af et svært, langhaaret Stof gik ham næsten op under Armene og blev baaren over Skuldren i en enkelt Sele. Paa Fødderne havde han hvide Uldsokker i Trætøfler.

Saaledes stod han i nogle Sekunder, understøttet fra begge Sider, saa godt som den smalle Forstue tillod det. Han kæmpede selv med gyngende Hoved og famlende Hænder for at opnaa den fornødne Stivhed i Brystet og Lænderne. Og det lykkedes et Øjeblik. Ryggen blev rank og Hagen kom i Vejret; „Kongen“ saa' ud over sit Rige og sine Undersaatter.

Blikket var stift, men da det traf Børnene, over hvis hørgule Haartoppe og æblerøde Kinder Skæret af den dalende Sol faldt, saa kom der i dette Blik en Anelse af et Smil. Dette Smil var der endnu og forstærkedes til et bredt, da den døendes Øjne strejfede ud over Søens vide Flade, og det veg ikke, da Blikket, ved en svag Drejning af Hovedet, fæstede sig paa Alléens ærværdige Træer og „Gaardens“ hvide Mure, som skimtedes imellem dem. Men da Øjnene atter vilde søge tilbage til Søen, traf de undervejs oppe paa Skrænten Gavlspidsen af den ny Villa og Pindeværket omkring den allernyeste, og *da* fo'r den gamles magre Haand i Vejret, de sammenpressede Læber skiltes pludselig som for at udstøde et heftigt Ord, og idet de fem rystende Fingre syntes at udviske et Syn derude i Luften, sank Hagen ind, Armene ned, og hele Skikkelsen sammen som en Sæk, der er tømt for sit Indhold.

„Kongen“ var død.

Der blev et Skrig af Kvinderne inde i Huset, og et Skrig, ligesom et Ekko, af Kvinderne ude paa Pladsen. De sidste styrtede frem for at trænge ind i Huset, men Mændene drev dem barsk tilbage. Man hørte Udtryk som:

Saa hold dog Mund ...!

Der er nok derinde endda ...!

Aa, Jesus, han er død ...!

Gaa hjem, Fruentimmer! osv.

Man brødes formelig foran Døren, og under dette blev et Par af de halvvoksne Børn kastet omkuld, de mindre græd af fuld Hals; og saa blev Døren lukket.

Den døde var bleven baaret ind og lagt paa Sengen.

De to halvvoksne Børn, Drengen og Pigen, rejste sig op, saa' paa hinanden, saa' ned ad sig, børstede og gned paa de tilsølede Klæder, og saa' atter paa hinanden.

Drengen, som hed Knud, græd og tørrede sig med Knoerne ind i Øjenkrogene, hvorved Næse og Kinder fik den lerede Jords Farve.

Pigen, som hed Martha, saa' alvorlig, næsten med Strenghed, paa ham:

„Hvad græder Du for? Har de trampet paa Dig?"

„Nej."

„Hvad græder Du saa for?" —

Han tog Knoerne væk fra Øjnene og stirrede ganske forbavset paa hende:

„Men Oldefa'er er jo død!"

„Det er han!" sagde hun og saa' tankefuld ud for sig. „Han var meget gammel, — og naar man bli'r saa gammel, saa maa man dø. Jeg tænkte ellers, at de maaske havde traadt paa Dig et Sted, hvor Du ikke kunde taale det?"

Han rystede paa Hovedet.

Hun vedblev:

„Nu skal han først ligge Lig derinde, og saa bærer de ham til Kirke, og saa blir der en stor Begravelse, — ja jeg er sikker paa, at der blir gjort grumme Stads af ham. Du, det bliver morsomt, hvad?"

Der var end ikke Spor af noget letsindigt i Pigens Ord, snarere noget barskt. Hun havde en Maade at rynke de smaa, lyse Øjenbryn paa og at knibe de tynde, ildrøde Læber sammen, som maatte udelukke enhver Antagelse af et overfladisk Gemyt. Martha var et opvakt Væsen, ikke uden Trods, med et vist tørt Lune, vanskelig at slaa et Smil af, umulig at bringe til at græde. Hendes Fantasi var i stadig Arbejde; her viste den hende det hele Optog med Blomster og Grønt; hun hørte Orgelspillet inde fra den lille Kirke, og saa' Dannebrogsflag og Skolelæreren med opsmøgede Bukser derude ved den lerede Grav; han kommanderede med den ene Haand Nedfiringen af Kisten, medens den anden Haand, der holdt Salmebogen, slog Takten til den Sang, som han selv førte an med uhyre høj Stemme, saa høj, at Sørgeskaren knækkede over paa tre Steder i hvert Vers; og Salmen var paa tretten Vers, hvoraf det vilde have været til Vanhæder for den døde, om man havde oversprunget et eneste.

Hun havde set og hørt dette før, nemlig som ganske lille Pige, da Oldefa'ers tredje og sidste Kone blev begravet.

Senere havde hun tænkt meget alvorligt over, at det dog egenlig var underligt dette; thi hun havde kun én Oldefa'er men hele tre Oldemødre.

Og nu tænkte hun paa, at hun slet ikke havde nogen af Delene længer.

Saa vendte hun sig til Knud igen og spurgte:

„Hvad vil Du nu gøre?"

Han svarede ikke herpaa men spurgte paa sin Side efter en lille Betænkning:

„Tror Du, at vi alligevel skal gaa til Præsten til Høst?"
„Jeg véd ikke; jeg tænker det!" sagde hun mut. „Farvel!"
„Hvor gaar Du hen?"
„Jeg gaar hjem til vort. Og saa vil jeg se at faa Lov til at komme ind til Mo'er derinde og se paa, at de klæder ham."
„Er det ikke fælt?" spurgte Drengen.
„Fælt? det er slet ikke fælt. Jeg kan bare ikke lide at se Skillingerne, som ligger paa Øjnene."
„Ligger der Skillinger paa Øjnene?"
„Det gør der rigtignok!" svarede hun og lettede sig i Trætøflerne.
Knud tænkte sig lidt om; saa sagde han:
„Jeg synes, det var rimeligere, om de puttede dem i Sparebøssen!"
„Ja i *din!*" raabte hun med noget af et Smil i Øjnene. Pigebarnets Blik mindede om „Kongens". Og saa løb hun.
Ugedagen efter var Begravelsen.
Den var storartet. Intet lignende, end ikke tilnærmelsesvis, var set og hørt paa Egnen i de tre sidste Slægter. Men det var jo ogsaa tre Menneskealdre, der blev stedet til Jorden med den gamle Fisker Elias, Patriarken, Kongen over Vangaa-Leje.
Alt, hvad der kunde krybe og gaa fra Vangaa, var med; det var selvfølgeligt. Men selv fra Fiskerlejer, der laa indtil to Mil borte, var der mødt Folk. Alle Autoriteter fra den nærmeste Flække og hele Toldfaget og det halve Lodseri fra Kysten havde givet Møde. Alle Sognets Bønder var der, og endogsaa Egnens Proprietærer, baade de ufødte og de fødte, baade de, der selv kørte til Staden med et Læs Halm, og de, der kørte med deres Fruer inde i Vognen og med Blinkere paa Hestene — alle saa' man dem her ved denne Lejlighed.
Det var jo „Kongen", der blev begravet.
Herskaberne smilede nok ved Titelen, men alligevel — Kareterne kom ud af Vognremiserne og Herskaberne kom i Kareterne. Der var nu engang en Klang ved Navnet, og der havde været noget ved Personen, som mindede om den gode gamle Tid, hvorpaa man nu atter begyndte at holde. Og hertil kom, at den forrige Ejer af Vangaa-Gaarden, den gamle Ekscellence og Minister, lige saa vel som hans Broder og Efterfølger, havde staaet paa en næsten fortrolig Fod med den gamle Elias, som havde erhvervet sig frit Sprog dér i Huset og som brugte denne sin Forret uden at lægge synderlig Baand paa sig.
Og ved Begravelsen holdt nu den allernyeste Ejers Stadskøretøj udenfor Kirkegaarden, opvækkende Proprietærernes Beundring og Misundelse.

Saa var da den gamle i Jorden, Sørgeskaren havde spredt sig, og Vangaa-Leje var overladt til sig selv, til at komme sig efter Tabet og til at klare for sig, af hvor indgribende Betydning det havde været og hvorledes det bedst kunde oprettes.

Det sidste var vanskeligst.

Dette er jo i det hele taget det absolute Kongedømmes svage Side — Døden.

En Kraft, som har virket paa egen Haand, tages pludselig bort. Hvor er Eftermanden? hvem skal gribe Sceptret?

Ja, i de store Stater med Organisation og Love bør som bekendt et saadant Spørgsmaal ikke kunne opstaa, idet der i de fleste Tilfælde i Tide er sørget for en Tronfølger; men anderledes i de smaa patriarkalske Samfund, hvor Loven aldrig har været skreven, og hvor Organisationen udelukkende har hvilet i den ene Mands Haand. Vangaa var i Forlegenhed.

Regenten havde efterladt sig et talrigt Afkom; det var sikkert nok. Man kunde maaske ligefrem sige, at han havde befolket det hele Leje. Hvert af hans tre Ægteskaber havde været rigelig velsignet med Arvinger, og desuden havde Patriarken delt Potentaternes Tilbøjelighed for visse Forbindelser uden om, hvoraf de fleste — thi der var nok mange — havde efterladt sig varige Vidnesbyrd.

Paa nogen Maade at dølge dette vilde være at skjule Sandheden i dette lille Stykke Verdenshistorie; og naar man i det hele taget skal være historisk, bør man være korrekt.

Der kunde altsaa være Prætendenter nok til den ledige Trone, baade med lovhjemlet Ret og uden. De mindre Forhold i Verden afspejler de større, og hvis Vangaafolkene af Naturen havde været begavet med saadanne Lidenskaber og Tilbøjeligheder, som vi læser om hos de store, fremmede Folkestammer eller hos vor egen i gamle Dage, saa kunde der ud af dette Dødsfald have udviklet sig Borgerkrige, Statskup, Revolution og Gud véd hvad ...

Men Vangaa var Vangaa.

Dette var Kærnen i Sagen. Den gamle Elias, den eneste betydelige Kraft, som denne Kyst havde frembragt i lange Tider, var død, og Vangaa fandt sig pludselig berøvet sit Centrum og sad nu i en underlig døsende Tilstand af Erindring og Holdningsløshed og tænkte paa sin Konge.

Elias havde været en sejg gammel Fyr, en rigtig „haard Negl“, som man siger. Hans ubestridte Herredømme over de andre laa ikke saa meget i, at en enkelt, stor Side hos ham var udviklet til Fuldkommenhed eller endog derud over, saaledes som man ser det i de gamle Heltesagaer. Han var ikke den højeste Mand iblandt Fiskerne,

heller ikke absolut den stærkeste, skønt hans brede Skuldre og sluttede Hofter kunde indeholde vægtige Argumenter nok til Støtte for de Domme, han saa ofte afsagde, og for hans egen personlige Indgriben i Regeringsmaskineriet. Et Sagn vilde vide, at han i sine yngre Manddomsaar havde været smækker, smidig, temmelig hidsig, med et sikkert Blik for sit eget Tarv, streng i Opdragelsen af sit første Kuld Sønner, aldrig bange for at vove sin Trøje paa Søen, yderst paastaaelig overfor sin Ret paa Landjorden. Saadanne Egenskaber gør en dygtig Fisker, og det havde Elias været; men der kan gives — og der gives — flere af den Slags Folk, uden at der derved bliver mange „Konger". Elias havde banet sig Vejen til denne Værdighed ved lidt efter lidt i sig at forene *alle* en Fiskers Egenskaber, baade de ubetinget gode og de betinget daarlige, og efterhaanden satte Alderen sit Autoritetspræg paa Erfaringen, Stædigheden, det tørre Lune, Udholdenheden i at føre en Aare, Kendskabet til Næringsvejens mindste Dele, den naturlige Hensynsløshed overfor „Familjen" og en erhvervet Lethed i at omgaas fremmede uden at opgive sin personlige Ejendommelighed.

„Kongen" var bleven til og herskede uindskrænket.

Han gik nu saa godt som kun under denne Titel, som han ikke gjorde noget beskedent Forsøg paa at frasige sig, om han end nu og da i spøgefulde Øjeblikke selv kunde more sig derover. Dog maatte man ikke for meget stole paa disse Øjeblikke og føre Spøgen videre, end han selv ønskede. Jordens mægtige ere lidt vanskelige paa disse Punkter, og gamle Elias var det med.

Saa voksede det ene Kuld Børn op efter det andet og forgrenede sig; og Vangaa-Leje stod i Flor. Gamle Elias gik stadig dér i sin stribede Nattrøje med den venstre Haand bag paa Ryggen, med den ene Sele over Skulderen, og den blanke Voksdugshat paa Hovedet. Ved meget højtidelige Lejligheder var han iført en kort, blaa Klædes Trøje med Messingknapper, og efterhaanden som han blev sværere, afgav denne Uniform et bestandig snævrere, strammende, men derfor ikke mindre ærefrygtindgydende Syn, navnlig bagfra, hvor den kødfulde, barkede Haand hvilede paa Midten af den fyldige Underkrop, medens Benene hjulede sig nedad til.

Han sagde Du til alle, udenfor saa vel som indenfor Familjen; en Vane, som en saadan Patriark nemt faar og vanskelig kan aflægge.

Han gjorde ikke heri nogen Undtagelse overfor den gamle Excellence paa Gaarden, saa lidt som overfor den næste Ejer. Han havde jo frit Sprog.

En Dag kom den dalevende, virkelige Konge i Besøg paa Gaarden hos sin højsalig Faders Minister. Det var ikke længe efter at Landets Drot af egen fri Vilje havde overladt de fleste af Regerin-

gens Byrder til sit Folk og selv kun forbeholdt sig, hvad man baade kunde kalde den passive og den nydende Del af den øverste Magt.

Kongen, Ekscellencen og nogle Herrer spadserede i den store Allé. Ude paa Vejen kom Elias gaaende; Ekscellencen henvendte nogle Ord halvhøjt til sin kongelige Gæst og vinkede derpaa ad Fiskeren, som straks efter stod foran Selskabet i sin Uldtrøje, med den ene Sele over Skulderen og Haanden paa Ryggen.

Gamle Elias vidste, hvem han havde for sig, men ikke en Mine forandredes i hans Ansigt. Han gjorde ceremonielt Skrabud og lettede paa Hatteskyggen.

Ekscellencen vilde tage Ordet, men Kongen afbrød ham og spurgte, idet han maalte den runde, faste Skikkelse, der stod for ham:

„Det er Dig, som siger Du til alle? Saa siger Du vel ogsaa Du til mig?"

Der gik et fint Smil hen under Fiskerens smaa, stikkende Øjne, det kom ikke engang ind i Blikket. Han tog sin Hat af og svarede:

„Jeg har hørt fortælle, at saaledes plejer det at være imellem Majestæterne!"

Kongen lo og dernæst Herrerne.

„Det er sandt, vi er jo kronede Hoveder begge to. Men hvordan gaar det ellers, kan Du nok faa dit Folk til at lystre?" spurgte Majestæten.

Elias glattede en Haartjavs og satte Hatten paa Hovedet igen, til Ekscellencens synlige Misfornøjelse.

„Aa jo!" svarede han. „Man skal bare holde dem paa Afstand og ikke gi'e saa meget som Tampen af en Tovende væk af Kommandoen; saa gaar det mageligt!"

Kongen lo højere end før og tog Merskumspiben, han røg paa, ud af Munden og gav Elias den:

„Dér, sug paa den!" sagde han. „Du kan da sige, at Du selv har set din Konge ryge af den. Hvad Tampen angaar, saa er de Tider forbi, i det mindste hos Os; ikke sandt Ekscellence?"

Ekscellencen, Hofmanden af den gamle Skole, gjorde sit Buk i Tavshed, og en af Herrerne blinkede til Elias, at han skulde træde af.

Saa gik „Kongen" over Vangaa hjem med Kongens Pibe.

Nogle Aar efter var Ekscellencen død og Gaarden gaaet over paa Broderen. Han var gammel Ungkarl og levede muntert; om Sommeren var der stadig Gæster hos ham, fjernere og nærmere Slægt, deriblandt ogsaa nogle halvgamle, højadelige Damer, der betragtede Verden igennem smaa Perlemors Lorgnetter, udtalte deres dybe Beklagelse over Sædernes Forfald, navnlig det aldeles „umulige" Hof, og talte om de „stakkels" Fiskere, ligesom man taler om en Hund, der er syg, eller om en Krøbling, der sidder ved en Grøft.

Det morede ofte den joviale Vært at indføre gamle Elias under sin fulde Titel blandt Damerne.

Saa faldt det Landets Drot ind at residere paa et lille Landsæde i nogen Afstand fra Vangaa.

En Dag fik Elias med en rød Lakaj Tilsigelse til Middag sammen med Egnens Sogneforstanderskab, nogle Amtsraadsmedlemmer og andre stedlige Notabiliteter.

Da det rygtedes paa „Gaarden", at Vangaas Patriark havde spist til Middag med Landets Konge, blev der ved første givne Lejlighed sendt Bud efter Elias.

Han kom derop i Haven en smuk Sommereftermiddag og blev straks omringet af Herrerne og Damerne. Han maatte endelig fortælle.

Gamle Elias plirede med Øjnene, tog Skraaen ud af Munden og stak den i den store Smækkelomme paa Permissionerne. Saa fortalte han.

Middagen havde været brillant og Stemningen navnlig efter Bordet meget livlig. Majestæten og han havde iblandt andet maalt hinandens Maver med et Stykke Sejlgarn, som Sogneraadsformanden havde hos sig ... Her afbrød en af Herrerne, paa et Vink af en af Damerne, og spurgte, hvorledes Grevinden havde været klædt, hvad hun havde sagt, om hun havde siddet hele Tiden med ved Bordet, om hun var bleven efter Bordet, hvor mange Glas Vin hun havde drukket, osv.

Den gamle Fisker svarede forsigtigt og undvigende. Man trængte ind paa ham, Damerne begyndte at lade det regne med Gloser over Kongens Hustru, hvis Titel „Grevinden" de tog imellem Læberne, ligesom man tager en Skefuld Is. Til Slut blev det Elias for meget, han vendte sig imod dem og sagde:

„Dersom de gode Damer var kommen dér fra, hvor hun er kommen fra, saa skulde det være muligt, at de ikke havde klaret sig saa godt som hende!"

Saaledes beretter Sagnet i det mindste.

Paa denne Tid stod, som sagt, Vangaa-Leje i Flor. „Kongen" var i sin kraftige Alder, og det skønt de halvhundred — eller som han kaldte det „Linjen" — alt længst var passeret. Der var Børn og Børnebørn omkring ham, og der skulde endnu komme Børnebørnsbørn, som han skulde se vokse op, hvis krøllede Hørtoppe han af og til skulde ruske, og hvis Forældre han skulde skælde Huden fuld, naar de ikke „artede" sig vel.

Han havde jo saa godt som selv befolket det hele Leje, der i hans Ungdom kun havde talt et Par Huse og halvanden Baad. Han var

virkelig sit Folks *Fader*. Men ogsaa udenfor Lejet sporedes, som vi have hørt, hans faderlige Virksomhed.

Da han nu paa den gamle Stamme vilde indpode disse fremmede Skud, mødte det nogen Modstand, som rimeligt var. Imidlertid, hans Jernhaand besejrede enhver Opposition, hvis Spirer han straks oprykkede med Rode. De smaa Fiskere, der havde deres Oprindelse udenfor hans eget Hus, satte han med et Magtsprog i Kost og Pleje dér, hvor Børneflokken i Forvejen var under det vangaaske Gennemsnitsmaal, og efter en halv Menneskealder var Forskellen udslettet.

Den gamle afgjorde egenmægtig saa godt som alt. Han bortgiftede Pigerne og Enkerne, underholdt Konerne, naar Mændene blev tagne til Orlogs, ja han ophævede endogsaa en Gang et Ægteskab, der viste sig at være uhelbredeligt i sin Grund, idet han fik Konen anbragt i et nærliggende Fiskerleje og Manden sendt af Sted til Søs med Paabud om, aldrig mere at sætte sin Fod paa Vangaas Enemærker.

Dette kom for den daværende Sognepræsts Øre, og han besluttede sig til at undersøge Sagen med egne Øjne. Gamle Elias tog vel imod ham, hørte med fuldkommen Ro paa den gejstlige Mands Foredrag, og svarede ham derpaa med at føre Sjælesørgeren omkring fra Hus til Hus og vise ham, hvorledes enhver Familje havde ham, „Kongen", at takke for denne eller hin større eller mindre Haandsrækning i kritiske Øjeblikke.

Da dette endda ikke var tilfredsstillende, tog han Præsten til Side og talte et Alvorsord med ham, hvorefter den sidste anbefalede sig paa det forbindtligste og kørte hjem.

Fiskerne, som havde opfanget Brudstykker af denne Samtale, smilede paa deres sindige Maade. De mente, at have hørt Udtryk falde, som „naar Pastoren og Skolelæreren jager paa hinandens Vildbane deroppe i Landsognet, saa ..." osv.

Naa ja; det er længe siden, at dette skete.

Gamle Elias ældedes, men blev ikke aflægs, og hans Myndighed aftog ikke. Det var i første Række Børnene, Slægtens fremtidige Haab, der laa ham paa Hjerte. Da det forekom ham, at Giftermaalene lidt vel meget kom til at ligne de adelige, idet Valget skete i en snævrere og snævrere Kreds, tog han en Efteraarsdag i en Storm over til et svensk Fiskerleje og friede paa to af sine Børnebørns Vegne til to af de efter hans egen Formening dygtigste Fruentimmer dér paa Pladsen. Han fik begge Pigers Ja og endog den ene i egen Person med sig tilbage.

Han havde Tilsyn med de smaa lige fra Vuggen af, ja selv før den Tid. Der kunde ikke gøres Barsel i et Hus, uden at han lod sig kalde for at overvære den vigtige Begivenhed, hjælpende med

Raad og Daad. Ja en Gang, da Begivenheden syntes ham at trække lidt vel længe ud for en dygtig Fiskerkone, blev han saa utaalmodig, at han slog et Bord i Stykker inde i Sengekammeret. Og da Forløsningen — muligvis ved Angsten — straks efter virkelig fandt Sted, og to prægtige smaa Fiskerdrenge saa' Dagens Lys, raabte den gamle:

„Sagde jeg det ikke nok. Havde jeg ikke staaet her og gjort Kvalm, saa var det min Sæl og Død blevet til en Tøs!"

Han bestemte saaledes omtrent, af hvem Børnene skulde fødes, hvornaar de skulde komme til Verden, hvor, og af hvad Køn. Han afgjorde Tiden, naar de skulde sættes i Skole, gaa til Præsten osv. Størst Interesse havde han naturligvis af Drengene, som han tidlig lærte at ro og at styre og fremfor alt indprentede Orden og Akkuratesse med Redskaberne.

„En Fiskermands Næring (Sildegarn) er en Fiskermands Ære!" sagde han højtidelig.

Og han tilføjede:

„Den Fisker, som kan sejle med en Baad, men som er et Svin med sine Garn, han kan li'esaa godt straks gi'e sig til at kadreje og stjæle Tovværk!"

Efterhaanden som han blev ældre, syntes det imidlertid, som om Kvindens Betydning i en saa haardt arbejdende Stand som Fiskerens mere og mere gik op for ham. Til sidst erklærede han ligefrem, at det var Fiskerens Kone, der gjorde Fiskerens Hus til, hvad det var. „Hun skal gøre alt, undtagen netop lige gaa ud og røgte Garnene. Derfor siger jeg: én god Kone gavner Lejet mere, end tre fordrukne Mænd kan ødelægge!"

Han kunde maaske have Ret.

Og saa listede Aarene sig et efter et bagpaa ham, og han begyndte nu selv at mærke, at Oldingealderen nærmede sig. Alligevel stod hans fysiske og moralske Kraft imod endnu en halv Snes Aar.

Han blev lidt vranten. Han følte, at ikke alt gik, som han ønskede det. Han skændte stadig paa sine Drenge, og disse Drenge var Mænd paa treds og derover. En af dem — det var Børnene af hans første Ægteskab — beklagede sig en Dag over sine graa Haar, sine daarlige Øjne og sin Gigt.

„Hvad!" raabte gamle Elias. „Skal Du tale om Øjne og Gigt! Saadan en Hvalp!"

Han fik flere og flere staaende Vendinger. Eller rettere, de Vittigheder, som hans tidligere Lune affødte i Øjeblikket, var tørrede ind og blev brugt i Tide og Utide.

„Vinden er immer paa Vesten — naar man trækker Trøjen af!" sagde han stadig, og smaalo selv deraf; men ingen anden lo med ham.

Dog kunde han endnu træffe Sømmet paa Hovedet.

Man begyndte at bygge den første Villa. Gamle Elias saa' frygtelig skævt hertil. Han anede en Fare for sit Folk. En Købstadssnedker havde allerede nedsat sig i Vangaa; han ventede stadigt Arbejde ved kommende Byggeforetagender og havde allerede fuldt op at bestille. Om Vinteren var det dog smaat for ham, og han tog imod Reparationer og hvad han kunde faa fat i.

Gamle Elias kunde ikke lide ham. Haandværkeren skelede lidt og havde en usædvanlig fremstaaende, spids Næse, der i Kulden blev ildrød.

„Hæ!" brummede den gamle. „Denne vindøjede Limkoger render omkring med en Lanterne paa sit Vatterstag og snakker om Opkomst og Fremtid og Badehoteller og Pindeværk. Han skulde hellere høvle sin egen Ligkiste, det Fugleskræmsel; *min* skal han d.O—lyne mig ikke faa Ulejlighed med; saadan et Snabelhorn!"

Saa skulde Snedkeren udføre en Reparation i den gamles Hus. De kom i Skænderi om Længden paa et Bræt. Haandværkeren blev hidsig:

„Og jeg siger, at to Tommer her eller dér gør hverken fra eller til!"

„Jo paa en Næse!" svarede gamle Elias tørt.

Saa kom de sidste Par Aar. „Gaarden" skifted atter Ejer, idet den gamle Ungkarl gik hen og døde en Dag efter en stor Jagtmiddag. Det var et haardt Stød for Elias, og han forvandt det ikke. Der kom Familjesorger til; daarlige Elementer begyndte at vise sig under den slappede Disciplin; fremmede Elementer dukkede op. Armen, som skulde have holdt dem ude, var ikke længere af Jern. Men værst var det dog, da Vangaagaardens nyeste Ejer, hvem man ikke engang personlig saa' noget til, begyndte at parcellere det smalle Stykke Jord ud oppe langs Skrænten, og da et Par af Fiskerne solgte deres Haver ned ad Skrænten, og da den allernyeste Villa viste sig.

Det er altid Draaben, der bringer Bægeret til at flyde over. Denne Kalk var for besk for „den gamle Brave". Kongen over Vangaa var ikke mere.

Og nu sad Vangaa Aftenen oven paa den store Dag i Kroen og drak den hedenfarnes Gravøl.

Man var naturligvis ikke gaaet derhen i den Tanke; det kunde aldrig falde nogen Vangaabo ind at gaa hen i Kroen i nogen Hensigt i det hele taget, og allermindst i en saadan. Men hvad skulde man gøre? hvor skulde man gaa hen?

Der var den Uro i Gemytterne, den Ikke-viden-noget-om-nogenting i Sindene, der altid følger umiddelbart i Hælene paa Savnet.

Hjemme hos Kvindfolket gad man ikke sidde, og til at gaa og drive langs Vejen eller nede paa Stranden egnede Vejret sig ikke. Der var kun Kroen tilbage, og saa drev man ind i Skænkestuen, en efter en, eller to i Følge, og snart var hele Lejets Sværdside, gamle og unge, forsamlede langs Bænkene omkring de sammenstillede Borde i Midten.

Alle civiliserede Folkeslag nu for Tiden glæde sig og sørge i de samme Klæder. Hvad enten vi er til Barnedaab, til Bryllup eller til Begravelse, til Konfirmation eller til Middagsgilde, til Eksamen eller til Bal: Dragten er ens. Vangaa gjorde ingen Undtagelse; man var endnu i Kisteklæderne fra om Formiddagen, og saa' om mulig derved endnu mere holdningsløs ud. Og saaledes sad man og stirrede ud for sig eller snakkede halvhøjt et Par Ord med sin Sidemand, indtil en og anden tændte sin Cigar eller Kridtpibe og forlangte en Flaske Øl, og saa drak og røg man i Tavshed, ikke ulig en indiansk Raadsforsamling, hvor Høvdingen har faaet Forfald og hvor ingen, han være sig ældre eller yngre „Kriger“, vil være den første til at istemme Døds- og Klagesangen.

Dette skete dog til sidst.

Men først et Blik over Selskabet.

Kamfinlampen med den sværtede Blikskærm var bleven tændt i Loftet oven over det midterste Bord. Hen over og ind under Skærmen trak Røgen sig i lange, tunge Striber, hvori den opgaaende Dør nu og da satte en lille, treven Svingning. Lysskæret blev kastet igennem denne Røg i en stor Rundkreds ned over de siddende, og afvekslende viste en Nakke, en Profil eller et helt Ansigt sig, og til sidst kunde man danne sig et nogenlunde omfattende Begreb om, *hvem* her var ved dette tavse Gravøl.

Her var gamle Søren Eliassen med sine to Sønner, Ole og Frants.

Gamle Søren havde fortrinsvis arvet Stamfaderens organiserende Egenskaber og det tørre Lune, men han var bleven ældet før Tiden og lidt tilbøjelig til at trække alt i Langdrag. Hans Sønner var Lejets bedste Folk, og denne Familje var i det hele den mest ansete. Ole, den ældste Søn, var lille, undersætsig, havde altid travlt og talte ikke meget; Frants, den yngste, havde maaske allerede en lille Rem af Hovedstadshuden, men var paa sin Plads i en Baad.

Her var Anders Johansen, en høj, knokkelstærk, mørkladen Mand, en dygtig Slider men af et noget uomgængeligt Temperament. Han saa' alting sort, taalte ingen Modsigelser, og modsagde alle. Han havde været gamle Elias en slem Torn i Øjet; kun hans uomstridelige Flid og Ihærdighed havde friet ham fra Knubs af den gamle.

Saa var her Johannes Nilsson, en af Kongens „indførte“ Sønner, halv svensk af Oprindelse, en forslagen Pralhans af et ærværdigt Ydre, en temmelig doven Natur, indsmigrende mod fremmede, altid blussende, aldrig gaaende af Vejen for et Glas.

Han havde en Søn, der hed Hans og som i alle Henseender slægtede Faderen paa, kun at han havde delt sig ligeligere mellem Bakkus og Venus. Han var for nogen Tid siden kommen hjem fra en fleraarig Koffardifart saa temmelig ødelagt paa Sjæl og Legeme. Han gad intet bestille, i det mindste ikke gærne, laa nu og da paa Sygehuset, var for Resten godmodig og, som man siger, værst imod sig selv.

Gamle Elias havde, „for at holde sammen paa Stumperne“, atter tyet til sin svenske Nødhavn og faaet Hans gift med en Pige derovre fra, et Pragteksemplar af et Fruentimmer, „Kærne-Tømmer“, der virkelig gjorde sit bedste med Galningen, som hun havde kastet sin Kærlighed paa, og med hvem hun paa den kortest mulige Frist satte en ny lille Hans i Verden, en Dreng, der var en Blanding af Skræk og Morskab for Naboerne og som helt igennem bekræftede det gamle Ord, at Æblet falder ikke langt fra Stammen.

Som man ser, var der allerede hist og her i Familjegrenene Spirer til fremtidig Bekymring, og det var i Grunden ikke saa sært, at Patriarken i sin sidste Levetid havde haft en Tilbøjelighed til at ryste paa Hovedet.

Saa var her endvidere en lille Flok, der sad noget for sig selv, ligesom den ogsaa boede yderst i Byen og kun sjældnere kom i Berøring med de andre. Iblandt disse Folk saas et Par enkelte velvoksne, alvorlige Mænd med stridt Skæg under Hagen og hvasse Øjne, der syntes at være som skabte til at passe paa Krammet og holde Udkig efter, hvad der var Pligt og Ret.

Men disse var Undtagelser, og Undtagelserne bøde desværre ikke paa Reglens Mangler.

Og hvad denne Regel angik, saa talte den Navne som Brødrene Jens og Kristoffer Lohals, Rasmus Klinke og Enevold Holm med Tilnavnet „Hattemageren“; ikke fordi han paa nogen Maade drev denne Profession — det skulde da være i Kroen — men fordi han en Gang havde leget Kæreste med en Hattemagerenke i den nærliggende Flække, indtil gamle Elias havde faaet Forholdet opdaget og forpurret. „Der kommer intet godt ud af det med Enker“ — havde Oraklet sagt — „undtagen det skulde være Fiskerenker, og af dem har vi ikke mange paa Lejet, som det var Umagen værd at splejse yngre Mænd sammen med!“

Saa havde Enevold Holm faaet sig en Enke fra det nærliggende Leje, men hun var arrig og ødsel, og Manden blev snart en fuldstæn-

dig Visk i hendes Hænder; og Ægteparrets Søn, Ferdinand, et smukt ungt Menneske, var forkælet og duede ikke stort.

Man paastod, at Hattemagerenken, der muligvis kendte Kunsten at bevare en evig Ungdom, ligesom de Damer, vi læser om i de udenlandske Historiebøger, havde sine Garn ude efter sin forrige Tilbeders Søn. Men Skumleri er der nok af i Verden.

Dette var omtrent det mandlige Indhold af Skænkestuens Befolkning. Kvinder kom her aldrig. De behøvede ikke engang at komme for at hente Mændene hjem; det havde gamle Elias gjort overflødigt. Naar han nemlig selv var tilstede, og det en Gang fastslaaede Tidspunkt var kommet, saa trak han sit Tombaksur op af Smækkelommen, holdt det til Øret, og rejste sig med et lydeligt: Hm! Saa vidste alle Besked.

Eller, hvis han ikke selv var paa Kroen, gik han derhen paa Slaget ti, slog Knoen tre Gange mod Ruden og aabnede Døren til Skænkestuen paa Klem med et: Alle Mand til Køjs!

Denne Regel var sikker som nogen, og det var kun ved de allerhøjtideligste Lejligheder, at der blev gjort Afvigelser herfra. Man havde forsøgt at faa den aarlige Grundlovsfest ind under disse sidste, men forgæves. Den gamle nærede en dybt rodfæstet Mistillid til denne Institution.

„Grundlovsfest!" sagde han; „hvad er det for Sludder? Har vi maaske ingen Konge? naa ja, hvad skal saa al denne Kommers til? Man kan drikke sig et Glas og raabe Hurra paa Majestætens Gebur'sdag, men ikke, fordi nogle Folk holder Taler paa Eremitagen!"

Saaledes sad man nu her i Tavshed og drak med stort Maadehold og røg ivrig. Ingen talte rigtig højt, og dog laa det i Luften, at der skulde siges noget; om ikke af anden Grund, saa for at faa bragt lidt Modsigelse i Stand.

Thi dette laa ogsaa i Luften. Man kunde se det paa den mørke Anders Johansen, og man kunde fornemme det henne fra den Krog, hvor Brødrene Lohals stak de tyndhaarede Hoveder sammen og syntes at puste til en skjult Glød.

Der var ved Graven foruden en meget lang og en noget kortere Salme bleven omdelt og afsunget en af Skolelæreren forfattet Sang til Melodien: Vift stolt paa Kodans Bølge!

Johannes Nilssons Søn Hans sad i dette Øjeblik med et saadant Eksemplar i Haanden. Han skottede til Faderen og spurgte, om man ikke passende kunde tage Sangen om igen her?

„Læg ud, min Gut!" svarede den gamle og gjorde sin Stemme saa salvelsesfuld tyk som mulig.

„Jamen sig Du noget til de andre derom!" sagde Sønnen.

Gamle Johannes strammede sine Bukser op og gjorde et Kast med Hovedet, der var ejendommeligt for ham:

„Hør, Folk; skal vi ta'e og gi'e den afdøde denne kønne Vise om igen en Gang, hva'?"

Man svarede hist og her med en bejaende Mumlen, og Papirsbladene raslede rundt omkring mellem de barkede Hænder.

„Saa ta'er vi den!" kommanderede Spørgeren med synlig Tilfredshed over at kunne være den, som først havde noget at sige ved denne Lejlighed.

Han og Sønnen sang for, hver i sin Tonart, og lidt efter lidt faldt nogle Stemmer i med.

Paa hvermand Døden kalder,
Paa lille og paa stor,
Den Mand i kraftigst Alder,
Saa vel som spædest Nor;
Og Oldingen maa ende,
Naar han faar Budet bragt,
Men der er faa som denne,
Vi har til Graven bragt!

„Det kunde der dog være forskellige Meninger om!" faldt Anders Johansen ind.

Man gav imidlertid ikke videre Agt paa ham, men fortsatte:

Der ligger han nu nede,
Mens vi ved Graven staa,
Og vi kan længe lede,
For saadan Mand at faa;
En Fader uden Lige,
Det hele Lejes Drot,
Skønt Baaden var hans Rige,
En Hytte kun hans Slot.

„Det er, som jeg siger," vedblev Anders. „Den Skolemester har smurt tykt paa; men store Ord og fedt Flæsk ..."

„Du kan vel nok tie stille, mens vi synger Sangen!" sagde gamle Søren og vendte sig imod ham.

„Lad bare Anders komme frem med det!" raabte Jens Lohals.

Og Broderen Kristoffer raabte ligeledes: „Du skal bare sige, hvad der er din Mening og vores med!"

„Jeg taler for mig selv!" knurrede Anders. „Saa kan I andre tale for Jer. Hvermand fejer for sin Dør, som de gamle Kællinger siger!

Sørens Søn, Frants, svarede tørt:

„Jeg troede ikke, at vi var Kællinger her; og Krostuen har kun én Dør og den er fælles for alle!“

„La'e os nu ikke skændes, Folk, paa saadan en Dag, men være fredsommelige og broderlige!“ sagde gamle Johannes med sammenknebne Øjne, idet han benyttede Lejligheden til at drikke sin Nabos Glas ud.

„Saa gaar vi videre!“ raabte Sønnen og slog sig paa Knæet. Altsaa:

Du stod som Lyset for os,
Men da dit Lys gik ud,
Ja hvad har vi saa for os?
Det véd alene Gud.
O lad os ikke vandre
I Tvivl og Mørkets Skød,
Men elskende hverandre,
Som os vor Fader bød.

„Ja, det kan nok hænds', at han elskede os!“ raabte Rasmus Klinke højt.

„Han elskede *mange*!“ vrissede Enevold Holm.

„Hold Mund!“ raabte Sørens Søn Ole, der hidtil havde været fudkommen tavs.

„Hvad siger Du?“ skreg Brødrene Lohals op.

„Jeg siger,“ tog gamle Søren Ordet paa sin Søns Vegne, „at I bærer Jer ad som nogle Drenge!“

„Pas Du paa dine egne!“ var Svaret.

„Fa'er,“ raabte Frants til gamle Søren; „skal vi gøre klart Skib og vippe dem ud derovre!“

Alle havde rejst sig og talte højrøstet i Munden paa hverandre og slog i Bordet. Videre gik det ikke, men Støjen hidkaldte Kromanden, som flere Gange kiggede ind ad Ruden paa Døren og bankede med Knoen derimod. Man hørte ham ikke. Og under alt dette sad gamle Johannes rolig paa sin Plads og tømte de andres Glas, idet han blinkede til Hans, at han skulde gøre ligesaa.

Sønnen lagde Sangen omhyggelig sammen og stak den i Lommen, og idet han klinkede med Faderen og følte sig bag paa sin krummede Ryg og over de hule, gulblege Kinder, sagde han med et Suk:

„Det skulde ha'e været for fem Aar siden, da skulde Trøjen være kommen af i en Fart og Lussinger rundt, du gamle!“

Derpaa tømte han Glasset og de to nærmeste.

Faderen saa' bifaldende paa ham:

„Skorstenen trækker da endnu. Bare Du havde besørget den alene og ladet disse Malajer og Kanesere være, min Dreng!“

Hans svarede:

„Det var ikke Malajerne; det var i Liverpool ...!“

Imidlertid vedvarede Skænderiet, indtil Anders Johansen gav et usædvanlig stærkt Slag i Bordet, og man hørte hans høje, haarde Stemme:

„Det var om gamle Elias, vi skulde snakke, og ikke om os selv. Og saa siger jeg, at naar den gamle skal gaa for „Konge“ og ha'e Begravelse og Sang og Ros i alle Ender og Kanter, saa var han alligevel en gammel Tyran og kujonerede os alle sammen; han skar os en ordenlig Fløjte, gjorde han, til Trods for al den Snak om, at han havde Lejets Tarv for Øje; han havde kun sit eget Bedste for Øje, og ...“

„Du skulde mindske lidt, Anders!“ sagde gamle Søren; „thi hverken er her Stedet og heller ikke Dagen ...!“

„Jeg vælger mit Sted og min Dag!“ vedblev Anders; „og jeg vil netop sige det her paa dette Sted, hvor han altid sad og pratede for os: han lod os sejle vores egen Sø og gik kun rundt og holdt Fadder-sladder med Fruentimmerne og viskede Næsen paa Ungerne; men se, om han hjalp nogen, naar det kneb, skønt han havde Skillinger baade her og der i Strømpeskafter og i Sparebøger. Naar man vilde træffe ham hjemme om den Slags Ting, saa var han altid ude. Kun, naar der var noget at dele, saa kunde man være sikker paa at træffe ham. Og hvordan delte han saa? Ja, det kendte vi jo alle sammen, at de største Lommer paa hele Lejet, det var „Kongens“ Smække-lommer, og dér gik baade Broderpart og Søsterpart og alle Enkers og faderløses Part ned i, saa sandt som mit Navn er Anders Johansen!“

Her skubbede den tavse Ole sig frem med de brede Skuldre og stod ved Bordet lige overfor Taleren. Ogsaa han slog nu i Bordet, saa Flaskerne hoppede, og saa sagde han:

„Der lyver Du, Anders; og dit Navn er ikke længer Johansen men Løgnhans!“

Der blev et stort Bulder. Gamle Søren rykkede bagfra i Sønnens Ærme, med Ole vedblev uforstyrret:

„Jeg vil ogsaa tale med en Gang, og jeg vil sige det netop her paa dette Sted, og Anders kan gærne beholde sit Navn for mig, men lyve gør han alligevel, og den gamle skal ikke ligge i sin friske Grav og blive gal i Ho'edet, fordi saadan noget skal siges paa ham, uden at der bliver raabt Stop!

Og ser Du, Anders, og I andre med, det maa være en meget daarlig Hukommelse, der ikke kan mindes, hvad der foregik her i Stuen

for tre Maaneder siden, da Vinteren tog saa stærkt fat, og da den engelske Damper kom paa Grund med Isen og vi fik 500 Pund for at tage hende ud. Og kan I saa huske, at da vi havde faaet Pengene vekslet hos Kromanden, og da vi delte dem her ved dette Bord ved tre Boller Punsch, hvem var det saa, der gjorde Kvalm, da vi vilde lægge en Part til Side for Enkerne og for de syge, der ikke havde været med til Bjærgningen? Var det maaske ikke netop Anders Johansen selv og de to Lohalser? Naa; og hvem var det saa, der lod sig bære her hen paa Kroen i et Uldtæppe, da han fik at vide, at der var Spektakler? Var det maaske ikke gamle Elias, som var saa syg, at han ikke kunde støtte paa Benene? Og kan I saa huske, at han alligevel stod oprejst her indenfor Døren og saa' mere ud som et Gespenst end som et levende Menneske; og saa sa'e han højt og tydeligt: Enkernes Part for sig og de syges Part for sig, og begge Dele flyer Kromanden til Høkeren, at Pengene kan ligge i Skuffen til at købe Varer for!

Naa; og hvem sagde et eneste Muk den Gang? Det gjorde ikke Anders Johansen, for han følte, at den gamle havde Ret — saadan som han altid har haft, naar undtages menneskelige Skrøbeligheder, som vi alle er belastet med. Og naar *han* nu er død, saa si'er jeg: det er slemt for os alle, og Gud bevare Vangaa-Leje, for det kan trænge dertil!"

Der var ganske stille; ingen havde noget at svare, og i dette Øjeblik blev Døren lukket op paa Klem og man hørte et lydeligt:

„Alle Mand til Køjs!"

Det fo'r igennem Forsamlingen. Ordene var den afdødes, om Stemmen end ikke var det.

Og dér stod Kromanden med Uret i Haanden, og Uret viste paa ti.

Saa skiltes man. I tre, fire forskellige Hold gik Selskabet hver til sit. Og fra den Aften var det forbi med Sammenholdet i Vangaa Leje.

Naar en Person eller et Samfund begynder at glide, vil man i en Række af Tilfælde kunne iagttage ligesom en fælles Lov.

I Begyndelsen vil Bevægelsen hyppigst foregaa saa umærkeligt, at det for mindre indviedes Øjne ser ud, som om alt var i Ro og Orden; eller, hvis man øjner Bevægelsen, vil man ikke tænke sig, at det er Opløsningen, der vil ende med et Fald; man vil langt snarere tro, at det er en Virksomhed af vaagne Kræfter og nyttigt Arbejde.

Saaledes her.

Tilsyneladende havde Vangaa faaet et Stød fremad i Udvikling ved den ene Mands Død og denne umiddelbart paafølgende Scene.

Enhver af Førerne for de smaa Grupper, der havde dannet sig, stræbte at faa baade Skin og Virkelighed med sig i de Anstrengelser, der blev gjort for at vise, at *saadan* skulde man netop gøre, for at komme bort fra gammel Slendrian og ligefrem tage den nye Tids Fordringer under Armene.

Gamle Søren, hans Sønner, og de, der sluttede sig nærmest til dem, holdt det i det hele taget mest i det gamle Spor, men kastede sig dog paa Garnenes og Redskabernes Omraade ud i en Række Eksperimenter, som gamle Elias vilde have taget sig nær til Hjerte. Ole rejste endogsaa til en udenlandsk Fiskeriudstilling, hvorfra han hjemførte en Model til et nyt Sildegarn med meget store Masker, som tillod alt Smaakravlet at slippe igennem, men derimod holdt paa de rigtig store, fede Sild.

Resultatet af de nye Garn viste sig at være glimrende, og Brødrene med samt deres Kammerater havde aldrig haft en saa god Sildefangst som dette og de nærmest følgende Aar.

Anders Johansen slog sig paa Baadkonstruktionen og frembragte en Mellemting mellem en Halvdæksbaad og en Kvase, som efter hans Formening skulde gøre ham til en rig Mand og opvække alle de andres Misundelse inden kort Tid. Gamle Elias vilde være gaaet ud af sit gode Skind ved at se sin egen gode gamle Baad saaledes omkalfatret, men Anders triumferede, thi ogsaa for ham var de første Aar gode, og „Noahs Ark“ — som de andre kaldte det mærkelige Fartøj — tjente Penge.

Hvad Firmaet Lohals og Resten i den søndre Ende af Byen angik, saa indskrænkede de sig foreløbig til at ærgre sig over det Held, der hvilede over den nordre Ende. Men da Ærgrelse, om den saa er nok saa hjertelig, i Længden ikke smider meget af sig, saa lavede de sig til at hitte paa noget, der ligefrem vilde have bragt den afdøde Konge i Raseri, og dette noget bestod i at sælge først deres Haver og saa deres Huse, som laa ned ad og oppe paa Skrænten paa begge Sider af de to nybyggede Villaer. Selv byggede de sig nogle Smaabarakker nede paa den smalle Forstrand umiddelbart ved Vandet, og her havde de deres halvdaarlige Baade optrukne den største Del af Aaret, medens de drev omkring og „saa' til“ og spyttede langt ud for sig.

Gamle Johannes gik ogsaa og saa' til; dette med at sælge sin Grund huede ham helt godt, men foreløbig holdt han baade Hus og Have i en uforskammet høj Pris, medens han var saa heldig at faa lejet Huset ud for en længere Aarrække til Sommerbeboelse.

Lejeren var en svagelig gammel Herre, hvis Særheder Værten slog Mønt af, saa længe det lod sig gøre; han proppede den troskyldige med sine Røverhistorier, drak hans Vin og beklagede hans daarlige Fordøjelse.

Hvad Sønnen Hans angaar, da tillod han allernaadigst sin store, stærke Kone, Else, at slide for sig og forsørge dem alle tre; idet han ræsonnerede saaledes, at naar hun i det hele kunde være saa „tosset“ at holde af ham, saa kunde hun ogsaa føde ham og Drengen med.

Saa begyndte gamle Sørens Sønner at fiske daarligt. Smaakravlet slap stadig igennem Garnene, men de store Sild saa' man ikke længer noget til. Det var maaske blevet til Smaasild alt sammen derude.

Fortjenesten havde man ikke lagt noget til Side af; den havde muligvis ikke været saa stor, som det hed sig. Nu at anskaffe sig nye Redskaber, var ikke at tænke paa; man gjorde endnu et Forsøg Høsten over, men Udfaldet var slet. Gamle Søren var bleven mere og mere sygelig, Brødrene begyndte at trættes, man savnede en Myndighed, et vækkende Kraftord. „Kongen“ savnedes.

Og for Anders Johansen gik det ogsaa tilbage. „Noahs Ark“ trak Vand mere end den skulde, og naar man tættede den, ophørte den at være Kvase. Hele Aarets Fortjeneste gik med til Reparationer, og saa sank endelig Baaden, og Anders bjærgede sig med Nød og næppe selv. Han blev endnu mere uomgængelig; han grublede og spekulerede, og en Aften traf han sig i at tænke paa gamle Elias.

Saaledes trak Aarene sig hen. Gamle Sørens Sønner solgte deres Grunde, Anders Johansen solgte, alle solgte. Vangaa var under Glidning, og det gik jævnt og kendeligt ned efter.

Og i dette Tidsrum af en halv Snes Aar voksede Børnene op, medens de gamle pillede af hist og her.

Blandt Børnene, der var bleven til voksne Mennesker, var ogsaa Knud og Martha.

Naar man har Tingenes Forandring daglig og gradvis for Øje, saa vænner man sig til alt, selv til, hvad der maaske vilde staa som det umulige for en, hvis Forandringen skete brat.

Pigen var vel den af de to, som havde den skarpeste Iagttagelsesevne; alligevel undgik mangt og meget hendes Opmærksomhed, fordi hun selv var Part i Sagen, opvokset imellem dette Sommerudlejningsvæsen og Vinterdriveri, og fordi hun holdt af Knud, der havde hin den unge Fiskerslægts Tilbøjelighed til at putte Hænderne i Lommen og se til. Men i Pigens Aarer flød „kongeligt“ Blod, mest ublandet maaske af hele den unge Generation, hun følte det rykke og rulle i hende med ubestemte Forestillinger om, at det var galt fat. Og saa var det en skøn Dag, at der faldt hende ligesom Skæl fra Øjnene; hun saa' sig omkring og spurgte: Hvad er der blevet af Vangaa?

Ja hvad er der blevet af det?

Af alt i Verden, der er Ufuldkommenheden underkastet, er intet

saa slemt som det, ikke at være paa det Rene med sig selv. Vangaa kunde tale med herom, for saa vidt Talen var om Fiskerlejet.

Naar det i Hovedstaden hed, at ligge paa Landet i Vangaa, saa var der billigvis ingen, som tænkte paa Ordet „Leje" uden i Forbindelserne Leje-Kontrakt, Lejen af en Sommervilla, Lejen af et Værelse paa Kroen o. s. v. Og naar der langs Kysten var Tale om Vangaa-Fiskere, saa maatte man formelig til at opfriske sin Geografi: og endda kunde det knibe.

Man behøvede blot at tage derud en Sommerdag, saa kunde man selv se.

Skrænterne — de dejlige Skrænter med den vide Udsigt over Bugten — var pakfuld af Villaer, klinede tæt op til hinanden, med lige saa mange Smaahaver, som der er Gravsteder paa en nogenlunde anstændig Kirkegaard. Den ene Havestue havde fri Udsigt ind i den anden, denne igen ind til Naboens, og saaledes fremdeles.

I Samklang med Friheden i Udsigten stod Friheden i Bygningsstilen. Den mest yndede var den, som er raadende i Dyreboligerne i de store zoologiske Haver. Men som der gennem enhver Kunststil gaar et Præg af den oprindelige Natur, saaledes ogsaa her. Gennem den paaklistrede Schweizeridyl kendte man Fiskerhytten. Alle Villaerne, paa nogle faa Undtagelser nær, havde virkelig været Boliger for Fiskere — dengang der her var Fiskere.

Her *var* nogle endnu, det forstaar sig.

Naar man saa' nøje til, kunde man finde deres Hytte nederst under Skrænterne, liggende, knap en halv Snes Stykker i Tallet, langs den smalle Forstrand, hver med sin lille Kartoffelhave, der akkurat kunde afgive Blegeplads for et Lagen. Uvilkaarligt tænkte man sig et Jordskred: Hytterne og Kartoffelbedene var rutschede ned ad Skraaningen, og laa, hvor de laa, ligesom afkæmmet af Landet deroppe, ligesom sparket ned til Vandet, der ikke vilde opsluge dem men heller ikke afstaa dem en Fodsbredde Sand mere.

Villaerne saa' ned paa dem; de skulde jo være der, ellers var det ikke et Fiskerleje, ellers manglede Billedet sin Staffage. Villaerne vilde ikke savne disse Hytter, en Baad med et rødt Sejl, en Svinesti og et Dusin halvnøgne Børn; men de skulde være beskedne. Fiskerlejet var erobret, Kulturen var trængt sejrrig igennem, men Ur-Indvaanerne maatte ikke helt forsvinde, de skulde afgive Garantier for, at man virkelig boede ved Søen.

Hvem boede nu i Villaerne? Alle mulige Mennesker, og paa samme Tid én stor Familie kun. De fleste kaldte sig Grosserere. Der var f. Eks. den, som havde arbejdet en Forretning i Pølser op af ingenting. Han havde i Modsætning til andre Mennesker, der søger at undgaa det latterlige, spekuleret deri; han havde i ti Aar gjort sig

til Bajads for Tjenestepigerne, der kom i hans Udsalg, og i de næste ti Aar for Fruerne; det var efter disse tyve Aar lykkedes ham at faa en af sine Vittigheder gængs, og nu var han en rig Mand, der sendte Buketter til de Berømtheder, som optraadte i Staden. Hans Pølser var udmærkede.

Der var en tredje Rangs Brygger, som havde følt sin Samvittighed besværet, dengang da Totalafholdenhedssagen havde rejst sit første Banner; han havde solgt sit Bryggeri, lige førend den store Konkurrence begyndte at true, og havde anbragt sine Penge i et Aktiebrænderi, saa at han var „personlig" udenfor. Hans Frue var rødkindet, fyldig og godgørende. Der var flere „Entreprenører". Før havde de heddet Murmestre, men da de ikke murede længer, hvorfor da denne „Mester"? Nogle handlede med Kalk, nogle med Huse; de fleste spekulerede. En enkelt iblandt de sidste, den mest velhavende, var den sidste i Rækken af dem, der havde købt en „død" Jernbane. Hans Formænd vare blevne Fallenter; han selv havde solgt Koncessionen til Staten, og da Staten ikke kan gaa fallit — i det mindste ikke paa en Jernbane — saa havde han imod en Godtgørelse overtaget Koncessionen igen og solgt den til en Mand i Maanen.

Manden i Maanen boede her ogsaa; hans Villa var en af de solidere. Han havde solgt den omtalte Koncession til Udlandet og vundet sig et verdensberømt Navn mellem Malmø og Ringkøbing. Han havde imod Retten til at udparcellere Frederiksberghave paataget sig Forpligtelsen til at genopbygge det afbrændte Alhambra. Da hans første Kone var død — han havde været i Svogerskab med Entreprenørerne — valgte han til sin Gemalinde en Søster af en Ekscellence, som ogsaa var Villabesidder her.

Denne havde været ved Porteføljen akkurat i to Maaneder, da han paa Grund af et Uheld blev nødt til at begære sin Afsked. Han havde en Hund, et meget smukt og trofast Dyr, men Herren havde en Mani for at pine Dyr; han kunde ikke gøre derfor, det laa engang til ham. Naboer og Genboer klagede, et illustreret Smudsblad tog sig af Sagen, den kom for vidt omkring, og Ekscellencen fik et Vink fra højere Steder om at indsende Porteføljen. Han trak sig tilbage paa Landet — det var i Sommertiden — med sin selvfølgelige Pension og Krænkelse; og da hans Evner ikke maatte ligge brak men burde komme Samfundet til Gode, hjalp Svogeren, Manden i Maanen, ham til en Ansættelse ved Befordringsvæsenet; han blev den tekniske Administrator ved et Selskab, der agtede at lægge et Telegraftov langs Mælkevejen til Nordstjernen.

Saa boede her nogle højere Embedsmænd i de ministerielle Kontorer, og endelig en meget lærd Professor, der havde været Politiker,

indtil hans Distraktion, som Følge af hans store Lærdom, havde tvunget ham til at nedlægge sit Mandat. Hans Frue var skrivende, ligesom han selv var læsende; hun skrev Romaner, og hendes eneste Datter hjalp hende hermed og studerede for øvrig positiv Filosofi.

Vangaa havde selv faaet Byen, Hovedstaden, ud til sig, ved ligefrem at kalde paa den, ved at sælge den sine Grundstykker, sine Huse, alt, hvad Vangaa havde i Arv fra Fortiden som bestaaende Dele af sig selv.

Man kan vanskeligt sælge Dele af sig selv, uden at det hele lider derunder. Vangaa kunde ikke glide længere; Lejet laa, hvor det laa, nederst paa Forstranden, og nu sivede fra Villaverdenen der ovenfor fremmed Paavirkning, nye Moder og Ideer ned over Ur-Indvaanernes modtagelige Sind.

Disse Mennesker deroppe skulde jo først og fremmest nyde Livet i de kortere eller længere Sommermaaneder. At en Del i det mindste af Villaernes mandlige Personale ogsaa skulde arbejde, og daglig tog til Byen for at kunne holde Familjen derude, det kom ikke Vangaa ved. Man *saa'* jo intet til Arbejdet; man saa' og hørte kun Driveriet og Morskaben. Nogle af Grossererne, Manden i Maanen og nogle andre havde Lystbaade liggende her udenfor deres Haver. Disse Fartøjer skulde passes, og der skulde — især naar Vinden var lidt frisk — sejles med dem af paalidelige Mænd. Saa maatte Fiskerne dertil.

Nogle af Villamændene valgte sig Styrmænd blandt de ældre af Vangaaboerne, men de fleste foretrak de yngre, Familjens Damer havde muligvis en Stemme med heri; og saa maatte da de unge Fiskere sejle og ro med Villabefolkningen. Man betragtede en saadan ung Vangaabo i hans blaa Skjorte og med Kasketten rask paa Sned over det solbrændte Ansigt som en Mellemting mellem en Legetøjsdukke og en Vild. Herrerne i Familjerne omgikkes Fiskerne, i det mindste paa det flydende Element, som en Art subalterne Ligemænd, hvis naturlige Beskedenhed og Takt snart blev fordærvet ved smaa Frokoster om Bord med Opdiskning af pikante Hovedstadsfortællinger, hvori forekom stærkt krydrede Slagord, der hidtil havde været ukendte for Vangaas primitive Ungdom. Familjernes yngre Herrer, Studenter, Handelskontorister etc., sluttede ligefrem glødende Fostbroderskaber (for Sommeren) med Fiskersønnerne, der til Gengæld for visse nyttige Vink og Sømandsudtryk i Baaden modtog et ubegrænset Antal Cigarer og større og mindre „Laan" i Lommepenge. Familjens Fruer og Husmødre brugte — eller misbrugte — en saadan ung Fisker til alt muligt udvendigt Arbejde, til at bære Vand, hugge Brænde, løbe Ærinder; Familjens unge Damer koketterede med landlig Uforbeholdenhed, men naturligvis under Iagttagelse af Standsgrænsen, med Brødrenes „Sommervenner" ; og hvad

endelig Familjens tjenende Personale angaar, Stue- og Kokkepiger samt Husjomfruer, saa betragtede de ligefrem en saadan ung, frisk Sømand som en Erstatning for de Afsavn, Landlivet for deres Vedkommende medførte, og naar de ud gennem Vindvet eller omme bag et Plankeværk tittede efter denne eller hin unge Vangaabo, saa laa der i deres Blik noget af dette blandede, som hos et Barn, naar det ser paa en Honningkagemand: han er sød at se paa, men endnu sødere at spise!

Og naar saa den sidste Flytteomnibus en Septemberdag rullede tungt læsset af Sted til Byen, saa var alt dette med et forsvundet, og det efterlod et Savn, en Utilfredshed med Omgivelserne, og hvad værre var, en Ulyst til alvorligt Arbejde. Nu skulde Høstfiskeriet til at begynde, men saa manglede just Lysten og Spændstigheden; og hvad der var det allerværste, naar man ret tænkte — der var jo nu Tid dertil — alle disse Sommerens Glæder om igen, saa laa der netop paa Bunden en Følelse af, hvor rodløs den hele Forbindelse med disse Mennesker var.

Saa gik man ud paa Fiskeri; men uden Taalmod. Naar Fangsten ikke lige straks var god, saa vendte man tilbage til Vinterdriveriet; og naar Isen kom og blev liggende ret længe, saa beklagede man sig nok for en Forms Skyld, men i Virkeligheden var man ikke utilfreds: Isen var Paaskudet, Isen kunde retfærdiggøre Driveriet.

Og naar i Marts den første Foraarslærke slog oppe over Vangaagaardens Marker, saa glædede man sig igen til Sommeren. Og havde man end en trist Oktoberdag haft nok saa kraftigt et Forsæt om at holde sig paa sine egne Enemærker og sky de fremmede, saa jog Lærkens dirrende Trille denne Efteraarsmelankoli paa Flugt. Thi intet glemmes, som bekendt, saa let som gode Forsætter.

Og hvad nu Sønnernes Fædre angaar, fra hvem Paamindelsen og Formaningen skulde komme, da holdt man endnu i den nordre Ende af Lejet nogenlunde over Traditionen fra „Kongens“ Tid. Men det var ogsaa kun nogenlunde, egenlig mere i Ord end i Gerning. Thi ogsaa paa denne Kant havde man solgt sin Grund og lejede sin Bolig ud om Sommeren, hvis ikke Huset var gaaet samme Vej som Grunden. Man saa', at det lod sig gøre at leve Aaret rundt ved at dyrke de fremmede Guder i tre, fire Maaneder og drage sig deres Behov til Nytte. Ligesom vi læser om Israel, der stadig trængte til „store“ Mænd, Patriarker, Profeter, Konger eller Dommere for ikke at falde sammen og ofre til Guldkalve og andre Dyrebilleder, saaledes gik det Vangaa. Kun at der her intet Tegn viste sig til nogen Rækkefølge af store Mænd; — *én* Konge havde man haft, og med ham var baade Storheden og Dynastiet forbi.

I den søndre Ende havde man fuldstændig opgivet Ævret. Hvad

der var indvundet ved Salg, var allerede længst spist op, og da man i det højeste fiskede sig Føden til Dagen, og da denne undertiden slog fejl, saa havde man kun Baaden og Børnene tilbage at sælge. Hvad Baaden angik, var dens Daarlighed gennemgaaende til Hinder for et Salg, og hvad Børnene angaar, var der visse menneskelige Love i Vejen.

Firmaet Lohals var imidlertid opfindsomt paa dette Punkt. I Sommertiden blev de stakkels Unger berøvede deres Klæder lige til de sidste Pjalter, der kunde dække for Nøgenheden og skærme imod Anstødeligheden. Paa Spørgsmaal fra Villabeboernes Side, fik Konerne altid Ordre af deres Ægteherrer til at svare, at Efteraarssilden var faldet daarlig ud og Vinteren havde været streng; der var ligefrem Nød paa Færde. Saa blev denne Nød afhjulpen ved en Indsamling, og saaledes gik Sommeren. Naar det lakkede mod Vinter, blev det første Brev afsendt til forskellige Adresser i Byen, og næste Maaned et andet til andre Adresser, henholdsvis fra den ene og den anden af Brødrene, og dernæst fra Rasmus og Enevold. Tiggeriet var sat i System, og Systemet svarede Regning, og de uskyldige Sild derude, som gik deres uforstyrrede Gang i Søen, maatte tage Skylden paa sig.

Villabeboerne havde — med eller mod deres Vilje — demoraliseret Vangaa, og det var skrevet i Retfærdighedens Bog, at de skulde bløde derfor.

I Midten af Lejet eksisterede den gamle Johannes endnu; hans første Lejer var død og havde testamenteret Fortælleren af de mange Røverhistorier Restbeholdningen af sin udmærkede Sherry; paa denne — og saa paa en ny, „fin“ logerende — levede den gamle Røver fremdeles.

Hvad Sønnen Hans angik, da kiggede han en skønne Dag Lohals'erne i Kortene og opdagede Fiffet med Børnene. Desværre var denne Vej afskaaret ham til Efterfølgelse. Villafolkene vidste, at han kun havde sin eneste Dreng; og det er noget lidt at skrive Breve om. Desuden vaskede Else for Villafolkene, som kendte hendes gode Sider og respekterede hendes Stræbsomhed. Den lohalske Fremgangsmaade lod sig altsaa ikke anvende, saa meget mindre som Hans ingen Skrivekunstner var og ikke turde paaregne Hjælp hos nogen anden i en saa delikat Sag.

Men hvad han manglede i tekniske Færdigheder, det erstattede ham hans livlige Fantasi. Han havde nu og da, uden egenlig Hensigt ladet et Ord falde hos Villabefolkningen om en indre Trang hos ham til at søge sig en Hyre. Denne Trang var en rosværdig, den burde understøttes. Saa forsvandt han en Dag fra Lejet og dukkede op i Hovedstaden paa forskellige Steder, efter forskellige Adresser. Han

kendte maaske det gamle Ord, at „Skørtevejen er den sikreste Vej“. Han begyndte sin Fortælling om sin mangelfulde Ekvipering til det forestaaende Togt hos Pølsehandlerens Frue. Fortællingen slog an; han blev rekommanderet til Bryggerens Frue, der var godgørende og som atter henviste ham til Eks-Ministerens Frue, der personlig var Medlem af alle mulige Selskaber med ædle Formaal, alene med Undtagelse af Dyrebeskyttelsesforeningen.

Hans kom hjem fra denne Razzia vel tilfreds med Udbyttet. Han var klog nok til ikke at meddele sig herom; Else kunde blot ikke begribe, hvor de Penge kom fra, som han i Vinterens Løb gav ud paa Kroen; og hun blev urolig.

Til Foraaret, førend Folk flyttede ud, paabegyndte han en ny Rundrejse. Denne Gang havde han været ude med et fuldrigget Hamborgerskib, var forlist paa den engelske Kyst og havde mistet hver Trevl.

Han begyndte hos Professorens Damer, der hørte hans detaillerede Farer og Besværligheder med levende Interesse. Han maatte sidde og fortælle et Par Timer i Træk, og begge Damer skrev Notitser. Denne „Protokoltilføring“ forekom Hans lidt mistænkelig, og begge Damer maatte indstændig forsikre ham, at det kun var Opskrift til en Roman. Saa bød de ham et Glas Madeira og nogle Smaakager, — det var alt.

Krænket paa det føleligste ved denne Behandling, glemte han sin Taktik, og gik lige hen til Manden i Maanen, der hørte paa ham i den dybeste Alvor og derpaa, med et lille stramt Smil om Munden, saa' ham ind i Øjnene og sagde:

„Det var en god Løgn, den!“

Hans stod maalløs.

„Aa, vent lidt her!“ vedblev Manden i Maanen med sin lidenskabsløse Ro, og gik ud i det store Kontor ved Siden af det private, hvor Scenen foregik.

Hans skottede til Døren, som stod paa Klem, og i et Nu var han, med Levningerne af sin fordums Sømandsadræthed, ude igennem det forreste Værelse, igennem Gangdøren, ned ad Trapperne og ude paa Gaden.

Han turde nu ikke vende tilbage til Vangaa, men gik og drev omkring et Par Dage i Staden og Forstæderne, indtil han blev heftet for Betleri og Vagabonderen og befordret hjem for offentlig Regning med en Betjent til Eskorte.

Betjenten traadte ind med ham til Vangaas Købmand, der fungerede som Politi her paa Stedet, og som straks sendte Bud efter Else.

Hun brast i Graad, da hun saa' Hans i denne ny og overordenlige

Situation, men Købmanden bad hende tørre sine Taarer og svare paa et Spørgsmaal:

„Jeg spørger Dig, Else, i Kraft af min Politimyndighed, om Du vil tage Hans hjem med Dig og beholde ham hos Dig, da jeg ellers har Ordre til at sende ham paa Sognets Arbejdshus som Vagabond?"

Else saa' paa sin Galning, og Taarerne traadte hende paany i Øjnene. Derpaa saa' hun paa Købmanden og Betjenten og syntes at lede om Ordene.

„Er det mig, som afgør det?" spurgte hun endelig.

„Det er Dig alene!" lød Svaret.

Saa vendte hun sig til Hans og sagde sagtmodig men ikke uden indre Stolthed:

„Kan Du nu høre, Hans: Du har saa tidt sagt, at vi Fruentimmer ikke duede til noget og kun var en Klods om Benene paa Jer. Og nu er det mig, som duer for os begge to. Kom saa hjem med mig til Drengen!"

Og hun tog sin „Klods" rolig ved Haanden og gik hjem med ham.

Men Købmanden, der var en fin Natur, om han end var mut og ordknap til daglig Brug, vædede sin Pegefinger i Munden og slettede en Række Kridtstreger ud oppe over Hylden; disse Hieroglyfer var betegnet med Navnet Else, ligeledes skrevet med Kridtbogstaver.

Alt dette saa' Martha, og hun saa' mere endnu.

Hun saa', at Fiskerpigerne lidt efter lidt blev paavirkede af den Glans, der udstraalede fra Villaernes Stue-, Kokke- og andre Piger. Det varede ikke længe, saa havde Hovedstaden draget Vangaas kvindelige, ugifte Ungdom til sig, og Martha var næsten ene tilbage.

Hun saa' sine tidligere Legesøstre vende tilbage med snævre Kjoler, Haaret højt opsat, fejende og stadsende. De snakkede saa besynderligt; de talte ikke om deres Kæreste, men om Kærester; de rendte til Dans rundt omkring for et godt Ord; og naar det endelig blev til noget med et Giftermaal hist og her, saa behøvede Martha ikke engang sit skarpe Syn for at opdage Skrøbelighederne ved disse Foreninger.

Nogle vendte slet ikke tilbage. Over deres Skæbner hvilede et Slør, og da Martha søgte at titte lidt bag et saadant Slør, lod hun det med Angst og Sørgmodighed falde.

Saa var hun den eneste, der i Virkeligheden repræsenterede det gode gamle midt i alt det ny. Og hun svor en lille, stille Ed for sig selv, at *hun* vilde se at dæmme imod Strømmen.

Paa en Markedsdag i den nærliggende Flække, hvor hun og Knud

var gaaet hen, erklærede hun ham selv sin Kærlighed og samtidig sin Hensigt, at ville faa en virkelig Fiskerfamilje ud af deres Forbindelse.

Han var det blødere Gemyt; der var intet i Vejen fra hans Side; hun havde i et og alt at raade over ham. Hun tog kun det Løfte af ham, at han ikke vilde lade sig bedaare af en vis Stuepige hos Eks-Ministerens, som han den sidste Sommer var set en Del sammen med. Han lovede det højtideligt.

Paa Markedspladsen var en Visesælger. Det unge Par standsede og købte nogle Blade hos ham. Der var én Vise, som Martha særlig holdt paa. Den lød saaledes:

Hej, Fisker, som ejer din tjærede Baad,
Din Hytte paa Strand og din barkede Næve,
Søg altid hos Livet de tjenligste Raad,
De gror i Naturen ej skæve:
Hav Søen for Øje og Donten paa *den,*
Søg ikke til Kroen for ofte;
Hvad Søen Du giver, det kastes ej hen,
Det stiger af Bunden en Høst igen
Med Fisk over Ræling og Tofte.

I Søen er Rigdom, tvivl ikke derpaa,
Det gælder kun Fisken i Garnet at fange;
Saa pas dine Redskaber, store og smaa,
Vær ej for lidt Umage bange:
Det gælder at bøde og skaffe sig ny,
Det gælder at samle og spare;
Saa sæt kun og træk kun i Kvæld og ved Gry,
Til Marked Du har baade Land og By,
Thi Fisk er en efterspurgt Vare.

Hvor Vuggen har staaet, dér bør man og dø,
Saa længe som Hjemmet kan skaffe os Føde;
Saa tag da fra Lejet til Viv Dig en Mø,
Og sørg saa for Rollinger søde:
Til Byen, den store, Du skal ikke gaa,
Den vil din Natur kun forvandle;
Dens Piger de er nu engang saa som saa.
Dė Fiskermadammer, man dér kan faa,
De duer kun til Fisk at forhandle.

Og kommer saa Byen og vil hos Dig bo,
Vær høflig imod den men lad den ej ta'e Dig,
Tag alle dens Volter og Krumspring med Ro,
Giv ikke dit Sømærke fra Dig:
Den vil sig kun more og spille Haløj,
Saa længe den „ligger paa Landet" ;
Vær munter og glæd Dig ved Sommerens Støj,
Men husk, der er Jævndøgn og Oljetøj,
Husk, Fiskeren fødtes til Vandet!

De sang den begge igennem flere Gange, og Martha foldede den omsider sammen og gemte den omhyggelig i sin dybe Kjolelomme mellem nogle haarde Kager og en blank Staalbrosche med en meget lang og spids Naal i.

Det var alt, hvad hun tillod sin Fæstemand at „give ud paa sig" ved denne Lejlighed. Thi nu skulde de spare.

Da de saa fulgtes hjem gennem den lille Skov tilbage til Vangaa, og da Maanen skinnede saa høstmild og klar gennem Grenene, saa trykkede Knud hende tæt ind til sig, og det gik rigtig op for ham, hvor rart det er saadan at have en rigtig Kærest. Han havde sit bløde, letmodtagelige Gemyt, han var uforsøgt og ufordærvet, og dette med Eks-Ministerens Stuepige havde ikke haft noget paa sig, kun lidt uskyldigt Fjaseri — fra hans Side i hvert Fald.

Herom forvissede Martha sig ved paa sin rolige Maade at gaa og udspørge ham, uden at han selv ret saa', hvor Spørgsmaalene førte hen. Og da hun paa sin Side var bleven fuldkommen beroliget, saa hengav hun sig ogsaa til sin retmæssige Følelse af Behag ved at blive holdt om Livet af Vangaas kønneste unge Fisker. Forstaar sig: hun var langt fra at sige ham dette med Ord; nej, hun skulde nok vogte sig. Og lige saa lidt lod hun sig henrive til nogen altfor omfattende Ømhed. Han fik og modtog et passende Antal Kys, og da han syntes at finde en stedse stigende Fornøjelse i denne Underholdning, som ikke fordrer mange Ord, og som i Maaneskinnet kan nøjes med endnu færre end ellers, saa tog hun hans Arm bort, rettede lidt paa sit Hovedklæde, og sagde:

„Se saa, nu gaar vi ordenligt sammen Resten af Vejen. For man skal gemme alt dette, til det har nogen rigtig Art paa sig og vi kan blive Mand og Kone. Og lad os nu snakke om, hvordan vi skal bære os ad med at blive det!"

Han lod hende have Ordet baade ved denne Lejlighed og senere. Og saa tænkte hun for dem begge, og hendes Tankegang var denne:

Da hun intet ejede og han ikke ejede stort mere, og da de begge var unge og raske, saa skulde han fiske og hun skulde tage sig en

Kondition i Byen, hvor hun kunde faa den bedst, med størst Løn, om hun skulde bruge sig nok saa meget.

Hun frygtede ikke Byen for sit eget Vedkommende. Hun vidste, hvad hun vidste, og hun vilde, hvad hun vilde. De skulde begge spare og lægge op; og saa skulde *han* blive en rigtig Fisker af den gamle Skole og hun hans Medhjælp. Hun havde jo sat sig for at dæmme op imod Strømmen. Hun tænkte sig en ny Begyndelse paa et nyt Vangaa, som, ret besét, skulde være det rigtige gamle.

Dette beholdt hun for sig selv. Thi der er altid noget, man beholder for sig selv, om man end er nok saa gode Kærestefolk. Og naar dette blot er af „det gode", saa er det jo godt.

Saa fiskede han da. Det var ikke store Ting, ikke Kapitaler; han var hverken Helt eller Herkules, men hun var dog jævnt vel tilfreds med ham, som det gik.

Hun havde været heldig med den Plads, hun havde faaet. Det var netop hos Bryggerens, den Familje, der om Sommeren laa i Vangaa.

Bryggeren var svagelig. Martha mente, at det kom af, at han intet havde at bestille. Men Fruen erklærede, at det virkelig var en Svækkelse, som han længe havde lidt af. Det ene ophævede muligvis ikke det andet; men det kom i hvert Fald ikke Martha ved.

Fruen var en rigtig rar Kone af dem med Ansats til Korpulence, Blussen i Kinderne og Godmodighed. Der var tre halvvoksne Døtre. Pigebørnene var fulgt rask oven paa hinanden, — der var knap Aars Mellemrum — saa var Rækken standset med det samme. Moderen var elskværdig nok til at meddele, at Standsningen var faldet sammen med Mandens Svagelighed; altsaa var han virkelig at betragte som Invalid.

Han forlangte for sin Part intet mere, end at betragtes og behandles som saadan. Pigebørnene havde deres Frihed. Fruen var god imod sit Tyende, af et venligt, kærligt og fornøjeligt Temperament. Der kom altid unge Mennesker, som spiste dér i Huset, Studenter og Kunstnere. Nogle kunde spille paa Klaver, en sang, en tegnede Mønstre, og for alle havde Fruen en moderlig Ømhed, som om hendes Livs Ønske havde været voksne Sønner i Stedet for voksne Døtre. Partier blev der ikke stiftet i Huset.

Martha gik Vinteren igennem støt ved sin Gerning, og saa' med sine smaa, skarpe Øjne paa denne hende fremmede Side af Hovedstadslivet. En Gang imellem pressede hun sine røde, smalle Læber stærkere sammen end ellers, og trak paa sine lyse Bryn. Men hun havde dannet sig en Filosofi i sit forstandige Hoved: Hvad der ikke vedrører mig, det bliver de andres Sag! Hun tog sin Løn, gav intet ud, lærte sig smaa Fif i Husholdningen, og tænkte paa sin Knud.

Hvad vedkom hende Bryggerens Frue?

Saa flyttede man ud til Vangaa.

„Du er en skikkelig en, Knud!" sagde Martha og gav ham et Kys og bad ham foreløbig ikke komme dér i Besøg hos hende, da hun ikke var sikker paa, at hendes Herskab holdt af „Kærester" !

Knud saa' paa hende, og fra hende over mod Eks-Ministerens Villa ved Siden af, i hvis Sovekammervindve den smukke Stuepige netop stod og rystede et Gardin ud.

Stuepigen saa' slet ikke over mod Bryggerens.

„Det er da ikke *hende,* Du er bange for endnu?" spurgte han.

„Nej, slet ikke!"

„Ja, for jeg kan fortælle Dig, at han, Ferdinand, „Hattemageren" s Søn, det Flødeskæg, render dér stadig og hjælper hende med at hænge fint Tøj ud i Gaarden og børste Stolesæder. Dér kan Du selv se ham nede bag Plankeværket. Hun aldrig saa meget som skæver efter mig. Og jeg begribeligvis heller ikke efter hende!"

„Du er en skikkelig en, Knud!" sagde Martha og gav ham et opmuntrende Nik, medens hun skrabede en Asparges. „Men gør alligevel, som jeg siger; hold Dig helst herfra!"

Alligevel kom Knud af og til. Det kunde jo dog nemt misforstaas i Vangaa, naar han slet ikke hjalp sin retmæssige Forlovede med at pumpe Vand, kløve Pindebrænde og andet lignende.

Martha stod altid som paa Naale, mens han var der, og saa' ham altid kendelig lettet gaa bort.

En Dag kom han og traf ikke Martha, som var løbet et Ærinde til Købmanden.

Fruen gik igennem Køkkenet, saa' den unge, kønne Fisker, vendte sig og sejlede smilende hen imod ham, medens han forlegen drejede paa sin Hue.

Hun spurgte ham om hans Navn, og om han var Marthas Kærest. Saa roste hun Martha for ham, spurgte, om han ikke var sulten, og hvorfor han var saa undselig. Der var jo intet flovt i at være Kærest med saadan en ferm Pige, som Martha. Han skulde blot komme her, saa tidt han vilde, og han kunde jo maaske ogsaa hjælpe med et og andet!

Og hun forlod ham smilende og nikkende til ham med alle Kendetegnene paa en god Frue, der holder af sine Medmennesker og ikke overser dem, fordi de er Fiskere, og navnlig ikke, fordi de er unge og sunde og solbrændte og har en blaa Skjorte paa, der staar aaben i Brystet og lader se den kraftige, hvide Hals og følger de runde Skuldres faste Linje.

Da Martha kom tilbage og hørte hans Lovtaler over denne venlige Imødekommen, var hun paafaldende tavs, næsten tvær.

„Jeg sagde Dig jo, at Du ikke skulde komme her!"

„Jamen nu hører Du jo selv ... !"

„Jeg bryder mig ikke om, hvad jeg hører; det kommer an paa, hvad jeg véd. Gaa nu!"

Knud gik bort, rystende paa Hovedet:

„Ingen Mennesker kan dog finde ud af Fruentimmerne!" tænkte han halvhøjt.

„Nej, det har Du Ret i!" raabte Ferdinand, „Hattemageren"s Søn, som strøg ham forbi ind til Havelaagen ved Siden af.

„Aa, din Laban!" mumlede Knud ved sig selv.

Thi Knud var virkelig en skikkelig Fyr.

Han kom der meget sparsomt. Martha var ham næsten ubegribelig, men hun havde Kommandoen over ham; han ræsonnerede sjælden.

Fruen saa' han nu og da, og stedse var hun lige venlig, ja en Gang klappede hun ham moderligt paa Skuldren og forsikrede ham, at hun skulde gøre sit til, at han og Martha snart kunde komme sammen. „For det er dog saa velsignet en Ting at være gift — især naar man er ung!"

Hertil svarede Martha intet; men da Fruen var ude af Køkkenet, stampede hun med sin Sko i Gulvet, medens Knud gjorde store Øjne.

„Hun er saa slesk!" gav Martha til Forklaring.

„Og Du er saa vred paa alle Mennesker!" sagde han.

„Ja, undtagen paa Dig, — Tosse, som Du er, der hverken har Øjne i Ho'edet eller i Nakken. Men saadan er Mandfolkene alle sammen!"

„Kender Du saa mange?" spurgte han godmodig.

„Jeg kender alle i Dig. Og kom nu herhen, saa skal Du faa et Kys; for sød er Du, og køn er Du med.

Ak ja!" —

Og Marthas strenge, fyldige jomfruelige Barm hævede sig under et Suk, og hun kyssede sin Fæstemand, ham, som „hverken havde Øjne i Ho'edet eller i Nakken".

Saa var det en dejlig Eftermiddag, varmt i Vejret, alle Vindver og Døre aabne.

Martha var gaaet i et Besøg ned til en dødssyg Faster, hun havde paa Firmaet Lohals' Side.

Knud kom ude fra Søen, hvor han havde roet for nogle Villabeboere med Damer, kold Punsch og Fædrelandssange. Heden havde været for trykkende derude paa det blikstille Vand, Punschen var bleven varm og Fædrelandssangene var bleven stikkende i de tørre Halse. Man var vendt om.

Knud kom op til Bryggerens Villa og tittede forsigtigt ind ad Køk-

kendøren. Ingen derinde. Han vilde gaa igen, men tænkte paa den kølige Viktualiekælder og Styrken, som ligger i et koldt Glas Øl.

Han gik ned, kom op, og saa' nu gennem den aabne Dør fra Gangen ind til Dagligstuen Fruen siddende derinde i den mageligste Stol, viftende sig med et Tørklæde, medens langt nede paa Havens skraanende Plæne de tre Pigebørn trodsede Varmen under Forsøget paa at spille Croquet op ad Bakke.

Fruen opdagede ham, lod Tørklædet hvile og vinkede med sin fyldige Haand:

„Kom nærmere, lille Knud. Martha kommer vist snart tilbage. Puh!"

„Det er hedt!" mente Knud at burde sige.

„Men saa kom dog ind og se, hvordan vi bor. De har nok aldrig været i Stuerne før?"

Knud traadte beskeden og tøvende ind og kom til at staa lige overfor et stort Pillespejl.

Det var første Gang, han havde set sig selv i hel Figur. Der var noget af den Vildes blandede Glæde og Frygt i det Blik, hvormed han saa' sine egne Forhold gengivne dér i al Troværdighed.

Den fornøjelige Bryggerfrue kom til at le ad Udtrykket i hans Ansigt.

„Jo, jo, lille Knud, De er en køn Fyr; men det behøver mit Spejl vel ikke at sige Dem, De Gavstrik, hvad?"

Knud var umaadelig forlegen. Saa venlig havde den rare Frue endnu ikke været. Hvad skulde hun i Grunden svare?

Saa sagde han:

„Det er umanérlig varmt, Frue!"

Hun smilede huldsaligere end før:

„Kom herhen, lille Knud, og lad mig se paa Dem. Nej, ikke her foran Vindvet, men her til Siden. Hør, sig mig en Gang, vi skulde have flyttet omkring herinde med Møblerne. De er vel stærk?"

Nu var det Knud, som smilede. Han tørte et Par Sveddraaber af Panden og spurgte:

„Hvor skal jeg ta'e fat, lille Frue?"

„Aa, De er sød, er De! Kom, tag dette Bord og flyt det dérhen; lad mig se, ja; og flyt det saa tilbage igen ...!"

„Skal det tilbage igen?"

„Ja, herhen til mig, lige foran mig; av!"

„Aa, stødte jeg Dem?"

Han var gaaet baglæns, vendte sig hurtig og stod nu lige op ad Fruen, som saa' ham med skinnende Øjne ind i Ansigtet.

Hun tog ham med en fast Haand om Armen og sagde, idet hun bøjede sig helt frem imod ham:

„Jeg kunde spise Dig, saa sød som Du er!"

Henne fra Døraabningen lød en haard, skarp Stemme:

„Undskyld, Frue, hvis jeg gør Ulejlighed!"

Det var Martha.

Fruen gav Knud et lille Skub ud fra sig og saa' med sit sædvanlige Elskværdigheds-Ansigt, men maaske lidt mere blussende end ellers — det var jo virkelig ogsaa meget varmt — paa sin Kokkepige.

Denne fortsatte i samme Tonart:

„Dersom Fruen ikke kan nøjes med min Tjeneste, men skal have Mandfolk til at hjælpe indvendig med i Huset, saa vil jeg helst sige op med det samme og skifte enten til første eller til Fardag!"

Dermed gik hun ud i Køkkenet og trak Døren med et Smæld i efter sig.

Knud var lige saa hurtig ude gennem Gangen og nede i den lille Sidegaard, hvorfra Laagen førte ud paa Kørevejen.

Kun den gode, venlige Frue sad rolig i sin Korpulence, smilende og rystende ganske svagt paa Hovedet ad denne Verdens Hidsighed og Umedgørlighed. Saa tog hun Tørklædet op, som hun havde ladet falde, og viftede Fluer og Varme væk fra sine blussende Kinder.

Knud var faret hen ad Vejen temmelig i Vildrede med sig selv. Et var ham klart, at Martha var „knusende gal" paa ham.

Og dog havde han ikke gjort noget.

Men saa Fruen?

Aa Snak, det var jo umuligt, at hun — saadan en fin Frue, og han, en stakkels Pjalt Fisker!

Var det Spøg eller Alvor?

Eller havde hun hørt Martha komme og vilde maaske drille Pigen?

Han sluttede fra, hvad der var saa almindeligt mellem hans Ligemænd, Drilleriet.

Men hvordan det var eller ikke, saa var det dog en dum Historie. Og jo mere han tænkte derpaa, jo mere kom der noget ind i hans Tanker og Forestillinger, som han i Grunden skammede sig for.

Og for at faa en Ende paa det, saa gik han næste Aften i Skumringen hen til Bryggerens Villa og kiggede op til Køkkenvindvet.

Jo, Martha var der, men se ham vilde hun ikke; og da han tog i Dørlaasen, blev Nøglen drejet om.

Nu blev han vred og gik hjem.

Vreden er ingen god Kammerat. Han kunde ikke gaa til Køjs; han gik ind i Kroen og gav sig til at drikke noget. Dér kom den kønne Ferdinand, Laban'en, som han nylig havde kaldt ham. Men Knud

trængte til Selskab og til en fortrolig; Ferdinand var vist „durkdreven" ; han maatte kunne give Forklaring.

Saa fortalte Knud ham Scenen.

Den anden slog en skraldende Latter op:

„Naa, nu har jeg hørt det med; sikken en Hajfisk!"

„Tror Du, at hun vilde ha' bidt mig?" spurgte Knud, som misforstod Udtrykket.

„Du er et Fæ! Hun vilde naturligvis kysses." —

Saa gik Knud til Køjs med den Besked.

Den næste Dag satte han med stort Besvær et Brev op til Martha. Hun skulde da i det mindste overtydes om hans Uskyldighed.

Han listede sig hen til Huset og kastede Brevet ind ad et aabentstaaende Køkkenvindve, og saa ventede han hele Ugen paa Svar.

Der kom intet, hverken skriftligt eller mundtlig, og saa blev han til Gavns vred. Nu vilde han ogsaa spille den knibske.

Samtidig var der foregaaet en Forandring inden i ham, det vil sige dybest i ham; thi Vreden laa dog mere udenpaa. Hans Syn paa Omgivelserne og hans Forestillinger om dem var blevet meget forskelligt fra før. Han havde vel ikke spist af Kundskabens Træ paa godt og ondt, men han var dog kommen under Vejr med noget, som gjorde ham seende uden at gøre ham fornøjet. Han passede paa alle Villabeboerne, paa de unge Piger og de unge Mænd, paa Familjefædrene og paa Fruerne, ja paa de ganske uskyldige Børn med. Han vilde absolut opdage noget, og hver Gang han tænkte at have faaet fat i et eller andet, kom der en pludselig glubsk Glæde over ham, der lige saa hurtig afløstes af et Savn: — han vilde helst have haft Martha at meddele sig til.

Men paa dette Punkt var han bestemt. Han vilde ikke være den, der gav Køb først.

Nu skete der i Virkeligheden ikke meget blandt Vangaas Villabeboere. Villabeboere er i det hele taget forsigtige, deres Koketteri overstiger højst sjælden den passende Lunkenheds Grad, hvorunder Badesæsonen henleves; i det mindste skulde en paa den erotiske Psykologis Gebet saa „halvbefaren" Iagttager, som den stakkels Knud, kun meget vanskeligt nære sin nye Opdagelsestørst med nogen større Sensation.

Sladderen i det nederste Vangaa — blandt Fiskerne — er lige saa giftig, som i det øvre Vangaa blandt Villaerne. I Længden virker begge lige lidt dræbende, og man bliver ked af at forgive et Menneske, som alligevel ikke vil dø.

Saa satte da denne Opdagelseslyst sig lidt efter lidt hos Knud. Han mærkede, at han kun selv blev tom, gnaven og flad ved stadig at betragte alle disse glade og fornøjede Mennesker fra et og samme

Synspunkt — blot fordi han selv var traadt ind i de bevidste Mænds Række. Hans Ærgrelse var nu egenlig kun den, at han saa længe havde været saa lidet klartskuende; han bestemte sig for at blive indadvendt Tvivler — og saa for Resten paa at holde saa længe som mulig ud med sin Vrede mod Martha.

Og som han gik og drev omkring med denne sin sidste Beslutning, var det, at han en Dag kom til at yde Professorens skrivende Damer en lille Haandsrækning ved en Badehusbro, som gjorde Mine til at gaa i Stykker med dem, og som ikke gik i Stykker, men alligevel foraarsagede dem begge stor Skræk; af hvilken Skræk Knuds sikre Sejghed og den tilfældige Tilstedeværelse af hans Baad reddede dem paa den mest belønningsværdige Maade.

Denne Belønning bestod fra Datterens Side i, at hun kastede sin æstetiske og filosofiske Interesse paa den unge Fisker. Hun lod ham bære sin Feltstol, sine Galoscher, sin En-tout-cas, sin Tegnemappe — hun tegnede ogsaa — og endelig sig selv en Gang i Land fra en Baad. Hun saa' paa ham med sine store, skifergraa, drømmende Øjne, hun talte til ham om Geologi og om Skaldyr, om Udødelighed og om Misfostre, og saa strøg hun sit svære, blonde, krusede Haar bort fra Ørene og saa' endnu en Gang med sit dybe Blik paa ham, om han muligvis havde forstaaet en Smule deraf, og saa sukkede hun og sagde, at hun fik vaade Fødder af Sandet, og at Mændene i Grunden var de ringere af Arten, og at Kvinden var den stærkeste, baade hvad Moral og Vilje angaar, og at Moral i dybeste Forstand var Vilje, og derfor var Kvinden Bæreren af hele Moralen, Hovedhjørnestenen for Universets Tempelbygning, det positive gode, Drifternes Undertrykkelse.

Denne Undertrykkelse kom hun stedse tilbage til, og da hun syntes at spore nogen Opmærksomhed paa dette Punkt hos sin Tilhører, blev hun ved at bearbejde hans Forestillingsevne paa en lidt mere populær Vis ad denne Vej, og endelig bestemte hun sig til at frelse denne „Vilde“ for Idéen ved at sætte hans Moral paa en Prøve.

Ganske og aldeles abstrakt var Frøkenen maaske ikke heri. Den unge Fisker var saa smidig og sund, saa brun og stærk og godmodig og naturlig i al sin ligefremme Plumphed, saa helt et Væsen ud af den i hensynsløs Sorgløshed og Uvidenhed slumrende Natur, med andre Ord saa fuldstændig en Modsætning til Frøkenen selv, at svage Skyer af et vist legemligt Velbehag ved hans Selskab begyndte at stige op og bedugge hendes positive Himmels rene Spejl.

Saa traadte hun en Formiddag ned til ham paa Stranden, hvor han for nogen Tid siden var landet med Baaden. Hun havde Galoscherne paa, sit Regnslag over Armen og en Pakke med Smørogbrød i Haanden. Hun spurgte ham, om de skulde tage en Tur paa Vandet.

„Lad os tage langt, langt bort!" sagde hun med slæbende, klagende Stemme.

„Hvor langt omtrent?" spurgte han.

„Jeg skal sige Dem det undervejs!" lød Svaret.

Saa gjorde han Baaden klar. Der var ingen Vind, han maatte ro.

Da de var kommen et godt Stykke ud, tog hun Smørogbrødet frem, de delte og spiste begge.

Saa lod hun Papiret sejle af Sted med Strømmen.

Hun fulgte det med drømmende Øjne, og sagde omsider, med samme klagende Stemme:

„Hvor mon nu det skrøbelige Fartøj vil lande? Mon det nu skal vedblive at sejle og sejle, indtil en pludselig Storm kæntrer det, ligesom en pludselig Sorg kæntrer vort Livs Baad?"

„Aa, jeg véd ikke!" sagde Knud med Munden fuld af Mad.

Han sad og saa' paa hende, saaledes som han de sidste Dage havde set paa hende. Der var opstaaet hos ham det Spørgsmaal: Hvad mener hun med det hele? Mon hun nu ogsaa ... osv.

Hun fortsatte, snarere henvendt til Luften og Vandet end til hendes Ledsager:

„Kunde man dog ikke en Gang træffe en venlig, en broderlig Aand, en ligestemt, der vilde tage langt bort med En, bort til en fremmed, ukendt Kyst, at leve et Liv i Idéen, den positive Idés store Tro?" —

Nu kommer det! tænkte Knud og tyggede helt af Munden.

„Hvad mener De nu, Knud? Hvad om De nu førte mig langt bort til Drømmenes fagre Kyst, for at jeg dér kunde lære og undervise Dem i Forsagelse og Beskuelse?" —

Hun saa' ganske rolig, snarere deltagende end frittende paa ham med de store, svømmende Øjne. Kun om den lille — altfor lille — Mund spillede et enkelt, uroligt Træk, der røbede, at Frøkenen var i Lag med at eksperimentere.

Knud viskede sig med Bagen af Haanden om Munden og bøjede sig hen imod hende:

„Saa kys mig da!" sagde han.

Hun kastede sig tilbage med en maalløs Stirren paa ham og en dump Bestyrtelse i alle Miner, der betog ham enhver Uvished om den Vildfarelse, hvori han svævede.

„Ro mig øjeblikkelig tilbage, hører De!" skreg hun. Han greb Aarerne og roede, saa Sveden haglede ned af ham.

Saa snart Baaden stødte, sprang hun ud paa Sandet uden at tage mod hans tilbudte Hjælp, og gik sporenstregs op ad Skraaningen. Hun vendte sig ikke en eneste Gang og saa' sig tilbage.

Han derimod stod og stirrede efter hende; og da han var færdig

dermed og ikke kunde øjne hendes slanke Vækst længer, saa slog han sin knyttede Næve af al Magt ned i Baadens Ræling med de Ord:

„Fanden skal ta'e mig, om den ene ikke er lige saa tosset som den anden! Men nu skal jeg ikke komme *dem* tværs for Bougen mere, saa sandt som mit Navn er Knud!" —

Saa gik han hjem og skrev følgende Brev:

Til Velagtede Jfr. Martha Rasmussen
konditionerende hos sit Herskab.

For at Du skal være evig overforvisset om, at jeg er Dig tro og kun vil dit Bedste og vort fælles, erindrer jeg Dig herved om at vi er Kærestefolk, og at vi aldrig har ophørt dermed, idetmindste ikke fra min Side, og at jeg har opdaget at det er noget stort Hombog med dem allesammen, hvorfor jeg forbliver din uforanderlig tro og

kærlige Ven
Knud.

Dette Brev blev afsendt med en Dreng, som fik Løfte om en uendelig Mængde Prygl, hvis han ikke bragte Svar med sig tilbage.

Om det var denne Trusel, der hjalp, vides ikke, men Svaret kom, og samme Aften havde Parret Stævnemøde oppe bagved Vangaagaardens gamle Have.

Her var imidlertid Knud atter den lille. Hans store Oplevelser havde kun for en Stund formaaet at stramme hans Energi og Selvfølelse højt i Vejret. Martha var rolig og kølig, men blev, efterhaanden som hun saa' ham i det gamle Spor, blød og varm. Saa besegledes Fornyelsen af Pagten med en kærlig Omfavnelse, al Misforstaaelse var hævet, og der blev kun talt om Fremtiden og et snarligt Giftermaal.

De havde begge lært at kende sig selv og kende hinanden igennem de andre. Hvad behøves der mere til et godt Giftermaal? Resten kommer af sig selv.

Saa sang de Slutningsverset af den Vise om, som de havde købt den Dag ved Markedet.

Og kommer saa Byen og vil hos Dig bo,
Vær høflig imod den, men lad den ej ta'e Dig,
Tag alle dens Volter og Krumspring med Ro,
  Giv ikke dit Sømærke fra Dig:
Den vil sig kun more og spille Haløj,
  Saa længe den „ligger paa Landet";

Vær munter og glæd Dig ved Sommerens Støj,
Men husk, der er Jævndøgn og Oljetøj,
Husk, Fiskeren fødtes til Vandet!

Og paa denne Vise blev Parret Høsten efter gift og „Kongen"s Blod forplantet.

Blodet var Slægtens Blod, men der syntes at være skrevet en Lov et eller andet Sted udenfor Slægten, og denne Lov var den stærkeste: Forandringernes, Tidsaandens Lov. Knud holdt sit Løfte og vedblev at være Fisker. Men Styrken og Viljen laa udenfor ham selv; det var Martha, der saa at sige skød hans Baad i Vandet, hver Gang han skulde ud. Og Sønnerne — ja de blev hæderlige og flinke Folk i deres Fag, men Faget var rigtignok ikke det, som Moderen havde sat sit Haab til og sit Liv ind paa. Den ene blev Hjulmager og Vognsmed, den anden Murmester. Og da var Vangaa allerede længst Villaernes og Haandværkernes By, som i sin nordre Ende havde en lille Jernbanestation og i sin søndre en lang Dampskibsbro. Og ved denne sidste lagde kun undtagelsesvis en Fiskerbaad til, og Fiskeren var da fra et Leje langt borte.

De større Legemer og de større Samfund tiltrække de mindre eller oversat i det gamle Vangaa-Fiskersprog: de store Fisk sluge de smaa.

KÆRLIGHED OG DEPECHE

Der boede i Byen tæt nede ved Havnen i et lille nymalet Sted med gammel Stentrappe og Jerngelænder, den unge Skibsfører — Kaptajnen, som han kaldtes hos Svigerforældrene — Anton.

Det var hans Efternavn; det var dog altid lidt mindre beskedent end slet og ret Olsen eller Kristoffersen; for af dem var der i Byen flere Skippere — som ikke kaldtes Kaptajner.

Svigerforældrene hed ganske vist Mikkelsen; men dels stavede de sig Michelsen, og saa var Manden Konsul — oven i Købet fransk.

Ikke fordi han talte dette Sprog eller skrev det; han havde ondt nok ved at skrive sit eget. Men der skulde nu engang være en fransk Konsul i Byen, ligesom der var en brasiliansk og en tyrkisk — som heller ikke talte Sprogene; og da Posten blev vakant, saa tilbød man den gamle Michelsen den, og han tog imod den uden Skrupler; thi der havde endnu i Mands Minde ikke været et fransk Skib i

Havnen, undtagen en eneste Gang, og det havde været en Finlapper, som havde hejset sit Flag forkert.

I Strandsognene udenfor Byen var der nok af og til forlist et Fartøj, som kunde antages muligvis at tilhøre den stolte Nation mellem Rhinen og spanske Sø; men disse Forlis vare, i Følge en lykkelig Beskaffenhed af Kysten, som Regel saa totale, at man saa vel overfor Navn som Hjemsted havde det videste Spillerum for Gisninger; og man „gissede“ sig da uforanderligt til enten en Svensker eller en Tysker.

Begge disse Nationer havde sig nemlig en Konsul dér paa Pladsen, og da den ene var en indvandret Skaaning og den anden en forløben Rostocker, saa lagde Sprogene i disse Tilfælde ingen Hindringer i Vejen for Konsulatsforretningerne.

Naa; Konsul Michelsens havde en Datter, som blev forlovet med Kaptajn — nej dengang Styrmand Anton.

Det var vel ikke langt fra at være, hvad Konsulinden vilde kalde en Misalliance.

Den gamle Konsul var en jævn, en meget jævn Mand endogsaa, der som ung Karl var kommen ind til Byen fra et af Landsognene, havde først faret Smaarejser med en Jagt, var saa bleven Krambodsvend, dernæst Principal, og havde i de gode Tider — der *skal* nemlig en Gang have eksisteret gode Tider — tjent Penge ved Tømmer, Tjære og Stokfisk. Han havde allerede i en fremrykket Alder giftet sig med en ung Enke fra Hovedstaden. Hendes Mand havde været noget meget i Borgervæbningen og for Resten kgl. Hof-, Glas- og Porcellænshandler. Han levede meget i den daværende Kongens Klub, og dér døde han ogsaa; nogle sagde af Forstoppelse, andre af det modsatte; vist er det, at han døde efter et af den Tids mange Gilder, omtrent som hin berømte „salig Madsen“.

Han efterlod Enken intet — ikke stort andet end Skiltet; og det kan man ikke leve paa alene, især da der var nogle slemme Veksler. Heldigvis efterlod han sig heller ingen Børn.

I sine Jomfrudage havde hun lært at koge i Kongens Køkken; hun tog tilbage til sine Venner dér; hun var jo ung endnu, tækkelig, havde store, buede Øjenbryn og noget myndigt i sit Væsen, som ikke misklædte og som holdt en altfor venskabelig Deltagelse i hendes Sorg paa Afstand.

Den kongelige Husholdning var dengang rimeligvis saa blomstrende, som vi stadig maa ønske den at være. Hun fik en Plads ved Overopsynet i Spisekammeret eller lignende; hun nævnede selv senere denne sin Stilling som Oldfrue, og hun talte meget om Herskaberne — lige indtil hun var bleven Konsulinde; saa glemte hun det.

Paa en Forretningsrejse til Hovedstaden gjorde Købmand Michel-

sen hendes Bekendtskab. Hun fik Sikkerhed for, at hans Stilling i Hjemmet var god, og hun fulgte ham tilbage som hans Frue.

De fik et Par Aar efter et Barn, en Datter.

Forløsningen havde nok været lidt besværlig. Pigebarnet var spædlemmet og fin. Den gamle Distriktslæge og den yngre praktiserende Læge i Byen havde al deres Kunst — og ikke saa lidt af Naturen — behov for at holde Livet i den lille. Men Livet beholdt hun, og saa blev hun forlovet med Styrmanden.

At sige, ikke straks. Hun blev først døbt.

Daabshøjtideligheden blev længe udsat. Først da det virkelig tegnede til, at den lille Jomfru vilde overstaa det vanskeligste og virkelig vilde blive i denne Verden, først da blev der ogsaa Tale om Navnet.

„Hun skal hedde Bolette efter min salig Tante, som var god mod mig, da jeg var Dreng!" erklærede Købmanden.

„Du snakker! saa kunde hun lige saa gerne hedde Kesten eller Sidse Malene!" sagde Konsulinden.

Men trods Fruens ivrige Modstand beholdt hun Navnet Bolette.

Det er en Smagssag. Hvorfor er f. Eks. Hejapopeja ikke lige saa godt et Navn som Margerita? Ved det daglige Slid taber dog selv de mest klingende Ord i Vægt og Lødighed, medens grovere Sager beholde deres Kurs.

Naa; hun hed Bolette, og Moderen vænnede sig dertil, ja fandt endog senere — det var netop da Konsulatsvæsenet var paa Tale — at der var noget franskt ved Navnet. Det mindede baade om Omelette og Ninette.

At den lille Pige blev forkælet, det siger i sig selv ikke meget. Alle Børn blive forkælede — hvor der kun er ét Barn. Det beror paa Maaden og Graden.

Hun blev det over al Maade og i højeste Grad.

Hun voksede op, lille og fin, overordenlig graciøs, ikke egenlig sygelig — tvært imod sagde Doktoren — men saadan hvad man kalder „pylret".

Man lærte hende efterhaanden at brodere Navn paa et Lommetørklæde, at slaa op paa en Strømpe og skænke Vand paa Thekanden. Senere lærte hun af en ældre Jomfru Tysk — undtagen Kønnene; om det ikke var passende, eller det var for besværligt, det vides ikke; lidt Fransk lærte hun ogsaa, da Konsulen virkelig var bleven Konsul; og saa lærte hun at spille nemmere Sager paa Klaver og at synge en lille Sang af de Udgaver, som benævnedes „Musikalsk Pilleri" og som udkom hver fjortende Dag.

Hun fik i det hele taget hvad man kalder en omhyggelig Opdra-

gelse, især for en ung Pige i en saa afsides liggende Købstad; og hun var sig dette bevidst, navnlig da hun stadig blev erindret derom.

„Bolette, mit søde Barn!“ sagde Moderen, der var bleven lidt trivelig og lidt mageligere af sig, „vi maa virkelig til at tænke over din Fremtid; thi en Pige af din Opdragelse ...“

Og saa var det, at hun blev forlovet.

Det vilde for Fruen have været et Slag, som maaske ikke havde været til at bære, hvis ikke der i Forvejen var gaaet Stød af en anden Art.

Man opnaar ikke alt i denne Verden med en Konsultitel — saa maatte man i det mindste være gaaet langt tilbage i de gamle Republikkers Tider.

Med en fransk i vore Dage — i en lille By, i et lille Land — styrker man ikke engang sin Kredit; og den gamle Mikkelsens stod nok paa svage Fødder.

De gamle gode Tider var omme; de nye Tider var daarlige; Principperne for Handel og Vandel havde forandret sig. Muligvis var de gamle af en langt renere Beskaffenhed, men i ethvert Fald: de kunde ikke bruges mere. Konsulen var stærkt truet, og hans Anseelse i Byen absolut dalende.

Og da Konsulen ikke længer var den ærefrygtindjagende Storhed, saa var det, at Styrmand Anton meldte sig.

Det vilde være stridende mod den absolute Sandhed at paastaa, at han havde ventet herpaa. Alligevel er et Menneske kun et Menneske. Der er over vore Tanker saa vel som over vore Handlinger ledende Indflydelser, hvis Art og Styrke vi ikke gør os klar. De giver os et Puf, og vi gaar i Retning af Puffet.

Saaledes gjorde Styrmanden.

Han var ubemidlede og tidlig afdøde Forældres Barn.

Han var bleven smidt om Bord i et Skib og var bleven pryglet der saa længe, indtil hans Æresfølelse havde rejst sig. Han vilde tjene sin Føde og gøre sin Gerning som et honnet Menneske, men ikke jages som en Hund. Saa var han gaaet i Land, havde truffet en behjertet Mand, som havde hjulpet ham frem i Tillid til de Evner og den Karakter, han lagde for Dagen, og der var blevet en flink ung Mand ud af Drengen, og den unge Mand var nu kommen her til Byen og for som Understyrmand paa et af de større Skibe, som gik i oversøisk Fragtfart.

Han var snart avanceret til Styrmandspladsen om Bord, og nød lige megen Tillid hos Kaptajnen, som var en ældre Mand, og hos Rederen, der ellers ikke havde synderlig godt Lov paa sig i Retning af Lemfældighed.

Han havde, ene støttet paa sine solide Egenskaber, paa sin med-

fødte Takt og en klædelig Beskedenhed, der ikke udelukkede Selvfølelse, gjort det Kunststykke i den lille Ravnekrog, uden at forlade eller overse sine Stands- og Kaldsfæller, at blive vel modtaget flere Steder indenfor de „bedres" engt afsluttede Kreds.

Han var en køn ung Mand; det hjælper altid.

Saaledes havde han om Vintren i nogle Selskaber og paa et Klubbal set Frøken Michelsen.

Fin og graciøs, udmærket i en Vals, lyse Lokker op over en Skildpaddekam, lidt missende Øjne, der kunde blive meget venlige og straalende, — dertil en lille Haand i en lyserød Handske, en dito lyserød Fod, som kom og gik under Kjolen — lidt uskyldigt Koketteri, en lille Smule Smægten, et Glas Rødvin, som ubehændigt blev væltet over Kjolen førend Borddansen, Undskyldninger i den Anledning: „Aa, bryd Dem blot ikke derom ...!" — og Sømandens Hjerte var fanget. Han behøvede ikke at raadspørge det plettede Lommetørklæde, som han med en egen brødebetynget Bevidsthed havde smuglet hjem med sig; han var — hvad man *er*, naar Skæbnen kommer en i Møde i lyserøde Handsker og efterlader et svagt Haandtryk under en Kotillon.

Han var forelsket; og han friede og fik Ja.

Frøken Bolette Michelsen forlovet med Styrmand Anton! det var Maanedens eneste virkelig store og derfor ogsaa saa omdebatterede Begivenhed i Ravnekrogen.

Man skumlede forfærdeligt. Man vilde t. Eks. vide, at Konsulens Datter kun havde gjort dette Skridt for at dække et Tilbagetog fra Agentens Søn, der havde — det vidste da Gud og hver Mand — gjort hende sin Kur, men lige saa pludselig gjort sig usynlig, da Rygterne om den gamles Status var kommen ud. At hun stærkt havde lagt an paa en af de yngre Enkemænd blandt Manufakturisterne og ligeledes dér havde set sine Bestræbelser strande, det var der ikke to Meninger om. I Forbigaaende blev kun nævnet, at Apotekerens Provisor, der var noget sværmerisk anlagt, næsten havde kompromitteret hende ved sine Billetter, sine Pebermyntekager og Eau de Cologne-Forsendinger; hun havde ikke været forsigtig, det var nu aldeles vist, og det var ikke underligt, at hun nu selv „gjorde en Ende derpaa" — selv om hun derved kom til at nedlade sig saa dybt.

Man snakkede. Og Fru Mama var ikke den, som skulde afholde sig fra at give Snakken Næring: en saa klog og saa ærgerrig Dame maatte sikkert vide, at hun i alle Maader varetog sit og sin Datters Tarv, naar hun selv sørgede for at forøge Antallet paa dem, i hvem hun *kunde* have set en Svigersøn.

Skal man falde, saa vil man dog falde med Glans — ligesom de

gamle Høvdinger, der mindst tog et Dusin Fjender med sig i Døden; det havde Konsulinden hørt om ved et Foredrag.

At hun ikke havde afværget det skete, det kunde muligvis forklares af gamle Michelsens Stilling til Sagen.

Da den unge Sømand, med mere Hjertebanken end under en Oktoberstorm, kom ind i den gamles private Kontor og forebragte sit Andragende, saa tog Konsulen et alt andet end fransk Lommetørklæde frem af sin langskødede Frakke, snød sin Næse eftertrykkeligt og lagde sin Haand med en ganske svag Skælven paa sin tilkommende Svigersøns Skulder:

„De er mig bekendt som en retskaffen og stræbsom ung Mand; jeg giver Dem med Glæde min Datter, og Gud velsigne dem begge to. Men et bør jeg sige Dem med det samme: De maa stole udelukkende paa Dem selv. Er jeg end ikke en ruineret Mand, og haaber jeg end at kunne gaa i min Grav som en ærlig Mand, saa kan jeg kun efter de sidste Tab, jeg har lidt, komme til at ligge der som en fattig Mand. Dette bliver foreløbig mellem os!"

Herpaa havde Styrmanden trykket den gamles Haand noget usædvanlig stærkt og mumlet noget mere end halvt uforstaaeligt, og saa havde den gamle smilende bedt ham gaa „ovenpaa".

Her forestod en lille rystende Scene med Konsulinden. Det var saa længe siden, at Svigermama havde grædt — for syvogtyve Aar siden, sagdes der, ved den kgl. Hof-Glas- og Porcellænshandlers Baare. Hun kunde altsaa siges at have Lov til det nu; og en Anstandsdame véd, at man kommer over det sværeste ved Taarer — naar de bruges sparsomt.

At hendes Frøken Datter ogsaa græd, det følger af sig selv.

Saa stod da Sømanden der, sandt at sige noget i Forlegenhed med sig selv.

Hans Liv var jo rigtignok viet til det vaade, men det var dog egenlig mere paa et Skibsdæk, han hidtil havde kæmpet imod Elementet. Den Storm, han havde ventet at skulle ride af neden under, den var drevet over og blevet til bare Godtvejr.

Hvor længe skulde denne Regnbyge her vare?

Bygen opløste sig omsider; Solen kom frem — noget tøvende, høstagtig hos Fruen, men den kom dog.

Saa vilde hun se dem kysses. Og det gjorde de under den behørige Kejtethed og Forlegenhed i Fru Mamas Overværelse. De maatte ogsaa stille sig op og gaa hen ad Dagligstuegulvet med hinanden under Armen, og det endte med, at Konsulinden fandt, at han i Grunden tog sig godt ud, „komponerede" sig godt; „nu maatte han bare skynde sig med at faa et Skib at føre; saa blev det: min Søn Kaptajnen med Frue" osv.

Det endte i lutter Hjertelighed altsammen.

Saa gjorde man Visitter. Og man bar sig paa Fruens Raad klogt ad. De allerfineste Steder, hvor man *kunde* vente sig et „ingen hjemme", afgav man Kort; de andre Steder drak man den tilbørlige Sherry, hørte paa de sædvanlige Flovser og besvarede dem efter Evne.

Man var endda saa omsigtsfuld ikke at gaa nogen Dør forbi, selv ikke de Steder, hvor man med afgjort Sikkerhed kunde sige sig, at man blev hudflettet, saa snart Døren havde lukket sig bag en.

Derved blev Snakken standset eller afledet i uskadelige Sidekanaler paa kortere Tid, end ellers vilde være sket.

Frøken Bolette levede som Fisken i Vandet under alt dette, og Mama havde antaget den uværdige Rolle, der bestaar i med et sursødt Smil paa samme Tid at spille den skuffede og den tilgivende, den moderlige Ærgerrighed, der underkaster sig en Prøvelse, og den moderlige Kærlighed, der vil gøre det bedste ud af en Ting, som ikke lader sig ændre.

Ak ja; det kære Barn, hun gør virkelig saa grumme meget af ham; og det forstaar sig, han er jo ogsaa et rigtig net, vakkert Menneske; og naar han nu bliver Kaptajn ...!

Det var Omkvædet.

Saa gik Skipperen paa en Skonnert — af et andet Rederi end Styrmand Antons — hen og fik gastrisk Feber, just som han havde faaet en særdeles god Fragt og skulde lægge ud.

Det var en yngre, ugift Mand, som Anton stod paa en kammeratlig Fod med. Der var ikke mange paalidelige Folk med „Patent" at vælge iblandt, og Skonnertens Ejer fik det ordnet saaledes med Antons Redere, at Anton gik i den syge Skippers Plads.

Bestemmelsesstedet var Lissabon; Rejsen skulde gøres hurtig, derpaa beroede for en stor Del Avancen ved den sluttede Fragt.

Det var et Æreshverv og et fordelagtigt Tilbud. Naar alt gik vel, kunde Følgerne nemt udregnes: Avancement og Udsigt til Bryllup ved Hjemkomsten.

Den nye Skibsfører kunde gærne have sprunget højt af Glæde paa Stedet. Han ilede med at meddele sin Forlovede dette Evangelium.

Men han stødte paa noget uventet.

Datter — med Tilhold hos Moder — erklærede, først under Omsvøb og dernæst rent ud, at det ikke kunde gaa. Saaledes i Forlovelsens første Hede og Lyksalighed, oven i Købet med endnu resterende Gratulationer, at løbe væk til Søs; nej!

Han protesterede mod Udtrykket „løbe væk"; han tog det kærligt, spøgende, han bad, han besvor — og han blev endelig alvorlig. —

Saa forkælet og saa urimelig havde han dog ikke tænkt sig sin nydelige lille Kæreste.

Men hvad? han var forelsket op over begge Ører, han forsøgte det om igen.

Samme Resultat.

Man græd, man bad, man surmulede. Imidlertid trængte Afladeren og Ejeren af Skonnerten paa; der maatte tages en Afgørelse.

Med et tungt Hjerte gik Svigersønnen in spe til den gamle Michelsen.

„Du *skal* af Sted; naturligvis. Lad mig tale med Fruentimmerne!"

Der blev en huslig Scene. Og Svigermama var ingenlunde den bortdragende god, da han endelig om Morgenen kom for at tage Afsked.

Frøken Bolettes smukke Øjne var ophovnede af Graad, og hun vendte Ansigtet halvt bort, da han vilde tage det sidste Kys.

Hun fortrød det rigtignok øjeblikkelig og løb efter ham ned ad Trapperne, trods Moderens skarpe Protest; men da var det for sent. Gadedøren var smækket i efter ham; og med røde Øjne ud paa Gaden, endsige ned paa Havnen, kunde hun dog ikke vise sig!

Han „pressede" Skonnerten, saa Folkene tabte baade Næse og Mund. Rigningen var imidlertid solid, og da første Mand paa Vagten knurrede, slog den unge Skipper ham til Dæks uden et eneste Ord.

Det var første Gang, Styrmand Anton havde slaaet.

Udfor Dover fik de en saakaldt Kommissionærbaad paa Siden. Skipperen havde været i sin Kahyt over en Time og skrevet et langt Brev. Han langede det selv ned til Manden i Baaden, som fik to Flasker Brændevin — i Stedet for ellers kun én — og det bestemteste Paabud om at sørge for, at Brevet blev besørget i Land.

„I'll post it, myself, damn you capt'n!" raabte „Kommissionæren" og kyssede galant paa Brevet, førend han stak det i sin uhyre Jakkelomme.

Saa „pressede" de videre om Bord i Skonnerten.

Rejsen gik over al Forventning hurtig og heldig, og Følgen var, at der ved Antons Hjemkomst blev gjort ham et særdeles godt Tilbud fra Skonnertens Ejer. Men den unge Skibsfører mente dels, at han var bunden til sit gamle Rederi, og dels vilde han ikke gøre sig nogen Fordel paa en syg Kammerats Regning.

Antons Redere bifaldt hans Tænkemaade, og til Gengæld lod de ham afslutte en ny Akkord med Skonnerten for en enkelt Tur. Alle Parter var herved hjulpne; Anton udklarerede paany som Skonnertens Fører til en Middelhavshavn, og Brylluppet blev fastsat til Dagen efter Hjemkomsten.

Før end han lagde ud paa denne nye Tur og umiddelbart efter, at han var hjemkommen fra den første, havde Kærestefolkenes store Forsoningsmøde fundet Sted.

Frøken Bolette fløj ham straks om Halsen; han blev taget med Storm, og han fik i Grunden slet ikke Lov til at forklare sig. Det lange Brev blev taget frem og man læste det igennem i Forening. Under adskillige Kys og nogle Taarer blev der tilstaaet ham Amnesti.

Hun tilgav ham!

Det er saa sødt at blive tilgivet. Rigtignok havde han ikke ganske tænkt sig dette som Resultatet paa det lange Brev. Der stod ganske vist mange, muligvis lidt ubehjælpsomme men inderlig følte Kærlighedens Ord, ømme Tilsagn om Trofasthed og Elskov i Brevet, men der stod ogsaa en Del alvorlige Formaninger, Paalæg fra den ærlige Sømand om ikke at forskertse deres Lykke ved Barnagtigheder etc. Alle saadanne Betragtninger af en tungere Natur gled Konsulens Datter let hen over, og da Elskeren gjorde Mine til at stoppe op for disse Punkter og debattere dem, slog hun ham med sit sødeste Smil over den brune, haarede Haand, kyssede ham paa Kinden, paa Panden og paa Munden — og tilgav ham.

Saa gjorde han, hvad han aldrig før havde gjort, han satte sig i Gæld. Der skulde jo et Udstyr til, og den gamle Michelsen havde trukket paa Skuldrene og erklæret, at stort mere end sin Velsignelse kunde han ikke give Datteren med ind i Ægtestanden.

Den lykkelige Skibsfører havde maaske ikke ventet, at det stod fuldt saa daarligt til med den gamle, men han var jo lykkelig, Lysningen hos Præsten var bestilt, og Udstyr skulde der skaffes. Han følte sig overbevist om, at ogsaa denne Rejse vilde gaa efter Ønske, og saa kunde Gælden dækkes paa Hjemkomstens Dag. Thi „gældfrit Bo" vilde han i hvert Fald sætte.

Altsaa fik Konsulinden og Frøken Bolette de fornødne frie Hænder — med visse Indskrænkninger — til at gøre Indkøb; og saa sejlede Skonnerten.

Ogsaa denne Gang blev der presset, og man stoppede op i Kanalen for Kommissionærbaaden, som denne Gang dog kun fik den ene Flaske Brændevin i Brevporto. Thi Skrivelsen var ikke saa lang; nu behøvedes jo ikke vidtløftige Forklaringer.

Lykken, i Forening med Vejr og Vind, tilsmilede den raske lille Skonnert. Den laa baade i Malaga og i Messina, og der blev drukket baade spansk Vin og Marsala paa dens Dæk; og saa blev der sat Sejl, fulde Sejl til for Hjemmet; og „baaret af Længslens Vinger" førtes Kaptajnen af Sted til sin Brud og sit Bryllup.

Atter en stormende Modtagelse paa Hjemkomstens Dag; Glæde og Omfavnelser og Smil og Solskin. Kun en lille, forbigaaende Sky;

det var Udstyret, hvis Budget var oversteget paa adskillige Poster, nemlig saadanne, som den kærlige Moder og Svigermoder havde erklæret, „at det vilde være uanstændigt at knibe paa".

Naa; en ung, i Livet uprøvet og af bitre Erfaringer forskaanet Brudgom vil ikke Dagen før sit Bryllup gøre opsigtvækkende (og frugtesløse) Ophævelser over saadanne Ting, som dog, naar alt kommer til alt, tjene til at forøge Arnens Hygge; men „gældfrit" blev Boet ikke sat.

Og saa stod Brylluppet.

Man havde valgt en Middelvej mellem altfor ydmyg Tarvelighed og altfor udfordrende Glans; ingen maatte forarges (allermindst Konsulens Kreditorer) og dog skulde Værdigheden opretholdes. Det smagte maaske ikke „Kaptajnen" rigtigt, som heller havde set Vægtskaalen synke til Fordel for Beskedenheden uden Tilsætning af Værdigheden. Han gennemsaa' om Formiddagen Regningerne endnu en Gang, delte dem omhyggelig imellem Faarene og Bukkene, bed sig lidt i Læben ved de sidstes ukvitterede Overtallighed, og trak saa sin nye, sorte Livkjole paa, som den første Skrædder i Messina havde syet ham og som endnu havde hele den friske Duft af Saltvand og Appelsiner i sig. Han strammede det hvide Halsbind under den brede, nedfaldende Flip, og saa' sig for sidste Gang i Spejlet derhjemme i sit lille, tarvelige Styrmandskammer. Kjolen sad som støbt om hans runde Skuldre og smækre Tallie; Halsbindets Sløjfe var virkelig lykkedes uden at give ham Udseende af en Bedemand, for ikke at sige noget værre. Han kunde have al Grund til at være tilfreds med sig selv; en hvilken som helst Dame, hun være sig stor eller lille, vilde have erklæret ham for en ubetinget smuk Mand. Og dog undslap der den ærlige Sømand et lille Suk. Ubegribeligt. Han stod dér ved Indløbet til Lykkens Havn; der ventede ham et nydeligt Hjem og den nydeligste lille Kone; endnu samme Aften skulde han tage begge Dele i uindskrænket Besiddelse; han skulde ikke længer sove alene i dette tarvelige Lukaf med Redekammen i Kommodeskuffen og Støvlerne paa Vaskebordshylden ... og dog, da han saa' sig omkring, paakom der ham en øjeblikkelig Lyst til at rive Flippen op og Halsbindet af, til at slænge den messinesiske Kjole og tage den nationale Jakke paa, til at gaa om Bord i Skonnerten og ved et Bud lade Mikkelsen vide, at de maatte vente et halvt Aarstid paa ham, medens han fik gjort et Par Rejser endnu og klaret alle Bukkene derhenne i Kommodeskuffen ved Siden af Redekammen og Haarbørsten.

Dog; det var Nonsens, Vrøvl! Alt klarede sig nok endda; var han ikke ung, i Skuddet, lykkelig, om nogle faa Timer Konsul Michelsens glade Svigersøn? —

Jovist, for Fanden! Og saa kom der alligevel endnu et lille Ekstrasuk. Det gjaldt ikke Konsulen, ikke Datteren, men ... Skade, at man ikke kan gifte sig med Datteren, uden at Moderen følger med!

Saa gik han hen til Konsulens, foran hvis Dør Byens to Kareter holdt.

Han fik sig først et Haandtryk og et Glas (af sin egen) Marsala hos den gamle og de to Forlovere. Saa gik han ovenpaa.

Idet han traadte ind ad Døren, lød der et svagt Skrig og han saa' en flygtende Sky af hvidt forsvinde ind i det næste Værelse. Han kastede et noget usikkert Blik omkring i den ellers saa pyntelige Dagligstue, og han tog ærbart Øjnene til sig. Man havde klædt sig paa herinde. Nedtraadte Sko, udkrængede Strømper, Breve med Haarnaale, Skørter, Haaruld, et Krøllejern, Myrtekransen paa en flad Tallerken med vaadt Sand i Bunden; — han tøvede et Øjeblik, saa traadte han hen til Bordet, hvorpaa Tallerkenen stod, bøjede sig ærbødigt ned over den og nærmede sine Læber til det fine, friske grønne. Han havde glemt Forstyrrelsen omkring sig; hans Læber bevægede sig i en Bøn, hvis Ord han ikke gjorde sig Rede for, men hvis Tanker helt opfyldte hans retskafne, ædruelige og ridderlige Sind. Han var, imod sin Vilje, trængt ind i et Mysterium, hvortil kun Ægtemandens Ret tilsteder Adgang. Denne skulde han nu daglig nyde, samtidig med at maaske en Del Illusioner skulde forsvinde. Han bad til det Syn af en ung, smuk og uskyldig Kvinde, der nu foresvævede ham, at han aldrig, om saa Mysteriet blev ham nok saa dagligdags, maatte tabe Illusionerne helt; han bad til sin Ungdoms smukkeste Illusion om Mandens Ro og Ligevægt i Nydelser og Prøvelser. Og i denne sin Andagt, medens han her i Virkeligheden fæstede sig sin Brud og bandt sig til hende for Livet, blev han afbrudt af Konsulinden.

Hun sejlede ind ad Døren i sjang-sjang Silkekjole, lilla Handsker, et gulnet Kashmirs Sjal og en kraprød Rose i Haaret:

„Men Gud, staar Du her? Det er dog virkelig ikke passende! Brudgommen maa ikke se Bruden førend i Kirken. Og saa midt i Paaklædningen; — her ligger jo ordenlig det stakkels Barns Strømper — og Skørterne! Vend Dig dog om. Det manglede saamænd bare, at Du skulde være kommen ind, medens Jfr. Frandsen gav hende Nederdelen paa — eller Livet. Kom nu med ned! Du maa ellers tro, at vi ikke har sparet os. Femogtyve Alen af det fineste Mull i Kjolen; og saa et Slæb! Vi kunde godt have brugt mere, men der er jo dobbelt Bredde i Tøjet. Og Kejsertyll til Sløret. Hvad har Du gjort ved Kransen? Fy; jeg havde rigtignok tænkt, at Du havde haft mere Takt! Men saadan er de Mandfolk. Intet er dem helligt. Røre ved Brudekransen, førend de kommer hjem til deres eget! Aa,

jeg kunde græde. Det stakkels Barn. Gaa nu ned, at vi kan faa „Offerlammet“ færdigt!“

Og saa blev de viede, og saa kom de hjem til deres eget, og saa var de Ægtefolk.

Og det blev Morgen og det blev Aften den første, anden og tredje Dag. Kaptajn Anton var i en Tilstand af Benauelse og Fortvivlelse over alle de Visitter, Hentydninger, Flovser, Smil, over al denne Visen frem af pletterede Flødekander, Sovekammer- og Udenomsbekvemmeligheder.

Han kunde haft Brug for sin fulde Tid og hele sin Forstand og Dømmekraft for at stille sig paa den rette Fod overfor sin unge Kone, der afvekslende var oprømt under Besøgene og klynkende, saa snart de to var alene.

Kaptajn Antons Opdragelse var forsømt, men hans Natur var fin; han gik frem i sine nye, huslige Forhold alene ledet af denne medfødte Takt, som er højsindede og usammensatte Mennesker egen. Paa den anden Side var han en kraftig, ufordærvet ung Mand, der elskede for første Gang i sit Liv.

Efter en Uges Forløb kom han i en temmelig nedslaaet Stemning hen til den gamle Konsul i dennes private Kontor.

Han afslog den tilbudte Cigar og klagede sin Nød staaende op ad Dørstolpen.

Gamle Michelsen rystede paa Hovedet:

„Fruentimmervrøvl! Jeg havde de samme Komedier med Moderen, og hun var dog Enke, da jeg fik hende. Det ordner sig efterhaanden. Bare ikke for ilter!“ —

„Jamen jeg er jo slet ikke ilter!“ lød Svaret klagende.

Konsulen saa' forskende paa Svigersønnen.

„Saa er Du — mellem os sagt — en Vante! Hør, véd Du hvad, Anton, der er ikke en saa retskaffen Mand som Dig i hele Byen. Du er bare altfor blød, er Du!“

„Aa!“ ...

„Passiar. Fruentimmer er Fruentimmer. Vil de ikke komme til Vinden med det gode, saa ... nej, jeg siger ikke, at de skal ta'es med det onde. Gud fri mig! Men en Trumf i Bordet maa der til. Gør Dig rigtig gal i Ho'edet en Dag; sig, at Du gaar til Søs samme Aften: og jeg skal indestaa Dig for, at din lille Mutter giver Køb og ikke spiller knibsk mere. For hun er ogsaa et godt Barn paa sin Vis, og naar hun blot faar Lov at følge sit Hjerte og ser, at der er Alvor til i Livet, og ikke straks kan hænge i Mamas Skørter, ... hm! man skal ikke snakke over sig; Du forstaar mig jo nok. Nu har jeg skaaret Spidsen af Cigaren. Tag nu og tænd den, og blæs saa alt det Kællingeri et Stykke!“

Nogle Dage efter kom Anton igen, denne Gang smilende:

„Det hjalp, Svigerfa'er!"

„Jeg gratulerer!" svarede den gamle, sukkende over sine Regnskaber.

Hvedebrødsdagene var bleven til Uger, Ugerne til en Maaned, og denne, „Honningmaaneden", trak sig helt ind i den næste, forjættende det unge Par lutter Sødme, hvori kun Svigermama nu og da dryppede sin forbigaaende Malurt. Imidlertid var Skonnertens tidligere Fører til alles Overraskelse kommen sig af sin svære Sygdom. Det fulgte af sig selv, at Anton aftraadte sin Plads til ham, der i et og alt var en duelig og samvittighedsfuld Mand.

Anton tænkte ikke et Øjeblik paa at beklage sig. Ikke desto mindre — han var uden Emploi; han havde stiftet Familje og hans Familje havde hjulpet ham til at stifte Gæld. Hvad nu?

At falde tilbage paa sin gamle Styrmandsplads vilde ikke have generet den raske Sømand. Han var ærekær og vilde frem i Verden, men hans Held i Skibsfart og hans Lykke i Kærlighed havde ikke gjort ham dumstolt. Han skulde jo desuden leve.

Uheldigvis var hans gamle Skib, Barken „Tvillingerne", for Tiden paa en Vestindietur, og der var ingen andre, nogenlunde større Fartøjer i Havnen for Øjeblikket.

Saa blev han kaldet op til de gamle Redere, og den ene af disse, en barsk, myndig Mand med hele Provinsmatadorens Afsnuppethed i Væsen og Miner, holdt et Telegram i Haanden.

„De har giftet Dem, Anton?" spurgte Købmanden med Politimesterstemme.

Jo; det kunde ikke fragaas.

„Det er tidligt! De er en ung Mand, og Deres Svigerfader vil ikke kunne støtte Dem meget. Ja, det véd De vel?"

Anton bukkede.

„Nuvel; det vedkommer os ikke, og det er i hvert Fald bag efter. De har sejlet Esbensens Skonnert godt og — heldigt. De var en flink Styrmand om Bord i „Tvillingerne". Vi har i Morges modtaget dette her indløbne Telegram, i Følge hvilket vort Barkskib „Tvillingerne" ligger i Falmouth for Havari efter at have mistet sin Skipper ved en Styrtesø. Firmaet har efter nogen Overvejelse besluttet at tilbyde Dem den vakante Plads i den afdødes Sted. Er De villig til at overtage Skibet, som det ligger i Falmouth, og dér at tilse Reparationerne for videre Ordrer her fra Kontoret?"

Anton følte sine Kinder brænde, og der kom en Taage for hans Øjne.

Rederen saa' vist paa ham og fortsatte derpaa med et lidt forandret Tonefald:

„Vi har straks telegraferet tilbage til Styrmand Nielsen, lige saa vel som til Konsulen dér paa Pladsen, for at den nødvendige Akkord med Værftet kan blive sluttet. Det vil da være tidsnok, naar De meddeler Deres Bestemmelse i Morgen her paa samme Tid, forudsat at De da straks kan afgaa med Aftentoget Syd paa. Farvel!"

Anton kom næsten sejlende af Henrykkelse hjem til Stentrappen med Jerngelænderet. Her vendte han sig og saa', om han havde noget Øjenvidne, og saa lagde han Haanden paa Gelænderet og stod med et eneste Spring i Forstuen.

Han havde nær væltet Tjenestepigen, der søgte at dæmpe en Fnisen ved at se overrasket ud.

Han vilde støde hende til Side, men saa' nu først det usædvanlige Minespil i hendes Ansigt.

„Hvad er der i Vejen?" spurgte han utaalmodig.

„Det er kun Fruen, som — som ..."

Han stormede ind i Dagligstuen uden at oppebie Svaret.

Dér laa den unge Kone paa Sofaen med et Vandfad foran sig paa en Stol. Konsulinden sad og badede hendes Tindinger med Esprit de Valdemar.

„Men Gud dog!" raabte Mama og vinkede afværgende ad ham med Essensflasken. „Ser Du ikke ...?"

Den ømme Moder pegede paa Datteren, som i samme Stund kastede heftigt op.

„Er Du syg?" raabte han og vilde ile hende til Hjælp.

Konsulinden skød ham til Side med en teatralsk Gestus.

„Hvad er der? Men saa for Pokker lad mig ... hvad er der i Vejen?" raabte han, stigende i Stemmen.

Konsulinden rejste sig. I en Stilling, aldeles som de tarveligere Provinsskuespillere, og med en Stemme, der var tyk, fremmedartet hul af lutter sibyllinsk Højhed, saa' hun paa Svigersønnen og sagde:

„I Mænd er da ogsaa uvidende og kortsynede, som ingen andre. Anton, din Kone er syg, fordi — fordi Du kan vente at blive Fader!"

Anton laa øjeblikkelig paa Knæ ved Siden af Vandfadet og knugede den lille, hvide Haand. Et paatænkt Kys blev standset af et nyt Anfald, hvorefter han rakte sin Hustru Vand og hørte paa nogle matte Beklagelser.

„Min egen kære!" sagde han og klappede den fugtige Pande. „Det var jo en glædelig Overraskelse, ikke sandt? Men hvad siger Du nu til, om jeg ogsaa har en Overraskelse — en uventet, om end ikke fuldt saa sød?"

Fru Bolette Anton slog nogle smægtende Øjne op og saa' lidt usikker paa sin Mand.

„Hvad er det?" hviskede hun svagt.

„Tænk Dig, Du søde: jeg er Kaptajn, Kaptajn fra i Morgen om Bord i „Tvillingerne". Jeg rejser om fireogtyve Timer."

Et Skrig, et Jammerskrig fra Sofaen, og et endnu højere fra Konsulindens Stol. Den syge rejste sig op, fægtede i Luften, lod sig falde tilbage, skreg, kastede op, medens Moderen omslyngede hende med sine Arme, som en Hun-Tiger sin Unge.

Anton stod maalløs ude paa Gulvet.

Han forsøgte at nærme sig igen, at tale, men nye Skrig afbrød ham. Saa gik han ind i sit eget lille „Lukaf", og her tændte han sig en Shagpibe, som han straks lod gaa ud igen.

Han sad saa meget som en Timestid og tænkte blandt andet paa sit lille Styrmandskammer henne i Havnestrædet. Og da det imidlertid var blevet ganske tyst derinde ved Siden af, gik han lidt tung i Hovedet og tungere om Hjertet atter ind i Dagligstuen.

Stillingen derinde var den samme som ved hans første Indtrædelse. Datteren bleg, lidende paa Sofaen, Moderen badende hendes Tindinger.

Anton gik frem paa Tæerne. Han og Svigermama vekslede et Blik.

„Naa, hvorledes gaar det?" spurgte han med halv Stemme.

„Tys!" sagde Konsulinden. „Gaa nu hen og bed hende om Forladelse!"

Han bøjede sig ned over Sofaen. De smægtende Øjne saa' bebrejdende, bedende paa ham, og den hvide Haand lagde sig mat i hans.

„Ikke sandt?" hviskede hun. „Nu rejser Du ikke!" ...

Om Eftermiddagen sad han hos den praktiserende Læge i Byen. Den praktiserende Læge var en kløgtig Mand, som havde erhvervet sig en grundmuret Praksis ved den for en Provinsdoktor sjældnere Egenskab, ikke at løbe med Sladder, og den mindre sjældne, ikke at tage Parti, ikke at støde ved nogen kras Mening og ikke at skræmme ved nogen altfor bestemt Udtalelse.

„Hm; min kære Anton, det gør mig s'gu ondt for Dem. I saadanne Tilfælde, og navnlig første Gang; — det er altid en delikat Materie, og Deres Kone er jo, som jeg selv véd, ikke nogen pommersk Bjælke. Er det nu ogsaa aldeles nødvendig med den Rejse? Hvad Pokker, se Tiden an! De har jo haft Heldet med Dem hidtil. Naturligvis vil jeg ikke bestemt fraraade; — men hvad vi kalder en fausse couche kan jo, naar Dispositionen er der, og under en stærk Sindsbevægelse fremkaldes, — og saa ligger Recidiver meget nær.

Som sagt, tænk dog lidt over Sagen. Jeg skal se ind til Dem i Morgen!"

Den næste Dag ved den berammede Tid stod Anton i Redernes Kontor. Han var ikke saa rød i Kinderne som i Gaar.

„Naa; det glæder mig at se Dem, Anton. Altsaa vil De af Sted i Aften?"

„Nej, jeg — jeg takker Dem; men ..."

Købmanden sendte ham ét eneste Blik over Pulten.

„Gør mig ondt for Dem, Anton. Saa gaar Nielsen ind i Deres Sted. Aa ræk mig den Telegramblanket dér. Tak. Farvel!"

Konsulinden sagde om Aftenen:

„Naturligvis vidste jeg, at Du blev. Dette vilde ogsaa ligefrem have været oprørende, naar noget saadant forestaar ... Jeg véd saamænd selv, hvad jeg gik igennem. Og naar man saa ikke har en Mands Kærlighed ved Siden ... Desuden skal da ikke mit stakkels Barn være som de andre „Skipperkoner", hvis Mænd løber fra dem næsten ud af Brudesengen. Kan vi derhjemme leve af vor Kredit, saa kan I vel ogsaa. En Mand som Kaptajn Anton kan vel nok overvære sin førstefødtes Daab, uden at spørge alle disse storsnudede Kornpugere derom. Det skal være en lille Lære for Dhrr. Redere!"

„Blot det ikke bliver en Lære for os Skippere!" sagde Anton, der sad i Sofaen med Armen om sin Kones Liv.

„Hvorfor skal Du altid bruge de simple Benævnelser?" spurgte Konsulinden.

Og hvad gik saa ikke Anton igennem i den lange Tid, indtil Begivenheden stod for Døren? Det værste var, at den saa at sige stod for Døren hver Dag; i det mindste blev der ikke talt om andet. Og den unge Kone beklagede sig, jo mere besværet hun følte sig, og Mama beklagede hende i stedse stigende Udtryk, der yderligere forskrækkede det sarte og skrøbelige Væsen, som netop trængte til Opmuntring. Det endte med, at Anton beklagede sig selv — for sig selv naturligvis.

Al Ømhed og Deltagelse fra hans Side var frugtesløs; hans unge Kone havde sat sig i Hovedet, at hun var den eneste Kvinde i Verden, som gik noget sligt i Møde, og Mama betog hende ikke Illusionen.

Dertil kom forøgede Udgifter, uden at der var en Skillings Indtægt; der begyndte et Udstyr i det smaa, som skulde være fuldstændigt og Familjen værdigt, og under al denne Tilskæren, Syen, Hæklen og Strikning af sælsomme Miniaturklædningsstykker, der bragte Tanken hen paa Lilleputternes Verden, havde Mama et stadigt Omkvæd:

„Ak Gud ja, naar vi saa endda var sikker paa at faa nogen Glæde deraf ...!"

„Hvad mener Du, Mama?" spurgte den unge Frue i sin klagende Tone henne fra Sofaen.

„Mit stakkels Barn!" sukkede Konsulinden og tørte sine Øjne i et trekantet Stykke Linned med Bændler.

Og saa græd Fruen i Sofaen og Fruen ved Divanbordet, og der blev talt om Død og Kirkegaard, i Stedet for at man burde have talt om Liv og om en Vugge.

Anton fortvivlede. Han gad ikke gaa ud paa Gaden, da han ikke kunde lide at møde de handlende, hvem han stadig skyldte for Varer, og naar han alligevel paa Lægens Tilskyndelse tog Moder og Datter ud med paa en lille Spadseretur og senere paa en lille Køretur, saa var disse Ture som Generalprøver paa en Begravelse; det var ikke, som om man gik Livets frejdige Haab i Møde men den store Tilintetgørelse.

Og saa kom Begivenheden.

Den er ikke hyggelig, navnlig ikke denne saa skæbnesvangre „første" Gang. Kvinden lider i de fleste Tilfælde altfor forfærdeligt, selv om „alt gaar naturligt" ; men ogsaa Manden har sin Lidelse, dømt, som han er til en Uvirksomhed, der sønderslider hans Hjerte endnu mere end Skrigene hans Ører.

Men Livet er en stor Alvor; vi mindes derom ved Fødsel som ved Død.

Begivenheden her gik langsomt men dog naturligt. Og da der var bleven denne sælsomme Tavshed i Værelset, som ingen dødelig glemmer, oven paa Veraabenes Storm, hvorigennem andre, anderledes spæde, anderledes beroligende Skrig lader sig høre, og da Anton knælede ned ved Sengen og med Andagt kyssede den hvide, spinkle Haand med de blaa, opsvulmede Aarer, saa vendte den unge Moder det blege Ansigt imod ham, og med hæs, hviskende Stemme overøste hun ham med Bebrejdelser.

Han trykkede endnu en Gang Haanden, rejste sig og gik lydløst over Gulvet ind i Dagligstuen, hvor han stillede sig hen og trommede tankefuldt paa Ruden:

„Vi har dog allenfals været to derom!"

Alt forløb vel. Den syge kom op og sad bleg og stille med en Pude bag Ryggen i den store Lænestol. Men hver Gang Drengen skreg lidt heftig, holdt hun Hænderne op for sine Ører og klagede sig over sit Hoved.

Naa ja; vore unge Mødre er nervøse. Og hvem bærer Skylden?

Tiden, Tiden, Tiden.

Stakkels Fremtidsslægt!

Og mon vi derfor afskaffer Pianoer, Thevand, Korsetter og Dannelsesanstalter?

Nej. —

Saa var Fru Anton helt rask; som før i det mindste. Nu var Turen til Drengen. Han *skulde* være svag; alle Smaabørn er det, og hvorfor saa ikke han? Først var der en Diegivning med Jammer og Vortelidelser. Saa blev der Flaskegivning med Guttaperkasutter. Saa blev der prøvet en Amme, som stjal, og saa en Amme, som drak, og endelig en, som ingen Mælk gav. Saa faldt man tilbage til Flasken, og saa var Drengens Mave i en fuldstændig Umulighedstilstand.

Et lille Barns daarlige Mave koster flere Penge, end nogen Ungkarl tænker sig. Anton havde stadig ingen Penge, men han havde sin Dreng, og han vilde for ingen Pris i Verden miste ham.

Anton plagede Lægen saa eftertrykkelig, som nogen ung Fader gør det under sin førstefødtes Opflaskningsperiode. Lægens Taalmodighed stod sin Prøve; han svarede Anton bestandig det samme: „Lad Deres Damer ikke eksperimentere for meget! Drengen er sund og kraftig født; lad Naturen sørge for Naturen!" —

Og saa var Anton saa dybt i Gæld, saa økonomisk reduceret, at det ikke længer var den lille Fyrs Nattemusik, der holdt Faderen vaagen. Næringssorgens klagende Nocturno overdøver Barnets Skrig i Vuggen, ja Moderens i Barselsengen.

Og saa bankede Heldet for tredje Gang paa hos Kaptajn Anton.

Han blev kaldet op til Rederne. Der var atter kommet et Telegram. Barkskibet „Tvillingerne" var sat til, under Hjemrejsen fra Vestindiefarten, paa Farild Strand cirka tyve Mil vesterpaa. Kaptajn Nielsen havde ikke været sin Post voksen, eller han havde haft Uheld, hvad der hos de stive Redere var ensbetydende. Der var imidlertid Udsigt — større eller liden, man vidste det ikke — til at faa Skibet bragt ud over Revlen, hvis en Mand med Energi og med *Held* øjeblikkelig afrejste og satte sig i Spidsen for Foretagendet, førend de „lokale Agenter" handlede. Dette sidste stod ikke i Telegrammet, men Rederen kendte sine Folk. Vilde Anton øjeblikkelig afrejse, og kunde han bringe Skib og Ladning flot, da var han Kaptajn og Parthaver om Bord med det samme.

Anton kom tilbage til sit Hus; denne Gang var han bleg af Bevægelse. Svigermoder var gaaet ud; han meddelte sin Hustru i saa korte og knappe Ord som muligt det nye Evangelium og sin tagne Beslutning. Hans Vadsæk skulde pakkes!

Hun kastede sig grædende over Vuggen:

„Og Du kan nænne at rejse fra *ham*? Se, hvor lidende han ser ud! Nej, det er, som Moder siger ...!"

Han lagde sin Haand paa hendes Skulder.

„Bolette!" sagde han. „Jeg tror, din Moder har gjort stor Uret her i Huset; hun har taget dit Hjerte fra mig, og hun har næsten taget et Stykke af mit Hjerte bort fra Dig. Jeg havde nær sagt: Gud være lovet; thi nu kan jeg dog handle som en Mand af Fornuft. Drengen dér er mit alt i Verden; jeg hænger ved ham med større Kærlighed, end jeg tror Du selv, hans Mo'r. Men det er netop for *ham*, jeg handler, som jeg gør, og som jeg burde have gjort for længe siden. Vi gaar til Grunde paa denne Maade; det véd Du, men Du er et Barn, og jeg tilgiver Dig. Jeg vil sige Dig én Ting: jeg rejser nu med Diligencen og kan om en Time være ved Frerup, hvor Toget gaar Vest paa. Skulde Drengen — Du forstaar — skulde han blive dødssyg, saa har Du Telegrafstationen dér lige udenfor Vinduerne. Kald mig saa tilbage, og jeg kommer. Men Du véd ogsaa, hvad der staar paa Spil. Jeg vil ikke minde Dig om, at vor Gæld er vokset os over Hovedet. Vær nu standhaftig og hold ud; jeg *tror* paa mit Held og — nej, jeg vil ikke sige mere. Kys mig nu, og Farvel!"

Han bøjede sig derpaa ned over Drengen, som laa og skar Ansigter af Mavekneb.

Der blev hvisket nogle Ord af Faderens Læber over Sønnen; og saa var Faderen borte.

Konsulinden kom lidt efter og fandt den unge Kone liggende opløst i Graad paa den kære Sofa.

Naar Storm og Hav mødes, saa er det et frygteligt og ophøjet Syn. Naar en vred Svigermoder udgyder sine Følelsers Storm over Hjertets Bølgegang, saa er det et frygteligt men mindre ophøjet Syn.

Konsulinden havde givet Plads for Madammen, og denne sidste sparede sig ikke og endnu mindre Svigersønnen.

Han var utaknemlig, et Umenneske, en ligefrem unaturlig Fader, der rendte bort fra sit dødssyge Barn og fra to stakkels Kvinder. Men hvorfra var han ogsaa kommen? Fra Skarnet, fra Skidtet; en ussel Pjalt var han, en Daglejers Søn, en Sjover ligefrem, hvem en hæderlig Familje havde taget op, osv.

Fru Bolette søgte at standse Ordstrømmen; hun skammede sig. Men saa kom Hagelbygens Tur til hende; og sluttelig græd de begge og beklagede hinanden.

Drengen var urolig, Skumringen faldt paa, Konsulinden sendte Pigen hen til Lægen, men denne lod svare, at da han havde tilsét Barnet om Morgenen og ikke fundet nogen Grund til Ængstelse, og da hans Tid var saa optaget, saa maatte man vente til næste Morgen, hvis ikke noget særligt gjorde et Nattebesøg nødvendigt.

Konsulinden skældte og smældte. Doktoren var ogsaa et Umen-

neske og en Pjalt; det var naturligvis kun, fordi de skyldte ham Honoraret, at han ikke vilde komme! Og atter blev der Graad og gensidige Beklagelser.

Saa erklærede Datteren, der havde vaaget om Natten, at hendes Hoved var ved at sprænges, og at hun absolut maatte hvile sig. Men Mama, der havde vaaget Natten i Forvejen, erklærede, at det var *hendes* Hoved, der sprængtes, og at *hun* trængte først til Hvile; og saa lagde Konsulinden sine Ben op i Sofaen, en Trøster under Ryggen og et Sjal over Nederdelen, og gav udmattet efter for Søvnens dulmende Magt.

Fru Bolette sad da med sine bankende Tindinger ved Vuggen. Hun havde tændt Lampen paa Bordet og sat den grønne Skærm over den. Skæret faldt over Drengen, som stedse var urolig og famlede med de smaa, hvide, buttede Hænder over Vuggelagenets Mellemværk, medens han drejede Hovedet uvillig til Siderne, saa at Guttaperkasutten paa Mælkeflasken snart stak ham i Øjet, snart ind i Øret. Han gnavede og skreg nu og da. Moderen tog Flasken, holdt den op for Lyset, smagte paa den, og gav ham den igen. Han vilde slet ikke vide af Flasken. Hun følte ind under ham; han var vaad, men det var han jo stedse. Han skar Ansigter, klippede med Øjnene og skreg himmelhøjt.

Det knagede derhenne paa Sofaen. Konsulinden løftede paa Hovedet og spurgte fortrædelig, hvad der var paa Færde?

„Aa Gud!" sagde den unge Moder. „Drengen har aldrig været saa slem, som nu. Jeg tror ...!"

„Javist!" sagde Konsulinden halvt i Søvne.

„Moder, skulde jeg dog ikke heller gaa over og telegrafere. Sæt nu, at ...!"

„Naturligvis!" vrissede Mama. „Flyt Vuggen herhen til mig, saa kan jeg holde den gaaende, medens Du løber derover. Aa, Gud hjælpe os alle sammen!"

Datteren flyttede Vuggen hen til den moderlige Haand, som straks tog fat og gav det svinglende Leje en kraftig Overhaling. Saa gik Datteren, og endnu nogle Sekunder holdt Mamas Haand Vuggen „gaaende". Saa faldt Haanden ned og samtidig Konsulindens ene Ben, saa at en gul Uldstrømpe kom til Syne over en sort Brunelsstøvle. Munden stod aaben, og fra den udgik en lydelig Snorken med en Bilyd af Næsetoner. En fremmed indtrædende vilde næppe have paastaaet, at det var en fransk Konsulinde, som laa her.

Fru Anton stod ovre i Telegrafstationens lille, snævre Indelukke med en enkelt blækklattet Pult og en osende Lampe. Hendes Haand skælvede, da hun tog Blanketten. Luften var kvælende herinde, og dér bagved det støvede Vindu med Klappen sad den magre Postme-

ster og Telegrafbestyrer lige saa stor, alvorlig og ubevægelig som Fatum selv.

Der er altid noget eget skæbnesvangert over et Telegrafkontor, selv det mindste i den mindste Ravnekrog. Kontormennesker foragter den friske Luft og hader et aabent Vindu. Der bliver ligesom Orakeldunster staaende i Lokalet. Og saa denne ensformige Tik-tik, Tik-tik, der kan betyde saa overordenlig meget eller slet intet, men i mange Tilfælde Liv eller Død!

Fru Bolette Anton tog med en hastig Beslutning Pennen og skrev nogle faa Linjer.

Nej, det vilde blive for langt og koste for meget.

En ny Blanket.

Den første Linje blev kort nok, men der var en Bogstavfejl. Man maa ikke rette paa Depechen, saa skal det særlig noteres af Personalet, og hun vilde slet ikke tale med Fatum derinde.

Atter en Blanket.

Hun støttede Hovedet i Haanden, og langsomt kom saa Fingrene med Pennen ned paa Pulten. Lampeskæret faldt paa hendes Vielsesring. Hun stirrede sørgmodig paa den. Nej, hun kunde ikke skrive. Hun drog et dybt Suk og slugte derved al den daarlige Luft derinde; det svimlede for hende, hun maatte udenfor.

Luften var raa, men der var ingen Blæst, og højt oppe skinnede gennem fine, graablaa Skyer nogle rolige Stjerner. Hun greb sig i at tænke paa, at Vejret vilde, dersom det blot holdt sig, være gunstigt for Antons Foretagende. Og tænk, saa var han jo ...!

Det blev varmt inde bag hendes Korset. Hun vilde hjem, hun vilde være standhaftig. Hun skyldte ham det. Tænk, hvad hendes Moder derhjemme i hans egne Stuer havde sagt for slemme Ting om ham!

Hans *egne Stuer!* Det var første Gang, hun tænkte derpaa. Og disse Stuer skulde betales, og hvem vilde betale dem, om han ikke kunde?

Saa stod hun derhjemme.

Hun fandt Drengen grædende i Vuggen. Mama snorkede.

Hun flyttede Vuggen ind i Sovekammeret, men først maatte hun se paa Moderen.

Fru Bolette var fin og sart af Skabning, men saadanne fine og sarte Væsener have tilsvarende Fornemmelser; de kunne nok saa længe være bundegoistiske, barnagtige, „pylrede", forkrøblede Naturers blege Blomster: de frastødes dog omsider af Platheden — naar de faar Øjnene op derfor.

Hun saa' sin Moder liggende dér paa Ryggen i den uskønne Stil-

ling, Munden aaben, et haardt, grimt Træk om Mundvige og Hage. Hun saa' pludselig Konsulindens Forvandling til Madam.

Fy, hvor hun i Grunden var styg — og haard og simpel!

Det gøs i Datteren. Hun kastede et Tæppe over den sovende, og skyndte sig ind til Drengen. Hun puslede ham, og han blev roligere. Saa lagde hun sig paaklædt paa Sengen med Vuggen udenfor sig og Natlampen brændende paa det lille Bord.

Hun faldt i Søvn, men havde kun lige lukket Øjnene, da hun syntes at høre Drengen skrige himmelhøjt. Javist. Hun ravede op, drejede Lampen og saa', hvordan Barnet kastede sig, Ansigtet var fortrukket af Graad, Kinderne blege, de smaa Øjne stive, de smaa Hænder fægtede med underlig krablende Bevægelser. Hun skreg, løb ind og vækkede Moderen, kastede et Sjal om sig og var i et Nu ovre paa Telegrafkontoret, hvor Lampen stadig brændte osende. I flyvende Fart en Blanket udfyldt: Kom straks, Drengen dør. Hun skød den ind ad Klappen til Fatum derinde, som tog den automatisk, talte Ordene med den omvendte Pen, noterede noget og gav Penge tilbage.

Klappen faldt til. Hun saa', at Fatum gik hen til Apparatet; det lød Tik-tik! Depechen var afsendt.

Saa løb hun hjem.

Mama sad med Drengen paa Skødet og rystede ham frem og tilbage. Han skreg som en besat. Fru Anton fik Drengen lagt i Vuggen, og Skrigene mindskedes. Atter blev Barnet uroligt, og atter blev det godt igen; man sov lidt, blev vækket, talte næsten intet sammen; Natten gik.

Op ad Formiddagen faldt Drengen i en god Søvn. I Middagsstunden kom Anton ind ad Døren.

Han var meget bleg. Han sagde intet men gik øjeblikkelig hen til Vuggen og slog Lagenet til Side, der var lagt ud som Skærm for Dagslyset.

Drengen laa ganske stille.

„Altsaa død?" mumlede Faderen tonløst.

„Nej, nej!" raabte Hustruen. „Han sover. Jeg troede — tilgiv mig, men i Nat ... ak; Du véd ikke, hvor jeg var angst!"

Anton satte sig tungt ned paa en Stol og holdt Hænderne for Ansigtet.

Saa tog han Vejret dybt, rejste sig og gik ud af Stuen.

Om Aftenen kom han fuld hjem fra Klubben.

Han var ikke sanseløst beruset, men ravede, sang en Visestump, tog Drengen op af Vuggen, havde nær tabt ham, smed sine Klæder, satte sig paa Sengekanten, lo højt og brast i Graad.

Den næste Dag bad han om Tilgivelse, og Mand og Hustru gik den Aften tidlig til Sengs.

Den næste Dag igen kom der forskellige Bud fra de handlende med Regninger. Anton stampede i Gulvet, bad dem tage hele Bohavet og Svigermama med, overøste den sidste med Grovheder, da hun vilde gøre sin Stemme gældende, og gik sluttelig ud for, som han erklærede, at søge Hyre som Kok om Bord i en Pæreskude.

Denne Aften blev han fulgt hjem af to gamle Matroskammerater. Han faldt om paa Gulvet og kastede op. Dagen efter var han som lamslaaet, holdt Sengen, tog Hyldethe, bad om Tilgivelse og beklagede sin Skæbne.

Saaledes forløb en Uge. Svigermoderen kom ikke længer dér i Huset, og det lod til at berolige Antons oprørte Sind. Han talte nu alvorlig om at gaa til Hovedstaden og faa sig en Styrmandsplads, men saa maatte alt sælges herhjemme og hans Kone og Barn flytte ind i hans eget gamle Kammer henne i Havnestrædet. Hans Hustru var bleven stille og skræmt; hun vovede imidlertid en lille Indsigelse, han blussede op, det ene Ord tog det andet, og — han greb hende haardt i Skuldren og stødte hende fra sig.

Hun tumlede, faldt over imod Chiffonieren og derfra ned paa Gulvet med et lille Skrig.

Og med et langt højere Skrig af Fortvivlelse og Sønderknuselse, en Mands hjerteskærende Udbrud kastede han sig over hende, løftede hende i Vejret og bar hende ind paa Sengen ...

Hun slog Øjnene fortumlet op. Dette, hendes Mands Skrig, lød endnu i Værelset. Men Sengen ved Siden af var jo tom; og dér brændte Natlampen, og Drengen laa rolig i sin Vugge, og inde fra Dagligstuen lød en dyb Snorken.

Drømt altsaa! Gudskelov. Men Depechen, Telegrammet? — Snak, intet afsendt, drømt. Endnu en Gang: Gudskelov!

Og Fru Bolette Anton kiggede paa den søde sovende, medens hedt Vand traadte hende frem i Øjnene. Hun saa' paa den lille Hals, der i Grunden slet ikke var mager. En rød Plet og neden under en anden. Hun blev ængstelig. Men pludselig — man er jo dog Moder og lærer altid lidt selv paa saa kort Tid — pludselig skød hun det hvide, halvvaade Tøj til Side og blottede Skulder og Ryg paa sin førstefødte:

„Det stakkels lille Puds. Hvor det maa have kløet!" —

Der gives i denne Verden sorte Smaadjævle, for ikke at tale om Væggetøj — selv i de renligste Huse.

Saa gik Kaptajn Antons Kone ind i Dagligstuen, satte sig lydløst til Bordet, skruede Lampen i Vejret, tog Papir, Pen og Blæk, og skrev et langt, et usædvanligt langt Brev til sin Mand.

Turde man kigge over Skuldren? Nej. Hvad unge Koner skriver til deres Mænd — og især hvad Konsulens Datter skrev til sin Mand oven paa *denne* Aften, det taaler ingen fremmede Blikke.

Men da hun hen paa Natten var færdig og rejste sig for at gemme Brevet omhyggelig til næste Morgen, da faldt hendes Blik hen paa Sofaen, hvor Konsulindens fyldige Dimensioner tegnede sig under Tæppet.

Datteren saa' paa Moderen. Blikket kunde fortolkes:

Stakkels Mama! Vi to maa nu snart være færdige med hinanden. I hvert Fald: kun én Gang om Ugen! —

Og saa gik hun ind for at klæde sig af.

Fjorten Dage efter løb Kaptajn Anton paa sit eget Skib ind i Havnen.

KUTTEREN „VILDANDEN“

I.

„Min gamle er død!“ sagde Daniel Vibe, idet han stak Hovedet ind ad Vinduet, hvor hans Ven Tommerup sad og gyngede paa to Stoleben med en plettet Kat paa Skødet.

Tommerup standsede i sine Kærtegn, holdt Katten i Arms Længde fra sig, slap den, børstede sit Ærme og spurgte:

„Naar?“

„Klokken tre i Morges!“

„Var den haard at gaa paa?“

„Aa, det gik an. Jeg havde tænkt mig det værre. Doktoren kom, just som Vejret gik fra ham. Han sagde, at det var godt.“

„Hvem?“

„Hvad for noget? Kan Du ikke begribe ... Doktoren sagde: Det er godt!“

„Naa ja, saa er det vel godt. Naar man er bleven nioghalvfjers, og har ærgret sin Familje i halvhundred Aar, og har levet som en gammel Gnier og Gnavpotte, og naar man saa endelig dør paa en skikkelig Maade, saa maa Doktoren vel ha' Lov til at sige: Det er godt!“

Daniel Vibe svarede ikke. Han trak sin sorte Handske af. Han havde allerede skaffet sig Handskerne. Det var varmt der i Solen foran Vinduet. Haanden var violet. Han saa' paa Haanden, Tommerup saa' paa sin Urkæde, og saa spurgte han Vennen:

„Nu køber Du vel „Vildanden“, Daniel Vibe?“

„Vi skal da først have Begravelse!“
„Vil Du købe Kutteren?“ spørger jeg.
„Jeg tænker det.“
„Godt! Om fjorten Dage stikker vi af. Sorg maa have Adspredelse. Og det er desuden saa forbandet at gaa som Skorstensfejer i saadan et Hul som dette. Jeg prøvede det i Fjor.“
Og dermed rakte han sin Haand ud til Vennen, som trykkede den og begav sig med sænket Hoved tilbage op igennem den lille Gade, hvor man kunde se alle de kvindelige Næser i skarp og halv Profil tegne sig paa Refleksionsspejlene.
Tommerup saa' efter ham og nikkede opmærksomt.
Han gør det godt, — meget godt!
Derpaa vendte han Øjnene den modsatte Vej ned imod Købstadens lille Have, hvor to Pramme ladede Mursten og en Jagt flagede paa halv Stang for Byens eneste Reder og største Købmand, som denne Morgen havde ombyttet Tid med Evighed.
Hverken Pramme eller Jagt tiltrak sig imidlertid Klavs Tommerups Opmærksomhed. Men da hans Blik faldt over mod det halvraadne Havnehoveds Bolværk og traf en kutterrigget Dæksbaad, da steg der et Suk op fra den unge Tommerups Bryst, og ihvorvel den unge Tommerup kun var ung i Forhold til hans Fader, som havde været den gamle Tommerup og som i Fjor var vandret heden og havde efterladt Sønnen et med Prioriteter stærkt behæftet Sæbesyderi, der stedse ventede paa fornyet Driftskapital, saa var der dog et ligefrem ungdommeligt Glimt i de mørke Øjne, der syntes at kærtegne Dæksbaaden, ligesom de før havde kærtegnet Katten; — og i dette Øjeblik sprang den store, plettede Hankat op paa sin Herres Ryg og endte dette Kapitel, idet Dyret hendrog Menneskets Opmærksomhed paa den Hovedbog, der laa opslaaet paa Pulten, og hvori der stod Tale om ganske andre Sager end om Dæksbaade og Lystsejlads.

II.

Der var gaaet mere end fjorten Dage, thi den unge Vibe mente, at det dog endnu ikke var passende. Han havde studset sine blonde Bakkenbarter, thi det var heller ikke passende at bære dem lange, saa kort efter den Begivenhed, der havde „rystet en af Byens fornemste Familjer“ — som der stod at læse i det eneste og største lokale Blad. Sort klædte Daniel Vibes slanke Skikkelse godt, men selv den klædeligste Sorg kan have sine Ulemper, og Daniel Vibe følte det. Hvor skulde han forslaa Tiden, uden at udsætte sig for den

altfor let vakte Kritik, der kun havde set igennem Fingre med nogle tidligere Ungdomsuregelmæssigheder, fordi han vitterlig var den eneste mandlige Arving til den gamle Vibes Korn- og Kulforretning dér paa Stedet. Nu var han ved Dødsfaldet rykket op til at blive Alvorsmand. Der maatte passes paa! forklarede Familjens Faktotum, en gammel Examinatus juris, der havde staaet Faderen bi ved mange Smaaforretninger udenfor den egenlige Branche. Moderen derhjemme og et Par gifte Søstre støttede trolig denne Opfattelse af Sagerne, og Daniel Vibe var en klog Mand, paa samme Tid som han var en ung Mand. Han gik til Familjens Læge og viste ham en lille rød Plet paa den ene Kind, som maaske kunde tyde paa en eller anden Disposition til et eller andet. Doktoren trak Brynene i Vejret, smilede og sagde: Jeg tror virkelig ogsaa, at en lille Adspredelse — en Smule Søluft f. Eks., hvad? ikke sandt? De vil ud og lufte Dem? ... Og dermed købte Daniel Vibe „Vildanden“.

Han lod Sagføreren købe den til sig, underhaanden. Og den gamle Examinatus nikkede, da den unge Vibe viste saa megen virkelig Forretningssans. Dæksbaaden laa der i Havnen for Regning af Interessenterne i et Konkursbo. I Klubben havde Doktoren ladet et Ord falde om den unge Vibes Sundhed; i Klubben havde man nikket bifaldende, da det endelig kom frem, at Vibe var Baadens Ejermand; i denne By tilgav man alt, naar man saa', at der var Plan og Grund i et Foretagende. Klavs Tommerup truttede med Munden, som han plejede, naar der var et og andet, som særlig lagde Beslag paa hans Eftertanke. Den næste Morgen ganske tidlig var han om Bord i Dæksbaaden, for at „ski'mande“. Op ad Formiddagen kom Ejermanden selv. Han var i sorte Benklæder, blaa, kort Dyffelsjakke, Kasket med flad, bred Skygge og Flor om Ankerknapperne. Han saa' til; den anden arbejdede. Og saaledes gik den Formiddag.

III.

„Vi skulde vel have en Mand til Baaden?“ spurgte Daniel Vibe næste Dags Formiddag.

„Aa ja; en Fyr til det grove Arbejde var ikke saa galt!“ svarede Tommerup, stadig beskæftiget om Bord, medens Vennen stadig stod paa Bolværket og saa' til.

„Hvem skulde vi tage, mener Du?“

„Jeg véd ikke ... haløj, hvad vil alle de Mennesker hernede paa Broen?“ Og hermed dukkede Klavs Tommerup op fra Kahytsruffet, ganske rød i Hovedet, medens de heftige Vindkast spredte hans Haar som en Vifte ud til den ene Side.

Der var virkelig en usædvanlig Mængde Mennesker — vel en halv Snes i alt — efterhaanden mødt op paa den ellers saa øde Bro. En stiv Kuling, med overhændige Kast, fejede ud igennem Havneløbet og peb og tudede i Kutterens Rigning.

„Hvad er der?“ spurgte Vibe en af de nærmeste, idet han paa en flot sømandsmæssig Maade skrævede ud med Benene — omtrent som om han forudsatte, at Broen var et slingrende Skibsdæk — og gav Kasketskyggen et kækt Tryk.

En Borger fra Byen, som holdt om Cylinderen med begge Hænder, forklarede, at det var Prippens Søn, som var ved at kæntre derude paa Fjorden.

„Hvad for noget?“ raabte Tommerup og sprang i Land fra Broen. „Kæntre! ... han har jo faaet et nyt Sejl til Jollen, og Ballast havde han i den i Gaar; det saa' jeg selv!“

„Der er lige godt noget galt paa Færde med ham, og nu er der sendt Bud hjem til gamle Prip!“ bemærkede Borgeren.

„Det maa jeg se nærmere paa!“ sagde Tommerup vantro og trak Vennen med sig over paa den anden Side af Broen i Læ af det gamle Vareskur.

Der laa den brede, aabne Fjord for dem, og Vindstødene fejede hen over den, og en klar, kølig Majdags Skyer drev for Vinden væk over Hovederne paa „Mængden“, der holdt paa Hattene og udtømte sig i Gisninger over Jollens Stilling. En paastod, at nu laa den kæntret, en anden mente, at den stadig var oppe i Vinden med klaprende Sejl, og at den vilde drive af til Søs, forudsat at den ikke fik fat paa Karantæneholmen, eller maaske blev hængende paa Stenrevet ude ved Nordreklapperne.

Spørgsmaalet var øjensynlig „aabent“ — ligesom Fjorden var — og Jollen var saa lillebitte derude i den store Afstand, at den tilstedede de mest krydsende Formodninger. Det faktiske var, at gamle Prips Søn, Søren, denne Formiddag var taget paa Fjorden for at prøve det nye Smaksejl, som han selv havde syet. *Hvad* der var i Vejen derude, lod sig ikke afgøre; men noget var der, og paa dette Punkt af Debatten brød Klavs Tommerup kort af, drejede sig rundt paa Hælen, og sagde til sin Ven, idet han selv sprang tilbage om Bord i „Vildanden“ : „Kom saa!“

„Hvad mener Du?“ spurgte Vibe lidt nølende.

„Kast los agter og lad os komme ud!“ svarede Tommerup lakonisk og gav sig i Færd med Rebsejsingerne paa Storsejlet.

„Tag Du heller alene ud!“ lød det, og derpaa fulgte noget langsommere: „Jeg maa op i Forretningen, Du!“

Tommerup saa' op paa Vennen, og nikkede med et lille Smil. Et Øjeblik efter gled „Vildanden“ ud paa Fjorden.

IV.

De, der stod paa Broen — derunder indbefattet den unge Vibe, som foreløbig tog sig Tid fra Forretningen — saa' hvorledes Kutteren, ligesom en virkelig Vildand, pilede af Sted gennem smult Vand, nejende sig, efterhaanden som Dønningen satte ind imod den, læggende sig først stødvis, siden mere stadig paa Siden, undertiden krængende svært over, og enkelte Gange luvende stærkt til Vinden — thi det blæste virkelig stift, og den unge Vibe udtalte sig med fagmæssig Eftertryk om det gode Vink, han havde givet sin Kammerat, at tage de to Reb i Tide.

„Hun bær sig godt!“ erklærede Jagtskipperen og tilføjede med et Sideblik:

„De skulde rigtig være gaaet med, Hr. Vibe. Det er en smuk Lejlighed for en saa stor Baad med Dæk i!“

Men Daniel Vibe trak kun paa Skuldrene, hvorefter han udtalte sig i alle mulige korrekte Terminer for Rebslageren, Urmageren, Garveren og en Partikulier om sit „Skibs“ smukke Adfærd.

„Naturligvis, naturligvis!“ lagde han til. „Tommerup sejler hende virkelig godt. Men vi kan jo ikke alle være Skippere af Faget!“

„Nej!“ svarede Jagtskipperen og kløede sin Albu.

Og da nu „Vildanden“ efterhaanden blev mindre og mindre, og Jollen næppe var at øjne mere, saa forsvandt Tilskuerne en efter en fra Broen, og iblandt de sidste, som drev op over den slet brolagte Havneplads, var den unge Vibe.

„Dér staar gamle Prip!“ sagde Garveren og pegede paa en høj, mager Skikkelse, der lænede sig op mod en rustrød Ankerstok og holdt Haanden over Brynene for bedre at kunne bruge de smaa, graa Øjne til at kigge imod Solen ud over Fjorden.

„Ja, det er rigtigt!“ sagde Vibe. „Lad os nu høre, hvad han siger!“

De styrede lige løs paa ham, men den gamle Prip syntes ikke at tage nogen som helst Notits af Selskabet. Først da Vibens Kasket med Floret om Ankerknapperne var kommen lige tværs af hans Synsretning, lod han Haanden synke med Pegefingeren krummet lige ned i Kridtpibehovedet, der akkurat var klemt ind i den ene Mundvig.

„Goddag, Prip!“ sagde Vibe.

„Hm!“ blev der brummet.

„Mit Fartøj er gaaet ud for at bjærge Jollen, Prip!“ sagde Vibe med Selvfølelse.

Intet Svar. De smaa, graa Øjne plirrede mod Solen, og Pegefingeren blev ved at stoppe Asken sammen i Pibehovedet.

„Ja, det er skam heldigt for Jeres Søn!“ sagde Garveren.

Den gamle kneb Øjnene helt sammen, aabnede dem og saa' ned paa den lille, tykke Feldbereder med et ugengiveligt Udtryk af adspredt Ligegyldighed.

„Jeg tænker, Søren bliver glad, gamle!“ sagde Vibe, denne Gang med et familiært Anstrøg i Tonen.

„Jeg tænker,“ — sagde den gamle, idet han trak Pibehovedet en Kende udenfor Tænderne — „at Søren skælder rigtig godt ud, naar de kommer med Baaden til ham!“

Og hermed blev Pibehovedet atter sat ind paa dets Plads, og gamle Prip vendte sig om og drev hjem efter til den lille Mellemting mellem Hus og Skur, som laa ved Havnepladsens yderste Grænse, dér hvor en halvt sammensunken Tjæreovn og Svedekiste mindede om Byens fordums Stolthed, det nedlagte Skibsværft.

V.

Det blæste derude over Fjorden. Og det var ikke en Fjord at spøge med. Farvandet var urent; smalle Sejlløb og brede Sande. Der var saa nær to Mil over til det høje Land paa den modsatte Side. I Midten var Løbet for større Fartøjer, og dér gik i Reglen en svær Strøm. Ud imod Havet aabnede Fjorden sig med et Indløb, som tillod Dønningen at sætte ganske artigt ind, naar der blæste en Storm udenfor. Herhenne ad denne Kant til laa Karantæneholmen mellem andre Smaaholme, og saa var der ude ved Indløbet det lange Stenrev, som kaldtes Nordreklapperne, og der var adskillige af disse Stenrev, adskillige „Klapper“ rundt omkring. Naar man havde en god Baad, som styrede godt, og naar Skødet ikke sprang i det kritiske Øjeblik, og naar man for Resten kendte Farvandet, saa var imidlertid Fjorden meget god at sejle paa — det erklærede Jagtskipperen stadig, og Tommerup modsagde ham ikke. Dog maa hertil bemærkes, at disse tvende Herrer ikke havde bestilt stort andet i deres forskellige Levealdre, end at sejle paa, ud igennem og ind igennem denne Fjord.

Og herude sejlede nu „Vildanden“.

Da Klavs Tommerup om Bord i Kutteren havde lagt op, saa højt han kunde, og derpaa havde benyttet Vinden for en Slør over imod det høje Land paa den modsatte Bred, opdagede han Jollen, som for en Stund var kommen ham af Sigte, bag en lille Holm. Smaksejlet var nu strøget, og Jollen laa i smult Vand ved en stor Sten, men Tommerup kunde ikke se nogen Mand i den. Han holdt imidlertid ned paa den, saa langt som han turde vove sig ind paa det flakke Vand; derpaa kastede han Fokken bak og prajede.

Hovedet af en ung Fyr viste sig over Baadens Ræling og forsvandt igen.

Tommerup loddede Vandets Dybde, vovede sig derpaa endnu en halv Snes Favne længere ind, og prajede igen.

Hovedet viste sig atter. Det tilhørte ganske rigtig Søren Prip.

„Hva' er der?“ spurgte han i Jollen.

„Ja, det spørger jeg om?“ svarede han i Kutteren.

„Gaa Fanden i Vold!“ lød det fra Jollen.

Tommerup blev et Øjeblik lidt forbløffet. Men eftersom han var sindig i al sin Færd, prajede han igen:

„Er der noget i Vejen? Er der noget, jeg kan hjælpe med?“

„Aa, det er mit Mastespor, som er flækket. Jeg kan ikke komme til Vinden med hende!“

„Saa hal ud med Jollen, at jeg kan give Dig en Slæber!“

„Hal selv ud og væk med det samme!“ ...

Og derpaa forsvandt Hovedet igen.

Tommerup blev liggende gode fem Minutter, men da Kutteren allerede havde rørt Grunden et Par Gange, saa blev dens Styrmand utaalmodig.

„Kom herud, Mand, siger jeg, og lad det faa en Ende. Jeg ligger og slaar Fartøjet i Stykker!“

Søren Prip rejste sig helt op:

„Og jeg siger, at jeg har *sejlet* Jollen ud, og jeg vil *sejle* hende hjem igen, om jeg saa skulde ligge og vente paa Lejlighed aldrig saa længe!“

Og dermed holdt han en Ølflaske for Munden, og da han havde gjort det, puttede han Flasken og sig selv ned paa Bunden igen af sit Logis.

Tommerup halede sin Fok og faldt ud efter. Han stod et langt Slag ned mod Karantæneholmen, syntes tilbøjelig til at løbe derind, men opgav det og tog sig et Par Timers Kryds op igennem Sejlløbet, og da han ud paa Eftermiddagen begyndte at blive-sulten og forudsætte, at det samme kunde være Tilfældet med Manden i Jollen, saa holdt han atter ned i Læ af den lille Holm og prajede.

Intet Svar.

Han prajede igen. Men der viste sig intet Hoved.

Ved Gud; det var en Mand for os! tænkte Tommerup, og fuld af indadvendt Beundring for en saadan Bestemthed, halsede han helt rundt med Kutteren og sejlede nu haardt — rigtig haardt — hjemad, idet han gav sit Fartøj Roret, og paa samme Tid nøje passede Kutterens „døde Punkt“ — en Grænse, intet Fartøj, Skib eller Baad, har godt af at overskride.

VI.

„Ja, Du har Ret, det er en Mand for „Vildanden"," erklærede med Bestemthed Daniel Vibe den næste Dags Formiddag.

Vejret var blevet fint. De to Venner sad paa Kahytsruffet om Bord i Kutteren, som atter laa fortøjet ved Bolværket. En jævn, behagelig Brise havde netop for en halv Timestid siden afløst Blæsten og Regnen, som havde staaet hele Natten og Morgenstunden over. Brisen kom fra den modsatte Side af Fjorden, og med Brisen kom, stikkende frem over Havnehovedet, den øverste Del af et nyt Smaksejl glidende.

„Haløj!" raabte Tommerup. „Der er han!"

„Er det ham?" spurgte Kutterens Ejer og tog den lille Sølvpibe frem, som han, blandt en Del andre for Lystsejladsen nødvendige Apparater, havde anskaffet sig, og hvormed han nu, staaende oprejst paa Dækket, sendte en meget orlogsmæssig Trille ud til Manden i Jollen.

Klavs Tommerup saa' paa ham og dernæst over paa Jollen, som kom ind i Havnen.

Den lille Mast hang endnu agter over og Sejlet stod daarligt, men Vinden var med, og Jollen gjorde Fart.

Søren sad ved Roret og kiggede op til Kutterens Dæk, som om denne Forestilling med Fløjten — ihvorvel ham personlig uvedkommende — dog var en Adspredelse paa Gaarsdagens og Nattens Ensformighed.

„Kom her langs Siden!" raabte Vibe.

Jollen gled roligt sin Kurs.

„Vi vil snakke med Dig!" raabte Tommerup.

„Naa, er det derfor, han fløjter?" spurgte Søren og drejede Rorpinden.

Jollen kom langs Siden af Kutteren. Søren blev siddende.

„Du kunde maaske ha' Lyst at bytte Fartøj, hvad?" spurgte Vibe gemytlig.

Den adspurgte maalte „Vildanden" med et Øjekast, og sagde:

„Hvor meget skal jeg gi' i Bytte?"

Tommerup lo. Vibe saa' noget usikker ud.

„Hr. Vibe spørger, om Du vil ha' Hyre om Bord hos ham!" sagde Tommerup.

Søren trak lidt paa det.

„Skal De sejle med Kul?" spurgte han.

„Hvad?" raabte Vibe.

„Jeg mener, skal vi til England?"

„Er Du gal?" udbrød Vibe og saa' helt forskrækket ud.

Søren saa' fra Vibe til Tommerup og tilbage igen, og vedblev:

„Naa ja, det er ogsaa et beskidt Arbejde og Synd for den pæne Maling. Vi skal altsaa over efter Korn?“

„Men det er jo en Lystkutter, kan Du ikke forstaa ...“ raabte Daniel Vibe.

„Godt!“ sagde Søren ufortrøden. „Saa sparer vi Lade- og Lossesjov. Det bliver ellers morsomt nok at gøre en Tur derover en Gang for bare Plasér!“

„Jamen vi skal slet ikke til England!“ erklærede Vibe paa det bestemteste.

„Ikke det!“ sagde Søren langsomt, idet han mønstrede den rummelige og i enhver Henseende vel udhalte Dæksbaad. „Jeg havde dog tænkt mig, at naar Hr. Tommerup ...!“

„Det er *mig,* og ikke Tommerup, som ejer dette Fartøj,“ snærrede Vibe. „Og gør nu ikke mere Vrøvl. Vil Du være fast Mand om Bord eller ej?“

„Her er jeg!“ sagde Søren Prip.

Imidlertid havde Tommerup trukket frem af sin Lomme — ikke en Sølvpibe, som der egenlig talt ikke var stor Brug for om Bord — men sin gamle Tobakspibe, den korte „Snadde“, som han med filosofisk Ro stoppede, tændte og røg af. Brisen legede med Røgen, og Klavs Tommerup tænkte paa — ja, det er vanskeligt at gætte indadvendte Folks Tanker, men der er Formodning for, at Tommerup ønskede, at han havde sit Sæbesyderi kvit og frit. Saa vilde han sælge det, og saa vilde han være sin egen Mand i sit eget Fartøj.

VII.

De sejlede sammen, de tre. Naar Vejret var jævnt godt og Farvandet nogenlunde frit, saa havde Daniel Vibe Pladsen i Styrehullet. Tommerup sad eller laa da ved den luv Lønning agter. Sørens Post var oven paa Ruffet eller nede i Forlugen. Kom der noget paa, saa gled Tommerups Haand ligesom af Vanvare ned imod Rorpinden, hvorefter Vibes Haand lige saa uvilkaarligt toges væk, og Ejeren indskrænkede sig da til med høj Røst at gentage den lavmælte Kommando, som hans Kammerat anbefalede. Naar Bygen var ovre eller en Grund passeret, saa skiftede atter Hænderne Plads efter den samme, stiltiende Overenskomst. Men blev Farvandet meget urent, Vinden meget skral, eller Bygen meget haardnakket, saa fulgte Klavs Tommerups Ben bag efter Haanden ned i Styrehullet, og Daniel Vibes kravlede op og søgte sig et midlertidigt Asyl i Kahytskappen. Søren passede sit; det andet kom ham ikke ved.

Men naar der var taget et Reb eller to, og Rederen lejlighedsvis endnu var ved Styret, saa satte Søren den haarde Hud paa sin højre Haands Pegefingerkno mellem sine Tænder og gentog halvhøjt en Sætning, som han havde vænnet sig til og fattet Kærlighed for: „Vi har heldigvis godt Kram — rigtig solidt Kram om Bord i hende!“

Saaledes sejlede man sammen, og saaledes havde enhver lidt efter lidt, ad naturlig Vej, fundet sig ind i den Rolle, der fortrinsvis passede for ham.

Det var en Dag i Avgust — Daniel Vibes niogtyveaarige Fødselsdag. At lade sig gratulere hjemme i Familjens Skød og dernæst om Aftenen drikke Punsch i Klubben, det var ikke nok. Og en rigtig Svir med Middagsgilde og sligt anstod sig ikke — det modsatte sig i det mindste Familjen bestemt — saa nær op imod den store Sorg. Den unge Vibe lod da „Vildanden“ proviantere særlig godt for Dagen og indbød nogle af de yngre og midaldrende Honoratiores til en større Sejltur, som muligvis endog kunde udstrække sig til næste Dag. Om det var den mulige Udsigt hertil, eller hvad det var, det er for saa vidt det samme: Dhrr. gav ikke Møde. Daniel Vibe kunde undvære dem, og han skulde vise det. Man gjorde Sejl og stod ud af Havnen. Vejret var ret lovende, og Garveren og Apotekeren stod paa Broen og ærgrede sig i Grunden over, at de ikke var gaaet med. Men de havde først faaet Indbydelsen paa selve Havnen, og de vilde dog holde paa Honnøren og vise, at de ikke tog til Takke med kun at optage den ledige Plads, som havde været forbeholdt „visse“ andre.

Af Sted gik man. Chefen var i hvide Benklæder, lyseblaa Flonels Skjorte med Pjækkert over, Kasket med Floret og Ankerknapperne. Det blonde Kindskæg var vokset ganske „engelsk“ ud. Han gjorde virkelig en stadselig Fødselsdagsfigur.

Om han sad til Rors? Naturligvis. Vinden var jo god og jævn frisk. Tommerup mente rigtignok, at Barometret derhjemme viste en faldende Tendens, men Daniel Vibe „spurgte ikke Vejret til Raads paa sin Fødselsdag!“

Chefen var kendelig oplivet af Frokosten i Hjemmet. Søren sad forude og saa' paa Horisonten og saa' op imod Skyerne og stak sin Kno i Munden. Det var nu hans Maade at give sit Besyv med i Laget paa. Og det kunde hverken mistrøste eller vildlede. Hvad Tommerup angaar, saa havde han hentet en Køjehynde op fra Kahytten og lavet sig en magelig Hvileplads agter ude til Luvart, hvor han placerede den ene Madkurv og straks gav sig i Færd med den, saa snart man var kommen klar af Tønden i Havneløbet. Thi Sæbesyderiet var nu rent gaaet i Staa, og det gamle Fugleskræmsel af en Pige, der, som den eneste tiloversblevne af den forrige Husstand,

besørgede hans tarvelige Ungkarlefornødenheder, havde denne Morgen erklæret, at naar Herren ikke gav hende tilstrækkeligere Husholdningspenge om Ugen, saa vilde hun aldeles melde sig fra Tjenesten. Tommerup havde for denne Gang stillet hende tilfreds, men havde dog ladet Kaffen og Smørogbrødet staa temmelig urørt, og der var en Skygge over hans store, aabne Pande, da han med sin Kat under Armen gik ned paa Havnen for at gøre klar til Afsejling.

Den plettede Huskat havde Klavs Tommerup ikke kunnet nænne at lade blive ene hjemme. Den lave, gammeldags og — desværre — saa øde Bygning saa' i Dag kun altfor trist ud i Ejerens Øjne. Og han mente, at den ikke maatte tage sig bedre ud i Kattens.

Tommerups Familje var uddød der i Byen. Han havde faa Venner, ingen Fjender; og saa havde han sin Kat, og den hed „Jakob“.

Og dér laa han slængt paa Køjehynden, som var stoppet med Kork — fin, god Kork — og havde Jakob liggende over Knæene; og Dyret missede mod Solen, som blinkede lidt uregelmæssigt gennem Skyerne, og snappede nu og da en lille Mundfuld, som Herren rakte den af en kold Kyllingevinge.

VIII.

Daniel Vibe var som sagt oprømt. Han vilde rigtig ud til Søs i Dag, sagde han. Og Kursen blev sat ud gennem Fjorden.

I Indløbet passerede man et andet Dæksfartøj dér fra Byen. Det sejlede med Tørv. Tørv og Kartofler var en ikke usædvanlig Fragt til den lille Købstad. Dæksbaaden havde svær Last, Tørvestablen hængte helt ud over Siderne, Fartøjet krydsede sig med Besvær op imod Strømmen.

Vibe spottede over denne Sejlads. „Det er s'gu ogsaa en Forretning!“ sagde han.

Søren bemærkede sindig: „Den Mand har alligevel sit Udkomme derved med Kone og Børn!“

„Naa! er der oven i Købet Kælling og Unger med paa Tørven?“ lo Chefen.

„De æder allenfals ikke af Tørven!“ sagde Søren. „Manden har endog noget til Bedste, vil man sige.“

Tommerup sagde intet, men hilste venligt derover til Manden, som svingede med Kabudsen.

„Du skulde se at faa Dig saadan en Skude, Tommerup!“ sagde Vibe. „Saa kunde Du ogsaa være din egen Mand; for derhjemme...“

„Er det kun snavs!“ fortsatte Tommerup og strøg Katten ned ad

Ryggen. „En Tørveskude, som *gaar,* er bedre end en Sæbe, som ikke skummer. Jeg vil kalde Dig for en stor Logiker, Daniel Vibe. Laan mig din Proptrækker!“

„Ja, lad os drikke!“ sagde Chefen.

Og de drak. Den første Flaske Sherry var snart tømt. Man begyndte paa den anden. Søren skyllede Munden med hver Slurk, inden han sank den. Han mente maaske, at den derved fik mere Smag. Vin kendte han ikke synderligt til. Tommerup holdt efter Sædvane igen, men Vibe stak paa Varerne, som man siger; og Søren gjorde Besked paa Chefens Opfordring.

Klapperne var passeret, „Vildanden“ nejede sig ude i aaben Sø. Chefen havde sat Kasketten paa Sned; hans ellers saa blege Ansigt blussede; han saa' ligefrem forsoren ud, og han følte det selv og havde Glæde deraf. Tommerup sad og striglede sin Kat og kiggede af og til op imod Skyerne og hen over Kutterens Sejl.

Søren bemærkede:

„Vi faar frisk Luft om lidt!“

„Hurra!“ raabte Vibe, men tilføjede kort efter: „Skal vi rebe?“

„Aa ja,“ sagde Tommerup. „Luf!“

Der blev rebet. Og i de Eftermiddagstimer, der nu paafulgte og hvori „Vildanden“ holdt Søen, foregik der om Bord følgende:

Viben sad ved Styret, trods det at Vinden — som Søren forudsagde — kom friskere og friskere. Men Vinen gjorde sin Virkning gældende. Chefen var køjter i Dag; han skulde vise, at han kunde sejle med sit Skib. Og han sejlede; og en ny Flaske blev trukket op, hvoraf Søren ogsaa tog sin Del og en ikke ringe.

Klavs Tommerup saa' lidt herpaa, saa forbød han Kutterens Matros at drikke mere.

„Aa, lad Du ham bare ...“ raabte Chefen. „Jeg er desuden Kaptajn om Bord, og det er min Fødselsdag!“

Tommerup nikkede. Men da Fartøjet arbejdede meget i den krappe Sø og nu og da tog Vand over, saa puttede han sin Kat ind paa Brystet og knappede en Vesteknap over den, og saa satte han sig til Rette paa sin Korkhynde og saa tilsyneladende lige frem, men holdt i Virkeligheden Øje med enhver af Rormandens Bevægelser.

Søren drak og morede sig som et Barn. Han var allerede gennemblødt, men Vandet syntes at genere ham mindre end Jakob. Katten sad med Hovedet udenfor Vesten, men hver Gang en Sø vaskede over og stænkede hen agter, trak Dyret Næsen til sig og nøs.

„Hold kun lidt højere, Daniel!“ sagde Tommerup.

Søren stod oprejst med Hænderne paa Ryggen og holdt sig i det luv Stængestag. Ved Tommerups Ord gjorde han en Grimace, som egenlig faldt udenfor Subordinationen.

„Nej, i Dag skal vi sejle hende, — skal vi ikke, Søren?“ raabte Chefen.

„Jovel!“ lo Søren og viste lige saa lidt denne Gang som tidligere Flasken fra sig, som Tommerup oven i Købet selv maatte række ham.

Luften blev efterhaanden mere og mere diset, Solen stod rødlig bag Skyerne, og det blev tykt i Vindøjet.

„Jeg holder ikke af den Luft!“ sagde Tommerup og saa' sig tilbage ind imod Landet, som sank mere og mere hen i blaalige Toner.

„Aa skidt!“ raabte Vibe.

„Jamen vi skal tilbage!“ svarede hans Kammerat. „Den vil allerede være haard at krydse op imod, og vi faar den friskere endnu inden Aften!“

„Er Du kanske bange?“ raabte Chefen modig.

I det samme gled Fødderne fra Søren, og han satte sig lige ned paa sin Bag paa det dyngvaade Dæk.

Vibe blev bleg. Søren var oppe igen inden et Sekund; men Tommerup saa' strengt paa ham; og Søren syntes at skamme sig.

Det store Barn havde ikke vurderet Fødselsdagssherryen rigtigt. Den spritholdige Drik havde været stærkere, end Kutterens Matros.

Og saa kom det første Glimt og det første Skrald. Søen blev violet og graa med utallige hvide Prikker inde under Land, og en ejendommelig Susen hørtes.

Tommerup lettede sig i Vejret og hvilede paa Knæene. Han knappede endnu en Vesteknap, trods Jakobs synlige Uvilje, og derpaa lagde han Haanden paa Vibes Skulder.

„Op!“ sagde han. „Vi har Bygen over os inden faa Minutter; nu ingen Børnestreger!“

Vibe gjorde Modstand.

„Som Du vil!“ sagde Tommerup og firede paa Storskødet. „Søren! klar ved Faldene! Lad gaa Pikfald; men lad Kloen staa! Klar ved Fokkefald!“

I dette Øjeblik puttede Kutteren hele Snuden under i en usædvanlig høj Sø, som Rormanden ikke havde pareret. Søren holdt sig hængende fast i Mastebaandene; Vandet styrtede skummende agter og fyldte Styrehullet.

Vibe slap Roret og fo'r op af sit Hul som en Prop af en Flaske. Skuden krængede voldsomt over, saa at Bugen af Storsejlet slæbte i Vandet. Vibe fik ikke Balancen, rutschede ned i Læ; og over Bord var han.

„Lad gaa Fok!“ skreg Tommerup og stemmede med Foden Roret haardt ned i Borde. Derpaa drejede han sig lynsnart, snappede

Køjehynden og kastede den agter over Bord, hvor Vibes Hoved viste sig over Vandet.

Kutteren var skudt op i Vinden. „Er der ingen Line?“ raabte Tommerup. „Kap Klyverfaldet! kap væk med Kniven, Mand! Saa! nu et Stik med Linen om Aaren her, og saa ud med den. Han holder ved Madrassen derude. Ret saa! Fir paa Linen! Nu har han fat. Slap han Madrassen? Ja, lad den gaa. All right! Hal ind. Der er han!“

Og Klavs Tommerup bøjede sit halve Legeme ud over Lønningen og halede sin Kammerat ind, som han derpaa uden Omstændigheder slængte ned i Kahytskappen.

Jakob, der var kommen i Klemme, mjauede ynkeligt; den blev sendt samme Vej bag efter Chefen.

„Nu hjælper det ikke at klynke!“ bemærkede dens Herre.

Søren saa' helt angergiven ud:

„Jeg har fortjent en Lussing, Hr. Tommerup. Jeg tænkte ikke, at det Pøjt var saa stærkt!“

„Du kan faa din Lussing, naar vi kommer i Land!“ svarede Styrmanden. „Nu skal vi se at komme der. Til Dæks med Sejlet! Ned med Kloen! Død og Helved, Mand; rap Dig! Der har vi Bygen!“...

Og han mumlede ved sig selv, idet „Vildanden“ blev indhyllet i Tordenregnens og Skummets Fraade og laa krænget helt over paa Siden for den nøgne Rigning alene: —

„Heldigt for ham dernede! Det slog akkurat til ......!“

IX.

Der laa, lige indenfor Indløbet til Fjorden paa den Holm, som fra gammel Tid kaldtes Karantæneholmen, en grundmuret, okkerfarvet Bygning med højt, teglhængt Tag og med Ruiner af Smaahuse og Haver rundt omkring. Bygningens Indre svarede til dens Ydre. En faldefærdig Soliditet, der havde beholdt Glansen af noget stort, noget regeringsagtigt ved sig fra den Tid, da Epidemier vare paa Mode og blev behandlet med respektabelt Hensyn af Autoriteterne. Vi have i Landet flere saadanne øde Udhavne, nedlagte „Fæstninger“, hensmuldrende Depoter. Der er Stemning over dem, ligesom over gamle Slotte og gamle Militære.

Eftermiddagen var ved at gaa over — eller gaa under — i Aftenen. Og Aftenen havde fuldstændig en Høstaftens Karakter. Tværs over Holmen, nede fra den lille Havn og op til den øverste Skansevold, trak sig en Række forpiskede Træer, med alle de tiloversblevne Grene strittende ud til den ene Side, ikke ulig kasserede Redekam-

me og Tandbørster. Stormen — det var en Storm nu — susede i disse gamle Veteraner, men der var ikke blevet meget tilbage at faa fat i. Det stride, gule Græs udenfor Bygningens Vinduer ruskedes hid og did, og Vindstødene buldrede mod de udhvælvede Ruder.

I den store Stue, med Resterne af et sammenbragt Møblement fra Napoleonstiden (og Kejseren selv ridende i Silhouet paa Spejlet) sad Inspektøren. Hvad han var Inspektør for, det lod sig vanskeligt sige. Hvis han havde inspiceret sig selv, saaledes som han sad dér i den dybe Lænestol med blommet Betræk og Skyklapper paa Siderne, saa havde han befundet sig at være en respektabel Ruin, som den hele Holm: et „nedbrudt Ler“, Levningerne af en kraftig Mand, skulderbred, men nu krummet af Gigten og med en fugtig Glans i Øjet, som maaske kunde henføres til Hjørneskabet, hvis Dør bag ham stod aaben, og hvor man saa' nogle Karafler, hvis Korkpropper, omspundne med Uldgarn, erstattede de hedengangne af Glas.

Foran ham paa et lille Bord stod en dampende Blandingsdrik, hvoraf han nu og da med rystende Haand tog sig et Nip.

Længst borte fra Lænestolen henne ved Vinduet i Gavlen sad en ung Pige med en Bog foran sig, som kunde ligne en Huspostil.

Hun havde læst; nu syntes hun med Opmærksomhed at betragte Søen derude.

Atter dukkede hun ned i sin Læsning; men hun tvang sig øjensynlig dertil. Man kunde formode, at Bogen — under disse Omgivelser — var bleven hende en af den Slags Nødvendigheder, som man underkaster sig, fordi meget omkring en er haabløst, fordi man, overladt til sig selv, paa en øde Holm, med en Fader, som ham derhenne i Lænestolen, ikke véd, hvad man skal gøre med sin Ungdom og Sundhed, og ikke véd, hvor man skal gribe ind i Livets Gerning med sine Ønsker og med sine Kræfter.

Iagttog man hendes Øjne, naar de fra Bogen gled hen til Lænestolen, da kunde man læse unge Aars altfor tidlig Sorg i dem, Udtryk af en træt Afmagt overfor en Skæbne, hvis Brod Vanen kunde sløve men ikke tilintetgøre. Men naar hun ligesom med en lille Trækning tog Øjnene til sig og — som nu atter i dette Øjeblik — sendte dem ud igennem Ruden til Verden udenfor, da blev Blikket videbegærligt. Og Videbegærligheden fremviste Glimt af en Resoluthed, hvortil den daglige Omgang med Søen muligvis kunde indeholde Nøglen.

Enhver Ruin har sit Punkt, omkring hvilket de hensmuldrende Rester kan holde sig længe, og Søen har Styrke og Friskhed for hver Dag. Den opløser sig ikke, førend alt opløser sig. Og der er længe til den Dag.

Hendes Verden laa der udenfor. Den var lille eller stor, ligesom man tager det. I dette Øjeblik indeholdt hendes Verden og hendes Videbegærlighed en Baad, et Dæksfartøj, som for svikket Storsejl og klosrebet Fok i Solnedgangens røde Skær krydsede op gennem Indløbet til Fjorden mod Stormen og Strømmen, og som øjensynlig gjorde sit yderste for at klare Stenrevet, Nordreklapperne, i Læ af sig.

Pigen kendte Lodsernes og de faa andre Dæksfartøjer der fra Kysten. Dette Fartøj vidste hun ikke at henføre til nogen Ejer. At Situationen var fuld af Alvor, det havde hun stedlig Kundskab nok til at vide. Hendes Opmærksomhed steg.

„Saa!“ raabte hun i Angst.

„Hva' er der?“ spurgtes der fra Lænestolen.

Hun overhørte Spørgsmaalet. Der syntes noget at være sprunget derude om Bord. Ligesom en Søfugl med anskudt Vinge drev Fartøjet sidelæns, og Brændingen over Revet var nær — altfor nær.

„Nej!“ raabte hun. „Gudskelov!“

„Hva' er der?“ spurgtes der fra Lænestolen.

„Aa, det er en Baad, som ... den var lige ved ... nu har den Kurs igen. Se selv!“

„„Ikke Spor af Baad!“ stammede Inspektøren, hvis Vindu vendte i Vest, medens Gavlen laa i Øst.

„De kan ikke lægge op til Byen, Fa'r; det er umuligt. Jeg tror ... ja, jeg tror,“ gentog hun atter efter flere Minutters vedholdende Stirren ... „at de kommer herover. De stakkels Mennesker, de maa være vaade!“

„Varmt Vand!“ sagde Ruinen. „De maa have varmt Vand — og noget i!“

X.

Fra den lille Baadehavn paa Holmen bevægede tre Mand sig op til den grundmurede Bygning. Den spinkleste i Midten blev støttet af de to stærkere paa Fløjene.

De lukkede Yderdøren op; der blev trampet lidt med en sjaskende Bilyd udenfor i den murstensbelagte Forstue, og saa bankede de paa og stod inde i den store Stue.

„Godaften — undskyld!“ sagde Klavs Tommerup.

„Med Forlov!“ sagde Søren.

Daniel Vibe sagde intet. De ledte ham hen til den haarde, højryggede Sofa. Han lod sig falde ned paa den, stønnede og syntes at sejle endnu.

„Aa!“ brød han ud.

Den unge Pige var bleven staaende uvis midt paa Gulvet. Nu løb hun ud af Døren og kom straks tilbage med et rent Haandklæde og et Glas Vand.

„Deres Ven er syg. De har vel — De har nok været i Fare?“

Hun henvendte Ordet til Tommerup, der, drivvaad som han var, nikkede med nogen Forlegenhed over Situationen, og tumlede med Chefen som med et Barn.

Søren understøttede ham heri. Gulvet omkring de tre lignede snart en lille Sø.

„Var det ikke bedst ...! Vi har en Seng staaende!“ sagde Pigen.

Vibe var kommet sig lidt efter Anfaldet, rejste sig og slog ud med Armene.

„I Seng! Hvem taler om i Seng? Lad mig bare ...!“ og hans forvildede Blik søgte rundt omkring, indtil det standsede ved det lille Bord foran Lænestolen. Han slingrede tværs over Gulvet, snappede Glasset fra dets Plads og tømte det i ét Drag.

Ruinen i Lænestolen slog nogle store, bifaldende Øjne op og henvendte sig med sin brudte Stemme til Datteren.

„Jeg sagde Dig jo nok ... varmt Vand ... og Karaflen!“ Og Inspektøren gjorde en Albubevægelse mod Skabet bagved.

Den unge Pige stod atter uvis. Hun vendte sit Øje med et Suk fra Faderen og syntes at spørge Tommerup til Raads.

„Ja lad De os kun faa noget varmt!“ sagde denne beroligende. „Og hvis De skulde have nogle tørre Klæder ...!“

Han pegede først paa Vibe, og saa paa sig selv og Søren; og han gjorde en Undskyldning for Gulvets Tilstand.

Inspektørens Datter blussede, skønt der i og for sig ikke syntes at være nogen Grund til Rødmen i den Omstændighed, at tre af Vejret forslagne fremmede, dyngvaade og medtagne af en haard Tur, gæstede den afsides liggende Holm. Hun vekslede nogle Ord med Lænestolen om det store Klædeskab paa Loftet, og derpaa forsvandt hun.

Der var nu de tre Mænd i Stuen — foruden Ruinen i Lænestolen.

Vibe sad igen i Sofaen. Han var synlig angrebet, synlig eksalteret, synlig angst endnu, og meget bleg. Han var det levende Billed paa en svag Karakter, der er undsluppet en Fare og endnu lider under Virkningen af Søsyge. Han dirrede af Kulde i det drivvaade Tøj; Drikken havde hjulpet lidt — men ogsaa kun lidt. Foreløbig sad han og virrede med Hovedet ligesom visse Uglearter i Bur.

Tommerup betragtede Genstandene i Stuen, saa godt som Skumringen tillod det. Hans Opmærksomhed for enkelte Stykker syntes

at tyde paa gammelt Bekendtskab. Han forsøgte, men med grumme utilfredsstillende Resultat, at knytte en Samtale med Lænestolen.

Ruinen gav kun Enstavelsesord eller meget umiddelbare Sætninger fra sig, og endte med den Forsikring, at „nu kom der snart noget varmt!"

„Aa ja!" sagde Søren, som morede sig med at lade sine Fødder sjuppe i Skoene under sine Skridt langs ad Gulvplanken; „aa ja, det var i Grunden ikke af Vejen — om ellers Hr. Tommerup tillader?"

„Ja, *nu* har jeg intet at indvende!" svarede Klavs Tommerup. „Hvad mener Du, Vibe? Holla, saa tag Dig dog sammen!"

Men sligt laa udenfor Chefens foreløbige Viljesomraade. Han virrede med Hovedet, og der undslap ham kun Brudstykker af en Enetale, saasom: Aldrig sejle mer' ... Den fordømte Kutter! osv.

Saa gik Døren op, og Husets Datter kom med Lys.

Nu kunde Herrerne gaa ind og klæde sig om.

Og Omklædningen gik for sig. Chefen lod sig hjælpe af og i Klæderne som et Barn. Paa Tommerups gentagne Opfordringer om heller at modtage den tilbudte Seng, svarede Eks-Chefen stedse med en Blanding af klynkende Gnavenhed og udfordrende Friskhed.

Nej, han skulde sgu vise, at ... etc.

Hvad han foreløbig viste ved det dækkede Aftensbord, hvor en stor Kande dampede mellem Æg, Pølse, Brød og Smør, det var, at han havde meget ringe Appetit men en saa meget større Trang til at lade Kanden og Karaflen vederfares Retfærdighed. Til Lænestolens synlige Fornøjelse blandede han sig et Glas og to Glas, og smed sig derpaa tilbage i Sofaen, idet han lyttede til den simple, kortfattede Fremstilling af Søturen, som Tommerup gav til Bedste paa egne og Kammeraters Vegne.

Men Simpelhed i Gengivelsen af noget saa storartet som Dagens Genvordigheder, var ikke Daniel Vibes Sag. Oplivet af Blandingsdrikken kastede han sig, alt medens han tillavede det tredje Glas, med illustrerende Tilføjelser ind i Talen, og da Tommerup som Følge heraf tav, fortsatte han alene.

Det var uhørte Rædsler, der var overstaaet. Og hvis han ikke selv havde haft det fordømte Uheld at snuble i det kritiske Øjeblik og gaa over Bord — hvorved hans Færdighed i Svømning for øvrig ret havde faaet Lejlighed til at udfolde sig — saa ...

Søren kunde ikke dy sig. Han kom til at le med et halvt blødkogt Æg og en Skive Pølse i Munden. Chefen blev vred:

„Hvad griner din Drønnert af?"

Tommerup lagde sig mæglende imellem. Den unge Pige, som sad noget borte fra Bordet, saa' næsten ufravendt paa Klavs Tommerup.

Fra Lænestolen hørtes afbrudte Bifalds- eller Forundringsraab, som ingen syntes at lægge Mærke til.

Saa paakom der atter Chefen et Anfald af Svimmelhed. Hans Ansigt blev gulblegt, han rystede, og efter at han paany havde sat et Glas til Livs, traadte Taarerne frem i hans Øjne og han erklærede Klavs Tommerup for sin bedste Ven og Redningsmand.

Søren nikkede. Tommerup bad den unge Pige om at tage af Bordet.

Chefen vilde ikke i Seng, ikke paa nogen Maade. Han vilde drikke med sin Ven og Redningsmand, han vilde klinke med Lænestolen; nu skulde de have det gemytligt!

„Nuvel da!“ lo Tommerup. „Saa lad os have det gemytligt!“

Og han smilede til den unge Pige, som om han vilde sige: „Vi faar lade ham løbe Linen ud!“

„Det var ret!“ raabte Vibe. „Du kan da endelig tø op.“

Daniel Vibe var, uden egenlig at være musikalsk, en Ynder af Sang. Særlig laa den saakaldte Pavillon-Genre for ham. Unge Pengematadorer i smaa Købstæder (ogsaa i større) pleje ikke sjældent at dyrke denne Gren af Musikken. Der hører ikke særlige Forstudier dertil, andre end de, der kunne gøres paa Stedet med en beredvillig Støvlehæl i Gulvet og en beredvillig Portemonnæ til Ansporing for de skønne, der, ligesom Nattergalene, slaa de smukkeste Triller efter Solens Nedgang.

Daniel Vibe sang. Tommerup rynkede Øjenbrynene let og skottede til den unge Pige. Hun lyttede i Begyndelsen efter med et halvt Smil ad den løjerlige Fistelstemme, der blot kunde forekomme hende kcmisk. Ordene kunde hun vanskeligt opfange. Men pludselig satte hun Læberne sammen og gjorde en Bevægelse paa Stolen.

„Nu skal Du tie stille!“ sagde Tommerup.

„Hva'for noget?“ raabte Vibe og slog en letfærdig Latter op. „Maa vi nu være her!“

Den unge Købstadmatador hørte aabenbart ikke til de finere Naturer. Maaske var han sig ikke engang selv Sangens Sjofelhed bevidst. Først ved et fornyet Blik fra Vennen syntes han at give Agt paa den unge Piges Tilstedeværelse.

„Naa ... ja ... Jomfruen! Jeg trode s'gu for Resten ... Ha ha, lille Jomfru, De skal ikke blive bange. Da Deres gamle endnu kom paa Skydebakken, saa førte han *mig* an ... De kan tro ...!“

Klavs Tommerup rettede nogle Ord alvorligt til ham.

„Godt! som Du vil. Du er min Redningsmand, er Du, og en Knop er Du. Kom her, lad os klinke. Og Jomfruen med. De skal bare ikke bryde Dem om noget, men ser De, naar man har været saa nær ved det, som jeg har i Dag, og man saa har ligget og svømmet i Kahytten

bag efter ... Hu ha; Tommerup, Du er min Ven. Og nu skal Du Pinedød synge, naar jeg ikke maa!“

Tommerup søgte at tysse ad ham. Der hjalp intet. Tommerup maatte synge. Med sin sindige Mine og sit lille, lune Smil stødte han sit Glas mod Vennens og sagde:

„Det er din Fødselsdag i Dag, og Du skal have Lov at le ad mine gamle „Rahbækkere“.

Og saa sang han:

Jeg har det godt med hvad jeg har;
En Kende mere kunde vel ej skade:
Men skal jeg, for jeg selv er bar,
Min Næste med de fyldte Lommer hade?
Nej, hvermand sit,
Jeg har nu mit,
Det kan Alverden ikke tage fra mig.

Den frie Luft, den Blæst saa sund,
Den Sol, som paa den mindste Stakkel skinner;
Paa dygtigt Arbejd dygtigt Blund,
God Appetit og friske røde Kinder:
Byd hvad I vil,
Jeg slaar ej til,
Om I for Penge sligt vil tage fra mig.

Og faar jeg saa paa Rejsen Bud
Fra en, som gaar og venter mig derhjemme,
Saa slaar jeg til, ja Herregud,
Man kan ej altid selv sin Fart bestemme.
Saa blir vi to,
Og I kan tro,
Den ene skal ej nogen tage fra mig.

Efter at Vibe havde lettet sit Hjerte ved at erklære, at det var altfor sentimentalt for „voksne Mennesker“, udbad Søren sig Tilladelse til at sige noget, hvorefter han holdt en lille Tale til Hr. Tommerups Berømmelse i Kutteren i Dag og endte med at lykønske Chefen til, at der havde været en ved Styret, „som baade kunde passe paa sig selv og paa Skuden og paa de andre!“

Atter indfandt Blegheden sig hos Vibe. Og da han havde slugt Stikpillen og tillige faaet Bugt med det opstigende Minde om Søens Rædsler, fæstede han et stift Blik paa Søren og erklærede i en hul Tone, at det var „Vildandens“ Skyld alt sammen. Det var den usleste Vild-

and og den usleste Kutter, han havde sét, og det var en Skam, at hans gamle Ven og Kammerat Tommerup nogensinde havde prakket ham den paa!

Tommerup smaalo. Men Søren tog Sagen alvorlig:

„De kan stryge mig paa Listen med det sàmme, Hr. Vibe!“ sagde han; „og De kan kalde mig en raa Matros, der ligger hjemme og driver og bestiller ingenting — det maa De gærne. Det er ikke det værste, skal jeg sige Dem. For min Fa'r og min Bedstefa'r, de bestilte heller ikke andet, da de var i min Alder, end at ligge og sejle og skyde og fiske: og endda er den ene gaaet som ærlig Mand i sin Grav, og den anden gaar vel ligedan, og jeg selv med, uden at snyde en Mo'rs Sjæl for hans Penge og uden at være Bavian for alle liderlige Tøser. Men naar De kommer med Klager over Hr. Tommerup, saa vil jeg sige Dem, at De kan gaa hjem og lægge Dem. Og det skulde De have gjort for længe siden!“

„Men Søren dog!“ sagde Klavs Tommerup.

„Aa, lad Du bare ham!“ raabte Vibe, som blev blussende rød og dernæst bleg igen og endelig — ja saaledes gaar det med svage Karakterer oven paa store Kriser — gav sig til at græde.

Han satte sig, overvældet af Sindsbevægelse og Rompunsch, ned i Sofaen og lod Taarerne frit Løb. Søren stod betuttet, Tommerup lagde sin Haand paa Vennens Skulder.

Vibe saa' op igen og sagde klynkende:

„Jeg sætter aldrig min Fod i Kutteren mere; aldrig!“

„Da maa vi dog se at komme hjem herfra en Gang!“ bemærkede Søren.

„Jeg slaar Hul i den og sænker den, saa snart vi kommer hjem!“ rettede Vibe sig.

„De skulde heller sælge den!“ foreslog den ufortrødne Søren.

„Aldrig!“ var Svaret.

„Ja, saa skulde De s'gu skænke Hr. Tommerup den; for han har fortjent den i Dag — og lidt til!“

Vibe svarede ikke straks. Men endelig rejste han sig og slog ud med Haanden, saaledes som han havde set de rejsende Skuespillere gøre det og saaledes som han plejede, naar han holdt Taler i Klubben.

„Tommerup, min Ven, min Redningsmand! Jeg skylder Dig mit Liv i Dag to Gange. Først, fordi Du fiskede mig op, og saa fordi Du sejlede os hertil. Jeg giver Dig „Vildanden“!“

Tommerup søgte at gøre sig fri for Vennens Omfavnelse.

„Du har glemt det i Morgen, Daniel!“ smaalo han.

„Hvad? Du tror, jeg er fuld? Ja sig det kun! Men jeg skal vise Dig ... aa hør, lille Jomfru, vil De give mig Papir, Pen og Blæk ...

Nej, det er mit Alvor ... Tak skal De ha' ... jeg skal kysse Dem for det siden. Se saa! Nu skriver den gamle derhenne under som Vidne ... naa, han kan ikke mere! — Ja ja, saa skriver Søren og De selv, Jomfru. Og saa er Gavebrevet in optima forma, som vi Jurister plejer at sige. Og for Resten kan Tommerup faa det registreret i Morgen paa Kontoret! ..."

Paa Papiret kom til at staa:

Herved skænker jeg, af egen fri Vilje og uden Tvang, Kutteren „Vildanden" med staaende og løbende Gods, Inventarium etc. til min Ven Klavs Tommerup som Erkendtlighed, fordi han i Dag har frelst mit Liv.

Dato. Underskrifter.

XI.

„Puh, det var det!" sagde Klavs Tommerup en Timestid senere, da han kom tilbage i den store Stue fra Værelse, hvori han havde bragt sin højsindede Ven til Sengs og foreløbig givet ham under Sørens Varetægt.

Det er sørgeligt at maatte sige det, men den unge Købstadsmatador og tidligere Ejer af Kutteren „Vildanden" var bleven bragt til Sengs i en noget beruset Tilstand. De Kys, som han, kort efter Fuldbyrdelsen af sin ædle Daad, med paatrængende Iver tilbød den unge Pige, var først og fremmest bleven tilbagevist af hende med Modbydelighed, og dernæst havde de foranlediget en skarp Tilrettevisning fra den ellers saa sindige Tommerups Side. Saa skulde der gøres Afbigt og drikkes Forlig — og saa var Daniel Vibe „færdig".

Tommerup stod atter i Stuen. Inspektørens Datter spurgte ikke om Vennens Skæbne. Hun var optaget — sørgmodig, bittert optaget af en andens Befindende.

Tommerup saa' til Lænestolen. Han kunde ikke skjule for sig selv, at Inspektøren ogsaa var „færdig" — og dertil i en ynkeligere, mere hjælpeløs Forfatning end den unge Fusentast.

De stod begge foran Lænestolen, hvorfra nogle glasagtige, stive Øjne stirrede op paa dem. Den unge Pige bøjede Hovedet. Den unge Mand berørte hendes Arm og spurgte hende sagte, med inderlig Ærbødighed i den lidt ru Stemme: „Maa jeg hjælpe her?"

Hun vendte sig fra ham, for at skjule sin Skam — den Skam, som en Fader paaførte sin Datter.

Tommerup samlede Byrden op fra Lænestolen og sagde til Pigen: „Vil De lyse mig i Forvejen!"

Hun tog Lyset og gik foran ind til Faderens Sovekammer. Her

hjalp de to hinanden — uden at der blev vekslet andet end de allernødvendigste Ord — med at klæde „Byrden“ af og faa lagt Inspektøren til Sengs.

Saa sad de to igen i den store Stue med Lyset paa Bordet. Tommerup skænkede sig et stort Glas koldt Vand og tømte det hastigt.

„Men De maa være træt!“ sagde hun. „Vil De ikke ...“

Han tog hendes Haand og forsøgte paa at faa det gamle Smil frem. Det lykkedes til Dels.

„Skal vi passiare lidt sammen?“ spurgte han.

Hun tog sin Haand lempelig tilbage, lagde den hos den anden i Skødet og syntes at vente. Da han ikke ret kunde komme i Gang, hjalp hun ham:

„Det er længe siden, De har besøgt os. Hvorfor er det saa længe siden?“ —

Klavs Tommerup stod op fra sin Stol, gik lidt frem og tilbage, og sagde endelig, idet han nærmede sig:

„Maa jeg ikke tage Deres Haand? ... saaledes ... og tilgiv mig, men det har været en forstyrret Dag i Dag ... og ... ja ser De: naar jeg nu holder Dem i Haanden, saa kan jeg nok faa lagt til Rette, hvad jeg vil forklare Dem. Véd De ikke? ... nej naturligvis ... men jeg skal sige Dem, det er stedse gaaet tilbage for mig fra den Gang, da jeg var her sidst. Og jeg vilde ikke komme her igen, uden for at bede om den Haand, som jeg nu holder ... Det er ikke min Skyld i Dag!“ skyndte han sig at tilføje.

Hun vilde gøre sin Haand fri; men Klavs Tommerup holdt i Reglen fast om, hvad han holdt paa. Hun lod den blive; og hun saa' paa ham:

„Kunde De ikke have tænkt Dem, at det maaske gik daarligere her?“

Han følte Bebrejdelsen. De sørgmodige Øjne indeholdt jo ligefrem en Anklage imod ham for Selviskhed. De bedre iblandt Mændene bliver i et saadant Øjeblik røde i Hovedet og mumle. Det gjorde Klavs Tommerup. Han tog dernæst sin anden Haand og lagde den over hendes, og han trykkede hendes i begge sine, og han mumlede:

„Stakkels Pige, stakkels Barn. Ja, jeg er en Æsel!“

Saa slog hun Øjnene ned, og han følte, at der faldt hede Taarer paa hans Hænder.

Dér stod han og dér sad hun, og han bøjede sig dybere og dybere ned over hende. Vindstødene buldrede mod Ruderne, Flammen i Lyset viftede. Storm var det udenfor, og Tommerup kunde under sine Hænder føle, at det var Storm indefter i det stakkels Pigehjerte. Hans eget blev ikke roligere derved ...

Hvad der nu vilde være sket? Ja, hvad plejer der at ske i slige Tilfælde? Vi vide det alle, og dog ønsker vi bestandig at faa det samme at høre ved hvert nyt Tilfælde. Men i dette Tilfælde lød der udenfor igennem Vindens Buldren med et en lydelig Mjauen.

Tommerup spidsede Ører.

Samme Mjauen, blot mere ynkelig gennemtrængende.

Tommerup sprang — til ikke liden Overraskelse for den unge Pige — hen til Vinduet, rev det op og kaldte:

„Jakob!“

En Kat sprang op i Vinduskarmen, derfra ned paa Gulvet og derfra op i Sofaen.

Tommerup tog den leende under Armen og viste den frem for den unge Pige. Hun var bleven lidt underlig til Mode ved denne Afbrydelse; nu smilede hun ogsaa.

„Det har sandelig været en forstyrret Dag! Min bedste Ven har jeg glemt om Bord. Gud véd, hvorledes den har kunnet klare sig fra at drukne i alt det Vand, vi fik ned i Kahytten!“

Han lod sine Hænder glide kærtegnende hen ad Dyrets Ryg; derpaa slap han Jakob fra sig, og sagde alvorligere til den unge Pige, der havde rejst sig:

„Jeg talte om „min bedste Ven“. Dér kan man dog se, hvilket et Menneske jeg er, at jeg har kunnet binde mig udelukkende til saadan et lille Kreatur. Men Jakob har gjort mig en Tjeneste i dette Øjeblik. Jeg var lige ved at blive ganske klejnmodig. Og det har *jeg* ikke Lov til. For, hvor daarligt jeg har det, saa er her en, som har det langt værre; og ... ræk mig nu begge Deres Hænder ... nej *dine* Hænder, ikke sandt? Og lov mig saa, at Du vil staa Last og Brast ... nej, nu maa Du ikke græde ... kom saa heller her!“

Og han aabnede sine Arme. Og den unge Pige kastede sig derind og lagde begge Hænder om hans Nakke og hulkede:

„Jeg vil, jeg vil! Stol kun paa mig! ...“

Og da Klavs Tommerup noget sent — Lyset var næsten brændt ned i Stagen — traadte ind i Baadsmandskabets fælles Soveværelse, saa kunde han ikke bare sig for at purre Søren ud og meddele ham den store Nyhed.

„Naa!“ sagde Søren og slog sig paa sine Knæer. „Det er nok egenlig Dem, der holder Geburtsdag i Dag. De faar allenfals Foræringer nok!“

„Ja!“ sagde Tommerup straalende. Og derpaa hævede han Lysestumpen og lod dens Skær falde over Daniel Vibes Ansigt, og bemærkede filosofisk:

„Han snorker den godt ud. I Grunden er det hæsligt at se et druk-

kent Mandfolk. Tænk nu, om han var vores Bro'r, Søren! eller om vi havde en Fa'r, som ...!“

„Han er et Asen!“ sagde Søren og gned sine Øjne. „Men han har en god Forretning derhjemme!“

„Det har han!“ sagde Tommerup og pustede Lyset ud.

XII.

Og hvad saa videre? — Intet videre andet, end at alt gik sin naturlige Gang, saaledes som det maatte gaa.

Anden Dagen efter denne Aften gik Klavs Tommerup op til sin Ven, den unge Vibe, der sad i den yderste Kontorstue, medens Husets Støtte, den gamle Exam. juris, arbejdede inde ved Siden af.

Daniel Vibes Holdning og Hilsen var maaske ikke ganske uden Forlegenhed.

Tommerup tog op af sin Brevtaske en Seddel, et halvt Ark Papir, som han præsenterede Vennen.

Vibe rødmede.

„Jeg vilde blot fly Dig dette Papir tilbage,“ sagde Tommerup rolig, „saafremt Du, hvad jeg formoder, handlede i Overilelse ved at skrive, hvad Du skrev!“ — Og Tommerup læste Seddelen højt.

„Nej vist ikke!“ sagde Vibe og saa' lidt urolig ind til Stuen ved Siden af. „Du har frit Lov til at benytte — det vil sige — Du kan betragte Kutteren aldeles som din Ejendom!“

Her rødmede den unge Vibe endnu stærkere.

Tommerup saa' paa ham.

„Du kan nok tænke Dig, Daniel, at jeg ikke vil presse Dig for et Løfte, om jeg end elsker at sejle med den Baad over alt i ... nej, ikke over alt i Verden — men dog overmaade højt. Jeg vil blot vide, hvorledes vi staar sammen; thi i Gaar undgik Du mig hele Eftermiddagen, efter at vi var kommen i Havnen. Enten sejler vi som hidtil, og jeg har som hidtil Lov at bruge Baaden, naar jeg vil, medens Du er dens Reder og Chef — eller „Vildanden“ er *min*, ærligt fortjent og ærligt skænket, og Du har da Lov at bruge den, lige saa meget Du vil og presse den lige saa galt Du vil ...!“

„Vorherre bevares!“ udbrød Vibe.

„Godt!“ sagde Tommerup med sit gamle Smil. „Baaden er da virkelig *min*?“

„Ja den er. Fanden gale mig!“ sagde Vibe.

„Tak!“ sagde Tommerup og knugede den unge Principals Haand. „Men i saa Fald bliver Du heller ikke vred, naar jeg beder Dig bytte mig denne Papirslap mod et „rigtigt“ Dokument derinde fra den gamle

Ræv. For *dette* er jo hverken hugget eller stukket — efter hvad jeg kan forstaa. Og — Ærlighed i Kammeratskab, ikke sandt?“

„Kom med Papiret!“ sagde Vibe. „Du skal faa et Skøde paa Fartøjet endnu i Aften i Klubben!“

De vekslede Haandtryk. Tommerups var det gamle, Vibes var maaske af lidt yngre Dato. Men hvad siger for Resten et Haandtryk?

Samme Aften fik Tommerup et lovformeligt Dokument i Klubben. Den nye Ejer af „Vildanden“ vilde give Punsch, men den forrige Ejer undskyldte sig med Hovedpine.

Siden sejlede Tommerup med Søren ofte over til Karantæneholmen. Klubben blev derved forsømt. Man kan jo heller ikke passe alle Bestillinger. En Aften — det var usædvanlig daarligt Vejr med Høststorm og Høstregn — kom Tommerup i Klubben.

Han lagde i Begyndelsen ikke Mærke til noget usædvanligt — mindst af alt til, at man ligesom skyede ham. Men Apotekeren, der var Ven med alle og tillige Avis for alle, tog sin „Ven“ Tommerup til Side og betroede ham under en Del Omsvøb, at Daniel Vibe adskillige Gange havde givet en Historie til Bedste om, hvorledes Tommerup havde drukket ham fuld ovre paa Holmen i Ledtog med den „fordrukne Inspektør og hans Tøs af en Datter“ og derpaa narret Kutteren fra ham.

Tommerup strøg Regnen af sine Frakkeærmer, saa' i Vejret, spurgte Apotekeren paa Æresord om det var sandt, hvad han berettede, og gik derpaa lige ind i det allerhelligste, hvor Vibe sad og spillede højt og drak meget stærk Rompunsch iblandt Honoratiores.

Tommerup stod lige foran Vibe, førend denne bemærkede hans Nærværelse. Vibe blev bleg.

„Hør, Daniel Vibe,“ sagde Tommerup; „man paadutter Dig en gemen Streg. Jeg har efter ringe Lejlighed vist ærligt Kammeratskab overfor Dig! Vil Du her for alle erklære, at Apotekeren farer med løs Tale, naar man beretter mig, at Du i min Fraværelse har sagt saadan og saadan om mig?“

Der var Dødsstilhed i det allerhelligste og de nærmeste Stuer.

Vibe slap Kortene og rækkede med lidt rystende Haand ud efter sit Glas.

„Skal det — skal det maaske være et Overfald?“ tvang han sig til at spørge, idet han saa' sig omkring efter Assistance for mulige Tilfældes Skyld.

En af de medspillende, som havde været en Ven af den gamle Tommerup, tog Ordet:

„Vibe har her for os fortalt, at Tommerup har baaret sig saaledes ad!“

„Godt!“ sagde Tommerup og knappede en Knap i sin Frakke. „Jeg

opfordrer da min tidligere Ven og Kammerat Daniel Vibe til her paa Stedet at erklære, at han har faret med Løgn og Bagvaskelse imod mig!"

Vibe dukkede Hovedet uden at svare.

„De ser, mine Herrer," sagde Tommerup med en ganske liden Dirren i sin Stemme, „at Hr. Vibe er stedet i Knibe. Hvad mig angaar, da har jeg Tid at vente — det har jeg bestandig haft. Paa en Æresoprejsning kan man imidlertid ikke vente altfor længe. Jeg afventer en skriftlig Æreserklæring fra min tidligere Ven til i Morgen Middag. Jeg skal da ikke yderligere besvære ham, men blot oplæse Erklæringen her i Morgen Aften. Skulde den udeblive, da erklærer jeg Daniel Vibe for en gemen Æreskænder og opfordrer Dem, mine Herrer, til at vise ham ud af Deres Selskab. Thi han passer ikke blandt respektable Folk!"

Dermed gik Tommerup.

Den næste Formiddag kom en Erklæring til Tommerup. Den var affattet i de knappest mulige Udtryk og gik Grænsen mellem en Undskyldning og en Ikke-Undskyldning saa nær, at Modtageren bed sig i Læben og mumlede: „Den gamle, durkdrevne Ræv!"

Ikke desto mindre gik han i Klubben, læste Brevet op (Vibe havde Forfald) og henvendte derpaa følgende Tale til de forsamlede:

„Det er en Undskyldning, som jeg egenlig kun lige knap og nap kan være tjent med. Ikke desto mindre, den er mig formaliter nok, og jeg ønsker ikke at drive denne Sag videre. Hr. Vibe har for stærk Assistance derhjemme paa sit Kontor; han er desuden Matador her i Byen, og jeg er — ingenting. Dette er i sig selv nok, og jeg er forberedt paa, hvad det vil koste mig. Jeg skilles fra Dem, mine Herrer, i Overbevisningen om, at jeg, hvor ringe jeg endogsaa er, har et uplettet Rygte her i Byen. Dette er mig nok. Jeg vil nødig ved min Forbliven i Klubben give Anledning til Misstemning. Min Nærværelse her vil altid holde en borte, og De kan bedre undvære mig end ham. Tak for de Tider, vi har tilbragt sammen, og Levvel!" —

En Maanedstid efter var Sæbesyderiet solgt, men Tommerup havde ikke solgt det selv. Det havde en anden været saa venlig at besørge for ham. De spredte Fordringer var blevne samlede paa én Haand, og denne Haand havde sat Klavs Tommerup ud paa Gaden med sit allernødtørftigste Tilbehør, derunder indbefattet Jakob.

Alt var blevet solgt, hvad der i mange Generationer havde tilhørt Familjen Tommerup; men derved var ogsaa alt *akkurat* dækket. Kutteren „Vildanden" forblev i Klavs Tommerups Besiddelse, og han beboede den foreløbig. Man var i Byen saa taktfuld ikke at gaa ned og se til ham.

Dagen efter, at han var flyttet ind i sin nye Lejlighed, spadserede den gamle Prip ud paa Broen. Tommerup stak netop Hovedet op af Kahytskappen. Den gamle standsede og tog sin Pibe ud af Munden:

„Hør, Hr. Tommerup, Søren siger, at der er Plads til Dem derhjemme i Skuret!“

„Hvad behager?“

„Vi har sat de to Værelser — ja, de er jo rigtignok smaa — i Stand til Dem. De vender ud i Vest; saa kan De se ud over Fjorden. Og saa deler vi Køkkenet. Saa kan De gifte Dem!“

Dermed blev Piben sat paa dens Plads, og den gamle drev af.

Tommerup saa' efter ham.

Lidt efter kom Søren.

„Er I gale?“ raabte Tommerup.

„Ikke det jeg véd af!“ sagde Søren. „De kan da ikke leve med Kone om Bord i Dæksbaaden. Allenfals da ikke med Børn!“

„Hvem siger, at jeg vil gifte mig?“ spurgte Tommerup efter en lille mistrøstig Betænkning.

Søren spilede Øjnene op.

„Naar man har Kærest' — og saadan en Kærest' — saa gifter man sig da. Med mindre man ... naa ja, men hvorfor ikke lade Præsten arrangere det? Saa gaar det glattere!“

Tommerup kunde ikke tilbageholde et Smil:

„Jeg mener, Søren, hvad vi skal leve af?“

„Naturligvis sejle med Tørv og Kartofler! De tager vel mig om Bord som Matros?“ ...

Klavs Tomerup sprang op og i Land og trykkede Sørens Haand.

„Tørvene; dem havde jeg glemt!“ raabte Tommerup.

„Ja og Kartofler!“ tilføjede den nøjagtige Søren.

Og Firmaet Klavs Tommerup og Søren Prip sejlede virkelig med ovennævnte Fragt. Og det viste sig efterhaanden, at „Vildanden“ med denne Fragt kunde føde sin Mand — og Kone og Børn med. Tørvene steg stadig i Pris, og Kærligheden derhjemme dalede ikke. Men om Hr. Tommerup, efter at Skuret var revet ned og et Hus bygget paa dets Sted og efter at „Vildanden“ havde faaet en Ælling i Form af en mindre Dæksbaad, og efter at begge til sidst havde veget Pladsen for en stor Jagt — om Skipper Tommerup til den Tid meldte sig ind i Klubben igen, derom melder Historien intet.

DE 85 SNESE TORSK OG DEN STORE KIRKEKLOKKE

Jeg traf min Ven, hvor jeg altid var sikker paa ham. Det var i Købmandens „Agterlukaf". Den store Sorg, der for nylig havde overgaaet hans Hjem, havde ikke klædt ham i sort. Det var der ikke Raad til. Man kan jo ogsaa godt sørge i kaffebrune Benklæder og en blaa Skjorte. Det er ikke Benklæderne, der gør det.

Han saa' mig i det hele taget mere meddelsom ud, end jeg havde ventet. I Anledning af tredje Juledags Aften var der et større Selskab end sædvanlig i den lille Smøge. Der var, til Eksempel, 2den Læreren, som om Eftermiddagen havde holdt en Oplæsning i Skolen. Lokalet havde været fuldt; og alle de her tilstedeværende sagde, hver paa sin Vis, Læreren Komplimenter. Der var bleven læst op af Dickens, af vor store Andersen, og af en mindre Andersen, og man var begyndt og endt med en Julesalme. Om det sidste var der ingen afvigende Meninger. Det havde været i sin Ordenlighed. Som ogsaa min Ven, Færgemanden Jaens, bekræftede, idet han ytrede: at ved Julen skulde man synge Julesalmer og ikke Den tapre Landsoldat eller Sej, Matros, kun en Vending med Stavnen! — idet han for det sidste Punkts Vedkommende stærkt betonede det lidet tidssvarende i at synge om aabent Vande, da alt var lagt til derude.

Han gik videre. Han gik nærmere ind paa selve Oplæsningen; og ved denne Lejlighed var det, at ovennævnte Fortælling fremkom.

„Alligevel — det er rart med Børn — men alligevel ... naa ja ja. Enhver har jo sine Begreber om Ildebrændsel."

„Hvorledes det, Jaens?"

„Jo, *saa* sagde Konen, hun tændte op med Krølhaar. Hvorfør kan vi ikke lige saa godt være glade over de umyndige ved Fastelavn eller om Mikkelsdag?"

„Julen er Børnenes Fest!" blev der svaret.

„Javel, paa en Prik. Men hvad nu mig angaar, saa har det været lutter Bedrøvelighed. To af de smaa Jav-mig-i-Krog mistede vi i Mæslingerne. En tog Vorherre paa ordentlig Vis af Inflammation i Maven; og en Dreng druknede for os her ret ud for Havnen. Hvorfor *den* Dreng druknede, det maa sandelig Vorherre vide; og véd han det ikke, saa véd jeg det endnu mindre, der dog var hans Fa'r og havde lært ham Svømmetagene.

Nej, lad os være Mennesker og sige, at Julen er de voksnes Tid. *Vi* skal skaffe Føden til Huse; *vi* har Glæden af det, *vi* kan da snakke fornuftigt om det. Saaledes som nu sidste Juleaftens Nat, da jeg kørte til Byen med de 85 Snese Torsk." —

„Det var den Gang, da I havde den store Kirkeklokke paa; hvad, Jaens? Ja, den er god nok. Op med den!“ sagde en.

„Hvorledes?“ spurgte jeg. „En Kirkeklokke ...“

„Lad mig bare, lad mig bare, Herre! Bryd Dem ikke noget om, hvad de snakker om dér. Det kommer alt sammen. Jeg skal sige Dem, Torsken faldt saa smaat ud for os hernede — rent galt — og saa de mange Børn — og Julen for Døren. Ja, jeg siger Torsk. Købstadfolk skal nu immer sætte Ansigt op, naar den Vare nævnes. Torsk er bare noget Kommers for Folk fra Byen, saadan noget tosset Snak, som de skælder hinanden ud for. Men for os Smaafolk er det Livet og Maden. Og Maden er den halve Føde. Og naar nu den bliver rent borte for os, netop naar vi skal have den derude, saa — hvad enten det er Juleaften eller Hellig Trekonger, saa maa vi ud og tage den, hvor vi kan faa den. Vi maa være Prangere rent ud sagt. Ja, det er haardt for en Fisker at maatte sige det, og endnu haardere at maatte til det, og den sidste var *min* haardeste Tørn. Og det var den hellige Juleaften selv, om Eftermiddagen, og ... Kender De Vognmanden her Sønder ude? Naa ja, det er en haard Kammerat; en rigtig Knop for Resten, og dejlige Ralliker har han at køre med, Stadskameler; den ene er saa sort som en Ovn, og den anden har Blis i Panden. Jeg kan kende de Bæster halvanden Fjerdingvej ude i Søen, naar jeg er ved at sætte i Land, og naar de for Resten er paa Stranden. Og den Nat var de ikke til at tage fejl af; ikke det, der ligner ... Hu, sikken en Tur, og sikken vi sled. Jo, det var en Juleaften; men der vankede hverken Svesker eller Gaasesteg eller tændte Lys eller nogen som helst Slags kristelig Fornøjelsesbeværtning. Ikke et Øje; ikke *et!*

Jeg tænker nu immervæk paa, at det dog i Grunden er løjerligt, hvad for Forestillinger Grossererne og alle de velhavende og Manufakturisterne og alle de fine Folk, vi kender fra om Sommeren, — hvad de nu kan tænke dem til, at det ikke skulde gaa akkurat just saadan allevegne lige glædeligt som hjemme hos dem selv, hvor de velsignede Unger bliver proppede og stoppede netop paa denne hellige Aften. Men det forstaar sig: Julen er jo Børnenes Fest, og jeg vil ikke i Klammeri med nogen derom, men blot fortælle, hvor jeg slap, at jeg havde hørt, at deroppe ved Flynderup-Leje skulde være saa mange Torsk, som de gik ud og tog paa Snøre; i Stedet for at vi ikke kunde faa mere paa Snøren end som hvad ikke nævnes bør.

Og saa siger jeg til Hans Rasmus, Vognmanden, siger jeg: Hør, Rasmus, lad os gaa i Kompagni og tage Slæden og de to Kameler og dalre af Sted op til Flynderup. For jeg har nogle Skillinger, som jeg vil sætte i Torsk, og jeg lejer Kørsel hos Dig, og vi tager derop sammen og ind til Byen, saa snart vi har Læs med det samme!

Og han sætter for, og vi op paa Slæden, og Hej! saa gik det med

den sorte og med Blis, og vi havde taget den store Kirkeklokke med, fordi Hans Rasmus, den Odder, havde smidt sit Klokkespil paa Landevejen sidste Nat; og uden Klokke maa man jo ikke køre i Slæde. Det véd De nok?"

„Jo, det véd jeg."

„Ja, og Kirkeklokken, som vi kalder den, havde nu rigtignok aldrig sét en Kirke, hverken udenbords eller indenbords — det jeg véd af — men var en gammel Skibsklokke, som var kommet i Land ved en Hændelse. Og den slog nogle gebommerlige Slag med sin Knebel — saadan: Dungelung, ding, dung! Dangelang-ding-dang! Det var til at blive ganske ør og fjantet af. Men vi surrede den under Maven paa den sorte, og dér hang den og gjorde den sorte næsten lige saa tosset, som vi selv var. Men varsko, det kunde den. Og af Sted gik det.

De maa nu vide, at Vejen langs Stranden de tre Mil til Flynderup-Leje var jævn god for en Slæde, hverken mere eller mindre. Men det gik dog. Store Driver paa somme Steder, og bar Vej paa somme. Baade Rasmus og jeg havde skaffet til Middag hjemme, og Hestene havde ligesaa, og vi var alle fire lige opsatte paa Turen. Og saa kommer vi da i Nærheden af Flynderup, og vi saa' fra Bakkerne langt ud over Søen, hvor Folkene stod saadan klatvis hist og her ved Vaagerne og pilkede og havde Haandsnører i Hullerne, saa at vi nok kunde formode, at vi vilde faa fuldt Læs tilbage.

Jeg skal nemlig sige Dem, at de Flynderup Fiskere har det for saa vidt godt, som der altid slammer til med Tang ind langs Stranden, og dér ligger saa Rejerne neden under Isen i det varme Dynd, ligesom vi ligger i vore Dyner — naar vi ellers har nogle. Disse Rejer er den bedste Mad, man kan byde Torskene paa en Snøre; og dér stod som sagt Folkene i Klatter en halv og en hel Milsvej ude over Isen, og havde deres Snører ned igennem Hullerne. Og nogle pilkede. Men de, som havde Snører,fik dog mest.

Inde i Strandkanten har de saa hugget Huller, som de stadig holder aabne, og hvori de har Ruser og Hyttefade, som de kommer Torsken i.

Naa. Vi kom af Slæden, og jeg snakkede med Folkene om Prisen, og naar vi var bleven enige, saa fik jeg nogle Snese fra en og nogle fra en anden, og omsider, ud paa Eftermiddagen, just som Mørket faldt paa, saa havde vi femogfirsindstyve Snese Torsk paa Slæden.

Det var ellers stort Læs, det! sagde Hans Rasmus og saa' til Bæsterne. Men de mælede ikke et Muk, skønt jeg rigtignok syntes, at den sorte mumlede noget for sig selv nede i Muleposen.

Vi tager den bare med Ro hjem efter! sagde jeg. Natten er vor egen, og Vejen er da ikke saa helt ilde, om den end kunde være bedre!...

Jeg synes alligevel, at det er et farligt Læs for to Bæster! sagde Vognmanden. Du kommer vist til at lægge en Species Penge paa Fragten, Jaens!

Lad os nu ikke, som dog er gamle Bekendtere, staa og komme i nogen Uberegnelighed for *den* Fragt, Rasmus! sagde jeg. Men lad os hellere gaa indenfor i Kroen og styrke os lidt, inden vi skal under Sejl igen.

Som sagt, vi gik indenfor, og dér sad en Bonde oppe fra Landet, fra Myrderups Kanten af, og spillede Trekort med Staldmesteren og en anden Person. Og havde jeg den Bonde her i Aften for mig, saa kunde jeg dog have Lyst til at se ham efter i Sømmene udenbords, om han ikke trængte til en lille Kalfatring!"

„Kom De i Kortspil med ham?" spurgte jeg.

„Nej paa det Lav. Jeg spiller kun med Bekendtere. Og desuden havde jeg blanket mig fuldstændig af ved de Torsk, og hverken Rasmus eller jeg havde noget til overs til at sætte i Kortbladene. Nej, men Bonden fortalte, at der var rigtig godt Slædeføre op over Myrderup og ad Nivaaby og Kongevejen, og den var meget bedre end Strandvejen hjem, og den skulde vi køre.

Og saa kørte vi, som han sagde.

Det var mørkt, men Sneen lyste, og alt gik saare godt i Begyndelsen. Rasmus og jeg sad først oven paa Læsset, men saa begyndte Bakkerne, og det blæste op, og vi gik ved Siden af og støttede Slæden, og Bæsterne hivede i Tøjet, og vi skød paa, naar der kom en Drive, og vi kom op forbi Myrderup, og nu havde vi det aabne Land for os, og der var et stort Mørke ud over alting med Sne ind over Markerne, med et Hus hist og her, hvor der var et lille Lys, som gjorde en godt at se paa.

Og for Resten ikke en Kat paa Vejen, hverken agende eller gaaende. Og saadan faldt Juleaften paa, og med et, saa gik Bæsterne i Staa.

Hva' er der? spurgte jeg, som havde gaaet i mine egne Tanker.

Ja, hva' er der! sagde Vognmanden, som heller ikke snakkede videre. Hyp! kan I komme af Sted, hva'?

Og han langede en ud efter den sorte, som var om Bagbord, eller Nærmer, som de kalder det paa Landet.

Men den sorte han stod kun og slog med Kirkeklokken, og den klemtede: Dang-Ding-Dang! ud over Markerne. Men Fartøjet rørte sig ikke af Flækken.

Nu bøjede jeg mig ned og kiggede paa Vejen forude om Hestene, for at se, om der ikke skulde ligge noget, som gjorde den sorte bange.

Jo, der laa rigtignok noget, og véd De hvad det var? Det var frisk paakørte Skærver, som Vinden havde fejet Sneen væk fra. Og saa

langt, som jeg kunde øjne, var der lutter blanke Skærver, rigtig store Kampestensskærver, saadan som man smider dem paa Bivejene, hvor de aldrig bliver kørt ned, og mindst i Frostvejr. Og da jeg skulde se agter ud, saa havde vi allerede længe trukket over Skærver.

Nu skulde da ... Og saa bandede jeg den Bondetamp, som havde faaet narret os herop!

Men lige meget hjalp det, og fremad skulde vi.

Hans Rasmus sagde ingenting; men jeg kunde se paa ham, at han var indvendig gal. Han tog atter og drev til den sorte, og jeg smed Trøjen, medens Rasmus beholdt sin, og jeg satte Skuldren til, og Vognmanden lokkede for Hestene — da han slet ikke er nogen Dyrplager — og med et Skub fik vi Gang igen paa Skuden, og saa gik det videre.

Det er naturligvis kun et Stykke Vej, at de Skærver ligger! sagde jeg. Lad os bare hænge i og slide lidt, saa bliver det nok bedre.

Ja, det er jo *dine* Torsk! sagde Vognmanden; men det er *mine* Bæster!

Ja og *jeg* betaler! svarede jeg.

Betaler Du maaske ogsaa Hestene og Slæden, naar de slider sig itu?

Naa naa, sagde jeg. Lad os nu bare være i Mindelighed. Det er dog *Juleaften!*

Jo, jeg skal love for det. Det blev en lang Juleaften, den. For, da vi havde kørt saa meget som en halv Snes Minutter, saa gik vi i Staa igen. Den sorte slog sine tre Slag med Klokken, og saa stod de begge, som de var groet fast i Jorden, og Slæden med, og alle Torskene.

Nu smed vi Trøjen, begge to. Der var jo ikke andet at gøre. Og vi knaldede, og vi lokkede, og vi skubbede, og jeg tog Agebrædtet og satte det under Agterspejlet paa Slæden, og jeg sled som en Hest for at faa Fartøjet af Sted. Og saa gik det endelig med et Ryk.

Puh! sagde jeg. Og Sveden drev af os to Mennesker, og af Hestene med.

Og fem Minutter efter, saa stod vi igen.

Nej hør nu! sagde jeg. Og jeg saa' mig omkring ud over Mørket og Markerne, om der ikke skulde være en Gaard at øjne et Steds, hvor man kunde faa en Vogn eller friske Heste, eller bare saa meget som — ja jeg véd s'gu ikke selv hvad, men jeg stod der og gloede, og saa lavede jeg mig til at slaa et Slag ind over Markerne; for noget skulde der gøres, syntes jeg.

Du er da ikke gal? sagde Hans Rasmus. Her paa Vejen er der ingen Sne, men inde over Markerne drukner Du i den. Det maa dog en Gang holde op!

Ja! sagde jeg. Og der stod vi begge to og saa' ud over Landet; og det var ganske mærkværdigt, saa faa Lys vi kunde øjne. Al den Stund, at det dog var Juleaften.

Hør! sagde jeg. Jeg faar en Idé. Hvad om vi tog Klokken af den sorte og gav Blis den paa? Saadanne Dyr har mærkværdige Indfald; det kan jo være, at den sorte ømmer sig ved det Rangleri under Maven, og at Blis bærer den mere taalmodig!

Ja saagu! sagde Hans Rasmus.

Jeg gjorde da Surringen los paa den sorte. Den skævede til mig, da jeg gjorde det, men jeg syntes dog, at den saa' helt lettet ud derved.

Kom nu, Blis! sagde jeg og stak Linen paa Klokken med to Halvstik om hende. Hun tog det ganske rolig, men ikke saa snart hørte hendes Kammerat, at det klemtede under Maven paa hende, saa stod den sorte ret op i Luften paa Bagbenene.

Kan Du dy Dig! raabte Rasmus og drev til den med Pisken. Men den sorte stod og dansede dér paa Stedet og faldt ned og fik Forbenet over Stangen og gjorde Blis lige saa kulret som den selv; og Slæden tog nogle Overhalinger fra den ene Side af Vejen til den anden, og jeg blev ganske urolig for mine Torsk.

Det gaar ikke, Hans Rasmus, det gaar ikke! sagde jeg. De Pokkers Dyr gaar hen og spilder mig hele Ladningen paa Landevejen. Hvem skulde nu anet, at der kan være saa meget Sjalusi til mellem umælende?

Og den store Kirkeklokke slog nogle morderlige Slag under Maven paa Blis, og den sorte skubbede hende, og Slæden tog nogle Overhalinger, som om den var et Fartøj i en halv Storm — men videre kom vi ikke med de 85 Snese.

Jeg faar dele Klokken imellem dem! sagde jeg. Saa har den ene ikke noget at lade den anden høre. —

Og saa gjorde jeg atter Surringen los om Blis, og fik med megen Møje hængt Klokken op mellem dem, saaledes at den snart slog mod Klyverbommen — hvad jeg vilde sige, Vognstangen — snart daskede imod den ene og snart imod den anden, og ihvorvel *jeg* nu ikke syntes, at der kunde være nogen større Behagelighed ved det Arrangement, saa syntes Dyrene anderledes; og ikke saa snart havde jeg gjort mit sidste Stik færdigt, saa tog Hestene Slæden med et Ryk, og jeg sprang til den ene Side, og Rasmus til den anden, og det kan nok hænds sig, at vi maatte hale ud bagefter, for at naa op til Fartøjet igen. *Nu* var der Gang nok i det.

Men det blev værre og værre med Vejen. Og snart stod vi stille igen. Og vi asede og sled og knaldede og lokkede; der var ikke en tør Trævl paa os længer. Jeg havde sprængt mine Benklæder og Ras-

mus havde flaaet sin Trøje, og — nok at fortælle, ved Klokken Elleve-tiden kom vi ind i Hørsholms By, og det kan nok være, at vi ringede Julen ind dér. Og der kom en Vægter, og der kom Folk ud af et Sted, hvor der var Lys i Vindverne, og de begyndte at spørge, og de gloede paa os og paa Køretøjet. Og Dampen stod i den kolde Nat op fra Dyrene og fra Rasmus og mig og trak ligesom en Røg hen forbi Vindverne. Jo, det var Juleleg, det.

Nu da; Hestene fik sig et Rugbrød, og vi to fik os en lille Forfriskning. Men den var kun ganske lille, for vi havde kun nogle faa Øre paa os; og vi vilde dog ikke tage paa Borg, formedelst det, at vi ikke var kendt med Folkene.

Sne var der ikke noget af, men den bare, blanke Gade, som Lysene skinnede ud paa. Og saa tager Rasmus Linerne, som om der ikke var noget i Vejen, og siger: Hyp!

Jovist. *Han* siger Hyp, og *jeg* siger Hyp, og de gi'er sig til at grine rundt om, og de siger alle: Hyp, kan I gaa!

Men vi stod pænt stille.

Godaften, og glædelig Jul! siger saa en Stemme. Maa jeg faa Lov at tage lidt ved?

Jeg vender mig og skal til at se, og saa er det Skrædderens Søn dernede fra vort, en høj, køn, ung Fyr, som havde sin Kæreste der paa Stedet. Og han træder til med Pigen under Armen og spørger: Maa jeg faa Lov at tage lidt ved?

Skal I maaske være to om det Stykke Arbejde? brummer saa Rasmus. For det er jo en kilden Sag for en Vognmand, at andre vil have mere Hesteforstand end som han selv.

Og dygtig gal var han, fordi de grinede ad ham rundt omkring. Og det havde han i Grunden ogsaa Ret til.

En kan vel gøre det! sagde Fyren sindig. Og han slipper Pigebarnet og gaar hen og klapper den sorte og siger: Ho ho, gamle. Kom min Dreng! —

Jo Pyt! siger Hans Rasmus.

Men Fyren lod sig ikke forknytte, og han giver sig til at kløe Blis over Krydset, og hun begyndte med Ørene at gøre Dikkedarer, og havde den sorte ikke været saa stædig en Kamel, saa tror jeg ogsaa, at han havde faaet begge Dyrene med sig.

Men den sorte holdt igen, og da Blis mærkede det, saa gjorde hun heller ikke videre ved det; for hun var nu vant til at rette sig efter Kammeraten.

Saa tager Rasmus Linerne og siger med sit mest brøsige Ansigt: Se saa; lad nu de Narrestreger fare!

Og han smælder med Pisken, og smælder sig mere og mere gal, og Dyrene staar paa Bagbenene, og det knager i Slæden, og Torske-

ne giver sig til at danse under Surringen, og jeg raaber: For Guds Skyld, Rasmus, lad os ikke komme ind igennem Vindverne med Fartøjet. For jeg tror ikke, at de køber Torsk derinde!

Og det samme mente alle de, der stode omkring.

Men saa siger Fyren: Hans Rasmus! siger han; hvis I vil lade den Pisk være, saa skal jeg faa Slæden i Gang!

Hæ! sagde Vognmanden tvært. Men han lod dog Pisken være.

Og saa stiller Fyren sig foran om Hestene og tager den sorte lempelig ved Hovedstolen, og saa varskoer han os to, at vi skulde passe paa.

Om Du ogsaa kan faa Slæden i Gang, siger Rasmus, saa kan Du dog ikke hekse Sne paa Vejen; det jeg véd af!

Der er Sne straks udenfor Byen paa Kongevejen! siger Vægteren.

Og Hans Rasmus og jeg satte os til Rette paa Slæden, og hvordan det nu gik eller ikke gik, og hvad Skrædderens Søn fortalte den sorte i Øret, det véd jeg ikke, men allerbedst som jeg skal se til, saa springer Fyren til Siden og Pigebarnet giver et Skrig fra sig, og Vægteren giver sig til at raabe, og alle de andre omkring ham med. Og Gnisterne staar ud fra Brostenene under Dyrene, og vi fløj formelig hen ad Gaden, imedens Kirkeklokken gjorde en Allarm, som om hele Hørsholm By stod i Brand.

Og saa var vi ude paa Kongevejen, og det gik i Galop.

Puh! sagde jeg. Det var en Overhaling, den!

Men Rasmus Vognmand sagde ikke et Muk.

Saa gaar der saa meget som maaske en Timestid. Det var blevet meget mørkt og saa begyndte det at sne, og Sneen fygede, og snart var der bar Vej og snart store Driver tværs over Vejen fra Grøft til Grøft. Og ligesom vi er bedst i det, saa vælter vi i en stor Drive med alle Torskene.

Dér laa vi.

Det er da ogsaa forbandet! siger Rasmus.

Du skulde ikke bande paa den hellige Aften! siger jeg.

Aften er det ikke mere, og Helligheden mærker jeg ikke til! siger han.

Det var egenlig ogsaa sandt. For dér laa vi og rodede i Sneen, og jeg tænkte jo mest paa mine Torsk, og han mest paa sit Fartøj. Og nu skulde vi se at faa samlet begge Dele op — al den Stund, at vi begge er fattige Folk og skal leve af vort Kram, medens Tid og Lejlighed er.

Saa hører jeg bag mig Lyden af en stor, tung Vogn; og jeg drejede mig og kunde skimte Mennesker paa den, med et højt svært Læs i Ryggen.

Der er nok andre Folk end vi paa Landevejen denne Julenat! tænk-

te jeg. Men da jeg ser Fragtvognens Kurs og vor egen Stilling i Driven, saa render jeg til og giver mig til at klemte med Kirkeklokken, just som Vognmanden stod og baksede med Dyrene.

Holla! prajer de fra Fragtvognen.

Holla! raaber jeg. Haardt Bagbord, Folk; og fuld Kraft!

Men hvad enten de nu ikke forstod mig, eller de ikke kunde faa skiftet Roret hurtigt nok, saa kommer de brasende lige op i Driven midtvejs, og vi hører et Knæk, og dér ligger hele Fordevindsejleren, lige klos op ad os.

Nu blev der jo en Alarm; for deres Læs var meget større end vort, og skønt Driven var høj og tog godt af i Kæntringen, saa havde de nok alligevel faaet en Del spoleret hos dem; og de begyndte at skælde, og der var en Verdens Redelighed.

Hvorfor har I ikke Klokkespil? raabte de.

Hva'for noget! svarede jeg. Har vi ikke baade Klokke og Ringetøj, og har jeg ikke varskoet?

Ja, hvad ligger I dér for, og spærrer Vejen?

Hvad ligger I selv for og spærrer Vejen? I kunde ha' givet hende Roret, som jeg sagde!

Hva'for'n Snak. Hvem er I?

Ja, hvem er I selv? —

Og saadan gik det en Stund. Men til sidst fandt vi dog alle sammen paa, at det var mest rimeligt, om vi hjalp hinanden i Stedet for at bruge Mund. Og langt om længe fik vi begge Fartøjerne paa ret Køl og kom under Sejl igen. Og jeg havde da faaet pillet mine Torsk sammen, og jeg tror ikke, jeg havde levnet mere end en Snes Stykker i Driven.

Saa varede det syv lange og syv brede, som man siger, og vi kom igennem Sorgenfryd og Kongens Lyngby, og dér var alt slukket og lukket for længe siden, og Klokken kunde vel være hen imod de fire. Ingenting kunde vi faa at give de stakkels Dyr, uden hvad der var levnet i Muleposerne, og deraf var den ene gaaet tabt; og Rasmus og jeg trængte lige saa haardt som Hestene, og vi kunde ikke engang trøste os med den ene Pose, som Blis og den sorte maatte deles om.

Hvad mig anberører, saa var jeg som lamslaaet i alle Lemmer; for denne evige Væren vaad af Sved og saa sidde og fryse eller gaa og snuble i Søvne, det var næsten for meget, selv for en Fiskermand.

Og naar jeg en enkelt Gang spurgte Rasmus, hvordan det gik ham, saa svarede han blot:

Jeg gør det ikke om igen!

Alligevel gjorde han det om igen, og det gjorde vi begge to, saa længe der var noget at tjene paa Torskene fra Flynderup. Men saa var der rigtignok ogsaa bedre Vej. Og Kongevejen tog vi ikke mere

end den ene Gang. Og da vi nu var kørt fra Sorgenfryd og Lyngby, saa var Vejen lige saa krakilsk som ved Myrderup og Nivaaby; og ved Lundehusene sad vi fast igen, og endelig paa Morgenstunden, da det lige var ved at blive lyst, saa holdt vi udenfor Store Vibenshus.

Havde jeg nu blot laant et Par Kroner af Skrædderens Søn! sagde jeg til Rasmus.

Men han hørte det ikke. Han havde stillet sig op ad Muren til Rejsestalden, og dér stod han og sov.

Saa kom der en klatøjet Staldkarl ud og spurgte mig, om han skulde give Bæsterne Vand.

Jeg lod bare, som jeg ikke hørte det, og Karlen stod og gloede lidt paa os, hvorpaa han sjaskede af. Og saa stillede jeg mig op ved Siden af Rasmus, og dér faldt jeg ogsaa i Søvn.

De stakkels Dyr havde vistnok gjort det samme, for i Grunden holder Dyrene ikke længere ud end Mennesker. Og som vi stod alle fire dér og sov, saa er der nogen, som knalder højt lige foran os, og da jeg lukker Øjnene op paa Klem, saa ser jeg en af de bekendte store Delisjanser med rød Lygte paa Bukken og et Halmknippe. Og den havde fire for; men om det var i Anledning af Julen eller Snevejret, det kunde jeg ikke sige.

Naa, tænker jeg, her er da flere Folk, som heller ikke har været til Fest Juleaften.

Der kom en hel Række af den Slags inde fra Byen. Og alle skulde de frem forbi os, og vi havde ladet Slæden holde midt i Vejen.

Varsko! raabte de.

Haløj! raabte Hans Rasmus og vaagnede op.

Glædelig Jul! raabte jeg til dem. Kan I sige os, om der er Slædeføre inde i Byen?

Javel; kør bare væk!

Og vi trak til Siden, og de rullede frem; og jeg holdt mig for Næsen og tænkte, at jeg dog hellere vilde køre med Torsk end med deres Fragt.

Saa kom vi da ind paa Østerbro. Og dér gjorde den store Kirkeklokke sig lystig mellem de høje Huse, og den slog sine Ding-dung-Dang; og havde Folkene været mindre søvnige af sig, end Københavnere ere, og især saa tidlig paa Morgenstunden, saa var de vistnok kommen til Vindverne. For nysgerrige er de.

Nu kom der blot et halvt Dusin Politibetjente hen til os. Det var de eneste Folk, der var paa Gaden; de gik og stampede af Kulden i Brostenene, og jeg har aldrig set saa mange paa Gangen af den Slags Folk, især paa Østerbro.

Rasmus og jeg gik og halvsov paa den ene Side af det høje Læs.

Og en af Betjentene kom og holdt den sorte an; og derved vaagnede Rasmus igen, og han traadte frem og spurgte, hvad det skulde betyde?

Naa! sagde Betjenten. Jeg mente, at det var et herreløst Køretøj!

Nej! svarede baade Rasmus og jeg. Vi er rigtignok med! —

Hvad har I da paa Slæden?

Det er Torsk fra Flynderup. Fem og firsindstyve Snese; og en tabte jeg i en Snedrive!

Tæller Du dine Torsk i Stykkevis? spurgte han.

Nej, i Snesevis!

Ja saa! Men I kan ikke køre gennem Byen med *den* Klokke. Det kan I da nok begribe?

Aa hvad! sagde jeg. Nu er vi kørt med den over Nivaa og Hørsholm og Sorgenfryd hertil; og det har været et stift Stykke Arbejde. Nu kan vi lige saa godt køre med den ned til Højbro! — Og saa blinkede jeg hen til Rasmus og sagde: Mon ikke disse Herrer skulde have Smag for en rigtig køn Torsk; hvad mener Du, Rasmus?

Og min Kammerat og jeg tog en Snes Stykker af Læsset, og Politiet lo og stak hver et Par Stykker i Baglommen; og saa kørte vi med den store Kirkeklokke og de 85 Snese Torsk gennem Byen!" —

„Nej," sagde jeg. „Nu havde De kun 83!"

„Rigtig! Men dem fik jeg ogsaa godt solgt alle sammen. Og saa havde vi glemt vort Slid. Og nu har De hørt den Fortælling om den Juleaften. Og der var rigtignok hverken Risengrød eller Gaasesteg eller Kage eller røde Lys. Og ondt døjede vi, og det værker endnu i alle mine Lemmer. Men jeg siger bare: der er dem, som har det meget værre. For der er mange — grumme mange, gode Herre — som ingen Torsk har at sælge; ja ikke en Gang nogen at spise! Og hvad hjælper saa Juleaften?"

ET BREV

Min kære Søster.

Jeg er „over alle Bjerge", jeg bor i Søstaden Venedig. Jeg føler mig som en Dykker paa Havets Bund. For en Tid kan det være interessant nok, som en saadan ensom Arbejder paa Havets Bund at forsøge at løfte den sunkne Stad op over Vandspejlet. Men det er et melankolsk Arbejde, og Du kan ikke, som Du sidst sagde mig, lide melankolske Mennesker, fordi der altid er noget skævt ved dem:

enten har de noget, som gnaver dem, eller ogsaa bestræber de sig for at faa noget, som gnaver dem. Og hvad skal det til? Det eneste, Du respekterer, er dog Tandpine; og herfor gives oven i Købet Læger.

Jeg sidder imidlertid i min Dykkerklokke. Og for at undgaa det, som jeg ikke maa være, vil jeg skrive mig ud af det. Jeg vil sende et Brev fra Klokken op til Oververdenen. Egenlig burde jeg stile det til en af mine Venner. Men mine Venner ere saa underlige. Det er alle sammen Hædersmænd, prægtige Folk; ellers var de jo ikke mine Venner. Men de skal nu altid ræsonnere. Den ene vil sige, naar han faar mit Brev: Saa! der er han igen med sin ordrige Stil. Har jeg nu ikke sagt ham mange Gange, at det gælder at koncentrere? Her faar jeg en hel Dykkerklokke fuld af Venedig. Jeg vilde være tilfreds med kun at faa en lille Æske, ikke større end en Pille-Æske; enhver Pille maatte indeholde, om det saa var den hele Apotekervidenskab, men komprimeret; og der skulde være „Heksemel" i Æsken, saa at Pillerne ikke blev fugtige og bulnede ud! En anden vilde sige: Venedig, hm! Bare han nu maa være lidt forsigtig! Og han vilde slaa op i Schandorphs Doktordisputats: Goldoni og Gozzi og læse de Sider, hvor Venedig skildres i den sidste Halvdel af forrige Aarhundrede; og han vilde have en Fornemmelse af, at Byen ikke har forandret sig stort siden, og han vilde endnu en Gang sige: bare han nu maatte være lidt forsigtig og ikke sætte sine Venner i Forlegenhed herhjemme.

En hvilken som helst af mine Venner vilde have noget at anke over, hvis jeg stilede Brevet til ham; derfor skriver jeg til Dig. Jeg skal ikke trætte Dig med Vidtløftighed, og jeg skal ikke sætte Dig i Forlegenhed. Hvor kunde jeg det? Et Brev til en Dame holder altid igen paa Brevskriverens Pen. Det gør mere; det kalder Hjertet frem paa Papiret. Og hvad man nu end vil sige om den Mérimée'ske Marmorstil og om Forsigtighed, saa gælder det dog om at vise Hjertet frem, naar man vil forstaas af de bedste Læsere, af Kvinderne. Det har jeg gjort, saa længe jeg har skrevet, og jeg indser oprigtig talt ingen Grund til, at jeg heri skulde forandre mig, fordi der er Folk omkring mig, der holder af at gaa med Frakken tæt tilknappet.

Kan Du tænke Dig en Dykkerklokke? Ja — Nej! Behøves heller ikke. Thi selv om Du havde set en saadan Tingest, maatte Du abstrahere enormt for at blive klar over, hvad jeg egenlig mener. Min Klokkes Vægge ere nemlig udvidelige. De spænder over en By paa hundred og tredive Tusind Sjæle, og disse ere tillige med Paladser og Kirker, Broer og Baade sunkne ned paa Havets Bund og ligger der nede, stille bortgemt, og lader Vandet strømme langsomt ind og ud, ud og ind, hen over deres døde Hoveder.

Jeg sidder øverst oppe i Klokkens Bund og har trukket Benene op under mig som en Mand, der ikke er uden Bekendtskab med Levantens Skik og Brug. Jeg føler Fugtigheden slaa op imod mig med sin ramme Lugt, blandet med Lugten af Appelsinskaller og Cigaretter. Jeg hører den stadige Lyd af skvulpende Vand, slæbende Trin over de tre Hundrede og firsindstyve Broer, og det evige Sjup, Sjup, Aareslagenes Lyd i de indsnævrede Vande, tilbagekastet af de høje Murflader. Jeg sér aldrig Solen selv, men dens blege, gullighvide Skær, der ved Døgnets Begyndelse er stærkt orangefarvet, ved dets Ende er purpurrødt som Tomaten, Kærlighedsæblet. Jeg taler om Døgnets Ende og Begyndelse! Jeg har i Grunden aldrig med Sikkerhed vidst, hvornaar det var Morgen og hvornaar det var Aften i den sunkne Stad. Undertiden har jeg oppe over mig, gennem den fine, flimrende Dis, anet Solen enten som en Orange eller et Kærlighedsæble. Jeg har da sagt mig selv, at det var Morgen eller Aften. Med Sikkerhed har jeg kun vidst, at det var Nat; enten en stjernebesaaet, mørkeblaa Nat, hvor Kirker og Paladser, Broer og Baade sank sammen i uopløselige Grupper; eller en maaneoplyst, blændende Nat, hvor hvert Palads, hver Kirke spadserede som en Kæmpe frem af sin egen Slagskygge, og, med Hovedet stolt hævet mod Himmelbuen, sagde: Se, her er jeg, Dogen! her er jeg, S. Marco! Hvem gør os Rangen stridig?

Og i en saadan Nat som den her nævnte, var det, at jeg skrev ... dog herom senere.

Véd Du, kære Ven, hvad morbidezza er? Jeg skal forsøge at forklare mig. Ovenfor berørte jeg, at jeg sjælden havde set Solen selv. I de snævre Kanaler og de endnu snævrere Gader rage Murfladerne højt, lodret op i Vejret. Balkon mødes næsten med Balkon; Taggesimserne synes at ville kysse hinanden. Forneden er en Rende af grønligkoldt Vand; foroven en Strimmel Luft, et eneste Strøg med en Pensel, dyppet i gullighvidt, der kun paa Helligdagene gaar over i Ultramarin. Igen den sunkne Stad; thi den Strimmel Luft foroven kunde lige saa godt være en Strimmel glasklart Vand, hvor Lyset langsomt filtrerede sig igennem og dæmpet sank ned over Murfladerne af de stille, øde Paladser.

Ud af Balkonvinduet paa en saadan Bygning, et gammelt forfaldent Palads, titter et blegt, kvindeligt Hoved. Det synes at være en gammel Mesters Billed. Indfattet i den byzantinsk-gotiske Loggias Søjler lyser det med klare Farver frem fra Baggrundens Mørke. Ikke en Mine fortrækker Ansigtet. Den fulde, finttegnede Oval synes at svømme med bløde Konturer i det Væld af nedstemte Farvetoner, der omgiver det. Hovedet lever, aander. Det er intet animalsk Liv, men det Liv, som den gode Kunst indblæser sine Skikkelser. Man

kan sætte sig paa den modsatte Balkon og stirre paa det. Ikke en Bevægelse, som røber Frygt eller Interesse. Panden, Kinderne og Hagen har alle tilsammen det samme næsten gennemsigtige Skær af en Bleghed, hvor den utilgængelige Fornemhed række Hungeren Haanden. Fugtigheden, der lægger sin glinsende Fernis ud over Murene, den af Solen aldrig helt gennemtrængte Luft i den snævre Kløft, utilstrækkelig Ernæring enten af et Lune eller af Trang, natlige Promenadeture paa Markuspladsen eller i Gondolen, et nedarvet Blod, der er for fornemt til at ville gennemrulle hele det sarte Legeme, en Lidenskab for en drømmende Fortabelse i Fortiden og for et uvirksomt Ophold i store, øde, halvkolde Rum, — en stille, selvfortærende Lidenskab med halvvaagne Drifter, der nu og da skyder sine Glimt ud gennem de store, mørke Øjne, og Du har et Forsøg paa en Forklaring af den Bleghed, der kaldes Venezianerindernes morbidezza.

Og nu løfter Hovedet sig. I den aabne Balkondør, lænet frem over Ballustraden, staar den slanke Skikkelse. En fin, hvid Haand drejer en Oleandergren mellem de smaa Fingre. En tankeløs Leg. Bladene falde et for et ned i Kanalen under Altanen. Hovedet hælder sig ud over og ser ligegyldigt ned i Vandet. Saa løfter Hovedet sig atter, og de store, mørke Øjne glider hen over den fremmede paa Balkonen lige overfor. Ikke en Anelse af Nysgerrighed i disse Øjne. Hvad er Du for mig? synes de at ville spørge. Du kom i Gaar og Du gaar bort i Morgen. Men jeg tilhører den sunkne Stad, og jeg er selv død, og havde jeg nogen Længsel, var det kun den, at være endnu mere hensunken i Forglemmelse — og saa at gaa paa Markuspladsen i Aften med en ny Vifte. Giv mig den, Du fremmede; men forlang ingen Tak derfor!

Jeg har oppe i Norden kendt Kvinder af en saadan gennemsigtig Bleghed, med dette stillestaaende, overlegne, selvfortærende Udtryk i Ansigtet. Men de visnede hurtig bort. De syntes ved en Fejltagelse at være bleven udrevet af deres oprindelige Jordbund og omplantet dér, hvor de ikke kunde fæste Rødder. I Venedig høre de hjemme, paa en Altan, ud over noget Vand, med en Oleandergren i Haanden. Og man kan godt bringe dem Serenader; de vil ikke misforstaa det. Man kan hilse dem beundrende og de vil ikke tage det ilde op. Man kan, hvis man er velskabt og smuk og beleven, for en flygtig Tid vinde deres Interesse, og de ville ikke tage Skade deraf paa deres Sindsro. Men vinder man deres Hjerte, saa dør de. De har jo ingen Kundskaber, ingen Ærgerrighed, ingen Interesse for kvindelig Syssel, der kan udfylde de tomme Rum, som Kærligheden ikke udelukker. Under Asken brænder Gløden. De kaster sig med hele deres Sjæl ind i Kærligheden, skuffes, synker sammen og dør. Den frem-

mede kan dog ikke blive og gøre sig til Venezianer. Kunde man, tror Du, præparere sig til saadan at staa selvanden paa en Altan, plukke Blade itu og se ned i Vandet ......?

Men min Gud, hvad er dog alt det, Du fortæller mig? — Berolige Dig, kære Ven; det er naturligvis alt sammen noget, jeg har paa anden Haand. Men Du, som selv er saa glad af Sind, saa ganske skabt for den Verden, Du tilhører, Du kunde, mener jeg, have godt af at høre lidt om de Kvinder, der tilhører den sunkne Stad. Det er dog altid rart at udvide sine Kundskaber, især naar det kan ske paa en saa nem og behagelig Maade!

Maaske! Men hør — sig mig, gaar det altid saa sørgmodigt og trøstesløst til? Lever man slet ikke i Venedig?

Ih bevares! ... paa Markuspladsen!

Du har ikke været i Venedig og kender ikke Markuspladsen. Jeg vil forsøge en Beskrivelse. Heroppe fra Klokkens øverste Bund ser jeg dybt under mig en uhyre Marmorsal, hvor kun Loftet mangler. Salen er en langagtig Firkant; Gulvet er Marmorblokke, Marmorarkader langs Siderne; i Baggrunden de fem store Portaler til en Kirke, som slet ikke er nogen Kirke i vor Forstand, men et Kunstnertempel for den mest overdaadige Fantasi, baaret af Porfyr, klædt med slebent Marmor, oversaaet med Guldpailetter. I Salens ene Side rager en mægtig Søjle i Vejret, et helt Taarn, Kampanilen, S. Markus' Klokketaarn. Det er for stort selv for min Dykkerklokke, som dog ellers kan udvide sig ganske antageligt. Det er den eneste Ting, der fra den sunkne Stad rager op over Vandspejlet. Langt borte fra kan Toppen af Taarnet ses; og naar Klokkerne ringe heroppe ved Solnedgang, saa bæres i malmfulde, alvorlige Toner Sagnet om den stærke Republik vidt over Sø og Land.

Det vilde ikke nytte stort, at jeg begyndte med at fortælle Dig om denne Kirkes orientalske Bygningsmaade, om Arkaderne langs Salens Sider, der bære de gamle og de nye Procurazier, Embedsboligerne for den gamle Republiks højeste Patriciere, om Kampanilens Bygmestre o. s. fr. Men naar jeg siger Dig, at Markuspladsen er den fælles, store Familjesal for Venezianerne, hvem Færdselsplads ellers er saa knap tilmaalt, saa vil Du i det mindste faa et Indtryk af det familiære, der i Syden kommer sammen uden at fornærme gensidig, der blander sig i broget Mængde uden at rende paa Albuen, der morer sig kosteligt et Karnevalsdøgn igennem, og saa hilser og fjerner sig, og ikke indiskret snuser omkring i Krogene bag efter for at fremtvinge en Fortsættelse, der ikke har været ønsket og som næsten altid vil skuffe.

Jeg har slentret saa ofte omkring i denne Sal, at jeg til Slutningen kendte de fleste Ansigter. Jeg har nikket til flere, er bleven hilst paa

af mange, og har budt nogle Chokolade. Og hvem var saa alle disse mine bekendte? Ja, Gud maa vide. Undertiden er der blevet nævnet mig et Navn, som havde en Klang saa fornem, at jeg uvilkaarligt maatte studse. Undertiden traf jeg i en snæver Sidegade, i en Butik eller i et aabent Værksted, paa en bekendt fra Pladsen, som da hilste og nikkede og derpaa gemytlig fortsatte sin Bestilling. Undertiden er jeg for halvanden Franc bleven roet omkring i en Gondol af et Individ, som med fin Takt tav stille, saa længe jeg tav, men som, da jeg henvendte et Par spøgende Ord til ham, med en gratiøs Haandbevægelse tilkendegav sig som gammel bekendt. Jeg huskede da Fyren, med Trøjen kastet over den ene Skulder og Hatten paa Snur, slentrende med Herremine op og ned ad Marmorsalen; han traadte saa elegant i Marmorfliserne, som om han aldrig havde sat sine Saaler paa andre Gulve, og — ja, det er jo sandt, han var født en Nat under Procuraziernes Arkader; hans Baad laa under Ponte della Paglia, Dogepaladsets Marmorbro; han roede fremmede hen til og viste dem omkring i de gamle Paladser; han sov om Dagen under Markuskirkens Portal; han havde den Ære fra Fødsel til Død kun at slide Marmor.

Og hvilken Karl han var at se til! Han havde Miner og Gestus som en Adelsmand. Men det forstaar sig: hvorfra skulde Plebejervæsenet komme, naar man hele sit Liv igennem figurerer vis à vis med Dogen?

Jeg husker ham en Morgen lige efter Karnevalet. Jeg sad og halvblundede i Gondolen og lod den friske Vind fra Adriaterhavet, der strøg tværs over Lidoen, svale min hede Pande. S. Markuskanalen var som uddød. Naar jeg af og til missende aabnede mine Øjne, saa' jeg gennem et Slør af Soltaage og Søvnighed den vidunderlige Stad glide mig bølgende forbi. Mere end nogensinde før syntes jeg da, at det var gennem Vandet jeg saa' den, at det var paa Havets Bund, at jeg bevægede mig ... og saa kom afbrudte Erindringer af Nattens larmende Musik, af Sang og Guitarspil, af støjende Masker og stilfærdige Dominoer; og det gjorde mig yderligere forvirret med Hensyn til Tid og Sted, og jeg forelagde min Gondoliere det menneskelige Spørgsmaal:

Hvad Tid er det paa Dagen?

Jeg véd ikke saa lige, Deres Ekscellence. Ekscellencen morede sig godt i Nat?

Jeg saa' paa Spørgeren, og opdagede nu, at jeg havde fragtet en bekendt fra Karnevalet. Han havde været i en karrikeret Admiralsuniform, og havde vakt Opsigt ved at sige Officererne og Damerne i de elegante Kaféer under Procurazierne adskillige Sandheder, som

havde fremkaldt livlig Applaus hos de civile. En Gondoliere véd Besked med mange Ting. Jeg havde trakteret ham splendid.

Jeg er ikke Ekscellence, Beppo!

Undskyld, Signore; hvad Land kommer De egenlig fra?

Jeg forklarede ham, at det laa langt borte. Han tog sin Hat af, strøg det sorte Haar tilbage, smilede og gjorde en aldeles ugengivelig Haandbevægelse, der maatte udlægges saaledes: Enhver, der kan komme saa langvejs borte fra, og som kan bebo et Værelse og ligge i en Seng i Venedig, maa selvfølgelig være en stor Mand. Bild mig nu bare ikke noget ind!

Ekscellencen morede sig godt i Nat?

Nu smilede jeg.

Vi er ikke vant til Karneval under aaben Himmel, Beppo; og vi har heller ikke den Maskefrihed dér, hvor jeg er fra!

Bravo! (han sagde Bravo til alting.) Jeg saa' Ekscellencen spadsere med den blegrøde Domino, jeg viste ham. Det er den smukkeste Dame i Venedig!

Den Gavtyv. Jeg hørte ham senere sige akkurat det samme til en Ven af mig om en anden Dame. Da jeg gjorde ham opmærksom herpaa, bøjede han sirligt Overkroppen, strakte begge Armene ud til Siden med fremadvendte Haandflader og sagde:

Der er tusinde rige og fornemme Damer i Venedig. Og de er lige smukke alle sammen!

Ja, kære Ven, jeg tilstaar ærligt, jeg spadserede hin Aften med den blegrøde Domino under Armen. Hvad kunde det nytte, at jeg vilde skrive til Dig om Venedig, naar jeg ikke skrev herom? Lad dem, der vil det og ikke kan andet, gaa fra og til deres Hotel med en rød Bædecker under Armen. Jeg har slet ikke benyttet Bædecker, men derimod Gsell-Fels; og jeg har set mig om paa egen Haand. Derfor har jeg nu dette mægtige, straalende, og dette afdøde, sørgmodige, et uendelig sammensat Indtryk af den forunderlige Stad, og jeg nedlægger det som Tribut for dine Fødder. Et Indtryk, blændende og betagende som Byen var, da Glæden svingede sin Pinjekogle over den; et sørgmodigt, som Byen blev, hver Gang Festblussene slukkedes eller Maanen skjulte sig i Adriaterhavet. Du er menneskelig retfærdig nok til at kunne forstaa, hvor en saadan By maatte virke paa et modtageligt Sind, som *den Gang* i det mindste behøvede saa meget som muligt Indtryk udefra.

Jeg spadserede altsaa med min Domino. Jeg talte daarligt Italiensk, og derfor morede vi os maaske saa godt. Hvem hun var? Umuligt for mig at besvare. Hun var en Dame af Stand og delvis Opdragelse; „fornem og rig", som Beppo sagde. Jeg saa' hende ikke uden Maske, og da et lakajlignende Individ ud paa Natten nærmede sig hende, tog

hun mit Æresord af mig, at jeg ikke vilde følge efter. Jeg vendte da om og gik tværs over Piazettaen ned til Vandet, hvor jeg naturligvis stod og udtømte mig i Gisninger og svor for mig selv paa, at hun maatte være meget smuk. Jeg beholdt hendes Vifte, og jeg haaber nu for mig selv, at hun i det mindste maa være rig nok til ikke at savne den.

Jeg tilbragte flere Dage i Rad med at ro omkring i de snævre Kanaler og kigge op til alle de Balkoner, hvor en slank, bleg Skikkelse stod og plukkede en Oleandergren itu ud over Rækværket. Jeg samlede den første Dag næsten en hel Baadfragt sammen af disse Blade, som faldt ned i Vandet, og jeg viftede mig saa ufortrødent med min Vifte, hver Gang nogle af disse store, mørke Øjne gled ned over mig, at Øjnene til sidst fra deres melankolske Ligegyldighed gik over til Smil, og Beppo, som roede Gondolen, raabte: Fortræffeligt!

Endelig opdagede jeg, under en saadan Attitude, at en Fotograf, som stod oppe paa en Bro med sit Apparat, var i Begreb med at tage mig af. Det kølnede min Iver, og jeg var helbredet for den Gang.

Men jeg er ganske sikker paa, at Beppo, den Slyngel, vidste nogen Besked. Og havde jeg f. Eks. haft et Par hundrede Francs til overs ... dog, hvorfor fortælle Dig disse Taabeligheder? saa meget mere som de maa ses under hine Dages Belysning og hine Dages Omgivelser. Man maa virkelig have været med til Karneval i Venedig for at kunne høre paa Fortællinger derom.

Det var *Livet,* Du spurgte om. Du vilde have at vide, hvor der levedes; og jeg svarede: paa Markuspladsen. Det er virkelig heldigt, at alt Livet koncentreres her. Jeg behøver da blot at give Dig et Billed af Livet paa denne Plads, saa har Du hele mit Brev, Enden og Begyndelsen med det samme. Det vilde, det forsikrer jeg Dig, ogsaa være vidtløftigt, trættende og — maaske — lidt uforsigtigt, at søge Livet omkring i de snævre Kanaler, i de øde Paladser, hvor kun nu og da ved Aftentider et Lys glimter gennem Sprækken paa en Balkondør, og hvor man skal have en fast Haand, et uforfærdet Hjerte og Kommando over sine Nerver for at trænge ind — selv om man er ventet.

Markuspladsen, den store, fælles Familjesal, er om Dagen næsten lige saa overladt til sig selv som en hvilken som helst anden Plads i den sunkne Stad. En og anden Skikkelse, med Kappefligen smidt op over venstre Skulder, kommer drivende som en doven Fisk paa Fiskegrunden, mere baaren af Strømmen end følgende en bestemt Kurs. En fem, seks saadanne Fiske mødes, snuser lidt til hverandre, og forsvinder hver i sit Hul. Men naar den synkende Sol har taget

den sidste Afsked med Kampanilens højeste Top, naar Skyggen har lagt sig over hele Pladsen, og naar Mosaikerne i Markuskirkens Portaler kun glimter dæmpet som Stjernerne langt nede imod Horisonten, saa fyldes lidt efter lidt Buegangene rundt omkring i den store Sal med Gæster. Endnu er det en mørk, utydelig Skare, hvis Summen lyder dæmpet, lige saa vel som Fodtrinene, hen over de polerede Fliser. Men paa én Gang tændes den lange, dobbelte Række af Gaskandelabre ude paa Pladsen, Salen bliver glimrende oplyst, og som med ét Slag gaar det nu løs paa Latter, Samtale, Spadseren og Fremvisen af al den Rigdom og moderne Elegance, blandet med al den Armod og maleriske Fattigdom, som den sælsomme By indeholder.

Det er det kunstige Lys, der lokker disse besynderlige Væsener ud af deres dagsky Opholdssteder. Jeg har bestandig, hver Gang Tidspunktet kom, hvor Markuspladsen illumineredes, tænkt paa det store Nordsøfiskeri, hvor en klart brændende Lanterne danner Midten af det Net, der sænkes ned paa Havets Bund. Tusinder af Fisk strømmer i det Øjeblik til, smaa og store, skønne og hæslige, et Virvar af alle mulige fantastiske Former, der beskinnes af det blændende Lys.

De pudrer sig stærkt, disse Skønheder med den sorte Mantille hæftet i Nakkekammen, med de utrættelige Vifter, og med Spidserne af de smaa, blanke Sko uafladeligt tittende ud under den fortil korte Kjole med det fejende Slæb. De ville ikke nøjes med deres morbidezza; de véd, at det stærke Gaslys, der falder over det glinsende Pudder, forøger den trolddomsagtige Effekt af dette sygeligt sunde, som den sorte Mantille indfatter og som staar i Pagt med Arkitekturen rundt omkring. Den første Aften betages den fremmede aldeles. Det svimler for ham; han sammenligner, hvad han om Dagen spredt og enkeltvis har set paa en Balkon, med hvad der nu bølger ham forbi i Grupper, med hvad der nu tindrer ham i Møde fra Øjne, som han kun troede kunde stirre livstrætte ned i stillestaaende Vand. Er der da to Byer, to Verdener i denne ene? og hvilken er den rette? — Han beroliges efterhaanden. De hører fuldstændig sammen som det kolde, blanke Bæger og den ildfulde Drik. Naar nogen Tid er gaaet, ønsker han i sit stille Sind, at Skønhederne fra Markuspladsen vilde gaa hjem og vaske sig.

Dèr er andre Gæster i Salen, som i Længden interessere mere end Mantillerne og Vifterne. De pudrer sig ikke; de har lejret sig omkring selve Kandelabrene eller om de herligt ciselerede Fodstykker paa de store Flagstænger udenfor Markuskirkens Portaler. De skjuler den gamle Mesters herlige Arbejder, de i Broncen udhævede Figurer, men de er selv saadanne i Bronce støbte Figurer, halvnøgne Mænd,

Kvinder og Børn, rolige, plastiske Figurer, der lader Aftenens milde Brise og de flagrende Gasblus vifte hen over deres Hoveder. De er som sprungne ud af disse Omgivelser; Historien er draget hen over dem, uden i det væsenlige at forandre dem. De sidder paa deres egen Grund; denne Plads tilhører dem, netop fordi de ikke ejer saa meget, at de kan købe dem Tag over deres Hoved og Leje for deres Krop andet Steds. De ser uden Misundelse paa Promenaden under Buegangene. Promenaden er ikke nordisk forslugen, den frister ingen onde Instinkter. Den Kop Kaffe, som drikkes inde under Buegangene, kan Manden ved Flagstangen købe sig for den Skilling, som han har tigget af den fremmede. Han er Markuspladsens Barn; han fodres af det offenlige ligesom Duerne, de berømte St. Markusduer, der er til lige saa megen Gavn og til lige saa megen Pryd, som Venedigs adelig fødte Proletar.

Og naar saa Sværmen er forbi og Gasblussene er slukkede, saa bliver det undertiden Maaneskin i Venedig. Maanen behøver Ro og Fred for at kunne virke. Og hvorledes kan saa ikke Maanen skinne i Venedig! Tænk Dig at have en Bygning som Dogepaladset at skinne paa! Forestil Dig det højtideligste, det mest fe- og aandeagtige, og Du kommer dog ikke Sagen nær. Forestil Dig helst en Skov. Tænk paa en Nat, hvor Du er traadt ud af en Skov og har haft Søen liggende udstrakt for Dig. Tænk paa, hvor højtidelig stort alt var, som baaret paa stærke Piller; tænk paa, hvorledes Løvmasserne syntes at svæve i Luften og dog føltes som noget fast, massivt, der vekslede med skinnende hvidt og dybe, mørke Skygger. Tænk paa, hvor Himlen syntes saa løftet, saa umaadelig ophøjet, netop fordi alt syntes at strække, at løfte sig, at ville ud af sit Hylster, at ville slaa med store Vinger, der drev Masserne op efter, op efter. Tænk paa Maanens Glans over Søen, der bestandig vilde have Dig ud til sig. Tænk paa ... ak, kære Søster, jeg har oplevet en saadan Maaneskinsnat i Venedig, som jeg kunde beskrive i et Digt, i Toner ud fra en stor, slumrende Skov. Den Nat skrev jeg et Digt i Venedig, som kom min Stemning saa nær, at det endogsaa, da jeg vaagnede om Morgenen og gennemlæste det, bragte mig til at sove ind igen og drømme Natten om igen, — og det skal der meget til, for at et Digt kan gøre. Der er en ubeskrivelig Mængde af dragende Længsel i en saadan Nat, og den er ikke ganske sund. Luk Du nu derfor ganske rolig dette Brev og dine Øjne. Jeg selv har endnu en Smule at bestille. Jeg tager ud af min Skuffe et Instrument, som hedder en Fil. Med dette Instrument bearbejder jeg hint Digt, at det kan blive rigtig skinnende og blankt. Filens Lyd har en velgørende Klang; det vil Du maaske næppe tro. Den holder Sentimentaliteten borte. God rolig Nat.

NAAR MØRKET FALDER PAA

„Hvad kan Klokken være? Jeg glemmer altid at trække mit Ur op om Morgenen paa et fremmed Sted“.

„Jeg gider ikke rejse mig. Se ud i Gaarden!“

„Der er intet Ur paa Ladebygningerne.“

„Se alligevel ud! Jeg kender mine Pappenheimere paa deres Trav, og Tiden gaar her nøjagtig efter Træskomarchen; — vi er jo et demokratisk Folk!“

Min nuværende Vært og forhenværende Skolekammerat laa i Sofaen med et af de store københavnske Blade over sine Knæ. Hans Fødder var smaa, og han holdt ikke stort Fodtøj for at skjule det. Han drejede Hovedet bagover, saa at hans smukke Ansigt kunde smile hen til mig. Han var bleven fed i den Tid, jeg ikke havde sét ham, og Trækkene, som for ikke mange Aar tilbage havde foruroliget saa mangt et ungt Pigehjerte i Hovedstadens Kredse, viste allerede nu et utvetydigt Anlæg til at gaa i Blomst. Under vort tempererede Klima bevarer vore unge Piger sig endda taalelig længe fra at gaa i Frø. Vore unge Mænd gaa utrolig hurtigt i Blomst. Man rejser bort paa nogle Aar, og et eller andet Sted ude i Verden, en drømmende Aftenstund, lader man de friske, opvakte Ynglingeansigter fra Hjemmet drage langsomt forbi i Hukommelsen. Revuen ender som alle Revuer med, at man roser Troppernes Holdning og lader blæse Fanfare. Man kommer hjem. Ak, hvor forandret!

Min Vært, som slet ikke har andet at gøre her end at lade sig fotografere, ligger i den Sofa, som han tillige med en Gaard paa 4—500 Tønder Land, god Jord, har arvet efter en Slægtning langt ude. Han besøgte denne Slægtning en Gang, medens han endnu officielt studerte Jus og sub rosa skrev smaa Opsatser i den frisindede Presse. Min Ven havde ikke den fjerneste Tanke om ved dette Besøg at ville gøre et coup; — men han kedede sig i Byen og trængte til lidt Landluft. Hans Ungdom og Godmodighed, som han havde faaet gratis efter sin Fader, indtog hans gamle, sære Slægtning for ham. Da han var rejst bort, savnede den gamle noget i sin daglige Omgang, og skrev efter ham næste Sommer. Den gamles Død, som paafulgte kort efter, gjorde den trediveaarige stud. juris til Gaardens Ejer. Nu ligger han i Sofaen med brede, runde Skuldre, stor Haarvækst, med et lille skeptisk Smil om Munden, der slutter sig varsomt om den vellagrede Cigar, og siger en lille Vits om sine egne Folk.

Han har ikke giftet sig. Han tager i Terminstiderne, og for Resten hver anden, tredje Maaned til Hovedstaden, hvor han altid møder

godt klædt og altid gør en god Figur. Man paastaar, at han her og der gør Kur, men jeg har talt med en af de paagældende Damer, og hun har betroet mig, at det ikke har nogen Art paa sig. Rimeligvis er det kun Levningerne af gammel Vane. Han gør en Gang imellem et lille Ungkarlegilde, medens han opholder sig i Byen, for sine gamle Venner. Han har en Gang været i Paris i tre Maaneder, og har bragt en Del franske Bøger hjem med. Men han læser dem kun halvt. Han bryder sig ikke engang om at skære dem op, for at det skulde se ud, som om han læste dem til Ende. Han holder alle de større Blade, er Medlem af den sidst dannede Vælgerforening i Sognet, og har for nylig underskrevet Adressen til Konsejlspræsidenten.

Jeg saa' ud i Gaarden. Bag Ladebygningens høje Tag var Solen gaaet ned. Det var Ugens sidste Dag, og Dagen var endt. Tværs over Gaarden, i skraa Retning fra Udhusene og over til Forvalterens Kontor kom Folkene, som skulde hæve deres Ugeløn, i en Række parvis eller en efter en. Noget borte stod enkelte af Gaardens faste Folk, Karle eller Piger. De snakkede sammen eller vekslede nu og da et Par Ord med de forbigaaende. Alt gik saa dæmpet, roligt af, som om Stilheden fra den synkende Sol var gaaet over i Gemytterne. Den gule Lænkehund sad oven paa sit murede Hus, som om den var støbt i Terrakotta. Jeg faldt i Tanker med Haanden støttet under Kinden og Armen i Vindueskarmen.

„Du sagde ...?"

Jeg vendte mig fra mine Betragtninger af Gaarden ind efter mod Værelset, hvorfra et Spørgsmaal kom, som jeg havde overhørt.

„Undskyld, jeg forstyrrer!" sagde min Vært.

„Intet at undskylde, jeg saa' paa Folkene."

„Du kan maaske bruge dem?"

„Hvad behager?"

„Staffage, mener jeg. Spis bare væk. Uagtet — Kosten er noget ensformig."

„Aa — det er, som man tager det!"

„Unægteligt. Hvis jeg bare gad rejse mig, skulde jeg give Dig Navneliste og Randgloser. Naar jeg har fortalt Dig om Numer et, følger hele Rækken af sig selv."

„Du er stedse summarisk!"

„Naturligt — som Landmand!"

Samtalen gik atter i Staa. Jeg vendte mig om til Vinduet og saa' paany ud efter Folkene. Der var en lille Sammenstimlen udenfor Forvalterens Dør. Enkelte Fruentimmer stod der og ventede paa deres Mænd. Efterhaanden som disse kom ud, fik Kvinderne dem under Armen eller ved Trøjeærmet, og Parrene gik deres Vej. Den sidste Kvinde, som stod og ventede, var høj og rank. Trækkene kunde jeg

ikke se, og det var i Grunden ogsaa ligegyldigt. Jeg sad i en halvt fraværende Døs og brød mig ikke stort om, hvorledes Folk saa' ud. Da den, hun ventede paa, kom ud, gjorde hun ikke som de andre. *Han* gik nogle Skridt i Forvejen, saa fulgte *hun*. En Karl sagde nok noget til hende. Hun havde glemt en lille Bylt, som laa paa Jorden. Manden vendte sig, løb til, rev hende haardt i Armen, og snappede selv Bylten. Der blev Latter omkring dem. Jeg kunde høre den. Manden frem. Han skreg højt. Om nogen vilde ... saa kunde de bare komme! osv. Hun havde roligt fortsat sin Gang. Han saa' sig om efter hende. Saa fulgte han, drejede sig rundt, rystede Næven mod Karlene endnu en Gang, og saa var de begge ude af Gaarden.

„Hvem var det?“

Jeg forklarede saa godt jeg kunde, hvem det var, jeg mente med mit Spørgsmaal.

„Naa, ikke andet! Det er rimeligvis ham, Søren Sandgrav.“

„Søren Sand —?“

„Grav! Han bor i saadan et Hul. Han har ejet en større Parcel en Gang, men satte det over Styr alt sammen. Nu gaar han og Konen paa Arbejde her. Der er en Rede Unger derhjemme; han banker Konen — af Skinsyge, siger man, skønt hun ingen Anledning giver.“

„Hun giver ham ingen Anledning?“

„Nej; det paastaar de da alle. Ikke desto mindre banker han hende. Naturligvis er han et Asen, og *noget* galt maa der rimeligvis være ved hende.“

„Hvorfor siger Du nu det?“

„Ha, ha! Du er ubetalelig. Tjen mig i at række mig en Cigar. Saadan. Og lidt Ild. Tak. Hvorfor skulde der ikke være noget galt ved hende?“

„Nej, Du har Ret; *hvorfor* skulde der *ikke*?“

„Altsaa enige! Lad os bare være enige. Disputere fører som bekendt ikke til noget, og allermindst med mig. Det stammer naturligvis alt sammen fra Misèren. Naar Folk først kommer saa langt ned i det, saa bliver de nogle Asener. Hvorledes skulde de kunne undgaa det? Jeg gik i Begyndelsen og tog mig lidt af Sagerne her ude omkring. Men jeg blev snart færdig dermed. De fattige slog mig Plader, de mere velhavende grinede ad mig. Jeg ærgrede mig lidt, indtil jeg havde faaet et System. Saa gik det.“

„Og Systemet? om man tør spørge?“

„Meget simpelt. Man hjælper de fattige ved at give dem Arbejde, og saa lader man Forvalteren gøre Afregning med dem. Det øvrige kommer en ikke ved. Bliver de syge, saa er der Sygehus med fri Lægehjælp, som vi betaler. Er de dovne, saa bliver Skaden deres

egen. *Jeg* kan ikke forhindre dem fra at faa de mange Børn. Egenlig talt er de gunstigere stillede end vi andre, saa meget mere, som de slet ikke kender til at kede sig, eller, hvis de keder sig, saa slaas de. Hvad gør vi andre?"

Jeg rejste mig.

„Du har Ret. Vi slaas ikke!"

Jeg saa' ned paa min Vært. Han blæste Røgen fra sig i smaa Ringe. Hans Skuldre var saa runde, hans Haar saa yppigt, hans Pande saa blank. Han hvilede saa trøstigt, elegant i sin Magelighed, paa sin arvede Sofa og sit System.

„Det falder Dig aldrig ind, at gaa ud og snakke med Folkene her omkring?" spurgte jeg, idet jeg tog min Hat.

Han smilede.

„Du er virkelig ubetalelig. Jeg sagde Dig jo, at jeg gjorde det i Begyndelsen, men det forbød sig af sig selv. Det er umuligt i Længden. Det er Kedsommeligheden selv. Man kan høre paa Dig, at Du aldrig har været Landmand."

„Men Du er det!"

„Jeg be'r! Hvor skal Du hen?"

„En lille Aftenpromenade!"

„Paa Fangst? God Fornøjelse da. Man maa jo ikke ønske god Lykke. Vil Du have en Seddel vekslet? Jeg raader Dig til kun at give Smaapenge ud ad Gangen." —

Aftenen var nu fremrykket. Da jeg var ude af Gaarden og havde Landevejen for mig, med dens frodige Grøfterabatter, dens Hække, og Piletræerne, hvorigennem man saa' Markerne og Lyngbakkerne, slog hele denne fugtigkrydrede Aande mig i Møde, som ingen glemmer, naar han en Gang har indsuget den, og som hæfter ved Aftenlandskabet lige saa vedholdende som Fernis ved et Maleri. Jeg fulgte Hovedvejen et Stykke, drejede saa af ad en Sidevej og gik lige ud, paa maa og faa.

Der stod en Granskov med sin mørkviolette Banke og sine savtakkede Rande op over Marken. Mod denne Baggrund drev en Røg i en langtrukken, viftende Stribe. Da jeg kom lidt længere op ad Vejen, saa' jeg Skorstenspiben, hvorfra Røgen udgik. Derpaa Taget, og endelig Huset selv. Det laa nede i et Hul med nøgne Skrænter. Maaske boede Søren Sandgrav her.

Jeg havde ikke tænkt paa selve Navnet, saa længe jeg spadserede. Jeg havde tænkt uden om Navnet, paa mange Ting, som den lille Episode satte i Bevægelse. Jeg standsede. Her saa' saa forladt og øde ud. Naar Aftenhimlen er klar, skyløs, kun med en Kende rødstensrødt nede over en mørk Skovkam, har den altid for mig noget stirrende, haardt i sig, som om den pintes af et Syn, den ikke kunde

bortjage saa lidt som afhjælpe. Aftenhimlen ser saa meget. Den slutter Dagen af og kan dog ikke give noget synderligt Haab om Bedring den kommende Dag. Den kan undertiden svøbe sig i et Farvegevandt af alle Purpurets Afskygninger, som for at holde Sorgen ude — ligesom en Drømmer og Tvivler, der dykker sig i Musik for at holde Livet ud. Der ligger Taarer bag den stærke Aftenrøde. Almuen har et Mundheld herom. Man er dog altid hjulpen, naar man véd, at det bliver Regn næste Dag. Saa véd man noget. Men denne skyløse Stirren, som slet ikke giver noget Løfte, dette haarde rødstensrødt, det er saa trøstesløst; omtrent som naar man læser i en videnskabelig Bog, at der er tre af fire Chancer for at en Mand dør, som har denne eller hin Spire i sig til sin Opløsning. Nej Morgenen, især med lidt frisk Blæst! —

Nu faldt Navnet mig ind ved at se dette Hus. Jeg rettede mine Skridt ned efter og standsede atter. Jeg hørte Sang.

Der stod en Ged og ruskede Græs af ved Vejgrøften. En Dreng, ikke større end Tobak for en Skilling, sad med de nøgne Fødder i begge sine Hænder og passede paa Dyrets Bevægelser. Han var tydelig nok bleven for tidlig gammel. Dette saa' man dog kun af Ansigtstrækkene. Kroppen var sundt udviklet, lille, kortstammet og tæt. Saadan vilde ikke et Proletarbarn have set ud i en Købstad. Landluften gør Forskellen, selv om Pryglene er de samme. Bag Geden laa endnu en anden lille, som ikke var kommen ud over Kravleperioden, og hvis Køn foreløbig efter Beklædningen ikke lod sig bestemme.

Drengens Opmærksomhed syntes at være ligelig delt mellem Dyret og den lille Kravler. Alt imedens han røgtede sit dobbelte Hverv og bankede de to store Tæer imod hinanden, sang han med en skarp lille Stemme og langtrukken, tydelig Betoning:

Jeg vilde mig ud i Marken ride,
Turde ikke sadle en Hest:
Alle de store Dyr de bide,
De smaa de passer mig bedst.

Saa lagde jeg Gjord om vor lille Gris,
Sadled den op med Dække;
Saa slog jeg den med et Kosteris;
Det var alt, den kunde mig trække.

Nu ville vi ride til Troldenes Høj,
At bytte mit Hors mod Guld;
Jeg lyver dem paa mit lille Øg,
Jeg lyver mig Skæppen fuld.

Saa red jeg mig under Bakken i Kvæld,
Da vrinsked min lille Gris:
Herud I Trolde; naar saa' I vel
Et Hors til saa billig Pris?

Men da jeg kom under Bakken frem,
Jeg kunde ej længere hinne.
Du Griserytter, rid Du kun hjem,
Din Fa'er er alt herinde!

Jeg traadte frem.

„Hvad er det for en Vise, Du synger, min Dreng?"

Han saa' i Vejret; ikke synderlig forskrækket, snarere tankeløs.

„Jeg hedder Niels; Geden dér hedder Stine!"

„Ja saa. Hvem har lært Dig den Vise?"

Nu blev han forlegen og dukkede sit Hoved næsten ned mellem Tæerne, som en lille Abekat.

„Hedder din Fa'er Søren?"

Han saa' op igen.

„Ja!"

„Er han slem imod Dig?"

„Jeg véd ikke!"

Han var øjensynlig skræmt. Og desuden, hvad Ret havde jeg til at gøre disse Landevejsspørgsmaal? Vilde jeg have noget at vide, saa kunde jeg jo selv gaa ind. Dér var Huset lige for mig.

Det indbød ikke videre til Besøg. Hvis det menneskelige Ydre, visse Særegenheder ved Beklædningen, visse Bevægelser, Minespillet etc. har sit tiltrækkende eller frastødende, som paavirker en, saa har den menneskelige Bolig det ikke mindre. Ikke at dette Hus var fattigt og frastødende ved sin Kummerlighed alene. En vild Rosengren, en Busk, et Træ stukket i Jorden her og der af en venlig Haand, kan forsone med mangt et tarveligt Indtryk og skygge for megen Trang. Hvor let lader man sig ikke her lede ud af Sporet? Som om Rosengrenen virkelig var en Magt i Livet! Jeg har en Dag paa en Landevej mødt en Mand, hvis Beskæftigelse var at rejse Aaret rundt med Udpantningsordrer i Lommen. Selv han lod sig bestikke af et lille Forsøg paa et Espalier og ad et faldefærdigt Bindingsværk, hvori, som han fagmæssig udtrykte sig, „ikke en Gang Bænkebiderne tilhørte Ejeren". Fra dette Hus her slog en straks den Overbevisning i Møde, at man havde opgivet Ævret. Saa længe man klasker lidt Ler i Revnerne paa Ydervæggene, saa længe man stopper en Visk Hø i Hullerne paa Straataget, saa længe Ryggetræerne oppe ved Skor-

stenen endnu viser lidt af en kraftig Vilje til ikke at glide ned ad Skraaplanet — saa længe er der endnu lidt Haab.

Men her var gabende Revner i Væggene og Huller i Taget, og Ryggetræerne havde næsten intet at holde sammen paa. Røgen viftede sørgmodig ud fra Skorstenspiben. En enkelt Krumning af Striben gled ind i en Aabning af Taget mellem to nøgne Lægter, men kom lige saa hurtigt ud igen. Der havde intet været at kigge efter derinde.

Jeg overvandt en opdukkende Følelse af sky Uvilje, og nærmede mig den aabentstaaende Halvdør. Jeg hørte en høj, vred Stemme, og blev staaende.

„Jeg har sagt Dig, at Du skulde la' det være, Du. Jeg har sagt Dig det hundrede Gange, Du. Kan Du ikke svare ...? Naa Du *vil* ikke svare? ... Nej jeg skal ikke slaa ... *Jeg* slaa? ... Nej, Guds Straffedom skal slaa ... Du har ikke gjort noget? ... Men *jeg* har gjort noget. Jeg har taget Dig, skønt Du ikke ejede en rød Skilling, næppe Særken paa Kroppen, Du ... Jeg kunde ladet Dig gaa? ... Hør nu, Du véd meget godt, at jeg ikke *kunde* ... Det skal ingen Mand sige mig paa, at jeg ikke holder a' Dig ... Det er *det*, som gør mig gal, flintrende, ædende gal, Uh!"

Jeg gjorde et Skridt og rakte Haanden ud efter Klinken. Men Stemmen sænkede sig igen.

„Lille Søren ... Du skal ikke komme med dit lille Søren, for Du mener kun, at Du vilde ønske, at jeg var død ... Men skal *jeg* dø, saa skal Du ..."

Der faldt et haardt Slag i Bordet, og noget Husgeraad klirrede. Et Par Barnestemmer begyndte at klynke, og Drengen ude ved Geden bag mig gav sig til at skraale højt: „Nu slaar han Mo'r, nu slaar han Mo'r!"

Jeg stødte Døren op, skridtede igennem en Mellemting af en Forstue og et Køkken, og stillede mig i Døren ind til Stuen, hvor Scenen foregik.

I det kolde, klare Aftenskær, som trængte ind igennem de smaa Ruder, saa' jeg en Mand staa oprejst ved Enden af det smalle Træbord, som løb langs med de to Fag Vinduer. Han vilde gentage sit Slag i Bordpladen, mellem nogle Kopper og Lerfade samt en stor Humpel Brød og en Flaske, som stod uordenlig mellem hverandre, men ved min Indtræden holdt han Armen ud fra sig og drejede Hovedet paa skraa. Ved den anden Bordende, nærmest op imod Vindueskarmen og under et lille Hængeskab, sad Konen med et Pattebarn i Favnen. En halvvoksen Pige klyngede sig op til hende.

„Hvad er her paa Færde?" spurgte jeg med hævet Røst.

Manden maalte mig fra Hoved til Fod.

Jeg tog fast om Haandtaget paa min Stok og stødte den med et lille Eftertryk i Gulvet.

„Slaar De Deres Kone?" —

„Hvad rager det ham?" —

Han havde nu drejet sig helt om imod mig. Jeg rettede mig og saa' ham lige ind i Ansigtet. Hans Pande var bred og lav, og jeg kunde se, at Sveden havde filtret Haaret sammen. Næsen var velformet; han var hul under Kindbenene, og havde stærk Skægvækst, som stod i mørke Stubbe over Læben. Han satte Hagen ind efter; hans Brystvidde var usædvanlig stor og Armene lange. Idet jeg mødte hans Blik, faldt det mig samtidig ind, at han i Grunden burde være paa en Sindssygeanstalt, og at jeg selv maaske ikke var uden Fare her trods den forsvarlige Stok, jeg havde i Haanden.

„Skammer De Dem ikke?"

Det var sandsynligvis det fornuftigste Spørgsmaal, jeg kunde gøre. Jeg tog ikke Øjnene fra ham.

Han maalte mig endnu en Gang og lod sig derpaa med en utydelig Mumlen falde ned paa en Stol og gav sig til at gnide de store Hænder hen over Knæerne, idet han nu og da skottede op til mig.

Konen henne ved Vinduet tyssede paa Barnet ved Brystet, og skød med den ene Haand Pigen lempelig fra sig. Hun syntes selv at være rolig. Det var vanskeligt at sige, hvad der laa i hendes Blik, da hun fæstede det paa mig. Om Hjælp syntes hun ikke at bede. Hun havde maaske i saa mange Aar bedt forgæves og vænnet sig til, at den ikke kom. Snarere undrede hun sig maaske over, at nogen lagde Mærke til en saa hverdagsagtig Ting som dette Udbrud. Hun var bleg, med mørkt Haar, der var glattet ned under en Hue. Over de tredive kunde hun næppe være, og hvis man med den gængse Benævnelse vilde tale om „Resterne af fordums Skønhed", vilde man snarere sige for lidt end for meget. Hun maatte endogsaa have været over det almindelige i Trækkenes Regelmæssighed. Noget vansiret af Kummer og Slappelse var vel nok dette Ansigt; og dog var det snarere en vis værdig Sørgmodighed, som laa over disse Træk, end hint uhyggelige Udtryk af arrig Sløvhed, frembragt under Mishandling, som ledsager saa mange Forbindelser hos Almuen. Denne Bygning var i Færd med at falde sammen; men en smuk Bygning vedbliver at være smuk, selv efter at den er bleven Ruin. Det er kun de hæslige, trøstesløse, sletopførte Spekulationskasser, som vor Nutid kan prange med i saa rigt et Flor, der viser den fuldstændige Ødelæggelsens Vederstyggelighed i deres Fald.

Og hvem véd! i hint halvforrykte Menneskes forvirrede Udraab havde der dog ligget i det mindste Antydningen af *det,* som Kvinden, selv om hun er kuet nok saa langt ned, mest vil opofre sig for; Kittet

i den skrøbelige Bygning, som Menneskene rejser paa deres Ungdom og deres Lidenskab, og som bliver dobbelt saa skrøbelig, naar først Murene har Revner og Taget Huller.

Jeg stod og saa' fra den ene til den anden, men passede dog nærmest at have Øje med Manden. Ingen af dem talte, kun Manden vedblev at mumle uforstaaelige Ord mellem Tænderne.

Jeg vidste i Grunden slet ikke, hvorledes jeg skulde tiltale de to. Jeg var fremmed paa Stedet, jeg kunde ikke med Henpegning paa et eller andet af lokal Interesse begynde en Samtale. Jeg kunde blot føle, hvor meget der kunde udrettes ved, at der her blev talt. Tænk, om man nu gik lige ind paa Sagens Kærne, med et rask Snit skar løs paa det daarlige Sted, hvor saa mange Aars Usundhed havde trukket til!

„Hvorfor truer De Deres Kone?"

Han vendte sig fra mig.

„Gaa ud med Barnet, Ane!"

Jeg vilde falde ham i Talen. Han gentog hurtigt:

„Gaa ud!"

Hun rejste sig. Hun var høj og rank, som jeg allerede havde bemærket i Gaarden. Hun gik mig tæt forbi og ud af Døren, men saa' ikke paa mig.

Jeg begyndte halvvejs at angre, at jeg var gaaet herind. Hvad havde jeg at bestille her? Hvis han vilde gøre sin Ret som Husejer gældende, selv om Retten maaske overfor visse juridiske Spørgsmaal var nok saa omtvistelig, saa maatte jeg belave mig paa en brutal, i mildeste Fald en flov Udgang af denne Historie. Havde hun endda blot talt, blot bedet mig om Beskyttelse! Men hun var Resignationen selv, og overfor den bliver Ridderens Vaaben sløve.

Men nu skulde der gøres noget.

Jeg gjorde det, at jeg satte mig ned. Det lod til at overraske ham. Jeg benyttede mig straks af denne lille Fordel og sagde saa simpelt som muligt, idet jeg lagde det ene Ben over det andet.

„De hedder Søren? ikke sandt?"

Han knurrede et: „Jo!"

„Jeg kommer oppe fra — Gaarden. Kan jeg gøre noget for Dem?"

„Noget — hva'?"

Der var nu snart saa skummelt i Stuen, at jeg vanskelig kunde følge hans Minespil. Jeg syntes dog at kunne se saa meget, at han først missede agtpaagivende med Øjnene og saa lukede dem halvt med et sløvt, næsten fjollet Udtryk.

„De gøre noget for mig! — Hvad skulde det være? He, he!"

Jeg begyndte at spørge ham ud om hans Arbejde, om hvad han fortjente, og kom omsider til Spørgsmaalet, om der hvilede Gæld paa Huset?

Han blev livlig:

„Det er begribeligt. Der hviler ikke andet end Gæld paa Rønnen. Man slider og slæber, og alt hvad man slæber hjem, det tager den Rakkerhund inde i N— (han nævnede den nærmeste Købstad). Jeg laante 100 Daler af ham. Jeg fik 100, men han skrev mig for 135. Da jeg skulde betale, kunde jeg ikke. Saa løb Konen op til — Gaarden, og Manden dér laante os Pengene. Og saa fik vi skikket Regning fra Byen paa Eksekusjon og Kørsel og Protokol og Gud véd hvad, og den var paa 75. Se, det var ikke én Gang, men to Gange. Og nu spørger De, om De kan gøre noget for os! Vil De maaske skænke mig 500 Rigsdaler — og bygge Rønnen op oven i Købet?"

Jeg maa tilstaa, det glædede mig at høre, at min Ven havde staaet dem bi. Men nu var jeg i lige saa stor Forlegenhed med Svar, som jeg før havde været med Spørgsmaal.

„Deres Kone ..." begyndte jeg.

Han rejste sig og kom hen til mig.

„Vil De maaske rende efter min Kone?"

Jeg havde ligeledes rejst mig og greb om Midten af min Stok, rede til at forsvare mig. Udtrykket i hans Stemme havde irriteret mig: jeg følte mig saaret, og jeg følte en Aristokrats Lyst til at slaa løs paa Almueplumpheden, der har gaaet saa længe i sine Træsko, at den har mistet Følelsen for, hvor den træder.

Han overfaldt mig ikke. Han vendte sig bort, spyttede og ramsede en Mængde Sætninger op i rivende Fart med stedse voksende Hast og stedse voksende Kraft i Eftertrykket paa Stavelserne.

Jeg lyttede halvt uhyggelig, halvt nysgerrig efter. Det var de mørkeste, mest lidenskabelige, mindst maadeholdne Bibelsteder, som, selv kaotisk fordærvelige i deres fanatiske, ildsprudende Kolorit; af en Fanatikers kaotiske Hjerne blev kastet planløst omkring imellem hverandre. Der var Tale om ondt og Ild og Belial og Fordømmelse, Straf og Brøde, Syndeskyld og Udryddelse, og især denne Udryddelse syntes det stakkels Menneske med Forkærlighed at dvæle ved.

Jeg tog i Døren og traadte ud. En Mand, der har været indelukket i et Menageri, vil ogsaa gaa sin Vej, naar Udgang tilbyder sig. Jeg kom forbi Konen i Forstuen. Hun sad, stedse med Barnet paa Armen, trykket op til sig, ved Arnestedet, hvor hun havde raget nogle Gløder sammen, som kastede et flimrende, utydeligt Skær over hendes Ansigt. Jeg standsede. Hun vinkede ad mig, at jeg skulde gaa. Der var Angst i hendes Miner. Manden larmede derinde. Hun bad mig med nogle faa, rørende Ord om at gaa, „for ikke at gøre ham endnu mere tosset". Her var i Virkeligheden ikke andet at gøre. Hvad der *kunde* have været gjort i Tide, det var øjensynlig forsømt. Her var et Dyb. Jeg vovede næppe at se til Bunds deri; ja jeg kunde vel næppe

se til Bunds. Her holdt Forstandens Lod op at virke. Maaske kunde jeg naaet Bund med 500 Rigsdaler. For nogle Aar tilbage kunde maaske en venlig Samtale, nogle daglige Besøg have gjort det. Nu var Tiden forbi, og jeg havde ikke de 500 Daler.

Jeg kom hjem og traf min Vært liggende paa Sofaen med Lampen tændt paa Bordet. Han læste. Det var „Jonas Tværmose".

„Der staar Aftensmad derinde til Dig!"

„Tak! Jeg er ikke sulten." —

Han saa' nysgerrig paa mig.

„Hvor har Du været?"

„Hos Søren Sandgrav!"

Han lo. „Det er en gemytlig Familje!" —

„Du har dog taget Dig kønt af dem!" —

„Det var den Gang. Der er ikke noget at stille op!" —

„Slet ikke?" —

„Hør, bliv nu ikke rørende!" —

„Er her nogen Præst her i Sognet?" —

„Ja, naturligvis!" —

„Gaar han ikke omkring og ser til Folk?"

„Jeg véd s'gu ikke. Formodentlig gør han det, naar man lader ham hente. Han spiller en meget god L'hombre, men noget forceret. Han køber altfor gerne til Nolo. Tag Dig en Cigar!"

Et Par Aftener efter kørte vi ud sammen. Min Vært vilde vise mig nogle af Egnens Mærkværdigheder, og vi havde i Selskab set saa mange af disse Mærkværdigheder, som man kan se mellem Fyraften og Solnedgang.

„Du falder jo rent i Staver!" sagde min Ven. „Jeg foreslaar at køre gennem Granplantagen til Skovridergaarden; saa kan vi faa os en Whist, — siden Du nu er saa langt tilbage i Opdragelse, at Du ikke kender til andet."

„Vi skal vel ikke tale om det rationelle Landbrug?"

„Vær rolig. Skovrideren har forpagtet sin Jord bort. Staar Du for Skud?"

„Hvorledes?"

„Jeg mener blot, om Du kan taale at høre Jagthistorier. Nuvel, det er godt. Diana, kom her!"

Han fløjtede ad sin Hund, som allerede var slaaet ind paa Vejen, der svingede hjem imod Gaarden. Hestene sprang under Linerne, og vi nærmede os Granskoven, som jeg hidtil kun havde set i det fjerne.

Det var mig ikke muligt, trods min Værts stadige Tilskyndelser, at arbejde mig op paa Højden af den selskabelige Middeltemperatur, hvor man taler om alt og intet, fordi man ikke bryder sig om at tale om noget.

Maaske laa det i Luften. De nærmest foregaaende Dages stirrende Klarhed i Aftenen var veget for en tæt sammenpresset Masse af Skyer, der Dagen over havde drevet omkring paa Himlen og nu var sammenhobet i Formationer ligesom Skrueis, og laa Lag over Lag terrasseformigt hulende sig ned mod Horisonten. De lod langs med denne en bred, klar Stribe til overs, og fra denne Stribe fik Genstandene rundt omkring Vejen et ejendommeligt lavt Kantlys, der bragte Tanken hen paa en Fyrværkeriplæne, hvor Solen er brændt af og kun dens langsomt omdrejende Gløder oplyse Omgivelserne.

„Er Du nu igen i Søren Sandgravs Hule?" spurgte min Ven leende og slog smaa Smæld med Pisken i Luften.

Jeg svarede ham med en let Forlegenhed, at jeg unægtelig var der, at det maaske var noget tungt og trykkende i Luften, en egen Stemning ud over Landskabet, der atter bragte mig tilbage paa det triste Billede af sørgelige menneskelige Vilkaar. At jeg ikke kunde glemme det Dyb, hvori jeg, om end kun for et Øjeblik, var kommen til at kaste et Blik ned, og at man et saadant Øjeblik næsten kunde være tilbøjelig til at tro paa Tilstedeværelsen af onde og fordærvelige Magter, Tjenere for et ondt Princip, der bemægtiger sig Mennesket medens hans Fornuft sover, hidser hans ødelæggende Instinkter og forvirrede Fantasi til Had og Forfølgelse mod det, der i Grunden er ham kærest, og bag efter spotter hans Fortvivlelse, naar Anslaget er lykkedes og naar Eftertanken i al sin logiske Kulde lægger sin tunge Haand paa hans Skulder og siger: Du er hæftet!

„Naa, Du kan saamænd!" svarede min Ven stadig smaaleende og svippende med Pisken. „Jeg skal imidlertid paa din lange Tirade indskrænke mig til at svare Dig, at det slet ikke gaar saa drabeligt til i Livet, som Du mener. Du lever ikke tilstrækkeligt mellem den Slags Folk, hvis Sindsbevægelser Du overdriver og hvis Handlinger Du gør dramatiske. En Mand sætter over Styr, hvad han ejer: Familjen geraader i smaa Kaar, i Forarmelse endog; Manden har ingen Dannelse og derfor ingen Moral; Du eller jeg vilde ikke bære os saadan ad. Han banker Konen, naar han er ærgerlig eller maaske tillige halv fuld. Hun finder sig deri, thi hvad skal hun gøre andet? Efter Pryglene enes man atter, og Resultatet af Forliget er en lille Pode til næste Aar. Det er uforanderlig den samme Vise over alt. Der er ret beséet endogsaa noget gemytligt derved. Og der er ubetinget ingen Plads for Katastrofer deri, intet „Mord- und Todschlag", hvorpaa Du og dine Lige kan hænge eders spekulative Hatte ...!"

„Hjælp!“ skingrede det igennem Skoven. „Hjælp!“

Med et Ryk holdt min Vært Hestene an.

„Hvad er dette? Diana! Diana her!“

Hunden glammede inde i Skovtykningen. Det skumrede nu stærkt her mellem de høje, tætte Stammer. Vi hørte de skarpe, gennemtrængende Skrig; det lød, som om de kom fra en Kvinde. Hundens Halsen blandede sig der imellem.

„Diana!“ brølede min Vært. „Ici!“

Jeg sprang af Vognen.

Idet jeg bøjede mig frem for bedre med Øjnene at kunne gennemtrænge Skumringen langs Skovkanten, blev de svære, nedhængende Fyrregrene, et halvt hundred Alen fra mig, voldsomt revet til Side, og en menneskelig Skikkelse styrtede ud paa Vejen, tæt efterfulgt af Hunden, der gøede som en rasende.

Jeg løb frem med min Stok i Haanden, og standsede maalløs. Det var en Kvinde, der fo'r frem imod mig med udstrakte Hænder, saa godt som nøgen, skrigende:

„Hjælp! for Guds Skyld, Hjælp!“

Et Nu, saa var hun forbi mig. Jeg slog med min Stok til Hunden, saa at den pibende rullede ned i Grøften. Saa vendte jeg mig om.

Hun var naaet hen til Vognen og var sunket ned paa Hug ved Siden af den. Min Ven havde ondt ved at berolige Hestene, som var bleven skræmmede ved alle disse Skrig.

Jeg løb til, rev min Overfrakke af mig, fik fat i nogle Dækkener, og traadte hen til den ulykkelige Kvinde med Klæderne foran mig.

„Kom her og svøb Dem ind i disse! Er De syg?“

Hun holdt Hænderne for Ansigtet, og rejste sig ikke. Jeg maatte hjælpe hende som et Barn. Hun var aldeles viljeløs, skælvede og hulkede voldsomt. Hun blødte omkring Halsen, ned ad Armene og paa Knæerne af lange Rifter. Da jeg havde faaet hende til at staa op, saa' jeg, at hun var høj og rank. Og efter at jeg havde svøbt hende ind, saa godt jeg formaaede, tog jeg Hænderne lempeligt fra Ansigtet. Det var Søren Sandgravs Kone.

„Her er Plads bag i Vognen,“ sagde jeg. „Kom lad mig hjælpe Dem!“

Hun afslog det, hulkede paany, og begyndte at fortælle noget, som jeg ikke forstod.

„Hvad skal vi gøre?“ spurgte jeg op til Kuskesædet.

„Kom kun op, Ane!“ lød Svaret ganske forretningsmæssigt fra min Ven.

Hun tog selv fat og vilde op paa Hjulnavet. Men hun hulkede for meget, eller var for udmattet; hun gled ud og faldt med hele sit Legems Vægt tungt ned paa mine Arme. Jeg maatte tage dygtig fat, og endelig fik jeg hende bragt til Sæde.

Jeg sad atter ved Siden af min Vært. Han vendte sig om.

„Hvad er der saa i Vejen, Ane?“ spurgte han ligesom før.

Hun svarede ikke.

„Hvor er din Mand?“

„Aa Gud hjælpe ham; han er efter mig!“

Hun græd voldsomt, og saa' sig forvildet og angst omkring.

„Er han efter Dig? Vil han slaa Dig?“

„Nej, han vilde hænge mig!“

Det gav et lille Sæt i os begge.

„Hvor er han da?“

„Han er inde mellem Granerne. Han havde været saa underlig hele Dagen, og nu efter Vesperkost laante han Lars Grundløses Køretøj og sagde, at jeg skulde tage paa mig og age med ham. Jeg spurgte, hvor vi skulde køre hen, men han sagde, at det kunde være det samme. Jeg mente, at han havde et Ærinde her omkring, og jeg vilde tage Barnet med mig, men han sagde, at jeg skulde lade det blive. Vi kørte her ud ad Vejen, og saa snart vi var kommen et Stykke frem, bøjede han af og kørte ind ad et Brændespor og blev ved at køre derind mellem Tykningen. Jeg blev ræd, da jeg troede, at han vilde stjæle Brænde, og jeg sagde, at hidtil havde vi da ikke været Skælmer. Men saa stod han af og trak mig af Vognen. Jeg bad for mig, men han sagde, at han skulde ikke slaa; nu skulde han aldrig slaa mere. Saa tog han sig Forlov med mig og begyndte at rive Klæderne af mig. Saa blev jeg saa frygtelig ræd og bad for mig. Men han sagde, at nu skulde der times mig det bedste, som han havde i sin Magt at byde mig. Nu skulde jeg først dø, og saa vilde han dø bag efter. Og saa begyndte han paa sin gamle Maade at læse op alt det, som han kunde huske fra de smaa Skillingsblade, som han køber af dem, Missjonærerne. Han havde bundet mine Hænder bagpaa med Klæderne, og nu saa' jeg, at han gav sig til at skære Linerne fra Hesten. Saa bad jeg til Gud, at han dog vilde fri mig af denne Elendighed, og saa fik jeg Hænderne løs og gav mig til at løbe, lige saa blottet, som jeg var; og han bag efter mig og truede mig til at standse. Men jeg løb tværs igennem alting, og jeg hørte, at han faldt bag mig, og saa slap jeg omsider herud, hvor Hunden vilde bide mig. Jeg tror, jeg har løbet en Time omkring derinde i Mørkningen, saa fortumlet som jeg var!“

„Hvad siger Du til dette?“ spurgte jeg min Vært.

Han saa' paa mig og trak paa Skuldrene.

„Til Skovridergaarden! Diana er dog vel med?“

Diana kom listende bag efter. En halv Times Tid senere var hele Skovridergaardens mandlige Befolkning paa Benene i Skoven som

Klappere. Jeg gik med Skovrideren. „Det er en egen Sort Vildt dette! Hvad saadan noget Rak ogsaa kan finde paa! Men det ene er en Følge af det andet. Man har ikke mere Krammet paa sine Folk. Alle Love bliver traadt under Fødder. De gaar Gud fordømme mig til sidst hen og skærer Halsen over paa os, med al denne Frihed!"

Jeg smilede, skønt jeg var oplagt til andet. I Skovmørkets Stilhed knækkede vi de tørre Grene under vore Fødder. Naaleduften var saa stærk herinde. En Gang imellem hørtes de dæmpede Raab af Klapperne, for at tilkendegive Retningen, hvori denne besynderlige, uhyggelige Jagt skulde gaa.

„De vil dog vel ikke mene, Hr. Skovrider, at Friheden ...?"

„Tys! De er en ung Mand endnu, og ... men hør; de har ham vist!"

Vi hastede frem, saa godt vi kunde, i den Retning, hvorfra Raabene lød. Efterhaanden som vi nærmede os, blev Stemmerne rundt omkring fra i forvirret Raaben og Spørgen samlet om et bestemt Punkt. Hvor? Her til højre! Har I fundet ham? Hvad, er han løbet? Efter ham! Nej, han er død! Er han død, det Asen? osv.

Vi naaede Stedet. En Mand, hvem man betegnede mig som Sognefogden, knælede ned mellem nogle Granris. En Karl holdt en Lygte frem. Min Ven traadte til fra den modsatte Side sammen med sine Klappere.

„Han har Linen om Halsen! Grenen er knækket med ham. Den gad ikke holde længere paa ham. Han ser fæl ud!"

„Er han rigtig død?" spurgte Skovrideren.

„Saa død som en Sild. *Han* kan allenfals ikke give nogen Forklaring; saa vi maa vel holde os til Konens. De har vel været to Alen af ét Stykke!"

Jeg vendte mig bort.

Efter at Historien var blevet drøftet og atter drøftet hjemme hos Skovriderens, tog man omsider Kortene frem. Jeg undskyldte mig, og man fik sig en Trekantet, eftersom Sognefogden var Mand for at spille, hvad det skulde være.

Under et lille Ophold i Spillet kom Historien atter paa Bane.

„At man skal have saadan noget Krapyl her i Sognet!"

„Det er en rigtig Mundfuld fra „Samfundets Dyb!"" sagde min Vært med et lille Nik til mig.

„Heldigvis har vi en stærk Regering!" sagde Skovrideren og smækkede med Pibedækslet.

Jeg tog Cigaren af Munden:

„Der er ødelæggende Magter i Samfundets Dyb; rivende Strømme i de Lag, der ligge underst. Nogle Beboere af disse Lag have arbejdet sig op til at have Sikkerhedsventiler i Form af Agitation, en Presse,

en politisk, ordnet Kamptilværelse, hvor Kræfterne tages i Brug, formes, affiles, omdannes, indtil de umærkeligt have indtaget de øvre Lags Plads og saa selv fortsætter Forsvaret ned efter. Hvorfor grave vi, der saa højttalende kalder os Sandhedens og Dannelsens Værger, ikke oftere Brønde og Schakter ned til de dybeste Lag, og afleder de skadelige Strømme, de giftige Dampe? Det klinger unægteligt kønt at tale om Fenris og Midgaardsormen og Lokes Afkom, Mørkets Børn. Men det vilde være ridderligere, kærligere og forstandigere at gaa ned i Labyrinten en Gang imellem og sprede Lys i Mørket. Vi, Sandhedens og Dannelsens Helte, har jo dog Ariadnetraade nok til vor Afbenyttelse. Dannelse forpligter, saa sandt som Dannelse er vor Tids Adel!" —

„Ikke sandt, han er brillant!" sagde min Vært og legede „Snurre" med sit Jetonsstykke.

BYRON I VADMEL

Nu kunde vi faa den „farlige Forbryder" at se, som Kusken havde siddet og fortalt os om paa Vejen. Da vi nemlig skulde tage Svinget omkring Herredsfogdens Gaard, spærredes Byens eneste Gade, som tillige var Landevej, af en Del Mennesker. Kusken holdt Hestene saa haardt an, at Bringkoblet nær var sprængt, og Dyrene satte sig helt op mod Forsmækken.

Varsko dér! Varsko! ...

Det hjalp ikke. Man gik ikke fra hverandre. Nogle maabede paa os, de fleste passede paa Herredsfogdens Stuedør.

Det var ikke som et Hovedstadsopløb. Der var ikke denne Piben og Hujen og disse Stumper af daarlige Vittigheder og endnu slettere Viser. Man stod stille og spærrede Vejen. Det var alt.

„Vi kommer til at holde!" sagde jeg.

Det fulgte af sig selv. Kusken havde faaet Lov til at ryge undervejs, men havde stukket Piben ind, da vi nærmede os Byen. En Kusk har dog Levemaade og vil vise det. Nu trak han Piben frem, laante en Fyrstik af os, tændte og gav sig til at ryge.

Følgende gik for sig.

Stuedøren aabnedes og ud traadte en Politibetjent i Mundering og med Stok. Efter ham fulgte en ung bleg Karl, som kunde være syv—otte og tyve Aar, i en tætknappet, blaa Vadmelsfrakke med snævre Ærmer og rynkede Skøder. Ansigtet var langt, Haaret og det lille Kindskæg var kruset, rødlig-blond. Øjnene var besynderlige. De

havde egenlig intet Udtryk. Straks da han kom ud, slog han dem ned. Han hørte i hvert Fald ikke til de frække Forbrydere. Da han atter slog Blikket op, var det fæstet paa os, som sad i Vognen. Jeg har set saadanne Øjne, vandklare, stillestaaende, med en ganske lille Gnist i, som pludselig kan blive til en Brand — hos Lægprædikanter. Munden holdt han sammenpresset: Trækkene omkring den var langt fra stygge; Næsens Form var fin, ganske svagt afstumpet ved Spidsen, saa at den gav Underansigtet et Strøg af Dristighed og Udfordren. Men den øverste Del af Ansigtet — han var barhovedet — svarede ikke til dette Strøg. Det laa vistnok i Øjnene; de skjulte over noget, eller de havde ikke ret Mod paa at vise sig.

Det er nu ogsaa saa sin egen Sag at staa paa Herredsfogdens Stentrappe og vises frem for Mængden.

Der var Tid nok til at se paa ham. Man forhastede sig ikke paa Stentrappen. I den aabne Dør, bag Delinkventen, snakkede en lille tyk Mand, som jeg ansaa' for Arrestforvarer, med en anden lille, endnu tykkere Mand, Herredsfogden selv. Denne havde aabenstaaende Uniformsfrakke, et rødt, blussende Ansigt med store blaa Briller. Han støttede sig til en Stok; den ene Fod var omviklet med et Sjal eller en Slobrok.

I Vinduerne nærmest ved Trappen var en Del Ansigter trykkede mod Ruderne. Nogle unge Herrer, formodenlig Studenter i Feriebesøg, og Husets Damer.

„Kom saa!" sagde Politibetjenten fagmæssig.

Toget skred frem. De tre Mænd efter hinanden. Stedets øverste Myndighed blev staaende med øjensynlig Besvær i Døren, støttet til sin Stok.

I dette Øjeblik brød et ungt Fruentimmer ud af Mængden, som gav Plads for Politibetjenten. Hun skød dennes Arm til Side og kastede sig ind mod Arrestanten. Den unge, blege Karl blev endnu blegere og gjorde en Bevægelse tilbage, hvorved han kom til at træde Arrestforvareren, som straks greb Fangen om Armene bagfra. Men den unge Pige laa allerede om Karlens Hals. Politibetjenten rykkede i Pigen, hans Medhjælper i Karlen. Det saa' helt pinligt, halvt komisk ud. Saa fik man Pigen drevet tilbage, og Mængden lukkede sig omkring hende.

Jeg kunde høre hendes Hulken, men se hende kunde jeg ikke. Derimod saa' jeg Fangen. Medens begge hans Bevogtere raabte, den ene op til Herredsfogden, den anden ind til Mængden, havde han sat sig i „Stilling".

Det slog mig og min Rejsefælle paa samme Tid, hvor søgt hans Adfærd var. Hans Bevægelser var teatralske, han talte til Mængden idet han bevægede Arme og Hænder efter aabenbart

indstuderede — eller lad mig være korrektere — halvt indstuderede Regler. En Provinsskuespiller af laveste Rang har disse Bevægelser, som ere ganske ugengivelige, men som ingen tager fejl af. Hvad han sagde, var umuligt at høre, thi man svarede ham med Raab og Latter. Nu havde Mængden faaet Mæle. Men saa slog han pludselig Hænderne sammen over Hovedet, som om noget kom over ham, der var stærkere end han selv. Han gav et højt Skrig fra sig: „Grethe!" og kastede sig plat ned paa Jorden.

Han blev løftet i Vejret af mangfoldige Hænder. Mængden og hans Bevogtere bølgede af Sted med ham. Nu var Vinduerne hos Herredsfogdens alle oplukkede og fulde af Tilskuere, medens Stedets Myndighed vedblivende stod i Døren og raabte:

„Andersen; men Andersen, saa gør dog Deres Pligt!"

Da Toget var bøjet om Hjørnet, og det pikante var borte, tog Tilskuerne i Vinduerne til Takke med vort mere dagligdags Køretøj. Min Ledsager gav Kusken et Vink, og i Skridtgang fulgte vi efter Opløbet.

„Har Arrestanten saaret Herredsfogden?" spurgte jeg Kusken.

Han drejede sig i Sædet og saa spørgende paa mig.

„Hva'?"

„Om Karlen har sparket Heredsfogden over Benet?" gentog jeg tydeligere.

„Nej paa det Lav. Det er Kancelliraadens Gigt. Derfor holder han Forhørene hjemme til sit. Kan De se Raadstuen derhenne! — dér skal de ind med ham."

„Naa; — men Pigen?"

Vor Kusk spidsede Munden som til en Fløjten.

„Skomagerens Margrethe? aa hvad, den tossede Tøs render efter ham, som de alle har gjort ...... Om jeg ellers kan begribe, hvad de Fruentimmer ser for aparte i *ham* — den Kommediantspiller! Men nu dyr de sig vel, naar han kommer i Forbedringshuset. Hyp!"

Dette sagde Kusken; og saa slog han Knald med Pisken, og vi rullede ud gennem Byen, forbi den lave Raadstuelænge, hvor Opløbet endnu længe blev staaende og saa' paa den lukkede Dør.

Snart laa Byen bag os. Den var lagt, uvist af hvem og hvorfor, oppe paa Højdedraget i en træløs Egn, hvor Vinden uhindret kom og gik og blæste Luften ren og ikke lod mange Taager og taagede Forestillinger tilbage i Sindene. Vejen gik herfra ned efter i store Sving gennem et Par Smaaskove, over Udfyldninger med Sideblik ind i sumpede Dalstrøg, over endnu et Par sidste Udløb fra Højdedragets Bakker, ned imod Stranden. Vi kom ikke saa langt som til Stranden. Der laa nemlig kun en lille, hensygnende Ladeplads, hvor man ikke kunde bo. Vi standsede ved en større Avlsgaard, hvor vi havde

tinget os i Kost nogen Tid. Paa denne Gaards Marker havde der ligget et Hus, og i dette Hus var Herredsfogdens nuværende Fange født.

Huset havde været beboet af et Par Folk, som havde en eneste Søn. Manden var noget forfalden; en flink Arbejder, paastodes der, naar han vilde; et opvakt Hoved, naar hans Perioder var forbi — han var Kvartalsdranker —, et nyttigt Medlem af Samfundet maaske, om det havde flasket sig anderledes for ham i Livet. Han havde som ganske ung lært hele tre Professioner, men var ikke bleven stadig ved nogen af dem; som Soldat i Felten havde han lært at drikke; han vilde være avanceret til en højere Underofficerscharge, hvis han havde kunnet styre sig selv bedre. Som han var, mente hans foresatte ikke, at det var værd at sætte ham til at styre andre. Han kom hjem fra Felten med det tvivlsomme Udbytte af et „hæderfuldt Saar", som det kaldes i den højere Stil. Paa Hverdagssproget hed det for hans Vedkommende et stift Knæled. Den Kugle, som havde søgt hans Underekstremitet, burde have søgt mere eftertrykkeligt og højere oppe; det vilde have været bedre for ham, mente Overlægen, som underskrev hans Invalide-Pas. Det var i den gode, første Krig og i den gode Tid for Invalider. Han fik sig sin Lirekasse og stod om Sommeren paa Dyrehavsbakken. Den paafølgende Vinter trak han omkring i Provinserne med en Slesviger, hvis Adfærd under Krigen havde været noget tvivlsom, og hvis Udtale ikke var ganske korrekt. De havde i Fællesskab adskillige Bjørne sammen, men én Dansebjørn havde de og et Par kloge Pudler, som trak Lirekassen undervejs, og en stor Skildpadde, som laa oven paa Kassen, naar der blev spillet, og afvekslende stak det skaldede Hoved frem og gemte det i sin Æske til Melodien: Fryd Dig ved Livet! —

Fællesskabet varede saa længe, indtil Invaliden vaagnede en Morgen — netop som en af hans Perioder var forbi — og opdagede, at det Syn, der havde foresvævet ham om et stort Slag med Tab for de danske, ikke var saa ganske blottet for Virkelighed. Kompagniskabet var hævet, og Kompagnonen havde taget Kasse, Skildpadde, Pudler og Dansebjørnen med sig. Kun Bjørnen i overført Forstand havde han ladet sin gamle Krigskammerat beholde.

Det var et haardt Slag for Invaliden. Men da han netop befandt sig i Nærheden af sin Fødestavn, tog han sit Parti som Mand og Soldat og drog ind med sit stive Ben i den lille By, hvor Herredsfogden den Gang var ung i Tjenesten og ikke uden ideelt Syn paa Fædrelandet og dets Forsvarere. Slesvigeren var og blev borte; et Bjørneskind var solgt nede ved Grænsen, men ikke engang Huden kunde man skaffe den forurettede tilbage. Man tog sig af Soldaten og saa' igennem Fingre med hans Svaghed. Han opdagede, at han i Grun-

den kunde gøre meget mere *med* sit Ben, end han hidtil havde kunnet gøre *ud af* det. Han tog rask fat paa hvad Arbejde man satte ham til, og efterhaanden avancerede han ud paa Avlsgaardens Marker, hvor han fik sig et Hus og — en Kone.

Hun var kommen fra Gaarden. Dens Ejer, en Mand udenfor Bondestanden, havde hjemført en Brud fra en Købstad nordligere oppe i Landet og ved denne Lejlighed havde det vist sig, at den tidligere Husholderske, som bestyrede Mejeriet og havde været ganske uundværlig for hele Gaardens Drift, nu pludselig stod de unge Folks Lykke i Vejen. Man snakkede en Del derom i den lille By, men Gaardbrugeren var en kraftig Mand med Ben i Panden og brød sig ikke om, hvad Byen sagde. Den tidligere Jomfru paa Gaarden blev gift med Soldaten og flyttede ind i hans Hus, hvor man paastod, at hun bragte ham over et Tusind Daler som Medgift i rede Penge.

Ægteskabet var ikke lykkeligt. I de første Aar skrantede Konen stedse, som forhen havde været Sundheden selv, en rigtig køn Mejerske med stærke Arme og røde Kinder. I deres Ægteskabs andet Aar fødte hun en Dreng.

„Han skal hedde Ulrik!“ erklærede hun.

„Hvad skal han?“ spurgte Faderen, der atter var begyndt paa sine Perioder og særlig under Fødslen havde styrket sine Nerver ved oplivende Midler.

„Han skal hedde, som jeg siger!“ gentog hun. „Det har været haardt nok at faa ham; nu skal jeg dog ærgre en anden ved Navnet.“

„Hvem anden?“

„Manden paa Gaarden. Gør Dig blot ikke dummere, end Du er!“

„Kluk, kluk!“ sagde den forhenværende Soldat.

Altsaa blev Drengen døbt Ulrik, og oppe paa Gaarden snakkede Karle og Piger en Del derom, thi deres Husbonds Fornavn var netop Ulrik.

Drengen voksede op; der var ingen og intet, som forhindrede ham deri. Da den store Moder Natur i Følge sine uransagelige Beslutninger først havde bestemt, at han skulde overleve den meget nødtørftige Pleje, han nød i sin spæde Alder, saa gik det senere næsten af sig selv. Antallet af hans Klædningsstykker generede ham lige saa lidt som en Barnepiges altfor overdrevne Paapasselighed. Han havde om Sommeren til Tumleplads en Grøftevold og en Grøft, hvorpaa han kunde kravle og hvori han selv maatte vogte sig for ikke at falde. Skete dette undertiden, saa maatte han selv sørge for at bjærge sig op af Dyndet, og han foretrak, med et tidlig udviklet Instinkt, dette fremfor Moderens Hjælp, der aldrig løb af uden Afstraffelse. Thi den forhenværende Mejerske havde en løstsiddende Haand. Ofte tog dog Faderen Drengen med sig ud paa Grøftevolden, naar

Moderen var borte fra Huset; og dér kunde da de to tilbringe Timer sammen, Barnet kravlende og rodende i Jorden, Faderen nikkende hen for sig og i en halv Døs under Virkningen af en af de nylig overstandne Perioder. Naar da Moderen kom tilbage og traf dem begge lige uvirksomme, fulgte der i Reglen en Virksomhedsakt fra hendes Side, hvorunder Manden blev dreven ind i sit lille Huggehus og Drengen efterladt skraalende alene paa Valen.

Om Vinteren, og i det hele under den koldere Aarstid, var Drengen skiftevis i Stuen ved Siden af det rygende Køkken eller ovre i Huggehuset, hvor Faderen skæftede Leer og Plejler og lavede hundrede andre Ting til Avlsgaardens Behov — naar han ellers arbejdede. Ulrik foretrak Faderens Selskab for Moderens, hvad der ikke var saa underligt. Thi et Barn vil først og fremmest have Kærlighed; det forlanger i Grunden intet andet, og er endda nøjsomt af sig. Moderen kunde undertiden kæle for Drengen, men det var paa en glubsk, af hidsige Mellemspil afbrudt Maade. Faderen blev Aar for Aar mere en fuldstændig Vante i Konens Haand; saa trængte han til en Kammerat og fandt en saadan i Sønnen, der lidt efter lidt opdagede den saa meget ældre Mands bløde, eftergivende Gemyt, paa hvilket alt gjorde Indtryk — indtil Drikken udslettede Indtrykkene.

Det gik mere og mere tilbage for Parret. Naturligvis. Kun det solide Samliv holder Nøden borte. „Medgiften" var forlængst smeltet bort. Paa Skænderier, Trætter, Haandgribeligheder manglede det ikke. Den Ordenssans, som Moderen havde bragt med sig fra Gaarden, dunstede efterhaanden væk og gav Plads for en anden Sans, hvis Ytringer dog først senere skulde kendes af Sønnen og give hans Forestillinger Næring og Retning. Invaliden blev til sidst aldeles trængt over i det halvmørke af Høvlspaaner og Lyngris opfyldte Huggehus, hvor Trepægleflasken figurerede paa Drejerladet den hele Dag igennem. Til Erstatning modtog Moderen Besøg snart af én, snart af en anden blandt Gaardens Karle og Omegnens mindre solide Gaardmænd. Man lavede en Smutkro her og drak Kaffe med Brændevin. Undertiden blev Invaliden spærret inde i sit Skur Natten over.

Ulrik skøttede sig selv. Han voksede til og løb omkring, uvidende som en ung Vild om, hvad der hæver eller nedtrykker denne rullende Jords Beboere. Han lærte sig snart at skelne mellem de vekslende Aarstider, at iagttage Tegnene paa deres Kommen og Gaaen. Han sugede al den Lære af Naturen, som man kan faa gratis ved stadig at færdes i den og leve med den. Fuglene øvede tidlig stor Tiltrækningskraft paa ham; han gav dem selv Navne, baade de vilde og de tamme, han vidste, hvorledes de fløj, hvor de boede og hvad de levede af; han forstyrrede dem aldrig, men timevis kunde han sidde

langs Hækkerne, ved Mosen og inde i Smaaskovene ned over Bakkestrøget for at øve sig i at efterligne deres Stemmer.

En Dag, efter endt Høst, saa' han paa Gaardens Marker en høj, førladen Mand med en Taske over Skuldren og en Bøsse i Hænderne følge med varsomme og spejdende Skridt bag efter en hvid- og sortplettet Hund, som selv bevægede sig frem med stor Agtpaagivenhed.

Ulrik, der troede, at denne Hund havde gjort et eller andet og derfor skulde aflives, dukkede sig bag en Busk i blandede Tanker, halv nysgerrig, halv rædselslagen over det Drab, som skulde foregaa. Han havde hos sin Fader sét et Gevær med knækket Kolbe og havde faaet Brugen af et saadant Instrument at vide.

Saa svirrede en Flok Agerhøns i Vejret, der faldt et Skud og nok et, Hunden halsede, Manden sprang frem, klappede Hunden, tog de dræbte Fugle fra den og stoppede dem i sin Taske med alle Tegn paa Glæde og Fornøjelse.

Drengen kom hjem til Faderen og bad ham om et Gevær til at skyde Fugle med.

Invaliden lo, lavede Sønnen et Pusterør og anviste ham en Mergelgrav, hvor han kunde hente Ler til Kugler.

Ulrik var henrykt; han passede sit Snit, da Moderen var gaaet ud, og skar den store, dybe Lærredslomme ud af hendes gamle Skørt. Med denne Skydetaske, med sin Bøsse og sine Kugler sneg den unge Jæger sig ind i Kratskoven, hvor han med bankende Hjerte nedlagde en nydelig lille Blaamejse.

Han holdt Fuglen i sin af Jagtiver skælvende Haand og pillede Leret af dens Hoved. Den stakkels lille Skabning aabnede det ene Øje og gav nogle Spjæt med de smaa, fine Fødder. Da lod Drengen Fuglen falde og satte sig selv ned ved den og gravede med sine Negle et Hul i Jorden, hvori Slagtofret blev puttet; og der var et Oprør i hans Hjerte og en Graad, der vilde frem, som han aldrig havde kendt før og ikke kunde gøre sig Rede for, og først da han var kommen hjem og havde faaet en ordenlig Gennemgarvning af Moderen, der havde opdaget Ranet af Lommen, først da følte han nogen Lindring, og han lovede sig selv aldrig mere at skyde paa Fugle, men kun paa Rotter; thi disse Dyr, havde hans Fader sagt, burde Menneskene altid hade, da de endog havde spist et lille Barn i Vuggen.

Det blev imidlertid ikke til noget med Rotterne. De var ham for hurtige, eller ogsaa bed Leret ikke paa dem. Men en Dag saa' han en stor, graa Kat, som var kommen tilløbende, springe løs paa en lille, uforsigtig Musvit, der solede sig paa de nederste Grene af en Busk. At løbe ind og hente Pusterøret og sætte efter Røveren, var et Øjebliks Sag. Fuglen var bleven liggende blodig, sønderreven paa Gerningsstedet.

Jagten gik op over Gaardens Marker, lige op til Udhusene. Her maatte man anvende Forsigtighed. Katten slap ind ad et Hul, men Drengen lagde sig i Baghold. Noget efter kom en Grævlingehund løbende paa sine drejede Ben. Gengældelsesfølelsen var i dette Øjeblik saa stærkt oppe i Ulriks heftige Gemyt, at han besluttede sig til „for Smed at rette Bager".

Hunden hylede højt. En vægtig Haand faldt ned over Drengens Nakke.

Det var Manden paa Gaarden; den samme, som havde skudt paa Agerhønsene.

„Nu skal Pokker ... hvem er Du?"

Drengen sagde sit Navn.

„Naa; oven i Købet derude fra den Rede. Ja, saa skal Du ha' dine Kløl"

„Jamen, det var ikke Hunden, det var Katten ..."

„Løgn og Sludder. Saa' jeg ikke selv, at Du traf Ami lige i Snuden? Jeg skal lette Dig!"

Og derpaa fulgte en Dragt Prygl og en evig Forvisning fra Gaardens Huse og Vænger.

Ulrik kom hjem med sine Begreber fuldstændig i Vilderede. Han begyndte at tabe noget i Interesse for Fuglene og i det hele for levende Væsner. Men hans letvakte Fantasi trængte til Sysselsættelse, og han kastede sig nu over Vinden, Torden og Lynild, Regn, Solglimt etc.

Han var afvekslende frygtelig angst for og stærkt tiltrukket af Naturmagterne, som næsten blev hans eneste Omgang. Derhjemme havde han endnu kun liden Sans for den kaade og letfærdige Skæmt i Smutkroen; han hørte nok visse stadig tilbagevendende Ord, men tillagde dem ingen fornuftig Mening. Moderen undgik han helst, af et vist Instinkt, men de gamle Koner, som nu og da indfandt sig, lyttede han gærne til, og af deres løjerlige Snak, af deres Fortællinger i Skumringen, deres Husraad, deres undertiden hemmelighedsfulde Mumlen, lige saa vel som af Faderens halvforvirrede Udbrud, naar Flasken ovre paa Drejerladet var tømt, dannede han sig et Forraad af Ord, Lyde, halve Begreber, som han saa satte i Forbindelse med de Indtryk, Naturmagterne gjorde paa ham.

Saa kunde han under en stærk Tordenbyge ligge under et enligt Træ eller krybe sammen med nogle forskræmte Faar under en Hække ude paa Marken og raabe og skrige op til Tordenbragene, saa at de arme Dyr blev endnu mere forskrækkede over ham end over Himlens Artilleri. Han kunde ogsaa med Huen i Haanden løbe imod en stærk Storm og synge og huje, indtil han blev saa hæs som en Ravn. Og alt dette forskaffede ham en dyb, gaadefuld Tilfredsstillelse, som

han ikke vilde have byttet bort for — ja han kendte jo ingen Glæder andre end disse, den stakkels Dreng!

Ikke mindre uforklarlig Tiltrækning fandt han til visse Ting, som han uforvarende traf paa sin Vej: en død Muldvarp, en paa en underlig Maade afbarket Kæp, en sælsom Sten, en halv Hestesko. Disse Sager opbevarede han omhyggeligt, gravede dem ned og op igen med visse Mellemrum og satte saa deres noget forandrede Udseende i Forbindelse med hvad der just var hændet, enten en usædvanlig høj Grad af Beruselse hos Faderen, eller et usædvanligt Anfald af Hidsighed hos Moderen, for ikke at tale om andre mærkelige Ting, der forefaldt i Hjemmet og som lidt efter lidt lagde Beslag paa Barnets Gætteevne og Drengens halve Viden.

Af disse sin Ensomheds Forestillinger og Anelser fandt han sig pludselig udreven og hensat mellem andre Børn paa Skolebænken. Provsten havde været paa Visitats i Sognet, Skoletvangen var blevet skærpet, og den lille Vilde sad nu i Bur sammen med andre hel- og halvvilde.

Ulrik var skudt i Vejret, lang og knokkelstærk for sin Alder. Han mærkede straks, at det at være længere end de andre og tilmed have Haar af en stærk Farve, medførte visse Ulemper. Den første Dag fik han Prygl af de andre Drenge, fordi han stod dem i Vejen, uagtet han stadig flyttede sig. Den næste Dag fik han Prygl, fordi han ikke vilde dele sit Fedtebrød med dem, og den tredje Dag fik han Prygl af Læreren, fordi han, uvant som han var med at sidde stille saa længe indespærret, var falden i Søvn i det beklumrede Rum.

Saa faldt han paa at slaa fra sig iblandt Kammeraterne, og saa fulgte denne fortsatte Kamp, hvoraf det skulde vise sig, om han helt skulde underkues eller hævde sig sin Plads og delvise Ret iblandt de andre.

Helt blev dette i Grunden aldrig afgjort, thi han var for vaklende i sin Optræden. Undertiden lod han sig rolig kujonere, idet han af en vis dump Resignation opgav Modstand som unyttig; og saa fulgte der igen vilde Udbrud af Raseri hos ham, hvorunder han endogsaa slog en af de stærkeste Drenge halvt fordærvet, hvilket skaffede ham Luft for en Tid.

Læreren, der skulde indprente disse tresindstyve Drenge og Piger de nødtørftige Kundskaber, var en Mand allerede stærkt til Aars, udslidt af det ensformige Arbejde. Han havde giftet sig i en sen Alder og sad med en stor Børneflok at forsørge. Han smilede aldrig, straffede idelig, men med stor Upartiskhed; hans egne Børn fik samme Andel som de fremmede. Belønningen for særlig Flid var at blive sendt ud i Haven for at luge Bedene. Indtægterne af denne Have,

som han drev mønsterværdig, var et aldeles nødvendigt Tillæg til den Sulteføde, som kaldtes hans Løn.

Hans Udtryk var staaende; Hundetamp! til Drengene; Skarnstøs! til Pigerne. Børnene tog ham paa ingen Maade disse Betegnelser ilde op; de var, som Regel, vant til værre derhjemme fra.

Han brugte den Tobak, som han ivrig skraaede, til Kasteskyts oppe fra sin Pult ned imellem Bænkene. Dog var dette en mildere Form af Straf. Den trufne maatte bringe Kuglen, vaad som den var, tilbage til Læreren; den blev da stukket i Vestelommen for at hvile der og trække Kræfter til en fornyet Tyggen.

Her hentede Ulrik sine Kundskaber for Livet.

Han lærte forholdsvis hurtigt at stave, skrive og læse indenad. Regnekunsten var og forblev ham derimod en Gaade. Men da han kom til Versene, og navnlig da han fik med en lille Bibelhistorie at gøre, hvis mest tiltalende Fortællinger var lempede for Børnenes Begreb i visse letnemmende Rim, saa hvilede han ikke, før han kunde dem omtrentlig udenad alle; og helt glemte han dem aldrig.

Der var i Skolestuen ovre paa Pigernes Side et lille blegt, daarligklædt Barn med lyst Haar og store, blaa Øjne, som laa dybt under fine Bryn. Denne lille Pige kom han til at se paa en Dag, og siden efter kunde han ikke faa Øjnene fra hende. Hun havde en lang Vej, næsten en halv Mil, til Skole, og hun var spinkel og svag. Det kom snart ud iblandt Skolebørnene, at hun boede hos sin „Moster", som for Betaling havde taget hende af Moderen, der tjente oppe i Byen som Pige. Ulrik fik kun saa meget større Interesse for hende; han vidste selv ikke hvorfor, kan være at han allerede da følte sig berørt af den megen Snak om sin egen Moder. Han gik hende et langt Stykke i Møde om Morgenen og fulgte hende næsten hjem om Eftermiddagen, bar hendes Tavle, forærede hende et Muldvarpeskind og en mærkelig Sten, men iøvrigt snakkede de ikke meget sammen; hun var meget sky og han var ikke stort talende.

Hun hostede meget den hele Sommer, og den følgende Vinter hostede hun forskrækkeligt. Om Foraaret døde hun.

Da Ulrik i Skoletimen fik dette at vide, lagde han Hovedet ned i Hænderne og hulkede krampagtigt.

„Naa, din Hundetamp, hvad flæber Du for?" lød Lærerens Stemme.

Drengen svarede ikke. Smerten inden i ham var uhyre. Han blev kaldt op til Pulten og fik Prygl; han fik Prygl derhjemme af Moderen, fordi han hverken vilde spise eller tale, og da han gik over til Faderen for at betro sin Sorg til ham, fandt han ham bevidstløs paa sin Bunke Høvlspaaner.

En Ugestid efter drev han omkring og kom op paa Sognets Kirkegaard. Dér fandt han henne i Udryddekrogen en lille frisk Grav, ikke stort større end et Muldvarpeskud. Han kastede sig ned paa Jorden

og syntes, at han skulde løses op i Bedrøvelse og Savn. Han havde en af sine største Skatte hos sig, en stor, gul Glasperle. Denne borede han hastig ned i den løse Jord og saa hviskede han: „Farvel, Marie!" og gik hjem.

Undervejs opstod der i hans Hoved en Melodi; sandsynligvis har det været en Blanding af en af Faderens Soldaterviser og Morgensangen i Skolen. Uvilkaarligt føjede han Ord hertil, og disse vedblev han at stille om og gentage, indtil de blev staaende; og saa græd han af Rørelse over, hvad han selv sang. Det var det smukkeste, syntes han, som han i sit Liv havde hørt.

Den lille Marie er borte
Og lagt i Jorden den sorte,
Men vi skal sés hos Vorherre om lidt,
For dér er det bedre end her.

Da han kom hjem ud paa Aftenen, var der stor Lystighed inde i Stuen. Moderen sad paa Skødet hos en af de mest berygtede Gaardmænd dér i Egnen; de skaalede med store Spølkummer fulde af sort Kaffe og Brændevin, og Drengen skulde drikke med. Han vægrede sig og blev smidt ud. Han kunde gaa over og ligge hos Faderen! blev der sagt.

Det gjorde han ogsaa, og dér paa Høvlspaanerne formede han sig endnu et Vers efter en lidt ændret Melodi.

Den lille Marie er oppe i Himlen
Blandt alle Englenes Hære,
Saa beder jeg Vorherre den kære,
At han ikke lader hende lide nogen Nød.

Og han føjede til, inden han lukkede Øjnene:

Og ikke lader hende hoste saa slemt.

Men da han savnede et Rim her, forandrede han det til:

Og giver hende sit daglige Brød.

Efter denne Tid fandt han det ofte bekvemmest at sætte sine Tanker i Vers, men da han ikke tænkte sig Muligheden af, at sligt kunde skrives ned, saa glemte han hurtig, hvad han saaledes digtede.

Der kom en Hjælpelærer til Skolen, og Ulriks poetiske Anlæg fik herved et Stød frem, samtidig med at hans religiøse Begreber, der

hidtil var gaaet snorlige efter den lille Bibelhistorie og Salmeversene, undergik en Forandring. Andenlæreren var en Sværmer, og en fanatisk Sværmer, for den nordiske Old. Dens Guder og Helte, dens Slagord og Sindbilleder løb ham bestandig paa Tungen, og det tjente ham ikke mindst til Retfærdiggørelse, at hans egne Forestillinger om Livet og Virkeligheden var ligesaa forvirrede, som efterhaanden Skolebørnenes blev det.

Han yndede at begynde med en frisk Morgen- og Opsang i denne Stil. Saaledes f. Eks.:

Lys-Fugl stiger i Morgen-Gry
Og ser hun sig ud saa vide,
Ud over Skove og Marker og By;
Ej! nu blev rød hendes Side.
Solen bryder af Taager frem
Og farver de fjerneste Himle,
Lys-Fugl vaagner i Dagmoders Hjem
Og hilser det straalende Gimle.

Det var noget for Ulrik. Disse mange nye og stadselige Ord, hvori man efter Forgodtbefindende kunde lægge en Mening eller lade være, opfyldte ham med den mest brændende Lyst til Efterligning. Og hertil kom Fortællinger om Thor og Loke, Thurser og Jætter, om Gorm den gamle og Saxo Grammaticus, Vagn Aagesøn, Stærkodder og Ejnar Tambeskælver. Det løb rundt i hans Hoved, men frembragte forinden en behagelig Fornemmelse af, at Livet væsentligst bestod i at gaa paa en Landevej med en tyk Kæp og prygle alle dem, som man kunde overkomme.

Der var ellers, selvfølgelig, ikke Tale om noget Samkvem med denne Lærer, lige saa lidt som med den gamle. Den yngre levede i sin Forestillingskreds og dernæst stærkt optaget af en Kærlighed til en Gaardmandsenke. Han vilde sikkert være bleven forbavset, om Ulrik havde forelagt ham en Række Spørgsmaal, Hedenskab og Kristendom imellem. Og dog brødes hos den halvvoksne Dreng disse Modsætninger og Modsigelser i fuld, forstyrrende Kraft.

Saa kom Konfirmationstiden. Præsten i Sognet overlod Skolen af ganske Hjerte hele Forberedelsen. Han var en høj, før, hvad man kalder „Levemand“ med en smuk, krum Næse, Haaret i Krans som Tonsur om den blanke Pande, røde Kinder og skælmske Øjne. Han var gift med en virkelig Komtesse; hans Frue var nu svagelig, han selv nød alle en god Konstitutions Velsignelser og dertil Renterne af en ikke ubetydelig Kapital. Ægteskabet var barnløst. Der gik det Sagn om hans Arbejdsværelse, at Gulvet under hans Lænestol skulde

eje en Klap, og at denne Klap førte til et Rum, hvori der stadig henlaa Vinflasker paa Is og Daaser med henkogte Sager. Men Sagnet overdriver altid. Den velærværdige var næsten altid inviteret ud, og han var desuden ikke den Mand, som krøb i Skjul med noget; han sad sikkert nok, hvor han sad, og ved hans Bord blev der sørget saa godt for ham, at han ikke behøvede nogen Efterslurk under sine Studeringer.

Vel forberedt fra Skolen, med sine Ramser i den ønskeligste Orden, men stadig med Loke liggende paa Lur bag ved Thor inden i sig, blev Ulrik bekræftet i sin Barnetro af denne Mand.

Den højtidelige Akt i Kirken gjorde et dybt Indtryk paa Knøsens Fantasi, og han sneg sig om Aftenen til at nedskrive sine Tanker i Vers, der var en tro Afspejling af Formiddagens Salmer.

Saa var det, at Faderen forsvandt derhjemme fra. Han havde nogle Aftener i Forvejen til Sønnen ladet falde Vink om, at saadan som det nu gik, holdt han det ikke længer ud; man havde dog baade Ære og Skam i Livet, men der var andre, som ikke havde det; og selv om han drak, saa holdt han sig dog paa sine egne Enemærker, men der var andre, som — nok sagt! Og saa sang han sin gamle Soldatervise:

> Soldaten gaar i Kongens Tøj,
> Naar Bonden gaar og vender Møg.
> Soldaten drikker, hvor han vil,
> Og Kongen giver Penge til.

Og dernæst erklærede han det for sin faste Beslutning at stikke af.

„Saa gaar jeg med Dig, Fa'r!" sagde Sønnen.

„Nej, Du gør ikke, min Dreng. For naar vi begge to render vores Vej, saa gør naturligvis Kællingen Paastyr, og saa skikker de Brev efter os. Men en Drukkendiderik som mig er der ingen, som skal ha'e Bud efter. Og lad mig nu se, at Du arter Dig vel, nu da Du er bleven voksen og skal tjene for sit Brød. Naar galt skal være, saa hold Dig hellere til Fruentimmer end til Flasken. For Du vil snart lære, at de fleste Kvindfolk er daarligere end som Du selv, og saa vil Du blive ked af dem. Men Flasken vil Du aldrig blive ked af, og saa vil den blive din Ulykke til sidst!"

Ulrik svarede intet herpaa, da han ikke, trods det givne Eksempel i Hjemmet, endnu havde nogen Praksis at slutte efter; og han var ikke kommen saa vidt, at han dømte om Tingene ad teoretisk Vej. Han mente, at man foreløbig kunde sove paa Beslutningen.

Invaliden nikkede hen for sig, men samme Nat forsvandt han med sit stive Ben, efterladende en tømt Flaske og en hel Del halvfærdigt

og bestilt Arbejde op til Gaarden. Man mente, at han nok vilde komme tilbage. Men han kom aldrig tilbage.

Ulrik fik Plads som Dreng paa Gaarden. Han var velbygget og velvoksen; der var intet ondt paa ham at sige, han gjorde sin Gerning, var noget mut og indesluttet, af og til med nogen Lyst til at disputere. Men Karlene drillede ham stedse med Hjemmet; han vidste intet at sige, hverken til Hjemmets eller sit eget Forsvar, og aad Harmen i sig. Som bekendt er Drilleri en national Skødesynd hos os og burde egenlig opføres blandt Dødssynderne. Der er altfor mange, som lider derunder; enkelte gaa endogsaa til Grunde derved.

Pigerne drillede ham ogsaa paa deres Maade. Han var dem for tilbageholden, og der var dette noget over ham og i ham, som gjorde, at de vilde have fat paa ham. Saa sejrede en af Malkepigerne, der havde vist ham mest Venlighed og aldrig havde omtalt Moderen.

Det er vanskeligt at tale om Forførelse iblandt dette Folkefærd, hvor Hjertet kun yderst sjældent er med i Spillet, og hvor Tingene daglig kaldes ved deres Navne og hvor Naturen evig og uforanderlig gaar over Optugtelsen. For hans Vedkommende, som den yngre og uerfarne, skete der kun det, at han, saa snart hun havde udkaaret ham, kastede hele sit urolige og indestængte Hjertes Trang til at holde af og hengive sig over paa Pigen. Hun holdt sig til Verdens Gang og Tingenes materielle Ydre, gav ham med største Beredvillighed Andel i sin Middagssøvn og lo for Resten ad hans i sig selv uforstaaelige og dunkle, om end glødende Ord baade i Vers og Prosa. Hun saarede ham derved føleligt, og han vendte sig snart fra hende fuldstændig ligegyldig.

Til en lille tolv-tretten Aars Pige, der vogtede Smaakreaturet, vendte han sig derpaa. Hun var bleg og spinkel med store blaa, dybtliggende Øjne. Hendes Navn var Ane, men han kaldte hende Marie og delte sin Mellemmad med hende. I Folkestuen begyndte da Drilleriet igen; man kom med plumpe Hentydninger, og en ung Karl sagde en Dag i alt andet end forblommede Ord, hvorledes man mente at Ulriks Interesse for den lille Tøs skulde forklares.

Invalidens Søn rejste sig, ligbleg af Vrede; han holdt sig et Øjeblik for Brystet; denne Raahed forekom ham endog at trampe paa de døde. Saa rev han hurtig som et Lyn sin Træsko af og kløvede Bagvaskerens Øjenbryn, Næse, Overlæbe og Hage.

Dér laa han!

De andre Karle tvang Ulrik til at rømme Gaarden, skønt Pigerne holdt paa ham. Saa meget mere Grund var der for Karlene til at blive af med ham.

Han var anden Gang forvist fra det Sted, hvor hans Moder muligvis, hvis hun var forbleven i sine Rettigheder, kunde have nyttet

Samfundet med sin Ordenssans, sine raske Arme og sine allesteds nærværende Øjne.

Han kom igen hjem til hende. Hun var bleven stærkt oppustet i Mellemtiden, uordenlig, dobbelt saa opfarende som før, men undertiden med lange, sløve Pauser, som om hun havde tabt Hukommelsen eller ikke gad bruge den. Han kunde ikke ret længe holde det ud derhjemme; nu da han vidste saa meget, som han vidste, kunde han ikke se rolig paa Lystigheden og Letfærdigheden om Aftenerne, og han valgte af egen fri Vilje det forladte Huggehus til at sove i om Natten.

Saa fik den almægtige Husholderske hos Præsten ham opspurgt. Man skulde bruge en flink Karl til Pasningen af den store, smukke Have. Gartneren var gammel og aflægs.

Ulrik medbragte fra sin Skoletid i hvert Fald en Del Praksis i sin ny Bestilling. Den forrige Karl, en ung Svensker, var løben væk med adskilligt af Hr. Pastorens Linned og havde i sit Hastværk glemt at aflevere et Dusin Sølvgafler med Fruens naadige Vaaben og Navnemærke, som var anbetroet ham til Pudsning.

Ulrik viste sig flink i sin Gerning og af en prøvet Redelighed i de Udenomsbestillinger, som man lidt nølende overdrog ham. Fruen var stedse lidende; Husholdersken holdt det hele i sin Haand. Denne Haand var stor, blød og lasket, som den gode Dame selv. Ulrik mærkede snart, at han stod højt anskrevet hos hende. Det kostede hende imidlertid større Vanskelighed, end hun rimeligvis havde tænkt sig, at vinde ham helt, men omsider sejrede hendes vedholdende Venlighed. Han gik dér stedse og tørstede efter Menneskers Godhed; han havde allerede set saa meget slet, at det ikke faldt ham ind at gaa i Rette med Arten af de Forpligtelser, han paadrog sig ved at være Genstand for denne Godhed. Hans Hjerte var Voks — som det saa smukt hedder om Liden Gunvers — og der er for den Sags Skyld ikke det fjerneste til Hinder for, paa den Tid af hans Liv, at fortsætte for hans eget Vedkommende: „hans unge Sjæl var prøvet Guld". Han attraaede intet varmere og dybere end Næstens Kærlighed.

Og Præstens Husholderske var meget kærlig.

Hun opdagede snart hans hidtil saa godt som utilfredsstillede Trang til Læsning, og hun tog ham med en Dag op paa Loftet, hvor der i en Krog laa en stor Dynge Bøger og Papirer. Præsten havde holdt Udrydning fra sit Studereværelse, begrundet i en kritisk Ytring, der var faldet fra en Embedsbroder. Her laa stift hæftede lange, smalle Føljetoner, udklippede af selv de større Hovedstadsblade, der ikke undse sig for at kapre Abonnenter ved overdrevne, gyselige, eller endog skandaløse Sensations- og Forbryderromaner, som den velærværdige læste om Aftenen for at falde i Søvn, og Fruen om Formid-

dagen for at fordrive sin Hovedpine. Her var et helt Jordansk Oversættelsesbibliotek af Nonsens og Vanvid, Gift og Smuds; desuden Bøger i fremmede Tungemaal, men med tydeligt talende Kobberstik; en hel Visesamling med endnu mindre tilslørede Træsnit; og mellem alt dette Skrabsammen, ligesom Perler paa en Mødding, adskillige store, evnerige, dristige og rebelske Forfatteres Værker, der ikke havde været saa heldig at finde Naade for den strenge Embedsbroders Øjne.

Den gode, kærlige Husholderske skulde ikke have vist Ulrik op paa dette Loft, dels for sin egen, dels for hans Skyld.

Jo hedere han blev ved Læsningen af alt dette, jo køligere blev han overfor Præstens Husholderske. Det var hans Fantasi, der stadig var hidsig paa Næring; hvad brød han sig nu om en Kvindsperson, der var saa virkelig, som hun var, og som var ham besværlig ved sin Fedme og ved sin Overhængen. Hun mærkede, at han begyndte at glide fra hende, men det var for sent. Hun gik til Præsten og klagede over, at Havekarlen var bleven efterladen; han læste saa meget.

„Ih hvad!“ udbrød Pastoren smilende og strakte sig i Lænestolen, hvor han netop fik en fransk Roman til Livs af den i Hovedstadspressen forfulgte Slags, som ikke kommer i Fraklipningsføljetonen.

„Hvad læser Deres „Ven“, om jeg tør spørge?“ vedblev Pastoren, idet han kneb Øjnene sammen og lagde sit Kristian-den-ottendes-Hoved paa Skraa.

Den gode Dame pillede lidt forlegen paa sin hvide Forklædesmæk, hvorunder Barmen hvælvede sig som en Globus. Hun maatte frem med, at hun selv havde hjulpet ham til Rette oppe i Udryddebunken.

Den gode Præst lo.

„Naa, velbekomme ham — og Dem, Jfr. Nærum!“ Hvorpaa han læste videre i „La faute de l'abbé Mouret“. Audiensen var forbi.

Og dog holdt den velærværdige sin Havekarls Skæbne i sin Haand. Endnu paa dette Punkt kunde Ulrik ved en venlig og fast Raadgiver, ved maaske blot at læse én god Bog, der svarede til hans Udvikling, være bleven draget ind under deres Kreds, hvis Evner og Arbejde kommer Samfundet til Gode. Thi hans Hjerte var af Voks.

Ens Skæbne plejer at bygge sig Rede et eller andet Sted, somme Tider paa en iøjnefaldende Plads, somme Tider i en Krog, hvorfra den saa synger sin Varselsang for vort Liv. Ulriks Skæbne havde bygget sin Rede paa Præstens Loft. Da ingen andre Toner lod sig høre for ham, saa gik han i den Retning, hvor Lokkefuglen sang.

Det brusede igennem hans Hjerne og sydede ham i Blodet under Iagttagelsen af al denne uforenelige og ufordøjelige Føde. Det var endda ikke det utugtige, der spillede størst Rolle. I saa Henseende

er en Gymnasiast i Købstadskolen eller en ung Student værre faren end et halvvildt Naturbarn, der allerede har nogen Erfaring og tidlig er bleven vænnet til at betragte Livets forskellige Funktioner paa nært Hold uden at fristes af, hvad der gemmes bag Sløret. De yppige Skildringer vakte hos ham kun Eftertanke om den Magt, som han nu maatte indrømme sig selv, at han besad overfor det andet Køn. Dette var farligt nok. Men han var saa ung endnu; han tragtede stadig snarere efter at hengive sig, end efter at erobre. Værre var alt dette hemmelighedsfulde ved de begavede og skønt udrustede Forbrydere, den Magt, de naaede over Samfundet, det at de kunde kæmpe sig op fra Mørke og Foragt til at triumfere over alle de Medmennesker, der ret beset i Grunden var de slette. Imidlertid, han var hverken havesyg eller blodtørstig. Forbrydelsen som Erhvervskilde fløde ham forbi uden at tilstænke ham med sine ætsende Draaber. Nej, det var et mørkt og vildsomt, Foragtens og Overlegenhedens Blik paa alle Personer og Forhold, som han indsugede sig gennem alt dette tilsammen. Hans Iagttagelsesevne blev skærpet i en ganske bestemt Retning, hans Kritik, som allerede havde sine Forudsætninger fra Hjemmet af, blev ubarmhjertig nøjeregnende; og naar han nu lod sit Blik glide hen over hele Egnen, hele Sognet, den nærliggende By, Købstaden, hvor han ofte havde Ærinder fra Præstegaarden, og naar han sammenholdt alt, hvad han saa', med alt, hvad han vidste, ja saa havde han en vid Tumleplads nok for sit Livssyn. Præstens mørke Loftsrum havde indeholdt Gløder, som brændte i hans Sjæl. Det var den Oplysning, som han fik at gaa med ud i Livet.

Paa denne Tid døde hans Moder oppe paa Sognets Sygehus, eller rettere, hun var saa godt som død, forinden man bragte hende derop. Dødsaarsagen var et hjemmestrikket, bredt, blaat Strømpebaand, af den Slags, som Bondefruentimmer snære en halv Snes Gange under et fyldigt Knæ. Her var Baandet for en Fejls Skyld lagt om Halsen.

Rygtevis hed det sig, at Doktoren vel havde erklæret sig bestemt for Selvmord — i Modstrid med en anden Antagelse — men tillige ytret, at det var en heldig Indskydelse med dette Strømpebaand, da Patienten ellers upaatvivlelig var død af en ubehagelig Sygdom.

Der blev snakket en Del herom i Sognet. Hvorledes Konen havde levet, det blev nu paany fremdraget ved hendes uhyggelige Død. Ingen talte om, at det næsten var et „russisk" Giftermaal dette, der var kommet i Stand for en Snes Aar siden. Ejeren af Gaarden, paa hvis Mark Huset laa, var forlængst inde i Amtsraadet og havde i to forskellige Sessioner siddet i Tinget, væsenligst støttet af Herredsfogden. Nu faldt hele Vægten af Uhyggeligheden tilbage paa den eneste, der burde være forskaanet, paa Sønnen, som ingen kunde sige

noget paa, men som ikke desto mindre nu var Søn af en bortløben og en hængt!

Ulriks Stilling i Præstegaarden var umulig. Selv Husholdersken gav med et Suk efter for Trykket rundt omkring fra.

„Vi kan dog, ved Gud, ikke have det Menneske i vort Brød ...!" havde Fruen ytret, medens hun laa paa Chaiselongen og afvekslende læste Føljetonen og Lederen i Godsejernes Organ.

Saa blev Havekarlen sagt op.

Han svarede intet. Han modtog sin Løn, tog sin blaa, tætsluttende Vadmelsfrakke paa, som fremhævede hans ranke, velbyggede Figur, følte til det krusede Kindskæg, som begyndte at lade sig se oppe ved Ørelappen, og gik forbi Husholderskens Vindu med en Gestus, som han allerede nu havde lagt sig til, en kæk, udfordrende.

Husholdersken bøjede Hovedet og lod en tung Taare falde ned i den Hummersalat, som hun tilberedte til Frokostbordet.

Han spadserede op til Byen, der laa oppe paa Højderyggen i Landskabet. Han vilde søge sig en Plads eller more sig, han vidste ikke rigtig selv hvad.

Paa det Værtshus, hvor han søgte, havde for nogle Dage siden en Hundedressør, Linedanser, Elektrisør og stærk Mand indlogeret sig for at give „Gæsteforestillinger" i Byen, nemlig de samme, som han alt havde haft den Ære at give for de k. k. Hoffer i Wien, Petersborg, Afghanistan og Baden-Baden. Ved Manden var der i sig selv intet mærkeligt frem for adskillige af hans Kolleger, men han havde en Datter, hvis Skønhed gjorde et dybt og alvorligt Indtryk paa Ulrik. Han havde hidtil, naar undtages hans aldeles sværmeriske Interesse for den lille Marie og hendes Billed i den lille Ane, været den, som var bleven efterstræbt og havde givet sig. Her betoges han selv aldeles, pludselig, overvældende. I denne lille, buttede, men elegante Figur med de kridtede Arme, de skinnende hvide Tænder, Øjnene, der var blanke som Staal med den samme kolde Glans som en dragen Kniv, de ganske smaa Fødder og den ungdommeligt runde, drejede Læg, i denne „den slappe Staaltraadlines frit udsvævende, attenaarige Sylfide" følte han med et, at Skæbnefuglen atter havde opslaaet sin Rede og sang ud til ham gennem to smaa, lidt blodløse, men yndigt buede Læber i et ikke ganske korrekt, men derfor lige tillokkende Sprog.

Han var under Læsningen bleven opmærksom paa sin Magt. Han forsøgte at udbytte den her. Total Afvisning. Saa gik han til den stærke Mand og spurgte ham, om han ikke behøvede en flink Oppasser til Pudelhundene, de to haleløse Aber og Garderoben, hvortil hørte en Lirekasse.

Den stærke Mand tørte Draaberne fra det trettende Glas Øl af sit

Fipskæg og strakte sin Lammefjerding af en Haand ud, hvori Ulrik deponerede tre Femdalersedler som „Kavsjon". Sagen var i Orden.

Før Afrejsen fra Byen foretog den ny Oppasser sig et bestemt Skridt udad til. Kærlighed kan avle Satire, ligesom Had kan frembringe Idyller; det er Stødet, Tilskyndelsen, hvorpaa det kommer an.

Ulrik havde en Regning at opgøre med Sognet, og han skrev, Aftenen forinden sin Bortrejse med den lille Trup, oven paa den klogeste Pudels Bur følgende Poem, der under stor Jubel blev foredraget i Skænkestuen blandt Landslagtere, svirende Parcellister og Smaahaandværkere, og som Dagene efter i mange Afskrifter spredtes vide omkring.

Et noget sammentrængt Uddrag heraf maa være tilstrækkeligt.

Jeg tror nok, de drikker i det hele F—ske Sogn,
Undtagen de Bæster, som sættes for en Vogn,
Om Præsten ikke drikker, saa æder han dog vist
Og kalder sig alligevel en rigtig god Christ,
Og Sognefogden véd man, han er det største Nul,
Han taler kun i ædru Stand, men er bestandig fuld,
Naar Pigerne ej drikker, saa véd jeg hvad de gør,
En Karl jeg aldrig kendte, hvis Hals var stadig tør,
Det lærer nu de Børn fra deres Moders Bryster,
Og hvorfor mon den gamle Mand paa Haanden stadig ryster?
I Byen drikker Herredsfogden saa det kan forslaa,
Og Doktor og Apoteker gør de ej ligesaa?
Men Damerne de danser og majer sig ud,
Og Koner er der nok af, men ingen Jomfru-Brud,
Saa snakker de saa ondt om hinanden paa deres Bag,
De sejler alle under det falskeste Flag,
I Kirke gaar de stadig hver Søndag paa Slet,
Men gør den hele Uge igennem intet Ret,
Ja Gilder at gøre er Byen nok i Stand,
Men skylder gør de alle sammen Gud og Hvermand,
Det skal mig ikke undre, om Fanden vil dem ta'e,
Vorherre, er jeg vis paa, han vil dem ikke ha'e. —

Var nu end disse Slag gennemsnitlig saa stærke, at de oftest traf ved Siden af, saa lagde man selv hist og her lidt til eller trak lidt fra, og nu og da kunde man give Udfaldet en bestemt Adresse, hvorved Digtets Popularitet voksede i utrolig kort Tid. Intet er Menneskene som Regel saa vrede paa som Satire, og intet formaar som Satiren at bane sig Vej gennem alle Samfundslag. Paa Landet er man desuden nøjsom.

Forfatteren domfældtes enstemmig, men Afskrifternes Antal øgedes, og en saadan fandt ogsaa Vejen til Præstegaarden.

„Se se!" sagde Pastoren og lo over Ubehjælpsomhederne og morede sig over Indignationen. „Den Gartneraspirant var nok ikke saa ilde endda. Ret betænkt burde man vel have taget sig af hans videre Uddannelse! Hvad mener Du, Nathalia, en Naturpoet udgaaet fra Præstegaarden? Det klinger dog mindst lige saa godt, som den Haandværkssvend, de for nogle Aar tilbage fik pousseret frem ...!"

„Men Gerhard!" læspede Fruen paa Chaiselongen. „Hvor kan Du, en Verdensmand — en Præst ...! og tænk saa denne skrækkelige *canaille*, som man maatte vedkende sig at han var kommen af. Jeg gyser!"

Imidlertid drog Satirens Forfatter paa Gæsteforestillinger omkring fra By til By. Han led gennemgaaende Nød og blev i det utroligste hundset af Dressøren, den stærke Mand, indtil han ved en Lejlighed opdagede, at han selv med sin sunde og hærdede Krop, hvori han kun til Maade hældte Spiritus, magelig kunde tage det op med den laskede Kæmpe. Værre var det med Sylfiden. Hans Kærlighed til hende kujonerede ham aldeles. Han tømte denne Passionens Kalk helt til Bunden. Hun var saa gennemfordærvet, som en paa slap Staaltraadsline frit udsvævende Sylfide kan blive det. Ikke saaledes, at hendes Lidenskaber ødelagde hende. Tværtimod, hun syntes ingen at besidde. Forholdet mellem hende og „Faderen" — han var dog forhaabentlig ikke ganske hendes Ophav — var betænkeligt nok, og Ulrik led maanedlange Kvaler derunder, indtil han som sagt overvandt Kæmpen i en ganske almindelig Nævekamp. Saa tilstod hun den sejrende sine Gunstbevisninger, men samtidig lod hun ham holde Lyset ved alle mulige Lejligheder, hvor hun mere og mindre frit spøgede med de Kavalerer, nærmest i Opvarter-, Vognmands-, Slagter- og Officerverdenen, der rundt omkring gjorde hende deres Kur. Ulrik stod paa sin Ret som erklæret Ven og Tilbeder, men hun saa' paa ham med sine Øjne, saa kolde som blankt Staal, skød Spidsen af sine smalle, buede Læber frem, og sagde:

„Naadda!"

Saa faldt hun ned ad den „slappe", og stødte Hoften farligt. Dressøren havde gjort daarlige Forretninger og lod hende blive liggende i et Aflukke af et Vognmandsskur. Ulrik blev tilbage hos hende og plejede hende. Han sang om Aftenerne lystige Viser i de smaa Skænkestuer for at tjene til hendes og sit eget Ophold. Hendes Tilstand forværredes, der gik Inflammation i Leddet med Bylder over Lænderne; hun laa i Saar og vaandede sig i Pine, hun led forfærde-

ligt og har rimeligvis afbetalt al sin Skyld i Livet herunder. Lige til det sidste var hun vrippen og urimelig som et Barn imod ham. Naar hun kunde trække Vejret for Smerter, skændtes hun med ham om Aarsagen til Faldet. Hun paastod, at han ikke havde smurt hendes Saaler med Kridt, men med Pibeler. Da hun mærkede Dødens Komme, veg for et Øjeblik den haarde Glans i Øjet; hun trykkede hans Haand med sin egen magre, afpillede, og hviskede: „Du har alligevel vaaren den eneste, som har væt go' imod mig. Vil Du kysse mig endnu en Gang?" Og saa døde hun.

Han bekostede hendes Begravelse ved at optræde som Behændighedskunstner, Visesanger og Bugtaler paa Markedet, som netop holdtes i de Dage dér i Ravnekrogen. Saa kom han med en Skipper til Hovedstaden, hvor han blev taget til Soldat. Snart gik han paa Kasernen under Navnet „Dægteren". Men da hans Viser paa den ene Side laa for højt for Hovedstadsvittigheden og da han paa den anden Side ikke vilde gaa tilstrækkelig lavt ned i Gemenheden for at træffe Kammeraternes og Korporalens Smag, saa haanede man ham for Fremtiden. Han blev da mut og indesluttet som før, hvilket som bekendt er en utilgivelig Forseelse i Kompagniet. Underkorporalen sagde en Dag tænderskærende til ham:

„Jeg skal huske Dig, din storsnudede Kommediantspiller!"

Der blev et Klammeri paa en Knejpe, hvori Ulrik tog de svageres Parti og brusede frem i hele sin tilbageholdte Heftigheds Styrke, Ridderen fik mørk Arrest og den sorte Kokarde, og da Tjenestetiden var omme, sendtes han hjem til Sognet med Tvangspas.

Der var i disse Aar hændet saa meget for ham, at han havde glemt Satiren. I Sognet, hvor intet hænder, glemmes intet. Vrede Blikke, Mistillid, Afvisning over alt. Han blev da ved nogle gamle Hovedstadsforbindelser Kolportør af gyselige Romaner, Spaabøger, Hjerternes Trøst, unævnelige og unavngivne Viser. Den Gang florerede den yppigste Gren af hin Literatur, som senere er søgt modarbejdet, uafgjort med hvor megen Indflydelse ned igennem Dybderne.

Han var endnu stadig velsét af Kvinderne rundt omkring, hvortil ikke lidet bidrog en efterhaanden udviklet Tilbøjelighed hos ham til at „tage sig ud" ved halvt tilslørede Meddelelser om sit mellemliggende Liv. Gjorde han det ikke værre, saa gjorde han det heller ikke bedre.

Med Mandfolkene levede han gennemgaaende paa halv eller hel Krigsfod, og nu og da stod der en Bataille.

Men i ét Slag forandredes det hele.

Hver Gang han fik en ny Sending Romaner og Viser til sin Taske, kastede han sig selv først over dem og slugte dem bogstavelig. Man kunde i nogenlunde godt Vejr se ham siddende ved Landevejsgrøften

fordybet i et Bind med kanarigult eller skinnende rødt Omslag. Om han da ikke gjorde nogle Forretninger den Dag, hvad sagde det saa? Forretningen gik endda!

Saaledes havde han en sen Høstdag, hvor allerede store Hæs garnerede Bøndernes Gaarde, siddet i Nærheden af den bekendte Avlsgaard fra hans første Ungdom. Manden derinde var lige haard endnu, og mange var de Folk, som forlod hans Brød med garvet Skind. Sidst havde han jaget to Svenskere paa Porten.

Ulrik havde siddet og læst, indtil Mørket faldt paa. Han blev ved at ligge og døse, idet store, halvforrykte Tanker, Æventyr, ufuldbaarne Beslutninger eller gamle bitre Minder boltrede sig efter Sædvane i hans Hjerne. Han troede at se et Par Mænd luske omkring ved de høje Stakke tæt bag ved Ladebygningen, men han var for optaget af sine Drømmerier, og til sidst faldt han virkelig i Søvn og drømte om den lille Marie, om sin hængte Moder, om Faderen, som var bleven General i Tyrkiet, om Sylfiden med den brudte Hofte, om sig selv, som havde lært at flyve og som ejede mange Kister Guld i et underjordisk Fængsel, hvor der vrimlede af bloddryppende Tyve i tressede Kjoler og hvor der lugtede af ... Han vaagnede halvt og syntes virkelig at spore en stærk Lugt; men han faldt atter tilbage til sine Drømme, thi han vidste, at der var en Prinsesse, som skulde befries, en fransk Finansmand, som skulde bestjæles, en russisk Fyrste, som han skulde arve, og en foregiven svensk Baron, som han skulde dræbe i en Duel inde i en pragtfuld Sal, hvor der brændte den bekendte knitrende Romanild i Kaminen.

Han sprang op. Han saa' Ild lige for sig. Han gned sine Øjne; ja virkelig: de nærmeste Stakke og Ladebygningens Tag stod i Flammer, og Vinden, som havde rejst sig, drev allerede Luer, Røg og Gnister bort fra ham lige over mod Staldene paa den modsatte Side af Gaarden.

Han hørte Raab og Larm; han fo'r uden omkring Laden og kom ind i Gaarden, hvor alt var Røg, Raaben paa Vand, Eder og ikke Spor af Kommando. Da gik der en stor og stærk Tanke igennem ham, hvori han vistnok følte sig selv som en Helt, der skulde vise sig, men hvori ogsaa en *Mands* Beslutning om at være nyttig og virksom drev ham frem tværs igennem den raadvilde Mængde, ind i den antændte Hestestald, tumlende mellem de sparkende Dyr, drivende dem ud, ind i Kostalden, ud og ind gennem Røg og Damp og Hede, indtil han, skoldet i Ansigtet, med forbrændte Klæder og smertende Hænder maatte sætte sig paa Vaaningshusets lave Stentrappe, hvor hans Moder var gaaet ud og ind og han selv havde faaet Prygl som Dreng.

Besætningen var reddet paa en gammel Griseso nær, som havde taget den heroiske Beslutning, ikke ulig en vis Sagahelt, at ville indebrændes med sine Børn.

Manden for det hele var fraværende paa en Agitationsrejse dels for Regeringens politiske Program, dels for en lokal Sparebank oppe i Købstaden. Man har Lov til at formode, men man kan ikke med Bestemthed paastaa, at det vilde være gaaet lige saa godt, om han selv havde været aktiv Brandofficiant paa Stedet. Branddirektør var han i al Fald i Forvejen.

Da Ulrik vaagnede den næste Morgen i det Værelse, der var bleven overladt ham, fandt han udenfor sin Seng et nyt Sæt Klæder, han fandt sine vablede Hænder indsmurte med Grønsæbe og sig selv som Sognets erklærede Løve. Netop, at det var *ham*, som havde gjort dette, øgede hans Glans.

Der var kun det uheldige herved, at det kom for sent for hans Vedkommende. Ulrik var i den Alder, midt imellem tyve og tredive, hvor man nødig begynder, og hvor det maaske er umuligt at begynde helt forfra paa sin Opdragelse og Udvikling. Desuden rakte man heller ikke Haanden hertil. Hvem vilde have haft Ulejligheden? hvem vilde paatage sig Ansvaret? for ikke at tale om Udlæg af Tid og Penge?

Man begyndte dér, hvor man ellers plejer at slippe overfor Berømthederne i Landet, man begyndte med at forkæle ham. Kvinderne i første Række, men ogsaa Mændene; thi til hans første „store" Bedrift kom yderligere det Held, at han, da han i Spøg havde taget en halv Seddel sammen med et Par Gaardmandssønner, gik hen og vandt i Lotteriet: fem Hundrede Rigsdaler for sin Part.

Nu var han i Fart, og nu gik det. Han havde Venner, hvorhen han saa'; om Veninderne er her slet ikke Tale. Man lo ad hans Besynderligheder, hans Overdrivelser, hans teatralske Væsen, hans Bramarbassader, ja man lo endogaa ad ham, naar han undertiden — og i fuldt Alvor — fik sine indesluttede og melankolske Anfald. Des vildere, vidste man, var Lystigheden ovenpaa. Han skrev stadig Viser, og den Fart, der var i ham, prægede sig i hans Aandsfostre. Her er et af dem fra den Periode. Naar Tankegangen derigennem ikke er klart og ligeligt gennemført, saa har det sine Aarsager.

Jeg kærer mig om ingenting,
  Gør Du som jeg, min Ven.
Jeg kører Verden rundt i Ring,
  Vi træffes nok igen.
Og har jeg mig en Blyhat, naa
Saa holder Svende jeg derpaa,
Omtrent som paa et Kirketag;
De banker fra den aarle Dag
  Og ud paa Aften silde,
  Der er jo altid Gilde.

Lad Verden jamre sig for Guld;
  Hvad Jammer er det værd?
Snart ligger jeg i sorten Muld,
  Som Biblen har mig lært.
Og dér skal ogsaa Du, min Bro'r,
Og Pigen med, jeg sikkert tror;
Hvad skal saa Ven og Pige til?
Det er et daarligt Kortenspil,
  Hvor Værten Puljen stryger
  Og vi i Lyset ryger.

Men havde jeg en fuldtro Ven,
  Som jeg har aldrig haft,
Jeg skulde vinde ind igen,
  Hvad jeg saa dyrt har tabt;
Jeg kan nok faa en Hjertensven,
Jeg peger blot paa den og den,
Han springer hist, hun springer her,
Som Lopper, der til Barsel er,
  Som Fluer omkring Fløden.
  Ak; Kærlighed til Døden!

Unægtelig et Suk, dette sidste, som kunde tyde paa, at her var noget mere end sædvanligt, der stred, Evner, der burde faa en bedre Udgang. Men hvad! ... Naturen er ødsel.

Han sank. Ikke som Faderen; dertil havde han for meget af Geniets Selvtro og Elasticitet; og synke som Moderen, som en Kvinde kan synke, det forbød sig af sig selv. Man kan i dette Land, og formodentlig andetsteds med, naar man er klog og sparsommelig, leve længe paa én Heltebedrift. Men han trak for glubske Veksler herpaa; og saa kom den sunde Bondekritik, Ironien i Vadmel op imod Genialiteten i Vadmel. Kampen var ulige og snart afgjort. Ikke længe efter at de fem Hundrede Daler var fortærte, fandt han sig dreven ud til de yderste Grænser af Sognet med samt sin Kolportage, sine store underlige Ord om, hvad han kunde sætte i Værk, sine bitre Sarkasmer og sine afsnuppede Viser.

Her i den tyndest befolkede Del, mellem Husmænd og Indsiddere, levede en fattig Skomager med sin eneste Datter, Margrethe. Hun var ikke nogen Skønhed, men havde ret fine Træk, en bleg Hud, brunt, svært, kruset Haar; hele Udtrykket laa i de dybe, som oftest lidt aandsfraværende, graablaa Øjne; de skinnede som et lille Kær kan skinne langt inde i Skoven, saa hjerteligt, saa fortroligt kaldende,

uden stor Intelligens, uden nogen Historie at fortælle, undtagen den ene, urgamle: jeg tilhører Dig, Vandringsmand!

Vandringsmanden og Ejermanden blev Ulrik. Der havde ingen været her før ved dette lille Kær, og om der kom nogen senere, var herefter ligegyldigt.

Hun lod Faderen fortvivle og dernæst, som det gaar blandt Smaafolk, tage sig i det. Hun lod dem snakke om sig og pege Fingre ad sig. Hun var hans lige fra det første Møde; hun fulgte ham som en Hund, som en Skygge. Han bød hende gaa fra sig, hun vendte tilbage; han var, hvad man i det finere Sprog vilde kalde „blaseret", men saa megen Vedhængen rørte ham. Hun trættede ham ofte, men han blev aldrig raa imod hende; han var i det hele taget ikke anlagt for det plumpe, snarere for det altfor følelsesfulde. Han sagde hende ofte paa sin skruede Maade, at hvis han havde truffet hende for fem Aar siden, vilde han have givet sit Hjerteblod for hende og giftet sig med hende. Det var Musik for hendes Ører, hun fordrede intet for sig, hun vilde være bleven hos ham, selv om han havde mishandlet hende. Hun tilbad ham som et overnaturligt Væsen, alene fordi han ikke var slet.

Men han sagde sandt; det var for sent. Det lykkelige Øjeblik var forbi. Han var opreven, utaalmodig, sygelig forfængelig og barnagtig forknyt i samme Aandedrag. Han vedblev at læse Rub og Stub, hvad han kunde faa fat i, men til sidst tiltalte kun den daarlige Læsning ham. Hun led med ham, men kunde ikke hjælpe ham, og led dobbelt under Følelsen deraf. Hun fik et Barn, som døde. Hun sørgede knap derover, hun sørgede over ham. Han købte sig hos en Jernkræmmer en gammel Terzerol, som han stadig gik og skød af i Luften. Han syntes, at der i Knaldene laa nogle af de Stemmer, som kaldte paa ham og indvarslede noget stort for ham.

Han vilde absolut vinde sit tabte Ry tilbage. Man talte jo knap om ham længer; man undgik ham kun. Og lidt efter lidt blev dette hans fikse Idé og nedbrød den usynlige Skillevæg mellem Fantasteri og Sindets Syge.

Saa befandt han sig en Aftenstund i Nærheden af Avlsgaardens Udhuse, dér hvor han havde vundet sit store Slag. Han havde sin Pistol ladt i Lommen. Han saa' det store Hø-Hæs, der rejste sin foroverbøjede Pyramide tæt udenfor den straatækte, genopførte Lade. Han smilede ved sig selv, borede Pistolen ind i Høet og skød alle tre Løb af. Han stod og saa' derpaa, indtil Ilden havde faaet rigtig godt fat, indtil han hørte Raab og Larm. Saa gik han selv med Pistolen i Haanden ind i Gaarden og angav sig. Og denne Gang var Manden paa Gaarden hjemme.

Det var den pure Ondskab — naturligvis! Saadan et slet Subjekt

osv. Han blev belagt med Arrest og kørt til Herredsfogden.

Og nu skal han i Forbedringshuset.

Han forbedres! og paa saadan et Sted? Ved Hjælp af hvilke Midler? ...

Nej, Samfundet tager sig noget sent af sine Individer. Der havde i dette Liv, paa dets forskellige Stadier, været i det mindste ét Punkt for hvert Aar, hvor en af Samfundets Mænd — for ikke at bruge Ordet Støtter — kunde have grebet bevarende ind. Men hvor er Samfundet til daglig Brug?

Lad Jurisprudensen beskytte os for Tyve og Røvere. Men vi ville fordre en kombineret Videnskab til at vaage over, hvad man saadan i Almindelighed kalder „Forbrydelser", og i denne kombinerede Ret skal Lægevidenskaben og Sjælevidenskaben være Bisiddere. Vi ville leve i vor egen Tid, ikke i Middelalderen.

Ikke saaledes, at der skal reddes „Digtere" ud af slige Eksistenser. Digtere have vi nok af, og der er ingen Grund til at tro, at dette rudimentære Byron-Æmne skulde være kaldet til at bestige nogen Trone. Men nyttige Samfundskræfter kan der indvindes over alt. Og denne kunde jo være bleven — ja hvorfor ikke f. Eks. Journalist.

SYNDFLODSSAGN

Det var nogle besynderlige Mennesker, der boede her i Marsken langs Havet. De var paa samme Tid enfoldige og bevidste; det ene syntes ikke at staa i Modstrid med det andet. Maaske havde de gennemgaaende slet ikke, hvad man kalder moralske Begreber. Moral forudsætter en Sondring; men for dem gik det hele noget nær ud i et, ligesom Engenes grønne Uendelighed.

Enfoldige, for saa vidt som de i Generationer havde levet uden Berøring med Omverdenen, kendte de meget godt Brugen af Betegnelser som Snydere, Doblere, Drankere og andre Vederstyggelighedens Mennesker. Men de lo kun paa deres lune Maade, naar slige stærke Udtryk nu og da faldt: Aa hva'! lad os ... lad os bare ......!

Sagen var vel den, at ingen kunde sige sig fri. Og hvor alle føle sig delagtige i det samme, der trives ikke disse Betegnelser.

Saa havde de desuden deres sunde Forstand, og den sagde dem, at den fede Marsk ligefrem nærede slette Tilbøjeligheder paa samme Tid som den nærede deres Krop. Det muntre Kød blev dobbelt muntert ved at vide sig tryg bag faste Diger, som Forfædre i deres An-

sigts Sved havde opført. Nu var der ingen Sved her, undtagen ved Gilderne. Gilderne vare mange. Spillemand, frem med Fiolen! Kortene paa Bordet, mens Ungdommen danser! Hvad spiller vi om? Vi spiller højt! Trekort om tre Tønder Hvede, tre Fag Hus, hele Besætningen — Fanden i Vold! Præsten spiller med; Degnen spiller med. Taber vi i Dag, saa vinder vi i Morgen. Det er bare Omsætning. Lad Brændevinskaraflen gaa! Muntert, muntert ...!

De vidste som sagt god Besked om sig selv; og de levede gladeligt. De hyklede ingen Dyd, hvor Dyden ikke fandtes. Hvad var Dyd, naar det ikke var at være sund og rask og rund og stærk? De holdt det mageligt ud; og Dyden begynder først at faa Overtaget, naar Maven bliver svag. Deres Fædre havde været Bønder, deres Forfædre havde pløjet Havet. De selv handlede med Stude. Først havde Havet været, saa var Landet kommet; Landet var blevet dyrket; nu dyrkede de Studeavlen. Det var det nemmeste. De handlede; det laa i Blodet, i Racen. Og endnu vare de lige saa stærke som deres egne Stude.

De bevarede ogsaa Styrken i Racen — det vil sige i Studenes. Hvad dem selv angik, saa ... ja Luften og Jordbunden alene kan ikke vedblive at gøre Underværker. Studene kan sagtens. De svire ikke Nætterne igennem, de hidses ikke stadig af Spillet og de stærke Drikke. Folkene her langs Havet forandredes kendeligt, om end de modstod længe: Hej, Spillemand, op med Fiolen! Kortene paa Bordet, Brændevinen rundt! ... Der laa Forklaringen.

Og saa giftede den ene Gaard sig ind i den anden. Hvorfor stryge af Landet for at finde sig Koner? De var jo her! Værs'god. Hvor meget ejer Du og hvor meget har hun? Er det dit Næstsøskendebarn, dit Søskendebarn, din Farbrors Enke? er det — ja hvorfor ikke — din Halvsøster? Om saa var, hvad saa? Hvad der bliver en Regel, det bliver efterhaanden en Lov. Vi er en Verden for os selv. Ingen kommer til os udefra. Vi er Præst og Degn og Øvrighed og det hele. Frisk op, Musikanter! der skal spilles til Bryllup. Bedemand ud, Skaffere frem! En lang Vognrække hen ad de side Marskveje. Pisk paa de Heste for S—n! Brudgom og Brud lignede hinanden, som vare de Søskende. Hele Brudefølget ligner hverandre. Er Brudgommen fuld? Naa nej, men det kommer nok. Kirken er propfuld; man er én stor Familje. Tale af en tyk Præst, der skinner som Ratafia i en Flaske. Amen af en Degn, der bærer Parykken forkert med Pisken ud til Siden. Muntert bare, og saa kort som muligt! Og saa hjem til Dans og Svir, til Æden, Drikken og Doblen. Den skinnende Præst, den visne Degn, den struttende Brudgom, Forlovere, Forældre paa begge Sider; alle ere perialiserede. Lystigt, lystigt for Pokker! Vi har hele tre Dage, ja Ugen ud, til at svire i!

Og hele Ugen igennem raver Marskbyen, som om underjordiske Kræfter vare i Bevægelse, som om Havet rystede Grunden ...

Havet? Man ser det blinke derude som et stort Spejl, der vendes i Solen. Det skinner langt borte over de uendelige Enges side Grønning. Naar man kan taale at se derud, saa øjner man bølgende Linjer, der spænde hele Horisonten over: det er Øerne, der have været sammenhængende Land. Landet blev voldsomt revet over .. Hvor længe er det siden? Aa, saadan for mange Herrens Tider siden. Hvad kommer det os ved! Vi er Marsk, vi har Diger, Grøfter, Volde omkring vore Æblehaver og Gaarde; vi holde Bryllup i Dag, vi gifte os med Nabogaarden; der sidder vor Farbrors Enke med to Børn med runde, oppustede Maver og røde Øjne. Farbror kunde ikke spille sig ihjel; Gaarden var for stærk, og han var en Heksemester til at kunne se igennem Kortene: Ha ha! Har man fortalt, at han var slem imod Smaapigerne? Det er muligt. Han var en Spilopmager. Og saa drak han sig ihjel, den gode Sjæl! ...

Sukke for Pigerne! De sukke jo ikke for os. De ville more sig, og vi ville more os. Nu er der Dans her, og nu er der Dans dér. Hvis man tror, at Pigerne ikke tørste, saa har man aldrig været til Gilde. Ingen drikker Vand i Marsken; det er ikke sundt. Sødt Øl, gammelt Øl, stærkt Øl, for ikke at tale om Solbær paa Brændevin. Det glider saa lindt ned. Og Dansen gør ør, Pigerne og de unge Koner blive varme, Klæderne dampe; der er svalt udenfor i den mørke Æblehave. Eva og Æbletræet og Manden. Det er den gamle Historie fra før Syndfloden. Men Paradiset lukkes ikke efter de skyldige her. Hvorfor være saa streng? Her synde vi alle. —

Ikke som om Hjerterne havde nogen Del heri. Hjertet tier bomstille; kun den raaeste Sans lader høre fra sig. Ungdommen er opdraget under Forældrenes letfærdige Snak. Degnen og Præsten jager paa hinandens Vildbane; Sognet er fuldt af smudsige Historier, og Pigerne have længst ophørt at rødme. Et Møde i Æblehaven svarer for Pigernes Vedkommende til en Perial hos de unge Karle. Man kan sove det væk. Og kan man ikke det, — nuvel: et Giftermaal hjælper. Og hvor Giftermaalet udebliver, dér ler man ad Tosserne, som lod sig narre.

Undertiden narres Mændene, og man ler dobbelt. Rødmede den unge Pige ikke, saa rødmer den unge Kone endnu mindre. Degnen lister rundt og gnider de blankslidte Knæbukser med Haandfladerne. Han er fuld op til Halskluden af den Slags Familjegeschichter, men endda maa han have en Snaps for at fortælle. Og saa ler hele Familjen — og Børnene med!

Den stigende Fordærvelse medførte den synkende Sundhed; og saa begyndte Smaasagnene at vokse frem her langs Havet. Hvem

lavede dem? De lavede formodentlig sig selv. De spirede frem af Tankerne hos nogle enkelte, som syntes, at det omtrent var saa galt, som det kunde blive, og som haabede paa banet Vej og ren Luft midt i Uføret. Spirerne skød op, satte Frugt, og Vinden greb Frugtkornene og strøede dem omkring, hvor det kunde falde sig, ligegyldigt om de traf modtagelig Muld eller sved bort i Sandet. Vinden bærer intet Ansvar. Hvem vilde stævne den?

Naar det er helt galt fat, saa bliver Gemyttet uroligt, selv hos de sløveste. Uroen og Indbildningskraften er Broder og Søster. I Grunden — hvad, ikke sandt Du? — det er galt! Véd Du noget at fortælle? Jeg maa høre noget rigtig kønt; jo kønnere, des bedre. Smør bare tykt paa! Jeg er bange, skal jeg sige Dig; jeg véd ikke hvorfor, men det klemmer mig om Hjertet. Jeg er ækel. Jeg har svi-ret 8 Nætter i Træk; jeg har gjort meget slemme Ting. Fortæl noget af det kønneste Du véd! —

Der er en Himmel over os! — Jeg véd det! — Den er køn at se paa, især naar Solen gaar ned — Aa ja! — Der er en stor, gylden Port paa den og igennem den gaar Menneskene ind, naar de er døde ...! — Hva' for en Snak? — Stille! naar vi er døde og naar vi er bleven til Engle ... — Ak, kære Søster; jeg ser, at Du vil have Løjer med mig; for vi her i Marsken bliver aldrig til Engle. Naar vi lever som Svin, saa kan vi i det højeste staa op som Stude. Det siger min Forstand mig; og den har vi endnu her i Marsken! ...

Saa var der et vældigt Gilde. Man var i November og det var hen imod Midnat. Stormregnen piskede mod de smaa, blyfældte Ruder, og Havet væltede sig derude og brølede, som om alle Strandmarskens Stude paa én Gang lod høre fra sig. Man var vant til den Musik. Den gjorde i det højeste, at Spillemændene oppe paa Bordet maatte slide lidt stærkere paa Kattetarmene. De spyttede af Varme, de arme Musikanter; fugtig Damp af fugtige Klæder, Støv og Finkelos stod op omkring dem. De tørrede sig efter Tur med de svedige Skjorteærmer i Ansigtet, til Armene skinnede igennem Skjorten og Øjnene løb over af mudret Vand, saa forlangte de ti Minutters Holdt, hvilket under lydelig Knurren blev indrømmet dem.

Saa snart Musikken holdt op og de dansendes Trampen ligesaa, slog Stormregnen voldsomt mod Ruderne, og en ganske ung Pige, næsten et Barn endnu, fo'r helt forskrækket frem paa Gulvet. En plump Karl stødte hende med Albuen for Brystet og en uanstændig Gebærde tilbage. Hun blev opfanget af en ung Knøs, hvem hun takkede med et Smil. Den unge Knøs fik derved Trang til at plante sin knyttede Haand midt i den raa Slagsbroders Ansigt. En ulige Kamp skulde til at opstaa, da Døren i Gavlsiden ud imod Havet voldsomt blev revet op, og en Mand styrtede ind og raabte: „Havet! Havet kommer ...!"

Det meldte sig selv gennem den aabne Dør og den øjeblikkelige Tavshed. Der er intet andet Ord herfor, end dette ene: det brølede.

Man stimlede sammen omkring ham. Han snappede efter Vejret; man gav ham et stort Glas Brændevin; han tømte det og fortalte, at det store Dige var sprængt, og at Havet var lige i Hælene paa ham. Han havde redet, men Hesten var bleven stikkende i Mudderet. Her var han; han vilde vare Gildefolkene ad!

Alle tumlede imellem hverandre. Nogle gik udenfor i Mørket. I Mørket ser man Syner. De kom tilbage og raabte, at Haven stod under Vand. Nu skreg Kvinderne. Nogle styrtede op paa Loftet, andre hen i en Krog, hvor de med Skørterne over Hovedet trykkede sig sammen ligesom Moseænder for en Hund. Tællelysene flammede i Trækvinden; man raabte paa Lygter, man vilde ud i Stalden og have Hestene frem, man vilde alt, og hvert Øjeblik blev der skreget et og andet, og intet blev der gjort.

Men i den inderste Stue sad et Spilleparti, som ikke lod sig forstyrre. De røg lange Kridtpiber, øste Punsch op i Kopper af den store, dampende Kumme; de havde trukket ud i Skjorteærmer; der var hedt i den lave Stue, Punschen var hed, og Spillet — ja, der stod meget paa Spil.

Det var firskaarne, svære Folk, alle. Da Præsten havde kastet sin sorte, bredskødede Kjole og knappet den lange Vest op, var der ikke anden Forskel end Halskluden. Men ogsaa den maatte vige, og nu laa Præsten slængt over en Stol, og der sad fire Brødre ved Bordet — Svirebrødre var de i det mindste.

Man kom styrtende ind og fortalte om Oversvømmelsen. Gaardens Ejer slog et Kortblad i Bordet og satte Knoerne i med det samme. „Stik den, Præst!" — „Stukket!" raabte Præsten og tog hjem. — „Sludder med Vandet! Vi ligger for højt. Skrub Jer ud af Stuen, og sig, at Musikken skal spille op! Djævlen selv kan ikke spille med Præsten. Sikke Styrvolter, han gi'er! Da jeg var Dreng, kom Vandet ogsaa. Hvad saa? Der druknede et Par Hundrede Stude. Pyt! Om Havet ta'er vore Kvæghøveder, eller vi taber dem i Kortenspil, det bliver lige godt. Nej, bliv siddende og lad dem vræle derinde. Vi ligger for højt. *Jeg* véd det!"

Og efterhaanden samledes de ængstelige om denne Autoritet, Spillebordet. Der udstraalede Sikkerhed derfra, syntes man..

Den voksende Maane derude havde omsider faaet brudt sig et Kighul gennem Skyerne. Den saa' ned paa de side Marker, paa de brede Grøfter. De gik i et; vidt og bredt over Landskabet gik det skyllende Havvand med en mægtig, skvulpende Dønning forude, som skummede højt op ved enhver Hindring; og Stormen piskede og piskede paa for at stemme Vandet endnu højere op.

Paa Kanten af Diget omkring den hundredaarige Æblehave stod den unge Knøs og kiggede frem gennem Stormen ned for sig. Der laa en Pram neden for Jordvolden i den opsvulmede Grøft. Den unge Knøs iagttog spændt, om Prammen løftede sig eller ikke. Den syntes ikke at løfte sig. Vandet var paa sit højeste; det steg ikke mere.

Nogen greb fat om hans Ben. Han vendte sig, bøjede sig ned og halede den unge Pige op til sig fra Havens fedtede Ælte.

„Er det Dig?" spurgte han.

„Ja, det er. Du maa ikke gaa tilbage, hører Du!" sagde hun. Resten af hendes Ord tog Stormen med sig.

Han lod sig sammen med hende glide ned ad Diget i Haven.

„Vi maa i Læ!" sagde han. „Hvad er det, Du vil sige mig?"

„Du maa ikke gaa derind igen. Han vil slaa Dig ihjel!"

„Jeg er ikke bange!" svarede han.

„Jamen han gør det alligevel. Han slog to fordærvet sidst; og Du er meget mindre end han. Følg med ud i Gaarden. Du kan sagtens komme op paa en Hest; der er nogle med Grimeskafter paa; og saa af Sted!"

Hun trak i ham. Men Slægtens Blod var oppe i ham, og han havde desuden allerede drukket noget. De drak jo alle. Han stødte hende barsk tilbage; hun vaklede, gled ud og faldt med et Skrig.

Han bøjede sig hurtig og løftede hende op. „Hvad er der?" spurgte han. „Slog jeg Dig?"

„Der er ingenting!" svarede hun og støttede sig paa ham.

Han tog hende pludselig om begge Armene og kyssede hende heftigt.

„Kom saa med; kom saa med!" raabte hun, da hun atter havde gjort sig fri.

„Ja, hvis Du vil være min Kæreste. Vil Du?"

Hun mærkede, hvor meget han havde drukket. Sligt kan ikke skjules, naar man kysser. „Ja, ja!" raabte hun og trak ham med sig. „Kom blot; kom!"

Han lod sig lede hen bag den store Lade. Mellem Stalden og Ladebygningen var Hestene trukken ud. En af Karlene stod og tumlede med en høj, sort Vallak. Knøsen sprang til, rev Grimen fra Karlen, op paa Ryggen af Hesten og af Sted. Der blev raabt efter ham. Pigen hørte Hovslagene og derpaa Lyden af plaskende Vand ude over Landevejen. Saa kaldte hun paa Karlen. Han kom til med Lygte. Hun var sunket om. Hun havde brækket Foden over Anklen.

Vandet faldt, Stormen aftog i Heftighed. Man forsøgte at faa Gildet til at glide igen; Karlen, som ikke kunde faa fat i den unge Knøs, slog paa staaende Fod tre Fortænder ind i Munden paa en gammel Ven; man gjorde sit bedste for at oprette det forsømte, men hvad

hjalp det alt sammen. Man var bleven skræmt og forstyrret. Og disse Folk plejede ikke at forstyrres i deres Fornøjelser.

Da Morgenen brød frem med et gult Dagskær under smudsigfarvede Skyer, saa' man et Selskab af forvaagede og forsvirede Mænd og Kvinder udenfor Gaarden, betragtende Landskabet, der ikke ulig en stor Mødding dukkede frem af det faldende Vand. Et Tog af Ryttere drog langsomt ned ad Stranden til. Kapstøvler paa Benene; den tunge Ridepisk stak i Støvleskafterne; de bredskødede Kjoler, med Taskelommerne og de store Ærmeopslag, var knappede som de bedst kunde; Halskludene var sjaskede og hos nogle drejede forkert, saa at Snipperne hang ned ad Ryggen under Haarpisken. Den opkrampede Hat blev trukket ned i Panden for at skærme de svulne Øjne mod det skarpe Morgenskær; — og igennem dette Morgenskær drog Svirebrødrene ned for at aflægge Stranden et Besøg, og nogle nikkede forover, medens andre slingrede ud til Siden og stivede sig af med Haanden paa Sadelknappen; men Præstens og Gaardejerens Kæmpekroppe dannede Togets stadselige Spidse, og deres blussende Ansigter skinnede som to opgaaende Sole — en Drankers Morgendrøm, som ser alting dobbelt.

Dér holdt det smukke Tog i Række paa Levningerne af det kostbare Dige, Arven fra de ihærdige Forfædre. Havet laa og væltede sig tungt som smeltet Metal, der er ved at gaa over i Størkning. Det havde anrettet hvad Fortræd, det kunde eller vilde anrette denne Gang. Den store Sluse var sprængt og Diget gennemhullet paa lange Strækninger; paa andre Steder var det ligesom kæmmet med Havets store Harve, og Afkæmningen — leret Jord blandet med vældige Tangmasser — laa og smaaskvulpede, steg og faldt med den lange Dønning og farvede Havet med Marskens lerede Slam; og Dønningen brusede, idet den rullede sig op om sig selv, og Havet indeholdt en murrende Trudsel, der er saa meget stærkere, fordi den ikke udtales helt.

Da vendte den svære Marskbonde sig i Sadlen og saa' ned ad Geleddet. Hans Rus begyndte at virke i Morgenkulden. Han slog en Skoggerlatter op ved at se de forskellige Blikke, som Svirebrødrene sendte Ødelæggelsen.

„Aa hvad!“ raabte han. „Om saa er, saa kan jeg betale det hele af min egen Lomme!“

„Amen!“ sagde Præsten og huggede med Ridepisken i Luften. Og saa vendte de Hestene, og Skridt for Skridt gik det gennem det frygtelige Søle hjem ad til Gaarden — for at begynde forfra.

Det var efter denne forstyrrede Gildenat, at Sagnene fik ny Næring og frisk Tilførsel. Vel at mærke: selve Begivenheden forsvandt snart af daglig Omtale. Den dukkede ned i det Dyb, hvoraf Tingene sjæl-

dent rejser sig i den samme Skikkelse. Af nogle Gemytter forsvandt den sporløst — især da Diget først var rejst og Gaardejeren ved et nyt Gilde havde indviet sit indfriede Løfte. Man valfartede til den nye Sluse og Dæmning, saa længe indtil de begge var bleven gamle. Hvor længe er en ny Hat ny? Den kommer altfor hurtigt til at ligne den forrige.

Men i andre og blødere Gemytter var Begivenheden bleven siddende som en vis Angst overfor en Indgriben i Vaner, der, lad dem være saa daarlig bevendt som mulig, dog er en Art Harmoni. Hint Raab: Havet kommer! blev ved at klinge i en og andens Tanker, indtil Tankerne selv sprængtes ligesom Diget og drev omkring, søgende efter Fæste. Livet her langs Stranden blev ikke bedre, fordi der den Nat var sket en Indgriben af Elementerne. Sindene lukkede sig hurtigt over Indtrykket; man levede frisk væk som før, snarere galere end bedre; men der var, som sagt, de enkelte. Og jo galere det gik, jo mere Voldsomheder og Udskejelser tog til, jo mere tyede disse enkelte til Indtrykket fra hin Nat, hvor en pludselig Magt havde vist sig iblandt dem, havde varslet om noget og var gaaet igen.

Stumper og Stykker af gamle Viser blev sammenflikkede med Begivenheden; og Præsten havde tilfældigvis en Søndag givet Møde paa Prækestolen og sagt en Hoben kønne Ting. Det var en Sjældenhed, ligesom det var en Tilfældighed, at der var mødt nogen i Kirken ved den Lejlighed. Degnen plejede at besørge Forretningen, og man blev derfor rolig hjemme. Desmere blev nu de smukke Ting gemt; — det varede ogsaa længe, inden de gentoges.

Saa spirede i al denne Fraadsen, Drikken og Uterlighed et Sagn op, som blev overmaade smukt.

Det gik omkring som en blank Skuemønt, og det blev blankere under Gnidningen paa dets Vandring. Det lyste, det skinnede, og det lød saa:

Der stod et stort Bryllup, hvortil Alverdens Mennesker var indbudne. Hele Sognet var nemlig indbudt og det halve Nabosogn, og begge laa de langs Havet og var Strandsogn, og begge havde de daarligt Rygte paa sig. Der var Rigdom nok i Brudens Hjem og Brudgommen havde ogsaa noget til Bedste. I Reglen var det jo Gaardene, som kom sammen, men her var det virkelig to unge Hjerter, som havde fundet hinanden; begge var de hjertensgode unge Folk, som havde bevaret deres Renhed og Tro midt under den almindelige Fordærvelse.

Saa stod altsaa Brylluppet. Det var i Efterhøstens Dage, og det havde været et sandt Guds Vejr at køre til og fra Kirke i. Desmere maatte der nu spises og drikkes, da man atter var kommen under Tag; og da Præsten skulde føre Dansen op med Bruden, saa var han

alt saa beskænket, at han lige akkurat kunde støtte paa Benene uden at falde; og det gik de andre ikke stort bedre. Der blev en Vildskab og en Trængsel og Spektakler og Slagsmaal mellem de drukne Mandfolk. Kvinderne, baade unge og gamle, havde taget deres Part med, og de skreg og hvinede og lod sig jage omkring i Stuerne; og de halvvoksne Børn havde deres Morskab af dette ugudelige Syn.

Saa tager Brudgommen Bruden til Side, og han var ganske bleg, og hun med. Han havde maattet værge hende mod Overlast og Vold, og hun var meget angst og rystede over hele Kroppen. „Vorherre se i Naade til os!" sagde han. „Hvorledes skal dette ende?" —

Og som han siger saadan, saa gaar Døren op ud til Haven, og fra Mørket der udenfor og den susende Storm springer en ganske tilsølet Mand ind i Stuen og raaber: „Havet ... Havet!"

Der blev en Angst og Forfærdelse, og de fleste styrtede op paa Loftet, saa snart som Vandet kom ind i Stuerne. Og Vandet voksede med rivende Fart, og Lysene blev slukkede, og saa gav Loftsbjælkerne efter, og alt, hvad der ikke straks var omkommet udenfor, styrtede ned i den mørke, vaade Grav, og Taget lagde sig over det hele og gemte godt paa al Forargelsen og Ugudeligheden derunder.

Men Brud og Brudgom var ikke deriblandt. Saa snart den unge Karl hørte Raabet, tog han sin Kæreste paa Armen og vadede gennem det strømmende Vand tværs over Gaarden til Stalden. Dér søgte han mellem Hestene, som sparkede i Spiltovene, et trofast Dyr, der havde baaret de unge som Børn. De kom udenfor, han svang sig op, Bruden foran sig i Favnen, og af Sted gik det i Mørket gennem de brusende Vande.

Hvorledes det gik, véd ingen. Men de Magter, der var stærkere end Stormen og Vandene, vaagede over Dyret og de to i Rædselsnatten.

Strandsognene laa, tomme for Mennesker og Bygninger, hærgede og øde langs Havet. Men ude paa en af Øerne var Dagen efter Stormflodsnatten landet et dødblegt Brudepar paa en udmattet Hest. Dyret døde kort efter, men de to unge Folk levede. For Brudens Smykker, samt for Brudgommens Sølvknapper købte de sig Hus og Jord. Efter dem nedstammer en Slægt, som aldrig kommer bort fra Øen, aldrig gaar i Land paa Marsken. Den blomstrer i Dyd og gode Gerninger, ved mandig Idræt ude og ved kvindelig Ynde hjemme; og Havet tilsmiler Øen Held og Fred og gode Aar, saa langt som Bølgen blinkende ruller. —

Et kønt Sagn, et rigtig smukt Sagn. Man faar det ikke bedre mange Steder ....

....

„Ja, det er nu godt nok!" sagde en meget gammel Kvinde, som sad paa sin Skorsten og stoppede en lang Tobakspibe af en Kardus, som en vejfarende havde foræret hende. Hun tog mod Gaver som en Suveræn, uden at blinke med Øjnene; og helst tog hun mod Tobak. Jo mere den bed, jo bedre smagte den.

Hun maatte være meget gammel. Man tæller Træets Alder efter Ringene i Veddet. Hvis man vilde tælle hendes Aar efter Ansigtets Furer og Rynker, saa fik man et stort Tal ud. Hun havde skarpe Øjne, der saa' lige ret ud paa en gennem den beske Tobaksdamp. Om Taagen var nok saa stor for Ansigtet, saa skinnede disse Øjne igennem. Hun boede i en Hytte, der laa paa den nøgne Strand umiddelbart ved Havet. Hun lignede et Vrag, hvori Tiden og Stormene har bidt deres Mærke, men som vil vedblive at trodse Tid og Storm, indtil den sidste Nagle falder fra den sidste Planke.

Hun hed gamle Telche. Og alle, som kom ned til Stranden for at se, hvor Marsken *ikke* længer var, men hvor den efter Geografien havde været en Gang, besøgte det sejglivede Mindesmærke om en Tid og en Slægt, der syntes sporløst forsvundet.

I Virkeligheden var det saa, at Krigstid, Dyrtid, Epidemier og Havets Oversvømmelser havde saa godt som udslettet Sporene af hin Tid og hin Slægt. Til overs var kun blevet det fornævnte smukke Sagn — og saa Telche. Sagnet havde vist sig i Besiddelse af Levekraft, og ligesaa havde Telche. Det syntes imidlertid, at det første skulde overleve den sidste. Maaske var det derfor, at den gamle Kvinde nu saa ivrig slog Ild, saa ivrig sugede den skarpe Tobaksdamp til sig og ivrig mumlede:

„Det er meget godt; det er kønt alt sammen, men ..."

„Forholder det sig ikke saaledes, Telche?" spurgte den vejfarende.

Hun saa' paa Spørgeren som paa en Grønskolling, der ikke kan lade gamle Folk tale ud. Piben, som hun vedblev at dampe af, lod imidlertid til at berolige hende. Hun tog den af Munden, spyttede paa Karlemanér, tørte sig med Bagen af Haanden om Læberne og blinkede næsten skælmsk med de hvasse Øjne.

„De kom ud til Øen? siger man. Ja—a, javel saa! Og Hus og Jord købte de for Brudestadsen? Jo—o! Jeg maa vel vide det, som selv pyntede hende. Det var *den Gang,* at en Brud var værd en halv Gaard, som hun stod paa Kirkegulvet. Nu er der næppe Raad til en Merinos Kjole og et Markedstørklæde og lidt Blonder. Og saa stikker man dem en Dusk Grønt under Hagen ligesom en Julegris. Den Gang var der Krone paa Hovedet med hollandske Dukater, og Kæder over Livstykket og to Ringe paa hver Finger. Det kunde nok blive til et Hus med Jord. Og saa havde Brudgommen de dejlige Knapper!"

Den gamle stirrede ret ud for sig og greb i Luften med de krummede Fingre, som om hun vilde mane hele Begivenheden lyslevende frem og fatte om hvert Ord saa kort og knapt som muligt: „Bedre end hos andre! Hvem siger, at de var bedre? og hvorfra skulde de være bleven bedre? Nej; han var en ung, køn Karl, ligesom hans Fader havde været; men han drak, ligesom Faderen gjorde. De havde leget Kærester lige siden den Nat, da Søen første Gang kom og bankede paa hos os, og ingen agtede paa det. Da havde hun varet ham ad for den store Mattis, der vilde lemlæste ham. Men hun holdt sig nok ikke til ham alene. Sandheden skal frem, om den saa skal durk igennem Sidebenene. Hun kunde nok lide Ganteri, den lille; for kvik og frisk og fuld af Nykker var hun. Og der var ogsaa dem, som vilde mene, at hun vel var den smukkeste Brud, men ikke Jomfru paa Kirkegulvet! Naa ja; *hvem* var Jomfru den Gang? De kunde tælles, skønt der var ungt Kvindfolk nok.

Saa døde hans Fa'er, og han fik Gaarden, og saa skulde der jo være Bryllup. Ja, det var et Bryllup. Men hvem siger, at det var værre end de andre? Det var *større* end nogensinde noget kunde huskes; — og saa kom Vandet.

Nej, hvor de skreg! Jeg kan høre det endnu. Men de fleste druknede vist i Rus; og det maa da allenfals ikke være værre end at fortæres af Gigt eller den slemme Syge. Jeg saa' Brudgommen i det sidste Øjeblik, førend Lysene blev slaaet omkuld. Han var bleg som Væggens Kalk, men han svinglede ikke mere. Han sprang ud igennem Havevinduet og hjalp Pigebarnet efter sig. Der var en, som vilde ud efter dem; maaske har det været en af hendes mange Venner. Han faldt tilbage med knust Ansigt. Jo jo, man slog til, den Nat!

Jeg kom ud og fik en Hest lokket ud af Stalden. De fleste af Dyrene stod og druknede i Spiltovene. Menneskene var som forheksede den Nat. De krøb op rundt omkring og vilde vente, til Vandet faldt. Saa faldt hele Gaarden. Det var næsten, som om alle de Mennesker *skulde* ødelægges. Men naar man ikke vil hjælpe til selv, saa skaaner Vandet en heller ikke.

De to kom i en Pram, som laa og flød ved Havediget. De drev omkring hele Natten, og var hundrede Gange paa Nippet til at omkomme. Men de har vel haft Øjnene med sig og Hænderne for sig. Da Morgenstunden kom, kunde de næsten ikke kende hinanden. Det var troligt nok, naar man tænker paa al det Smuds og Skarn, som de maatte igennem. Men Ansigterne var desforuden bleven gamle i Trækkene, og hans Haar var graat. De laa, da Solen endelig kom frem, paa Knæerne i Bunden af Prammen og holdt fast paa hinanden. Saa var det, at han saa' paa hende og sagde:

Dersom vi slipper levende fra dette, saa lover jeg, aldrig at drikke en Draabe mere, andet end Vand og tyndt Øl!

Og hun tog ham fast i Haanden og saa' paa ham og sagde:

Dersom vi ikke drukner nu, saa lover jeg at blive Dig tro hele Livet igennem, og aldrig saa meget som se til nogen anden!

Og saa ramsede de op alle de slemme Ting, baade det værste og det allermindste, de havde begaaet. Og Taarerne strømmede dem ud af deres Øjne og de omfavnede hinanden og kyssede hinanden og gav hinanden Forladelse for alle Ting, hvis de nu skulde dø, og Løfte om en lykkelig Fremtid, hvis de slap fra Stormfloden.

Og da Vandet begyndte at falde, og Havet trak sig tilbage, saa tog det Prammen og de to med sig. Og i yderste Øjeblik, da alle deres Kræfter var udtømte af at øse og styre, strandede de paa en af de smaa Øer derude, som kloge Folk paastaar selv har været Fastland en Gang.

Han havde taget Brudekronen af hende, slaaet den flad og stukket den i Lommen tillige med al den øvrige Stads. De købte sig Jord og Hus af nogle Folk derovre; og de vendte aldrig tilbage.

Jeg var til Barsel derude, og dér fortalte de mig Historien. De holdt troligt deres Løfte, hver især. Maaske havde de lettere ved det derovre end hjemme; men de levede i hvert Fald lykkeligt, og det var jo det, som de havde lovet hinanden. De blev ikke gamle Folk, men de satte flinke Børn ind i Verden; og Øen er den driftigste paa hele denne Kyst. De har hverken Præst eller Jordemoder eller Doktor, ja ikke saa meget som en Skriver derovre; men de hjælper sig godt foruden — og ønsker ingen Forandring. Og nu kan man for Resten fortælle, hvad man vil derom. Men *saadan* gik det til, saa sandt mit Navn er Telche. Jeg nægter ikke, at det andet er kønt, dette med ... ja, hvordan var det nu? Jeg synes, jeg bliver saa dum; eller ogsaa er det Tobakken. Jeg har røget den stærkere!" —

EFTER ORKANEN

Hvorledes Køge ser ud i godt Vejr, kan jeg ikke give nogen Besked om; jeg har ikke været der før og kommer der maaske heller ikke siden. Det regnede stærkt. Taage foroven og Smuds forneden; noget af Dyndet fra Oversvømmelsen var blevet liggende og formerede sig med det, som Regnen dannede. Vi drejede om Hjørnet forbi den lange Reberbane, og nu præsenterede Havnen sig for vort Blik

med et helt Udenværk af splintrede Baade og Tømmerstokke. Sand laa her nok af langs Bolværket og helt op imod Toldkammeret. Her var ryddet til Side i de otte Dage efter den skæbnesvangre 13de. Da vi kom ud, hvor den yderste smalle Mole begynder, fik vi et nyt Syn paa Sagen. Det var her, at Kalkovnen havde ligget. Der var ikke Spor af Kalkovn. Et maset, knaset, sammenstyrtet Hus, Kalkbrænderens, stod ved den øde Tomt. Dette Hus havde været fuldstændig omflydt med Vand som en lille, skrøbelig Ø midt ude i Brændingen, og — her havde Teglbrænderens Kone ligget i Barnsnød; her havde det stakkels Fruentimmer i det allerede den Gang halvt sammenstyrtede Hus maattet afvente den Baad, der endelig langt om længe kunde komme derud. Man viste mig oppe i Gaden den Port, hvor Baaden med den ulykkelige Kone var roet ind i.

Her var, som bemærket, ryddet til Side, og der saa' i det hele ikke nær saa molesteret ud langs Havnen, som jeg havde ventet. Men det var kun den ene Side af Medaljen.

Vi gik bag om Husene ned ad Gasværket til. Over Haver, over Bygninger, gennem Plankeværker, gennem Vinduer, gennem Døre havde Vandet skudt en eneste sammenhængende, flere Alen høj Masse af Tang, Dynd og Sand. Grøn, graa, sort, hist og her spækket med Buske, Flagstænger, Brøndtræer, osv., strakte denne Masse sig, ligesom Slamlavaen fra Macaluba, over hele den Flade, der begrænses af Køgebugten paa den ene Side og Jernbanelinjen paa den anden.

Vi vadede over dette snart faste, snart gyngende Overtræk. Nærmest ved Husene var man i Færd med at foretage Udgravninger. Et Kuloplag kom til Syne, Havestole, Lysthuse, Husgeraad. Vi arbejdede os hen imod Jernbanelinjen, hvor en Række Grusvogne stod sønderslaaede paa Skinnerne. Her udenfor laa store knækkede Skibsmaster, Touge, Blokke og Kættinger; og hele Smaaholme var af Vandet afskrællede ved Strandkanten og slyngede op hertil.

Marchen blev os for trættende. Vi vendte tilbage til Havnen og lod os i en Baad sætte over paa den sydlige Side. Herude laa den svenske Skonnert, om hvis Besætnings Frelse man i de to Stormflodsdage havde næret grundet Tvivl. Skibet var af Vandet løftet op over Bolværket. Boret ned i Sandet, knust og splintret i Bunden, kølsprængt, gnavet og skrabet laa det nu dér under Aftakling.

Vi var et Par Kunstnere i Følge. Vandet sivede op forneden, og Regnen dryssede ned fra oven. Skitsebøgernes Blade var snart krummede og vaade; vi maatte opgive dette Forsøg paa at fængsle det, vi saa' for vore Øjne. Men hvad vi saa', blev staaende i vor Hukommelse, og her er det.

Paa den nordlige Moles Hoved ragede Levningerne af Havnefyret op. Sorte og triste stod de nøgne Bjælker mod den graa Luft. Kamme-

ret, hvori Fyrpasseren boede, var forsvundet. Kun selve Fyrhætten sad som en Stærkasse øverst oppe paa Bjælken; det røde Glas kunde man svagt skimte, og Vejrfløjen strittede sørgmodigt skævt til den ene Side. Her udfor, en knap Kvartmil i sydostlig Retning, laa et stort norsk Skib med kappet Mesan og Stormast. I nordlig Retning og længere inde mod Land stak en preussisk Bark sine nøgne Master op, og bag den kunde man begynde at tælle hele den lange Række af forulykkede Fartøjer, et efter et, intil de ude ad „Skillingskroen" til tabte sig i Dis og Tykning. Et sørgeligt Syn! Og Landet med de stillestaaende Møller, med Fabrikskorstenene, der ikke røg, med Byen, der lignede en uformelig Taageklump omkring et Kirketaarn, faldt nøjagtig ind i den blytunge, stillestaaende Vandflades Tone.

Over Strandmarken, hvor Vandet endnu stod et Par Fod højt, førte vor Cicerone os til det lille Hus, der havde været Scene for saa „stormende" Begivenheder. Det laa med sin ødelagte Have og sin tilsandede Brønd paa en Forhøjning af Terrænet, der havde bevaret det for fuldstændig at udslettes af Husenes Tal. Dets Gavl var knust, Halvdelen af Taget ludede ned mod Jorden, og da vi med nogen Varsomhed traadte indenfor, var det første, jeg kom til at tænke paa: et Bombardement. Skorstenen var styrtet, og dens sodede Rester var slyngede om i alle Kroge; Skillerummene var nedbrudte, og Muren gabede med store Huller. Da jeg stampede med Foden i Jorden, knagede og bragede det i Loftsbjælkerne, den hele Hytte rystede, og jeg fik en levende Idé om, hvorledes der maatte have været derinde, den Gang da Brændingerne traadte i mine Støvlehæles Sted.

Det var en Fisker, som havde boet her med sin Familje. Da Vandet steg og Gavlen faldt, havde en Baad kæmpet sig derud oppe fra Landevejen og havde taget Konen og Børnene med sig. Manden vilde ikke forlade Huset og — sin Ko. Han og Dyret saa's at gaa frem og tilbage paa den lille Ø, som Toppen af Forhøjningen dannede. Et Forsøg gjorde han paa at slippe gennem Vandet Syd paa ned til de nærmeste Hsue, men han maatte vende tilbage igen. Endelig blev han reddet, men Koen var bleven borte.

Her gik han, sagde vor Fører, og pegede paa en Strækning af en halv Snes Alen. Koen fulgte ham ufortrødent; han raabte, og Dyret brølede. De havde Havet paa den ene Side, og Brændingerne inde over Marken paa den anden Side. De kan tro, det var uhyggeligt at se paa. Hvad skulde han gøre? Øster paa kunde han jo ikke komme, det var lige lukt ud i Bugten!

Jeg tænkte paa Heibergs: (Køge Huskors)

> Mod Østen en Rytter har ingen Flugt;
> Man rider ej let over Køgebugt.

Vi vadede videre gennem Vandet og krøb op paa Storehedingelandevejen, dér hvor den skæres af Jernbanelinjen. En stor Muddermaskine laa paa den anden Side af Jernbanebroen, slynget over Brogelænderet, strandet i det Mudder, som den i Følge sin Natur skulde føre Udryddelseskrig imod. Landevejen gennem det saakaldte Sønderkøge var garneret med Tang, store Baade og uhyre Egeplanker.

Saadanne tangklædte Buske dannede besynderlige Figurer. Nogle af dem, der bøjede sig ud over en gammel, aflivet Dæksbaad, mindede om Sørgefaner, som sænkes over en ærlig Sømandssjæl, der nu har udstridt. Sørgefaner lignede de i Grunden alle sammen, saaledes som de, piskede af Regnen, var stukne ud over alt, hvor Markerne var ødelagte og Husene sammensunkne. I et Hus paa den østre Side af Vejen var vi inde. Dér havde Vandet efter en gammel Kones Sigende „kun" naaet til Vindueskarmen, og Væggene havde endda holdt. Da vi spurgte, hvorledes det var gaaet hendes Hjem, udbrød hun i en sand Fryd over, at hun var sluppet „ubegribeligt" i Sammenligning med hendes Genboer. Hun var endnu ganske nervøs oven paa den udstandne Spænding og Angst. Taarerne stod hende hver Minut i Øjnene, medens hun fortalte, hvorledes Manden og hun maatte op paa Loftet, da Vandet steg.

„Den Gang tabte vor Fa'er Modet, men jeg holdt det oppe."

Vi gik ind i et andet Hus. Der stod kun tilbage af Huset Stolperne og Taget. Man kunde se tværs igennem det. I den forhenværende Have laa ved Siden af den tilsandede Brønd en væltet Barnevugge. De to Ting tilsammen dannede en Idéassociation over det gamle Ordsprog.

En Mand stod i Døren beskæftiget med at rydde. Jeg spurgte, om det var hans Hus, hvortil han svarede, at det tilhørte hans Broderkone, der nu var Enke.

„Tror De, at De faar dette Hus repareret igen?" spurgte jeg.

„Næ!" svarede han aldeles afgørende.

„Faar Konen ingen Hjælp?" spurgte jeg atter.

„Næ!" var Svaret. „Hun er bleven tilbudt 27 Rdl. 3 Mk. fra ham, Manden hist paa Gaarden, og da hun sagde, at hun ikke kunde rejse Hus for dem, lod Forvalteren hende vide, at saa kunde hun komme med Papirerne.

Disse Ord blev fremført med en Betoning, som jeg ikke kunde tage fejl af, og Manden gav sig til at rydde med en Ivrighed, som om han derved vilde give sit Sind Luft. Jeg udspurgte vor Fører om denne Sag, og han bekræftede Mandens Udsagn med det Tilføjende, at Grunden, hvorpaa disse Huse stod, hørte til Gamle Køgegaard.

I Hotel Prinsen var der fuldt af strandede Kaptajner og Assurance-

fuldmægtige. Gennem Tobaksdampen hørte jeg Strandingshistorier for- og agterfra, fra Styrbord og fra Bagbord. Jeg spurgte, hvor Oversvømmelsen ytrede sig mærkeligst, og hvor de fleste Vrag laa. Man nævnede mig hundrede Steder. En fortalte om Stevns Klint, om hvorledes en ung Fyr under Orkanen havde ladet sig fire ned i et Toug oppe fra Klinten og havde, hængende over Brædingen, en efter en grebet de Søfolk, der kæmpede med Havet, og paa denne Maade reddet 8 Mennesker. Men Stevns Klint har en lang Udstrækning.

Saa bestemte jeg mig for Præstø. Det første Indtryk af det meget fredelige her skulde snart forsvinde. Jeg saa' mig omkring. Splintrede Skibsjoller, oversvømmede Haver, Vraggods og et utaaleligt Ælte. Jeg balancerede ud paa den forhenværende Havnedæmning. Her havde Vandet staaet 6 Fod over Fortøjningspælene.

Jeg gik om Bord i en Slup og gav mig i Snak med Skipperen. Han stod og røg paa en sortbrændt Kridtpibe, kiggede i Vejret og saa' sluttelig paa mig.

„Naa, De har været ude i det værste?" spurgte jeg.

„Det har jeg," var Svaret.

„Hvornaar kom De paa?"

„Noget førend jeg kom af," lød Svaret igen.

„Det var vel stygt?"

„Aa, det var noget Svineri!"

Dette var Indledningen. Herpaa blev Enden spunden, om Stormens første Anmarch under Bornholm, om Umuligheden af at føre Sejl, om Lidelseskammeraterne, der ligesom lydende en fælles, forfærdelig Tiltrækningskraft Mil for Mil nærmede sig Kysten, indtil endelig „Nordmandssandene" fik Tag i dem og holdt dem fast.

En sejg Bornholmer havde ligget fortøjet ude ved Brohovedet. Vandet voksede, den laa ikke længere *ved* Broen, men *paa* Broen, og Brændingen dundrede den ned imod Pælene. I tre Timer havde den haft Nødflag, uden at det havde været muligt at gøre det ringeste for at komme den til Hjælp. Jeg talte med Folkene. De havde været surrede i Masten og havde alle ventet at skulle finde Døden — maaske næppe tre Favne fra den faste Grund.

Jeg saa' uvilkaarlig ud over den skikkelige Fjord med sin bølgelinjede, fredelige Skov. Det var mig i dette Øjeblik umuligt at tænke mig, hvorledes denne „Indsø" selv med nok saa høj en Vandstand kunde sætte en saadan Brænding inde i Fjorden. Senere, da jeg ude ved Indløbet til Fjorden saa' de Mærker, som Østersøens uhyre Stormflodsbølge havde afsat paa den høje Kyst dér, og da jeg fik at vide, at Fjordens gamle Dæmning, det saakaldte „Fedland", var ble-

ven gennembrudt, kunde jeg forestille mig den Vandmasse, der havde med sit Skvulp kunnet smide en stor Jagt op i Nysøes ærværdige Allé.

Ja, Nysøes Allé. — Ak, hvor forandret! — Her havde jeg for Aar tilbage i Sommerens Tid gaaet langs den blinkende Fjord, forbi det gamle Herresædes Have ud ad Hollænder-Skoven til. Og nu?

Tværs over Alléen var Vandet gaaet. Helt inde paa Marken laa den sidste Hilsen fra Østersøens Tangflora sammenrullet som kartet Uld.

Jeg vadede hen til Nysøes hvide Haveport, hvor de fire Stenvaser byde den indtrædende en Buket. Store Aske og Egetræer, oprevne og omstyrtede af Vandet, der med raa Haand var brudt gennem det naturlige Hegn og havde uindbuden aflagt den gammeldags Have sit Besøg, og havde kigget paa de hvide Gudinder og Guder, der, maaske ikke som de allernærmeste Slægtninge, erindrede om den gamle Mester, der havde knyttet Nysøes Navn til den danske Kunsts Historie.

Videre gik det gennem Bønsvig til Skoven, Store Hestehave, der strækker sig langs Strandkanten tæt hen til „Maderne" og det lige overfor liggende „Fedet", hvor Indløbet til Præstøfjorden er. Vi lod Vognen holde ved Ledvogterhuset. Frem og tilbage, saa langt Øjet rækkede, var Skovkanten falden, Stranden oversaaet med Stammer, Rødder og Vraggods, som endnu ikke var samlet. Hvilken Brænding maatte her ikke have staaet! Hvilken vanvittig, fordærvelig Blanding af Vand, Sand, Ler og Dele af de Fartøjer, der nu afmastede og halvsunkne viste sig for mit Øje enkeltvis og samlede i Smaaklumper derude paa Grundene!

Min Kusk og jeg fandt en enlig, halvdaarlig Baad paa Stranden; vi fik den bragt i Vandet, øst læns og tog hver sin Aare. Ud efter gik det. Roturen blev ikke saa kort endda. En kvart, en halv og en hel Mil fra Land laa Skibene ude; i Antal en Snes Stykker, i Nationalitet og Størrelse meget forskellige. Et Par af de nærmeste bordede vi. Det sidste Skib var en engelsk Brig, som laa grundstødt med Dækket akkurat over Vandet og Næsen lidt ned efter. Baand, Bolte, Nagler og Ringe, alt af Jern, var vredet og drejet som med særlige dertil afpassede Instrumenter. Jeg kiggede ned igennem Kahytstrappen. En Mahogni Bordplade var stukket gennem Sofaryggen. Skabet mellem Døren og Væggen var opbrudt, og Skufferne manglede paa to nær. Den øverste var trukken ud. Jeg fandt deri Kladden til et Brev. Der var udstreget saa meget med Blæk og udslettet saa meget af Søvand, at det kun lykkedes mig at tyde følgende:

„Min elskede. Arbejdet haardt i to Dage. Vi lide meget og har ikke Vand. Ingen Ild paa ...

Jeg har en Gang været uden Bords, men slap dog. Tørt Uldtøj sav-

ner jeg meget, og Søstøvlerne burde været lappede, før jeg gik fra Land. Husker Du mit sidste Kys? Jeg tænker ikke paa noget andet end paa det. Kaptajnen ...... altid fuld; jeg maa stadig ......"

Jeg lagde Brevet ned i Skuffen igen, og saa roede min halvbefarne Køresvend og jeg i Land.

I Ledvogterhuset gik vi ind. „Det salte Vand vil slet ikke tørre!" sagde Konen og pegede paa en ophængt Række Klædningsstykker. Paa mit Spørgsmaal om alt dette Tøj svarede hun:

„Det er saamænd de strandede Folks Tøj, som jeg lovede at skaffe i Orden, dengang de tog ind til Byen. Her laa hele seks Mennesker i vor Hytte den Nat, da det var galt fat.

Min Mand og jeg vaagnede kort før Midnat. Inde i Skoven kunde vi høre Træerne styrte, og saa tudede da Søen, saa det var forskrækkeligt. Du gaar ikke ned til Søen i saadant Vejr! sagde jeg til min Mand, men han havde alligevel faaet Tøjet om sig og vilde af Sted, da der i det samme bliver sparket mod Døren udenfra. — Børnene vaagnede nu og gav sig til at skrige. Mørkt var det, og de blev ved at dundre paa Døren derude. Saa tænder vor Fa'er et Lys, og lukker op. Ih, Kors! siger jeg og styrter hen til Børnene. Der stod en Flok Mænd udenfor, og Vandet drev ned ad dem, og de havde en imellem sig, som nok var mere død end levende, og ganske blodig var han. Vi ere strandede Søfolk! siger saa en af dem; lad os komme lidt indenfor! — Det var nok saadan Svensk de talte, og de sagde ogsaa senere, at de var fra Norge." —

Jeg takkede Konen for god Besked. Hesten kom atter for Vognen, og tilbage til Præstø gik det.

Saa kom jeg til Møens Klint. En barsk, regnfuld Udflugt, som med hele sin taagede, uhyggelige Stemning kun stod i saa meget des større Modsætning til Pinseturenes smilende, vaargrønne Erindringer. I det oversvømmede Borre, der ligger i Midten af det store Engdrag, som næsten gennemskærer Landet fra Nord til Syd, havde Stormfloden grebet ind med sin ødelæggende Haand. Lige ved Siden af Vejen stod to Huse, som Vandet havde rammet paa forskellig Maade. Grunden under begge var sunken, og saaledes, at det ene Hus var bulnet ud paa Midten og lignede en tyk Mand, der kror sig; det andet havde faaet Gavlen trykket ind efter paa Midten og lignede en tynd Mand, der ydmyg bukker for den tykke. Bag disse stak sort Sparreværk op i Luften; Beboerne løb omkring og vare beskæftigede ved deres ødelagte Sager; og over det hele vaade, dyndede, ødelagte Landskab svøbte Taagen sine lange Gevandter og løftede dem kun en Gang imellem lidt for dog ikke ganske at lade den rejsende i Uvidenhed

om, hvad Novembertykningens tro Bundsforvante, Stormen havde foretaget sig. Jeg vilde gærne have kørt langs Borresøen ud til Stranden for at besé Ødelæggelserne derude og om muligt faa Kig paa Vragene, som efter Sigende skulde ligge der. Men Vejene derud vare ufremkommelige, og jeg fortsatte Rejsen op ad Klinten til.

Det susede i Klinteskoven. Fugtigheden løb ned ad Stammerne, dryppede fra Grenene og sivede gennem Mosset og det brune Løv. — Stærkt var Skoven medtagen, og jo højere man kom op, desto tyndere viste den sig. Jeg blev ganske betaget ved saaledes at gaa alene omkring paa disse kendte Steder, som nu vare saa sørgelig forandrede. Stierne blev mere og mere ufremkommelige ved de styrtede Træer og nedfaldne Grene; jeg maatte krydse ind imellem Stammerne og gik længe omkring paa den Maade, indtil jeg fandt ud omtrent ved Aborrebjerget, og over dette kom jeg endelig til Taleren og ned til Liselunds Have. Her begyndte jeg min Vandring nede paa Stranden og arbejdede mig Syd efter igen. Ofte maatte jeg kravle op, gaa et Stykke langs Klinten ovenfor, smutte ned, hvor jeg saa' mit Snit, og jeg tør uden Overdrivelse paastaa, at denne besynderlige Vandring mere end én Gang var forbundet med Fare. Jeg saa' Vraget, som var kommet drivende ind med den norske Skipper ligge som Benraden af en stor Hval under Taleren. Hvert Øjeblik stødte jeg paa Baadstykker, Master og andet Skibsgods. Bjærgningen var nok for besværlig for de gode Folk langs denne Kyst. Af Sved, Kalkælte og Smaafald saa' jeg til Slutningen selv ud som en skibbruden, der vandrer vejløs og hjemløs om paa en øde Strand. Taage og fin Støvregn kom hvert Øjeblik dryssende ovenfra ned over Klinteskrænterne. Naar Taagen lettede lidt, saa' jeg de nedvæltede Kridtknolde, Træerne, der hang som vissent Ærtehalm højt over mit Hoved, Rodstykker og sønderbrudte Stammer, der vare skredne ud og laa hulter til bulter mellem Sandet og de mægtige Rullesten.

Jeg havde saaledes arbejdet mig hen under den nedstyrtede Dronningestol, og ganske aandeløs satte sig mig ned. Jeg tog Skitsebogen op og stak den til mig igen og saa' ud over Vandet: Træstammer og Mastestykker! Jeg gik helt ned paa Havstokken, hvor lange, tunge Dønninger brød sig med en sørgmodig raslende Efterlyd af de frem- og tilbagerullende Smaasten. I nogen Afstand derude laa noget, som jeg antog for en Raanok med sin Blok. Det bevægedes af Vandet lempeligt frem og tilbage. Noget Listegods var kommet hen over det og ind under det. Pludselig løftede en Dønning det paa sin Ryg. Det saa' besynderligt ud. Jeg kastede Kikkerten for Øjet. Det var et Lig. Længe ventede jeg paa, at det skulde komme ind, men Linegodset maatte have fat et eller andet Sted i noget Vrag neden under. Det kom i hvert Fald ikke. Derimod begyndte den korte Dags Skumring

at falde stærkt paa. Jeg vidste, at Stranden længere Syd paa hen under Sommerspiret og videre ad Fyret til var usikker. Enkelte Smaaskred højt oppe havde jeg allerede iagttaget, og jeg anstrengte min March, og mere krybende end gaaende kom jeg ad de glatte, slibrige Stier op gennem Maglevandsfaldet og stod atter deroppe paa den skaldede Brink mellem de omblæste Træer i den klamme Klinteskov.

Er det Havets Krampetrækning,
Naar det vrider sig i Vaande,
Naar det drager kort sin Aande,
Raller, fraader, rejser sig
Og i hundred Miles Strækning
Springer mod et vejløst Maal?
Er det hans, den gamle gales,
Flugt med vildt udslagen Manke,
Med den sønderrevne Tales
Sætningsstumpers hæse Skraal? —
Er det sligt, som gør vor Tanke
Syg og stemmer for vort Sind,
Medens Hjertets Sitren suger
  Blodets Væske fra vor Kind?

Er det Stormens Orgelstemme,
Kæmpehymnens dybe Tone
Fra Gud véd hvor fjern en Zone,
Som til os fra Luften skælver
Ude dér, hvor Skyen hvælver
Kirkeskibets høje Rum —
Er det sligt, som gør os stum?
Er det ham, den mørke Mester,
Organisten uden Mage,
Med Syd-Ost til Bælgetræder,
Som igennem Spillet græder,
Mens han hulker Latter frem —
Er det ham, som mægter tage
Tanken fangen i sit Hjem
Og hudflette den med sikre
  Slag af Tonens Svøberem?

Nej; der er en Vildhed, større
End de hæse Skraal og Skrig;

Der er Efterdønning-Dagens
Valplads med et ukendt Lig;
Der er denne Stumheds øde
Klage, som har ingen Ord,
Men hvori Naturens bløde
Hjerte krymper sig paa Jord:
Som en Stakkel i St. Veits Dans
Tumlet om, til Døden træt,
Som en Orm, der ligger dér, hvor
Magtens Sprog er Lov og Ret.

Da har Skyen tunge Taarer
Over, hvad der er forbi,
Træets stille Graad og Buskens
Blander sin Musik deri;
Der skal fine Ører til
For at fange dette Spil,
Der skal mangeaarig Færden
I Naturens tavse Verden
For at tolke dette Sprog: —
Øde Strand, hvor Stormen slængte
Sine Vrag og Lig i Land,
Al din Kval, den indestængte,
Hvad Du led og hvad Du tænkte,
Det er alt en aaben Bog
For en følsom Vandringsmand.

Det var en frisk, blæsende Morgentime, da jeg forlod Gæstgivergaarden i Stubbekøbing og rumlede gennem Hovedgaden Øster paa over den forfærdelige Brolægning, der mindede mig om de Landkort for blinde, hvor Højderne i Terrænet er ansatte med ophævet Tryk. Straks udenfor den lille By havde vi Virkningerne af Højvandet. Dæmningen havde givet sig i Midten, Stenafviserne langs Siden vare kastede omkuld og Jerngelænderet brækket. Jeg vendte mig om. I Havnen saa' jeg de halvsunkne Fartøjer. Den lille, lave Kirke ragede akkurat op over Tagryggene paa de omliggende Huse. Skorstenspiberne sendte deres lette, blaa Røg op mod den klare Luft; den friske Vind legede med Røgen; Solen skinnede i Pludderet paa Strandkanten, og jeg lovede mig en smuk Dag, en Undtagelse fra Novemberreglen. Desværre, jeg skulde faa Reglen at føle og ikke Undtagelsen. Langs Næsgaard Nor kørte vi. Vandet havde staaet højt op over Vejen. Træer, Dynd og afskaarne Rørstakke laa ved Grøfterne. Et Hus var ødelagt; Senge, Borde, Stole og Vugger smidt

mellem hverandre udenfor; og bag det sammensunkne Hus strakte en klar Indsø sig paa Størrelse som Peblingesøen. Det var Noret, der for nogle Aar tilbage var indvundet fra Østersøen med Grønsund som Mellemmand. Noret var atter Nor. Græsgangene og Hvedemarkerne dannede Bunden af Søen. En lille Ø laa i Midten med et sammenstyrtet Hus; forskellige Genstande sejlede omkring derude, og oppe paa Næssegaarden havde man faaet en ny Udsigt og et nyt Bevis paa det højst usikre i de store Inddæmningsarbejder, som navnlig Falster var gaaet i Spidsen for.

Foran Næssegaardens Indkørsel, hvor Vejen til Grønsunds Færgegaard skiller sig fra Vejen til Nykøbing, holdt vi et Øjeblik stille. Jeg havde det store Panorama for mig. Solen skinnede derovre paa Bogø's højtliggende Marker, paa Kirken i Fanefjord, paa Møenslandets bølgelinjede Kyst, der helt ude mod Horisonten falder af i den stejle „Madses" Klint. Falsterlandet laa i Skygge. I Midten af Landskabet trak Grønsund sin blanke Stribe, og Striben blev brudt af hvide Skumbælter ude dér hvor „Tolken" strækker sin lange, farlige Grund. Vejen til Grønsunds Færgegaard var afspærret. Den løber langs Strandkanten, indtil den forbi det hvide Lodsmærke drejer af mod Færgegaarden. Hele denne Strækning havde staaet under Vand. Østersøen havde væltet sine Brændinger højt op over de flade Marker; Lodshusene havde været omflydte paa alle Sider, Baadene vare paa én nær sønderslaaede, og Beboernes Liv havde været stærkt truet. Vi kørte videre. Hvor Korselitses Skove begynde, stod jeg af og lod Vognen køre i Forvejen. Nede ved Stranden omtrent udfor den lille, venlige Skovfogedbolig, Hjortelund, skulde der ligge et Fartøj. Det laa der ganske rigtig ogsaa. Helt op over Forstranden var det kastet. Brændingen havde skaaret et stort Stykke ud af Brinken og puttet Skibet derind. Master og Tougværk blandede sig paa en kammeratlig Maade mellem Skovens Bøgetræer. Stammerne ragede ud over Dækket, og Masterne nikkede ind mellem Træerne. Bremerskipperen, som havde ført Skibet, gik omkring og besaa' sin „Vilhelmine Sofie". Stakkels „Vilhelmine Sofie"! Søen havde handlet temmelig uridderlig med hende, og det saa' ikke ud til, at den gode Dame nogensinde mere skulde komme tilbage til sit rette Element.

I Fiskerlejet Hesnæs vare Huse omstyrtede, ét fuldstændig forsvundet, Baade bortrevne, og Folk havde været i Livsfare. Hele Stranden herned til saa' sørgelig ud. Paa Tolken vare et Par Skibe stødte, og ét var sunket med Mand og Mus. Tømmer og Vraggods var drevet i Land og laa hele Kysten over. Man sled og slæbte og bjærgede alt, hvad man kunde. Noget skulde dog Søen give fra sig til Gengæld for alt, hvad den havde taget. Det var ligesom om det laa

i Luften, at jeg nu nærmede mig Ødelæggelsernes sydligste og værst medtagne Del. Himlen var efterhaanden bleven overtrukken. Solen var forlængst borte, Vinden peb mellem de nøgne Brinker, og store, tunge Draaber oppe fra de afbladede Træer tydede paa en Gentagelse af Turen til Møens Klint.

Gentagelsen kom ogsaa. Jeg bøjede op i Skoven og fik fat i min Vogn, og nu øsede Regnen ned, Mørket lagde sig over Landskabet, og ad de dyndede Skovveje, de moradsige Biveje, den opkørte Hovedvej kom jeg vaad og forfrossen til Sønder Alslev og videre ned imod Bøtø Noret.

Trækker man en Linje fra Østersøen forbi den nordligste Spids af Bøtø Noret og derpaa over Stouby ud til Sundet ved Hasselø, har man saa nogenlunde den nordligste Grænse for Sydfalsters saa at sige totale Oversvømmelse. Selv naaede jeg ikke Gjeddesby, hvor Ødelæggelsen var størst, men hvorom ogsaa Meddelelserne har været mangfoldigst. Vejene derud vare forfærdelige, og min Kusk erklærede, at Husly ikke var at faa. Jeg bestemte mig da til at blive i den nordlige Del af Odden. Der var en historisk Begivenhed, hvortil jeg straks havde Illustrationerne paa rede Haand ved at betragte det Landskab, der udfoldede sig rundt omkring mig. Det var Kong Hans's skæbnesvangre Ditmarskertog. Oversvømmede Marker, dybe Grøfter paa Siderne, bundløse Veje, en kold, klam Vind, der drev Regnen foran sig hen over det flade Landskab, hvor nu og da Taget af et sammenstyrtet Hus ragede op over Dyndet. Det var Vejen fra Meldorp til Hejde, det var Sluserne ved Bisum, der havde oversvømmet Markerne, det var den slagne danske Hær, forfulgt af de sejrrige Ditmarskere, der havde oppløjet Vejen saaledes.

Jeg agter i korte, skitserede Træk at gengive det Landskab, som hærgedes af Vandet, og jeg maa have en Stemning at gaa ud fra, der er kendt af alle, og som med hele sin Uhyggelighed kan danne Baggrunden for mit Billede.

Stouby, Væggerløse, Højet, Marrebæk og Bruserup vare Navne, der klang for mig lige saa fremmede, som de ville klinge for de fleste af disse Linjers Læsere. De betegnede større og mindre Landsbyer, der i større og mindre Udstrækning vare rammede af Ødelæggelsen. Liggende paa den smalle Landtunge mellem Bøtø Noret og Guldborgsundet havde de modtaget hele den Vandmasse, der efter at have sprængt Dæmningerne paa „Fanget" og ved Bøtø, og efter at have gjort det udtørrede Nor til en stor dyb Indsø, havde væltet sig over i Guldborgsundet, var gaaet tilbage igen og atter frem, medførende Skibsskrog, sønderlemmede Huse, Lig af Mennesker og Dyr. Bøtø

var saa at sige raseret. De gribende Scener fra disse Gaardes og Huses Undergang saa vel som fra Gjeddesby's og Skjelby's ere alt bragte til de flestes Kundskab. Men det er ikke Stormen og det mellem Brændingen omtumlede Skib, der taler højest, men snarere den øde Kyst Dagen efter med det matte, skvulpende Vand og det sønderbrudte, forladte Vrag, og saaledes gemte alt, hvad jeg nu saa': disse undergravede Bygninger, de paa Jorden liggende Tage, Strandsandet hen over Markerne, de døde Dyr og de forknyttede Mennesker, ja selve den øde, dumpe Ro, der hvilede over Landskabet, paa en tavs, hjerteskærende Klage, der i sig samlede alle de enkelte Optrin fra hin stormfulde Nat og Dag, — og dette almindelige stumme Sprog fra den mishandlede Natur skal jeg ikke i Hast glemme. Rundt omkring traf jeg Folk, som ved Slægtskabs- og Venskabsforbindelser havde staaet nær de forulykkede. Bestandig disse Fortællinger om Børn, der vare revne fra Moderen, nygifte Folk, der vare drevne i Havet hver paa sit Vrag, stærke Naturer, der havde kæmpet Fortvivlelsens Kamp til det yderste, svage, der vare bukkede under med ynkelige Nødraab, halvt vanvittige, sørgende Mødre og Enker. Jeg saa' en af de „reddede" ovre fra Bøtø. Det var en Kone, der savnede sine Børn. Hun talte ikke, hun famlede underligt for sig med Hænderne. Hun havde faaet nok for dette Liv; og hvad Lykken angaar ved hendes „Redning", faldt jeg i underlige Tanker. Jeg saa' disse skrøbelige, sønderbrudte Tage med Lægter og Bjælker stikkende gennem Tækningen, disse halvt opløste Høstakke, der var bleven hængende hist og her i et Gærde eller ved et Piletræ. Langs Nykøbing Landevej og langs Norets sumpige Side stod de, og det var mig en Gaade, hvorledes de i Brændingen og Hvirvlerne havde kunnet afgive svømmende Tilflugtssteder for de mange, der havde klamret sig fast til dem. Her var naturligvis meget bjærget og det lod til, at man tog fat med Kraft, ligesom det ogsaa syntes, at Efterretningerne om den danske Godgørenheds ualmindelige Anstrengelser havde sat Mod i mange af Ulykkens nedslagne Gemytter. Men stod man stille foran et omstyrtet Hus, hvor Manden eller Konen var beskæftiget med at ordne de sørgelige Levninger af det fattige Bohave, og lagde man Mærke til Udtrykket i de furede, vejrslagne Ansigter, da kunde man gøre Mandens eller Konens Ord til sine egne:

„Vi faar jo nok Erstatning, og Gudskelov for det, og Tak til. Men Jorden er ødelagt, Koen er druknet og Hytten ligger dér. Alt kunne vi ikke faa igen, og nu er vi blevne gamle i at slide sammen; Kræfterne mangle til at begynde forfra — ja, det var en gruelig Ulykke."

Som det blev bemærket fra alle Kanter, var Sandet det værste ved Oversvømmelsen. Over alt laa dette golde Lag, blandet med Grus, Sten og Tang. Ind i Husene var det trængt; det strakte sig over

Marker, Enge og Haver; det var ikke længer den frugtbare Øs Sydspidse, man vandrede paa, det var Havets Bund, bedækket med alt, hvad der hørte Havet til: Vrag, Tilintetgørelse. Som én stor, sydende Sø med mægtige Brændinger blev hele Landet Sønden for den omtalte Grænse beskrevet af Folk, der havde oplevet hin Nat og Dag. Søen havde krævet sine Ofre. Den havde faaet dem; nu var den store Bølge gaaet tilbage igen ligesom en Armé, der trækker bort fra det hærgede Land. Men en Besætning havde den ladet blive, og der skulde Aars vedholdende Kamp, sejg Energi til, for at drive Fjenden fuldstændig ud, — hvis han i det hele kunde drives ud. Og det var med en snart lydelig udtalt, snart henmumlet Tvivl fra mange om dette sidste, at jeg igen satte mig til Vogns og arbejdede mig Nord paa over Grænsen mellem Velstand og Forarmelse, Tryghed og Usikkerhed. Skumringen faldt stærkt paa, den lange Aften og længere Nat forestod; og Skyggerne spredte sig som Forløbere for noget uhyggeligt ud over det flade, trøstesløse Landskab, Regnen piskede ind fra Siden, Kusken piskede paa Hestene, snart var det fuldstændig mørkt, og i Mørket og under Vindens Susen og Regnens Fald havde jeg hele Stormnatten for mig. Jeg hørte Lyden af Brændingen, hørte Bygningerne styrte, hørte Kvægets Stønnen og Folkenes gennemtrængende Skrig om Hjælp. Jeg vendte mig i Sædet. Landskabet bag mig var forsvundet i Mørket, ligesom det hin Nat forsvandt. Vinden sagtnede et Øjeblik; alt var stille, men det var en Stilhed, som gemte paa meget.

„For alt det stakkels Kreatur", begyndte min Kusk.

„Ja og Menneskene!" tilføjede jeg.

DREVEN AF!

Ellen Margrethe var Skudens Navn.
— Hu ha, hale langsomt ind —
Det stod der at læse paa Spejl og i Stavn,
Og paa Vandtønden med,
Og saa mangt et andet Sted,
For de Redere sparede ikke.

Ellen Margrethe sprang læk en Dag.
— Hu ha, hale langsomt ind —
Hun var gammel og mør baade for og bag,

Og i Vandgangen med
Og saa mangt et andet Sted,
For de Redere sparede ikke.

Ellen Margrethe hun gik til Bunds,
— Hu ha, hale langsomt ind —
Men hvis hun vil drukne, saa lad hende kuns
Og ta Rederne med
Paa det dybeste Sted,
For de Redere sparer os ikke.

Nu kunde vi næsten Folkenes Vise udenad, og kunde for den Sags Skyld gerne have sunget med. Vi havde hørt denne Opsang to Dage i Træk, hver Gang nemlig et nyt og forgæves Forsøg blev gjort paa at bringe os bort fra den gæstfri Oase i Isørkenen: Sprogø. Hver Gang Opsangens Toner lød, troede vi, at nu vilde det nok gaa denne Gang; og hver Gang de sidste Ord — med dette truende Plimsollske i sig — hendøde under de frugtesløse Forsøg i Isen, vendte vi slukørede tilbage til Stranden og Husene under Fyrbakken.

„Bare Taalmodighed!" sagde Baadenes Fører, den gamle Peder Rask; „det kommer nok!" —

Det kom ogsaa. Vi kom over til Fyens Land, men rigtignok ad Omveje.

Naa ja, man kommer ikke altid lige til Maalet. Blot at man naa'r det en Gang! Og dertil udfordres Taalmodighed, som Peder Rask anbefalede, — og saa en god Fører. Hvilket her nu skal berettes.

„Hvad er Vinden?" spurgte jeg Føreren, som stod i Døren med sin Lammeskindskabuds i Haanden.

„S. O. til S.!" svarede han. „Hun sætter megen Is herop fra Østersøen, men vi maa prøve det nu, da Damperen ligger herude og vil tage os paa Slæb. Værs'go', Passagererne til Knudshoved holder sig klar; nu gaar Jollerne ud!"

Vi var en halv Snes Lidelsesfæller med et Dusin Brevsække og saa lidt som muligt Rejsegods fordelte mellem de fire Joller, som hver igen havde fem Mands Besætning, udsøgt Mandskab, Kærnekarle, foruden Føreren, som selv endnu var et Stykke af en gammel Kærnekarl.

Vi sagde Sprogø Farvel og haabede — uansét den gode Behandling hos Øens gæstfri Herre — at dette Farvel var for bestandig, i det mindste til næste Isvinter. Der blev arbejdet dels ved Aarer, dels ved Hager ud gennem Sjapisen til Damperen, der ventede paa os, og i hvis Kølvand vi rangerede os. Sprogø skinnede endnu en Gang med sin hvide Fyrbakke gennem den graa og tunge Frostluft, der omgav den; og saa gjorde Øen sig „usynlig". En Snebyge fra S. O. kom op,

og i denne Byge var det næppe, at vi kunde skimte Damperen, der trak os.

„Det er lidt ubehageligt!" sagde den Pelskappe, som sad ved Siden af mig paa den vaade Tofte. „Men heldigvis er vi da snart ovre, siden vi nu har faaet Lokomotiv forspændt!"

Det var en ung Landmand, oprindelig Polytekniker, som skulde over til Svendborgkanten for at holde Bryllup.

„De længes?" spurgte jeg og smilede.

„Om jeg gør!" Han nikkede og tog sin Feltflaske frem. „Den er endnu fra Krigens Tid," sagde han og bød mig. „Jeg vilde ønske, at Portvinen var lige saa gammel!" —

„Tror De ikke, at vi gjorde bedre i at gemme den lidt endnu? Derved bliver den ældre, og — man véd dog ikke, hvad der kan hænde!"

„Aa hvad!"

Imidlertid stak han den dog i Lommen.

„Mener De, at der kan være nogen Tvivl ...?" spurgte den anden Pelskappe, en tyk Herre, der var Grosserer og Rejsende selv „i disse daarlige Tider". Vi havde en Formodning om, at det var i Guano-Branchen, Poudrette, Fosforsur Kalk, Benmel, etc. Men Grossereren talte ikke herom.

„Jeg har aldrig været med før til en Istransport," sagde jeg, „men jeg har vænnet mig til ikke at stole paa noget — naar man er til Søs!"

„Jeg stoler paa Vorherre!" sagde en Seminarist i Enspænderoverfrakke og Sivsko. „Jeg gør!" sagde han og saa' sig udfordrende omkring idet han bankede sig i de valne Hænder.

„Javel!" svarede jeg. „Men det er, om jeg saa maa sige, en selvfølgelig Sag. Hvad mener De om vor Fører?"

„Vores Fører?" svarede han kraftig og med Eftertryk paa Stavelsen *es*. „Tror De ikke, jeg kender Peder Rask? Jeg er barnefødt i samme By, hvor han har hjemme. Der er Gudskelov Mænd endnu i gamle Danmark. Men jeg siger: Forsynet over os alle, og ingen Kraft uden Forsynets Kraft!"

„Det er besynderligt, saa visse Folk aldrig kan være i nogen Situation sammen udenfor det dagligdags, uden at man straks skal høre om Forsyn og gamle Danmark. Kunde vi ikke foreløbig nøjes med Peder Rask og vort eget Selskab — indtil vi kommer i Land?" —

Det var en lille pibende Stemme, som tilhørte en lille Mand i en Slags graa Militærkavaj med Slaghætte og en blank Knap bag i Spændetampen. Hvad han egenlig var, havde vi ikke ret kunnet bringe i Erfaring. Han havde rejst meget, kunde en hel Del forskellige Ting og havde haft meget omvekslende Skæbner. Formodningen var omsider

for, at han nu havde et Apotek ude paa Landet i Koldingegnen. Han disputerede idelig med den noget „stærke“, for Resten brave og godmodige Seminarist, hvis afgjort positive Standpunkter i alle aandelige Sager ikke altid var lige godt pansrede mod den andens Indhug. De to Herrer var straks den første Dag kommen ud for hinanden i en Holmgang om de darwinske Afstamnings- og Udviklingsspørgsmaal.

Seminaristen virrede med Hovedet, men vendte sig denne Gang bort. Sneen føg ham og os andre lige i Ansigtet; der var ingen videre Opfordring til Disput. Kun den lille Mand havde i Tide dukket sig ned i den luv Baadside med Ryggen og Kavajhætten op imod Vinden. Hans smaa, klare Øjne glinsede venligt indbydende op imod hans Modstander.

„Fryser De?“ spurgte han denne.

„Aa ... De kan selv fryse, kan De!“ —

Vi lo. Det gjorde den femte Medrejsende med. Han var „Professionist“ og daarlig klædt, for saa vidt som han kun havde en tynd sort Frakke, tæt knappet over en linned Krave, der stedse gled op foran i Brystet og maatte hales ned ved Hjælp af et enkelt Bændel. Paa denne utilstrækkelige Udrustning maatte hans Profession og deraf følgende Hærdelse bøde. Han var Smed. Manden i den graa Kappe havde bemærket, at Naturen som oftest paa en viselig Maade sørger for sine Skabninger. Dem, som er spinkle med Disposition til Brystforkølelser, giver den en Skindtrøje indvendig og en graa Rytterkappe udvendig; en hvilken som helst anden vilde fryse ihjel paa denne Aarstid i en tynd Klædesfrakke over et bart Bryst; Smedesvende ikke. Seminaristen var bleven vred over Tonen i disse Ord, men den lille graa Mand havde givet Smeden et Hestedækken og et Par Vanter. De sidste havde Modtageren stukket ind paa Brystet; om Hænderne havde han Skal i Forvejen, erklærede han. Dermed var Smeden hjulpen og Skolelæreren gjort tavs.

Passagererne var, som man vil se, saa nogenlunde bleven „indspillede“ i disse Dage. Det bliver man nemt, naar man kommer sammen paa en lille Ø og ikke kan slippe bort. „Menneskene er en selskabelig Race,“ bemærkede Apotekeren. „De skændes i Fællesskab og slutter sig sammen for ikke at dø af Kedsomhed. Selv Eneboerne i gamle Dage maatte føje sig efter de almindelige Love; de flyttede fra Ørknens Huler ind i Klostrene for at afsondre sig kasernevis.“ Vi skulde foreløbig til det samme Maal, Knudshoved, og var foreløbig i samme Baad.

„Kast los!“ raabtes der gennem Snefoget fra Damperen.

„Los skal være!“ svarede Peder Rask i vor Baad.

Jollerne var atter overladt til deres egne Anstrengelser. Damperen kunde ikke bringe os videre. Isen var altfor sammenpakket her.

Vi var vel den faste Is under Knudshoved paa en kvart Mil nær, men den stærke Søndenstrøm tiltog tillige med Stormen og Snefoget. Mandskabet sled af alle Kræfter. Vi Passagerer var snart udenbords, snart indenbords igen. Isen var en rigtig krakilsk Is. Den vilde hverken bære Jollerne eller Mændene. De sidste tog Aarer og Tofter og lagde dem paa Isen, for at faa nogenlunde fast Grund at føre de første frem paa; men da Føreren en Gang var plumpet i til midt paa Livet, og en anden af Mændene var sluppen igennem lige til Næsen, og da dette Tilfælde truede med at blive det almindelige, saa kommandertes der noget, som jeg ikke hørte, men jeg saa', at alle Jollernes Forender blev lagt op imod Strømretningen, og nu sad vi atter, Mandskab og Passagerer, indenbords paa Tofterne og saa' dels ud paa Isen, dels paa hinanden.

„Hvor gaar Damperen hen?" spurgte Grossereren, som søgte at holde fast paa det svindende Skrog i Snetykningen.

„Den ligger stille!" svarede Peder Rask kort.

„Jamen — vi da?"

„Vi driver af!"

„Driver af? Ih Gudbevares, hvorhen?" —

„Nord paa!"

Det var kort Besked, men der var næppe anden at give. Vi drev Nord paa med rivende Fart. Jeg kunde selv følge Farten, naar Landet derinde viste sig gennem Snefoget. Gennem Tykningen hørte vi nogen Tid efter en Raaben ud til os i en ikke saa stor Afstand endda. Vi besvarede den.

„Holla!" raabte Peder Rask.

„Holla!" brølede vi alle af fuld Hals. Man vil saa gærne vise, at man er ivrig ved en saadan Lejlighed.

„Hol—la!" lød det svagt ud til os.

„Tag fat, Folkens!" kommanderte Føreren. „Det er Jollerne inde fra Knudshoved. Lad os se, om vi ikke kan faa Forbindelse!" —

Mændene sled med Aarer og Hager. Men det var forgæves. Stævnene blev næppe vendt mod Land, førend de atter drejedes. Tykningen blev stærkere, Vinden heftigere; intet kunde vi øjne, til sidst hørte vi heller ikke mere noget Raab. Vi var i fuld Drift.

„Lamperøg!" sagde Smeden.

Men ingen af os lo.

Vor Stilling var i Grunden heller ikke morsom. Jeg véd ikke, hvad de andre tænkte, men Sandsynligheden er vel for, at de tænkte nogenlunde som jeg. Medens Tusmørket faldt hen over de vilde, øde Omgivelser, anstillede jeg for mig selv disse Betragtninger:

Det bærer Nord paa. Stormen og Strømmen har fat i os, og vi maa lystre. Det bliver efter alle menneskelige Beregninger en Tur

Natten over i aabne Baade, omringet af Isflager, i Bælmørke, fygende Snestorm og knagende Kulde. Det er ikke behageligt; langtfra. Nu bliver Spørgsmaalet: vil det blive bedre i Morgen? hvor vil vi være til den Tid? og har vi Proviant?

Det sidste tænkte jeg nok højt. Apotekeren ved min Side gentog i det mindste Spørgsmaalet, idet han henvendte sig til Peder Rask.

Man undersøgte sine Lommer og Folkene deres Beholdninger. Resultatet var ikke oplivende. Et Par, hvoriblandt jeg, havde nogle Tvebakker, Landmanden havde sin Portvinsflaske, Seminaristen havde ingenting, og Smeden en lille Lærke med Brændevin. Folkene havde akkurat deres Rationer Dagen over. Peder Rask tog Ordet:

„Da vi under disse Omstændigheder ikke véd noget om, hvornaar vi slipper i Land, saa maa vi passe, at disse Pillerier strækker saa langt som muligt. Folkene deler med Passagererne, til der ikke er mere. Videre kan jeg ikke gøre. Resten maa Vorherre sørge for!" —

Der kom ingen Indsigelse fra nogen, ikke engang fra Apotekeren Han tog blot til sin Kavajlomme, hvor han havde en Rulle Skraatobak. Denne skar han sindig i lige store Portioner, som han uddelte til Folkene.

„Tobak er bedre end Brændevin," sagde han. „Det véd jeg — og enhver, som har været i Felten!" —

„Har De ogsaa været i Krigen?" spurgte Landmanden.

„Jeg har været med til alt. For Resten tænkte jeg her paa vanskelige Tilfælde i det hele taget. Jeg var med til at forlise paa Kysten af Brasilien. Selv femte flakkede jeg omkring i Skovene i fire Dage, og vi havde givet fortabt, hvis jeg ikke havde haft Tobak hos mig ligesom nu. Den var rigtignok først bleven gennemtrukket af Saltvand og desto virksommere var den formodenlig, men det staar jo enhver frit for ogsaa her at dyppe sin Ende!" —

Folkene lo.

Apotekeren fortsatte.

„Jeg tager siden den Tid aldrig bort paa nok saa lille en Tur, uden at jeg har Tobak med i Lommen. Man vil dog nødig krepere, naar man kan undgaa det!" —

„Hm!" sagde Grossereren, som havde været den mest urolige af os.

„Jeg tror ikke," sagde Peder Rask paa sin støtte Maade, „at det er værd at fortælle saadanne Ting. Vi kan maaske nok komme i Trang for Historier, men der maa lige godt være nogen Maade med dem!"

„Ganske af Deres Mening!" fortsatte Apotekeren. „Jeg har dem i enhver Dosis og af forskellige Krukker. Jeg var sidst i Paris under Kommunen; selvfølgelig nødtvungen. Det gik ganske muntert ..."

Her nedlagde Seminaristen Indsigelser. Øjeblikket, mente han, var ikke til at spøge hverken paa den ene eller den anden Maade.

„De befinder Dem stedse i Vildfarelse overfor mig, min unge Ven!" svarede Apotekeren med afgjort Selvbeherskelse. „Øjeblikket er altid, som man tager Øjeblikket. Hvad mig angaar, saa kan jeg forsikre, at jeg befinder mig fuldstændig vel her og i hvert Fald bedre baade end paa Kysten af Brasilien og iblandt Kommunarderne. Væn Dem en Gang af med Deres belærende Tone, til De selv har oplevet lidt mere end at tage til og fra København for at søge Degnekald!"

Det var skarpere end ellers. Der blev en lidt pinlig Pause, som strakte sig med nogle enkelte mislykkede Forsøg paa Afbrydelser ud over den største Del af den lange, mørke Februaraften.

Det blev virkelig en lang Aften denne. „Ingen maa falde i Søvn!" havde vor Fører kommanderet. Saa snart nogen af os viste Tegn hertil, blev han straks purret. Grossereren var temmelig fortrydelig.

„Det er den eneste Fornøjelse, man har, og den skal tages fra en!" —

Vor Fører trak paa Skuldrene. Ved den lille Lanterne i Baaden kunde jeg se et stille Smil over hans furede Træk.

„De kunde nemt komme til at fortryde det!" sagde han undvigende.

„Sov De bare ind!" faldt Apotekeren i. „Hvis De har forsikret Deres Liv højt og i en solid Anstalt, saa vil Deres Enke være et godt Parti i Morgen!"

Folkene tillige med Smedesvenden lo.

„Jeg har hverken Kone eller Livsforsikring," sagde Købmanden hidsig. „Men dette er en uanstændig Maade at behandle Passagererne paa!" —

„Anstanden regnes efter Vandstanden, og begge regnes efter Graderne paa Termometret herude," sagde den utrættelige Apoteker. „For Resten kan De jo klage til Postvæsenet — i Morgen eller paa Søndag eller en anden Dag!"

Der blev atter lidt Munterhed, og under denne opdagede Peder Rask, som havde været forude, at vi nu havde en stor, fast Isflade i Læ af os, som kunde bære Jollerne. Der blev straks givet Ordrer og prajet til de andre Baade, og det livede op.

Apotekeren var den første, som rejste sig og kravlede ud.

„Nu kan vi strække Benene, som Mynden sagde til Grævlingehunden. Jeg tror, begge mine sover; — og jeg, som er gaaet i Rette med Grossereren!" ...

Jeg saa' paa mit Ur. Klokken var da 11. Vi havde altsaa endnu hele Natten for os.

Efterhaanden kom de tre andre Joller til. Passagererne steg ud,

alle Jollerne blev halede op paa den faste Isflade og lagt i Rundkreds omkring et aabent Hul i Midten af Isen, som Folkene havde hugget med deres Haandøkser, og hvor de nu stod med et Par Lanterner, Kompas og en Lodline for at beregne, hvor vi omtrent var og hvorhen vi drev. Thi drive gjorde vi stedse, det kunde vi være temmelig sikker paa.

Jeg vil ikke tale om de Klager, vi maatte høre paa fra de andre Medrejsende. Klager er altid trættende. Vi maatte døje disse, fordi Føreren, Peder Rask, var i vor Baad; og det skal jo altid gaa ud over Førerne.

Han tog det koldblodig og stilfærdig som altid:

„Hvis Passagererne vil sove nu, saa kan de tørne ind i Jollerne en halv Time eller i det højeste tre Kvarter. Efter den Tid bliver alle purrede. Der gælder ingen Undtagelser!" —

De fleste af os krøb ind. Masten var bleven lagt midtskibs over Tofterne i hver Baad med Smaksejlene bredt over og nogle tunge Genstande til at holde fast paa Fligene, at de ikke skulde blæse op. Førend jeg for min Part overgav mig til den knap tilmaalte Hvile, kunde jeg ikke dy mig fra at løfte op i vort Sejldugs Sengetæppe og se mig om i dette Sovegemak under aaben Himmel.

Det var et virkningsfuldt Billede. Noget for en gammel nederlandsk Maler. I Midten Folkenes Gruppe, dæmpet mumlende indbyrdes, kastende lange, brede Slagskygger fra Lanternen som Lyspunkt ud over Isen og Sneen. Himlen oven over bælmørk uden Stjerner; Baadene i Rundkreds væltede om paa Siden med Dækkener over som trætte Kavalleriheste omkring en Bivuakild. Hist og her fra lød Snorken. Stormen havde lagt sig noget, men endnu fo'r enkelte Vindstød tudende hen over den lille Lejr paa Ismarken, og fin Sne blev drevet mig ind i Øjnene. Fra Baad til Baad, snart uden om, snart inden om Kredsen, snart henvendende sig til Vagtmandskabet i Midten, gik vor utrættelige Fører med en Feltherres Ro, Overblik og Aarvaagenhed. Jeg følte mig tryg i denne Mands Selskab, stolt over at have gjort hans Bekendtskab, stolt over at være af samme Nation som han.

En saadan enkelt Mand betegner en Races Særkende, tænkte jeg ved mig selv med en hemmelig Glæde. Jeg huskede i dette Øjeblik en Slædefart op over St. Gotthardt under vanskelige Omstændigheder; ogsaa den Gang havde der været en saadan enkelt Mand, Føreren, som havde indgydt os hin forunderlige Tillid, hvorom Soldater maa kunne tale saa meget fra Felten, og hvorom Sømænd maaske endnu oftere kunne tale. Men den Gang havde det været en *fremmed,* hvis Uri-Dialekt jeg endda næppe forstod. Kom nu og benægt det nationale. Ja, disse *enkelte* Mænd ...!

Et Hoved stak op ved min Side.

„Spanterne i Baaden er just ikke Krølhaarsmadrasser!“ sagde Apotekeren. „Men det er dog bedre end at plages af Moskiterne i Brasilien eller Lopperne i Italien. Er De en Ven af det maleriske?“ spurgte han.

Jeg bejaede og pegede omkring os.

„Aa ja, det er ganske vakkert. Skade, at jeg lod min Mappe blive i min Kuffert, og at det er saa mørkt, og at mine Fingre er døde, ellers kunde der være bleven en nydelig Skitse ud af det!“ —

„Kan De ogsaa tegne?“ spurgte jeg.

„Jeg kan alting, uden at rose mig selv. Jeg kan ogsaa sove paa en Trærist. De skulde prøve paa det samme. Godnat!“ —

Jeg lod ham faa nogle Minutters Forspring, inden jeg selv dukkede mig ned. Da jeg var kommen til at ligge, mærkede jeg, at jeg havde Landmanden ved min ene Side. Han sov og trak Vejret med et sundt og normalt Menneskes dybe Drag. Han snakkede lidt i Søvne. Det var Brylluppet, han tænkte paa.

Ja, sagde jeg ved mig selv og strakte mig mellem Pelskapperne, hvorved Grossereren gav sig fortrædelig. Livet er i Grunden en løjerlig Ting; det har sine Omvekslinger, sine Modsætninger, sine Modsigelser. For et Par Aftener siden i det kgl. Teater til Blomsterfesten i Genzano. I Aftes til et improviseret Gilde paa Sprogø, og i Nat — til Køjs paa Isen i Bæltet eller Kattegat. Større Afveksling kan man næppe ønske sig. Og saa klager man over, at Aladdins Lampe er bleven borte. Utaknemlige Slægt! —

Jeg sov. Eller jeg sov maaske ikke, men laa blot hen i en Tilstand af Døs med Fantasier fremkaldt ved den stærke Kulde og Dagens Strabadser. Jeg syntes, at jeg var med den store Armé paa Tilbagetoget fra Moskow, at jeg var udmattet faldet om paa den øde Snemark, og at en Kosak vilde kvæle mig, for nemmere at kunne tilegne sig mine Skjorteknapper, der var en Foræring af Napoleon selv for Bravour paa Slagmarken ved Beresina. Jeg løftede Hovedet. Det var Landmandens Haand, der var kommen til at ligge omkring min Hals.

Jeg befriede mig og døsede atter ind. Jeg hørte Vinden tude sin sørgelige Melodi over mit Hoved og mærkede den fine Sne kildre mig om Næsen. Jeg tænkte paa Koldbrand i Næsen og paa at sove ind den lange Søvn, hvoraf man aldrig vaagner, men jeg var allerede for sløv til at rejse mig. Det forekom mig, at jeg var med et Selskab paa en Nordpolsekspedition. Vort Skib var skruet i Stykker af Isen; vi var paa Slæderne. Slæderne havde gjort Holdt, vi havde spist vore Hunde og gnavede paa Seletøjet. Jeg sad og gnavede paa den sidste Rem, da en Isbjørn kom til og vilde have sin Part med. Den tog fat i mig med sin Lab, jeg slog efter den; den ruskede i mig, stærkere og stærkere …

... Jeg vaagnede; Lanternelyset skinnede mig i Øjnene, jeg rejste mig over Ende og saa' lige ind i Peder Rask's skæggede Ansigt.

„De maa op, hører De!" —

Jeg tumlede op. Sneen føg mig i Ansigtet, jeg saa' Folk omkring mig i Kapper, jeg saa' Baadene i Rundkreds og den bælmørke Luft.

Jeg var atter *med.*

Der blev bandet en hel Del mere end nødvendigt omkring mig. Alle Passagererne ravede mellem hverandre, kun Folkene stod fast — og Føreren.

„Alle Mand ved Jollerne!" kommanderte han. „Passagererne tager Haand i med!"

Vi tog fat mekanisk. Jollerne blev trukne — ikke, som vi straks troede, af Sted ud over Isen igen, men i en Kreds rundt nogle Omgange om Lanternen i Midten. Blodet kom atter i Bevægelse. Mandskabet sang og vi med:

> Ellen Margrethe var Skudens Navn.
> — Hu ha, hale langsomt ind —
> Det stod der at læse paa Spejl og i Stavn,
> Og paa Vandtønden med
> Og saa mangt et andet Sted,
> For de Redere sparede ikke. —

„Kommer vi ikke videre?" spurgte en Herre en af Folkene.

Denne, en stor, stærk Fisker, som jeg særlig havde bidt Mærke i om Dagen, svarede paa sit Fynske:

„Nej, vi kører bare i Karusselbane lidt!"

De lo rundt omkring.

Landmanden, som havde taget et dygtigt Drag af sin Portvin, bød Flasken videre. Den kom tom tilbage.

„Den skal Du have," sagde Flaskens Ejermand til den store Fisker, „som en Erindring om denne Tur. Den har været med i Krigen, skal jeg sige Dig!"

„Ja, den ser mig ud til det," svarede Manden og vendte Flaskehalsen ned efter, inden han stak den til sig. „Men lige godt: den kan blive fyldt igen!"

Og nu sang han, og flere med ham, den bekendte Vise:

> Ja min Flaske er tom, den skal fyldes,
> Den skal fyldes med Brændevin ...

„Nej, vi skal have en ordenlig Sang, Folk!" raabte Seminaristen. „En Fædrelandssang!" —

„Mindre kan ikke gøre det!" sagde Apotekeren.

„Ja, lad os saa kun synge!" sagde Peder Rask. „For nu maa vi se at holde os muntre til Daggry!"

„Op med en!" blev der raabt.

„Jeg kan en ganske ny!" sagde Seminaristen.

Vort Land, hvor Vintrens strenge Tid,
Naar Stormen over Sletten kuler,
Gør Skoven tynd og Marken hvid
Og Bondens travle Hænders Flid
Bag Tæppet gennem lange Tider skjuler,
Vort Land, hvor atter Somrens Vind
Udsletter Vintrens mørke Minder ganske:
Du voksed os i Hjertet ind;
Af al vor Sjæl og alt vort Sind
Vi elsker Dig, saa sandt som vi er Danske.

Et stort Kor gentog de tre sidste Linjer.

Vort Land, hvor Tidens tunge Tryk,
Mens Vold og List i Verden hærged,
Har krøget mangen senet Ryg
Og i en filtret Knudes Løk
Har bundet Haanden, som tilforn bar Værget,
Vort Land! der kommer vel den Tid,
Hvor vi tør drage paa den haarde Handske:
Naar vi kun slaar til Retten Lid
Og vogter os for Genbyrdsstrid,
Saa bliver det nok Sommer for de Danske.

Vi gentog alle:

Saa bliver det nok Sommer for de Danske.

„Jamen, der er et Vers endnu!" sagde Peder Rask.

„Det husker jeg ikke, — jeg har først for nylig lært Sangen," sagde Skolelæreren.

Peder Rask sang:

Vort Land! Du ligner fast en Baad,
Som gennem stride Strømme driver,
Men vi er kendt med Sømands-Raad
Og kan vel bryde Strømmens Braad;
Kompassets Naal os Kursen foreskriver.
Vort Land! din Voves vide Gem-

Er os en aaben Bog, som vi bør granske;
Dér stiger store Skygger frem
Og sender neden om og hjem
Med Sømandsslag hver Uven af de Danske.

„Hurra!" raabte vi.

„Peder Rask skal leve!" raabte nogle.

„Tak!" sagde han beskeden. „Det gør han nok alligevel; men lad os bare blive ved, saa længe vi har Dampen oppe!" —

Der blev nu sunget adskillige gode gamle Fædrelandssange. Nogle af de rejsende i de andre Joller var bedre forsynede end vi med vaade Varer. Der kom et Par Flasker frem, og uagtet Peder Rask heller havde sét, at der blev sparet og gemt til Dagen, saa gik Flaskerne dog rundt, og det gode Humør blev holdt oven Vande. Vi havde maaske alle en hemmelig Følelse af, at Natten var lang og at, saa snart Humøret oven paa denne bratte Vækkelse en Gang begyndte at dale. saa vilde det hurtigt synke samtidig med baade Termometer og Barometer paa denne vor ufrivillige Ishavsekspedition.

„Kunde vi monstro ikke komme ind i en anden Dur?" afbrød Apotekeren den utrættelige Seminarist, som allerede var halv hæs af at overdøve Vinden.

„Ja værs'go'," svarede han; „det staar Dem frit for!"

„Jeg synger ikke selv," sagde hans Modstander tørt. „Det er en af de meget faa Ting, som jeg ikke kan; allerhelst ikke i 7—8 Graders Kulde paa Store Bælt. Dertil fordres Lunger som Deres og Begejstring som en Tyrtæus. Men jeg kunde maaske opflamme en andens Begejstring i en anden Retning. Hør De, Landmand, har De ikke fortalt os, at De skulde holde Bryllup i Morgen?"

„Jo, det skulde jeg rigtignok — det vil sige, jeg skulde egenlig have holdt det i Aften!" svarede den godmodige unge Mand.

Der blev klappet og raabt Hurra.

„Det er kedeligt!" sagde Apotekeren uforstyrrelig. „Men da De dog sandsynligvis stadig er i Stemningen, kunde De saa ikke synge os en Vise i samme Stemning?" —

„Jeg kan ingen!"

„Sniksnak. En Landmand og en Krigsmand skulde ikke kunne synge en Kærlighedsvise — oven i Købet sin Brudenat? Op med den!" —

Brudgommen betænkte sig.

„Jeg kan en Bondevise!" —

„Meget godt!"

„En, som de synger hjemme paa Gaarden!" —

„Fortræffeligt!"

„Men den er rørende!“
„Lad os bare høre!“
Han sang:

Jeg véd en Magt, som større er
End selv de største Kanoner,
Og om den Magt jeg synger her,
Det er de bekendte Toner:
Jeg elsker Dig af al min Magt
Og al min yderste Eje,
Og elsker Du mig, saa er Ordet sagt
Og Tingen paa gode Veje!

De Krigsfolk gaar i Verden om
Og gør saa megen Slags Skade,
De tramper Kornet paa Marken om
Og brænder den Bondes Lade;
Men kommer Soldaten hjem igen,
Saa maa han lystre sin Pige,
Thi ingen kan dog sin kæreste Ven
Et eneste ondt Ord sige.

Der flyver vel saa mangen stolt Fugl
Og bor paa de høje Steder,
Og Ørnen er vel den vildeste Fugl
Og haver de bedste Klæder;
Men vil jeg om Kvæld i Lunden gaa
Og have min Ven i Tale,
Saa er der en Fugl, som vi kan forstaa,
Og det er de Nattergale.

Og ligger Vintren tung og graa
Og knuger os med sin Kulde:
Der ligger ej megen Magt derpaa,
Naar vi nu til Bryllup skulle.
Der gror en Blomst ved Vinter og Vaar
Og under saa megen Smerte,
Der synger en Fugl, som alle forstaar,
Der haver et Menneskes Hjerte.

De klappede; nogle gjorde flove Bemærkninger. Jeg trak mig lidt udenfor Kredsen og saa' op imod den bælmørke Himmel og ud over den mørke, øde Flade, hvor Sneen blinkede dæmpet, hvor Isstykker-

ne derude i Strømmen skurede med underlige Lyde mod hverandre, hvor hvert Haab syntes udslukt i Vinternattens Dyb, hver Trøst, hver Glæde, hver Sjælens Opsving syntes flakkende som husvilde Fanger omkring i det evige Sibirien.

Og ud over dette Øde lød den enfoldige Sang saa simpel — saa sælsom i sin Simpelhed.

Jeg maa nok være bleven staaende temmelig længe udenfor Baadlejren i mine egne Betragtninger, thi vor Fører, som altid havde et Øje paa hver Finger og som savnede en af Passagererne, traadte ud til mig, hvor jeg stod, og sagde høflig men afgørende:

„Undskyld, De kunde nemt blive borte for os, og det er mig, som skal svare til Dem. Vil De ikke „komme til Flaget igen" !"

Jeg gik tilbage.

Apotekeren var i Færd med at fortælle Historier fra sine Rejser.

Det var vist meget interessant; men jeg var nu en Gang bleven adspredt.

Af og til lød der:

„Nej, hør, véd De nu hvad ... !"

„Den er for grov!" —

„Han gør Nar af os!"

„Ha ha ha!"

Apotekeren vedblev uforstyrrelig:

„Det er utroligt, hvad en svær Mand indgyder Verden Respekt, i Sammenligning med os magre. Min Ven var kommen for 8 Dage siden til Boston for at forsøge sin Lykke som Portrætmaler. Han havde et Par Dollars til Rest og var endnu ikke begyndt sin Karriere med at sulte. Han havde sin fulde Vægt plus sit Kindskæg, men endnu ingen Kunder. Han mente, at det muligvis kunde ligge i Kindskægget, og gik derfor ind i en Barberstue for at blive raget mere artistisk. Butikken var fuld af Kunder, som kastede et Blik paa den svære unge Mand. I Boston er alle Mennesker meget gudfrygtige og meget magre; alle Mennesker er tillige Købmænd dér, Barbererne iberegnet. Der var Varelager i Kælderrummet under Stuen, Lemmen stod aaben, nogle stærke Negre var beskæftigede med at stuve Vareballer væk dernede. Da min Ven var bleven raget, stod han op, tog Servietten fra Halsen, tørte sig og gik baglænds tilbage gennem Stuen, idet han beundrende saa' sig selv i Pillespejlet. Han gik baglænds ned igennem Kælderlugen, knuste Ryggen paa to af de stærkeste Negre, kravlede op og gav sig til at skælde Barberen ud paa sit bedste Engelsk, idet han krævede Erstatning for udstaaet Angst og Tabet af sin Lommekniv.

Barberen maalte ham Skæppen fuld og fordrede Erstatning for sine Negre. Kunderne i Butikken tog Parti for den fremmede. Negre-

ne blev hejsede op og lagt paa en Vægt. De vejede tilsammen 400 Pund i død Vægt. Min Ven lod Lodderne tage væk og stillede sig selv op. Han vejede 50 Pund i Overvægt, 450 Pund i Modvægt — uden Støvler; thi dem havde han begge flækket i Faldet. Barberen tilbød straks at slutte en Akkord med ham, hvis han vilde lade sig vise frem nogle Dage med Negrene i et særskilt Værelse imod Entré. Men da det var i Sommertiden, og Negrene allerede lugtede i Forvejen, saa afslog min Ven Akkorden. Samme Uge fik han Bestilling paa alle Kundernes Portræter og malede desforuden hele Barberstuen med Optrinet og de døde Negre. Billedet blev offenlig udstillet og indbragte ham en betydelig Sum; senere købte Barberen det som Skilt for sin Forretning, men lod det atter tage ned under Krigen mellem Nord- og Sydstaterne. Min Vens Karriere var gjort. Men han var uforsigtig, han rejste til New Orleans, medens Krigen endnu stod paa, og blev skudt som Abolitionist!" —

Grossereren spurgte ganske alvorlig:

„Er det virkelig sandt?"

„Ja omtrent!" sagde Apotekeren og rejste sig fra Rælingen af Jollen, hvor han havde siddet.

Man lo. Der var flere, som fortalte Historier. Men disse bleve af en stedse lettere Art, efterhaanden som de tilstedeværende Handelsrejsende fra de andre Joller leverede Kontingentet. Apotekeren gik hen til mig, og idet han stødte blidelig til min Arm, deklamerede han det Sted af Goethes Faust, hvor Mefistofeles slaar Gækken løs blandt Studenterne i Vinkælderen:

„Giv Agt, nu først begynder
for Alvor Bestialiteten.

Jeg ynder ikke Handelsrejsende!" tilføjede han.

„Jeg ikke heller; men hvorfor giver De Tonen an?"

„Aa, hvis de blot holdt sig indenfor *den* Tone ...! hvad er Klokken for Resten?"

Jeg saa' paa Uret. Klokken var hen imod tre.

Saaledes forløb Natten. Man var i Stemning, og man havde alle en forunderlig haardnakket Tro paa, at Morgenen vilde bringe det forønskede Land i Sigte og den forønskede Ende paa Rejsen.

Hen ad Daggry var man noget træt. Beholdningen af Vin og Spirituosa var sluppen op. Jeg saa' paa Peder Rask; han syntes ikke om det, men, som han sagde, „Natten var nu gaaet, og det var altid noget!"

Vi krøb igen ned en halv Timestid og blev atter purrede, denne Gang under lydelig Knurren.

Snefoget vedvarede. Smeden og Seminaristen gik op og ned sammen og slog sig med Hænderne under Armene.

„Hvem der nu havde en Kop Kaffe!"

„Jeg har ikke rørt min Flaske endnu!" hørte jeg Smeden hviske til Skolelæreren.

Jeg tænkte ved mig selv, at jeg ved Lejlighed vilde tage mig dette til Indtægt, thi jeg kunde se paa Peder Rask, at der ikke var synderlig gode Udsigter.

Det gik vel efterhaanden op for de fleste. Føreren behøvede ikke at sige noget; Folkene lige saa lidt. I Nat havde nogle af Passagererne — i Følge en ikke ualmindelig Drift ved slige Lejligheder — sluttet mere og mindre varme Bekendtskaber med enkelte af Mandskabet; man mener paa den Maade at komme hurtigere af Sted, eller Gud véd hvad man mener, men Overtroen er stor endnu i vor Tidsalder.

Saa blev der holdt Frokost, og under denne Frokost, som var noget knap, viste det sig, i Følge Indberetning fra Mandskabet, at der kun var Proviant til ét Maaltid endnu.

„Vi kommer vel sluttelig til at spise hverandre!" sagde Apotekeren.

Peder Rask gik hen til ham og bad ham mindelig ikke at tale saaledes, da Passagererne nemt kunde blive angst og derved Kommandoen over Ekspeditionen gaa i Stykker.

Apotekeren rettede sine Ord til „at vi sluttelig kom til at spise de Pelsstøvler, som forefandtes."

Han var og blev uforbederlig.

Imidlertid betroede Peder Rask mig dog sagte, „at denne Mand rigtignok havde en ford — aaben Mund, men han (Peder Rask) havde sine Kendetegn paa, at den Slags Folk ikke nemt blev forknyt, og det kunde komme os til Gode, hvis vi virkelig skulde drive nogle Etmaal endnu."

Det var en lovende Trøst.

Da Middag var forbi — men uden Middagsmad — klarede det efterhaanden op i Vejret, og den alt gennemtrængende Vind lagde sig. Vi saa' alle sammen V. S. V. efter, hvor Føreren pegede.

Det var en Landkending, og Peder Rask erklærede, at det var Fynshoved.

Et Suk af Lettelse opsteg fra det hele Selskab; men den store Fisker skiftede sin Skraa og blinkede til sine Kammerater.

Grossereren spurgte ivrig:

„Hvornaar kan vi være inde?"

„Det skal vi sige Dem, naar vi kommer i Land!" svarede Fiskeren.

Peder Rask sendte ham et Øjekast og vedblev selv:

„Der kan være noget over en Milsvej ind, men det gaar begribelig-

vis ikke saa let, som paa Odense Landevej. Vi skal gøre vort bedste; men nu holder jeg for, at vi skaffer til Middag med den Proviant, som endnu haves; og jeg vil spørge Passagererne, om de ikke selv finder, at Mandskabet bør have Broderparten, thi Folkene har et godt Stykke Arbejde for sig og alle Kræfter nødige; og her kommer det an paa Mandskabet!" —

Der var selvfølgelig ingen, som gjorde Indvendinger herimod, saa meget mindre, som de fleste — man behøvede blot at raadspørge Ansigterne — længtes efter at faa Ende paa det og havde det bedste Haab med Landet saa nær for Øje.

Det sidste Stykke Brød og Flæsk og den sidste halve Snaps forsvandt, og nu hed det: Klar ved Jollerne!

Men forinden der blev lagt Haand paa Værket, og medens Folkene endnu stod og gjorde Selerne fast over Skuldren for at hale Baadene frem over Isfladen, spurgte Peder Rask:

„Er der ingen, som nu vil synge en Vise med rigtig Humør i?"

Peder Rask viste sig stedse som en dygtig Anfører. Han vilde have Musikken i Spidsen, naar hans Folk skulde gaa paa.

„Jeg skal synge en?" raabte Smeden, som havde sluttet sig til Mandskabet og deltog i Arbejdet, dels af gammel Vane, dels fordi han kendelig frøs i sin lette Paaklædning.

Han kastede Apotekerens Hestedækken i Jollen, svingede de solide Arme, og sagde: „Jeg er Grovsmed, skal jeg sige Dem!" Derpaa sang han:

En Snedker maa lime og lirke sig frem,
En Klejnsmed maa file saa sindig,
Men Grovsmeden ta'er
Sin Hammer og sla'r
Et Slag, som er mere gesvindig.
De andre maa immer med Fil og med Klud
Og Høvlen gaa Arbejdet efter,
Men Grovsmeden gør det med Hammeren ud,
For han har de stærkeste Kræfter.

En Skrædder maa stikke og lappe og sy,
Og stikker som oftest i Blinde,
En Væver han staar
Et halvt Fjerdingaar,
Forinden han Traaden kan finde.
Det gaar, som det kan, efter bedste Beskub,
Og Arbejdet blir jo derefter,
Men Grovsmeden gør det forbi i en Snup,
For han har de stærkeste Kræfter.

En Skomager bejser og bider sin Traad,
En Slagter han lugter af Galde,
En Smed kun af Rust,
En Høker af Ost,
Og Garveren værst af dem alle;
Men Rusten og Soden, som Grovsmeden faar,
Kan vaskes af Fjæset bagefter,
Og naar han i Pudsen om Søndagen gaar,
Saa har han de stærkeste Kræfter.

Hvad kerer jeg mig, om de alle kom frem
Og vilde med Smeden regere?
En Grovsmed han ta'er
Sin Næve og sla'r
Et Slag, som kan alting spolere.
Ja lad dem kun komme, saa mange de vil,
Jeg tæller dem slet ikke efter;
En eneste Grovsmed slaar magelig til,
For han har de stærkeste Kræfter.

„Hurra!" raabte Folkene og Smeden med.

Og saa trak de alle fire Joller af Sted i en Række hen over den faste Isflade, som havde givet os Nattekvarter.

Ak, Haabet er skuffende. Ved Kanten af Isfladen steg Passagererne i Jollerne, og nu begyndte der den gamle Kamp fra Mandskabets Side med Aarer og Hager imod Strømmen og alle Arter af Is, Sjapis, Grødis, Skrueis, drivende Iskamper og faste Iskamper. Naar Aarer og Hager intet formaaede mere, saa maatte Folkene ud over Baadsiden og arbejde i bogstaveligste Forstand som Brolæggerjomfruer med de tunge Støvler, medens Hænderne, med og uden Vanter, holdt fast om Rælingen. Nu og da gik en Mand igennem og halede sig selv op igen, eller blev halet op af de andre.

I Begyndelsen blev der raabt Hurra for ethvert Tilfælde, men Raabene døde efterhaanden hen. Folkene holdt sig udmærket. En af dem, en lille sejg, smidig Fyr, som havde den forreste Tofte og som var gaaet igennem lige op til Halsen, erklærede til Apotekerens ikke ringe Glæde, „at der ikke engang var saa meget Vand i den Grød, at man kunde blive ordenlig vaad."

„Jo i Støvlerne!"

„Men saa træk dem af, Mand!" raabte Grossereren, som var ganske blaa om Kinderne af Kulde.

„Skulde vi trække Støvlerne a', hver Gang vi fik dem fyldt, saa kom vi nok ikke langt!" sagde Fiskeren, idet han rystede sig som en Jagthund, der har været ude i en Mose.

„Det var svart, som en gammel Viking vilde have svart!“ sagde Seminaristen.

„Er De vis paa, at man brugte Støvler den Gang?“ spurgte Apotekeren.

„Jeg taler ikke til Dem!“ —

„Men jeg spørger Dem!“ —

„Og jeg svarer ikke!“ ...

„Lad os nu ikke mundhugges,“ sagde Landmanden forsonlig. „Nu gaar det jo rask ind efter!“ —

Desværre, det gik ikke saa rask ind efter. Jeg saa' paa Kompasset, som Peder Rask netop sad og balancerede med mellem sine Vanter, hvorfra begge Tommeltutterne strittede ud til Siderne som Vingerne paa det sællandske Jernbaneselskabs Vaabenmærke. Strømmen satte os N.V. efter og vi skulde S.V.

„Dette gaar ikke godt?“ hviskede jeg spørgende til ham.

Føreren saa' op til mig med sine lysegraa, lidt tungsindige Øjne.

„De kan vel taale at høre det?“ svarede han.

„Jeg kan se det,“ sagde jeg. „Vi kommer ud i Kattegat!“

„Eller vi er der,“ sagde han. „Men lad Dem ikke mærke med noget; vi kommer vel nok i Land et Steds. Der er jo Øer her rundt omkring. Naar vi blot havde Proviant!“ —

Jeg samlede Kappen om mig og begyndte at føle til mine Underben, om de var der endnu. Jeg overbeviste mig om, at de var der, men føle dem kunde jeg ikke.

Tusmørket faldt paa. Vinden rejste sig klagende derude fra den bevægelige Ismark, men heldigvis havde vi den paa den gunstige Boug. Det var altid nogen Trøst.

Det var snart vor eneste. Det begyndte at gaa op for Passagererne, at alt ikke var, som det skulde være. Jollerne blev holdt tæt sammen i Række efter hinanden. Ved den forreste Jolle arbejdedes der med det samtlige Mandskab; derpaa toges der fat paa den næste og saa fremdeles. Isen kunde ikke bære Jollerne paa Kølen, de maatte kæntres om paa Siden og hales frem paa Slæbelisterne. Passagererne maatte stadig krybe fra den agterste til den forreste. Paa denne Maade holdtes Øjnene i det mindste aabne og Blodet i Bevægelse, men Mandskabet trættedes synligt ved det mere og mere besværlige Arbejde. Der blev nu næsten intet talt, kun korte Kommandoord hørtes og en Gang imellem et Hiv ohøj! sammen med Vindens Tuden.

Paa en Gang skinnede et Lys frem i Mørket.

„Hvad er det?“

„Samsø Fyr!“ svarede Peder Rask.

„Men Gudbevares!“ hørtes Grossererens Stemme. „Skal vi i Land paa Samsø?“

„Vi skulde helst et andet Sted!" svarede Peder Rask mut. „Vi maa nu tage det, som det falder. Vorherre holde sin Haand over os!" — „Amen!" sagde Seminaristen.

Modet dalede nu iblandt os med hver trættende lang Time.

„*En* Ting kan vi være glade over," sagde Peder Rask, hvis Barometerstand stedse viste paa „uforanderlig".

„Naa, og det er?" spurgte Apotekeren.

„At vi ikke har Fruentimmer med!"

Landmanden sukkede.

Jeg skal have ondt ved at forklare, hvad jeg egenlig følte. Jeg tror, at det nærmest var en Sløvhedstilstand, der havde grebet mig — og de andre formodenlig med — som Følge af denne stadige Frysen og dette stadig opdukkende Spørgsmaal: hvor vil dette ende?

I Begyndelsen foruroligede dette Spørgsmaal og fremkaldte en vis febrilsk Stemning, hvori man ikke var langt fra at give sig til at anklage Peder Rask — i Mangel af en anden. Men efterhaanden som Kulden og Mangel paa ordenlig Hvile og paa Søvn gjorde sin Indflydelse gældende, forenede disse tre Kræfter sig med Frygten og frembragte Resultatet Sløvhed eller Tankeløshed. Menneskene — og især Bymennesker — er kun tilgængelige for et vist Kvantum Besværlighed og Ængstelse; ud over dette synes kun Fiskeres og Anføreres Nerver at række; Resten sløves og udfører mekanisk de paabudte Bevægelser. Ellers vilde rimeligvis ingen Krig — lige saa lidt som nogen parlamentarisk Kamp blive udfægtet.

Jeg halvsov inden i, og halvt sad jeg og tænkte saadan noget. Nu var det strengt forbudt at give sig hen til Søvnen, thi Kulden var steget og Modstandskraften efterhaanden brudt. Det var den anden Nat under aaben Himmel i Isbaad.

Vi Passagerer talte ikke længer til hinanden. Med korte Mellemrum skræmmedes vi op af vor Dvale ved den utrættelige Førers: De maa ikke sove! eller vi blev purrede til at kravle ud af Jollen og assistere Folkene. Det sidste var nok mere for at understøtte Vækkelsen, end for at understøtte Folkene: thi vi lystrede kun mekanisk. Smeden var den eneste, som tog fat med for Alvor. Men han var jo ogsaa Grovsmed og havde „de stærkeste Kræfter".

Og saa havde han ingen Pels, som Apotekeren filosofisk bemærkede. Han gjorde en Dyd af Nødvendigheden.

Det sidste gjorde Seminaristen til Dels ogsaa. Min Agtelse for denne Mand steg. Grossereren klynkede i et væk. Landmanden holdt stadig Ild paa sin Pibe ved Hjælp af Fyrtøj og Lunte, men sagde intet. Apotekeren gjorde hver halve Time en Bemærkning og hostede nu og da.

Ud over Midnat erklærede Mandskabet, at de maatte holde Hvil; de kunde ikke længer.

Smeden tog nu sin Flaske op af Lommen. O ve, den var knust. Han puttede Frakkeforet i Munden og sugede paa det, men „Kraften var fordunstet", som han sagde.

Peder Rask lod Folkene lægge sig paa Tofterne. Selv syntes han hverken at trænge til Søvn eller Hvile.

Han sad agter i Jollen med Lanternen og Kompasset staaende foran sig. Lyset faldt over hans Ansigt. Det var roligt som altid, ingen Udmattelse, ingen Ophidselse. Hans Øjne søgte Kompasset, eller de saa' ud over Baadsiden mod Samsøfyret og nu og da op over Nattehimlen, hvor Stjernerne begyndte at skinne mere og mere grønlige; Tegn paa stigende Frost.

En Gang imellem bankede han sig lidt i Hænderne, betragtede derpaa os Passagerer lige saa opmærksomt og i en vis Henseende lige saa mistænksomt som en Lærer sine Elever, henvendte en kort Bemærkning til os eller til Folkene, og rejste sig sluttelig med en Hage i Haanden for at inspicere de andre Joller, der var betroede i hans Varetægt.

„Det er en flink Mand!" sagde jeg, da han var gaaet, til en af Folkene, den lille sindige Fisker, som halvt sad, halvt laa over en af Tofterne.

„Ja han er saa!"

„Det er en Mand, som man kan forlade sig paa?"

„Ja det er saa!"

„Der er vel ikke bedre Fører paa Sællandssiden?"

„Nej, det bliver nok den voveste; men han har jo ogsaa i mange Aar været ved det. Ja en saadan Istransport kan være ubekvemmelig nok til sine Tider!"

„Jo jeg skal love for det!" —

Vi tav en lille Stund. Saa spurgte jeg Folkene:

„Kan I ikke fortælle en lille Historie? denne Nat er saa lang!"

„Ja den er saa. Nej, vi kan ellers ingen Historier. Det kan han, som sidder dér hos Dem!"

Apotekeren løftede Hovedet og sagde:

„Aa jeg be'er. Jeg renoncerer!"

Folkene forstod ham ikke. De snakkede dæmpet indbyrdes.

„I skal ikke komme til at fortryde paa det, saa snart vi kommer i Land en Gang," sagde jeg opmuntrende.

„Ja De skal ha' saa mange Tak. Men vi kan ingen Historier."

Atter snakkede de sammen og lo.

En af dem sagde:

„Lille-Niels kan nok fortælle noget, men det er ingen Historier, det er kun saadan noget Kommers, som vi har imellem os derhjemme i Lejet!" —

„Lad os høre det „Kommers“ !“ bad jeg.

Den lille sindige Fisker begyndte:

„Ja jeg skal bare fortælle om Hendrik Stryvens *den nye Baad*. De kender vel nok Hendrik Stryvens? Naa saa De har ikke været i Stabohusene før? Ja saa kommer De der nok, for efter hvad man siger, saa kommer De jo alle Steder. Nej Hendrik Stryven hedder egenlig Hendrik Nielsen, men da vi nu alle sammen hedder Nielsen derhjemme, saa kalder vi ham saadan. Og saa er han ogsaa nemmere at kende. Se han, Hendrik, var jo allerede til Aars og havde brugt sin gamle Baad længe, og den maatte tjene baade Sommer og Vinter og ved Istransporten med — naar der var nogen. Saa tænkte han da og snakkede med os derom, at han nok vilde se at faa sig en ny Baad, for den gamle kunde næsten ikke længer. Hun var skør og gammel baade for og bag, ligesom vi synger om Ellen Margrethe. Og Ellen Margrethe, skal jeg sige Dem, var egenlig hjemmehørende i Odense, men blev købt af et Rederi i Nyborg. Hun var en gammel Brig, men skarp i Bunden ligesom de engelske Kulslæbere, hvoraf mange er velsejlende Fartøjer, endda de ser daarlige ud baade oven Vandet og i Riggen. Jeg har selv faret til Koffardis og set mange af den Slags og ......“

„Glem ikke den nye Baad!“ afbrød Apotekeren.

„Nej. Jeg skal da sige, at Hendrik snakkede længe frem og tilbage med os derom, og vi sagde ham ogsaa alle, at han dog skulde se at faa sig en ny Baad. For nogle Skillinger havde han jo selv lagt hen, og nogle havde han arvet efter sin Bro’r, som døde derinde paa Kina og som saa Konsulen inde i Nyborg ......“

„Jamen Baaden?“ spurgte jeg.

„Nu kommer det. Han kunde altsaa nok lade en ny bygge, og hvad han ikke kunde betale kontant, det vilde nok Baadebyggeren derhjemme i Stabohusene skrive ham for. Naa ja, da vi saa er sammen en Aften i Værtshuset og Baadebyggeren netop er til Stede, saa bliver det da saadan ordnet og foranstaltet, at den næste Dag skal Baaden paabegyndes, og Baadebyggeren gjorde straks et løseligt Overslag, og det kunde da komme paa en tre Hundrede Kroner, lidt over, lidt under, som det kunde falde sig. Men som vi nu gaar hjem om Aftenen og det er Maaneskin, saa gaar vi ned paa Stranden, og dér ligger Hendriks gamle Baad optrukken med Mast og Sejl og alle Redskaber i.

I Grunden er det en rar, gammel Baad! siger saa en af os saadan mere i Tankeløshed end for Plasér. For det var virkelig og havde altid været en god Baad; blot at den nu var gammel, som vi alle kan blive.

Hendrik svarer intet herpaa, men tier ganske stille og spytter kun ud paaskøns Tobakssaften af Munden, som han havde for Vane, og siger: Hm! ja.

Naa; vi gik hjem alle og skiltes. Og næste Dag møder en af os Hendrik og spørger ham, om han saa havde været hos Baadebyggeren?

Ja, det havde han da.

Og om han da var begyndt paa Baaden?

Nej, han, Hendrik, havde betænkt, at det dog var en rar gammel Baad, som vi jo ogsaa havde sagt, og naar den fik et Par nye Bord i den ene Side, og en ny Toft over Mastesporet, og lidt Knæer hist og her og saadan lidt Pilleri, saa kunde han magelig hjælpe sig; for Bunden var god! sagde han.

Naa, Baaden var jo hans egen og han havde Lov til at gøre med den, hvad han vilde. Den blev halet op og sat ind, og den fik sine Reparationer, og den blev tjæret og malet og sat i Søen igen, og samme Efteraar forliste han med den paa en Sten.

Nu blev den taget op og sat paa Stranden, og Hendrik vilde have sig en ny Baad. Men da han nu tænkte, at han dog havde kostet den sidste Reparation og det blot var Bunden, som havde faaet et Hul, saa lod han den komme ind i Skuret hos Baadebyggeren, og den fik en ny Bund og en rigtig god ny Køl og blev set godt efter i Snuden, som var vrikket lidt løs, og saa blev den tjæret og malet og sat i Søen igen, og nu var den en rigtig stiv, god Baad, som Hendrik kunde sejle *haardt* med. Det havde han ikke kunnet gøre med den gamle ......"

„Jamen det var jo den gamle!" rettede Apotekeren.

„Javel! Altsaa han sejlede rigtig haardt med den, og saa en Dag i en Byge sejlede han Masten ud af den!"

„Naa!" sagde jeg. „Det kom allenfals ikke Baaden ved?"

„Nej. Men Masten havde taget den nye Mastetofte med og flækket Mastesporet, og var med Stumpen gaaet igennem den gamle Side, den, som ikke havde de nye Bord; og kort sagt, det var et svært Havari, og gamle Hendrik blev fisket op af os, og han var jo lidt gnaven, for, hvis blot Masten var gaaet ud til den Side, hvor de nye Bord var, saa vilde der ikke være sket noget!" sagde han.

„Saa fik han sig altsaa en ny Baad?" spurgte jeg.

„Nej. For han var nu desperat og gal i Ho'det. Baaden var jo hans egen, og han havde Lov til at gøre med den, hvad han vilde. Den blev halet op og sat ind, og den fik sine Reparationer, og den blev tjæret og malet og sat i Søen igen; men da den kom ud, vilde den ikke flyde!"

„Ikke det!" sagde Apotekeren. „Hvad vilde den da?"

„Den vilde synke. Den vilde gaa til Bunds; og det gjorde den og-

saa som en Graasten. Alle Forbindinger var løse i den formedelst denne evige Lappen; den trak Vand som et Sold, og den blev ved at trække Vand, og alt hvad Hendrik ventede, at den skulde høre op, saa blev den ved at være læk. Og saa ......"

„Saa fik han altsaa den nye Baad?"

„Nej. Saa døde han. Og vi mente alle, at det var af Ærgrelse over Regningen. For da vi skulde se, hvad han havde betalt, saa var det akkurat fire Hundrede og halvtresindstyve Kroner og syv og tyve og en halv Øre!"

Apotekeren lo. Det var første Gang paa hele Turen, jeg havde hørt ham le hjerteligt.

„Den Historie skulde I skrive op, Folk, og sende ind til Byraadet i — ja I kunde for den Sags Skyld sende den ind til hvilket som helst Byraad eller Borgerrepræsentation i hvilken som helst By!" sagde Apotekeren.

Folkene lo.

Det var sidste Gang, der blev lét, og sidste Gang, der blev fortalt Historier.

Hvorledes denne Nat gik! Ja, hvorledes gik den? Folkene havde ligget en halv Times Tid, da de begyndte at klage over Smerter i Lemmerne af Kulden og Anstrengelserne. De forlangte at komme i Arbejde igen. Det var drøjt, men det var dog bedre end at ligge stille og blive stive. Peder Rask beordrede da Jollerne frem paany. Det gamle Arbejde blev optaget med at ase og slide, plumpe i, kravle op, bryde Isen, trænge sig frem mod et Maal, som ingen øjnede, som kun Førerens Kompas antydede. Han selv var bestandig forude, bestandig utrættelig, opmuntrende, tilskyndende eller advarende, naar nogen vilde give efter.

„Den, som nu sover ind, han vaagner aldrig mere!" sagde han til os Passagerer.

Vi tog Haand i med, for saa vidt vi formaaede. Kulden steg. Vi følte allermindst vore Fødder, noget mere vore Hænder, og mest vore Ansigter, hvor Kulden brændte i Kinder, Næse og Øjne. Et Par Gange blev der skiftet Strømper. Det hjalp for en kort Tid; saa blev det næsten værre igen. Folkene arbejdede som Helte. Vi Passagerer ravede fremad som drukne Mennesker. De fleste af os i sløv Tavshed, nogle bandede, en Handelsrejsende, et ganske ungt Menneske, græd af Anstrengelser og Smerter i Hovedet, Grossereren næsten af Arrigskab.

Da Dagen faldt paa, tog Vinden fat paany. Vi kunde næsten ikke kende hinanden, saa opsvulmede var vi i Ansigterne, og vi kunde knap se ud af Øjnene.

Dagslyset blev stærkere. Den tredje Dag brød frem. Peder Rask standsede og pegede forefter:

„Dér ligger Æbleøen!“ sagde han. „Dér *maa* vi se at komme ind til!“ —

Folkene gav et mat Hurra fra sig. Ingen af os spurgte nu, hvor langt der var til Land. Vi saa' den lille Ø med Skov eller Bakker forude over den hvide Ismark med sine Huller, Revner, Render og sammenskruede Forhøjninger. Vi *skulde* frem.

Vi var udmattede af Vaagen, Anstrengelser, Sult og Tørst. Den sidste var næsten den værste. Vi prøvede paa at tage Is i Munden, men Isen brændte kun Tungen. Min Mave knurrede, mine Øjne glødede og jeg følte en Prikken i Albuer, Knæer og Kinder, som i Begyndelsen havde noget af en kildrende Fornemmelse ved sig, men sluttelig gik over til ulidelig Smerte.

Jeg saa' til Siden. Jeg saa' en By med Kirketaarn, Husgavle og Skibsmaster. Jeg troede, at Kulden og Lysbrydningerne forvildede mig, og spurgte med hæs og tyk Stemme vor Fører, om det var saa.

„Nej, det er ganske rigtig Bogense paa Fyns Nordland!“ svarede han.

„Bogense?“ stønnede Grossereren. „Kan vi da ikke komme dertil?“

„Det er dobbelt saa lang Vej, som til Æbleøen,“ sagde Peder Rask. „Men jeg tænker, at de nu har observeret os inde fra Byen og sender Læge og Proviant til Øen for at modtage os!“ —

„Læge!“ Jeg gentog for mig selv dette Ord og tænkte paa Koldbrand og Amputationer. Men navnlig dvælede jeg ved Ordet Proviant.

„Skulde der slet ikke være nogle Tvebakker eller noget som helst andet tilbage i Lommerne?“ spurgte jeg paa maa og faa omkring mig.

Spørgsmaalet blev grebet næsten i Luften. Man begyndte at ransage ikke blot sine egne men ogsaa Næstens Lommer. En greb fat omkring Grossererens Pels og beføIte ham.

„Han har!“ raabtes der. „Han har gemt noget!“

Den stakkels Mand blev næsten kastet omkuld trods hans ivrige Benægtelser. Menneskene er ikke høflige, naar de kommer paa Sultekur, og medens de rent dyriske Drifter stiger, daler de sædvanlige Sædvaner.

„Men saa slip dog! Jeg forsikrer ... jeg ... jeg ... det er ingen Ting. De tager fejl!“

„Op med det!“ blev der raabt.

Man trak to smaa Poser frem. Finderen holdt dem hoverende i Vejret.

„Er det Gryn?" blev der spurgt.

„Det er Guanoprøver!" sagde Grossereren ganske udmattet.

Man blev slukøret. Men man lo ikke. Der var ikke længer nogen, som var oplagt til Spøg.

Nu traadte Peder Rask til:

„Vi maa nu snart have naaet den faste Is omkring Øen," sagde han. „Saa snart vi har naaet den, saa er der en Mil i Land, men saa vil jeg spørge Passagererne, om de ikke nu vil kaste Overtøjet og hjælpe med ved Jollerne, thi Mandskabet kan snart ikke længer?" —

„Jo, jo!" raabte vi. „Lad os bare komme frem."

Og vi naaede den faste Is. Det var da Middag. Vi kastede Rejsetøjet af, og tog fat med Opbydelse af vore sidste Kræfter. De strakte ikke vidt. Vi opdagede, efter to Timers Halen og Skyden i Jollerne, dels at den „faste" Is som sædvanlig ikke var saa aldeles fast, dels at den frembød utallige Ujævnheder og Forhindringer selv dér, hvor den var fast. Kun Smedesvenden holdt ud. Vi andre tog atter Tøjet paa. Vi kunde umuligt mere; vi kunde kun ved dette Forsøg danne os et Begreb om, hvad Slags Arbejde det var for Folkene, og hvad det allerede havde kostet dem.

„Hør, Peder Rask," sagde Apotekeren, som nu hostede i et væk. „Hvis vi skal komme i Land i Aften — og det vilde min Hoste slet ikke have noget imod — kan vi saa ikke overlade en Jolle og alle disse Brevsække her til deres egne stille Betragtninger? De véd, at man undertiden ofrer det mindre for at frelse det mere, og en Nat til paa Isen tror jeg ikke ...!"

„Vorherre bevares!" raabte Grossereren. „De vil da ikke lade Posten gaa tabt?" —

„Jeg er saa ubeskeden at regne mig selv og det øvrige Selskab for mere end alt dette Papir. Vi véd — i hvert Fald til Dels — hvad vi selv indeholder, men om disse Sække kan vi kun have højst løse Formodninger. Om saa var, kunde vi jo sprætte dem op og tage alle Pengebreve og rekommanderte Breve paa os. Det er altid de færreste. De øvrige Epistler kan vist uden Skade blive liggende. Vi er vel alle — her saa' han sig om — hæderlige Folk, og for øvrigt kunde jo Hr. Seminaristen tage os i Ed!"

Peder Rask svarede rolig:

„Hvad der er bleven lagt i Jollerne, det bliver liggende, og hele Toget bliver sammen, saa længe der er nogen Mulighed for at holde det sammen: Joller, Mandskab, Passagerer og Gods!"

„Jeg bøjer mig!" sagde Apotekeren.

„Altsaa frem efter, Folk!" kommanderte Føreren.

Vi tumlede, slingrede og ravede os frem. Hvert Øjeblik snublede en, faldt, blev liggende, rejste sig eller blev rejst op. Hvis jeg i det

hele taget havde kunnet tænke paa noget, saa kunde jeg nu tænke paa Tilbagetoget fra Rusland — kun med den Forskel, at dér blev de faldende som Regel liggende.

Seminaristens Næse blødte. Smeden havde store Blaser i Ansigtet „desformedelst at han var vasket saa mange Gange, siden han sidst havde været i Arbejde“. Apotekeren erklærede, „at hvis han slap med Livet efter denne Tur, saa vilde han aldrig gaa med Tørklæde mere for at beskytte sin Hals!“

Jeg selv var halvt forvildet. Til Slutningen svævede alt, Joller, Mandskab, Medrejsende, Isen, Luften og den efterhaanden fremvoksende Ø som en bølgende Taage for mine Øjne.

Jeg plejer aldrig at nærme mig selv det allerubetydeligste fremmede Sted uden at have hele en videbegærlig rejsendes fulde friske Nysgerrighed ved Synet.

Vi nærmede os Øen; det mere følte end saa' jeg. Men jeg havde ikke Spor af Interesse for den. Jeg bevægede mig frem, fordi de andre bevægede sig frem, jeg havde haft ulige mere Lyst til at blive liggende de Gange, hvor jeg gled og faldt paa Isen, men jeg vidste, at der altid kom en Mand med et stort Skæg og nogle klare, lysegraa, en lille Smule af Vinden medtagne Øjne og pirrede mig op. Jeg lystrede min Herre.

Paa denne Maade bliver Dyr dresserede. Nu vidste jeg det.

Og paa denne Maade satte jeg — tillige med de andre — Foden paa fast Land, netop som Skumringen faldt paa. Der var stadig denne Taage for mine Øjne. At det var fast Land, vi traadte paa, blev sagt rundt omkring mig. Selv følte jeg lige saa lidet ved at betræde Sneen her paa Stranden, som ved at træde paa Isen derude over Søen; jeg følte nemlig aldeles intet til mine Ben fra Knæene af og ned efter.

Igennem Taagen saa' jeg venlige Folk, der stod ved Vogne og bød Spise- og Drikkevarer frem. Jeg saa' Mandskabet og alle Passagerer — alene med Undtagelse af Peder Rask — kaste sig som Ulve over, hvad der raktes. Jeg har rimeligvis selv gjort det samme. Jeg véd med Sikkerhed, at jeg fik noget ned igennem min Hals, og at det først brændte og siden oplivede. Jeg saa' ogsaa en Mand, som vistnok har været Lægen, bevæge sig ivrig frem og tilbage mellem os, idet han, understøttet af den stedse uforanderlige Peder Rask, formanede til først og fremmest at faa tørt paa Fødderne, og dernæst til at holde Maade med Nydelserne.

„Ja præk De kun!“ sagde Apotekeren. „Maven er stærkere end Hovedet, Tarmene sætter sig op imod Hjernen!“

„Hvad behager?“ spurgte Lægen.

„Intet. Jeg er bare sulten og nederdrægtig forkølet!“ svarede Apotekeren.

Saa kom jeg op paa en Vogn og fandt mig noget efter i en Hølade, delvis oplyst af Vognlygter.

Her var hele Mandskabet og Størstedelen af de rejsende samlet. Folk gik omkring imellem os med Uldtøj og Linned, og nu blev der skiftet fra inderst til yderst.

Det faldt mig slet ikke ind at søge efter en Kakkelovn. Varmen vendte efterhaanden tilbage her i Høet, efter at Tøjet var skiftet og efter at et reglementeret Maaltid var indtaget. Og — ah hvor det var dejligt at strække sig!

„Der er nogle gaaet ind i Husene her omkring," sagde Peder Rask, som sad paa sine Brevsække. „De vil nok tøes op ved Ilden, men de vil fortryde det i Morgen!"

Det gjorde de nok ogsaa. Lægen i Bogense fik Praksis; men det var ubehageligt for Patienterne.

Og saa kom Natten. Det blev ikke nogen uafbrudt Søvn, for enten vaagnede man selv op ved Smerter i Lemmerne, eller man vaagnede ved at høre de andre vaande sig. Det var næstendels som et Lasaret. Og Vinden tudede udenfor den lune Lade, og Apotekeren, Seminaristen og jeg kom til at se paa hverandre ved Lygteskæret.

„Hvad mener De nu om at være paa Isen i Nat?" spurgte min Sidemand.

„Jeg takker!" svarede jeg.

„Vorherre hjalp os dog!" sagde Seminaristen.

„Ja, han kender sine!" nikkede Apotekeren.

Og saa faldt vi i Søvn.

Ved Frokosten næste Dag var der betydelig Bedring i den lille Lejr. Peder Rask havde faaet sine Brevsække sendt af Sted til Fastlandet, og Landmanden var kørt med paa samme Slæde. Nu havde Føreren kun Jollerne og Mandskabet at sørge for.

„Ja vi maa vel holde en Dags Rast endnu?" spurgte han med sit stille Smil omkring sig.

„De skal ikke forivre Dem for min Skyld!" sagde Apotekeren.

Folkene lo. De behøvede ikke at sige noget. Anstrengelserne stod endnu at læse paa alle de vejrslagne, stærkt rødmussede Ansigter.

Vi forsøgte paa at spadsere lidt, men vi vendte snart tilbage til vor Lade. Benene vilde ikke rigtig følge med endnu.

Ved Middagstid tittede efterhaanden nysgerrige Piger, Koner og Børn ind til os. Baade med de første og de sidste skæmtede Fiskerne i deres godlidende, syngende Sprog.

Da Middagsmaden var spist, rejste Apotekeren sig og trak Peder Rask med sig. De kom lidt efter tilbage med en dampende Bolle, en Slev og en Bakke med Glas.

Apotekeren holdt en Tale og drak selv Folkene til.

De var nu snart fuldstændig „optøet“, forklarede de.

Saa var der en iblandt dem, der tog sin Skraa — Apotekerens — ud af Munden og sagde:

„De fynske Pigers Skaal!“

Og saa sang han:

Den Gang da jeg var ung, aa ja,
Og fo'r til Koffardis
Paa England og Amerika,
Og Kina ligervis —
Hiv ind, hiv ind i Trossen, Gutter, lad det faa en Ende,
Og sæt i Toppen Flaget, Gutter, at de kan os kende —
Saa hev vi rundt og sprang,
Og bedst vi var i Gang,
Saa stemmed Tømmermanden op
De fynske Pigers Sang.

I England og Amerika,
Og hvor vi ellers kom,
Der var saa mange Pigebørn,
Hvad Kant vi saa' os om —
Men alle dem, vi saa',
De kunde ej forstaa
Det Sprog, vi snakkede; det kan
De fynske Piger smaa.

I Portugal og Spanien
Der var det rent besat,
For disse sorte Tingester
De vilde ha' os fat —
De vimsed om og sprang,
Saa Trøjen blev os trang;
Men vi jog dem paa Porten med
De fynske Pigers Sang.

Og hver Gang vi paa Siden kom
En udenlandsk Galej,
Og Skuden gired af sin Kurs
Og lystred Roret ej —
Saa bytted vi vor Skraa,
Og gav dem at forstaa,
At vi var nok forlibt, men i
De fynske Piger smaa.

Og saadan kom vi hjem igen,
Og dér vi blive vil,
For der er vore Pigebørn,
Og dem vi passer til —
Vi hev, saa Sveden sprang
og Trossen med, den Gang
Da vi kom hjem og stemmed op
De fynske Pigers Sang.

Og de er bare Trofasthed,
Paa dem vi stole tør,
Og de har saadan Øjne blaa
Og Haar saa gult som Hør —
Og dem kan vi forstaa,
Og vi kan Bryllup faa
Med dem og mange Drengebørn
Og fynske Piger smaa.

Og er jeg ikke ung som før,
Og er snart Visen endt,
Og trænger Skroget til en Pæ'l
Og er den vel fortjent —
Hiv ind, hiv ind i Trossen, Gutter, lad det faa en Ende,
Og sæt i Toppen Flaget, Gutter, at de kan os kende —
Jeg bli'r dog ung og lang
Og væver nok en Gang
Endnu, saa tidt jeg stemmer op
De fynske Pigers Sang.

Vi sang det sidste om igen, og saa sagde Apotekeren:

„Ja værs'god og hils!"

„Fra os med!" sagde vi alle.

Peder Rask tog Glasset og takkede:

„Paa en bedre Tur videre, hvorhen det saa gaar — og ingen Afdrift!" ...

Peder Rask blev Dannebrogsmand efter denne Tur. Han var ridderlig anlagt, som man vil have set.

VANDENES DATTER

ET SAGN

(EFTERAAR 1881)

VANDENES DATTER

I.

Der bugter sig en Strøm mellem Skovbakker hen,
Og hver Gang den har skjult sig, saa blinker den igen;

Og taber sig dens Vande, og synes den at dø,
Saa kaster den sig ud i den store, store Sø.

Der kom en mødig Sanger og slængte sig ned,
At hvile sig en Stund ved den græsgrønne Bred.

Han stirred ned i Strømmen, han lytted til dens Sang.
„Vi to har dog vist truffet hinanden før en Gang?“ —

— Ej Under, om Du traf mig, thi hvor Du gik og stod,
Usynlig eller synlig jeg risled for din Fod;

Din Tale har jeg drukket, din Tanke har jeg hørt,
Din Fod har jeg paa Vejen de hundred Mile ført;

Tidt har du mig fornægtet, men jeg har fulgt dig tro,
Og det om end Du skifted de hundred Gange Bo;

Jeg risled om din Vugge, jeg brused om dit Spor,
Jeg skyller om din Grav, hvor de blege Roser gror;

Men hvad der ungt og ædelt og evigt i Dig bor,
Det griber mine Bølger og spreder over Jord;

Det bærer jeg til Havet, den store, store Sø;
Saa vender jeg tilbage — thi jeg kan aldrig dø!

Slægten havde været i Jern saa langt huskes kunde. Maaske først i Skind og Huder, men det ligger for langt tilbage. Den roste sig af at have boet paa samme Sted i umindelige Tider — paa en Holm, som Aaen dannede ved sit Udløb i det salte Hav. Der sprang to Pynter frem, en skovbevokset og en nøgen. Mellem begge, fornem tilbagetrukket, laa Holmen med Borgen paa. Aaen kunde ved Sluser bringes til at sætte Engene under Vand. Saa laa Borgen midt i Havet. Nu kunde man jo prøve paa at komme til den! Man skulde faa Skud af Sten og Pile, og senere Skud af det fremmede Sprængpulver; — Jern, Jern skulde man faa i Klumper og Kugler, dér hvor Sværdet ikke kunde række.

Udsulte den? Der var ikke Tale derom. Borgens og Slægtens Skibe havde, siden Søhaner først fo'r paa Vandet, været iblandt de hurtigste og bedst bemandede. De kongelige Lensherrer havde faaet det at føle, saa ofte som de havde villet ransage denne Røverrede. Ja, Røverrede: adelige Røvere — Herren være lovet! Et er at stjæle en Hornske i en simpel Kro — Fy for al Landsens! hæng ham op, den Tyveknægt! Et andet er at tage sin Nabos Kvægbestand, berende hans Volde, brænde ham inde, og tage Sølvtøjet ud af Gruset. Lovet være hver Kalenderhelgen! man følte sig sin Stand værdig og dens Opgaver voksen.

Men Vintren? er den ikke barsk der til Lands? fryser ikke stille og rindende Vande til?

Heller ingen Nød! Aaen havde den Egenskab — og Slægten kendte den — at dens rindende Vand aldrig frøs til. Den kunde Efteraarsdage svulme op til en hel Flod, bruse, syde, fare af Sted, — det kunde den, men lægge sig træg ned under et Isdække og lade Kongen marchere over paa sig for at bringe Borgherren i Ulejlighed, det kunde den ikke. Dens Løb var som Regel dybt, stort, støt; den drog sin Vej ud til det mørkthenrullende Hav som efter en Lov, der evig virker. Den spejlede det gamle Piletræ, Slusen, Borgens Mure og Volde og den uendelige Himmels dragende Skyer i sine Vande, indtil disse blandede sig med Havets og kom tilbage efter det store Kredsløb som en Aa igen. Den blev aldrig dorsk i Sommerheden, den stivnede aldrig under Vintrens Kulde. Om det nu kom af skjulte Kilder, eller ... Ja, hvem kan sige, hvor Tingenes Kilder ere?

Slægtens Mænd? — det var Jernmænd til Hobe lige fra Begyndelsen, og dens Kvinder var frisk Kød og Blod, hvorfra nye smaa Jernmænd sprang ud. De havde egenlig ikke noget Fødeland, de havde et *Fødested*. Landet, det var for dem en Omkreds af ti Mile, indenfor hvilke deres Frænder boede, disse Frænder, som de en Gang imellem slog ihjel for en udestaaende Trætte, der bedst lod sig ordne paa den Maade.

Landsherren — om han hed Per eller Povl, Erik dit eller Valdemar dat, hvad kom det dem ved! Var han bedre end dem? nej! eller stærkere? nej! Han havde maaske nogle flere Folk i sit Brød, men saa havde de det aabne Hav tæt ved, og naar en Sammenrottelse mod Landsherren var mislykkedes, saa kneb de ud til Søs og blæste ham et Stykke. Var de først paa Søen, saa var der altid en og anden aaben Strand, hvor man kunde tage lidt med fra, og en Havn, hvor man kunde faa det omsat til Dagens Pris. Saa fik Borgfruen nyt Klæde til at drage Storstuen med; man gjorde et Gilde, hørte paa en Kæmpevise, der var saa lang som Salens Tapet, drak, sloges lidt, sov Rusen ud og gik paa Jagt.

Det var Jernmænd.

Og Fruerne var disse Mænds Fruer; der er intet andet at sige om dem.

Men Kirken kunde ave dem.

Paa den anden Side af den skovbevoksede Pynt, fjernt fra Aaen, lunt omgivet af Skovene og med de fede Marker for sig, laa Klostret. En firkantet, vidtløftig Bygning af røde, brændte Sten, der hver Kyndelmisse blev overkalket med hvidt.

Søhanerne paa Borgen syntes i Begyndelsen ikke om Naboskabet. Den gamle Lyst til at slaa Ring, sætte Ild paa, bryde ind og slæbe Sølvtøj med sig vaagnede i hele sin Styrke. En Nat tog Lysten Overhaand, et højt Skær flammede over Skoven, og Dagen efter stod paa Borgens Drikkeborde Bægre af usædvanlig Vægt og Form. Der blev tændt Lys i mangearmede Kandelabre, og Fruen fik sig en Kjortel i et ganske nyt Mønster: et guldbroderet Kors paa himmelblaa Fløjelsgrund.

Men noget uforudset og tillige uangribeligt viste sig. Det kom langvejs fra, helt nede fra Rom, sagde man. Det kom i Skikkelse af en høj, førlemmet Mand, kun ledsaget af to smaa, sortsmudsede Medhjælpere. Manden gik lige op til Vindebroen, saa' paa Vægtren og paa hans Flitsbue, som om det var den tomme Luft, og raabte noget med en høj, skarp Stemme, der mindede om en Trompetfanfare. Mandens Ansigt var broncegult, hans Ører store, hans Haar sort og tæt afklippet under en Kalot, der lignede en omvendt Spølkumme. Han hævede sin Arm, saa at det vide Kutteærme faldt helt ned om Albuen — en fast, kødfuld Arm — og pegede med samlede Fingre mod Borgens Tag, Vinduer og Port.

Og saa gik han.

Næste Aar ved samme Tid var Klostret omtrent opbygget — for Borgens Regning. Bægrene var tilbagesendte, og Borgfruen, der i Mellemtiden var nedkommet med et dødfødt Barn, baldyrede ivrig paa en ny Messehagel til Prioren: et guldvirket Kors, to Alen og en

Haandsbred langt, paa en himmelblaa Fløjelsgrund. Der blev anlagt en farbar Adelvej fra Holmen igennem Skoven, og der blev et Rykud af Borgens Folk til Klosterkirken og et Rykind af Munkene paa Borgen. Der var en ustandselig Tørst efter Opbyggelse og Syndsforladelse fra Borgens Side, og Prior og Brødre fandt Armstolene bekvemme og Gemytterne modtagelige saa vel i Storstuen som i Borgestue.

Jernmændene var tæmmede.

Dog ikke saaledes, at de var tamme. De lode sig klippe som Kirkens lydige Lam; — det, vidste de, kom igen paa anden Maade. Men Sædernes Vildhed skinnede ved mangfoldige Lejligheder igennem Klostrets hvide Overkalkning. Og Tiderne gik, Slægt kom efter Slægt, Herrerne i Staal og Plade, Fruerne i stive Kjortler, som kunde staa af sig selv paa Dilen. Hvad bankede der indenfor disse Hylstre? Et Hjerte? ja naturligvis. Saa længe Uret gaar, er der altid en Pendul, som dikker, om Kassen end er nok saa tyk. Det slog: Dik—dik—dik—dik! men stedse langsommere, med mindre og mindre Metalklang, efterhaanden som Slægtens Arv, dens uopløselige Forbund med den hensmuldrende Kirke, dryssede som Støv ned over Laaget.

Og saa blev Junker Erik født.

Det var urolige Tider, hvorunder han blev født. Og Fødselshjælpersken, der tillige var Signekærling, maatte nok baade støbe og læse over ham og endda slaa Kors til; det kunde gøres behov.

Der var slaaet en Revne, en fodbred og favnedyb Spalte igennem Sjælene, om end den almindeligvis ikke var synlig. Paa den nøgne Pynt, modsat Klosterskovens, var en Mand kommen, som prækede — Christ bevare os! — i et gement Herberge for Bryder og Bønder, Trælle og uærligt Folk.

Og de Folk talte om den „rensede Lære" !

„De ere Himlens afkastede Utøj, Lus, Skimmel og Midder!" sagde Prioren i Skovklostret. Og han samlede Brødrene og væbnede dem og den tilliggende Ladebygnings Svende, og der gik en stor Hob Mænd i Kutter og Mænd i Kofter ad Adelvejen til Borgen, hvor Junker Eriks Fader forenede sig med dem tillige med sine Folk.

Ved Aften flammede Skæret fra den brændende Landsby ude over Pynten. Bønderne vare adsplittede eller nedhuggede, Herberget laa i Grus, paa den forkullede Dørstolpe hang Kroværtens Legeme, og Kutterne og Herregaardsfolkene drog i Triumf tilbage, de første syngende af deres Lungers fulde Styrke:

Beati quorum remissæ sunt
iniquitates,

et quorum tecta sunt
peccata.

De slæbte med sig en bagbunden Mand, mager, bleg, i grov Munkedragt, der hang i Flænger. Hans Ansigt blødte paa flere Steder, hans Fingre under Rebene vare ophovnede, mishandlede af Slag, tilsmudsede af Skarn. Han stødtes frem med Lanseskafter, Kæppe, knyttede Næver.

Det var ham, som havde præket den rensede Lære.

Udenfor Borgen opstod der Strid om denne Fangst. Prioren paastod Kætteren hjemfalden Klosterloven: Brødrene ønskede selv at brænde ham. Men Herremanden erklærede Vildtet for sit; det var fældet under hans Jagtret. Man enedes om, at først skulde Borgens Kælder gemme paa Kætteren; siden skulde Brødrene have ham.

Borgherrens Frue var en af disse elskelige, bløde Sjæle, hvis Væsen er Melodi, sjældne paa de Tider som de ere sjældne til enhver Tid. Hvad anede hun eller brød sig om den Kirkes Forfald, under hvis Madonnabilled hun var opvokset? Som hun sad i det hvælvede Kammer med sin Dreng paa Skødet, lignede hun mest af alt det Billed, som hun betroede sig til i smaat som i stort, og hvori for hende al Mislyd opløste sig. Udenfor dette Kammer var en Verden, som hun lidet kendte og aldrig forlangte at kende stort til. I denne Verden laa en Klosterkirke, og i denne Kirke var et Billed, som omfattede alt, havde Svar paa alle Spørgsmaal. Herfra, og fra Brødrenes Sange, hver Gang Monstransens gyldne Sol blev løftet, udgik den Musik, som rummede hendes Liv, og som hun vilde meddele sin Søn — den eneste.

„Hvad agter I saa at gøre med den stakkels fangne Mand dernede?" spurgte hun sin Ægteherre, idet hun kærtegnede sin Søn, som stod op ad hende og havde lagt sin Arm om hendes Liv.

Herremanden svarede ikke straks men væltede en stor Hund om paa Gulvet og kløede dens Bug med sin Støvle.

„Hvad, Tyrk? hvad? skal vi lege Tagfat med ham derude bag Staldene? Eller skal vi lade Utøjet æde ham nede i Hullet? Saa narrer vi allenfals Munkene for deres Steg!" —

Hun saa' op; denne Gang med noget ivrigt i Blikket. Herremandens Ord saarede ikke; hun havde knap hørt dem, og for øvrigt plejede han ikke at føre fin Tale. Hun kendte ham; han var ikke ond; han havde Klosterskolens Dannelse, og som Yngling baade læste han Latin og spillede paa Luth; men han var, som en Kriger er, der sidder hjemme og keder sig. De Herrer, der kom til Borgen, lignede ham og han dem. Deres Sprog var ens, deres Vaner de samme. Desuden — en Kætter! en forløben Oprører, en fredløs Træl ...!

„Kunde Du ikke lade mig faa ham?" spurgte hun.
Han lo og gav Tyrken et Spark.
„Hvad i Verden vilde Du med ham?"
„Jeg vilde søge at frelse hans Sjæl; lad dem saa gøre med Legemet, hvad der er Ret og Lov for!" —
Og han blev hentet op.
Hun saa' paa ham, som — ja vi maa tænke os en af vore Herregaardsfruer overfor en Mormonpræst, en Apostel i Vandstøvler og Vadmelsfrakke.
„Vildfarne Menneske, hvorledes kommer Du dog til at udsaa al denne Strid og Tvedragt ...?" og hendes bløde Stemme skælvede af Iver og Ængstelse for at gøre Indtryk, for at vække hans Barnetro, for at delagtiggøre ham i sin.
Han stod dér med uredt Haar og strittende Skæg, bleg med det størknede Blod endnu rundt omkring i Ansigtet. Kinderne var frygteligt indfaldne, den magre, senede Haand famlede ved Kuttens Laser.
Men Øjnene var frygtløse. De laa dybt, omgivne med mørke Rande, fremkaldte af Savn og Lidelser, og de saa' frem for sig, krampagtig plirrende mod det uvante Dagslys; Blikket var uforfærdet, saa snart det fik Ro til at antage et blivende Udtryk.
Den skønne, blide Borgfrues Øjne duggedes af Taarer, alt eftersom hun talte sig varmere og varmere. Det var ikke Medlidenhed med Mandens elendige Tilstand, — paa de Tider rørtes ingen adelbaaren Frue af et Hundehuls levende Genfærd. Det var hans Sjæls Frelse, det gjaldt, — og han syntes at være en forstokket.
Herren sad dér og gned sig ned ad Skinnebenene og tørte Støvlesnuderne med Tyrkens Svans; han nikkede til Fangen, som om han vilde sige: Nu er det din Tur; gaa paa!
Fangen fik efterhaanden røde Pletter paa Kinderne, og Mundvigene begyndte at røre sig.
„... Men hvis nu den hellige Hostie bares dig forbi, ja hvis Monstransen løftedes for Dig, vilde Du da ikke knælende bekende din Gud og afsværge Djævelen?" spurgte hun stigende i Stemmen.
„Monstransen!" svarede han med hæs, anstrengt Røst. „Men det er jo Transsubstantiationen ... det er Løgnen, Messen ... missa fidelium ... I vasker eders Hænder, I ringer med Klokker, I knæler, I udgyder Røgelse ... men jeg siger Eder: Herren vender sig med Væmmelse fra Eder; han ..."
Her afbrød en hul Hoste den talende, og han støttede Skuldren mod Muren for ikke at falde om.
„Kom!" sagde Herremanden og rakte ind i et Hængeskab: „Drik Dig et Bæger Vin; Du har jo ikke mere Vejr i Dig end en gennemskudt Hare. Og klem saa paa igen!"

Den ædle og velbyrdige Mand, Junker Eriks Fader, syntes, at det i Grunden var ret god Tidsfordriv dette. Der var i det mindste aldrig her paa Borgen sagt saa drabelige Ting, som denne blege Kuttemand dér sagde med lynende Øjne, medens han næppe kunde holde sig paa Benene. Og hvor han saa skar løs paa de andre Kuttemænd! Han kendte dem nok.

Men Husfruen bøjede sig ned over sin Dreng, og hendes Taarer faldt paa hans lyse Haar, og Drengens Øjne vendte sig imod Manden henne ved Muren; og Barnet blev angst og trykkede sig ind til Moderen, halvt for at søge Ly, halvt for at værge hende.

„Saa, nu er det nok!" sagde Borgherren.

Fangen blev ført tilbage til sit Hul. Herremanden kyssede sin Frue, gav Drengen et Par blanke Staalsporer at lege med, og red dernæst ud paa Jagt.

Han var en rastløs Mand, maatte stedse holdes varm ved et eller andet; der var hele Slægtens urolige Blod i ham, men Sørøver kunde man ikke længer være, Krig var han nylig hjemkommen fra, en Krig, han ikke huede at gentage, thi Herremændenes Hoveder var sprungne i Hobetal deri; og Jagten blev slettere og slettere.

Den næste Dag lod han atter Fangen hente op af Kælderen, for at underholde sig med ham inde paa sit eget Kammer. Og saadan gik det nogen Tid. Naar Herremanden var alene, saa drev han op og ned ad Gulvet i Storstuen og trampede i Fliserne: Det kan dog være — det kan dog være ... Fanden staa i de Munke! naar man skal se til, saa er det en Flok arge Skalke til Hobe. Sikken et Hus de holder derovre i Skovklostret — og saa alt det Jordegods! De har mere Underliggende end Borgen her; og alt det har de sunget sig til ved deres Messer; og vi har været Narrene, som har givet det fra os!

Og han stampede i Gulvet, og Slægtens Blod skød op i Panden, og han ønskede, at han kunde ryge hele Reden ud derovre.

Og han faldt i Tanker.

— Nej, men en Streg kan jeg dog spille dem! Og Aftenen efter, som var mørk og blæsende, førte han selv sin Fange ud bag om Ladebygningerne, og gav ham Kappe og Hat, og satte ham paa en god Hest, og slog Klask i Hænderne; og ud over Dæmningen over de side Enge, ind langs med Aaen, ad Vejen sydpaa, tværs over Pynten gennem den nedbrændte Landsby gik det i susende Galop. Thi denne Dommedagsprædikant havde faaet god Fortæring de sidste Dage, og han kunde sidde paa en Hest.

Saa kom der Bud fra Klostret om Fangens Udlevering.

„Gaa Fanden i Vold!" sagde Herremanden kortfattet.

Prioren med nogle af Brødrene kom da selv ridende over til Holmen.

Borgherren sad alene ved sin Frokost med megen Kødmad paa Bordet, vildt og tamt samt Øl og Vin.

„Velkommen, Ærværdige. Sid ned og tag en Bid med!"

Prioren kendte sin Mand. Han vidste, at med Fremfusenhed og Vrede kom man ikke langt overfor Borgens Herre. Han havde nu engang *sit* Sind. Man maatte lempe sig.

Dér sad de to Mænd, skulderbrede, rødmussede Skikkelser begge; de maalte hinanden med Øjnene, — og saa lod Prioren sig paanøde en lille Agerhøne og et stort Glas Vin.

„Ret saa, Ærværdige; jeg ser, at I ikke rent er gaaet fra Foderet i disse svære Tider. Ja, for svære er de!"

Kirkens Tjener smilede og tog et Bæger Vin til.

„Sig mig," vedblev Herremanden og bøjede sig fortrolig hen over Bordet: „hvordan gaar det ellers derovre i Skoven? faar I noget Vildt i Garnene?"

Prioren lænede sig tilbage og lod den kødfulde Haand med et lidet Slag falde over Kuttens Folder:

„Herren være lovet! Krybskytterne tager det ikke alt sammen fra os. Vor Jæger bragte endnu i Morges en dejlig Skuffelhjort!" ...

„Skælm!" sagde Herremanden. „Hvem taler om Dyrene?"

„Hvad mener I?" spurgte den anden og skævede til ham.

„De smaa Piger! Ih hvad, se dog ikke saa alvorligt. Her rendte nyssens to Fadebursterner af Gaarden, og *vor* Jæger vidste deres Ærind."

„Jeg forstaar Eder sandfærdig ikke; men jeg skulde næsten tænke, at I har drukket for meget paa Formiddagen. Vin og Øl løber hastig i Blodet, og Blodet spænder for Panden og trykker paa Forstanden!" sagde Prioren, hvis Kinder farvedes stærkt.

„Rigtigt!" lo Herremanden. „Det er Transsub—sub ... naa, hvad kalder I det Kram?"

Prioren skubbede Stolen tilbage og rejste sig.

„Her har aldrig været spøget forhen paa den Vis. Jeg er kommen for at fordre hin Rebel og Kætter af eders Haand. Giv mig ham, og jeg vil glemme, hvad jeg har hørt."

„Jeg er bange for, at I vil faa værre Ting at høre. Fangen er væk!"

„Hvem har ladet ham slippe?"

„Det har jeg!"

„I?"

„Ja!"

De to Mænd maalte atter hinanden; denne Gang staaende.

Prioren var askefarvet og bed sine Læber.

„Sig mig, hvor I har skjult ham. Han er vor; han er Kirkens hjemfaldne Mand."

„Saa maa Kirken tage Syvmilestøvler paa. Den har gjort saa mange Mirakler ..."

„I er afsindig, I er drukken; I er en Daare, Ridder!" ...

„Og I er, — jeg vil ikke sige, hvad I er. Men hvis jeg har forstaaet ret i disse Dage, saa vil I snart faa det at høre! "

„Og I skal snart høre fra mig — fra os — fra Kirken!"

Saaledes var deres Møde, og saaledes skiltes de.

Saa snart Prioren var borte, gav Borgherren sig til at tænke over Sagen. Han skød sine Øjenbryn op og trak dem sammen; han gik til sit Skab, besaa' sine Ryttersporer, sin Kaarde, sin Luntebøsse. Han tog et Skrin i Dragkisten, tog Guldpenge op deraf, puttede dem i en Læderpose og slog et Baand derom.

Saa gik han ind til sin Frue.

„Jeg vil komme i Ulejlighed efter dette!" sagde han, da han havde fortalt hende Sammenstødet.

Hun saa' bedrøvet og bebrejdende paa ham.

Han lagde sin store, brune Haand paa hendes hvide Pande, klappede hende om Kinden og sagde:

„Jeg er ikke bange; jeg flygter ikke for disse Munke; jeg har paalidelige Folk i mit Brød, og en Banstraale er ikke som i gamle Dage, — den skyder saa vist ikke Bresche i mine Mure. Men jeg vil rejse, jeg maa ud og have noget at vide. Jeg vil se, hvor det stærkeste nu er!"

Hun bad og besvor ham, for hans Sjæls Frelses Skyld, at blive — blot trende Døgn. Og i disse tre Døgn talte hun med ham, saa ofte hun kunde faa hans Øre, ved Dag og ved Nat, under Maaltiderne og efter. Kærtegn, Bønner, Besværgelser, et Kvindehjertes bedaarende Musik, Taarer, Anklager: der var intet, som han ikke maatte væbne sig imod, intet, uden at det jo gjorde sit Indtryk paa ham. Men Uroen var oppe i ham, og dertil kom, at denne Varme syntes ham mindre at være den ømme Kvindes Frygt for hans Person, Hustruens Angst for at skilles fra sin Ven ved Dag og ved Nat, — det var hans Sjæl, som stadig var paa Tale; og han var først nu begyndt at føle sin Sjæl, og vilde føle og vide mere derom, end *hun* kunde lære ham ved at holde ham tilbage.

Saa rejste han den fjerde Dag.

Han tog kun en prøvet, gammel Tjener med sig. Det var en lys, skinnende Formiddag. Hun stod ved Vindebroen med Drengen paa

Armen. Han gav hende og Drengen det sidste Kys, og saa satte han Hatten ned i Panden og red i Trav over Dæmningen og svingede bort fra Aaen sydpaa. Og Aaens Løb trak sig dybt og stort og støt ud imod det mørkthenrullende Hav, spejlende Borgen og Himlens Skyer, rolig trods Strømmens Styrke, som den, der har sit Maal for Øje i Tingenes umaalelige Kredsløb, — medens Herremanden hastede af Sted den modsatte Vej for at faa klaret, hvor det stærkeste i Tiden laa.

Og saa kom der Bud fra Klostret med Stævning til Herremanden: han skulde møde for Bisp og Domkapitel.

Fruen lod svare, at hendes Herre laa syg.

Men i Egnen vidstes det snart, at han var draget af Landet.

Saa red en Dag Prioren i Følge med to Domherrer fra den nærmeste Bispestad, ledsagede af Landsknægte, op foran Borgen.

De forlangte at indlades i Kirkens Navn.

Borgfruen var raadvild, og derfor blev hendes Folk det. Havde det været Fribyttere, omsværmende Soldater eller drukne Herremænd, der havde forlangt Foretræde med væbnet Haand, saa havde den velbyrdige Dame vidst sin Pligt. Kvinderne i Kælderen! Svendene paa Muren og Lunterne tændt! — det havde hun været med til før, som ung Jomfru derhjemme paa Fædrenegaarden. Men her? ...

Hun lukkede sig inde i sit Kammer med sin Dreng, den lille Junker, som saa' paa hende med store spørgende Øjne.

Den paalideligste og standhaftigste af Tjenerne var borte med sin Herre. Saa lukkede Portvægteren — som var rettroende fra Hals til Knæ — Porten op og lod Broen gaa ned.

Prioren og Domherrerne velsignede med Fingerspidserne rundt omkring; de beroligede Tyendet og satte Vagt paa Broen og i den indre Gaard. De toge to Lansedragere med sig op til Fruens Kammerdør, bankede tre Gange paa i Kirkens Navn, og lod Døren brække ind.

Den unge Borgfrue laa paa Knæ ved sin Bedepult og havde Drengen mellem sine Arme.

Ved Synet af de høje gejstlige Herrer bøjede hun Hovedet. Drengen følte, hvorledes hun rystede.

Prioren traadte straks til, velsignede hende og løftede hende op.

Behjælpelig hermed var den ene af Domherrerne. Det var en galant, ung Mand i violet Talar og Barret, en Adelsmand lige ud i Fingerspidserne, og disse hvide, velplejede Fingre med de mange spillende Ringe dvælede med udsøgt Ærbødighed og Menneskevenlighed under den smukke, blege Borgfrues Arm, medens han understøttede hende og bad hende være uden Frygt.

Hun frigjorde sig med et svagt Tak og satte sig til Sæde i en Stol. Hun syntes endnu at kunne mærke denne Haands ærbødige Tryk, dér hvor Arm og Barm mødes og danne et Rim — farligt for saa mangen en Digter, hvis Hoved derved er blevet mere kruset end selve Domherrens under den klædelige Barret.

De vilde egenlig intet — i Grunden kun ganske lidt. Prioren var maaske lidt strengere, men den unge Domherre, som i andre Tilfælde plejede at sende sin Vikar, var netop kommen i egen Person, for at være den mæglende. Han beklagede Herremandens Forløbelse; imidlertid, den krænkede Kirke fordrede Oprejsning, særlig i disse skøre Tider, hvor en Svaghed, en Trykken Øjet til, nemt kunde tydes som Afmagt og volde Smitte. Der maatte tages Repressalier ...

Den smukke blege Frue saa' op. Ordet var hende fremmed.

„Bod, Sonebod!" nikkede Domherren mildt.

„Bøde!" rettede Prioren.

Hun vidste hverken ud eller ind. Disse Mænds Nærværelse fyldte hende med Ærefrygt iblandet Angst; hun følte en Knugen om Hjertet — ikke saaledes som naar hun traadte ind i Klosterkirken og hen foran sit Madonnabilled — ikke saa sødt, frysende sødt med stærk Ild bagefter og Trang til hede Taarer. De Taarer, som vilde frem her, kæmpede hun tilbage; hun vilde ikke have følt lindrende Glæde derved — nej alt andet. Og saa fulgte disse Øjne under den violette Barret hende stedse, som om de vilde bede hende om Tilgivelse; — Tilgivelse for hvad?

Og disse Mænd stod Drengen ved Moderens Side og saa' paa. Rørte der sig maaske noget i Barnets Sind? Ja hvad véd vi om Barnesindets Rørelser i det hele? ...

Den lille Junkers Øjne veg ikke fra den violette Mand. Men den lille Junker var endnu Barn. Og violet kan muligvis tiltrække Børns Øjne.

Prioren lagde et Dokument paa Bordet. De tre Mænd forklarede; Fruen saa' derpaa som gennem en Taage og hørte efter, hvad de sagde, som paa lang Afstand. Den unge Domherre tog op af sin Lomme et hult Rør med Penne og sort Vædske og skød Pennen ind i hendes Haand og Dokumentet ind under Haanden. Og atter følte hun et sagte, ærbødigt Tryk af de hvide Fingre, en vejledende Berørelse — hun syntes at læse noget som: Skøde — gammel Ret — Klosterjordens Tilliggende — og hun saa' op og mødte Øjnene.

Hun skrev under.

Saa modtog hun deres Velsignelse. Alle tre lagde de Fingerspidserne mod hendes Pande; men der var kun en af dem, som berørte hende.

Og saa var hun alene.

II.

De sang og de røg for det store Kors,
For hellige Mænd og Kvinder;
Jeg styred min Kurs med mit gode Hors:
Lad se, hvor vi Vejen finder!

De læste det hellige Ord med Fynd
Og streged med Neglen det under;
Ved Læren om Naaden stod Læren om Synd, —
Forgæves i Bogen jeg grunder.

Hvad hvisker Du Strøm i den stille Nat? —
Er Sandheden aldrig funden,
Hvad eller fortæller dit Væld mig, at
Du gemmer den hos Dig paa Bunden?

Junker Erik voksede op derhjemme mellem Moderen og Tyendet. Saa kom der Budskab og Melding sønderfra, fra hans Fader. Den gamle, trofaste Tjener bragte selv Budskabet. Han havde en Kaarde omvundet med sort Flor under Armen, og da han halvt knælende, med et Ansigt skæmmet af Rejsens Strabadser, af Mangel og Sorg, rakte Sværdet frem til sin Frue, da blev hun hvid som Taarnkamrets kalkede Væg, og med et Skrig sank hun i Afmagt.

Den lille Junker kom løbende ind fra det tilstødende Værelse. Han saa' Moderen liggende paa Gulvet, Tjeneren staaende dér med Kaarden i Haanden; og han sprang til, rev den nøgne Klinge ud af Skeden og kastede sig ude af sig selv imod Tjeneren, idet han raabte: „Du har dræbt min Mo'r; jeg skal slaa Dig ihjel!"

Dette Træk af en saa tidlig udviklet Følelse, der saa stærkt bryder igennem, levede længe iblandt Tyendet, og den gamle Tjener holdt nok af at fortælle derom.

Men Kaarden blev hængt op paa Væggen i den afdøde Herres Kammer; og der hang den med Flor omkring sig. Og Borgfruen lærte sin Søn at bede hver Dag med foldede Hænder foran den.

At den var kommet alene hjem, det var efter den gamle Tjeners Beretning gaaet saaledes til.

De havde, Herre og Tjener sammen, bestaaet mange Æventyr, døjet mange Farer og Strabadser. Verden derude var urolig, og Herremanden ikke mindre. Landene var splittede og Sjælene med; der var Disputatser med Ord, med Sværd og med tørre Hug, hvorhen man kom, og Herren havde taget ærlig Del i alt. Flot Adelsmand

var han, og Guldbørsen var snart kommen paa Hældingen. Skikke Bud hjem efter Forstærkning, det vilde han ikke, allerhelst da han saa maatte gøre Rede for, hvorledes det var gaaet ham, — og det stærkeste havde han ikke fundet endnu. Han lod sig hverve til at føre en Fane Ryttere langt nede sydpaa, hvor Bakkerne er Bjerge, der spejle sig i stille, dybe Søer. Tjeneren var med ham over alt, i Teltet og i Skærmyslerne; Herren fik snart et godt Lov paa sig; han fægtede drabeligt i Marken, og han drak de andre Herrer drabeligen under Bordet i Teltet.

Imidlertid var de kommen i Lag med en Munk, som paa Slagmarkerne gik om for at opsøge og bringe Trøst til saarede Landsmænd, men som ogsaa med Kaarden i Haanden kunde værge for sig, naar det gjaldt. Med ham havde Herren lange Samtaler, og man fulgte ham sluttelig til hans Hjemstavn, hvor han nød et stort Ry.

Tjenerens Forklaring over dette Punkt var muligen ikke ganske klar. Saa meget syntes imidlertid at fremgaa, at det var en hel ny Omgang, de fik, med en meget forskellig Tone fra den, hvortil de var vant.

Om dette smagte Herren helt, derom vilde Tjeneren ikke give Besked, thi Jørgen var forsigtig i sine Ord som i sine Handlinger. Undertiden kunde han dog bryde sin Forbeholdenhed. Der var Salmer og Prædiken, sagde han; Alterens Sakramente og Kommunion hveranden Dag, stundom hver Dag. Man spiste den kære Herre Christ, og man drak hans Blod af Træbægre, ligesom Vilde!

Det var ogsaa den eneste Drik af Bægre, man fik.

Og naar gamle Jørgen var kommen saa vidt, saa kunde det hændes, at han mente, det var bedre blandt dem, som man før havde været i Felten med. Dér faldt dog en Skæmt af en Gang imellem, man sang ikke disse langsommelige Sange, og Herren var selv meget friskere i Hu. Allerbedst var der egenlig derhjemme, hvor Klostret slet ikke tog det saa strengt, hvor man kunde passe sit Kram og lade Munkene passe deres. Men det turde han ikke tale til Herren om.

„Og saa kom Fjenden en Dag over os — fortsatte han med sine egne Ord — og vi reformerte, eller hvad vi nu skulde hedde, blev sprængt fra hverandre udenfor Byen, hvorfra vi var dragen ud, og nogle af os blev dreven bort ud over Markerne og ind igennem Skove, op og ned ad stejle Bakker, og der var en Skyden efter os og en Jagen og en Huggen ned og en Skrigen om Pardon — og ingen Pardon blev der givet, men Folk blev druknet i Moser og kvalt under Hestene og hugget sønder og sammen for den kære Guds Moders Skyld og Christi blodige Vunders Skyld.

Man skulde fast tro, at vi var Hebræer eller Morianer, som havde

hængt ham paa Korset, — medens vi dog sang de lange, drøvelige Sange hver Dag om hans Kors og Saar og Nagler, og at han havde ladet de slemme Mennesker maltraktere sig saadan, blot for at kunne befri os.

Men det kommer der af, naar man skal kives om de Ting, som dog nu i saa mange hundrede Aar har været i Orden og Redelighed under den rigtige gamle Kirke.

Naa; Jesus Maria! vi gav Bæsterne Tøjlen, og dejlige Dyr var det, vi havde under os. De Ryttere, som rækkede os, fik deres Iver betalt; min Herre hug' til, saa de drattede af Sadlerne, og jeg sparede mig heller ikke. Det gælder blot om at ha' været rigtig ung en Gang — og saa være opfødt paa god Kost. Vi slog os igennem.

Saa kommer der noget, som jeg ved min Død ikke skal glemme, endda det ikke var andet end en Drøm og oven i Købet ikke min egen.

Vi var begge mødige, og Dyrene med. Vi havde redet den hele Dag gennem en stor, bakket Skov; og da Maanen sent ud paa Aftenen stod op og vi var kommen ud af Skoven og ned i en Dal, og da hverken Dyrene eller vi kunde mere, saa tog vi Tøjet af Hestene og smed os selv ned ved en rindende Aa. Og vi drak længe og begærligt af Vandet — og Dyrene for den Sags Skyld med — og saa vaskede vi vore Rifter og Skrammer, og jeg gned Dyrene godt af med en Visk Græs, og de gav sig til at æde, men Herren og jeg sad dér ved Vandet og hungrede — for Græsset kunde ikke nytte os noget.

Herren mælede ikke et Ord, og jeg tav viseligen stille. Men da jeg alligevel kendte ham og kunde se paa ham, at han ønskede, at jeg skulde sige noget, saa begyndte jeg:

Hvem der var vel hjemme, Herre!

Stille! sagde han.

Det var som sagt Maaneskin; og den klareste Majnat var det. Jeg sad og saa' paa Skyggen, som nogle Træer kastede ud over Aaen, og jeg saa' ud imod de blaa Bjerge, langt ud over Engene, der laa og dampede foran os, og jeg fik en saa ustyrlig Længsel efter vore egne Bakker og Enge derhjemme, og da jeg vendte mig om mod Skoven bag os, hvorfra Aaen kom rindende, saa var det, som jeg skulde græde derved, saa livagtigt kunde jeg se vor egen Skov og Aa.

Men jeg betvang mig og snød kun min Næse, som havde jeg Snuen.

Min Herre havde lagt sig bagover i Græsset og hægtet sit Kaardespænde op og lagt de store Læderhandsker under Nakken.

Jørgen, sagde han, jeg er saa træt som en jaget So. Er Du sikker paa, at Hestene ikke løber?

Aa Herre, sagde jeg, de løber ikke langt; de har alt smidt sig og er vistnok lige saa trætte som vi to — med Forlov!

Saa tag her min Rytterkappe og din egen, og læg dem over Bæsterne; thi vi maa stole paa, at de er rørige, naar vi skal videre; Menneskene holder dog mere ud end Dyrene, naar det kommer til Stykket, og Du kan vel sove, svedt i vaadt Græs, saavel som jeg?

Jo Herre! sagde jeg.

Nu deler vi Natten i Hold paa et Par Timer ad Gangen. Jeg tager den første Lur og Du den første Vagt. Skulde Du høre nogen Larm inde fra Skoven, saa skubber Du haardt til mig og springer straks til Hestene. Søvn maa vi ha'e. Skulde vi blive overraskede, saa sælger vi Livet saa dyrt som muligt. Har Du forstaaet?

Jo, Herre! sagde jeg.

Han sov straks ind og snorkede i Begyndelsen, saa han gerne kunde have kaldt Papister til sig i en halv Mils Omkreds. Men jeg pirrede lidt ved ham, saa han fik vendt sig om paa Siden, og nu laa han rolig.

Jeg lagde Kapperne over Dyrene og krøb tæt hen til dem. De dampede saa dejlig Varme fra sig, og saa var jeg desuden ved Haanden, om noget skulde komme paa.

Det tænkte jeg nu endda mindst paa. Vi var bleven vant til dette Liv med Søvn, hvor vi kunde tage den, lige under Fjendens Haand. Jeg stemmede Ryggen op mod min Herres Hest, og saa' lige ret ned for mig efter mine Støvlesnuder og ud i Aaen.

Maanen stod lige over mig og spejlede sig i Vandet. Det løb saa sært dér ind igennem Striben og ud igen paa den anden Side, og borte var det; og saa kom det atter ind igennem Striben og ud og bort; og det blev ved. Jeg tror, at jeg tænkte paa, hvor meget Vand der saadan kunde løbe forbi mig igennem Striben, medens jeg sad og saa' derpaa; og jeg blev ganske dum derved.

Saa tænkte jeg atter paa Hjemmet. Og i Begyndelsen var jeg hel lystelig til Mode og kunde kun fæste min Hukommelse ved alskens Naragtigheder — saasom ved den øverste Fadebursterne, den tykke Boel, som Munkene fra Klostret stedse snusede efter, hvad enten de nu haabede at faa gode Bider fra Stegerset ved hende, naar det var Fastedag i Refectoriet, eller de haabede paa noget andet, nok sagt, hun randt mig bestandig i Hu, hun og saa den lille sortøjede Ane, som hun havde under sig og med hvem hun ogsaa til sidst rendte af Gaarde — alle Hellige bevare min Mund! — for at betjene de ærværdige Brødre.

Eller jeg tænkte paa vor rødnæsede Portvægter hjemme, hvor-

dan han læste sine Bønner med Fingrene over Flaskehalsen og saa skældte os andre for ugudelige, naar han selv var drukken.

Naa ja, det var lutter dumme Ting; men der er jo lidt af alt i Hjemmet, og Borgestuesnak har sin Gang saa vel som Højenloftstale, siger man. Lidt efter lidt blev jeg sørgmodig, da jeg ihukom den naadige Frue derhjemme, og hvordan hun nu maatte gaa og sørge, medens Tiden faldt hende lang, og om hun ogsaa kunde styre alle Folkene derhjemme; for de var saa forskellige, og Rips og Raps fandtes der iblandt dem. Men da jeg til Slut gav mig til at tænke paa vor egen lille Junker, som jeg havde baaret omkring i Stalden og sat op paa Hesteryggene, og hvorledes han plejede at sige: hyp! — ja saa kom det klare Vand mig i de tossede Øjne, og Gu' græd jeg.

Det er ogsaa bansat, hvor Du er let til Vands i Aften! sagde jeg til mig selv; det maa være Anstrengelsernes og Besværlighedernes Skyld — og Alderen, der melder sig.

Og jeg satte Albuen ind i Hestens Ryg, saa at den spjættede lidt derved; og jeg lovede mig at passe bedre paa mig selv.

Og snart blev det som en Slibesten for mine Øjne af at sidde og glo derned i Vandet; — nej, jeg sov ikke, jeg sad bare og døsede med aabne Øjne og Ørene vendt mod Skoven.

Hvor længe véd jeg knap; men med et fornam jeg, at Herren tog paa at røre sig; Armen kom op i Vejret, og han raabte højt:

Jørgen! ... Jørgen!

Tys, Herre; her er jeg jo! sagde jeg.

Naa, det er Dig?

Jo, det var mig og ingen anden. Han skulde blot dæmpe sig lidt!

Saa gned han sine Øjne, sprang op og rystede sig, idet han slog Hænderne ind under Armene.

Er Hestene dér? spurgte han.

Jo de var.

Saa satte han sig igen, og efter at have set en Stund ned i Vandet, ligesom jeg før, begyndte han:

Jørgen, vi sidder nu her alene to, og jeg har ingen anden at tale med. Sig mig, har Du ikke set noget nede i Aaen dér?

Noget? spurgte jeg.

Noget eller nogen, for Djævlen! svar mig paa, hvad jeg spørger om, og behold dit Haarkløveri for dig selv.

Jeg kendte Herren, naar et eller andet havde voldet ham Hovedbrud; saa blev han stedse hidsig. Man skulde da aldrig snakke ham efter Munden — saa blev han værre — men blot gaa paa med, hvad der nu faldt en ind.

Jeg svarede ham da ganske sindig:

Jo, nyssens saa' jeg vor tykke Boel derhjemme løbe ind under Striben dernede med en af Klosterbrødrene efter sig. Hun var opkiltret og han var ligesaa; men hvem af dem der havde de trindeste Lægge, det véd jeg saa Skam ikke!

Han skævede til mig, som om han vilde sluge mig raa. Jeg saa' stadig ud i Vandet.

Saa spændte han Bæltet til sin Kaarde fast om sig, saa' atter paa mig og gav sig til at le paa saadan besynderlig Vis.

Tys, Herre ... husk paa, at vi er paa Flugten!

Det er sandt! Jørgen, Du er det dummeste Bæst, jeg kender; værre end Hestene. Véd Du, hvad jeg har set — eller drømt —? Den skinbarlige Satan maa stikke i det Vand ...

Hys, hys, Herre! sagde jeg.

Lige meget. Det er maaske Maanen, der har forgjort mig. At sove ved rindende Vand og med Maanen lige i Øjnene, det skal jo ikke være godt. Nu skal Du høre.

Og han fortalte mig — ja lad mig nu samle mig sammen; for det var det særeste Tøjeri, jeg længe har hørt.

Ser Du, sagde han: det begyndte med, at jeg laa hos min Hustru hjemme paa Borgen. Det er nu engang saa, at har man en dydig Hustru, som tillige er ung og skøn, saa vil man jo ogsaa gerne i Lejet have en Velsignelse, som det er en Ære og en Pryd.

Rigtig, Herre! sagde jeg.

Hold Mund! sagde han, og afbryd mig ikke. Jeg var hed af Længsel; hun kom mig i Møde, som anstaar sig en ret Ægteviv; men min Ild var ikke hendes.Der var stedse noget imellem os, og da jeg skulde se til, saa var det et Madonnabilled. For *det* strømmede hendes Taarer; *det* gjaldt hendes Sukke; det *var* der, jeg kunde og turde ikke mane det bort; naar jeg favnede hendes snehvide Liv, saa favnede hun sit endnu hvidere Billed, og idet hun stedse raabte paa den rene, den skære, den ubesmittede Gudsmoder, følte jeg mig næsten selv som uren. Og Vredens og Skammens Farve brændte i mine Kinder, og hun blev kold — og jeg sprang op, foragtende mig selv, at jeg kunde gløde for en livløs.

Gud forlade mig min Synd! jeg tænkte ved mig selv: havde det endda været Billedet af en Mand, som var imellem os, saa kunde jeg have forstaaet det, og min Hjerne var ikke bleven lagt øde; thi den Mand maa kende Kvinden daarligt, eller i sin Blindhed sætte sig selv højere end hans Støv fortjener, naar han ikke skulde vove den Tanke, at Kvindelighed ikke er stærkere, renere, ubrydeligere end Mandens, og at Dyden ikke er noget, som følger af sig selv med et nedslaget Øje, et tugtigt Blik og brave Forældres Omhu fra Hjemmet af. Nej, alt hvad der staar i Verden, *kan* falde; enhver Klinge kan

ruste, enhver Blomst kan plettes; og sker det ikke, da er det, fordi man fra begge Sider kender Faren og bevarer sig selv ved at bevare sig for den anden. — Hold Mund, Jørgen, og glo ikke paa mig ...

Men jeg siger jo intet, Herre!

Lige meget; Du tænker, sagde han. Men jeg er endnu vild af min Drøm og véd næppe, hvad jeg siger. Naa, saa hør videre da:

Jeg sprang op, klædte mig paa, og vandrede ned i Borgens Have. Maanen stod og skinnede deroppe i Luften, ligesom her; Træerne var tavse rundt omkring; ikke et Blad rørte sig; kun mit Hjerte slog som en Murbrækker mod en Vold.

Der var en Lyd til, som jeg fornam. Det var Aaens rislende Vand dernede under min egen Borgs Mure og Volde.

Jeg lænede mig ud over Brystværnet, og medens jeg stirrede i Vandet, der opfangede min Skikkelse, syntes jeg, at det brusede og steg; en Kuppel som af det klareste Krystal, hvori Maanestraalerne brød sig med Regnbueglans, hævede sig paa det dybeste Sted af Aaen, og ud af den steg den dejligste Kvinde, jeg har set for mine Øjne. Nøgen var hun, og jeg var Mand. Og dog saa' jeg ikke hendes Nøgenhed; thi saa saare hun havde hævet sig helt op og stod dér paa Kuplens glasklare Tag, droges mine Øjne uimodstaaeligt ind i Blikket af hendes Øjne. Alt, hvad den roligste, lykkeligste Time i ens Liv, værnet af ydre og indre Fred, gemmer paa sin Bund, alt dette, og hundrede Gange mere: frejdig Klarhed, Tillidsfuldhed, Sjælshøjhed og Sjælsrenhed, alt lyste ud af disse Øjne, der syntes at se igennem mig, som de havde set igennem Ting og Væsner i umindelige Tider.

Hun talte; og hendes Stemme var blød og klar, som Vandets egen Tone, ligegyldig om det styrter vildt eller ruller langsomt.

Hvad søger Du? spurgte hun.

Dig! svarede jeg; thi jeg var helt optaget af hende, droges kun imod hende og havde glemt alt andet.

Hun smilede stille.

Hvad søger Du? spurgte hun atter.

Det stærkeste! rettede jeg mig; Sandheden, Fred, den rette Tro, den ...

Stands! sagde hun. Du søger mange Ting, og dog søger Du kun et i dem alle; men Du søger ad sære Veje, synes mig. Hvorfor ikke først hos Dig selv? — da Du dog nødes til at søge det sidst dér!

Hvorledes? spurgte jeg. Det stærkeste hos mig selv!

Hvor ellers? sagde hun.

Men Du véd da ikke, hvor urolig, ja hvor svag ...

Du taler, som de mange! afbrød hun. Tal som den enkelte! Og da

jeg tav, vedblev hun: Det stærkeste er dér, hvor man véd, hvad man kan, og erkender, hvad man bør. Saml dette til Daad, vær stedse paa Højde dermed, uden Vaklen, uden Afslag, og hvem er da stærkere end Du? Ikke de ti, de hundrede, der kunne knuse Dig; din Daad lever, om den saa er aldrig saa ringe; den er levet for Livet, og Livet er evigt.

Jeg grundede og spurgte:

Hvad bør jeg? og hvem lærer mig det? —

Livet lærer Dig det; Livet, det evige! var Svaret.

Du taler om det hinsides ...?

Jeg taler om Livet. Nævn mig noget, som ikke var deri, noget, som var udenfor, noget, som ikke kom ved Livet, noget, som er dødt og ikke opstaaet!

Du forfærder mig. Du mener ...!

Jeg forfærder Dig ikke. Hvis jeg ikke var din egen Tanke, hvor kunde jeg da forfærde Dig? Men Du har kaldt for tidligt paa mig. Drag ud, lev, lær, lid, længes; og vi vil mødes igen. Og mødes vi to ikke, saa mødes jeg med den næste! —

Jeg sprang op paa Brystværnet og rakte bedende ud efter hende. Hun begyndte alt at synke ned med Kuplen.

Bliv! raabte jeg. Dit Navn blot ... dit Navn!

Hun smilede og hævede sin hvide Arm op i Maaneglansen:

Stedse et Navn? Altid skal I have Navne! Nuvel da: kald mig Vandenes Datter; saa nævner Du noget af mit. Den store Flok har haft saa mange Navne til mig: Niksen, Havfruen, Undinen, Sfinksen, der styrtede sig i Søen. Ja, man vil vel kalde mig en Heks en Gang, og ...

Jeg hørte ikke mere; men som om Livsglæden og Livsmagten, Lysets og Havets Friskhed sang alle Dunsters og Taagers Gudenavne ned og bort — en saadan klokkeklar Tone hilsede mig fra den forsvundne.

Og alt blev stille.

Og saa vaagnede jeg — og kaldte paa Dig, Jørgen!

Javel, Herre, sagde jeg; det var en meget underlig Drøm. Gud skal vide, hvad den nu kan betyde!

Men Herren sad dér og saa' hen for sig.

Jørgen, sagde han saa; har Du forstaaet noget af dette?

Hm! svarede jeg; saa lige vil jeg just ikke sige det; men at den Kvinde har været en Heks, som har villet forlede Jer, det tør jeg da nok sværge paa.

Jørgen, sagde han atter efter nogen Betænkning; der er vist slet ikke Hekse til!

Ih Gud fri og frelse os, Herre; tror I nu heller ikke paa Hekse?

Herren støttede Hovedet i sin Haand. Jeg véd snart ikke længer, hvad jeg tror paa, sagde han; vi har ikke faaet meget at vide endnu, undtagen, som det tykkes mig, at Verden er delt i mange Parter, der med Blod og Vold er rede til at undertrykke hverandres Tro. Hvad er det, man *bør*? ...

Tilgiv mig, Herre, sagde jeg saa, idet jeg lettede paa mig; mon vi ikke bør se at komme af Sted herfra, endnu medens Maanen kan vejlede os. Ser I, der trækker allerede Dunster op, og hun skinner ikke saa klart som før. I har nu hvilet Jer, Herre, og Bæsterne med, og hvad mig angaar, saa behøver mine gamle Aar ikke megen Søvn. Lad os komme af Sted, førend det bliver for silde!

Men han blev siddende dér endnu. Jeg havde aldrig set ham saaledes.

Og han tog Haanden væk fra Kinden og saa' paa mig.

Tror Du, Jørgen, at Du kan huske, hvad jeg her har fortalt Dig? —

Ord til andet, Herre. I véd, at min Hukommelse er saa grøn som et friskt Bøgeskud. Kan I erindre fra Jagterne, naar I havde fortalt mig lange Sandsagn, saa kunde jeg gengive dem lige saa bestemt, som jeg havde faaet dem. Ak, gid vi vel var hjemme! Taagen bliver tættere, Herre.

Stille! sagde han. Hvis jeg skulde faa Forfald undervejs, og hvis Du slipper derfra, saa bring min Hustru min Kaarde, om Du ellers kan komme til den, og hvis ikke, saa bring hende min Hilsen og fortæl løst og fast, hvad vi har oplevet; — vi har jo intet at skamme os over. Men denne min Drøm skal Du fortælle til min Søn; det skylder jeg ham som et Vink med paa Vejen; Resten maa han selv sørge for; han er en Adelsmands Søn! Har Du forstaaet mig?

Til Punkt og Prikke! Men tys, hørte I ikke noget — derinde fra Skoven?

Han blev endda rolig siddende og stirrede ned i Aaens eller Flodens Vand.

Op, Herre, og til Hest; der er Ryttere i Skoven! raabte jeg.

Han var oppe i et Nu; vi greb hver sit Dyr ved Manken og Mulen, rev Kapperne væk, fik Tøjet lagt paa, og sad i Sadlen.

Men det var for sent. Gennem Maanedisen, som nu laa over hele Dalen, saa' vi en Deling Ryttere komme frem imellem Træerne; de vilde aabenbart ned til Vandingsstedet, og mellem dette og Skoven holdt vi.

Mon de har set os? hviskede Herren til mig, bøjet frem over Saddelknappen.

Han behøvede ikke at have spurgt; thi med et højt Raab sprængte Rytterne ned imod os.

Ti—tolv—femten! talte Herren. Det er for mange. Omkring, og ud i Vandet!

Men Fanden stod i Dyrene. De stejlede paa Græsbrinken og truede med at smide baade sig selv og os. De vilde ikke ud.

Saa slaas vi! raabte han, med den Stemme, jeg kendte. Jørgen, her om paa min højre Side — saa har Du Fordel af Hugget; og nu fremad for Livet, for Livet, det evige ... raabte han.

Ja, dette bliver vistnok for Livet! tænkte jeg; og saa var vi alt inde imellem dem.

De havde delt sig i to Hold, da de saa' vor Hensigt at hugge os igennem. Den første Deling veg; deres Dyr var udmattede, og ved et Chok kommer det an paa Hestene. Men saa faldt vi i med næste Deling, og den var os for haard.

Herren var mageløs; han og Hesten var et, og aldrig før saa' jeg et lignende Syn. Jeg blev trængt ud til Siden og havde kun at gøre med et Par Spirrevipper; og de var snart færdige, for jeg havde hjemme fra lært mig dette Dobbelthug, der ender med et Stød — og ingen Tysk eller Vælsk havde endnu kunnet døje det.

Saa sprænger jeg ind paa den Klump, hvor Herren er midt i. Og jeg hører livagtig endnu Lyden af Klingerne, naar de slaar imod hinanden, og denne Skraben af Jerntøjet. naar der er trang Plads, og Hest og Mand vil skaffe sig Luft.

Herren brølede, og de andre brølede, men hvad det var, det kunde ikke længer skelnes. For Stemmerne er ikke klare ved en saadan Lejlighed. Og i en Fart gaar det, meget hurtigere end man kan fortælle.

Saa ser jeg min Herre parere sin Hest i et Øjeblik, hvor han netop burde ha' den frem. Og han holder Kaarden i Vejret og raaber noget.

Men i det samme falder nogle Klinger imod og over ham, og han vakler i Sadlen og raaber højt: Jørgen ... Venner!

Jeg er tæt oppe ved ham og griber ham akkurat i min Arm. Og dér omkring os holder de fremmede Ryttere, svedige, pustende og blødende, og en af dem, med Fjer i Jernhatten og Armen dinglende ved Siden, stirrer paa mig og siger paa sit Kaudervælsk, at det var Skade — det var en Fejltagelse — vi er Kammerater fra om Formiddagen!

Gud naade os for Fejltagelse! Dér laa min gode Herre i Græsset, og vi lænede ham op mod et Træstød, og Blodet tapløb ud af hans Harnisk som Vin af et Fad. Ogsaa Hovedet var ilde tilredt, Panden og Læben var flækket, og han kunde kun daarlig tale.

Der var heller ikke lang Tid. Han famlede med Haanden imod Kaarden, som laa ved hans Side, og han saa' paa mig, og jeg nikkede.

Saa raabte han paa Vand, og en af Rytterne hentede sin Jernhue fuld.

Min Herre drak begærlig og vendte Øjnene mod Floden. Saa sank han tilbage og gav sig af Smerte; og straks efter brækkede han Blod op, og blev derpaa ganske rolig.

Jeg bøjede mig helt hen over hans Mund. Han hviskede: Min Søn ... Pigen fra Aaen!

Og saa døde han.

Rytternes Fører lænede sig ogsaa over ham. De var alle sammen opsatte paa at høre, hvilket Feltraab han døde med. Thi det kom nok svært an derpaa.

Men de fik intet ud deraf; og jeg var saa optaget af min Bedrøvelse, at jeg ikke svarede dem.

Og saa rev vi med Dolke og Kaarder Græstørven op ved Aaens rindende Vand, og dér gravede vi Herrens Grav. Og dér ligger han!"

III.

Junker Erik til Holmen, saa lyder mit Navn,
I Slaget jeg mætter den slugneste Ravn,
Jeg slaas med de stærkeste Helte,
For tre Mands Kræfter jeg allermindst har,
Og dem har jeg arvet efter min Fa'er, —
Jeg bærer hans Dolk i mit Bælte.

Jeg rider i Dystløb, jeg render til Ring,
Jeg er ikke bange for nogen Ting, —
Det skulde da være for døde;
Thi skønt jeg er Karl nok ved højlys Dag,
Det er dog engang saa sin egen Sag
Om Natten det Troldtøj at møde.

Saaledes fortalte Tjeneren derhjemme paa Borgen om sin Herres Skæbne.

Han passede nøje paa, hvad han sagde overfor Fruen. Hun fik kun det halve, maaske ikke engang det, fortalt; Junker Erik nød til Gengæld den hele Beretning ubeskaaren. Kun Drømmen blev gemt til senere.

Da Drengen første Gang hørte Kampscenen med Rytterne i den taagede Maanenat, da flammede hans store, blaa Øjne, han knyttede

sine Hænder, og da endelig den korte Forklaring kom om Faderens Død, kastede han sig ned paa Gulvet og blev liggende stiv som i Krampe.

Den bestyrtede Jørgen slog en Skaal Vand over ham; Drengen blev bragt til sig selv igen, og dér stod han, ligbleg, i en truende Stilling og sagde til Tjeneren:

„Vil Du love mig, saa snart jeg bliver stor, at Du vil ride med mig for at finde de Mænd og straffe dem?"

„Jamen, de vidste jo ikke, hvem de havde for sig ...!"

„Det er ikke muligt; for naar min Fader var en saadan Mand, som alle siger, saa maatte de kunne se det!"

Tjeneren gned den ene Haand i den anden og rystede paa Hovedet:

„De fleste af de Ryttere saa' jeg falde paa Tilbagevejen; for vi blev skrapt forfulgt Dagen efter. Og fra den sidste skiltes jeg i et Herberge, hvor han laa syg af Koldfeberen."

„Tror Du, at han er død?"

„Jeg tænker det!"

„Og jeg haaber det!" sagde Drengen. —

Den første Tid maatte Tjeneren atter og atter gentage Slagscenerne, Æventyrene paa Marcherne og i Lejren, alt det bevægelige og omskiftende i de mindste Enkeltheder. Saa kunde Junkeren dem uden ad alle sammen, havde leget dem saa tidt, og havde endogsaa nu og da stjaalet sig til at tage den floromvundne Kaarde ned fra Væggen og udført store Bedrifter med den blandt Ukrudtet i Borgens Have og mellem Grisene bag Staldlængen. Da en af disse sidste havde mistet Livet ved ufrivillig at løbe imod den dragne Klinge, saa var Sværdet med en streng Formaning taget fra den unge Helt.

Paa Trods, og for at holde sig skadesløs, havde han samme Eftermiddag med Tjeneren begivet sig ud i den store Skov, hvor et Stykke Vildt skulde spores. De havde haft daarligt Held paa Jagten og sad nu trætte paa en Plads i Skoven ved Aaen, som bugtede sig imellem Træerne. Det var en stille, mild Høstaften, og Maanen stod bag et Slør af Skyer oven over Kronerne og kastede sin Stribe ned i det rindende Vand.

Drengen var træt og søvnig, Tjeneren maatte fortælle noget.

Saa fortalte Jørgen Faderens Drøm om Pigen fra Aaen.

Den unge Junker spidsede Ører, Søvnigheden og Trætheden forsvandt; her havde han det hele for sig, Træerne, det rindende Vand, Maanen og Striben, hvorigennem Strømmen skød sit Løb ustandseligt med en egen dæmpet, fremadbølgende Musik.

I hans Barnehjerne begyndte Tjenerens enstonige Fortælling, med disse Spørgsmaal og disse Svar, gengivne i deres tørre Nøjagtighed

ligesom en Ramse, en Prædiken, at vække dæmrende Forestillinger om noget, som laa ud over, rimeligvis langt højere end Slagsmaals-scenerne.

Drengen begyndte at ane noget, men foreløbig var det lige saa usikkert som Maanelyset derinde mellem Stammerne eller oppe igennem de svagt drivende Høstskyer, oppe over den umaadelige Hvælving.

Dertil kom, at Barnefrygten betog ham og næsten øjeblikkelig føjede sit Slør til Aftnens og Skyggernes rundt omkring.

Sagnene og Sangene fra Borgestuen, Trolde, Spøgelser, Hekse og gloende Drager krydsede den vaagnende Begrebstrang, og den lille Junker rejste sig med en let Gysen:

„Kom!" sagde han; „lad os gaa hjem; jeg er ræd!"

Han gjorde Tjeneren næsten lige saa angst ved den Stemme, hvormed han sagde dette, og ved idelig at dreje sig om og trykke Jørgens Haand, naar et Blad faldt til Jorden eller et og andet af Skovens Dyr rørte sig derinde i Tykningen.

Thi dette er den Stund, hvor Dyrenes natlige Liv og Færden begynder, Dyrene, der kun have Frygt for Mennesket, men ikke Menneskets Frygt for sig selv. Naar Ræven og Uglen, Pindsvinet og Grævlingen, den vilde So og den vilde Hjort vide Fjenden borte, saa hengiver de sig ganske til deres Elskov og deres Krig, deres Kamp for Livet og deres Deling af Føden, medens Mennesket over alt bærer Fjenden med sig, og selv ikke under den dødlignende Søvn kan ryste ham af sig: Angsten for sin egen Tanke.

Voksne paastaar, at de i Mørke ville kunne gaa over alt, selv paa Steder, der er indviede til Døden, naar de blot holder et Barn ved Haanden.

Det kunde dog være, at de voksne tog fejl. Thi Barnet hører og ser meget mere i Mørket, end den voksne selv tror at høre eller se.

Og dér gik disse to Børn, det ældre og det yngre Barn, og gjorde hinanden bange igennem Skoven.

„Du skal ikke tale herom til Fruen!" sagde Tjeneren, da de endelig gennem Skovbrynet kom ud paa aaben Mark, hvor Aaen skrev den store Bue, og hvor Borgen og Engene laa lysende i Maaneskæret og Havet derude sov den dybe Søvn med de hørlige Aandedrag.

„Stol paa mig!" sagde Junker Erik, som følte sig hel stolt over at have noget at skjule.

Moderen modtog ham med Bebrejdelser.

Hun sad i sit Kammer med Bedepulten; paa den hvidkalkede Væg hang en Gave fra Domherren, en Gentagelse af Madonnabilledet i Klostret. Paa Bordet foran hende brændte Lys, og en rigtsmykket Messebog laa opslaget — ogsaa en Gave fra Domherren, Drengens Præceptor, Moderens Raadgiver og Ven, Borgens vanlige Gæst og dens ivrige Beskytter.

Den unge Frue sad foran Bogen med Hænderne foldede over Knæet, en mere tankefuld end andægtig Stilling, og Øjnene fæstede i svømmende Glans paa Døren, hvorigennem Domherren nylig var gaaet.

Drengen kom ind; hun tog sig sammen og foreholdt ham hans lange Udeblivelse.

Den unge Junker rynkede de fine Øjenbryn ganske let, men straks efter løb han hen, slog Armene om Moderens Hals og kyssede hende.

Derpaa spurgte han, om Domherren havde været der — om han var gaaet — om han ikke var der endnu?

Hun lod til at undres over hans Videbegærlighed; han spurgte sjældent saa deltagende til sin strenge Præceptors Gaaen og Kommen.

„Han var her nyligt, mit Barn; ... hvorfor ellers det? vilde Du vor ærværdige Ven noget?"

Drengen tav. For ham var Betegnelsen „ærværdig" muligvis ikke den rette. Børn ser skarpt; den elegante gejstlige Adelsmand med de hvide, ringbesatte Fingre, den fastdragne Mund, det kolde Smil i Øjnene og den hyppige Skiften mellem den violette Talar og den mere profane Ridedragt i fuldstændig Hofsnit — det var yderst respektindgydende alt sammen, men ærværdigt kunde den lille Junker ikke finde det.

Prioren var ærværdig; men han var ogsaa en førere Mand, kom altid i Ornat, ridende paa en Pasgænger, og sad aldrig til Hest paa denne udfordrende Maade med Haanden i Siden, højpullet Fløjelshat uden Skygge, en kruset Kniplingskrave op over Ørene, en kort, sort Kappe ligesom en Skolepeblings over Skuldrene, tætsluttende Fløjelstrøje og snevre, kaningraa Hoser — kort sagt Domherren, hver Gang han havde ladet Kirken blive liggende i Domkapitlet, som den gamle Jørgen sagde.

Ærværdig var den anden Domherre, han, som første Gang var kommen i Anledning af Trætten, der skulde udjævnes. Han var altid violet, endogsaa det svære Ansigt bar denne Farve, og han mindede for saa vidt om Portvægteren, der flere Gange om Aaret gjorde sig stiv og stram, naar han havde den Ære at lukke op for de tre Herrer, som havde vigtige Forretninger med Dokumenter og sligt oppe hos Fruen.

Betegnelsen „Ven" om Moderens Raadgiver smagte heller ikke den fremtidige Borgherre. Han fik i Reglen ikke Adgang til de Forhandlinger, der førtes med Dokumenterne i Fruens Kammer. Det forekom ham, at Moderen var raadvild og bevæget efter saadanne Møder. Undtagelsesvis hørte han, at det drejede sig om Faderens Sjæl, om Messer, om Penge til Paven, den store, hellige Fader i Rom, som træng-

tes af Kættere og Forbrydere, om Jordlodder, der for Afrundingens Skyld, for Vandløbs Skyld, og muligvis ogsaa uden nogen Skyld, blev lagt ind under Klostergodset fra Borgen.

Den unge Borgherre forstod ikke mere deraf, end af Stjernerne paa Himlen, naar de blev tændt om Aftenen og forvirrede ham ved deres Mængde og deres forskellige Lys. Han opfangede kun, at der var en gammel, hellig og uhyre stor Mand langt borte, som trængte til Penge. Og saa var der hans stakkels Faders Sjæl, som ogsaa kostede mange Penge, mange smukke Jordlodder ...

Ved en saadan Lejlighed, hvor han var sluppet ind i Kammeret, medens man forhandlede om Faderens vildfarne Sjæl, saa' han endogsaa Taarer i den slanke, elegante Domherres Øjne, Taarer i Præceptorens haarde Øjne, der kunde vendes som Staalskiver og udstraale Smil, som Drengen vidste med sig selv, at han frygtede og hadede under et.

Det var ikke første Gang, at han overraskede disse Øjne i at løbe over. Junker Erik havde nu og da iagttaget Moderen og hendes raadgivende Sjælesørger, naar de havde læst sammen i den store Messebog eller forhandlet et Æmne om Bønnens styrkende Kraft imod Fristelser og Vildfarelser. Moderens Kinder var da blussende, Domherrens blege; begges Blikke vare duggede, Moderens af en drømmende Glædes søde Glans, Domherrens af en endnu mere tindrende Fugtighed.

Disse Vennens fugtige Blikke, disse Perler, der stundom gled over Staalskiverne og knustes ved en Blinken med Øjelaaget, spøgede stedse i Drengens Tanker. Hvor kunde en Mand, en saadan fuldendt Kavaler, græde? og hvad græd de to over? de enedes jo saa godt!

Han ytrede sig herom til sin Ven og fortrolige: Jørgen. Men den gamle Tjener var forsigtig. Han anbefalede sit unge Herskab at bede, bede rigtig med Fynd og Klem, og for Resten være meget flittig hos sin nye Lærer og ikke give sig til at spekulere over frugtesløse Ting: thi det var dog sligt, som havde bragt den stakkels Herre i Fortræd.

Jørgen havde ved sin Hjemkomst — vejledet af sine Erfaringer — fuldstændig slaaet sig til Ro i den herskende Mening paa Borgen; og den herskende Mening var vedblivende Klostrets.

Nu stod den unge Junker i Moderens Kammer og spurgte efter Domherren.

„Hvad vilde Du ham da?" frittede hun.

Erik stak Knoen af sin Pegefinger i Munden, men som om denne Bevægelse forekom ham selv for barnagtig, rev han den rask til sig og raabte:

„Mo'r, jeg vilde spørge, om der var Hekse til, og om det er sandt, at ... at ..."

Han holdt inde; han havde jo lige nær røbet sig.

Hun saa' paa ham, drog ham til sig, foldede hans Hænder, holdt dem indesluttede i sine og vendte de smukke Øjne op mod Loftet; og saaledes stod han i nogen Tid hos hende.

Det blev ham for langvarigt; hun mærkede i sin egen Hensynken ikke, at Drengen havde frigjort sig; men da han heftig slyngede Armene om hendes Liv, fo'r hun sammen med et lille Udraab, rødmede helt op til Panden — og skændte paa ham.

„Hvor Du skræmmer mig, Erik. Javist er der Hekse til og onde Magter, som kunne forlokke os svage Mennesker; men der er ogsaa alle de hellige, som ville skærme os, naar vi ret inderligt ......"

„Bede!" sagde Drengen drillende.

Han blev selv forfærdet over sin Uartighed; men det kom saaledes, uden at han kunde standse det.

Han kastede sig paa Knæ og saa' bønligt med sine gode Øjne op paa Moderen.

„Du vil ikke sige det til Domherren, vel?"

Hun drog et dybt Suk, løftede Drengen op, kyssede ham og lovede at bære over med ham.

Han blev indsmigrende og kælede for den bløde Haand og lagde sin Kind op til hendes:

„Hør Mo'r, jeg skal aldrig spørge om Hekse mer og heller aldrig falde Dig i Talen, men maa jeg saa ... aa, jeg fandt i Gaar inde i Rustkammeret en Dolk; ja men den kan slet ikke gaa ud — den er rustet fast i Skeden. Jørgen prøvede selv, men han kan heller ikke faa den ud. Maa jeg ikke nok gaa med den i Bæltet? Jeg er jo Adelsmand!"

Og her løftede han sig paa Tæerne og saa' knejsende for sig til Siden.

Hun maatte smile, om end dette Fund foruroligede hende. Hun havde troet Rustkammeret tilbørlig aflaaset for længe siden.

Drengen maatte helst holdes fra Vaaben; thi dette var den Plan, som hun gik og bar paa, og hvori hun bestyrkedes af sin Skriftefader, at faa den unge Junker opdraget til Kirkens Tjeneste; — Kirken kunde saa vist behøve alle Kræfter nu.

Hun smilede; og naar man smiler overfor et Barn, saa har man allerede tabt.

Desuden — den kunde jo ikke gaa ud af Skeden; og dernæst: man maatte ikke tage ham pludseligt; hun kendte Faderens, Slægtens Blod i Sønnen.

Næste Eftermiddag laa Junker Erik i en af Borghavens fjerneste og mest tilgroede Kroge og bankede med en liden Hammer paa Dolken.

Han saa' hvert Øjeblik op fra sit Arbejd; han frygtede for, at Lyden skulde høres.

Men han beroligede sig. Vinden førte Larm af Hestehove hid fra Borggaarden. Der kom nok Besøg.

Han fortsatte med en udbrydende Fanges Udholdenhed, og endelig — Allehelgene! dér gik Klingen ud af Skeden —

Den var svært rusten, denne Klinge. Men der var Raad for det; Drengen fandt i Brystværnet ud imod Aaen en Sandstensbrokke, hvorpaa et eller andet Dyr plumpt var udhugget, og nu gik det løs med Spyt og med Slibning, medens Eftermiddagen hældede mere og mere.

Og da Lyset i Luften ikke længer var saa klart, og da Slibningen fortsattes, saa skinnede Klingen omsider blank nok til at være en virkelig Dolk, et Slagsværd, en Ridder i Rustning, en hel Deling Ryttere, som sprængte dundrende af Sted med anlagte Lanser, vajende Fjer, af Sted i Galop, saa Sandet stod i store Skyer og Fjenderne flygtede, hvor man kom frem.

Han var nu en vældig, uimodstaaelig Fører for en hel Skare jernklædte Mænd. Nu af Sted til Skoven, til Stedet ved Aaen, hvor han havde været i Gaar; nu var han ikke længer bange. Nu skulde man se, hvad Heksen dernede i Vandet vilde sige! Nu kunde hun blot komme! ...

Jamen, man behøvede jo ikke at søge hende i Skoven. Her paa Stedet, her i Haven, oppe fra Brystværnet var det jo, at Faderen havde set denne Pige nede i Strømmen! ...

Snak om en Ting. Her var Haven, ja; men her drev man omkring og legede hele Dagen; her hængte Ternerne Tøj til Tørre — skønt de ikke maatte; her var kun de gamle, krogede Æbletræer, men ikke de store, underlige Træer derinde i Skoven, som Maanen gik bagved og som blev dobbelt store og tykke og truende. Og dernede i Aaen, dér havde han jo lært at svømme af Jørgen, som ikke gad gaa den længere Vej ud til Stranden, og som sagde, at den, der først kunde flyde i fersk Vand, han kunde sagtens svømme i salt — men ikke omvendt.

Her kunde da umuligt være nogen Pige i Aaen. Selv Ternerne paa Gaarden valgte jo at gaa til Skovs for at bade sig.

Altsaa til Skovs!

Og han lod sig glide ned ad Brystværnet, listede sig under Volden og Muren langs med Aaen til Broen, klatrede behændig uden om Palisaderne, der støttede Portværket, løb over Dæmningen, dukkende sig stadig, som om han gik paa Sporjagt, og skulde just svinge fra Vejen langs Aaen ind over Engene, da han hørte Vindebroen pibe i Kæderne og straks derefter Hestetrampen bag sig paa Broplankerne.

Han tænkte ikke paa, at det rimeligvis var den besøgende, der nu red bort.

Han tænkte, som alle Flygtninge, at det var ham, man satte efter. Og han sprang uden lang Betænkning ud imellem Pilebuskene og de høje Rør ved Aabredden, saaledes at han kunde overse Vejen uden selv at ses.

Over Dæmningen kom, med to bevæbnede Tjenere efter sig, en Rytter af en paafaldende høj og ansélig Bygning.

Det fo'r igennem den unge Junker; han syntes at se sin Faders Skikkelse for sig.

Det var ikke Faderens Genfærd eller Aand. Det var den afdøde Borgherres Fætter, Fa'rbror, som Drengen kaldte ham.

Junker Erik havde ikke set ham, siden han straks efter Rygtet om Fætterens Død var kommen til Borgen i et lige saa kort Besøg som i Dag, for at bevidne Enken sin Deltagelse. Dengang havde han nok tillige, efter Jørgens Sigende, anmodet om at faa Drengen hjem hos sig. Men det var blevet afslaaet.

Moderen led ham ikke vel. Han havde næppe værre Ry paa sig end de andre Herremænd i Omegnen, men han var ugift, havde tumlet sig om i fremmed Fyrstetjeneste og syntes at have bragt visse Anskuelser hjem med sig, som stred mod Skik og Vedtægt i det mindste dér paa Egnen. Og har man visse Anskuelser, som strider mod Egnens, og holder man dem ikke for sig selv, saa bliver ens Liv og Sæder hurtig grumme fordærvet.

Dér red han.

Hvad mon han havde bestilt paa Borgen? og skulde han monstro hjem nu? Hvorfor var han ikke bleven til Kvældsmaden? —

Erik løftede sig i Vejret og tænkte allerede paa at give sig til Kende. Men hurtig fik han Hovedet til sig.

Dér kom Præceptoren, Domherren, ridende den modsatte Vej fra, i sit sædvanlige Aftenbesøg ude paa Holmen.

De to Herrer kunde ikke undgaa at passere hinanden. Men Vejen var snever her i Svinget; hvem skulde vige?

Domherren var i Ridedragt, Kaarde ved Siden, en sort, smækker Fløjelsmand paa den høje Skimmel.

Fa'rbror red til; han spærrede næsten Vejen alene med sit Dyr, der i Korpus svarede til Rytteren.

Domherren parerede sin Hest og tvang den derpaa med Schenklen sidelænds helt ned til Buskene, hvor Myndlingen stod skjult.

Erik saa', at han var bleg og bed sig i Læben.

Fa'rbror mindskede sit Trav og førte Haanden med Ridesvøben hilsende op til Hatteskyggen.

„Eders Eminence gaar i Grøften!" raabte han spottende. „Det er Synd for den gode Skimmel!" og han lo højt.

Domherren førte Haanden til Kaarden.

„Træk for Guds Skyld ikke, Ærværdige. I skræmmer Livet af mine Tjenere dér bagved, og jeg har deres Bistand nødig, om Klosterbierne sværmer ud og vil stikke mig, fordi jeg har taget deres Honningkage i Øjesyn herude. Jeg anbefaler mig i Eders Bønner — saafremt I husker dem endnu. Fremad, Folk!"

Og derpaa dundrede de forbi, medens Domherrens Skimmel stejlede og nær var gaaet avet om og ned igennem Buskene, hvor Junkeren stod med bankende Hjerte.

Han saa' sin strenge Præceptor med fuldendt Rytterkunst tæmme og berolige Dyret. Han saa' tillige det Blik, som Domherren sendte efter Ridderen. Og Barnehjertet skælvede.

Saa red den sorte Fløjelsmand ind over Dæmningen til Borgen.

Drengen kom frem.

Han var endnu under Indflydelse af dette Blik. Men han rystede det af sig. Hvad var det for Ord, de havde vekslet? Honningkage! Det var jo noget Tosseri! Ja, Fa'rbro'ren skulde være en lystig Herre ... det sagde de alle ... Alligevel — hvor turde han fornærme den anden saaledes?

Og hint Blik var der igen; og Drengen gøs.

Da fo'r Blodet ham med et til Kinderne. Den unge Borgherre rev Dolken op og knugede Skæftet i Haanden. Det blev som klar Lue for hans Øjne med mange mørke, farende Prikker i. Hvad om man nu sad overskrævs paa en dygtig Hest ... og saa af Sted ind over Dæmningen, inden hin havde naaet Porten ... og saa raaber man noget til ham ... og saa vender han sig i Sadlen ... og saa ... tju! ... Dolken foran i Brystet paa ham — lige i til Skaftet ... og saa? Intet mer ... men saa ...

Drengen stod der med Kniven i Haanden og kunde ikke faa Vejret, og Sveden stod ham paa Panden.

Og nu af Sted til Skoven, til Aaen derinde imellem Træerne. For om lidt vil Maanen staa op.

Han løb ind over Engene, som dampede og røg; han blev vaad baade om Sko og Hoser, men hvad agtede han derpaa? Han holdt stadig den lille Dolk i Haanden, og han glemte snart Optrinet paa Vejen, og det var atter, som han selv var en hel Hærskare. Hvad havde han da at frygte for derinde mellem Træerne?

Han saa' Maanen stige op bag Dunsterne, stor og rød, som stod den ham ganske nær. Og nu gik den ind i Skoven, thi han havde selv gjort en Svingning bort fra Engenes Morads.

Og nu var han derinde. Hvor der var vildsomt; ingen Vej, knap en

Sti, som Brændehuggerne havde traadt. Og hvor der var ensomt og stille! Han havde aldrig før været her alene paa denne Tid.

Der var køligt ude over de side Enge, men her var ganske lunt. Han standsede og tørrede sin Pande med sin Hue.

Da han atter begyndte at gaa, var det næsten værre end før. Disse tørre Grene knækkede og knasede hvert Øjeblik under hans Fod. Blot her dog havde været blødt Græs at træde paa!

Det aargamle Løv, der laa i store Dynger, var endnu værre end Grenene. Hvor det larmede, naar man gik igennem det. Thi hen over det kunde man ikke gaa, uden at man skulde trippe som en Hane; og en Helt kan ikke gaa som en Hane.

Nej; rask til og lige frem ... bums! der løb han mod en Træstamme.

Stødet var stærkt, men det æggede ham. Og nu stod Maanen ogsaa en Kende højere. Snart kunde man se helt godt frem for sig.

Heller ikke nogen Fordel. Thi selv om man kunde undgaa at løbe imod Stammer, Vindfælder og Stubbe, saa kom der nu noget andet til. Det var disse strejfende Lys, hvide, graa, grønlige; stundom saa' det ud, som om der stod Dødninger gemte bag Træerne — og saa maatte han standse og trække Vejret og klemme den lille, senede Haand om Knivskaftet.

Alle Hellige staa mig bi! og Du, Gudsmoder! og Du, den lille Dreng, som hun holder paa Armen derhjemme i Moders Bedekammer!

Saa kom han til Korsvejen, dér hvor Klostrets og Borgens fælles Forbindelseslinje skar en anden Vej, som nok skulde løbe i en Bue gennem den store Skov og ud, hvor Fa'rbrorens Jorder begyndte.

Han standsede; han tænkte paa Mødet med sin Slægtning. Han vilde nødig tilstaa det for sig selv, men han regnede ud, at han havde skudt en betydelig Genvej til dette Punkt; hvis han nu blev staaende, maatte han upaatvivlelig træffe Fa'rbroren her paa dennes Ridt igennem Skoven.

Det var dog i Grunden ikke galt at have lidt Følgeskab; thi rent ud sagt, det begyndte at blive uhyggeligt.

Men han var paa den anden Side sin Faders Søn, den tilkommende Borgherre; og han var bevæbnet, og han *vilde* nu se denne overnaturlige Kvinde og tvinge hende til at give sig Besked om Faderens Sjæl. Thi Jørgen havde vel i Gaar ikke sagt det med rene Ord, men det var dog tydeligt, at Tjeneren mente dette: at hun havde ført hans Herre i Ulykke og voldet hans bratte Død, og maaske endda havde Magt over ham efter Døden.

Hu! det var næsten for meget dette: Død og Sjæl og Trolddom — for meget paa dette ensomme Sted og for meget for hans unge Aar og hans unge Tanker.

Men han var Slægtens Barn; og han *vilde.*

Saa gik han rask til, tværs over Vejen, atter ind i Tykningen. Nu maatte han snart møde Aaen igen.

Og dér kom den, krummende sig igennem Træerne, skydende sine Vande frem, med Maaneglimt hist og her legende hen over sig, dragende sine Vande efter sig ud af Mørket, som om den var omhyggelig for, at alle fik deres Del af Maanekysset og at alle kom med paa den store Fart ud til Havet.

Den kom dér bugtende sig frem, som om den ledede af visse underligt gribende Musikstykkers Trang til at sno og slynge de lydende Bølger frem, i Stedet for at sende dem lige ud ad en slagen og ensformig Linje.

Og saa rislede og skyllede den nærmest inde mod Bredden med smaa, undertrykte Kluk af en glad Latter, der dog ikke ønsker at forstyrre Aftnens Stilhed. Men midt ude skød Strømmen bort, dyb, alvorlig, tankefuld, uden Lyd, og kun de svage Hvirvler, der kom og svandt og kom igen som Smilehuller paa en bevægelig Kind, viste, at ogsaa her havde det frejdige og tillidsfulde hjemme, og at ingen Rædsler skjulte sig i Dybet.

Junker Erik beroligedes, jo mere han saa' paa Aaen og fængsledes af dens Løb. Han gik endnu et Stykke frem imod Strømmen, vendte sig derpaa og betragtede Omgivelserne.

Om det just var paa dette Sted, de to havde siddet i Gaar, det lod sig vanskeligt sige. Men her var allenfals Vandet, Træerne, som bøjede sig ned og kastede deres Skygger over det, Maanen, som nu stod netop dér over de mørke Kroner og sænkede sin Guldstribe ned over og delte Strømmen ...

Og han følte sit unge Hjerte svulme og banke, som havde han noget meget urigtigt for. Men nu skulde det være.

Han tog sin Hue af med den lille Hejrefjer i, trykkede Dolken op til sit Bryst, satte den højre Fod frem, skiftede og satte den venstre frem, rakte den venstre Haand ud og sagde med høj Stemme, medens han knap turde se paa Vandet:

„Du, Fe eller Nikse, hvad Du nu er; vil Du ikke nok vise Dig for mig?“ —

Strømmen løb frem til Striben, dukkede under, kom op og løb videre.

Han saa' anelsesfuld ned i Vandet. Intet.

Atter og med højere Røst gentog han sine Ord.

Intet.

Da grebes han — først nu ret — af Stilheden, Ensomheden, af dette, at der aldeles intet viste sig, ikke saa meget som en hvid Haand, ikke en lille Finger engang ...

Han havde dog i det mindste haabet paa en lille Finger.

Han havde stemt alt inden i sig op med Kunst. Han vilde have kunnet udholde endogsaa et hæsligt Ansigt; selv en runket Heks vilde han have turdet se paa og adspørge. Han havde drevet sin Vilje op til en Mands Styrke. Nu, da Styrken intet mødte at kæmpe med, faldt den sammen og blev til et Barns Rædsel for sig selv, for den uhørte Dristighed, at have villet fremkalde de overnaturlige Magter; og i denne sin Rædsel raabte han højt, ligesom for at bedøve sig ved Trods:

„Du Heks, Du modbydelige, væmmelige ... kom, hvis Du tør! kom og bring mig Besked om min stakkels Fa'r, som Du har trukket ned til dig!"

Og han kylede i sin Lidenskabelighed Dolken ud i Aaen.

Men Vandene lukkede sig om Barnets Legetøj, og Strømmen skød videre, ustandset og udeltagende, videre paa sin store, støtte Vej.

En skræmmet Ugle fløj i Vejret fra en Gren og udstødte sit skarpe Skrig.

Det var alt.

Men det var ogsaa nok. Dette enkelte Skrig, som han i Gaar Aftes ved Tjenerens Haand havde hørt gentagne Gange og med klar Forestilling om, hvorfra det kom, at det var en Natfugls Vagtsignal, dette Skrig gennemisnede ham nu.

Var det Aanderne, der blev varet ad, om at rejse sig og gribe den dumdristige? Kom nu alle Spøgelser fra Ammestuen, fra Ternernes Sange i de lange Vinteraftner, fra den fordrukne Portvægters vildsomme Hjerne? ...

Tys, ja! der var de alle sammen: Troldene, Alferne, Gengangerne, Vampyrerne, stimende igennem Skoven ind paa ham ...

Dér var de med vrikkende Hoveder, med svævende Ben, med den grinende Pandeskal under Armen, med de vaade Flaggermusevinger viftende ham om Ørene ...

Jesus Maria! af Sted!

Men de var efter ham. Dødningerne klaprede og raslede dér bagved, Dragerne fo'r i Vejret med glimtende Haler under hans Fødder, og hør! dér var Helhesten, den forfærdelige Helhest paa de tre Ben, som dundrede i Gravgalop gennem Skoven ......

Alle Hellige, hjælp! Hjælp, frels mig!

Han styrtede af Sted, sprang som en jaget Dyrekalv gennem Underskoven, tørnede mod en Gren, faldt, rejste sig, vaklede frem, følte at han kom ned i en Grøft og op paa en Vej, i hvis dybe Hjulspor han væltede om — for at blive liggende ...

Der var Ryttere omkring ham.

Holla, hvem har vi dér? —

Han følte sig blive løftet i Vejret; og da han saa' op, mødte han i Maanens Strejflys Fa'rbrorens Skikkelse, som bøjede sig frem over Saddelknappen og talte til sine Folk.

„Fa'rbror ... hjælp!" stønnede han.

„Hvad i den kronede Uskyldigheds Navn! hvem giver mig en saa skøn Titel?"

„Det er mig ... Junker Erik!"

„Ih, Godaften, min Faarekylling; jeg tænkte Dig snarere i din Moders Skørter. Hvor kommer Du fra?"

„Hun er efter mig, Fa'rbror; hjælp!"

„Hvad? allerede Fruentimmer! Det er godt begyndt. *Hvem*, maa jeg ellers spørge?"

„Heksen, Niksen, Havfruen, Helhesten ...!"

Der blev en ustandselig Latter.

„Stop!" raabte Ridderen. „Du tager Munden for fuld. Men sid nu op foran hos mig, saa klarer vel nok dit Æventyr sig. Blot et: kan Du følge med hjem til vort og blive dér i Nat?"

Spørgsmaalet bragte Drengen fuldstændig til sig selv.

„Jeg tør ikke, hvor gerne jeg vilde. Mo'r venter mig, og ... og ..."

„Naa ja, jeg tænkte det!" mumlede den anden. „Saa faar vi ride Dig ud af Skoven den næreste Vej. Hvad har Du saa bedrevet?"

Drengen tav.

„Fortæl mig blot! jeg skal saa vist ikke sladre af Skole, og for Resten kommer jeg ikke paa jeres Enemærker længer. Jeg har set nok i Dag!"

Erik vilde alligevel ikke.

„Hør nu, Dreng, jeg kan lide, at man tier, naar man *vil* tie. Nu skal Du slippe for i Aften, men da jeg har set, hvad for en rask Knægt Du er vokset op til, saa lov mig, at Du vil besøge mig. Du kan vel nok stjæle Dig en Rallik ud af Stalden en Dag, naar Gaarden er til Skrifte hos Munkene; — det gaar jo dog paa undertiden, efter hvad jeg har spurgt. Og jeg kunde ønske at snakke med Dig om et og andet. Vil Du?"

„Ja, Fa'rbror, jeg skal gøre mit bedste. Men hør ... jeg kom nu nylig af med min Dolk derinde i Tykningen. Vil Du love mig at skænke mig en ny, naar jeg besøger Dig?"

„Det skal jeg, min unge Hanekylling!" lo Ridderen. „Du kan ogsaa faa den straks ..."

Og han spændte sin Dolk fra Bæltet og gav sin unge Slægtning den med den passende Formaning, ikke at gøre sig selv Fortræd med den, og bruge den eftertrykkelig, naar han vilde gøre en anden Fortræd.

Og saa tog de Afsked ved Skovhegnet. Og ud over de maanebe-

skinnede Marker og Enge sprang Junkeren hjemad til Borgen. Han havde ingen synderlig god Samvittighed, men han havde bragt en Skat hjem med sig, og han lovede sig selv at gemme den godt for aarvaagne Øjne.

IV.

Ja lær mig kun Syllogismer,
Og spær mig bag Ramser ind:
I tusind straalende Prismer
Bryder sig Solens Skin;
Den kalder mig ud,
Den bringer mig Bud
Om Livet, som jubler og sukker.
Kirken bestandig den kære Gud
Fra Dagslyset udelukker.

De Helgenben mugner i Skrin og i Lagen, —
Der er dog Martyrer hver Time paa Dagen;
Naar Munken blot ser over Verden hen,
Han finder vel enomme Kvinder og Mænd.
Kirken blev grundlagt en Kvæld i en Stald;
Naar den bliver for kunstig, saa staar den for Fald.

Han erindrede sig at have hørt Dommedagsprædikanten, der sad i Borgens Hundehul.

En Dommedagsprædiken ventede ham nu.

Man afbrød øjeblikkelig Samtalen, da han traadte ind i Kammeret til Moderen og hendes Raadgiver.

Saa meget hørte han dog i Døren, at Fa'rbrorens Navn blev nævnet. Det slog ham, at Domherren, i Moderens Nærværelse, brugte Benævnelser og førte sin Stemme saaledes, som han aldrig forhen havde gjort.

Og saa kom Prædikenen.

Den var ledsaget af Minespil og Bevægelser, der kuede og lammede Drengen fuldstændig. Ærekærhedens og Trodsens Spændfjeder inden i ham fik end ikke Tid til at virke; hint Blik fra Vejen var over hans Hoved, og da han vilde bede om Skaansel og Bistand hos Moderen, fandt han til sin fuldstændige Haabløshed, at hun var fuldt saa forknyt som han selv; og det gik op for ham med den Ha-

stighed i Iagttagelsen, som Barnets Gemyt ejer, at de begge vare i denne Mands Magt.

Ulydighed, Vanartighed, Omstrejfen trods Forbud, alt straffes fra nu af paa det strengeste. „Hvor har Du gjort af Dolken, som Du fik din svage Moder narret fra?“

Under Inkvisitorblikket indviklede Drengen sig i et Net af Modsigelser. Han gav kun halv Besked; Mødet med Fa'rbroren og Optrinet ved Aaen vilde han for ingen Pris tilstaa.

„Du lyver!“

Junker Erik blev ildrød, og han sagde tænderskærende:

„I vor Slægt har man aldrig løjet!“

Svaret herpaa var et Slag i Ansigtet af den hvide Haand med de mange Ringe. Moderen hulkede højt, Drengen blev kastet udenfor og derpaa spærret inde.

I to Døgn varede hans Trods. Han fik ingen Føde, kun en Skaal med Vand.

Saa lukkede de op for ham; hans Blik var sløvt, han bad om Tilgivelse og kyssede den hvide Haand.

Der skulde nu tages fat fra Grunden. Domherren bragte en Lærer med sig fra Klostret til ham. Den hele Dag sad Junkeren indelukket med Munken og med store Folianter, Skrivematerialer, musikalske Instrumenter og sligt. Han hørte om Sommeren Fuglene synge der udenfor, om Vintren saa' han Solens Glans over de hvide Enge, han sukkede, han forsøgte Oprør, men da blev Overpræceptor tilkaldt, en Revselse paafulgte, ny Underkastelse, Sløvhed.

Han blev holdt stramt til Latinen; Kirkefædrene, Legendarier og senere Skolastikerne maatte han pløje. Han vandrede med Aristoteles op og ned i det uhyre Kirkerums Øde og maatte dreje sig omkring sin Tap i Rummet præcis som efter et Urværk, uden at ane eller forstaa hvad det drejede sig om. Han lærte at gøre en Syllogisme trods nogen Anselmus, han lærte endeløse Bønner og Ritualet paa Fingrene.

Ogsaa Musikken; paa samme Maade og efter samme Opskrift. Om man gav ham en Luth eller en Viola di Gamba, det kom ud paa et. Han var lærenem og han lærte Greb for Greb, Sats efter Sats, Canon og Fuga, og han instrumenterede, messede og sang det hele Litani fra Kyrie eleison til Agnus Dei og Miserere med.

Klosterbroderen, som her skulde lægge Grunden til den unge Vildes Indtrædelse i Kirken, var en bedaget Mand, der havde et usædvanligt godt Lov paa sig, fremfor de andre Brødre. Han forrettede sin Gerning med samme Regelmæssighed som Hammeren i en Stampemølle. Han var halvdøv og næsten blind og brugte Glarøjne, hvad der i Begyndelsen fængslede Elevens Nysgerrighed og bragte en liden Afveksling i de lange Timer.

Junker Erik fandt ham uendelig, hæslig, naragtig og urenlig. Det sidste var det værste. Det lange Skæg, hvori hvidt, gult og rødt stredes om Hovedfarven, bar skiftevis Mærke af Refektoriets og Borgens Sæbemad. De nøgne Fødder svedte stærkt i Sommervarmen, og Hoserne om Vintren var næppe at foretrække. Skønt gammel Skolastikus og en lærd Mand, holdt den ærværdige Broder sig ikke for ringe til paa sine Vandringer frem og tilbage mellem Klostret og Borgen at indsamle milde Gaver. Hans store grove Kutte havde i sine mange Lommer Plads til alt efter Aarstiderne, Fjerkræ og Pølser, Bagværk, Æbler eller Løg. De sidste fortærede han daglig i Timerne hele Aaret rundt. Han havde stedse Snue, og erklærede, at det var som Lægedom herimod, at han brugte de stærktlugtende Midler. Stundom gned han Næsetippen ind dermed, saa at den skinnede som Portvægtrens; og endda var han en sober Mand.

Junker Erik var i Begyndelsen ofte nær ved at faa ondt. Men man kan vænne sig til en Del.

Hvad han derimod aldrig fik vænnet sig til, og hvad der især foraarsagede ham Lede og Ækelhed, det var en vis stram Lugt, saaledes som man ofte træffer den hos ældre Skaldepander, hvis Hud er tør med Ansats til Skæl.

Og saaledes sled han Tiden til ind i Ynglingealderen.

Han havde gentagne Gange prøvet paa at afkaste Aaget. Men det var blevet straffet ubønhørligt, og han var faldet til Føje, lydigere og sløvere end før. Moderen saa' paa ham, tav, sukkede, vendte de smukke Øjne mod Himlen og nedbad dens Velsignelse over ham. Da han var bleven ganske lydig og spag, kælede hun for ham i Smug, men saa snart han, i Tillid til at hun vilde tale hans Sag, vovede sig frem med en Bøn om lidt mere Frihed, om at laane en Hest og sligt, blev hun ængstlig og henviste til al den Lykke, der vilde følge for dem begge, naar han nu efter Prøvetid kunde blive en lignende from og nidkær Mand som Domherren.

Han gøs, vendte sig om og gik slukøret tilbage til sine Pensa; og saa snart Overpræceptor kom, ramsede han disse op med nedslaaet Blik, og fik et smukt indbundet og forsiret Breviar i Flidsbelønning.

Da Hagen begyndte at dunes, opdagede han med sig selv, at han var bleg, ranglet, ingen Kræfter havde, men derimod Tilbøjelighed til at dukke forover, og at han hyppig led af Susen for Øren og Svimlen for Øjnene.

Han klagede sig til Moderen, og hun blev bekymret og talte med hans Formynder. Denne tog i Førstningen Sagen med stor Ro og erklærede, at det genstridige Kød netop i den Alder kunde taale meget. Senere mente han dog, at nu, da Aanden var gjort spag, maatte man støtte Legemet i dets Gerning at trælle for Aanden.

Saa fik Jørgen Tilladelse til, under strenge Forskrifter om Vejens Længde og Turenes Udstrækning, at ride med den unge Herre. Men da Maalet en Dag blev overskredet, forandredes Rideturene til Legems- og Vaabenøvelser i Borgens Have. Dér kunde man have Opsigt med begge.

Jørgen var forsigtig. Junkeren forsøgte baade at true og underkøbe ham til at give sig mere Frihed; men den gamle Tjener havde for længe siden sat sig ind i Tingenes Gang. Han vidste, at en Domherre, der overtager Ledelsen af et Gods og Opdragelsen af dettes Arving, har bestemte Planer; at han ikke vil krydses i disse Planer, at han med sit store Tilhæng i Bispestad og Kloster er Egnens mægtigste Mand, og Gud trøste den usle Tjener, der vilde handle paa egen Haand. Han vidste, hvad Gejstlighed var, hvorledes den ene Haand stedse greb i den anden og dannede en Jernring ... han vidste meget; Borgens Brød var godt at æde, hvorfor skulde han, Jørgen, lade sig smide paa Porten, maaske oven i Købet piskes, saa gammel han var?

Vilde nogen tage imod ham, hvis dette skete? Ja maaske Fa'rbroren, som Junker Erik hemmeligt gik og hviskede om; men der førte man jo et Liv, som enhver rettroende Tjener maatte korse sig ved.

Nej, den gamle Tro og det gamle Brød, det var og blev dog det bedste! Hvorledes var det ikke gaaet den salig Herre, som stod op imod den rette Kirke?

Den gamle Tjener sænkede sit buskede Bryn og kneb Øjet tæt sammen derunder:

Naar vor Junker — hviskede han for sig selv — først bliver Domherre og faar sig et smukt Kanonikat i Præbende, saa lad dem ogsaa have opspist Borgen her til den Tid. Saa er jeg jo snart død og borte; og den unge Herre ... ja man kan i Grunden tage sig større Friheder indenfor Domkapitlet og den lange Kjole, end man kan som slet og ret Herremand.

Og dette nøs Jørgen paa, og saa raabte han:

„Kom an, Junker! fald ud igen og saa dæk Jer for mit Dobbelthug med Stød mod Struben ...!"

Borgens Hjulmand havde forfærdiget et Par smukke Rapirer af Egetræ med Kurvefæste og omviklet med tynde Jernbaand.

Disse brugtes ved Øvelserne. Blanke Vaaben vare strengt forbudte.

Og Jørgen, som fra sin Ryttertjeneste med Stolthed erklærede at kende „hele Monsuren", underviste daglig Junkeren, og snart begyndte Rødmen at vende tilbage i dennes Kinder, og Ben og Arme

syntes atter at kende deres rette Brug og understøtte Kroppen, i Stedet for at slænge eller dingle ved Siden af og under den.

Ogsaa blev der løbet, sprunget og klatret — at sige af den unge, medens Læreren med stram Alvor saa' til og nikkede.

Saadan stod de en smuk Eftermiddag, da Timerne i Taarnkammeret var endt, nede i Haven paa en liden Græsplet, beskygget af Buske.

Da saa' Jørgen Domherren komme ved Fruens Side langsomt ned imod dem gennem de snørklede Gange.

Læreren vilde have holdt op, indtil Parret var gaaet forbi, men Eleven var i Hede og agtede ikke hans Vink.

„Kom an, kom an! dæk dig, Jørgen ... Ser Du! det traf ...“

Domherren standsede, Fruen ligesaa. Hun saa' sky fra sin Ledsager over paa sin Søn, som havde kastet Kofte og Hue, og som ikke havde Syn eller Sans for andet end Legen.

Domherren rynkede Panden. Denne Iver var ham lidt for stærk; han vilde træde til, men betænkte sig ...

Han var Adelsmand. Da han var Yngling, spillede Kaarden lige saa vigtig en Rolle blandt de unge Kanniker som Breviaret, ja muligvis en større. Muligvis var der andre Ting, som sammen med Kaarden havde gjort Kirkefædrene og Messen Rangen stridig; hvorom alting er, saa var her to Personer, der fægtede ...

De fægtede jammerligt.

Den hvide Haand med Ringene fornam en saa underlig Kløe. Denne Haand havde i Udlandet og hjemme været blandt de dueligste. Fingrene begyndte at krumme sig, og Haandledet drejede sig ud og ind.

Hvilke Brændehuggere! og de uskønne Stillinger af Benene! ...

Det var simple Soldater, Trosknægte, som sloges.

„Holdt!“ raabte han og traadte til.

Eleven fo'r øjeblikkelig sammen ved denne Stemme og sænkede Rapiren.

„Giv hid!“ befalede Domherren. „Saaledes lægger man sig i Dæk ... og saaledes ... men Du mangler jo Dolk .! ... en Adelsmand træder aldrig i Mensuren uden Dolk; den tager han Paraden med, naar Vaabnet er saa stort som spansk Rapir ...... Fransk Stødkaarde, eller den liden italienske, kan afgøre det uden Dolk ... dog er det bedst at have den ved Haanden; man er altid sikrere!“

Her saa' han smilende til sin Dame.

„Frue, I undres, som jeg ser. Men Kirken bør kunne føre Sværdet — og ikke føre det forgæves. Hvis I altsaa tillader ......?“

Han gjorde et høfligt Buk og vendte sig atter til sin Myndling, som ikke ret vidste, hvad Ansigt han skulde sætte op til denne Meta-

morfose. Jørgen havde valgt at se lige saa udeltagende ud som det Pæretræ, hvorpaa han havde hængt sin udskaarne Trøje.

„Nu, hvad nøler Du efter?" raabte Præceptor, som havde indtaget sin Plads i Jørgens Sted. „Bryd en Gren af Busken, tre Haandsbreder lang, og tag den i venstre Haand; ser Du ...!"

Han brød selv en Gren af og stillede sig op.

Junker Erik blev rød op over Tindingen. Han var lige paa Nippet til at raabe, at han nok skulde skaffe en Daggert; han havde jo Fa'rbrorens endnu i omhyggelig Forvaring. Men han besindede sig i Tide, kastede et triumferende Blik til sin afsatte Lærer og et straalende til Moderen, og saa stod han dér parat med Dolk og Sværd.

Lektionen begyndte. Eleven gjorde nogle Fejl, Læreren rettede, blev hidsig og førte et ublidt Stød mod det blottede Sted.

Junker Erik blev bleg af Harme over at føle sig saa kejtet. Hans Øjne begyndte at lysne, han svor ved sig selv at ville passe paa; han opfangede hurtig de givne Vink og anvendte dem baade i Parader og Stød; hans slanke, endnu næppe symmetrisk udviklede Legeme fik den legende Leopards Bevægelser; han klemte Munden sammen for ikke ved et Skrig at røbe den Glæde, som Vaabenlegen indgød ham; hans Blik blev som en Fægters, aarvaagent og stift paa samme Tid.

„Djævel til Unge!" mumlede hans Lærer mellem Tænderne.

Der fulgte nu hurtigere og hurtigere oven paa hinanden de mere sammensatte Stød og Finter. Læreren glemte næsten, at han havde en Begynder for sig, og Begynderen gjorde sig den optænkeligste Umage for, at han skulde glemme det. Det var ikke Aristoteles, dette.

Domherren havde vist sit Stød og trukket sig tilbage uden Dækning, i den Mening at ville gentage det endnu en Gang for Eleven, førend han lod følge Ripost.

Men Junker Erik havde allerede opfattet baade Finte, Stød, Spring, Parade og Ripost; hurtig som Lynet gennemløb han den hele Skala, Domherren formaaede akkurat at afbøde det voldsomste i Udfaldet, Elevens Træsværd knak midt over, og den splintrede Stump borede sig med Kraft ind i Lærerens Skulder, oprev Silkekraven og løb rundt om Halsen, ridsende Huden helt op mod Øret.

Moderen og Jørgen styrtede til. Junkeren laa paa Knæ, Domherren vilde have kastet sig over ham, men Kvindearmen var denne Gang mellem ham og Sønnen.

„Du faar ikke Lov ... Kære ... slip ham ... hører Du ... jeg bønfalder! ... for min Skyld ... for din egen ...!"

Hun havde flænget et lidet Tørklæde i Stykker og standsede dermed Blodet, som piblede frem af Domherrens hvide, smukke Hals. Han bed sig i Læberne, tog hende heftigt om Haandledet og trak hende bort med sig, idet han talte hende haardt til.

„Stakkel!“ hviskede Jørgen og saa' med et langt Blik efter Parret. Han havde hørt hendes Ord, disse Ord, der sagde saa meget.

Men Junker Erik havde intet hørt.

Han laa endnu knælende paa samme Plet, og ventede, bedøvet af sit Uheld, lammet af Frygten, at modtage et Slag, som maaske vilde blive dræbende.

„Kom nu, Junker; han er væk. Lad os gaa ned bag om Stalden ved Grisene; dér søger han os næppe for det første!“ sagde den gamle Tjener.

Tiden gik; atter var der Foraar derude.

Det blev bestemt, at Junker Erik skulde følge med Domherren ind til Bispestaden, for dér i Klosterskolens Quadrivium at faa samlet sine Kundskaber, og saa afgives til umiddelbar Tjeneste ved Domkirken under en Kanniks Opsyn.

Men førend dette kunde bringes i Udførelse, kaldte en almindelig Forsamling af den højere Klerus Domherren bort fra Borgens Nærhed. Højere oppe i Landet, nordpaa, skulde der varetages vigtige Sager Adel og Gejstlighed imellem til fælles Optræden mod den fælles Fjende.

Det var alt, hvad Moder og Søn fik at vide; men det var tilstrækkeligt for den sidste. Et Frihedsbrev udstedt for flere Dage, inden det værste kom: Afrejsen fra Hjemmet og Opslugningen af Kirken — det maatte nydes.

Saa stod han dér midt i Foraaret, pludselig fri — uden at vide, hvad han skulde bruge Friheden til.

Den gamle Skolastikus havde allerede faaet Afsked og pakket sig. Domherren var borte, og Moderen — ja den stakkels Moder! hun var begyndt at blive saa bleg, og hun gik kun sjælden udenfor sin Kammerdør, men tilbragte største Delen af Dagen ved sin Bedepult.

Hvorledes dette var muligt, kunde han allermindst nu begribe.

Dér stod han selv, aandende lutter Foraarsluft, for første Gang i flere Aar fri, sin egen Herre, Borgens Herre.

Farbrorens Dolk var nu taget frem og hægtet i en Sølvkæde, som omsluttede Junkerens fine Klædeskofte med de smaa Puffer for Skulder og Albu. En grøn Fløjels Hue, prydet med en gylden Kvast, sad over hans lyse Haar, der laa langt og glat ned ad Nakken men foran til var skaaret kort og lige af over Panden. Han havde lange Hoser, vævede af blød Silkeuld, der sad stramt over Benene, og paa Fødderne havde han sin Faders Jagtstøvler, der kunde snøres op langs Siderne. Han havde efter indstændig Anmodning faaet Moderen til at give sig dem; og passede de end ikke ganske, saa var det for det

første Faderens, for det andet kunde man hjælpe lidt paa dem ved at stikke Blaar i Snuderne, og endelig saa var det Jagtstøvler.

Jagtstøvler!

Selve Navnet lo Foraaret lige op i de dejlige Øjne. Jagt, Foraar! Der er intet at jage, intet af Betydning. Men man jager uden noget Øjemed, blot af Sted over de sivende Enge, der nu spættes med Blomster, gennem de underlige Skove, hvor der ingen grønne Blade endnu er, men hvor det hele staar bristefærdigt, lige paa Nippet til at plapre ud med Historien: Gud! Tænk! i Nat var 'et at ...

Dejlige Foraar! Ikke dette Foraar med alle grønne Kyser og Huer svungne for Vinden, med et fra Millioner Munde udraabt: Leve, Leve højt! Ikke Foraaret, hvor hvert Blad er en Triumffane, et Silkebanner, flosset, spindelvævsflimrende i Kanten, saa blødt, saa indbydende fint, som Dunene over en svulmende Piges Mund, naar man med den lykkelige Elskers kække Greb om Nakken drejer det glade Ansigt lige mod Dagslyset og Solen, førend man kysser.

Dejlige Foraar! langt dejligere end Kyssets Foraar!

Foraar, som ingen Tid er, som har Tid til alt, Tid til at erobre en Verden, der endnu ikke er men blot stikker den første, lille Spids af en nikkende Nissehue over Jorden og raaber: Her er jeg alligevel!

Dejlige Foraar, som ikke kysser men som længes efter at kysse!

Han stod dér rank og slank; Skuldrene begyndte at strække sig udefter, Lænderne at tættes og fæstnes. Benene var elegante, fine i Linjen, som en ung Hjorts.

„Jørgen!" raabte han med Haanden ved Dolkefæstet; „fortæl mig noget om Egnen; i disse lange Aar har jeg jo levet som et Murmeldyr, Jørgen!"

Der var Borgherre-Betoning i den Stemme, hvormed han kaldte.

Jørgen kom springende. Han saa' paa Junkeren, og strøg Huen af sig.

„Vilde den unge Herre noget?"

„Jeg vil have, at Du skal fortælle løst og fast, hvad der er sket her paa Gaarden og Egnen i de sidste Aar!"

Jørgen svingede sin Hue frem og tilbage og satte den sluttelig paa Hovedet. Det var en betydelig Opgave, men han tog fat.

„Vor gamle Vægter — ja det véd Junkeren for Resten selv — han døde nu nyssens; det var Fluer, der var gaaet i Hovedet, sagde de."

„Det véd jeg!"

„Men saa er der ham, Mads Somikkel, Krybeskytten, som Junkeren nok kan huske?"

„Javel, hvad han?"

„Han faldt da paa sine Gerninger. Klostrets Jæger stak ham igennem med sin Kniv — lad mig se, akkurat som i Gaar for fjorten Dage siden."

„Nej virkelig! hvor tog de ham?"

Oppe i den gamle Grusgrav tæt udenfor Skovhegnet ved en død Buk, som han just havde givet Fangsten; han fik selv Kniven i sig her lige ved Lysken, men Jægeren havde et slemt Slag over Øjet. Nu stjæler Mads ikke længer, hverken fra os eller fra Munkene!"

„Det Skarn; ham er sket hans Ret!" sagde Junker Erik uden Betænkning. „Men sig mig, Jørgen, siden Du taler om Mads, der var en anden Mads, en skikkelig Mand, ham Kulsvieren i Vesterskoven med den syge Kvinde og alle de mange Børn; kan Du erindre, at vi ofte saa' ind til ham, naar han passede Milerne, og at vi havde Brød og Flæsk og Gryn ind til ham, naar Vintren stod for Døren? Er der nogen, som har betænkt ham, medens jeg har været i den latinske Klemmerhærke?"

„Med Skam at tale om, Herre, saa er han nok slaaet i Glemmebogen. Nu i Vinter hørte jeg, at Konen skulde være saa meget ussel, og han har vel haft sit Stræv med alle Ungerne. De gemene Folk faar dem ogsaa ude over al Maade — hartad som Svinene, Herre!"

Junkeren stampede i Jorden.

„I gemene Folk er altid værst mod hinanden! Du gaar straks til Fadeburet og faar den gamle Rævebælgpose stoppet med saa megen Fetalje, som den kan rumme. Og saa sadler Du op to Heste, at vi kan komme af Sted til Kulsvierens."

Tjeneren tøvede.

„Junkeren faar tilgive, men jeg har strenge Ordrer ..."

„Hvad?"

„Fra — fra Domherren. Ikke en Hest ud af Stalden, uden hvis Fruen skulde behøve det for sin egen Person!"

„For Djævlen!" bandede den vordende Kannik.

„Ja, Herre, det er Fanden til Regimente her, men ... tag det ikke fortrydeligt ... naar det nu engang *er* saaledes ... Betænk, Herre — det er rart nok at ride, men ... naar vi nu begge to skulle i saa megen Ulejlighed derfor siden ...?"

„Du har Ret, Jørgen! Altsaa tager vi Posen paa Nakken og marcherer af Sted, ligesom den hellige Laurentius; kun med den Forskel, at han tog endog fra Tiggere for at gi' til en Kirke, medens vi tager fra vor Borg for at gi' til en Tigger; ikke sandt?" —

Og den unge Vismand lo og bragte sig selv og den gamle i frisk Humør.

Og saa kom de til Mads Kulsviers.

Det var i en lille Indhegning af kantsatte Græstørv tæt op imod Skoven, at den usle Hytte laa. Den syrlige Lugt af Kullene sporedes allerede i Afstand. Rundt omkring Hytten saa's de toppede Miler ligesom kæmpestore Muldvarpeskud, og fra tvende af disse svedte Røgen

ud og trak sig i den stille Foraarseftermiddag som lange, krøllede Baandstrimler ind i den brune Skov.

Et Par halvvoksne Drenge, magre, blege og med gammelagtige Ansigter gik i Tavshed og klappede paa Milen med en halvforkullet Skovl, andre, mindre Børn, Drenge og Smaapiger, laa i Laser omkring de rygende Jordovne, varmende sig ligesom et Kuld Grise; et Par enkelte stod, næsten nøgne, med Fingrene langt inde i Munden ved Hyttens Dør, hvorfra de ved de fremmedes Komme forsvandt saa sporløst som Dyrekid i Skoven.

„Her ser i Sandhed kun lidet ud, som om der kom Besøg af andre end Hunger og Død!" bemærkede Junkeren. „Min Moder plejede dog tidligere, véd jeg, at sørge for Staklerne her paa Egnen, saa vidt hun formaaede, men ..."

„Den naadige Frue har valgt det, som er bedre endnu, end at sørge for Tiggerfolk og Trælle; hun sørger for sin Sjæl — og for den salig Herres!" sagde Jørgen.

Junker Erik kastede et Sideblik paa ham. Men Tjenerens Ansigt forblev stramt og uigennemtrængeligt.

Saa stødte de Døren op og traadte ind.

Junkeren maatte staa krum. Dér sad Kulsvieren paa en Brændeknude, sløvet, stirrende stift hen for sig mod et Leje af Lyngris og muggen Halm. Paa Lejet under nogle Pjalter laa hans Kvinde; et gult Ansigt, med overvættes store Øjne under mørke Haartjavser, stak frem fra de smudsige Pjalter, og en Arm, det bare Skind og Ben, famlede mod en Bylt over Brystet, som efter en Klynken at dømme maatte være et Pattebarn.

Junkeren hilste Gudsfred, men Vejret forgik ham næsten.

Mads saa' op uden at rejse sig.

Først da han i nogen Tid havde betragtet Ynglingen og fra ham set over paa Jørgen, gik der et Glimt over hans sværtede Pande; han trak Lemmerne til sig, lettede paa sig og stod op.

„Jeg véd ikke, om mine Øjne er bleven dumme eller jeg ser Genfærd, men er dette ikke Herskabet derude fra Holmen?"

„Jeg er Junker Erik!" var Svaret.

„Ak, naadige Herre, tilgiv en ussel Stodder, men er I virkelig ikke Jer Fader? — Er I kanske den lille, naadige Junker ...?"

Erik maatte smile imod sin Vilje.

„Naa, min gode Mads, lad nu det være godt. Jeg er kommen med nogle Sager til Dig; her er en Potte, her er Gryn, Malt, Flæsk, Brød — og Honning til din syge Kvinde dér. Nu kan I straks begynde at koge nogen Kvældsmad!"

Han havde søgt at tale saa oplivende som muligt. Men da de store, stumme Øjne derhenne fra Pjalterne begyndte at blive talende og stirre paa ham, slog den spøgende Tone Klik.

Jørgen pakkede ud af Ranslen, Kulsvieren saa' paa ham, paa Varerne, en efter en, paa Ranslen, paa Lerpotten og paa Jørgen igen. Det var et Blik som fra en skibbruden, der er taget op af Havet og er kommen paa et Dæk.

Han gav sig til at beføle Sagerne. Jørgen nikkede til ham.

„Tag for Dig af Retterne, Mads!"

„Er det ... er det til os, dette? Saa lønne Himlen Dig, Jørgen, at Du tænker paa os Uslinger!"

Jørgen tog med stor Sindsro imod Takken, men da han mente, at hans unge Herskab ogsaa burde have sin Del, saa skubbede han til Mads og pegede paa Junkeren, der stod og betragtede den stakkels Kvinde, i hvis Øje Feber og Sult tindrede om Kap med en næsten rædselsfuld Anstrengelse for at kunne begribe det sidste Mirakel: dette, at der var nogen, som vilde give dem Mad!

Med et Hyl som af en Hund sank Kulsvieren ned paa Jordgulvet og kyssede Sømmen af Eriks Kofte:

„Sant Kristoffer og Guds Moder og alle Hellige gengælde Eder det, Herre. Ak, det er ligesom den salig Herre; han var ogsaa god mod os, endda vi ikke var fuldt saa usle paa den Tid; og den naadige Frue var ogsaa god mod os saa længe hun kunde, saa længe hun kunde, Herre. Gud tilgive mig, jeg siger jo intet paa den naadige Frue, men denne Vinter ... aa, det er rædsomt at sulte saadan ...!"

„Naa Mads!" sagde Jørgen med sin tørre Stemme; „se nu at faa Potten over Ilden og noget i Skrutten paa Jer alle sammen. Det er bedre end at klage sig, nu da I dog har Føden."

Imidlertid var Døren bleven spærret af de sammenstimlede Børn. Paa et Vink af Faderen sprang en Dreng af Sted for at fylde Krukken med Vand, medens en halvvoksen Tøs, der ikke havde andet paa end en stumpet Særk og en Klud om Lænderne, gav sig til at gøre Ild med Kvas paa den Arne, der saa længe havde været kold.

Junker Erik stod og saa' til. Jørgen var utaalmodig.

Som det gaar hos Fattigfolk, naar den uventede Hjælp kommer, saa strømmer Ordene over Læberne, som før vare fast lukkede i forpint Haabløshed.

Mads lod Munden løbe.

Erik afbrød ham. Pattebarnet henne paa Pjaltelejet skreg højt. Moderen mælede endnu ikke en Stavelse; kun naar hun forsøgte at løfte Hovedet, undslap en hul Stønnen hende, og hun trykkede Barnet ind til sit nøgne Bryst, der var saa goldt, saa vissent, at Herregaardens Søn tog Øjnene til sig.

Ikke desto mindre pegede han derhen:

„Men din Kvinde, Mads, og Barnet ...?"

„Ja!" sagde Mads, medens han skar Flæsket i Skiver, og nu og

da graadig tog en Mundfuld af Sværet: „det er kun grumme ringe med hende og Noret; nu har der ikke været Mælk i Brysterne i de sidste fire Døgn ..."

„Men Barnet da? hvad har Barnet faaet?" —

„Ja, hvad véd jeg. Den maa vel og krepere!"

„Giv den Mælk, Mælk af en Ko!" raabte Junkeren.

„En Ko!" sagde Mads med Munden fuld. „Vor eneste tog de i Høst fra os, da de kom for at inddrive Klosterskatten. Vi maa love for Aaen herinde i Skoven, hvorfra Børnene kan bringe en Ret Fisk hjem med sig; thi ellers var vi kreperede alle af Sult. Kullene er der ingen, som giver noget for; det betaler sig knap at holde to Miler i Brand nu, mod alle elleve i forrige Tider. Nej, uden Aaen var vi kreperede ...!"

„Nok, nok!" afbrød Erik; „men hvad er det, Du taler om Klosterskat? Kommer Munkene her ikke med milde Gaver? ser ikke Broder Andreas, som er lægekyndig, til din syge Kvinde?" —

„Milde Gaver? ... syge Kvinde? ... nej, Skatter og Tynger ser de Godtfolk efter, og jeg faar endda love, at hun derhenne er saa ringe, som hun er, for ellers saa' de vel efter hende med, og lokkede hende, som de gør ved Fruentimmeret over alt paa Egnen!"

Erik blev rød:

„Jeg forstaar Dig ikke; hvor kan I svare Afgift til Klostret, naar Hytten her ligger paa Borgens Grund?"

Jørgen gav sig til at blinke til Kulsvieren, men denne saa' det ikke.

„Men Herre!" sagde Mads; „denne vestre Del af Skoven ind til Aaen og de to Dages Pløjeland, som støder til Hegnet udenfor, er jo lagt ind under Klostret, efter at den naadige Herre er død!"

Erik saa' forvirret hen til Jørgen. Den gamle Tjener rystede ivrigt paa Hovedet.

„Bryd Eder ikke om, hvad han siger, Junker. Sulten har gjort Mads skørhovedet!" ...

Og dermed tyssede Jørgen paa Kulsvieren og vilde drage sit Herskab med sig. Men nu udstødte Konen henne paa Lejet et Skrig og holdt det spæde Barn ud fra Brystet med et krampagtigt Tag.

Erik saa' derhen. Der flød Blod fra Brystvorten. Barnet havde som en Vampyr suget sin Moder.

„Nej," brød han ud, „dette raaber mod Himlen. Tag Honningkrukken, Jørgen, og giv Barnet ... det vil ikke ... nu saa giv Moderen. Ak, Jørgen, dette er forskrækkeligt; Mælk maa vi ha'e, lad Drengen dér springe hjem til Holmen og sige fra mig i Fadebur og Stald, at de flyer ham en Spand. Og kom saa hver Morgen og hent Mælk

og Fødevarer saa længe ... saa længe ... ja, det er sandt, jeg skal jo bort. Jørgen, kan vi ikke købe dem en Ko?"

Jørgen rystede afvisende paa Hovedet.

„Herre, lad os gaa!"

„Nuvel da, jeg mægter heller ikke mere; se Barnet, Jørgen, det er jo et levende Lig, og hvor gammelt det ser ud! Nej, en Ko skal de have. Kom her, Mads; tag dette og dette, og gaa til Landsbyen til Bissekræmmeren, han køber vel nok slige Sager af Dig; Du kan hilse fra mig, ifald han tror, Du er en Tyv!" —

Han havde ilsomt hægtet Dolken fra Sølvkæden. Vaabnet stak han ind paa Brystet, Kæden gav han den af Taknemlighed næsten fjollede Kulsvier tillige med sin Fløjels Barret med Guldkvasten. Han forklarede Staklen disse Tings Værdi, rev sin Kofte og sit Ben til sig, som den anden, krybende lig en Hund hen ad Jorden, stadig vilde kysse, og sprang saa ud i det fri med Jørgen, der sindig havde stukket den tomme Rævebælg under Armen for dog at bjærge noget ud af Ødelæggelsen.

De gik en Stund, uden at Erik lagde Mærke til, hvad Vej de tog. Til sidst sagde han:

„Hvad siger Du til dette, Jørgen?"

„Jeg siger, at det er godt, at I ikke er Herre til Borgen straks, thi saa solgte I vel baade Folk og Fæ dér for at holde Liv i Fattigdommens Unger!" sagde Jørgen gnaven.

Erik tav atter en lille Stund, saa ytrede han:

„Véd Du, hvad jeg tænker paa? Jeg tænker, at det dog maaske er godt for noget, at de vil gøre mig til en gejstlig Mand. Saadanne Folk kunne virke meget mere omkring iblandt Menneskene, end en lille Herremand nu om Tider; og Kirken har vistnok megen Uret at gøre god?"

„Det har den vist!" sagde Jørgen tørt.

Og atter gik de i Tavshed. Den svale Luft i Skoven begyndte at køle lidt paa Junkerens bare Hoved. Han sagde:

„Fattigdom er dog en skrækkelig Ting, Jørgen? ..."

„Ja nok! det er især de mange Børn."

„Ak ja, Jørgen; men Børn er nu engang Vorherres Gave!" ...

„Saamæn!" sagde Jørgen og brød en Kvist af, hvormed han gav sig til at tromme paa Rævebælgen.

Atter gik de lidt.

Saa standsede Junker Erik, knyttede sine Hænder og stødte Foden i Faderens Støvler haardt mod Jorden:

„Jørgen, jeg kunde hade Gud den Almægtige, fordi han tillader, at der lever saa mange Mennesker i Elendighed, uden at de vistnok have forskyldt det mere end vi andre. Jeg kan ikke fatte, ikke be-

gribe det; og jeg kan ikke taale at se de ganske smaa Børn ... *de* i det mindste lide dog vel uskyldig!"

„Hør nu, Junker!" sagde Jørgen, „det kommer i alt an paa, hvorfra man ser de Ting. I ser dem oppe fra, jeg ser dem nede fra. I har ligget i en Vugge med Bolstre og Blaar, jeg har ligget — omtrent i et Hul, som vi nu kom fra. Vi var et Dusin halvnøgne Stykker, som daglig raabte paa Brød; jeg har vænnet mig til den Ottesang. Min Fa'er var oven i Købet ikke et skikkeligt Skrog, som denne Mads. Han huggede til os og til Mo'er med, naar han fandt for godt. Min Tvillingbror skulde stedse klyve i Træer; saa faldt han ned og slog Ryggen. Han var da paa ellevte Aar; han døde af sin Skade, da han var seksten. I fem Aar passede jeg ham, trods Fa'er stundom vilde smide ham paa Møddingen. Jeg delte mit Vand og mit Brød med ham; Stakkel, han aad ikke sin Halvpart. Jeg delte hver Nat Leje med ham paa nogle gamle Ærteris med Klude over. Over Lænden var der gaaet Hul, og Skaden aad sig videre og videre; Edder og Urenhed løb i et væk af Saaret; han stank som et Aadsel, og han saa' ud som en Benrangel — meget værre end som Konen derinde og Patteglutten. Men han var min Tvillingbror, og hans Øjne fulgte mig stadig, endog da jeg havde betænkt at løbe min Vej. Jeg kunde ikke, jeg maatte tilbage og pleje ham; og jeg lukkede hans Øjne; — de andre havde tabt Taalmodigheden.

Ser I, Junker Erik, I kan ikke taale at se paa den Elendighed. Nej, vistnok, de havde det som i en Svinesti derinde hos Mads. Men naar man selv er kommen fra Mosehullet, saa er man ikke saa øm over de andre fra Mosen.

Men glem nu ikke, naar I er bleven saadan en stor Kanonikus og Domherre, ja maaske Domprovst og Bisp, at Manden i Mosen hedder Mads og Mikkel og Morten, og at han altid er at træffe hjemme." —

Den gamle Tjener gav sig herved til at fløjte, hvilket var ganske usædvanligt for ham i sit Herskabs Nærværelse. Erik agtede ikke derpaa, han gik med sænket Hoved, og Vinden legede med det lange, glatte, lyse Haar, som var smukt nok til ikke at behøve Fløjelshylster.

„Ellers kunde jeg for Resten nok sige Eder noget andet," fortsatte Jørgen med en lidt godmodigere Klang i Stemmen. „I vilde derhjemme vide Besked om Folk paa Egnen, gamle Venner og Kendinger. Jeg kommer da, siden vi taler om al denne Jammer og Besværlighed, til at tænke paa vor gamle, tykke Boel, som i Grunden saa' mig til Bedste paa Gaarden ved saa mangen Lejlighed. I véd vel, at hun rejste til Munkene og tog den lille, sortøjede Taske, Ane, med sig? Nuvel, jeg saa' hende forleden paa Klostret, hvor jeg var redet i Ærind for Domherren. De havde smidt hende ud i et Udhus paa no-

get Tørvesmuld, hvor hun laa og skulde af med Livet formedelst den slemme Syge. Hun var ikke lystelig at se til, og ingen vilde gaa til hende, al den Stund hun dog havde betjent saa mange af de ærværdige Brødre i sine Velmagtsdage. Jeg gik derud og gav hende en Skaal Vand med Eddike i og slog tre Kors for hende, og saa rejste Djævlen af med hendes Sjæl. Men Tak fik jeg dog og hendes Velsignelse med — skønt hun vel næppe havde megen at gi'e af. Naa! Skælm giver mer, end han har.

Se, det var nu den tykke Boel!" —

„Hvad er det, Du ønsker?" sagde Erik fortrydelig. „Du blander alt imellem hinanden; man mærker, Du ikke er stiv hverken i Dialektik eller Retorik!"

„Herren fri mig!" sagde Tjeneren.

Erik smilede:

„Men sig mig, Jørgen: den slemme Syge, er det da saa farlig en Syge den?"

Tjeneren saa' forskende paa Ynglingen. Saa plirrede han med Øjet:

„Allehelgene fri Eder derfra, saa langt et Liv, der er Eder beredt! Det er en Syge, som ellers skriver sig fra de høje Herrer, Konger, Kardinaler, Riddere og slige; det blev i det mindste sagt i Felten. Munkene har vel indforskrevet den derfra, og nu lader den til at kaste sig over de ganske gemene Folk, Fadebursterner og Vaskekvinder ... Prosit Mahlzeit!"

Junker Erik saa' paa Tjeneren med troskyldige Øjne og strøg det bløde, tunge Haar med Haanden; derpaa vendte han Blikket adspredt omkring.

„Men, Jørgen!" raabte han. „Vi gaar forkert. Hist har vi Aaen igen gennem Træerne, og dér ligger den gamle Vandmølle ..."

„Rigtig, Klostermøllen!" sagde Jørgen.

„Nej, Skovmøllen, vor, Borgens Mølle!" raabte den unge.

„Ja saa maa Klostret have købt den af den naadige Frue," rettede Jørgen sig hurtig; „thi Møllen dér maler de hellige Fædres Mel, og Møllerkonen er ingen anden end netop den sortøjede Ane, som løb væk med Boel, og som man siger, at Prioren fik taget ud af Refectoriets Stegers, førend det gik helt galt, og giftet hende med deres egen gamle Vandmøller. Han er for øvrig fordrukken, og hun ... naa, Gud bevare min Mund, jeg siger ikke ondt om nogen, allerhelst ikke om nogen, som jeg har tjent i Gaarde med!"

„Skal vi gaa ind og besøge Ane?" spurgte Erik.

„Man kan jo prøve det!" sagde Jørgen nølende.

Saa gik de ind.

V.

Jeg kaster mig ud i Vaaren,
At se, om dens Bølger vil bære;
Fyndig og ubeskaaren
Prækes dens lyse Lære.
Frygtsomme Hjerte, du tøver endda!
Stemmer jeg hører, hvor kommer de fra?
Der er Toner, som vækker et Blus i mit Sind,
Der er Øjne, som dækker med Purpur min Kind.

Du lille skal vide, at Vaaren er stor,
Dens Lære rummer den ganske Jord,
De laveste Drifter, den højeste Flugt, —
Intet, slet intet er udelukt.

Der var ingen hjemme i Møllen.

En søvnig, klatøjet Dreng i melede Klæder stod udenfor Indgangen til Kværnrummet og saa' paa en Andrik og en Kat, som sloges. Solen gik ned bag de høje Træer over den stille Dam, og denne laa som et blankt Kobberskjold med en skinnende Guldaare tværs igennem.

Overfaldshjulet dybt nede paa den mosgrønne Trægavl var standset; Vandet sivede gennem Dæmningens Stigbord og faldt Draabe for Draabe med smaa Plump ned mellem Stenene, hvorfra Fugtighedens friske Lugt steg op og blandede sig i Melets tørre.

Mange gule og hvide Blomster, meget Ukrudt, meget grønt i det hele taget var udsprunget her omkring Mølledammen, hvor Solen rigtig kunde staa og bage hele Dagen, og der var en stærk, betagende Duft af vaagnende Liv omkring den sovende Mølle.

Den søvnige Dreng forklarede, at Manden sov — derinde i Alkoven.

„Rusen ud, formodenlig!" bemærkede Jørgen.

„Hvor er Ane, Konen?" spurgte Junkeren.

Hun var gaaet til Klosteret, lød Svaret. —

Saa gik Erik barhovedet med Tjeneren hjem langs Aaen. Jørgen tilbød sin Hue, men Erik afslog det; han syntes ved sig selv, at han dog vilde føle lidt, hvorledes det var at være fattig.

De talte ikke videre sammen. Junkeren tænkte mest paa Besøget i Hytten; men efterhaanden som de gik dér i Tavshed langs den blinkende Aas bugtede Løb, vendte hans Tanker sig til denne Aa.

Underligt nok, man kunde ikke komme nogen Steds paa Egnen i

Miles Omkreds, uden at denne Aa var der og greb ind i Tingenes Gang. Snart drev den en Mølle, snart rakte den Elendigheden en Ret Fisk, snart var den blot som et blankt Baand, der holdt sammen paa Træer og Lunde, paa Skovene og Agrene; snart var den ... han tænkte paa Drømmen, paa hende dernede, paa ...

Aa, det var lutter Barnagtigheder!

Junker Erik følte sig ude over dem.

Saa lukkedes disse Tanker pludselig af det meget alvorlige: Domherren, Bispestaden, Fremtiden!

Men Ungdommen har nu den Fordel at være ung. Naar man ikke længer formaar at blæse det alvorlige bort med et Puh! saa er det Bevis paa, at man ikke mere er ung.

Saa kom de hjem.

Denne Nat drømte Junker Erik, at han var bleven gammel, hele tredive Aar, og at han var Ærkebisp. Han ejede Indtægten af alle Landets Vandmøller og alle dets Skove og alle Jagtherligheder. Der flød stadig klingende Guld i hans vide Lommer, og han lod Bud udgaa, at alle fattige skulde komme sammen udenfor hans Bispesæde for at modtage Gaver.

Der kom saa mange, at han blev trængt fra Stue til Stue, fra Kælder til Loft af lutter blege, gule Ansigter, af magre Arme, i hundred, i tusind, i titusindvis. De stimede ind paa ham, uden Raab, men med Sultens talende Begær i de skinnende Øjne.

Han slog Kors for sig; det hjalp ikke; han vendte sine dybe Lommer og viste, at der var intet mere at give af. Man skreg: det er Løgn; Du lyver, din Præstepjalt; din Ærkeskurk; giv hid, det er vort Guld, vor Sæd, vor Ret fra Arilds Tid, da vi levede af Vandet, af Skovene, af Jorden!

Han skreg højt i Søvne.

Da gav Væggen bag ham efter; han styrtede ned, dybt ned, hvor Vandet sivede og hvor Draaberne faldt med smaa Plump. Strømmen førte ham lige hen imod Møllehjulet; han saa' Skovlene gribe efter hans grønne Fløjelshue, som var drevet i Forvejen ...

Og en Kvinde, hvid og klar som Skummet, uden Legeme og dog med Legeme, Øjne, som hans Moders, men langt, langt mildere, dybere, klogere og kærligere, greb ham i sine Arme.

Aa, hvor var de bløde; han sank ligesom igennem hendes Legeme, og dog bar hun ham, svømmende med ham igennem det kolde Vand, ret op imod den stride Strøm, og lagde ham paa Bredden af Mølledammen, mellem de stærktlugtende Blomster, og sagde til ham:

Lev og lær! ...

Og saa kyssede hun ham og forsvandt.

Men hvilket Kys!

Straks da han vaagnede, stod det drømte for ham som noget saa rimeligt, saa ganske i sin Orden. Han rakte Armene ud: Kys mig ... kys mig igen, Du dejlige Dame! Og han lukkede Øjnene og følte vaade Læbers Berøring, følte de bløde Arme, der gav efter og dog holdt ham, hørte Vandets Brusen, der hvirvlede ham forbi med Bækkeners og Fløjters Larm; og han slog Øjnene op og saa' lige ind i dette usigelig beroligende og beskærmende, vandblaa Blik ... og han fo'r sammen og raabte:

„For Pokker, er det Dig, Jørgen!"

Han kunde gerne have slaaet den gamle Tjener lige i Ansigtet.

„Undskyld, at jeg vækkede ... men jeg mente, at Junkeren vilde tidlig op i Dag, desformedelst at Junkeren sagde i Gaar, at Tiden maatte benyttes, til *han* kom hjem igen!"

Erik var fortrædelig den hele Morgenstund. Og dog var Vejret, da han kom ned i Gaarden og ud i Haven, sin Tur rundt om Voldene og igennem Staldene, saa livsalig dejligt.

Solen skinnede og kaldte paa Græsset, Græsset stod dér viftende i den kaade Vind og kaldte paa Fuglene, Fuglene fo'r i Sværme over Haven, hvirvlede rundt om Taarnene og slog sig ned i et Træ, hvis Knopper svedte længselsfuld Frihedstrang efter at komme ud.

Saa maatte han endelig selv ud. Men hvorhen?

Det var samme Spørgsmaal som i Gaar. Nu vidste han imidlertid, at han havde et Maal.

„Har der været Bud fra Mads Kulsviers om Mælk og andet?" spurgte han gamle Jørgen, som drev over Gaarden.

„Ikke det jeg véd. Befaler Junkeren at vi skal ...?"

„Skaf mig en Spand med Mælk; jeg vil selv!"

„Vil Junkeren selv ...?"

„Gør som jeg siger Dig, og snak ikke!"

Jørgen trak paa Skuldrene. Erik gik selv over Broen med en Mælkespand.

Folkene saa' efter ham.

Han havde taget sin dagligdags Hue paa med en lang Høgefjer. Et simpelt Bælte med Staalspændet fra hans Barndoms Lege strammede hans Kofte sammen over Lænderne. I Stedet for Støvlerne havde han magelige Sko. Det er dog ikke bekvemt ved Foraarstider at være for tungfodet. I Bæltet hang Daggerten og en lille Lædertaske, hvori han havde nogle sammensparede Guldstykker og Smaapenninger.

Moderen havde han saa godt som ikke set. Det var altid bedst at skyde en Forklaring ud om Kæden og Huen.

Han opdagede, jo længere han gik paa sin menneskekærlige Vandring, at en betydelig Vejlængde over ubanet Grund med en fuld

Mælkespand, og allerhelst under en straalende Vaarsol, ikke falder ind iblandt Behagelighederne for en uvant.

Han vilde gerne have brugt sine unge Kræfter til mange andre, langt større Foretagender — kun ikke gaa og slæbe sig hed paa en Mælkespand.

Det hjalp noget, da han først kom op under Skoven; men hvor var han varm og tørstig! Drikke af Mælken vilde han ikke: det var jo at tage fra Fattigfolket, og han kendte med sig selv, at begyndte han først at sætte Munden til Spanden, saa nøjedes han ikke med blot at væde Ganen. Nej, men man kunde jo lægge Vejen om ad Vandmøllen og dér faa sig en Drik Vand og tillige hvile lidt ...

Men saa skulde jo Kulsvierens vente!

Det var Synd. Hvad man havde taget sig paa, det skulde føres til Ende.

Han kæmpede sig til det. Og derved skete det, at han næsten med Uvilje og saa smaat bandende traadte ind i Hytten, hvor hans Hjerte i Gaar havde rummet en Verden af Medfølelse.

Folkene mærkede næppe noget. Mads var atter straks nede paa Jorden og gav sig til at krybe. Konen sad nu halvt oprejst paa Lejet; hun strøg Haartjavserne tilbage og saa' paa ham med en syg Hunds tungsindig-takkende Blik. Barnet laa ved Brystet.

Han spurgte Mads, om der saa var hentet Mælk i Gaar derhjemme fra.

Jo, det var der!

Om Koen saa var købt?

Mads gloede paa ham.

Om Sagerne var solgt? om Koen var købt?

Nej, de dejlige Sager laa der endnu, derhenne, gemt godt ned i Sengen. Mads havde ikke kunnet komme af Sted i Gaar; det var Festdag, alle skulde bespises. Men i Dag ... tænkte han nok.

Erik var for utaalmodig til ret at sætte sig i Staklernes Sted. Kæden og Huen skulde helst have været solgt, væk, bort, det hele i Orden, Koen tøjret udenfor, Hyttens Beboere betrygget mod Nød.

Det spejlede sig i hans Ansigt.

Mads saa' op til ham med Hovedet paa skraa.

Herskabet maatte da ikke vredes; Herskabet maatte tro, at han gerne straks gik til Landsbyen; men Glæden havde været saa stor, og nu havde de jo ogsaa Føde til to Dage, ja til tre ...!

Fattigdommens Sprog, Øjeblikkets Børn, det evige et og det samme.

Men Junkeren fra Borgen forstod det ikke.

Som al Ungdom trættedes han hurtig, og som al Ungdom fra høje Steder følte han, til Trods for sit bløde Hjerte, det svælgende Dyb

mellem ham og disse Lazarus'er, et Dyb, man ikke saadan i en Fart hopper over, men som man møjsommelig, Sten paa Sten, Jordlæs paa Jordlæs, bygger den forstandige Gavmildheds solide Dæmning over.

Han længtes bort igen fra dette mørke Skur, ud til Solen og Varmen og Livet derude. Og som for at undskylde sig selv greb han i Tasken og uddelte nogle af Penningerne til Børnene, der flokkedes omkring og fulgte ham, faldende over hverandre, berørende hans Klæder med de yderste Fingerspidser, et Stykke igennem Skoven, indtil han med et Magtsprog bød dem gaa hjem.

Han var utilfreds med sig selv, og selvfølgelig med alt omkring sig.

Et var han kun ubetinget glad over, at han var den Spand kvit.

Nu kunde man dog bruge Arme og Ben. Ah! løbe, springe gennem Skoven som en ung Hjort. Og han sprang fremad og af Sted. Det lange, lyse Haar fløjd efter ham; det var, som bares han af Bølger, Luftens Bølger, Skovduftens, Foraarets hidsende Strømme.

Hvad skulde man i Grunden bryde sig saa meget om de andre? Om man saa ejede Alverdens Rigdomme, saa kunde man dog ikke hjælpe dem alle sammen, naar de kom stimende i tætte Skarer. Hvor mange var der ikke, som vilde fødes af hans Godhed, naar man først kastede Ordet ud til dem: Kom!

Hvorledes var det, han havde drømt? Hu, han saa' alle disse gule Ansigter og magre Arme ......

Han standsede og tørrede sin Pande. Han gik langsommere; hvorhen? naturligvis til Vandmøllen. Hans Tunge klæbede ham mod Ganen, han maatte have noget at drikke; og han saa' snart Aaen blinke mellem Træerne.

Hvorledes var det saa, han videre havde drømt? — Ah, denne dejlige Duft af Skovsyrer, fugtigt Løv, bristende Knopper, muldnende Bark ... denne solvarme Luft med Fuglestemmer, som sang sig gennem Luften alle Vegne fra; og nu Aaen, som kom glidende dér med Forestillingen om Kølighed i hans hede Blod. Dér laa den lave Vandmølle, dér borte, i blaalig Dis, med Røgen op igennem Taget, de mørkviolette Kroner bag sig, med Solen skinnende paa Mølledammens Spejl.

Han syntes allerede nu at høre Vandets Siven gennem det nedladte Stigbord, Draabernes plumpende Klokkefald ned imellem de fugtige, mossede Stene. Hvorledes var det, han havde drømt ...?

At hun bar ham gennem Vandet op imod den rivende Strøm, at hun kyssede ham, saaledes, Læber imod bløde, vaade Læber, hun, Heksen, Niksen, Pigen dernede i Aaen ...

Barnevrøvl!

Han kunde lige saa megen Latin som en Magister, kunde dreje en

Syllogisme ud paa staaende Fod, kunde Litaniet fra Ende til anden, og syvogtyve Temaer i den aristoteliske Retorik. —

„Goddag, Ane!"

„Ih nej ... Kors, det er jo Junker Erik til Holmen. Og jeg staar her, om jeg maa sige, nøgen og i Vandet; og I er bleven helt karlvoksen siden sidst!" ...

Den dydsirede Møllerkone stod noget opkiltret i okkerfarvet Hvergarnsskørt og en grov, hvid Særk, hvis Ærmer var højt opsmøgede, ude i det flade Vand ved Bredden af Dammen og var i Færd med at mangle Tøj over en Træbuk.

Ved hendes eget Udraab faldt det ham først ind at se nærmere paa hende; og han lagde da Mærke til den forhenværende smækre og vævre Fadebursternes fyldige Ben og Arme samt Hals, der slog en lille Fold bag i Nakken, da hun løftede Hovedet rask i Vejret.

Han standsede og vidste ikke ret, hvad han videre skulde sige, men efter en kort Forlegenhed fandt han dog frem med, at han var varm og gerne vilde have en Drik Vand.

„I skal faa Vand og Most og hvad ellers Huset formaar, om I vil gøre os til Ære og trine ind. Jeg skal blot gaa og hæge mig en Smule; stig I kun ind, Junker. Manden ligger altid og sover paa denne Tid; han tager Middagshvilen forud, saa ham behøver I ikke at gøre nogle Kredentser for. Kan jeg glemme, at I er bleven saa stor og køn en Karl. Jeg faar nok sige: Herre!"

Erik følte egentlig ikke synderlig Lyst til at efterkomme Opfordringen.

Hun saa' med et stærkt Udtryk af Appetit paa ham ud af de sorte, blanke Øjne, de eneste uforandrede Kendemærker fra hendes første Ungdoms Dage. Munden var stor, blodrøde, brede Læber, som vare sprukne lidt, især Underlæben. Haaret var imidlertid ordnet pynteligt i to glatte Vandkæmninger under den blaa Hue, og var Munden stor, saa var Tænderne hvide, og de smilede til ham med en langt godmodigere Indbyden end Øjnene, og de mindede ham om Barndommens Tider, da hun havde leget med ham og sprunget ellevild omkring i Hø og Halm og tidt givet ham Bagværk og Frugter. Og Barndomsminderne er tidt de stærkeste Drivkræfter i en Afgørelse.

Han gik ind.

Hun var dog i alle Fald lysteligere at se paa, end Mads Kulsviers Kvinde. Og han drog et Suk, idet han satte sig paa den rødmalede Træbænk foran Egebordet.

Han sukkede. Han skulde selv have ondt for at forklare dette. Antageligt var det, at et af hine skære, fine Skud i Barndomsmindernes myldrende Flor her fik sit Knæk. Hvem véd, hvornaar den første Illusion brister? Hvad vide vi om de fineste og derfor skøreste Tan-

ker i Sjælen? Vor egen Hæl træder haardt til, og dér hvor *den* ikke træder, dér har Livet alt trampet forinden.

En smuk, ung, frisk Fadebursterne — og en sværlemmet Møllerkone med glubsk Appetit i Øjnene. Og dog aner det uskyldige Hjerte ikke, hvad der ligger imellem.

Han saa' sig omkring. Husgeraadet var som hos simple Bønder. Fire hvidkalkede Vægge med et Madonnabilled af Træ, ormgnavet, bedækket af Spindel og med en falmet Krans af forrige Vaars Skovmærker om Halsen; lerstampet Gulv, Træbordet, Bænken og et Par Stole, flettede af Siv. Møllen stod stille; det gjorde den nok jævnlig; en Kat sad paa Tærsklen og slikkede sin Pote, og Høns gik forbi den med smaa, sky Hop ind og ud af Stuen.

Saa kom Ane tilbage.

Hun havde virkelig hæget sig. Den svulmende Overkrop var presset ned i et stramt Livstykkes Fangebur, hvorfra Barmen truede med hvert Øjeblik at bryde ud. Halsen havde hun ærbart betænkt med et korslagt Tørklæde, Armene var nøgne, Skørtet stumpede over Anklen.

Munden var et eneste stort Smil, Øjnene skinnede, det glatte Haar skinnede, og hun bredte en skinnende hvid, grov Dug paa Bordet.

Junkeren begyndte at føle sin Frygt mindre. Der kom en Bøtte Mælk, Simlekager, Honning, kolde Kødskiver og uendelig mange Æg ind paa Bordet, samt Ost og en Trækande med Laag.

Hun skubbede ivrig frem til ham af Retterne, og hældte op i et Krus af Trækanden. Det var Most.

Et saa ungt Blod maa da have Madlyst, mente hun.

„Skal jeg spise alt det?" spurgte han smilende.

„Saa meget I orker, Junker. Vaarluften tærer, og Æg lægger Tælle om Nyrerne og gi'er Marv i Knoglerne; det siger de allenfals i Klosteret!" Og hun lo højt.

„Havde Du det godt hos Munkene, Ane?" spurgte han.

Hun saa' paa paa ham og slog sig med begge Hænder i Siderne: „Jeg ser da ikke ud til, at de har sultet mig!"

„Aa nej; Du er færdig ved at kunne maale Dig med Boel!"

„Stakkels Boel!" sagde hun og satte den kløftede Hage ind efter, som om hun sank en stor Mundfuld. „Hun maatte da til det!" ...

„Ja, den Vej skal vi jo alle!" sagde han uden at tænke over det.

Hun lo højt og slog ud efter ham med Haanden:

„Sik'en Snak, lille Junker!"

„Ja, jeg mener!" ... og han blev rød i Hovedet.

„Hør, Junker Erik! jeg kan ikke glemme, hvor I er bleven stor og køn, siden da jeg tjente for Herskabet. Er det sandt, man siger, at I skal være Abbed?"

„Man siger saa meget, Ane. Din Most er virkelig god. Ja, jeg skal ind til Staden med Domherren og være Præst.“

„Jøsses, med Domherren, ham, som ... som ...!“ Og hun vendte sig halvt bort og fnisede.

„Hvad ler Du af, Ane?“ spurgte han lidt stødt.

„Aa, intet ... tilgiv Herre ... men jeg har altid haft saa let ved det!“

„Man spøger ikke med saadanne Sager!“ sagde han.

Hun lagde Ansigtet i alvorlige Folder. Saa spurgte hun med en stor Ild i hvert Øje:

„Men, sig mig ... naar I nu bliver Præst og Prior ... saa maa I jo ikke gifte Eder?“

Det overraskede ham lidt. Han tænkte sig om:

„Hvem siger, at jeg har Lyst til nogen Kone?“ —

„Da kunde der være Koner, som havde Lyst til Jer!“ —

Han saa' op paa hende:

„Lad dem det, Ane; jeg kender ingen!“

Uskyldighedens Stemme betuttede hende noget. Saa lo hun atter:

„I er en stor Skælm, Junker Erik!“

„Jeg er færdig!“ sagde han og rejste sig.

Han vilde nu se Manden og hilse paa ham.

„Aa, lad ham ligge og snue, den gamle; det passer ham bedst. Vil I ikke se Møllen? den staar rigtignok stille, Drengene har Lov i Dag, men det kunde dog kanske fornøje Jer alligevel?“

De gik rundt i Kværnkammer og paa Loft, besaa Drev og Sigter, Skraakister og Melkasser; han dyppede i de sidste og stænkede paa hende; Barnet var oppe i ham fra tidligere Dage, og han sluttede, at det var ligesaa hos hende.

Hun magede det saaledes, at hun stedse gik først op af Trapperne og sidst ned. Han greb hende en Gang i Overgivenhed omkring Skoen og holdt den fast; hun vendte sig hurtig og saa' paa ham med disse Øjne; han lo med en frisk, overgiven Latter.

Han var fuldstændig Barn.

Saa vilde han gaa. Og hun vilde følge ham paa Vej; det var alt for stor Ære, hun havde nydt, og hvem vidste, hvornaar den kom igen?

Men først skulde han se den Løkke højere oppe ved Aaen, som Prioren nylig havde skænket Møllerens til Græsning for Kreaturet.

Prioren var en saa godgørende Mand.

De fulgtes ad langs Aakanten. Han plukkede nogle Blomster, hun bad ham lidt utaalmodig smide det Narreri.

„Hellere gantes med Jer, kønne Menneske, I er!“ sagde hun og saa' kælent paa ham.

Han blev pludselig angst, saa underlig varm om Hjertet og kold igen; men han skammede sig.

Det var jo Ane!

Og dog, da han saa' paa hende, var det ikke Ane, Legekammeraten fra Haven og Staldene. Det var et fremmed Ansigt med sorte, graadige Øjne, som slugte ham; og nu tog hun ham om Armen.

„Jeg traadte akavet paa min Fod!" raabte hun og satte sig tungt ned paa Jorden. „Sid hos!"

Han manglede Ord. Han satte sig; men han rystede og følte sig ilde.

„Jeg har spist for hastig!" sagde han.

„Sniksnak, Junker. I er jo dog intet Barn, véd jeg!"

Han stirrede ud i det hastig forbiilende Vand; det saa' hastigere ud end ellers; eller var det hans Puls, som slog saa ilfærdigt?

De sad dér ved Aabredden under nogle Pile. Det dryssede fra Træerne med disse underlige Blomster, uldne, vævre Orme; en af dem faldt tæt ved hans Haand, han greb den, men slap den øjeblikkelig: den var som levende.

„I er et Barn alligevel!" lo hun. „Kys mig!"

Han saa' angst og bedende paa hende.

Hun ruskede i hans Arm:

„Tosse!"

Saa greb hun om hans Taske, som hang i Bæltet:

„Hvad gemmer I dér?"

Han følte sig lettet; han fik et Indfald: Hvad om jeg købte mig fri!

„Tag dem, tag dem alle sammen!" raabte han ivrig. „Der er tre store og nogle smaa."

Hun lo og rystede Tasken ud i sit Skød.

„Guldstykker!"

Hun rev Tørklædet bort fra Halsen og i et Nu var Guldet forsvundet ned paa Barmen.

„De smaa kan I selv beholde!" hviskede hun og puttede Penningerne tilbage paa deres Sted.

Saa trykkede hun ham op til sig. Han stræbte imod, men følte paa samme Tid, at han lidt efter lidt blev svag. Det begyndte at dreje sig med en hed Taage for hans Øjne, og han aandede med Besvær.

Da saa' han ned i Vandet for sin Fod. Umuligt! ...

Under det klare Vanddække drev en bleg, skøn Kvinde med store, dybe, spørgende Øjne. Og disse Øjne fæstede sig paa ham advarende, raadende, inderligt sørgmodige i deres stumme Sprog; og Skyggen af en hvid Haand syntes at vinke, medens Aaens Vande mumlede en utydelig Sang ...

Han fik atter Stemmen i sin Magt. „Hjælp!" raabte han.

Der lød Hestetrav, skarpt Ridt:

„Holla, hvem har vi dér?"

Og en Piskesnært susede tæt forbi ham, og han hørte en høj, vred Stemme: „Forbandede Tøjte! pak sig hjem og forgift sine Munke! ..."

Han sprang op. Han saa' sig fortumlet om. Den sorte Ane fo'r af Sted ind i Krattet, efterfulgt af Hunde — Fa'rbrorens Støvere. Fa'rbroren selv holdt dér til Hest, bandende, fløjtende:

„Diana her! Pluto tilbage!"

Junker Erik stirrede, endnu som gennem en Taage, paa Ridderen. Hundene kom tilbage. Fa'rbroren vendte sig mod den unge:

„Ved alle Sakramenter! Du er jo en ren Djævel, Erik. At jage paa Priorens Enemærker ...!"

Han betragtede alvorligere og forskende sin vidtløftige Nevø:

„Du er vokset godt til, siden vi sidst saas. Dun paa Hagen, runde Skuldre; naa ja: pubertas, pubertatis; som Skoleramsen lød. Iøvrigt skal Du helst lægge Vejen uden om Møllen paa dine Jagtpartier. Det er ikke sundt at male sit Mel dér, og det er ikke hver Gang, at jeg kommer denne Vej om, saa belejligt som i Dag. Eller var det Dig maaske ubelejligt ...?"

Erik stod dér saa rød som en Pæon og med nedslagne Øjne.

„Jeg gav hende jo mine Dukater, for at hun skulde slippe mig!" stammede han.

Det var for meget for den lystige Ridder.

Han sendte en Latter, i Hop som et stort Vandfald, ind mod Skoven; Hesten stejlede og Hundene halsede.

„Nej, jeg kan ikke ... jeg kan ikke mere! O Du Josefs inkarnerede Aand, Dyden i Billedbogen, St. Antonii Overmand; gav Du den Munkedeje Penge til for at blive fri? Det bliver en herlig Historie for Broder Sebastian, den store Skumler. Opus supererogationis, ved min syndige Krop! Tænk, hvor mange brunstige Sjæle Du i Dag har kunnet sende igennem Skærsilden. Vi maa kanonisere Dig hjemme hos os, Dreng. Følg med!"

Erik saa' fuldkommen forvirret paa ham.

„Jeg forstaar Jer aldeles ikke, Farbror!"

„Troligt nok, min Spurv. Du trænger til Skolegang hjemme hos os. Sid op her bagpaa ... eller nej, det er ikke standsmæssigt for en Helgen ... ser Du Jægerstien her gennem Skoven? nuvel, følg den! jeg selv rider forud og sender Dig Tjener og Hest i Møde hisset op ved Hegnet. Farvel saa længe!"

Og dermed sprængte den velbyrdige Mand af Sted.

Junker Erik slog ind paa den omtalte Sti. Den var lang; der var Tid nok til at tænke sig om.

Hvad var dog alt dette, som brød i hans Hjerne? Han tog Huen af

og lod Luftningen køle den hede Pande. Her var saa stille ad denne Sti; kun i det fjerne paa Skovvejen Lyden af den galoperende Hest og de glammende Hunde. Denne Lyd tabte sig snart; Fuglestemmerne kom frem, og naar de et Øjeblik tav, saa var der en Spætte, som pikkede mod en hul Stamme.

Det ordenlig gav Genlyd i Skoven, saa stille var der.

Og for saa ganske kort tilbage havde han siddet dér med det lede Kvindemenneske, og det havde suset og bruset for hans Ører.

Ja, hvor var hun led, fæl, paatrængende ... og disse Læber ... *dem* kunde man da ikke have Lyst at kysse.

Han følte, hvor rød han blev, medens han tænkte herpaa.

Og hvor underligt: han havde nu netop — først nu ved den samme, sorte Anes saa løjerlige Glubskhed — faaet Lyst til at kysse nogen. Hvor var dette muligt? Han vilde ikke for Alverden være vendt om — nej fy. Og dog længtes han!

Og Drømmen om den anden, hende dernede i Vandet ... hendes Læber, hendes Kys ...?

Han gik ad Stien, under Skovens høje Træer, og saa' op igennem Kronerne med de store, svulmende Knopper; hist og her var en enkelt Gren grøn; en eneste lille, beskeden Risbøg var saa godt som udsprunget. Den tog sig besynderlig ud mellem de store, alvorlige Træer, der hovedrystende syntes at se ned paa den: Utilstedeligt, min Ven; man venter smukt, til ens Tur kommer!

Han fik Taarer i Øjnene. Det gik op for ham, at han længtes saa usigeligt mod nogens Kærlighed. Men hvem? hvor? ...

Og der blev et hedt Væld inden i ham, som fyldte ham ganske og ligesom glødede hans Forstand op til at kunne se og begribe:

At der var noget, som hed Ane i Verden, noget, som, skønt det var lavt og urent, opkiltret og gloende med begærlige Blikke, alligevel fordrede sin Ret og netop fordrede den dér, hvor Hjertet var bristeferdigt af Længsel ...

Han standsede og saa' sig sky tilbage. Godt for ham, at Mødet med Ane var overstaaet — førend han var bleven saa seende.

Han tvang sig til at gaa videre.

... Og saa var der hende dernede i Vandet, den dejlige Kvinde, som i Nat havde kysset ham og i Dag advaret ham; hende, som havde vist sig for hans Fader og sagt ham, at Livet var evigt, at der var noget, man *burde*, og at det var derpaa, det kom an ...

Han begyndte med Ynglingens vaagnende Erkendelse at begribe en Sammenhæng mellem dette saa usammenhængende, Drift og Pligt; han anede, som ethvert Menneske aner paa et Tidspunkt i sit endnu uberørte Følelsesliv, at der er faa Veje i Livet, som ikke maa igennem Dalens Sump for at kunne række Bjergene. Og da han saa

gjorde dette klart for sig selv, dette med „Sumpen", saa var det, at han blev angst og kastede sig over Moderens Madonnabilled ... Ja, hun og Skriftefaderen, den fornemme, kloge, erfarne Mand, havde Ret: Præst, Coelibat, ingen Kone, ingen Fristelser ... Dig, Dig, Guds rene Moder, og Dig, fromme Herre-Christ, Eder vil jeg alene tilhøre, uberørt, som I selv ere, uden Pletter, uden Samvittighedsnag ... Og han gik grædende igennem Skoven ad Jægerstien, vridende sine Hænder, seende, til Trods for sine Bønner, igennem Taarerne den dejlige Kvinde for sig dernede i det evigt rislende Vand.

Hun vinkede ham, saa sørgmodig, saa bedende: Kast Dig ikke ud i noget, som Du ikke føler Bund i; kom til mig; jeg skal bære Dig imod den stride Strøm!

Og han gav sig til at rende, fare, springe som et jaget Vildt hen ad Jægerstien.

Det var jo Hekseri, Trolddom, ondt for de hellige. Det var Afgudsdyrkelse, Omgang med Mørkets Magter, Krænkelse af alle Love, menneskelige og guddommelige!

Og da han kom til Hegnet og endnu var alene, saa lod han sig falde forover med Ansigtet ned imod Græsset og Hænderne for Øjnene og bad og bad alle de Bønner, som han kunde udenad, og en Mængde, som han selv i dette Øjemed opfandt.

Og dér blev han funden af Tjeneren, som var udsendt med Haandhesten, og som rolig ventede paa ham, indtil han rejste sig.

Det var ikke saa usædvanligt i de Tider at finde et Menneske, der laa med Ansigtet fladt mod Jorden; hvad enten nu Mennesket var dødt eller overvældet af sine Følelser.

VI.

Hvem staar dér for Borgen?
Saa lad ham dog ind;
Hans Blik er som Duggen,
Som Aske hans Kind.
Hvor kom Du? hvor var Du til Skole, Du Smaa?
Og hvem har vel skaaret din Kappe saa graa? —

„Min Kappe blev gjort over Kirkevævs Spind,
Den staar vel i Løden til Øje og Kind,
Min Amme hed Faste, min Lærer hed Bøn,
Jeg sang for Gudsmoders enbaarne Søn
Miserere!" —

Lys op dér i Salen;
Bring Bægrene frem!
Ecclesia vagans
Skal være dit Hjem;
Og trænger Du Hymner og trænger Du Bud:
Du staar for Apollo, den kronede Gud! —

„Og søger Apollo jer Lov og jer Bøn,
Saa vil jeg og være hans fostrede Søn,
Saa dier, Natur, jeg dit svulmende Bryst
Og priser i Sang Dig, de saliges Lyst,
Fru Cythere!"

Intet virker saa gavnligt mod en indre Bevægelse som et langt Ridt i bakkede Omgivelser, hvor Krat og Skov skifter med Lyng og Ager.

Saa kom han da til Farbrorens Hjem.

Straks blev han skuffet.

Men han havde ogsaa tænkt sig denne Borg som noget saa aldeles fremmedartet og vidunderligt.

Af alle gamle Sange, Feæventyr, Trolddomshistorier og sligt havde han lavet sig et Forbilled for Farbrorens Opholdssted, som paa langt nær ikke havde med Virkeligheden at gøre. Sladderen i Borgestuen, som er en lydig Terne af Omegnens store Sladderfrue, havde haft saa travlt med det Liv, der førtes her, og nu, da han red over Broen, ind igennem Gaarden og op for Stentrappen til Hoveddøren, var hans første Fornemmelse en grundig Skuffelse.

Ingen fangen Prinsesse med Guldkrone paa stak Hovedet ud af Taarnvinduet hist, og ingen Trold med røde Øjne skelede op fra Kældergluggen her; Forskellen mellem Slottet her og Borgen hjemme var nok egenlig kun den, at medens der hjemme var et sædvanligt Søle over Gaardspladsen, saa var denne her lagt med store, brede Flisestene helt op til Hovedtrappen.

Denne Trappe var bred og bekvem, og over Døren var en Portal af kunstig udhugne Sten.

Men her var øde; Døren gik ikke op; ingen stod dér og tog imod Gæsten. Junkeren vendte sig spørgende til Tjeneren.

„Herskabets Vej er her omme igennem Haven!" forklarede denne med et Buk.

Erik steg altsaa af Hesten og gik i den anviste Retning.

Muligvis hørte dette med til „Livet, som her førtes".

Haven var vidtløftig, vel vedligeholdt, med mange og store Træer, navnlig mange Alleer med lange, stive Rader af knejsende Popler.

Over alt blinkede Knopperne i Solskinnet, Fugle sang, og bag Buksbom- og Lindehækker saa' han til sin Overraskelse et mylrende Flor af Tulipaner, Krokus, Aurikler, afdelt med saftiggrønne Græsrabatter; og der var paa en lang Strækning den ene Mistbænk ved Siden af den anden med en saadan Luksus af dobbelte, i Solen brændte, Glasruder over sig, at han ganske overvældet af dette usædvanlige Skue standsede og tænkte ved sig selv: det maatte dog have noget paa sig, disse Fortællinger om Farbrorens Rigdomme, som han skulde have ført hjem med sig fra sine udenrigske Krigsbedrifter.

Saa førte en slig buksbomindhegnet Gang ham lige op mod en endnu bredere Trappe, end den i Gaarden, og her studsede han atter.

Paa hver Side af Trappen forneden stod en høj Støtte: en Marmoryngling og en Marmorkvinde.

Nøgne! tænkte han ved sig selv og saa' sig om for at erfare, om ingen iagttog ham.

Mon de ogsaa staar her om Vinteren? ...

Fodstykkerne vare omslyngede af grønt, som just var udsprunget, og der var langstilkede, hvide, røde og blaa Blomster, der duftede ... ah! Her var i det hele en Frodighed, en Yppighed, som han ikke kendte derhjemme fra. Hans Fædreneborg laa jo i Havets Nærhed. Her var man alt et godt Stykke oppe i Landet.

Øverst oppe paa Afsatsen dannede to mærkelige Uhyrer Gelænderet. To liggende ... ja hvad var det? Kvindehoveder og Kvindebryster, som forneden og bagtil havde stærke Poter med krumme, skarpe Kløer.

Han tog formelig Benene til sig, da han gik ind ad Døren, som en Tjener i gul Kofte med røde Ærmer aabnede for ham.

Herskabet klædte sig just. Den naadige Junker bades at opholde sig lidet her i Salen.

Han følte sig helt. Kun ærgrede det ham, at han i Dag ikke havde sin grønne Fløjelshue og Kæden om Livet.

Han saa' sig om.

Gulvet var Fliser, lagte i hvide, sorte og røde Firkanter. Væggene i den langagtige Sal vare i Mandshøjde klædte med mørke Træpaneler og oven over dragne med virkede Stoffer. Loftet halvt hvælvet; i hver af de fire Hjørner var et Felt, og fra dettes hvide Grund sprang forskellige Dyr, Hjorte og Vildbasser, frem med Overkrop og Ben og viste deres forgyldte Takker og Tænder.

Men midterst i Loftet var et større Felt med malede Figurer, og da han saa' op imod disse, gjorde han uvilkaarlig en Bevægelse for at springe til Side, saa livagtig forekom det ham, at disse nøgne Mennesker der oppe, Mænd og Kvinder i broget Blanding, maatte styrte ned paa ham.

De styrtede dog ikke. De blev, hvor de var, og syntes ogsaa at befinde sig overmaade vel i deres himmelske Bolig, saa at der ventelig skulde et helt Jordskælv for at ryste dem ud af deres Sysselsættelse. Der var en Glæde og en Pokuleren og en Sidden paa hinandens Skød; og de strakte Arme og Ben fra sig, rækkede over og efter hinanden, lo og viste Ryg og Barm og Lænder frem, og var i det hele taget i deres vældige Former saa sorgløs blottede, at han fik det beskæmmende Indtryk: disse Mennesker maa være salige — salige i en stor, evig Rus.

Væggene vare behængte med malede Tavler og Duge i gyldne Rammer. Han betragtede først dem til højre og fik øjeblikkelig sine Hænder foran paa Brystet foldede i Andagt. Dette var jo en Bedesal. Her var hele Passionshistorien: Christ forhaanet, pisket, slaget paa Korset og gravlagt. Ved Siden af var Kvinder, stundom en, stundom tre sammen, nøgne og halvnøgne. Men alle Figurerne paa denne Side af Salen vare magre, som havde de ikke faaet at spise i mange Dage; og Nøgenheden bar over alt et frastødende Præg. Han rødmede ikke, han kom snarere til at mindes Mads Kulsviers Hytte.

Anderledes, da han vendte sig og tog Væggen til venstre.

Billeder ud af Legenden, hellige Mænd og Kvinder; men han foldede ikke Hænderne; han glemte det. Saaledes var altsaa Helgenernes Fristelser og de bodfærdige Magdalener. Og her var Madonna; hele tre forskellige. Hvor var de dog sunde og skønne, blussende af Liv og Ynde; her knælende, modtagende med tindrende Øje Bebudelsen af Englen, en vidunderlig indtagende Yngling med en Lilje i Haanden; hist siddende med det dejlige Barn paa Skødet, frydende sig ved dette Naadens kraftige Underpant, som kun en menneskelig Moder formaar det; og endelig her staaende med Frelseren som legende Dreng ved Haanden, med Trøstens milde Ord til Josef, Tømmermanden, der spørger, hvor da hans Plads er?

Han kunde næppe løsrive sig.

Det Kirkerum, som kunde optage disse Billeder i sig, maatte dog ikke være saa øde, som Kirkefædrene og Skolastiken havde gjort det for ham. Han begyndte her i denne sælsomme Forening af en Bede- og en Banketsal med Varme at tænke sig sin tilstundende Præstegerning.

Saa var der den store, stensatte Kamin, et helt Rum for sig selv, hvor man kunde sætte sig ind med en Stol, lægge Fødderne op paa de kobberne Fyrbukke og have det rigtig behageligt; thi her brændte — ogsaa i Modsætning til derhjemme — endnu trods Foraaret en knitrende Ild af Fagotter.

Og saa var der den kolossale Skænk i Salens modsatte Ende.

Hans Øjne bleve alt paa Afstand tildragne af de straalende Sølv- og

Broncefade, opstillede paa Kant ligesom Skjolde langs en Vaabenhylde. Der var ligeledes Kummer, Bægre, Kander, Kandelabre, og han kiggede ind iblandt dem, befølte dem og opdagede til sin Bestyrtelse, idet han drejede dem rundt, at denne Skænk, som burde have været et Alter i Bedesalen, i Grunden stillede de mest overgivne, ja lige ud drukne Optrin til Skue af Trolde og Djævle med Horn i Panden og Bukkefødder, baade voksne Djævle og ganske smaa, der med Drikkeskaaler i Hænderne ravede omkring en Kandelaberfod efter en blottet, sværlemmet Heks — en formelig Ane — eller opførte en hvirvlende Runddans omkring Bunden af et Sølvfad, hvor en fin Havfrue hvilede sig paa Bølgerne og heldigvis sov fra det alt sammen.

Her gik en Dør op til den næste Stue, og hans Slægtning stod selv paa Tærsklen i karmoisinrød Fløjelsdragt og sorte Silkehoser.

„Aha, Uskyldigheden er alt i Færd med Skovguderne! Velkommen, Fætter, og trin saa her ind til os, medens Bordet dækkes i Havesalen. Vi ynder altid at spise dér — i godt Selskab, forstaar Du!" og den lystige Ridder pegede rundt paa Tavlerne.

„Haltende Gengivelser!" fortsatte han; „men der skulde en Fortunati Pung til for at eje Originalerne; man skulde have været en langt værre Satan af en Condottiere, end man gøres til herhjemme. Var jeg bleven fem Aar til dernede i det vælske, og havde jeg ikke haft denne dumme Godmodighed i mig, saa skulde jeg have vist Dig et Galleri. Dog, et og andet taaler at ses. Hvad siger Du til denne gamle Fyr?"

Han var traadt med raske Skridt hen til Skænken og havde grebet en Pokal, hvis æggeformede Skaal bares af en tykmavet Gubbe med spidse Ører, smaa knoppede Horn i Panden, Hagen sænket ned mod Brystet, laskede Kinder, Øjnene halvt tillukkede, medens Lystighed, i Færd med at overvældes af Søvn, spillede om Øjnenes og den brede Munds lidt opadtrukne Kroge.

Eriks Ansigt udtrykte alt andet end Beundring. Han skammede sig i Værtens Nærværelse for at korse sig, men svarede uden Betænkning:

„Det var en hæslig, gammel Djævel, den!"

Ridderen sendte sin mægtige Latter igennem Salen. Med disse raske, elastiske Skridt, trods hans Førhed, gik han tilbage ind i Værelset, hvor han kom fra; og Erik fulgte tøvende efter.

Dér stod Farbroren midt paa Gulvet med Bægret i Haanden. Han pegede paa dette og paa den indtrædende Junker, der straks slog Øjnene ned, da han opdagede fremmede siddende omkring Bordet i Stuens Midte.

„Se her, Damer! lyt, ærværdige Sebastian! Uskyldigheden er fra nu af i Huset. Intet vil længer blive skjult for hans skarpe Blik; han

har i Fader Silenus gættet Satanas selv; han vil snart opdage hos Eder, Sebastian, en Rem af Huden; mig vil han kalde et gammelt Æsel, som Ærkefjenden undertiden rider; og vore Damer ... maa jeg forestille: Junker Erik af Holmen, senest fra Mølleaaen; Fru Mætte van Geldern, Dronning af Saba og Herskerinde over alle ærbare Hjerter; og Datter, Jomfru Karina, dame d'atour ved dette Hof, ugift, for saa vidt som hun endnu ikke ..."

„I glemmer Gejstligheden!" afbrød den sidstnævnte.

„Tilgiv, Fætter. Her ser Du vor Borgkapellan, Sacristan, Bibliotekar, Refectorieforstander, Doktor i den kanoniske Ret, i Medicine, i Græsk og alle andre forbudte skønne Kunster, Mester Sebastian; han er Pater, for saa vidt som han længst har aflagt sit Kyskhedsløfte, og han er Frater, Broder, god Kammerat med al Verden, undtagen med sine gamle Kalds- og Standsfæller. Og da jeg ser, at Uskyldigheden ikke forstaar et Muk heraf, saa gaa hen og kys Sømmen af hans Kappe og Damerne paa Haanden — men ikke mere!"

Junker Erik stod usikker og forlegen ved Døren. Fru Mætte vinkede ad ham, og han tog Mod til sig og gik rødmende over Gulvet, bøjede Knæ for Damen og satte Spidsen af Læberne til hendes hvide, fyldige Haand.

Han nærmede sig Jomfruen i samme Hensigt, men hun drog med en hurtig Bevægelse Haanden til sig og raabte overgiven:

„Han bider; se blot, hvilken krum Læbe!"

De lo. Han var blussende rød og dækkede sig bag Farbroren.

Man lod ham foreløbig i Fred dér.

Paa Afstand stod han nu og betragtede disse Personer. De forekom ham med et fælles Særkende at være drøjere bygget, at have en stærkere Stemme og at le mere, end Folk, som han sædvanlig havde for Øje. Naturligvis var der en Forskel i saa Henseende mellem de to Mænd og de to Damer, og ligeledes indbyrdes mellem de sidste. Moderen var endogsaa meget fyldig, men da hun et Øjeblik rejste sig af Stolen, viste hun ved sit Legemes Højde og Maade at føre sig paa, at hun ret vel kunde bære alt dette Kød. Noget simpelt eller plumpt var her i ingen Maade Tale om.

Bred over Skuldrene — og de saa's oven over Livstykket i hele deres hvide Fylde — bar hun sit Hoved med en Knejsning som en Hest. Ansigtstrækkene vare, trods Fedmen, ikke udviskede, men dog maaske alligevel over Skønhedsgrænsen; de maatte oprindelig have været af en fin og indtagende Form; nu vare Øjenlaagene noget vel tunge, med Tilbøjelighed til magelig Sænken, ligesom Munden var bleven for lille og Hagen for stor. Imidlertid, naar hun lo, eller hun ivredes under noget i Samtalen, saa skød disse Øjne Blikke fra sig, og disse smalle, stærkt røde Læber Smil, som bragte Luften omkring

hende til at lyse og aflokkede de to Mænd yderligere Anstrengelser for at underholde med Latter og Skæmt af en Art, lige fra den drøjeste, mest tungfodede, til en saa vippende og let, at den syntes at flagre over deres Hoveder som en vild Skovens Fugl. Dette Ansigt mindede Junker Erik om visse store Træer hjemme paa Godset. I deres Stamme havde den foregaaende Slægts Ungdom indskrevet Kærlighedsnavne og Tegn; disse vare nu voksede ud i Bredden, sommesteds uformelige, men Kærlighedens Navn og Tegn stod der lige godt.

Hun var Centrum for Kredsen. Vel beherskede hun den ikke med sin Samtale; men en Latter, en Haandbevægelse, et Blink med Øjet, et hurtigt Ord, ofte i et fremmed eller i fremmede Tungemaal, og derpaa naar Talen truede med at forstumme, en pludselig djærv Bemærkning ligesom et Slag i Bordet og saa tilbagelænet i Stolen med de hvide, fyldige Arme i Siden, den lille Mund aaben og en klokkeren, stærk, udholdende Latter lige op imod Loftet — alt dette og med en mageløs Sikkerhed, en i det meget Kød baaret og skaaret Anstand, der turde vove det dristigste — alt gjorde, at hun blev Lederen og Bæreren af Underholdningen, hvori Datteren, saa ung som hun var, truede med at gøre Moderen Forrangen stridig.

Og dette var det utrolige og det nye for Junkeren ude fra Holmen, at en saa ung Person som Datteren vidste saa meget og sagde saa meget, kunde tale med og gjorde det overfor to ældre Mænd og en Dame af Erfaring.

De tog Hensyn til hende, og de var nok nødt dertil. Hun drillede og æggede dem, opfangede Pilene, der fløj forbi eller imod hende, uden at agte paa, hvor skarpe Spidserne vare, ofte sendende dem tilbage igen omviklede med brændende Blaar.

Du vil blive ligesom din Moder! tænkte han i Stilhed, betragtende den skønne unge Jomfru med en Blanding af stigende Hyldest og stigende Bestyrtelse.

Rund, ligesom støbt i det snevre Korset, der lod se saa meget af Barmen, som han i det hele vovede at tilstaa for sig selv, besad hun Moderens Utvungenhed i Miner og Bevægelser, uden at besværes af det meget Kød. Fra to store Øjne under letdragne, mørke Bryn kastede hun disse idelig slagfærdige Blikke omkring sig, fra de to Mænd til Moderen, ja til Stole, Paneler og Loft med, som om hun sagde: Naa, hvor bliver I af? jeg vil have Eders Beundring, og saa vil jeg drille Eder! ...

Erik fik i Begyndelsen nogle Blikke med; men da han vedblivende holdt sig tilbage, opgav hun ham med en let Skuldertrækning:

Barn!

Begge Damer talte Landets Sprog til Fuldkommenhed; kun Tonefal-

det røbede dem som udlændige. De benyttede i Samtalens Løb forskellige Tungemaal; de forstod Latinen til Fuldkommenhed og disputerede med Broder Sebastian om noget saa vidtløftigt som græske Forfattere; senere hen paa Aftenen lagde de yderligere Kunster og Videnskaber for Dagen.

Og Farbroren, den lystige Ridder! han havde nok brugt sin Tid i Udlandet til andet, end til udelukkende at slaa Folk af Hesten. Den unge vordende Lærde fra Holmen fik den dybeste Respekt saavel for hans Kundskaber, som for hans Lune; han spredte begge Dele omkring sig, som en Ødeland sine Dukater; — men det forstaar sig, Junkeren var jo ogsaa saa ganske grøn, og førte muligvis ikke den allerstørste Maalestok med sig.

Broder Sebastian, Borgkapellanen som han benævntes, var dog maaske den mærkeligste i Selskabet, og Erik maatte bryde sit Hoved meget for blot at faa en lille Del af Forstaaelse paa denne Mand og hans Stilling her iblandt de andre: om virkelig Omfanget af hans Viden stod i Forhold til Omfanget af hans Bryst og Stemme og til den Ild fra de bevægelige, brune Øjne, som stadig var paa Færde, og som syntes at hente Næring fra den Mængde Smaaskælmer og Smaadjævle, der havde Reder i Rynkerne fra Øjenlaaget og udefter, i den mægtige glatragede Kinds dybe Smilehuller, i de utallige Gemmesteder, som Mundvigens skiftende Minespil frembragte, og endelig i Dobbelthagens uransagelige Kløft.

Gejstlig var han vel. Baade Tonsuren og den mørke, folderige Talar bekræftede det. Hans Tale benægtede det strengt taget ikke; thi brugte han end sine Indsigter i alle andre Materier til idelig at skære løs paa Kleresiet, saa tog han paa den anden Side, naar hans Spøg gik ud over de profane Ting, hovedsagelig sine Vaaben til disse Angreb fra selve Kirkens rummelige Arsenal.

Stakkels Junker Erik! det blev til Slutning som en stor Slibesten for ham, det hele, og han kunde kun med trøstesløs Selverkendelse beklage to Ting: at han var saa meget ung, og at han savnede saa uendelig mange Forudsætninger til en blot stum Samværen med disse fremmede Fugle, hvoriblandt han her var geraadet.

Men ét almindeligt Indtryk havde han faaet samlet, førend det begyndte at blive broget for ham, og det var, at disse Mennesker vare i Besiddelse af en utrolig Livlighed, der syntes at strømme fra en Sluse af Sundhed og Rørighed, stærke Drifter til at nyde og mangeartede Kundskaber til alle de Ting i Livet, der forskønne, glæde, pirre og holde alt ubelejligt nede og borte.

Hvor himmelvidt forskelligt fra Livet derhjemme paa Holmen!

Og saa gik man til Bords.

Hvilken bugnende Anretning! og hvad formaaede ikke disse Personer at tage til sig baade af Spise og Drikke!

Han havde selv det unge, kraftige Menneskes gode Appetit, og han foresatte sig at vise, at han i det mindste paa dette Punkt var de andre jævnbyrdig.

Men han forregnede sig.

Man begynde med de smaa Pølser og tog dernæst til sig af Ørred, saa Lærker, saa Kalkun, og saa standsede man et Øjeblik, for at Tjeneren kunde fylde den store Pokal ved enhvers Side. Den tømte man, idet man nikkede over Bordet til hverandre, hvorpaa et stort, herlig slebet Glas fyldtes enhver med en ædlere Vin. Vildsvineskinke, Kalvenyre, Svinemørbrad, Oksesteg og Bedekølle, hvorefter Glasset tømtes tvende Gange i Træk; saa kom Ost, Bagværk, Honning, Syltetøj og Postejer med Hanekamme, og dertil iskænkedes i endnu prægtigere Glas hede og funklende Vine. Saa var man paa Højden af Samtale, og Bægre, Pokaler og Glas med allehaande Vine imellem hverandre tømtes, og Øjnene begyndte at lysne og Kinderne at gløde. Og endelig kom Hare, Dyrebove, Dyrerygge og til sidst Fasaner, og hertil iskænkedes en stærk krydret Vin, som syntes at smage dem alle fortræffeligt. Og herved sad man en god Stund, saaledes at dog af og til en rejste sig, gik ud og kom tilbage, hvad enten det nu var en af Herrerne eller en af Damerne. Og da man til sidst havde nikket rundt til hinanden og for sig selv og tømt den store Slutskaal, saa rejste man sig.

Maaltidet var forbi; men det stod enhver frit for at lade bære efter sig den Vinsort med tilsvarende Bæger, som havde smagt bedst ved Bordet.

Junker Erik var kommen til Bagværket og Postejerne; saa lagde han Kniven fra sig med den bestemte Følelse af at være færdig for Madens Vedkommende. Han saa', at Jomfru Karina lidt efter gjorde ligesaa men ikke ophørte at røre sit Glas. Da han ikke vilde staa tilbage, gjorde han hende og de andre Besked lige til Maaltidets Slutning.

Han tilhørte Slægten, som ikke blot havde været i Jern fra Begyndelsen af, men som havde hævdet sit Ry ved Drikkebordet lige saa fuldt som paa Slagmarken. Han stolede paa sine Forfædre, men da han rejste sig, kunde han ikke ret afgøre, om han traadte paa Gulvet eller han svævede hen over det.

Der sporedes intet tilsvarende hos de andre; deres Øjne vare en Kende livligere end før Bordet; deres Bevægelser var det ikke.

Han bestemte sig da for at beholde sin Opdagelse hos sig selv og saa vidt muligt gøre og lade som de øvrige. En betydelig Del af hans Forsagthed var allerede veget, og jo mere han saa' paa Jomfru Karinas dejlige Person, jo mere fik han Lyst til at tækkes hende ved en kæk og rask Optræden.

Kun var det mærkeligt, at disse Mennesker, leende, samtalende, staaende eller siddende, stedse var som i en Afstand fra ham, ligesom bag et Flors Forhæng; han hørte tydeligt alt, hvad de sagde, saa' tydeligt deres ringeste Minespil, men de var indenfor en magisk Kreds, og han selv var udenfor.

Ogsaa denne Opdagelse besluttede han at gemme for sig selv.

Saa mærkede han sig pludselig tiltalt, og han stirrede ind i Broder Sebastians bevægelige brune Øjne med alle de smaa Djævle og Skælmer omkring.

„Altsaa, Junkeren vil vie sin Fremtid til Kirken, til Præstestanden?"

Munden, som udtalte Ordene, var fuldkommen alvorlig.

Erik nikkede; det smigrede ham, at den store Mand endelig gjorde ham et Spørgsmaal i Alvor.

„Ja," lød det igen fra den ærværdige Kapellan: „den store Moderkirke kan i Tider, som disse, bruge alle sine Sønner. Hvis jeg ikke havde sat mine Studier over alt, og særligt søgte at trænge saa dybt som muligt ned i den længe stedmoderlig behandlede græske Aand, saa tjente jeg Dagen i Dag i de stridendes Rækker paa den ene saliggørende Side. Som en stille Lærd kan jeg nu kun give Eder, unge Ven, et og andet Vink med paa Vejen ..."

„Det kunde sikkert være godt for os alle at høre sligt!" sagde Jomfru Karina. „Hvis I derfor, Mester Sebastian, ikke udelukkende vil beholde eders ny Adept for Eder selv, saa lad os være delagtige i Undervisningen!" —

De to vekslede et Blik og et Smil; saa vedblev Kapellanen som før:

„Modstræbende deler jeg Omsorgen for denne Yngling med vor skønne dame d'atour. Thi Kvinden har stedse været det ubefæstede Gemyt en Hindring mere paa Vejen imod Mandighedens Storværk, hvilket, ligesom det daglig kan ses iblandt de almindelige Mennesker, særlig fremgaar af saa lysende Eksempler som den store Kong Davids og den store Helt, Ridder Herakles' Fejl og Overtrædelser. Medens hin nemlig ..."

„I vil da ikke for Alvor udmale Fru Bathzebas og Dronning Omphales lidet passende Historie?" spurgte Fru Mætte, der havde sat sig til Rette i Stolen, hvorover Værten bøjede sig. „Hvad os Damer angaar, da interesserer Fortællinger om vort Køn os kun, for saa vidt som deri forekommer noget ganske nyt eller fremmed, tjenligt til Afsløring af Mændenes Karakter og Væsen; men vi ser, at baade Kong David og Ridder Herakles var ganske, som vi kender vore Kavalerer; den ene begaar en Overtrædelse for sin Lidenskabs Skyld og fortryder det paa mandlig Vis ganske artigt bagefter; hos den anden

bringer Lidenskaben for hans Dame ham til at glemme sin Mandighed i endnu højere Grad, eller man kunde sige lavere; thi medens f. Eks. der gives Kavalerer i vore Dage, som beviser Graden af deres Sansers Betagelse ved at gøre sig til Slaver, ja til Hunde for deres Herskerinde, saa dalede denne berømmelige Ridder til det dybeste Trin, idet han gjorde sig til Opvartningsterne og Tjenestekvinde for sit Hjertes Herskab."

„I Sandhed!" lo Jomfru Karina; „hvis dette er Virkelighed, da er det en plat Virkelighed; men hvis det er en Fabel, da maa man vel raadspørge hos den store Digterinde Sappho for at faa den rette Forklaring paa slig Ytring af en fremmed Lidenskab!"

„Véd I nok om Sapphos Fakulteter til at give en fyldestgørende Forklaring i saa Henseende?" spurgte Broder Sebastian, idet han strøg sig om Hagen og saa' fra Junker Erik hen paa Jomfruen.

„Jeg véd intet eller alt!" svarede hun uden at betænke sig; „eftersom jeg paa vor stakkels halvlærde Vis maa holde mig til det sædvanlige „man siger". Vil I maaske give mig Forklaringen fuldt ud, ærværdige Bibliotek?"

Han tog den kødfulde Haand fra Hagen og anbragte to af Fingrene oppe om Ørelappen, som han langsomt trak i. Han tav.

„Ser I!" raabte hun leende. „Dér sidder I med hele Eders græske Viden og véd ikke, om I ikke tør eller ikke vil eller muligvis ikke kan anbringe den nogen Steds. Men jeg vil ikke spænde Eder paa den Pinebænk længer. Jeg tager min Opfordring tilbage og beder paa Junker Eriks Vegne om det Vink, I lovede ham med paa Vejen ind i den sorte Kappe!"

„I er hastig, Jomfru; det er altid den halve Viden. Den hele betænker sig!" sagde han.

„Det gør ogsaa Uformaaenheden!" svarede Fru Mætte.

„Damerne kan sagtens!" raabte Ridderen bag hendes Stol. „Vi er stedse de ydende; og standser vi for at trække Vejret, saa besværer man sig over os!"

„Ridderne nu og Ridderne i yngre Dage er ikke de samme!" var Svaret.

„Nej, Moder har Ret!" lo Karina. „I det mindste hed det sig om selve denne Herakles, at ..."

„Stop!" bød Broder Sebastian og pegede over mod Junker Erik. „Uskyldigheden er til Huse i Aften, efter hvad vor Vært sagde, og da maa Jomfru Karina tie!"

„Og Fader Sebastian prædike. Juste et pie vivamus; Gloria tibi, Domine!" sagde hun.

„Hys, stille dog!" raabte Kapellanen og slog ud med Haanden. „Om Sapphos Art og Maade at opfatte Tilbedelsen paa taler hendes

Oder og tier jeg. Jeg er ikke hendes Præst, og hun har ikke gjort mig til sin Skriftefader. Men idet jeg gaar ud fra, at Forestillingen om noget, som ligger en fjernt eller endog ikke behager en, kan vinde Anskuelighed ved Forestillingen om noget andet og jævnsides, der i alle Fald ikke stiller sig som det absolut ubegribelige for en, saa vil jeg fortfare med selve den nævnte, berømmelige Ridder Herakles' videre Skæbne, og beder da mit Selskab erindre sig, hvorledes han, optagen som Halvgud iblandt de særlig udødelige, faar Gudinden Hebe til Borddame i den evige Banket. Som Borddame er hun imidlertid ikke meget for sin Kavaler, da hun har den Bestilling at gaa rundt imellem de siddende og stadig holde Bægrene fulde — saaledes som vi daglig have for Øje oven over vore egne Hoveder derinde i Salen. Da snubler hun; — man vil vide, at hendes ensomme Ridder har villet give hende et hemmeligt Kærtegn — hun falder med den store Kande og spilder den guddommelige Nektar. Og som dette er utilgiveligt i sig selv, saa er dog den Omstændighed det værste herved, at hun for alle saliges Øjne i sit Fald ophøjer hos sig selv, hvad ellers ikke plejer at være ophøjet. Dette støder et saa udvalgt Selskabs fine Sans for Skønhed og Ynde, og den stakkels Ridder maa for Fremtiden sidde fuldstændig ene. Damen forvises fra Hoffet. Da bemærker Jupiter i Salens yderste Ende en udmærket skøn Yngling, Ganymedes, og denne faar den ledigblevne Plads som Mundskænk, idet ikke blot Kroniden selv skænker ham sin højeste Naade, men alle Guder og Halvguder Salen rundt kappes om at vise ham Venlighed, kærtegne ham i Forbigaaende og udtale sig i de mest smigrende Udtryk om hans herlige Vækst og Aasyn. Og ikke alene savnes Hebe ikke, men i den olympiske Sal føler endog Cythere sig til overs, for ikke at tale om de øvrige Damer af mindre fængslende Kvaliteter. Fra den Dag af mødte Olympens kvindelige Personale i Skørt og Korset, idet de opgav en ulige Kappestrid med den skønne Mundskænk, saaledes som han var udgaaet af Naturens Haand, Naturen, der, efter den græske Forestilling, skaber Mandens Form langt mere fuldendt end selv den fuldendteste Kvinde!" —

„Stakkels Gudinder!" raabte den lystige Ridder.

„Stakkels Guder!" sukkede Fru Mætte med undertrykt Latter.

„Stakkels Ganymed!" sagde Jomfru Karina og saa' Fortælleren ind i Øjnene.

Og derpaa udbrød disse glade Olympiere — Fortælleren indbefattet — i en samtonende Latter.

„Men hvor bliver det Vink af, som I lovede Uskyldigheden dér?" raabte Jomfru Karina og pegede paa Junker Erik, der gjorde sit bedste for at stemme i med, ihvorvel han skulde have svært ved at forklare, hvoraf han lo.

„Nu kommer det!" sagde Broder Sebastian. „Lyt opmærksomt efter, unge Mand, thi ikke altid vanker Parablen saa ubesmykket omkring mellem Menneskene som her i dette udvalgte Selskab. En Fader altsaa — det var i den graa Oldtid, langt paa den anden Side af Conciliernes Tid — havde fire Sønner, hvem han ved sin Død intet andet efterlod end Sundhed og mere eller mindre god Forstand. Den ældste, den stærkeste, skaffede sig Vaaben, drog ud, kæmpede, vandt som oftest, og kom hjem med sine overvundne Modstanderes Gods og Guld. Den næstældste forsøgte sig i lignende Retning, men da han ikke besad Broderens Kræfter eller Øvelse, og da han oftere havde hentet sig et garvet Skind end et gyldent, saa opgav han det krigerske Haandværk for et fredeligere. Han skaffede sig Redskaber, hvormed han frembragte gode Vaaben, Husgeraad, mange baade nyttige og skønne Sager. De omkringboende, der var Agerbrugere eller Kvægopdrættere, tuskede med ham, og da en Strid opstod og de vilde overfalde ham, skænkede han Broderen et godt Sværd, for at han skulde værge ham nu og i Fremtiden. Den tredje Broder, som ikke havde den førstes Styrke og ikke den andens Haandelag, spildte ikke unyttig Tid med at forsøge hverken den enes eller den andens Gerning, men overbeviste den næstældste i mange fornuftige og smukke Ord om, at det vilde være en Gevinst for dennes Tid, om han, den tredje, overtog og ledede Tuskhandelen med Naboerne, saaledes at han selv tilkendte sig en liden Erstatning for sin Mellemkomst. Dette syntes hin at være et god Ord, og snart var ogsaa Sagen ordnet dem imellem, og det varede ikke længe, inden denne tredje Broder, hvis Forstand ikke syntes at være den ringeste, baade vidste at benytte den førstes Hjælp og rundeligen og gladeligen at leve af den andens Flid, hvortil dog kom, at han selv maatte springe meget frem og tilbage og lægge sit Hoved meget i Blød; men da var ogsaa begge Brødre og Naboer og Genboer geraadet saaledes ind i hans Mellemhandel, at de ikke vidste paa nogen Maade at komme ud deraf ..."

„Men Vinket, Vinket?" spurgte Jomfru Karina utaalmodig og pegede med det samme over imod Junker Erik, der vaklende holdt sig ved en Stoleryg og med svævende Blikke iagttog Fortælleren.

„Nu kommer vi, skønne dame d'atour. Dog burde I, førend I afbryder mig, vide, at i enhver vellagt Parabel, som i enhver opbyggelig eller underholdende Fortælling, spiller den rette Indledning med Klimaks og Apostrofe en næsten lige saa væsenlig Rolle som selve punctum fabulæ. Jeg fortsætter: Den fjerde Broder var, hvad Lemmer og Rørlighed angaar, den, der havde arvet mindst. Rigtignok havde han heller intet gjort for at udvikle disse Dele; hvad Sundheden ellers betræffer, havde han intet at klage; hans Appetit var god, han sov længe uden Afbrydelser, kunde rose sig af en smuk, hvid

Haand, rigelig Haarvækst, fine Ansigtstræk, og havde iøvrig alle andre Funktioner i Orden. En eneste Mangel besad han, men denne ogsaa i høj Grad: han havde en uovervindelig Ulyst til at tage sig noget besværligt for. Han forsøgte i Begyndelsen at have sit Tilhold hos de andre Brødre, men de blev snart kede deraf, da han intet Vederlag vilde give for Kost og Husly, end ikke i den ringeste Hjælp ved deres Beskæftigelser. Han gav sig da til at spekulere; thi han havde en ikke ringe Forstand, ja stod i denne Retning over alle tre og over Naboer og Genboer med. Han lagde Mærke til, at naar visse Ting indtraf, Torden, Lynild, Skybrud, Storm, Tørke og andet, som hæmmede de andre i deres Virksomhed, saa blev de — hvad rimeligt var — meget bedrøvede, ængstelige eller modfaldne. Og paa den anden Side, naar en passende Regn, passende Vind, Solskin eller sligt indtraadte og fortnede deres Gerning, saa kunde selv disse alvorlige Mænd være tilbøjelige til at springe og danse og falde hinanden i Armene, ja til Tider havde de endog i en saadan Glædesrus givet den yngste, som de ellers saa' over Hovedet, Gaver af større og mindre Værdi. Begge Dele, og især det sidste, skrev han sig bag Øret og indrettede sin Fremgangsmaade derefter. Han fandt ude i Skoven et gammelt Egetræ, ganske hult af Ælde, hvis knudrede Grene gav det Lighed med en Kæmpe, der strakte sine Arme fra sig, og syntes, stum og uudforskelig, med Myndighedens og Magtens Kendemærke at herske over hele den øvrige Skov.

Han stjal sig nu en Skinke og andre gode Sager, som han opbevarede i Træets Hulhed, hvorefter han en lang Tid gemte sig dér og for øvrig, medens han fortærede af sine Levnetsmidler, gav nøje Agt paa Himlens Skyer, paa Fugletrækket, paa Luftens Kølighed og Varme, paa hele Naturen.

Saa indfandt han sig en Dag mellem Brødrene og de andre. Han havde lavet sig en lang, fodsid Skinddragt af Dyr, som han havde lagt Fælder for i al Magelighed; han havde om sit lange Haar et Bastbaand, hvori han havde indridset allehaande Krimskrams og Dyrebilleder, og i Haanden holdt han en Kæp, hvis Bark han havde afskrællet paa en besynderlig Maade. Hans Stemme var bleven dyb og ru af den megen Naturtilstand, hvori han havde levet, og hans Blik havde af samme Grund faaet en Glans og en Skarphed, som det ikke forhen havde.

Man saa' paa ham, man lo, og til sidst spurgte man ham, hvad denne Fremtræden skulde betyde.

Han svarede med sin dybeste Stemme, at han efter utrættelig Fasten, efter at have spæget sit Kød, saa at der kun blev Tanken tilbage deri, havde opdaget den store Aand og var traadt i hans Tjeneste!

Den store Aand? hvem er det? spurgte de.

Han slog Hænderne sammen og rakte dem op over sit Hoved, som i den dybeste Bestyrtelse, og vendte Øjnene mod Skyerne, der umærkeligt begyndte at samle sig i de højeste Luftlag:

Kom ud til mig i Skoven ved den gamle Eg, raabte han og maalte dem med Øjnene; dér skal jeg kundgøre Eder, hvem den store Aand er, — og hvem jeg, hans Tjener, er!

De fulgte efter ham ud til Egen. Allerede nu syntes de, at den gamle Kæmpe dér saa' helt mystisk ud og maaske kunde være i Stand til alt muligt.

Han stillede sig frem foran Træet. Han var ligbleg, og der var en spændt Sitren i hans Træk. Øjeblikket var afgørende. Han løftede Kæppen og stirrede op igennem Bladene:

Den store Aand, den, som holder Eders Skæbne i sine Hænder, og overfor hvem I kun er afmægtige Myrer, han har opslaaet sin Bolig i dette Træ og gjort mig til Fortolkeren af sin Vilje. Og til Tegn paa, at det er saaledes som jeg siger, skal der komme et Tordenslag inden hint visne Blad deroppe er faldet til Jorden!

Alle stirrede paa ham og dernæst paa Bladet, som langsomt dalede ned igennem den lumre Luft. Solen skinnede, Fuglene sang; Bladet var næsten lige ved Græsstraaenes øverste Spidser, og alle havde de allerede løftet deres Blikke med Foragt paa denne Bedrager —

Da rullede et mægtigt Skrald hen over deres Hoveder og bragte alle Blade og alle Hjerter til at skælve. De kastede sig ned for ham; han alene stod oprejst og trak Vejret dybt, idet han betragtede dem med et spottende Smil. Det sidste saa' de ikke.

Kom herud med Skinker, med Fjerkræ, med Æg, med en hel Okse! raabte han. Den store Aand vil have Offer, fordi I tvivlede paa hans Magt og mit Ord!

De rejste sig og spurgte, om de ogsaa maatte tage Klæder med til ham; men han afslog det; han foretrak at beholde dem, som anstod sig hans Tjeneste.

Saa bragte de, hvad han forlangte, ja mere end det. De byggede ham en Hytte paa Stedet, de raadspurgte ham om Vejr og Vind, og naar hans Forkyndelser ikke slog til, saa bragte de dobbelte Gaver til Aanden, som var bleven vred. Og da Lynet en Gang havde splintret Egen og kun en Bul var bleven levnet, saa blev denne Bul til den store Aand, og den kom under Tag, fik sit eget Hus, et meget stort Hus, hvori dens Tjener ogsaa rummedes, og Gaver strømmede rigelig ind til begge, thi man kunde ikke forbigaa den ene uden at fornærme den anden. Og der gik ikke lang Tid, inden det kendtes, hvem af de fire Brødre der var den mægtigste; men mindre kendtes det, hvem af dem der havde mindst Ulejlighed ved sin Bestilling." —

Broder Sebastian holdt inde, men syntes tilbøjelig til endnu en Tilføjelse, da man pludselig saa' Junker Erik vakle frem fra sin Plads og løfte sin Arm, raabende:

„Skammeligt — skændigt. I er en Bespotter!"

Og derpaa sank han om paa Gulvet.

Alle sprang op, og der blev en høj Latter; Jomfru Karinas var ikke den laveste. Men den muntre Ridder tyssede paa dem og løftede sin unge Slægtning op i sine stærke Arme, for, i Procession med Lys, blanke Vinkander, raslende Dameslæb og et af Kapellanen kraftig sunget: De profundis, at bære ham igennem Salen og ovenpaa til et af Gæstekamrene.

Den unge Junker vaagnede tidligt om Morgenen ved, at Solen skinnede ham i Øjnene. Han fo'r op, saa' sig omkring og fandt sig liggende fuldt paaklædt paa en Løjbænk i et fremmed Kammer. Han tumlede hen til Vandkummen, og nu begyndte han at erindre alt.

Det var afskyeligt; Stedet var farligt; vanhelligt; han maatte bort!

Efter at have ordnet sine Klæder sneg han sig ud af Døren, kom igennem flere Gange, fandt en Trappe, der førte ned i Borggaarden, og listede sig langs Murene over til Stalden.

Ingen syntes at være oppe endnu uden en søvndrukken Karl, hvem han snart fik betydet, at det gjaldt for ham om at komme hjem hurtigst muligt; han skulde have en Hest, det behøvede endda ikke at være en iblandt de bedste, tilføjede han beskeden.

Medens han saaledes stod og indaandede Morgenfriskheden, der tillige med Fuglestemmerne strøg hid over til ham fra Haven, og medens hans Hoved endnu værkede og alle hans Pulse bankede af den sydende Vin, blev en fast Haand bagfra lagt paa hans Skulder. Det var Fa'rbroren, der med et Smil spurgte ham, hvorfor han havde dette Hastværk:

„Jeg haabede, at Du i det mindste havde taget vor Davre med, inden Du drog hjem til din Ottesang og dine Pensa. Trykker dit Klosterløfte Dig saa meget?"

Junker Erik vilde give et mindre ærbødigt Svar, men nu rynkede den muntre Ridder Panden og drog ham over i en Krog.

„For syv Satan, Dreng; jeg vil tale Alvor med Dig. Er Du et savlende Diebarn, hvem din blindfødte Mo'r og hendes kronragede Galan kan løbe med, eller er Du ...?"

Erik skreg højt, idet han knyttede Haanden om sit Dolkegreb:

„Fa'rbror, tal ikke ud; sig, at Du er drukken endnu; hører Du!"

Det gav et Sæt i Ridderen.

„Naa; nu kom Knægten i Flamme. Altsaa, Du aner ingenting? Saa hør da!" ...

Og han bøjede sig ned og hviskede sin unge Slægtning ind i Øret.

Junker Erik blev saa bleg som en død; hans Haand rystede, og Taarerne traadte ham i Øjnene:

„Fa'rbror, husk paa, at det er min Moder. Er Du ogsaa sikker i din Sag?"

„Gør mig ondt, min Dreng. Din Fa'r ligger som en — nok sagt — i sin Grav. Du har mit Ord som Adelsmand for, at jeg ikke farer med løs Tale. Jeg har allerede længe tænkt paa, at jeg skulde spørge Dig om den Ting, og hvis Du nu vil have, at jeg skal ride over og udfordre ..."

Ved disse Ord sprang den unge Junker som et Lyn hen til Staldkarlen, rev ham Tøjlen af Haanden og svang sig op paa Hesten:

„Han er min Mand først, Fa'rbror. Hvis Du ikke hører Bud fra mig inden Midnat, saa rid over og søg mig med dine Folk og udfør da, hvad jeg ikke har formaaet!"

Dermed sprængte han af Sted. Ridderen drejede sit Mundskæg, saa' efter ham og nikkede.

VII.

Hvad er saa let som Skyen,
Der svæver under Himlens Blaa
Og smiler ned til hver en Vraa
Og drysser Morgnens Roser paa
  Den Vej, Du lyster træde?
Hvad er saa tungt som Tordenluft,
Der under Vægt af Opiumsduft
  Faar Hjertet til at græde? —
Hvad er som saadan Sommerdag,
Hvor Skyen under Himlens Tag
Sig løfted let i Morgnens Gry
Og siden blev saa tung som Bly
  Og fured Jorden under Taarestrømme?
Ja sig kun frem, om Du det véd,
Mit unge Hjerte, giv Besked:
  Det er den første Kærlighed,
Der søger Ord for sine svundne Drømme.

Skumringen var faldet, da Ridderen red fuldtvæbnet ud paa Vejen udenfor sin Borg. Han havde givet sine Folk Ordre til at holde sig færdige til Opbrud en Time før Midnat.

Han bøjede sig frem over Saddelknappen og saa' skarpt ud imod den tætte Skov; derpaa satte han Hesten i Galop.

Der kom en Rytter imod ham med slappe Tøjler; det var alt, at han formaaede at standse Dyret, da Ridderen raabte ham an.

„Erik!"

Det var Junkeren. De to holdt stille, Dyrene dampede i den kølige Aften, og den ene Gangers Aande hørtes som en Blæsebælgs Stønnen efter det voldsomme Ridt.

„Guderne være lovet! Du traf ham altsaa?"

„Ja!" lød det tonløst.

„Var han alt hjemvendt? Sloges I? Eller ... men saa tal dog!" raabte den ældre.

Junker Erik sad med bøjet Hoved uden at svare.

Fa'rbroren trykkede sin Hest tæt op mod hans og sænkede Stemmen.

„Er Du saaret? — Er *han* saaret?"

„Han er død!"

„Christ og Sakramenter! Dér er min Haand, Erik, Du er en Mand!"

Junker Erik brød ud i en Hulken og kastede sig til Ridderens Bryst.

„Saa, saa, min Kylling!" trøstede den anden ham. „Det er første Gang, jeg véd det vel; det tager Vejret fra en, og man ser ham længe efter for sig. Men hvad, den Kvindekarl fortjente det. Kom, kom!"

„Ak, Fa'rbror, det er ikke ham, det er Moder, som ..."

Han kunde ikke fuldføre. Den anden tog ham angst og heftig i Armene.

„Erik, Du har da ikke lagt Haand paa ...? Nej, det vidste jeg nok. Hun daanede, siger Du, da Du forlangte din Fa'rs Kaarde? Ja naturligvis. Og da Du saa kom igen, siger Du, efter at det var sket, saa havde hun lukket sig inde, og Pigerne sagde, at hun laa i Krampe. Hm! Kvinderne synde paa deres Maade, og angre paa deres Maade. Naar hun blot ikke var din Mo'r — men det er just Ulykken den, at hun er det — saa vilde Du ikke tage Dig dette saa nær. Du er grøn, er Du, meget grøn endnu; men en Mand er Du tillige, og lad os nu tænke paa dine egne Sager!" —

Saaledes trøstede den gode Ridder efter Evne sin Nevø, som han herved højtidelig kaldte for Fætter. De holdt stadig dér paa Vejen, og Skumringen faldt stærkere og stærkere over Bakker og Skov.

Ridderen trak en Pistol op af sit Saddelhylster. Det var en svær,

uhandterlig en, men man skulde heller ikke skyde Spurve med den! som han smilende sagde sin Fætter.

„Tag denne til Dig! Rid tilbage ind i Skoven gennem den Lysning, som Du kan skimte dér. Sno Dig gennem Tykningen, saa godt Du kan, nogle hundred Skridt. Du træffer da Vejen, som fører sydpaa. Straks ved Siden vil Du se Ellemosen med et blankt Kær. Rid ud saa langt, som Træstøddene rækker. Spring saa af Hesten og jag den en Kugle ind bag Øret, men pas paa, at den ikke river Dig med sig, naar den vælter om i Dyndet. Kast saa din Hue fra Dig, og se, at Du selv finder tilbage. Mørket vil da være stort nok til at skjule Dig for andre. Du skal liste Dig hid over til Borgen og ned bag den østre Side af Graven, hvor den er smallest. Kan Du svømme? — godt! Jeg venter Dig med en Stige ved Havemuren. Du har Hjertet paa rette Sted; se nu blot til, at Du har Øjnene ligesaa. Nu er din Skole endt hos Munkene; nu begynder den hos Mændene!"

De skiltes.

Ridderen drog hjem, hvor han gav sine Folk Ordre til at sadle af igen. Han svarede ikke paa noget Spørgsmaal af Damerne, men bad dem holde sig paa deres Værelser.

Omtrent ved Midnat kom han igennem Haven med en fremmed, som han ledte ved Haanden. Der var en sjaskende Lyd ved deres Trin, som af Vand, der drev fra vaade Klæder.

Borgherren tændte Lys i sit eget Kammer, hvor han omarmede sin unge Fætter og bød ham Velkommen.

Han tog Pistolen fra ham og Kaarden. Den sidste trak han ud af Skeden, aftørrede begge omhyggeligt, beføle Klingens Spids og saa' over paa Junkeren.

Men Erik havde sine Øjne paa Gulvet.

„Du har ført den Klinge med Ære; nu hænger vi den, med din Tilladelse, foreløbig i Skabet dér. Ligesaa gør vi med Dolken, — min gamle Staabi, hvad? — Sagde Du ikke, at Du parerede hans første Stød af med denne her, saaledes som han selv havde lært Dig? Ha, ha; og det næste afgjorde Legen. Hvilket Stød! jeg gad sét det! Men træk nu Klæderne af. Naa; en Adelsmand var han, og en køn Karl; jeg fortænker ham ikke ... tys nej! Hvad vil Adelen lade sig kronrage? saa bliver dens Synder dobbelt store. Ej, Du er jo skabt som en ung Diomedes! Nu maa Du en Stund finde Dig i at blive et Kvindfolk! Hvad jeg mener? — Ingen Snak; her ligger min første Fadebursternes Stadsklæder; og en dejlig Krop har hun, paa min Ære. Stir ikke saa fortrædelig paa mig; det er ikke for Løjers Skyld, at vi opfører denne Maskerade. Det gælder at dække Dig den første Stund. Hvis Bispefolkene sender deres Bøsseskytter ud at gennemsnuse Skovene, saa finder de vel baade Hest og Hue, og Sporet er forelø-

big tabt. Din Mor gaar naturligvis i et Kloster; hvad skulde hun andet? Om de da strækker deres krumme Fingre ud efter Holmen og de Herligheder, som endnu er tilbage, da rider jeg selv til Bispeting med saa meget Følge, jeg kan overkomme. Du tog vel Vidner paa Tvekampen? Jørgen og en til; det er godt! Fuldmagt kan jeg tage med fra Dig selv, og lade forstaa, at Du er i Sikkerhed udenfor Landegrænsen. Det er en haard Tid nok, denne Tid for Munkene; og Domherrens Forhold til din Mo'r ... nej, tilgiv, jeg vilde ikke saare Dig; men stol kun paa mig. Det klarer sig alt, naar vi først vinder Tid. Og nu har jeg talt saa længe, til min Hals er saa tør som et overgemt Vinteræble; og nu er Du den nydeligste Terne, som nogen Slyngel af en Staldknægt kan forlibe sig i. Lad kun Lyset brænde, hvis Du muligvis ikke ønsker at lægge Dig i Mørke. Din Haand, min Gut, — min smukke Pige. Sov kun i Klæderne; de varmer Dig og saa vænner Du Dig til Stadsen. Og frygt ikke, fordi et Mandfolk har ligget i Sengen førend Du. Godnat!"

Efter denne oplysende og trøstende Tale gik den muntre Ridder ovenpaa, at søge sig selv et Gæstekammer for Natten.

Næste Formiddag blev den ny Terne indført ved Ridderens Haand i den store Sal, hvor Damerne, Broder Sebastian og det hele Tyende var tilsagt til Møde af Borgherren.

Han førte den høje, smukke Pige, hvis Øjne stadig søgte Gulvet, frem for dem alle, og idet han trykkede Pigens Haand og tvang hende til at neje sig, anbefalede han hende til Damernes Overbærenhed, eftersom hun var saa ny i sin Bestilling.

Derpaa vendte han sig med et alvorligt Ansigt til Tjenerskabet:

„Denne unge Pige har alt i en Maaned været i mit Brød; forstaar I? Og hvis en og anden iblandt Jer, det være sig Fruentimmer eller Karlfolk, skulde drage mine Ord i Tvivl, saa bliver saadant at eftersone i mit Hundehul to Maaneskifter over; i slemmeste Fald i Bolt og Jern paa ubestemt Tid. Har I forstaaet mig?"

En bejaende Mumlen hørtes, og Folkene gik.

Da Herskabet var blevet alene, traadte Fru Mætte og Jfr. Karina over til Junker Erik, den første med et Par deltagende Ord, den sidste i Tavshed. Derpaa holdt Broder Sebastian paa Latin en kort Tale, der endte med en Haandspaalæggelse, som Junkeren dog søgte at undvige. Og saa førte Ridderen sin Fætter ovenpaa i et Par Værelser, hvori han uforstyrret kunde blive uden at tage noget Hensyn til andre, saa længe det maatte behage ham.

Det behagede ham ogsaa at holde sig saa godt som indesluttet her den første Ugestid. Han trængte til at være alene oven paa alt dette,

og han havde kun til Selskab de Bøger, som man paa hans Begæring bragte ham.

En Aften sildig kom Ridderen op til ham:

„Den gamle Jørgen er nys gaaet. Han bad saa bønlig om at maatte komme herop til Dig, men jeg ansaa' det for bedst, at han ikke gjorde det. Dig vilde det dog have været en Pine, og han kan da nu sværge sig Fanden i Vold paa, at han intet har set til Dig. Din Moder er ganske rigtig taget til Sanct Clara Klostret inde i Bispereden. Hvepsene have summet artig omkring i Skovene i disse Dage, og de have da ogsaa fundet, hvad de søgte og hvad de skulde finde. Gamle Jørgen siger for øvrig, at der er dem iblandt Jægerne, der ere ligesaa kloge som han. Du bør derfor endnu stadig holde Dig gemt her!“

„Giv mig blot mine egne Klædningsstykker!“ sagde Junker Erik modfalden. „Du aner ikke, Farbror, hvor denne Maskerade her i min Ensomhed, for hver Tanke, jeg vil tænke til Ende, for hvert Skridt, jeg blot vil gøre over Gulvet, ægger og ydmyger mig!“

„Kan ikke hjælpe, min Dreng! Thi vel tror ingen af mine Folk paa denne Krønike, men denne Dragt gør, at de vedblivende holdes i Bevidstheden om, at de skulle bevare Husets Hemmelighed. Men tror Du ikke selv, at Tiden er kommen, da Du havde mere Gavn af at te Dig imellem os fornøjelige Menneskebørn, end at sidde her og ruge som en Ugle? Lad de døde være døde! Det er Livet, hvorpaa det kommer an; det korte, det raske Liv!“

Erik sukkede:

„Det er ikke den døde; han ligger paa sine Gerninger. Men det er den, der nu er levende indespærret med al sin Anger og sin Angst: det er *hende*, som mine Tanker og Bønner gælde. Ak, Farbror, det er svært at leve Livet!“

Ridderen trak paa Skuldrene og gik.

Naar Junker Erik beklagede sig over sit Kostume, saa havde denne Sag to Sider. Oven paa en stor Sindsbevægelse ville vi, naar det første naturlige Udbrud er gaaet forbi, saa gerne føle os selv i vor Sorg: vi ville kæle for den. Vor Junker sad i sine dybe Tanker, og naar han da saa' ned ad sig, kom han næsten til at smile. Dette Smil tillod ham ikke at holde fast ved den Sorg, som han dog var begyndt at elske. Det kastede ligesom et Strejflys ind over Livets store Aasyn og viste ham for første Gang dettes to Masker, den alvorsfulde og den lystige i skiftende Forening. Han skulde tvinges til at føle, hvor svært det er at fastholde endog en meget stor Sorg. Nogle tilfældige Klædningsstykker — og straks er Kæden brudt!

Men værre end dette var dog Forholdet til hans Tro. Havde han nogen mere? Var den ikke bleven dræbt med dette Kaardestød? Laa

den ikke knust under Moderens Brøde, nede i Støvet med alle de Billeder af Guddommen, som Moderens rene Billed havde bevaret for ham langt dybere inde end Præceptors strænge Ramselære, med Ris og Svøbe, formaaede at række? En herlig Præceptor, denne! og hvilken Gud, at han lod sine Herligheder her paa Jorden bevogte af saa utro Tjenere!

Dette ene Kaardestød havde gjort ham fra Yngling til Mand, uden at dog Verden og Livet endnu havde sat sit Segl under Avancementet. Men Kaarden — hans Faders Kaarde — havde gennemboret noget mere end en letfærdig Prælats Fløjelsbryst. Overgangen fra Yngling til Mand fører andre Overgange med sig. Hvad den moderne Tid vilde kalde Kritikken, Analysen, var vaagnet hos den frigjorte Skolar. Og hvor megen Barnetro staar for Analysen?

Og saa bestemte han sig til at gaa neden under og søge de andres Selskab i sin Pigedragt.

Man var meget hensynsfuld imod ham; det vilde være Synd at sige andet. Denne Spøg havde jo en alvorlig Baggrund; Junkerens Inkognito maatte ikke brydes, thi begyndte man først at slaa Gækken løs, naar man var alene, saa kunde man ikke altid træffe Tonen i Tjenerskabets Nærværelse. Den unge Mands Sorg var desuden saa frisk; der maatte ogsaa af den Grund ikke les. Alligevel dæmrede Munterheden bag den kunstige Paapassenhed. Intet er muligvis saa fristenle for Damer som en saadan lille Komedie. Dertil kom, at det klædte Junker Erik allerkærest at gaa omkring i disse Klæder; enhver Kejtethed var kun en Ynde mere. Begge Damer spillede da ogsaa Komedien ret con amore; og Jomfru Karina var, efter nogle faa Dages Tilbageholdenhed, den, der egenlig kunde siges at nyde sin Rolle. Hvilken herlig Tidsfordriv! hvor talrige Skælmerier, hvilke næsten dæmonisk fine Traade vidste ikke den unge Kvinde at lege med i sin Haand overfor sin quasi Terne, uden at en eneste af Traadene brast — i det mindste ikke ved nogen Uagtsomhed fra Jomfruens Side.

Junker Erik gik omkring mellem de glade Olympiere i disse Klæder. Det stadige Tryk, hvorunder han var, den stadige Paapassenhed, som han maatte underkaste sig, bidrog mægtig til, at de nylig vakte Storme i hans Sjæl sagtnedes. Ungdommens naturlige Sorgløshed begyndte at bryde frem og fordre sin Ret; og saa opdagede han pludselig en ny Sorg i Færd med at danne sig.

Jomfru Karina.

Hun gik der omkring med sit skønne Legeme og sin allestedsnærværende Aand, der attraaede at beherske. Hun var stadig i Baghold for, benyttende et svagt Øjeblik hos de andre, at kaste sig over dem med sit Vid eller sin slagfærdige Tunge. Undertiden blev det kun Tungen alene, men der var Dage, hvor en Sikkerhedens Majestæt op-

fyldte hende med en dyb Strøms uimodstaaelige Bølgeslag, og hun kastede da hensynsløst alt til Side under Udfoldelsen af sit Legems Ynde og en næsten unaturlig spændt indre Oprømthed, der aldrig vragede Ord, aldrig veg tilbage hverken for Udtrykkets Adel eller Ligefremhed; og paa saadanne Dage behøvede man blot at se hende ind i Øjnene for at vide, at hun var farlig.

Hun spillede, som sagt, denne lille lette Komedie med den unge Junker. Hun havde ikke med et Ord hentydet til, hvad der var foregaaet i hans Hjem paa den skæbnesvangre Dag, men han læste sig det straks til af hendes Øjne, at hun ikke ansaa' ham for Barnet længer — i det mindste ikke, naar han stod overfor Mænd.

Rollen som Terne blev vanskelig for den unge Mand.

Der var ikke de smaa kvindelige Opmærksomheder, som hun ikke fordrede sig vist af den stedse forlegne og rødmende Terne, og uden at trættes hjalp Jomfruen hende med at finde sig til Rette i sin Kammerpigegerning. Paa dette Punkt var det, at de nye Sorger begyndte for Junkeren.

Han blev kaldet op paa Jomfruens Kammer noget efter at hun var staaet op og selv havde gjort sit første, væsenlige Toilette. Ved det senere maatte han være behjælpelig; og da han en Dag med fri Forsæt faldt ud af sin Rolle og bad om at maatte trække sig tilbage, vendte hun de mørke, forskende Øjne mod ham og sagde rolig, med Eftertryk paa Ordene:

„Hvad er det, hun fabler om? Er hun syg eller forrykt? Sæt mig den Naal, som jeg har befalet, men stik mig ikke ind i Kødet som sidst. I Dag er jeg oplagt til at give Kindheste!"

Og Ternen hæftede Naalen og skælvede derved; — men det var ikke af Frygt for Kindhesten.

Da Junker Erik denne Aften kom paa sit Værelse, kastede han disse farlige Klæder med Raseri fra sig, drog sin egen Underbeklædning paa og svor, at Komedien skulde være til Ende.

Næste Morgen overhørte han de gentagne Befalinger, der blev bragt ham, om at komme til Jomfruens Kammer. Først ved Frokost fremstillede han sig nede i Salen.

Man saa' med Bestyrtelse paa ham.

Han havde af sin egen tarvelige og af Borgherrens vidtløftige Garderobe gjort et skønsomt Valg. Sit Haar bar han ikke længer skjult under den lille Nakkehue; det faldt ned over den brede Kniplingskrave, der laa tæt til Trøjen, som han omhyggelig havde børstet. Paa Ryggen, saaledes at Armene var fri, havde han en af Farbrors korteste Kapper; om Lænden havde han spændt sin Faders Kaarde, og foran paa Underlivet havde han Dolken hængende med Grebet lidt ned efter til venstre.

Han traadte frem med Anstand, lagde den højre Haand over Brystet og hilsede Selskabet.

„Men Erik dog!" raabte Ridderen. „Betænk ..."

„Jeg har alt betænkt," var Svaret; „og med din forventede Tilladelse har jeg kaldt Folkene herhid for at tale til dem. Dér er de!"

Døren gik op og Tjenerskabet stod atter for Herskabet.

„Jeg er Junker Erik fra Holmen!" sagde den unge Mand med høj og klar Stemme, knejsende maaske lidt mere i Skoene end sædvanlig. „Hvad der har ført mig hid under dette Tags Beskyttelse, det vide I naturligvis; I have ogsaa hørt, hvad min Slægtning har lovet Jer, om I ikke bevarede min Hemmelighed. Men jeg véd, at jeg bedre kan betro mig til brave og paalidelige Folks Tavshed, naar jeg viser mig som den, jeg er, end naar jeg gaar maskeret omkring og dog er kendt af alle. Hvis Lykken er med mig, og jeg atter, som jeg haaber, kan sætte Fod under eget Bord, da skal ingen af Jer have staaet mig bi omsonst. Vor ædle Ridder leve!"

Tyendet raabte et højt Leve, og Borgens Herre jog dem derpaa ud, idet han indskærpede Folkene sine Formaninger.

Han kom tilbage og sluttede Erik i sine Arme.

„Du er en Perle, Fætter, men Du spiller som al Ungdom paa de høje Strenge og beregner ikke den menneskelige Svaghed. Heldigt var det da, at Du stillede disse „brave og paalidelige" Folk lidt Vederlag i Udsigt. Men nu maa Broder Sebastian og jeg gøre os rede og drage til Bispestaden jo før jo heller, for at se hvorledes dine Sager staar. Hvorfor kunde Du dog ikke lade det blive beroende i det Køn, som Du udfyldte saa smukt?"

„Jeg havde mine Grunde!" svarede Junker Erik.

Jomfru Karina talte ikke til ham. Den eneste, der synlig lagde sin Tilfredshed med Forvandlingen for Dagen, var Borgkapellanen. Den ærværdige Sebastian omkredsede den unge Mand, som en Kavaler kan sno sig for sin Dame, underholdt ham med sine Fortællinger, afbrændte sit ejendommelige Lunes Fyrværkerier for ham, hvori Guder og Mennesker stode i den mest brogede Belysning med dristige Linjer, udfordrende Stillinger, bragte ham Læsning og viste ham en Opmærksomhed, der smigrede det unge Gemyt og vakte Lyst hos den forhenværende Præstediscipel til ret af Hjerte at slaa løs paa alt det gamle, som han endnu af al sin Tankes Trang hang fastknuget ved. Ja, saa vidt gik Kapellanen i sin Opmærksomhed mod den unge Mand, at han forærede denne en kostelig Dolk, hvis Sølvgreb var udarbejdet som en Faun, der trækker Mundvigene lystent i Vejret, — et sandt Kunstværk af en florentinsk Mester, hvis Værdi den fine Kender selv ikke noksom kunde fremhæve.

Saa drog Ridderen og Broder Sebastian af Sted.

Tiden gik trægt for Erik, medens de var borte. Han var i Unaade hos Jomfru Karina og derfor ogsaa hos Moderen. Begge Damer vilde øjensynlig mores, og han var traadt dem for hastig og selvstændig op.

Herrerne kom tilbage. Det stod nok ikke videre godt med hans Sager. Domherren havde mægtige og indflydelsesrige Slægtninge i den højere Gejstlighed, og de vilde Junkeren til Livs. De forkastede Vidnerne ved Tvekampen; det havde været et lumpent Overfald, et Mord, og sligt krævede Blod eller Bøder. Paa den anden Side støttedes den fraværendes Sag af den Frygt og Splittelse, der raadede mellem de gejstlige Herrer selv. Den ny Lære laa i Luften og hidsede alle Gemytter. Det gjaldt for Bisp og Domkapitel at holde sammen paa Kludene — som Ridderen udtrykte sig — og ikke at øve nogen forhastet Gerning.

„Og — Moder?“ spurgte Erik tøvende.

„Hvad der en Gang har begivet sig til Klostret, det er begravet dér!“ lød Svaret. „De kunde vel formaa den stakkels Kvinde til at fraskrive sig de sidste Rester af jordisk Gods, men for det første er Du da i Live endnu, og dernæst er Tiderne svære for de kronragede. Der er kommen en Ulv herop til Landet, og den vil tidligere eller senere æde de hellige Ræve. De store Ting uden omkring er dit bedste Værn, min Gut. Slaa Dig til Ro og se Tingene an, som vi andre gør!“

Erik trykkede hans Haand, og Ridderen meldte ved Bordet sin Fætter som højtidelig optaget i Familjekredsen — paa ubestemt Tid.

Og Tiden gik. Saa kom der en Dag, hvor han sagde sig selv, at han fordærvedes blandt disse Mennesker.

Her var ingen Bund, ingen Rod i det alt. Hvad vilde disse Mennesker? lege! Hvem vilde de gavne? ingen! Selv deres Løjer vare hule, de kedede sig, og de kedede hinanden; de sagde det blot ikke, men smurte et nyt Lag broget Farve oven paa det gamle. Hvis disse Mennesker blev syge, hvad saa? ...

De blev ikke syge, men Erik var syg — af haabløs Længsel, utilfredsstillet Lidenskab.

Han følte, at han burde rejse. Men selv om han havde haft aldrig saa frit et Lejde udenfor Borgen, saa formaaede han ikke at rive sig løs. Han blev, og han lod sin Sjæl langsomt fortæres af al denne lystige Spot uden Maal og Med, og han lod sit Hjerte langsomt forbløde under sin Kærlighed til denne skønne unge Kvinde, hvis Væsen var ham den dybeste og den mest tillokkende Gaade; — han havde jo ingen anden Kvinde kendt.

I samme Forhold, som hun voksede for hans Øjne og indhylledes i disse bølgende Skyer af Uigennemtrængelighed, hvorfra kun glimtvis Lyn brød frem, i samme Forhold sank de andre ned fra deres

olympiske Stader og blev til skrøbelige, endog meget skrøbelige dødelige.

Med Broder Sebastian havde han ligefrem brudt og givet ham den ciselerede Dolk tilbage, efter at den ærværdiges Paatrængenhed var bleven saa stor, at endog den uerfarne Junker maatte sige sig selv, hvor Faren fra denne Kant var at imødegaa.

Bag Ridderens larmende og rastløse Godmodighed fandt han en Tomhed, der stadig trængte til Adspredelse; en dagligdags Aand, der saa længe havde haft Logis i et yppigt Rum, at den til sidst havde faaet Skin af at være stor.

I Fru Mætte saa' han en Moder, der var beflittet paa at faa sin Datter anbragt dér, hvor hun muligvis selv havde gjort resultatløse Forsøg.

Han havde vendt disse Gudebilleder om paa Vrangen. Det skal man ikke gøre, naar man vil have nogen Fornøjelse ud af Livet.

Tilbage blev Karina, Genstanden for hans Tilbedelse.

Ja, han tilbad hende. I hende vaagnede hans Fantasi og laante ham alle sine stærke Farver; han blev Kunstner ved hende, og det er altid en liden Erstatning at kunne forme i sin Tanke Billedet af den Lykke, som i Virkeligheden er en nægtet.

Da hun opdagede det — hun brugte ikke lang Tid dertil — bar hun sig ad, som unge Kvinder gøre overfor jævnaldrende Ynglinge. Hun gav ham til Pris for de andre. Hun viste ham frem for Selskabet i alle hans troskyldige Ubehjælpsomheder og udtænkte Snildheder. Hun morede sig selv og de andre ved at vise, hvor dybt et saa uerfarent og uegennyttigt Hjerte kan give sig i en andens Vold, blot fordi denne anden er ung, har dejlige Arme, en skøn Hals og Øjne, der love tusind Gange mere, end de agte at holde.

Da man saa havde let sig mæt heraf, og hun mente, at nu var dette forbi, saa opdagede hun, at det var akkurat som om hun slet ikke havde vist ham frem og forlystet sig ved ham.

Hun studsede. Hun rørtes, og viste sig god og blød imod ham. Og da hun følte, hvor blød hun blev overfor ham, trak hun sig atter tilbage.

Men han havde set et Glimt, og han tog det for det hele forjættede Land. Hans svævende Barnetro var bleven ham berøvet, men Kærligheden skulde være ham i Troens Sted; thi *tro* maatte han.

Han nærmede sig, beskeden og varsom; og atter tildroges hun af dette Barn, der daarligt kunde værge sig imod hendes Spot, og som helt underkastede sig hendes Blidhed.

Han var jo kun et Barn. Hun havde vel ingen Aar forud for ham, men hun havde set den store Verden, og hun var Kvinde. Hun vilde lære ham Venskabet at kende; dét kunde ogsaa bøde paa hendes eget

Væsens Heftighed. Og de sang sammen, og hun underviste ham paa Luth i baade Skæmteviser og Elskovssange; og han viste sig at være lærenem. De vandrede sammen om Aftnerne i den store, stille Have, langs den blanke Dam i Midten med Poplerne i Krans omkring og med stærktduftende Blomster i snoede Bælter. Hun fandt, at hans Stemme, der var blød og dyb, klang godt herude, og hun lod ham synge for sig. Snart opdagede hun, at der undertiden i hvad han saaledes foredrog indflettedes Ting, som skyldtes hans egen Digtning, men hun lod sig ikke mærke med denne Opdagelse.

Saaledes sad de en Aften sammen, da han med et spurgte hende, hvad hun syntes om Ridderen, deres fælles Beskytter?

„Godt — naturligvis!“ svarede hun efter et Øjebliks Betænkning.

„Ja naturligvis!“ gentog han som et Ekko.

Lidt efter bragte han samme Genstand paa Tale.

Hun sagde:

„Min Moder lærte ham at kende i Udlandet allerede for flere Aar tilbage, da jeg var en lille Pige. Min Fader var den Gang nylig død, omkommet, dræbt — hvad véd jeg — der dræbes saa mange Mænd. Uden Ridderens Hjælp havde det vist set sørgeligt ud for os, og vi skylder ham begge stor Tak. Han er ogsaa en stadselig Mand. Men hvad snakker vi herom? Syng noget! Sommeren er kort, og her bliver vi dog ikke evig sammen. Jeg vil for øvrig mindes eders Stemme, naar vi ikke længer er sammen.“

„Vil I?“ spurgte han hastig og tog hendes Haand.

Hun lagde med en let Spøg hans Haand tilbage over Luthen, som han sad med paa Skødet.

„Dér passer den bedre!“ sagde hun.

Han sad noget i Tavshed. Maanen var imedens staaet op og skinnede ned paa dem begge. Han tog Luthen og sang:

> Vorherre skabte den klare Nat
> Med de tindrende Stjerner, der slukkes saa brat,
> Og Musikken, der løfter og knuger et Sind,
> Og de Blikke, der trænger i Sjælen sig ind
> Med en gysende Fryd i vort Hjerte,
> Og de Læber, der ikke tør skille sig ad,
> Og som skælver lig Duggen, der perler paa Blad,
> Og den Mund, der vil sige — den véd ikke hvad —:
> Alt kun til Ungdommens Smerte.
>
> Men havde han gjort os som Træet, der gror
> Og rolig kan høre paa Fuglenes Sang
> Og drager sin nærende Saft fra den Jord,
> Der ej blev for blød under Kildernes Klang,

Ja havde han givet vort Væsen sin Rod
I Styrken, der taaler en Overflod
Af alle Naturlivets Lyde, —
Saa havde vor Ungdom ham priset i Sang,
Som gemmer ej Tvivl eller Trods i sin Klang
Og som ej vi skal siden fortryde.

„Den stakkels Ungdom!" sagde hun tørt og rejste sig. „Den er ogsaa altid at beklage; og gør ingen anden det for den, saa véd den at gøre det selv."

Dermed hilste hun og bød Godnat.

Han sad paa Bænken og saa' efter hende. Bag ham risledе en Kilde, hvis skjulte Løb faldt ud i Dammen, der laa spejlblank under de høje, mørke Træer og lod Maanen skinne ned i sig — saa rolig, som et klart, indhegnet Vand kan være. Han gav sig hen til sine Tanker, og disse havde en kredsende Flugt, ligesom afrettede Fugle bestandig om det samme Punkt. Han saa' efter hende, til han ikke øjnede den ranke Skikkelse mere, og da saa' han hende under siddende, staaende, løbende, talende Skikkelser, med vekslende, saa ubarmhjertig vekslende Miner; og han lukkede Øjnene og pressede Læberne sammen og syntes, at Natten burde have Medlidenhed med ham og lade ham dø nu.

Men Natten havde kun sit Maaneskin i det blanke Vand, sine mørke, tavse Træer og saa en Blomsterduft, der vel var stærk, men dog ikke stærk nok til at gøre det af med en sund og ufordærvet Yngling, der første Gang elskede en smuk Pige.

Han kom til at berøre Luthens Strenge og fo'r sammen. Derpaa lod han Fingrene famlende søge sig Vej for den Musik, der rejste sig inden i ham, og idet han smeltede et Indtryk fra Gaarsdagen sammen med de Tanker, der nu bevægede hans Bryst, sang han hen for sig:

Du saa' mod Loftet: alle Blomsters Duft
Slog op fra dette Blik mod Himmelbuen;
Du saa' paa mig: jeg var den tomme Luft,
Og intet uden den, for Dig i Stuen.
Vi vandred sammen: sødt Du lo,
Mens Maanen skød i Dammen ned sin Stribe;
Det er kun Barnet, som kan tro,
At Luna lader sig med Haanden gribe.

Jeg sad alene; Nattens Fred drog hen
Med sit Forsikrings Tys! langs tavse Stier:
Du lyver, Nat; hos hver en Ungersvend
Den evig vaagne Længsel Du fortier.

Hun sover, gør hun, længes ej:
Forbande kunde jeg den Jomfrus Drømme,
Mens over Nattens Sti og Vej
Min Læbe lod Velsignelserne strømme.

Den næste Aften sad de atter sammen paa Bænken. Det var, som om de virkelig følte, at Sommeren var kort. Hun havde først ladet sin Uvilje gaa ud over Maanen, der gjorde Menneskene længselsfulde, halvt syge, og i Grunden til store Taaber. Hvad længtes man efter? naar man ikke netop som Børnene vilde løbe ud i Dammen og plukke den store gule Aakande! Og hvad savnede man? naar det dog kom an paa en selv, om man vilde have sine Ønsker opfyldte!

„Kommer det kun an paa en selv?“ spurgte Erik.

„Tys!“ sagde hun og tog hans Haand. „Lad os sidde her ganske stille og lade, som om vi ingen Savn og Længsler havde, som om vi selv kunde være vor Skæbne, og som om Skæbnen bød os, intet at ønske, for at vi intet skulde savne.“

Hans Haand laa i hendes, og hans egen skælvede. Hun sad som i Drømme, og han saa' endog, at hun havde lukket Øjnene. At sidde saaledes, det var jo, hvad han i sine dristigste Tanker havde attraaet. Det var ham da heller ikke engang bevidst, at han nu overskred sine Tankers Maal. Den Arm, som han havde fri, skød han lempelig ind bag hendes Liv. Han aandede knap. Var det muligt?

Dér sad hun virkelig i hans Arm, lidt tilbagelænet, stedse med Øjnene lukkede. Hun trykkede endog hans Haand, men det var saa svagt, at han ikke engang vovede at tilstaa det for sig selv. Han stirrede frem for sig, indtil Maaneglansen paa Græsset og over Buskene foran ham begyndte at bølge op og ned. Hans Væsen forekom ham at opløse sig og atter at sammensmelte med Naturen rundt omkring. Hun og han droges i luftige Legemer bort fra denne Bænk ind i Nat, Tavshed, Maaneskin, glødende Tilbedelse, knælende, afsindig Beundring. Han gav sig uvilkaarlig til at synge.

Hun tog Haanden til sig med et Ryk, saa' paa ham, og fo'r derpaa med Haanden over Panden.

„Ak, det er sandt!

Syng noget for mig; syng, jeg beder!“ sagde hun blødt og frigjorde sig lempelig for hans Arm.

Den skønne Verden var svundet for ham, men en Afglans bølgede endnu inden i og uden om ham. Han svarede hende ikke, men tog Luthen, og just som han berørte dens Greb og hørte dens Strenge klinge, skød denne Verden med sine Syner billedlig frem igen.

Han sang:

Jeg gik i dunkle Haver,
  Og hvor jeg saa'
  Paa Blad og Straa,
Strøet de rigeste Gaver
  I yppigste Mængde laa;
Der glimted de Kæder paa Gren og Kvist,
Der lyned de hundrede Spange vist,
  Og hviskende lød
  En Stemme saa sød:
Endymion, sover Du nu?

I Skovens Vellugt badet
  Jeg aanded ind
  Den Duft saa lind
Af Duggen, der drev fra Bladet
  Og væded min Feberkind;
Jeg følte, som gik jeg paa Tyvens Vej,
Jeg lytted, jeg mægted at modstaa ej;
  Det spurgte saa mildt,
  Det hvisked saa vildt:
Endymion, sover Du end?

Og Løvet veg til Side;
  Af Sølvermor
  Et Bølgeflor
Saa' for mit Øje jeg glide
  Og falde foran mig til Jord;
Jeg følte mig, svimlende, favnet tyst,
Jeg laa som et Barn ved Gudindens Bryst;
  Hun knuged mig vildt,
  Jeg hvisked saa mildt:
Endymion sover ej mer!

Hun rejste sig.

„Kom; Duggen falder. Lad os gaa op!"

Erik stillede sig foran hende og greb efter hendes Haand.

„Lov mig en Ting blot!" bad han. „Kom hid i Morgen Aften; — kun den ene Gang endnu?"

„Ja!" hviskede hun efter et Øjebliks Betænkning. „I Morgen — den ene Gang endnu."

Den næste Dag saa' han kun lidet til Damerne. Men da han gik igennem en Stue, hvor en Dør stod aaben, hørte han deres Stemmer.

De vare heftige begge. Moderen imod Sædvane formanende. Datterens Svar vare haarde, korte, skarpe. Han hørte Farbrorens og sit eget Navn blive nævnt i Forbindelse med Ord som: glemme hvad vi skylder — letsindig — ikke forspilde — en fattig fredløs — en Dreng.

Junker Erik skyndte sig blussende bort.

Fællesmaaltidet var mere trykket, end det længe havde været. Værten tømte gentagne Gange Pokalen med Jomfru Karina under mindre muntre Paaskud og med mere frittende Blikke end sædvanlig. Fruen gjorde sig den yderste Umag med Mæglerens Rolle; hun saa' knap paa Junkeren, der sad som paa Gløder og blev skarpt fikseret af Broder Sebastian. Fa'rbroren maatte øjensynlig tvinge sig for ikke at vise nogen paafaldende Mangel paa Hensyn overfor sin Slægtning og Gæst. Alligevel antog hans Træk ofte et Udtryk af selvbevidst Overlegenhed, der maatte føles dobbelt af den unge og værgeløse. Noget var der, som maatte afgøres, det var klart for alle. Om det saa var deroppe blandt de udødelige ved den glade Banket i Loftet, syntes det for Junker Erik, da han i sin Forlegenhed gav sig til at skotte derop, som om en Gud, der holdt en yppig Kvinde omsluttet med sin ene Arm, spørgende nikkede ned til ham: Naa, hvad bliver det saa til, min lille Ven? Du maa vel fortrække?

Saa sad han alene paa Bænken om Aftnen, ventende paa at Maanen skulde komme frem. Det var hans første Stævnemøde, og han var ikke engang sikker paa, om han skulde faa nogen anden at se end Maanen.

Den kom omsider frem, og det var altid en Trøst. Han sad stille og lod det blide Lys strømme over sig, men det beroligede ham ikke. Han havde sin Luth under Armen og legede med dens Baand; han vovede ikke at berøre Strengene; de kunde røbe for Borgens Folk, hvor han var. Det var jo et Stævnemøde.

Han havde ikke frygtet i Gaar og de andre Dage. Men i Dag var Mødet aftalt. Alligevel havde han taget denne Luth med, som var blevet ham saa kær, siden hun havde undervist ham paa den. Han burde vel netop spille for at vise, at han intet ondt havde til Hensigt. Han skulde kun se hende denne sidste Gang.

Han forstod, at det maatte blive den sidste.

Hvorledes skulde noget sligt kunne gentages fra i Gaar uden at blive mindre sødt — eller mere farligt? Angaaende det sidste Punkt svævede han i Uerfarenhedens hele Taage, men han havde dog sin Anelse, der laa i Nærheden af Frygten.

Og saa hørte han de hurtige, raslende Slag af en Damekjole langt nede i Gangen.

Alt Blodet stemmede for hans Bryst. Han sad ganske stille og rejste sig ikke, selv da hun stod lige foran ham.

„Naa?“ spurgte hun med sin haarde Stemmeklang.

Hin Frygt fra før, der havde været omgivet af en saa sød Varme, isnede sammen ved dette ene lille Ord.

„I svarer ikke, Junker. Vil I maaske vedblive at tale til mig, ligesom Himlens Fugle og Markens Hyrder, gennem Sang? Serenadernes Timer er endte, kan jeg sige Jer!“

Hun gik heftig frem og tilbage foran Bænken og førte sin Tale afvekslende til sig selv, til ham, og til en hel Forsamling af unævnte dér foran hende.

„Ikke se ham!“ raabte hun haanlig. „Aa jo, jeg skal nok passe paa mig selv. Som om jeg havde gjort andet de sidste Aar, hvor vi er trukket omkring ligesom mærkelige Dyr fra Marked til Marked, beset, beføit og — ha, ha, nu endelig ogsaa besunget. Det er det mindst farlige, ikke sandt Hr. Troubadour? I forfører mig saavist ikke; snarere kunde jeg forføre Dig, mit stakkels Barn. Dog, det vil snart andre paatage sig. Ræk mig din Haand, Erik; og føl hvor min brænder. Det er Is, skal jeg sige Dig. Naar en Ting er rigtig kold, saa gløder den. Hvad det var, jeg vilde sige — tag din Tingest dér og syng og spil. De skal netop høre os. Nej, Du synger for kælent, som en Kattekilling. Gør Plads dér, lad mig sidde. Ja Du ser paa mig. Jeg er i Aande i Aften, ikke sandt? Glæden staar mig ud af Halsen som Røg af en Ovn, og mine Øjne rinder i Vand derved. Nu skal Du høre min Vise; jeg vædder, Du mindes den længe.“

Hun sang:

Paa Højen jeg sad med Guld i mit Skød,
  Mit Bryst var nøgent og nøgen min Arm,
Haaret i Bølger om Skuldrene flød,
  Hej da! hvor blev der om Højen en Larm.
  Maurer og Jøder og Riddersmænd gode
  Trygled og trued og faldt mig for Fode,
    Svor mig Skæppen fuld,
    Vilde øge mit Guld; —
  Jeg lo og bedækked min lokkende Barm.

Paa Marken jeg vandred at sanke mig Aks,
  Jeg sanked mig krum under Solens Brand;
Der kom de og skotted og vendte sig straks:
  Saa jag dog den Kvind hjem til Tiggernes Land!
  Bonde og Bryder og Junker og Herre
  Haaned den Stakkel fra Hest og fra Kærre,
    Grined under Skæg:
    Se den magre Læg! —
  Jeg takked min Gud for jeg havde Forstand.

Paa Højen jeg sidder og kaster med Guld,
Jeg kaster med Nakken og blotter mit Bryst:
Og havde Du. Dronning af Saba, saa fuld
En Barm, da Du vækked Kong Salomos Lyst?
Sulamith, Terne, paa Knæ for din Frue!
Var dine Lænder saa skønne at skue?
Kom, hver lysten Gæk,
Jeg sparker Jer væk. —
Der er Is i mit Hjerte og Brand i min Røst.

Hendes Ophidselse syntes udtømt, da hun havde sunget.

„Naturligvis!" hviskede hun og tog ham i Haanden. „Her skilles vi. Det kan Du jo forstaa, ikke sandt?"

Men atter rejste hun sig og kastede hans Haand bort:

„Som om jeg behøvede at spørge Dig derom! Tror Du maaske, at jeg rendte med Dig af Landet for at blive dit Lastdyr eller Marketender, naar det kom højt. Eller sidde med Dig derude paa Holmen og banke Tørfisk og synge Hymner? Nej!" raabte hun og løftede sig i Skoene, saa Brystet spændtes og man hørte Silken give sig i Kjolelivet. „Fløjel og fint Klæde vil jeg slide; i store, lyse Rum vil jeg dreje mig; stoute Mænd vil jeg beværte, og Verden vil jeg se for min Fod, naar jeg dog skal sælge mig til den, der byder højt for at have en Stadsfrue. Hvad er Kærlighed? en Faarehyrde, der blæser paa Skalmeje og binder Hoser til sin Hjertenskær. Jeg véd, hvad jeg har at byde paa, og jeg sætter selv Prisen paa den Vare. Havde jeg ikke sat den saa højt, da havde jeg nu rendt som Markedstøjte eller staaet i Kramboden og holdt min Mand med Selskab ved en Lysepraas og en Kande tyndt Øl ..."

Hun afbrød sig atter selv og satte sig paa Bænken. Erik mælede ikke et Ord. Hun tog hans Haand; han lod hende tage den.

„Skal jeg sige Dig noget?" hviskede hun. „Véd Du, hvad jeg kunde ønske mig? Saadan en lille en, et Barn; ikke til at lege med — Jesus Maria, nej — men til at elske, hører Du? Et Barn kan man elske, og ære sig selv i sin Kærlighed. Dér er ingen Smiger, ingen Øjne, som forlanger det, som alle Jeres Øjne forlanger. I et Barn kunde jeg blive god igen. Kom, skal jeg sige Dig: For at faa et Barn, kunde jeg tage Dig til min Elsker — nej, tys, jeg véd ikke, hvad jeg siger; jeg har intet sagt. De har pint mig derinde i Dag og bestandig, saa at jeg er halvt forrykt."

Hun rejste sig for sidste Gang, skød Haaret tilbage fra Panden og tog ham fast om Haandledet:

„Se saa; nu har vi talt sammen, og nu gaar vi hver til sit. I Morgen beder Du ham om Hest og Tjenere til Eskorte. Han vil — her smilede

hun sørgmodig — ikke afslaa Dig det. Du skal ud i Verden. Der findes vel nok den Sag, som man kan kæmpe for. Der er jo den ny Lære; de siger, at den er god, uanset hvad de — hvad vi — siger her. Ak, hvad siger vi?"

Hun stod med bøjet Hoved. Han havde rejst sig og spurgte hende med lav, besværlig Stemme:

„Jomfru Karina, I gifter Eder altsaa med — ham?"

„Maaske!" hviskede hun.

Efter et Ophold spurgte han:

„Vil I give mig et Kys med ud i Verden?"

Hun traadte tilbage og rakte ham Haanden.

„Hvis jeg gav Dig et Kys anderledes, end jeg nu rækker Dig Haanden, saa vilde det angre Dig, at Du var rejst, og Du vilde maaske vende om. Jeg frygter Kærlighed, hvis den er, hvad jeg har følt overfor Dig, og jeg giver Dig ikke nogen Forskrivning med paa Vejen. Levvel!"

„Levvel!" sagde han tankeløst, som et Ekko. Han kunde lige saa gerne have sagt: God Morgen! eller hvadbehager?

Han saa' hende dreje om ad Gangen, og saa lod han sig falde ned paa Bænken med Armen tungt imod Ryglænet.

Det gav en høj, klagende eller jamrende Lyd. Han havde med Albuen knust Luthen.

Han tog den frem, endnu halvt i Døs, og besaa den ved Maanelyset. Det var et meget fint, skørt Instrument, rigt indlagt med sarte Perlemorsforsiringer, slyngede i Blomster og Kranse. Lydkassen var trykket ind, Grebet knækket, Strengene hang slappe ned.

Han tog det unyttige Instrument i sin Haand og kastede det ud i den spejlblanke Dam, hvor det et Øjeblik efter forsvandt fra Overfladen, medens Træernes mørke Skygger sugede de Ringe til sig, som Bølgebevægelsen fra Faldet havde frembragt.

VIII.

Du, som stedse spalter Tanken,
Øser Vandet med et Sold,
Leder Bækken op ad Banken —
Giv Naturen Dig i Vold!
Den var til, før Manden bygged
Alter for en ukendt Gud,
Sand og stolt den aldrig smykked
Sig med laante Farver ud.

Den er evig, kan ej ældes,
Ej afsættes eller fældes
Af en nok saa højvis Dom;
Dog, da der paa Knæ ej faldes
For dens Trone, „død" den kaldes,
Nu velan, saa se Dig om!

Ser Du denne stolte Vælde,
Denne Rigdoms Yppighed;

Skaalen synes evig hælde
Livet Frugt i Skødet ned;
Ser Du disse tusind Blikke
Vaar paa Vaar at stirre frem;
Under Smil de fatter ikke,
At Du kan fornægte dem.

Hør dog blot bag Buskens Grene
Denne Stemme, blot den ene,
Som sin stærke Trille slaar!
Saadan sang den dybt bevæget,
Da den Verdner vederkvæged
Alt for mange tusind Aar.

„Død“ Du nævner denne Verden!
Kald Dig heller selv for blind;
Her er, skjult, en rastløs Færden
Oppe, nede, ud og ind.
Træet huser Væsner ømme.
Saa' Du gennem Barken kun;
Lyt! fra Aaens dybe Strømme
Kalder Dig en Kvindes Mund.

Hør, hun kalder, se, hun stiger,
Skøn som ingen Jordens Piger,
Ren og klog og lys i Sind;
Dine Vunder vil hun hele,
Magten, Æren med Dig dele, —
Ak, om Du var ej saa blind!

Saaledes sang det rundt omkring fra til den Mand, der en stille Juliaften laa ved Aaens Bred et Sted inde i Skoven, hvorfra man kunde se Havet i det fjerne og Borgen ude paa Holmen.

Den liggende hørte intet uden den ganske svage Bevægelse i Bladene over hans Hoved, enkelte Fugles dæmpede Stemmer og Aaens utydelige Mumlen, Aaen, som netop her sagdes at have sin største Dybde og Bredde.

Den liggende, som hvilede paa sin Albu, trillede i tankeløs Leg en liden Kvist mellem sine Fingre, kastede den ud i Vandet og saa' den nogle Øjeblikke hvirvles rundt i de smaa Malstrømme, der kom og svandt nærmest inde under Land, og derpaa skyde ud i det store Løb midt ude og føres bort.

Han nikkede for sig, som om han alligevel forbandt en Tanke med denne Leg. Væk, — borte!

Unægtelig, det lille Fartøj var ikke til at øjne mere; men hvad saa?

Et eller andet Sted bliver det vel af; — intet forgaar.

Det var ikke Mandens Tanker. Han tænkte tungt; han var træt.

Saa' man til hans smukke Vækst, som den snevre Dragt fremhævede, hans Ansigt, der var ungt endnu, om end mærket af Aarene ud over den første Ungdom, saa vilde man næppe tro paa Træthed allerede. Men Træthed kan jo være noget forbigaaende, noget, som kommer efter heftige Bevægelser, Erfaringer, Kamp, og som kan lægge sig, naar Hvilen falder paa.

Han hvilede og tænkte tilbage, og hans Udtryk var træt.

Han var nylig hjemkommen fra den store Verden derude, og Hjem-

met havde, hvad oftest hænder, forekommet ham dobbelt snevert, endda her var Plads nok for ham. Han levede alene paa Borgen, havde kun sin gamle Tjener om sig og det allernødtørftigste Folkehold til at besørge Gaardens Drift. Halvt forfalden var den bleven i hans Fraværelse, stærkt behæftet med Fordringer, Udsigt til uafviklelige Retstrætter. Borgens Herre — Junker Erik — kunde endnu ikke bekvemme sig til at lægge nogen fast Plan, hvorefter han vilde drive Fædrenegaarden og møde Retsfordringerne. Han drev omkring til Hest og til Fods, tillod Fiskere at nedsætte sig i et Leje paa den yderste Holm, sejlede med dem i deres fattige Skuder, fik ikke Raad til selv at udruste Fartøj, lukkede sig inde Dage lange, læste, trakterede allehaande Instrumenter, og drev sluttelig, givende efter for sin første og yngste Tilbøjelighed, ud i Skoven.

Her laa han ved Aaen.

Og han tænkte denne stille Aften paa, hvor meget der skilte ham fra dette Hjem, som han dog saa hedt havde ønsket sig tilbage til.

Men der var ogsaa sket saa meget i Mellemtiden.

Lad os nu se — gentog han for sig selv — hvad jeg har fundet derude og hvad der er vundet ved, at jeg er kommen tilbage! Og han plukkede sit mellemliggende Liv op i alle dets fineste Trævler, ligesom man plukker Linned op for at lægge paa Saar, Hug-Stik-Skudsaar, Saar fra alle Kvæstninger, fra Fald, Knusninger, kort Saar af alle de Flænger, som Haanden kan forbinde, — men ak, ikke de dybe, indre Forblødninger. De spotte den Lægekunst, som kun véd at ramme Overfladen.

Da han var kommen ud, havde han fundet Verden endnu mere ophidset, end han selv havde tænkt sig. Det virker i Begyndelsen ansporende paa det unge Sind. Man føler sine Kræfter dobbelt, hvor alle Kræfter tages dobbelt i Beslag. En ung Adelsmand, som endnu har nogle Guldstykker i sin Pung, som fører sin Kaarde, som har hele Uerfarenhedens Mod til at gaa paa og hele Uegennyttens Underkastelse til at lade sig bruge som Redskab, han er velkommen i det store pèle-mèle.

Men hvis han kun besidder disse tvivlsomme Egenskaber, og ikke er en ren Lykkefugl, saa opsluges han hurtig i Hvirvlen.

Junker Erik havde sit friske Saar at drage ud med i Verden. Et meget ungdommeligt, vil man sige; ja, men det var der, det holdtes aabent, det smertede stadig, og en saadan Smerte — hvor lidet dødelig den er — afholder det unge Sind fra letfærdig at give sig de første, bedste Indtryk i Vold. En tidlig Kærligheds Skuffelser kan senere forekomme den modne Mand komisk, men han nedværdiges ikke ved Mindet derom. Det er der andre Erindringer, som besørge.

Der var noget andet end hin Kærlighed, noget, som stod i Forbindelse med hin barnlige Sorg. Han var ikke blot en saaret Troubadour, der flyede fra sit Hjertes Dame, han var en ung Korsfarer, der drog ud.

Junker Erik var stedse søgende. Faderens Eksempel, hans egen Opdragelse med Kirken for Øje, de voldsomme Begivenheder, der kastede ham bort fra Kirkestien, Opholdet i den muntre Ridders Hus, hvor baade den grove og den fine Spøg ætsede hans barnlige Forestillinger, alle disse Traade, der saa at sige blev lagt i den unge Piges Haand og som hun selv knækkede over med et Ryk, alt dette fulgte ham paa hans første jagende Ridt ud i Verden, og drev ham uophørlig til at tage Parti for og imod dér, hvor Troen med blodige Cifre skreves op paa det store Regnebræt. Usammenhængende og uforenelige som disse hans Følelser var, oversanselig Længsel, jordisk Kærlighed, Tvivl, som den første Skuffelse skærpede, gjorde de, at han stedse dreves fra Velvilje til Uvilje, fra Vedhæng til Frafald, og medens Samvittighed sagde ham fri for ethvert bevidst Forræderi, maatte han indrømme sig selv, at netop denne hans Søgen havde bragt ham i vanskelige og tvivlsomme Forhold, ud af hvilke kun hans Karakters Renhed, hans gode Lykke og — Kvinderne havde reddet ham.

Efterhaanden som han med Kaarden i Haanden tjente sig op igennem Rækkerne, efterhaanden som han voksede i sine Kammeraters Anseelse og muligvis i sin egen, fik han ogsaa voksende Styrke til at gøre sig de store Forhold klar, hvori han som den forsvindende, men aldrig som den ligegyldige tog sin egen lille Del.

Og hvad saa' han da i denne sælsomme Verden, der kæmpede som rasende omkring Slagord og Faner, bag ved hvilke der stod Personer og Idéer, der aldrig ville forenes og aldrig kunne forsones?

Ja, han saa' de store af disse Mænd; endog de allerstørste kom han i personlig Berøring med. Han beundrede den begejstrede Kraft, den Utrættelighed, de rige Evner, hvormed de kæmpede, disse „den rensede Læres“ altid slagfærdige Apostle, der allerede nu var over de første Hindringer og som kunde væbne Tusinder med andet end det blotte Ord. Han saa' dem sende Tusinder af væbnede Mænd i Døden paa dette Ord, paa den Bog, som indeholdt alle de befriede Ord og som de selv havde været rede til at besegle med deres Blod. Han anskaffede sig og studerede denne Bog, om Dagen i Teltet, om Nætterne ved Vagtblusset, og han begejstredes og drog ud og stred, som Hebræerne havde stridt under store Mænd for deres hellige Overbevisning.

Men i Mellemrummene mellem Fejderne og Skærmyslerne, da saa'

han Ting, og fik Anfægtelser, som Kamptumlen ikke længer overdøvede. Der laa en Dragesæd i disse Ord, som alt var vokset de store Mænd over Hovedet. Han oplevede at se vilde Horder, stakkels forkuede Trælle drage frem under Brænden og Skænden mod de forrige Undertrykkere, raabende paa Frihed, saaledes som Bogens Ord raabte. Og han var Vidne til, at vanvittige Fanatikere, i en Hvirvel af Vin og opkiltrede Kvinder, under Lovsange til Jehova og den babyloniske Skøge, gjorde en hel By til et Galehus og et Lupanar.

Dette var ikke alt, og ikke det værste. Udskejelsernes Brand kunde slukkes, og han var selv med til at slukke — i Blod. Men der foregik en Forandring med selve de store, Lederne. De syntes at frygte deres eget Værk, som havde staaet saa lyst befriende op imod de i Røgelseskyer indhyllede Kuttemænd. Der blev mørkt omkring Lederne. Det var idelig og idelig Djævlen, hans Gerninger, hans Forførelser, hans Allestedsnærværelse, hvorom Talen kom til at staa. Bogen blev paany taget frem; det var ikke Munkelegender om hellige Mænd og Kvinder, der blev udrensede. Der blev Ord fremdragne og understregede, Ord af en haard, tør Klang, med Skolestuens Spindelvæv over sig, bag hvilke Riset lurede. Baal og Brand, Ris og Slag til Troldmænd og Troldkvinder, Bespottere, ja selv til lunkne og ligegyldige!

Den søgende Junker Erik begyndte alt at se, hvorledes Bogstavtyranniet stundede til, og han drog sig lidt efter lidt ud af Rækkerne og gik til Ridderne, til disse „frie og frelse Mænd", der talede de løftende Ord om den store Menneskeheds Sag, uanset gifte eller ugifte Munke, det skønnes Sag, de klassiske Videnskabers og Kunsters Sag.

Han kendte det hjemme fra Farbrorens Hus. Kun at det her blev lært i større og rigere Træk, støttet af større Evner. Og han havde jo ikke her nogen Lidenskab at befrygte, der kunde træde ham spredende og hæmmende i Vejen!

Ak, det skønne ligger altid under i saadanne Splittelsens og Gæringens Tider. Ustraffet vender man ikke tilbage og søger at løfte en svunden Æra, der alt har overlevet sig, ud af Historiens Fuger. Han saa' herlige Evner, stolte Sjæle, stønne under Anstrengelsen for at stemme Tidens Strøm og falde, lammede paa Legemet af Nydelsens hæsligste Svøbe, for at give Mørket og Forfølgelsen saa meget friere Spillerum.

Han begyndte at ængstes for, at han dog slet ikke skulde finde, hvad han søgte. Da forekom det ham, at den store Moderkirke, hvortil han oprindelig var viet og mod hvis Brøstfældighed han senest havde rettet sine Slag, at denne Kirke dog muligvis dybest i sit Skød gemte Gaadernes Løsning og Freden derved. Det gjaldt at søge med større Modenhed, med mindre Lidenskabelighed; havde han i Grunden søgt ret til Bunds dér?

Fremfor alt maatte man sky de store Byer, hvor Fordærvelsen i Kirken indad til stod i Højde med Ophidselsen udad til. Han drog omkring som en farende Skolar, stedse søgende og idelig skuffet. Moderkirken syntes virkelig at være bleven en uhyre Hvælving over en Grav.

Det var ikke Gøglet, det ydre Maskineri, som skulde tiltrække Mængden, der stødte ham bort; han havde vænnet sig til at se paa de menneskelige Vilkaar, og han fordrede ikke det umulige. Det var den fuldstændige Tomhed der bagved, som skrækkede ham. Han spurgte; ingen vidste ud eller ind; skolastiske Spidsfindigheder, Ritualet, den evige Ramse paa Fingrene, alt dette kunde han fra sin Børnelærdom. Han spurgte, hvor Troen, den første oprindelige Idé, var bleven af under alt dette. Man trak paa Skuldrene og henviste ham til at søge Paven. En, der kom saa langvejs fra og spurgte om *saa* meget, han maatte henvises til den hellige Fader selv.

Han gik ikke til den hellige Fader. Han kastede sig ind mellem vilde, uvejsomme Bjerge, og i en saadan Egn traf han paa et halvt forladt Kloster, hvis lille Rest af fromme Brødre levede saa fjernt fra Verden, som vel i det hele menneskelige Væsner kunne leve. Han fremstillede sig som en træt og vildfarende Vandringsmand. Han var i Virkeligheden begge Dele.

Maaneder lange omgikkes han disse Asketer. Saa havde han fundet, hvad han søgte. I deres Tanke- og Levevis laa, tydeligt for ham, den store Kirkes Kærne, Begyndelsen, hvorfra disse indbyrdes stridende Retninger var udgaaet. Saaledes stod det for ham: i de uudgrundeligste Tiders straalende Fjernhed havde den skabende Verdensmagt, ligesom svømmende i et Lyshav, sat sig til Hvile i Beskuelsen af sit Værk. Mesteren hvilede; alt var jo fuldkomment, hvad han havde gjort; han kunde ikke rette paa sig selv. Men Værket arbejdede umærkeligt. Det ligesom gled bort — i unævnelige Tiders dragende Gang — fra det oprindelige Lys. Hvad der var i Verden, var ikke længer fuldkomment godt, og til sidst stod Verden, som noget ondt, overfor Ophavet, som det gode. Denne Deling fortsattes gennem hver enkelt Skabning, og da saa' man Legemet, som tilhørende Verden, i Strid med Sjælen, som Udspring af det gode. Derfor: ned med Legemet for at Sjælen kan blive bevaret!

Han drog bort. Han var for ung, for sund, for selvstændig til at klæbe ved denne Klippe og dens forfærdelige Lære. Brødrene sagde ham ikke Farvel, men en iblandt dem missede med sine dybtliggende, næsten udslukte Øjne og rakte de to magre Fingre ud imod ham:

„Du vil komme igen, min Søn!" sagde han med hæs, anstrengt Røst.

Junker Erik slog uvilkaarlig et Kors for sig; og da han nede fra Dalen saa' op mod den nøgne Klippe, hvor Eneboernes halvforvitrede Rede syntes at svæve i den graablege Høstluft, saa rakte han sin senestærke, knyttede Haand frem, rystede den og raabte: „Nej, nej, saa heller til Bunds derude i Hvirvlen!" ...

Junker Erik laa som sagt i Skoven ved Bredden af Aaen, der løb igennem hans Fødeegn. Han saa' den lille Kvist hvirvles rundt og derpaa drive væk i det store, brede Løb, og om hans Læber lagde sig et bittert Smil.

Han fortsatte sine Selvbetragtninger over de svundne Aar.

Han var ikke gaaet til Bunds, skønt denne Tid med dens vekslende Salmer og Orgier, Bønner og Kaardestød, Strabadser og Triumfer tilbød Anledning nok til at tabe sig i Hvirvlen for enhver, der havde sluppet sit faste Tag.

Om han end stod paa den blotte Mark uden Ly og Læ for Tanke og Fod, medens Verden stormede ham forbi og tilraabte ham de skiftende Slagord i Farten, saa var han dog stedse den higende og søgende. Var det ham umuligt at indrullere sig mere under den bestemte Fane, saa holdt han i det mindste Faneæren fast: han havde været Soldat, han skulde ikke som en Marodør ende i en Grøft eller i en Kippe.

Og for en saadan higende, der staar paa et Vendepunkt, indfinder sig altid i rette Tid Kvinderne.

De indfinde sig: han kalder ikke paa dem. De komme, fordi han tiltrækker dem. Der er noget ved disse søgende unge Mænd, ude af Stand til at finde deres Plads iblandt Rækkerne, som i højeste Grad sysselsætter Kvindens Fantasi. Hvorfor staar han dér saa alene? Hvorfor er han ikke med i det store Slagsmaal? Er han bange? Han ser ikke ud dertil. Venter han paa os? paa mig? Naturligvis venter han paa mig; de andre er dumme, eller grimme, maaske onde. Jeg er den personificerte Godhed — og saa ser han saa smuk og bedrøvet ud. Det er vistnok et Fruentimmer, der har været i Lag med ham, den Stakkel; han er sikkert meget uerfaren; men *jeg* skal trøste ham!

Og de trøstede ham.

Naar man hører til dem iblandt Mændene, der ikke eftertragter Kvinderne, men hvis dunkle Attraa hidkalder dem, som Blomstens Duft den honningsøgende Bi, saa opnaar man hurtigere end de virkelige Forførere at kende det hele Køn gennem de enkelte. Man bruger ikke Overskuddet af sine Evner til at vinde dem; man glider,

de opfange en i Armene. Man giver sig heftigt og uegennyttigt hen de første Gange; man holder ikke til Maade med noget, da man ingen Hensigt har bagved, og jo mere de betages, jo mere ødsler de med Forsikringer og Kærtegn, da de mærke, at man tager det med Alvor. De røbe sig, da de vinde Sejren saa let; de frygte ikke for at lægge hele deres Væsen for Dagen, da de næsten betragte deres Elsker som et Barn.

Saa dør Barnet i ham. *Han* har ment det for alvorligt, og i ni Tilfælde af ti er han kun Kvinden en Adspredelse, noget Sukkergodt, som skal nydes. Han begynder at lægge Mærke til Gentagelserne: disse Ord, disse Kærtegn gør ham mistroisk. Det ender med, at han ser den samme Kvinde i dem alle. Og denne Kvinde elsker han ikke.

Han er kommen bort fra sin Tro; det ender med, at Kærligheden bliver berøvet ham. Det vil sige: den trækker sig sørgende og dybt tvivlende ind i Mandens uransagelige Dybde, hvor intet Kvindeøje endnu har set ind, et snevert Carcer, hvor der sidder to Fanger, Spotten, som skærer alt over én Kam, ved Siden af Haabet, som en Mand beholder længere end nogen Kvinde, fordi hans Attraa, baade den sjælelige og den legemlige, er større end Kvindens.

Hans Spot gaar yderst sjælden ud over Kvinden. Hvor meget en Mand end kan betragte sig som forurettet, og hvor dybt han kan føle sin Nedværdigelse igennem en Kvinde: der bliver stedse noget af Ridderen i ham. Han kan hade den Kvinde, der har mishandlet ham, han kan udslynge Forbandelser over hende, men hans Spot rammer kun Mændene.

Og først gaar det ud over ham selv. Hvor kender han sig ikke! hvor ynkværdig og latterlig er han ikke i sine egne Øjne; og hvad maa han ikke være i de andres? Med Troen har han ikke kunnet komme paa det rette her i Verden, og han har tænkt at kunne være kommet det med Kærligheden!

Daare!

Og saa er der de andre Mænd.

Vogt Jer, I andre Mænd, for den, der har kendt Eders Kvinder nøje. Han kender Eder igennem dem.

Junker Erik, den unge, smukke Nordbo med det let modtagelige Smil, let til at vredes, hurtig stemt for Godhed, hurtig i Opfattelsen af det enkelte, baaret af Minuttens Bølge, uden Overblik over de sammenkædede Begivenheder, men med den evige Længsel imod det højeste og bedste som mod et Hav, der skyller sin Frihed, sin Klarhed og Styrke hen over Millionernes smægtende Sandskorn — Junker Erik havde elsket disse Kvinder, Zigeunerpigen paa Marchen, Ridderens Frue paa Borgen, Bondens Datter og Præstens Konkubine.

Og han havde lært Mændene at kende gennem Kvinderne. Enhver lærer paa sin Maade, i sin Skole.

Brutale Tølpere, godmodige Tosser, indbildske Moralister, kolde ærgerrige, udmarvede Vellystninge, Narre, der løb efter Berømmelse, selvtillidsfulde retfærdige, Mænd, der stolede paa deres Erfaringer, deres Styrke, deres Skønhed: alle havde han som gennem et Hulspejl set dem karrikerede af Forholdet til deres Kvinder, hvem de forsømte, forkælede, forkuede eller forkvaklede, stedse med „Retten" paa deres Side som Mændene, som de overlegne; ak denne Overlegenhed var paa Kvindernes Side. Og Mændene saa' det ikke, blinde, som de vare. De overholdt ikke det første menneskelige Bud: at ære sig selv igennem dem, som de vare satte til at vaage over! ...

Han bøjede Hovedet og saa' ned i Vandet, viftende med Haanden for sig, som for at bortjage disse forfængelige og forgængelige Skygger.

Saa var han kommen hjem.

Gamle Jørgen var den eneste, som havde taget hjertelig imod ham. Af næsten alle var han saa godt som glemt. Man behøver endda ikke saa mange Aars Fraværelse for at glemmes dér, hvor man hører hjemme.

Meget var forandret. Paa Borgen saa' der sørgeligt ud. Budskabet om Moderens Død i Klostret var allerede truffet ham i Udlandet. Det havde grebet ham stærkt dengang; nu kom de opvakte Erindringer i Hjemmet og drog Billederne frem paa ny: Moderen, Domherren, Drabet. Men Tiden havde udslettet de mest skrigende af disse Farver; Tiden har en stor og blød Haand og bruger den bestandig.

Omegnen havde længst ophørt at beskæftige sig med ham. Der var større Ting kommen imellem. Kætteriet var trængt sejrrig frem; det hed allerede nu „Befrielsen". Skovklostret var lukket og Brødrene spredt ad; nogle faa af dem tiggede endnu omkring paa Veje og ved Markeder, men Almuen var dem paa Nakken; de luskede af Sted med slunkne Lommer og dukkede Nakker; nogle levede af at være Kvaksalvere, Kursmede, Kortkunstnere; det var de heldigst stillede af dem; en lille Rest havde endnu lavere Haandteringer, ja man vilde endog paastaa, at en af de forhenværende Skovbrødre drev omkring paa Markederne med en Trup løse Kvindfolk — for at indsamle milde Gaver til de Hospitaler, hvis Patroner vare faldne fra.

Bispen i den nærliggende By havde været en klog Mand. Da Bølgekastene ikke længer kom stødvis, men havde vist en Lov bagved Bevægelsen, saa havde han endnu i rette Tid underkastet sig denne Lov, hvorved hans Bispesæde var blevet ham sikret og hans tidligere Husholderske rykket op til en Hustrus Pligter og Rettigheder. Andre højere Gejstlige trodsede endnu; de mente, at Bevægelsen dog kun

var en foreløbig, og de holdt hemmelig Udkig efter Begivenhederne sydpaa, medens de lempede deres Vandel og Optræden efter Tidens skærpede Fordringer. Mindst af alt faldt nogen paa at bekymre sig om den unge, halvt forarmede Herremands Person derude paa Holmen.

Junker Erik vilde maaske have foretrukket mere Modstand, mere Virksomhed. Han havde svævende Retsspørgsmaal om Jordlodder at afgøre med Klostret og med Bispestaden. Men dette var endeløst under saa forviklede Forhold. Hvad Klostret havde faaet for meget i sin Tid, det gav Staten ikke Slip paa nu. Hvor var de mægtige, der beskyttede ham og varetog hans Tarv? Fordi Staten forandrer Trosbekendelse, river den ikke gamle Gældsbeviser itu, og lige saa lidt gør Bispen. Et er Tro, et andet er Jordegods.

Desuden: han tabte Lysten til at fremsætte sine Besværinger. Moderens Billed kom imellem. Døden forsoner. Hvorfor røre ved disse Sager? Der var Sorg og Synd og Blod over dem, og han havde haft nok af Sorg og Synd og Blod ude i Verden.

Han gjorde ingen Besøg hos Omegnens Junkere. Han havde set Svaghederne hos store Mennesker i Udlandet; han skøttede ikke om at se Lyderne hos Smaafolkene i Hjemmet.

Et Besøg, det første og det sidste, havde han gjort paa Farbrorens Borg. Det var allerede Aar og Dag siden, at den muntre Ridder var dragen af Landet. Rygtet vilde vide, at han dernede i det fremmede havde ægtet sin skønne unge Myndling. Fru Mætte skulde være død, paastod andre, og det var da i hvert Fald ikke umuligt. Borte var nu Ridderen med Damer, Huskapellan, Tjenestefolk og et Utal af Kasser og Kister; i en af de sidste skulde den skinbarlige Djævel være ført med til hele Egnens blandede Gru, Forargelse og Lettelse.

Den unge Herremand fra Holmen var redet derover en smuk Dag og havde hos et efterladt gammelt Tyende hørt Bekræftelsen paa det væsenlige af, hvad man i Forvejen havde fortalt ham.

Han lagde ingen synlig Interesse for Dagen ved Meddelelsen. Han bad blot om Forlov til at se Haven og de tomme Værelser, men afslog Følgeskab. Kort efter kom han tilbage til sin Hest, og den gamle Portner saa' efter den tavse, stadselige Junker, hvis Ansigt havde været saa blegt, og hvis Udtryk havde lignet en Søvngængers.

„Ak ja, hm! Ungdom — Ungdom. Vi gamle har det i Grunden bedst; især naar man kan faa Lov at beholde Jomfru Maria til Søndagene og et Par af de hellige Mænd for Gigt og Tandværk. Resten faar de vel saa tage og lægge paa Ovnhylden!" mumlede han og slog Skodden for Porten.

Det var ikke mange Dage siden, og nu laa Junker Erik ved Aaen og bøjede sig frem over dens Vande.

Han var træt af at trævle alt dette op, træt af det unyttige deri, og dog stadig tilbøjelig til at spejle sig selv i Fortiden, ligesom han nu spejlede sit Ansigt i Vandet.

Ogsaa det indeholdt jo Fortiden, Barnets Alder. Hvor fjernt laa den tilbage med sine Drømme, sine Sagn!

Og idet han bøjede sig dybere og dybere ned over de smaa krusede Vandhvirvler og hørte det risle og mumle og hviske saa fortroligt op til ham dernede fra en anden, roligere, dybere og køligere Verden, saa begyndte Hjertet at svulme heftigt i hans Bryst, det gamle Sagn fra Barnealderen om Faderens Syn blev med et saa levende og nærværende for ham, han anede, hvor forladt Faderen havde følt sig hin Nat i det fremmede Land; han vidste af sit eget Livs Erfaring, hvor forladt man kan føle sig paa Jorden.

Og hede, tunge Taarer randt ned ad hans Kinder og faldt i Aaens forbiglidende Vande.

Da hævede en Kvinde sig op imod ham, to hvide Arme lagde sig blødt om hans Nakke og drog ham til sig.

Vandet slog sammen over ham. Paa det Sted, hvor Junker Erik havde hvilet, saa's kun Aftrykket af hans Lemmer i det fugtiggrønne, stærktduftende Græs.

IX.

Hvorfor er dit Øje saa sørgmodigt nu,
Kæreste Du?
Hvorfor kan din Sjæl ej finde Hvile?
Ængstes Du for Jorden og dens jagende Savn:
Se, Du har jo fundet under Jorden Dig en Favn,
Hvortil Du fra Forfølgerne kan ile.

Hører Du ej Strømmen, som skyller om Land,
Fagreste Mand!
Lærer Dig ej Bølgen sine Love?
Sødt er det at vugges af den levende Strøm,
Vide Verden virker i en fortvarig Drøm
Og øges, mens den synes kun at sove.

Nej, Du lyster Striden, den gror i din Hu;
Kæreste Du,
Nævn den Sag, hvorfor Du ønsker falde!

Kampen hist er Tvivlen i forvirrende Skift,
Støvet skjuler Fanen og den store Bedrift: —
Gør den mindste Gerning af dem alle!

Da skal jeg paa Strømmen, som skyller om Land,
Dyreste Mand,
Nære ved mit Bryst dit bedste Minde;
Højt jeg bærer Mindet i Velsignelsens Daab,
Lyst for fjerne Slægter et Fornyelsens Haab,
Som slukkes og forgaar ej nogensinde!

Her var saa svalt og lunt tillige. Luften, hvorigennem Blæstens ru Aande aldrig var gaaet, forfriskede som i en evig Morgen. En hvælvet, uhyre Hal, et kolossalt hult Rør, der tabte sig i det blaa, blaa fjerne. Saa' man op i Vejret, derop hvor Loftet skulde være, fik man atter det samme blaa Farveskær over sig, og stirrede man noget derpaa, saa's det at strømme jævnt glidende bort med lysere og mørkere Prikker, omtrent som naar man er ved at sove ind, og tusinde Tanker uden Navne og Ord bølge i Forvejen paa Sjælens Fart ind i Drømmenes umaalelige Dybder.

Hallens buede Vægge løftede sig — hvorfra saa' man ikke: Begyndelsen var ligesom skjult af Dis og Dæmring. Men dér, hvor Øjet traf paa kendelige Former, viste Væggen sig delt i bølgelinjede, skraa eller vandrette Lag, isprængt sælsomme Tegn, en hel Billedskrift. Lavest nede saa' disse Tegn ud, som om Børn havde kradset Figurer hen i Leg. Efterhaanden steg de i kunstfærdig Anskuelighed, og opefter og ud til Siderne drog de sig i fattelig Klarhed, indtil Øjet ikke fulgte dem længer, overbevist, som det var, om, at alt gik den fuldendte Form i Møde.

Og imellem dette Net af Billeder trak finere og bredere Aarer sig, hvorigennem Vandet sivede, trængte sig, sugedes, fo'r af Sted ligesom med Ilbud til alle Kanter. Saa' man paa en saadan enkelt Aare, da var Bevægelsen utrolig hastende, men samlede man i sit Blik en større Mængde, da var Indtrykket det samme som af Bevægelsen oven over ens Hoved: den jævne, støtte Strøm, saaledes som Evigheden kun kan tænkes, uden at man har Navn til sin Tanke derom.

Og det var, som om man igennem Lagene, igennem Figurerne og igennem Aarerne saa' Rødderne til hele den levende Verden der ovenfor; man syntes endogsaa, naar man holdt sit Aandedræt, at høre denne Verden gro, alle disse Stene, Planter og Dyr, til Vandets svagt rislende Musik:

Stedse glide, stedse flyde
Frem og frem og Baner bryde
For det Spor, der følger vort; —
Ud at nytte, frem at fryde
Til unævnelige Lyde,
Som det hele kun kan tyde,
Skynder hver en Del sig bort.

Hvad er herligt, hvad er ringe,
Hvad er hæsligt, hvad er skønt?
Middens Bug og Hestens Bringe,
Stenens Lav og Træets Grønt:
Mod den store Skønheds Love
Falmer Regnbuglans paa Vove,
Fejrest Træ i Vaarens Skove
Bliver fattigt, sygt og frønt.

Kloder kredse, Poler svinge,
Verdner fødes og forgaar:
I det aller-lavest-ringe
Guddomsstemplet evigt staar;
Vil en Gud af Ler Du gøre:
Støb ham om i Kød og Blod
Og slaa op hans Tempeldøre
Imod Evighedens Flod.

Dér Du ser, hvor Bølger bryde
Frem og Ring paa Ringe skyde
Vidt mod Disens fjerne Luft,
Over i hinanden flyde,
Krydses, skilles, samles, fryde
Sig i Frihed, mens de lyde
Lovens evige Fornuft.

De hvilede sammen, de to, paa et Leje, der var ophængt i en Grotte, og som holdtes i en sagte, vuggende Bevægelse ligesom i Takt til Strømmens Løb. Omkring dem duftede det af frisk Muld, af den nyslaaede Engs Grøde, af Roser, der bryder frem fra Knop af Havet, naar Morgenbrisen stryger hen over det og suger dets Salt med sin Aande.

Saa fjernt var de fra hin Overfladens Verden, hvorfra Suk, Klager, Forbandelser og Bønner stige op til Skyerne og træffe de tomme Boliger for livstrætte Guder, fjernt fra hin Verden, hvorfra Lidenskaber og Forbrydelser, Sorg og Smerter ikke formaaede at sive ned og tilsmudse den klare Strøm for dem.

Hendes Ansigt var at se i som ind i Klogskaben og Godheden selv, Klogskaben, der altid er god, hvor ikke Egennytten parrer sig med Beregningen.

Selv under deres ømmeste Omfavnelser reves hun ikke hen til disse Drifternes Krampetrækninger, hvorunder Historiens Pen har skrevet saa mange af sine Sider, og hvorunder Digterne lide, medens de udsynge deres skønneste Sange.

Og idet hun nød hans Kærlighed og delagtiggjorde ham i sin, lærte hun ham af sin Erfaring, hvoraf hun øste som af en Kilde, der forfrisker uden at hidse, stiller Tørsten uden at rejse Begær og Svimmel.

Han følte sig lykkelig, som han endnu aldrig havde følt sig. Hun ledede ham i hans Tænkning; men saa bløde og varsom var Haanden, at han forekom sig selv som den, der vidste alt, og meddelte hende af sin Rigdom. Hun smilede ad ham, som man kunde smile ad det Barn, hvis Vid og Indfald man beundrer, fordi det kun er et Barn. Og naar Utaalmodigheden kom over ham, naar Vrede og Nag og Fortrydelse og Tvivl fra forrige Tider begyndte deres slidende Kamp i ham, saa hørte hun taalmodig paa hans Klager uden at røbe, hvor tidt de saarede hende; og hun henvendte sig til det bedste og varigste i ham og viste ham, hvorledes Dyret og Barnet begge skæmmer Manden, der stilledes i Spidsen for Udviklingen.

Og da han fandt sig elsket for sin egen Skyld, og da han havde følt sig beskæmmet og opløftet, belært og styrket ved denne Kærlighed, saa begyndte Længslen i ham mod Livet deroppe.

Hun modsatte sig ikke. Hun fandt, at hans Natur krævede sin Ret. De havde jo dog ikke en fælles. Hun vilde gøre ham Følgeskab.

Han forskrækkedes. Hun smilede, og lagde sit Hoved op til ham: „Lad mig raade, hører Du? Jeg vil komme til Dig, naar nogen Tid er gaaet, men i Mellemtiden vil jeg føde Dig vort Barn!"

„Kære!" sagde han og knugede hende til sig.

De aftalte, at hun skulde komme til ham ude fra Søen. Han skulde sige hjemme, at han havde en Hustru dernede i det fremmede Land. De gik til Hvile. Han følte sig lykkelig. Han vuggedes af de hvide, bløde Arme, og det var, som om alt var dødt dér bag ham, og som op af Graven skød sig en fin og skær Blomst, der tiltog i Frodighed, og i hvis Duft han tabte sig.

Han slog Øjnene op og fandt sig liggende i Skoven ved Aaens Bred. Det var Morgen nu; han saa' det paa Solen og følte det paa Duggen. Med et stort og lyst Haabs Friskhed i sin Sjæl kom han hjem til Borgen. Den gamle Jørgen tog lidt bekymret imod sit Herskab.

„I flere Døgn har vi søgt Eder, Herre ...!"

„Hvad; kun nogle Døgn,“ spurgte Herren smilende. „Og jeg, som mindst havde tænkt mig en Evighed!“

Gamle Jørgen rystede paa Hovedet, men var dog mere tilfreds med Junkerens Ansigt nu end før den sidste Udflugt.

Der blev taget rask fat fra Herrens Side paa den gamle Borg, baade ude og inde. Jørgen forundredes endnu mere.

„Jeg skal betro Dig noget, Jørgen!“ sagde Junkeren smilende. „Jeg har en Hustru dér borte, langt nede i det fremmede Land, og jeg venter hende herhid, naar Forholdene tillade hende at komme.“

Jørgen tabte den Vinkande, som han polerede.

„Herren faar tilgive mig, men — hun er da ikke sort? hun er da ingen Morian?“

Junker Erik lo og slog den gamle paa Skuldren.

„Hun er saa hvid som den skæreste Sne, og dertil klogere end vi alle tilsammen herhjemme!“

Jørgen rystede alligevel paa Hovedet. Den unge Herre havde vistnok været meget vidt omkring paa sine Farter. Dette kom saa pludseligt. Blot Herren ikke havde været uforsigtig?

Junker Erik levede Tiden hen i en Drøm, men denne Drøm var lys og klar, og han var virksom, havde meget at gøre. I en sød Erindring og i en kærkommen Forventning kan der leves højt, uden at man gør sig mange og ufornødne Spørgsmaal. Til sidst kommer dog Spørgsmaalene.

Hvad var Drømmen her? og vilde der gro noget virkeligt ud deraf?

Ja hvad er det virkelige?

Junker Erik lo hen for sig med denne stille Overbevisningens Latter, som aller egenligst hører Ungdommen til, og som er velgørende, uden Brod, uden Anfægtelser.

Var han ikke opdragen i en Tro, i Følge hvilken en Gud, en Aand, var steget ned til Menneskene, kundgørende sin Vilje at leve med dem og lide under dem, for atter, dragende bort fra dem, at indstifte et varigt Samkvem mellem Aander og Mennesker? Var det ikke herfor, at Sværdet droges indbyrdes mellem Menneskene den Dag i Dag? Hvorfor da ikke en Aand stige op til et Menneske og leve med ham, indtil ...

Her afbrød han sig, og i Stedet for at fuldføre sin Tanke, satte han et Ord ind fra sin Boglærdom:

Indtil Dagenes Ende!

Han smilede og jog dette bort. Og han gav sig til at længes; han følte, hvorledes han trængte til denne Støtte, og han savnede Kærlighed.

Men gamle Jørgen gik stadig og rystede paa Hovedet.

Tiden drog sig hen, Vintren gik, Vaaren kom, og med den kom Fugle, Græs, Blomster, Træer, men hun udeblev. Borgens Herre begyndte at tvivle. Han havde i Grunden tvivlet Vintren igennem. Hvad er den nordiske Vinter andet end en lang, fortsat Tvivl, hvorunder vi vaander os, men som vi underkaster os som en Nødvendighed? Alligevel overvintrer vi i vort Hjerte et lille lønligt Haab, men naar dets Opfyldelse udebliver med Vaaren, saa begynder vi at anstille vore Betragtninger. Hvad kommer Fuglene og Planterne og de rislende Vande os ved? Kunne de trøste os? Nej, vi staar jo i intet Forhold til dem. Deres Liv er deres, og vort Liv er vort. Vi have ingen Meddelelsesmidler fælles. Lykkelig Kærlighed eller overordenlig Visdom ere de eneste menneskelige Betingelser for at forstaa og tilegne sig Naturen udenfor os.

Hvad der var hændet ham, slog han hen som en Drøm. Hans Hoved bøjedes, han talte ikke meget med sine Omgivelser, og naar han talte til dem, var hans Tone kold, overlegen, den fine Spot, som følger en Adelsmand, der har forsøgt sig i Verden.

Saa modtog han en Dag et Besøg af en Mand med tilspidset Skæg, en høj, bred Pande, haarde Træk, en hvid, udslaaet Krave over en lang, sort, tilknappet Kjole, der naaede Fødderne. Det svære Haar var tilbagestrøget bag Ørene, Øjnene vare iagttagende og med et bydende Blik som en Dommers. Holdningen var vaklende, delt imellem Ydmyghed og Selvbevidsthed.

Han fremstillede sig som det nærliggende Sogns Præst og Læsemester, Magister i den hellige Teologi.

„Hvad skylder jeg Æren?" spurgte Junker Erik høflig men kølig.

„Man har sagt mig ..." begyndte Præsten lidt nølende.

Borgherren afbrød ham:

„Tillad mig: mine Folk have ingen Ordre; tværtimod!"

„I har, min naadige Junker, en gammel, tro Tjener ...!"

„Ja saa; gamle Jørgen. Nuvel?"

„Denne tro Tjener, som er bleven graa i Borgens Brød, har i den senere Tid søgt vor Kirke. Vi beflitte os paa at udstrække Naadens Lys til saa mange hidtil forvildede, som det forundes os gennem Styrken fra oven; det skyldes mig, en ringe Tjener for Herren, at have kunnet meddele den genopvakte Læres Trøst ogsaa til denne vidtomtumlede Sjæl, og da I nu selv ..."

„Da jeg nu selv har tumlet mig vidt om!“ ... faldt Junker Erik ind og pegede paa en Stol med Opfordring til at tage Plads.

Den ærværdige satte sig og saa' forskende paa sin Vært, hvem han ikke syntes at kunne faa det rette Ram paa.

Junker Erik vedblev:

„I er øjensynlig kommen, Hr. Magister, for at tale med mig om Troens Sager. Jeg er til eders Tjeneste!“

Præsten tog ikke sit Blik fra ham; han sagde:

„I har dog i de fremmede Lande kæmpet for den nye Lære?“

„Det har jeg!“ var Svaret.

„Men I synes tillige, efter hvad jeg kan dømme og efter hvad eders tro Tjener ...“

„Jeg beder: lad os holde min Tjener udenfor!“

„Som I ønsker, Hr. Junker. Det er en svær Tid, Anfægtelserne ere mange; Djævlen gaar om som en brølende Løve ...“

„Og søger, hvem han kan opsluge!“ fortsatte Junker Erik. „Dersom det lyster Eder at tale om Djævlen, da er han just min Mand; — nej, jeg beder, at I ikke misforstaar mig: jeg har saavel i som udenfor Felten haft Lejlighed til at granske med lærde og læge denne Materie, og, som sagt, lader os i en alvorlig Samtale udveksle vore Tanker om dette store Æmne!“

Og de samtalede om Djævlen.

Magisteren var en duelig Fægter, men Borgens Herre indrømmede ham ikke en Fods Bredde. Præsten rejste sig omsider med store Svedperler over Panden.

„I er stærk, Hr. Junker, og mere forfaren udi Skriften, end jeg havde ventet mig. Herfor gør jeg Eder min Reverens. Men hvad Troen angaar ...!“

„Den er noget usynligt og noget uhaandgribeligt; Aandernes indbyrdes Samfund; ikkesandt, ærværdige?“ —

Og dermed bukkede Junkeren for sin Gæst og fulgte ham til Døren.

Saa snart han var bleven alene, raabte han:

„Jørgen, et Bæger Vin!“

Og efter at han havde drukket det, sagde han:

„Du kan for mig tro, hvad Du vil; det bliver din egen Sag. Enhver utidig Omsorg for *mine* Sager vil jeg være fritaget for!“

Da Manden i den sorte, tilknappede Kjole var kommen udenfor Borgen, vendte han sig og tilkastede den et langt Blik. Hans Læber bevægede sig i en Mumlen, men om det var en Velsignelse, eller hvad det var, han lyste over Holmen, det lod sig ikke høre.

Saa var det en Morgen tidlig, at en usædvanlig Bevægelse sporedes blandt de Fiskere, som Junkeren havde tilladt at nedsætte sig yderst ved Havbredden. Et Ilbud blev sendt op paa Gaarden, at Herren maatte komme til Stranden: et fremmed Skib af ukendt Bygning, der syntes at sejle ret op imod Vind og Strøm, havde vist sig gennem Morgentaagen og kastet Anker i nogen Afstand fra Land.

Blandede Følelser af Tvivl, Haab og Længsel bemægtigede sig Borgens Herre. Han kastede sig paa en Hest, beordrede den agende Karm til straks at følge efter, og var snart ved Havets Bred

Solen brød igennem Taagen og beskinnede en Baad, der rask nærmede sig til Land. Oprejst i den stod en Kvinde med en dejlig Dreng paa Armen. Morgensolen syntes at omgive dem begge med en Krans af Straaler. Barnet rakte sine smaa Arme frem imod Junker Erik, som sporede sin Hest ud i Vandet og drog begge, Moder og Søn, op til sig i Favnen, for selv at landsætte dem.

Saa roede Baaden, hvis Besætning man knap havde faaet Tid at lægge Mærke til, ud til Skibet igen, og Skib og Baad var snart forsvundet i den gyldne Taage.

Fiskerne tabte sig i allehaande Gisninger, men deres Opmærksomhed var dog fornemlig henvendt paa det Tog, der nu ad den dybe Sandvej langs Aaen bevægede sig op til Borgen.

„Hvis dette er vor Junkers den fremmede Frue," sagde de og skuttede sig i de halvvaade Klæder, „saa vil vi ikke faa noget ondt Herskab. Drengen lignede ellers sin Mo'er!"

„Det skal ogsaa Drenge gøre!" sagde en Fiskerkone, som vidste Besked om den Slags Ting.

„Fred og Velsignelse med Dig!" sagde om Aftnen Junker Erik, idet de sammen traadte over Tærsklen ind i Sengekammeret, hvor Drengen allerede sov paa sit lille Leje af skinnende hvide Bolstre. „Jeg har savnet min Hustru og — tvivlet paa, at hun kom!"

„Du svage Mand. Men netop som den, Du er, elsker Vandenes Datter Dig!"

Og hun saa' sig om med et lyst Smil:

„Altsaa her?"

Han havde ladet Kammeret drage med blaat Klæde; blaat var det folderige Sengeomhæng, og Gulvet var dækket med bløde Tæpper af dunkelblaa og ubestemte Farver. I Kaminen brændte en Ild, foran hvilken store Kummer med vellugtende Vand lod deres Dampe langsomt stige op mod Loftet og sprede sig ud i Rummet.

Hun lagde sin Arm om hans Liv og saa' ham ind i Øjnene:

„Er Du nu lykkelig?“ spurgte hun.

Han knælede ned og kyssede til Svar hendes hvide, skære Haand med de synlige Aarer under denne Hud, der var blød som Bølgens Skum.

Han løste hendes lange, lyse Haar og lod sig næsten begrave derunder. Hun havde sat sig paa en lav Skammel og lod sin Haand stryge hen over hans Pande, medens hun smilede ad hans Leg. Gløderne fra Kaminen og nu og da et opblussende Skær af Veddet spillede i fortrolige Farvetoner hen over den siddende og den knælende. Det svagt boblende Vands Vellugt trængte sig mellem hendes friske, rene Aande og hans letvakte Sanser. Han havde ikke før set denne Hengivenheds ømme Glans i hendes Blik fange et saa straalende Liv. Hans Haand gled fra Haarets Silke hen paa Skuldrens Marmor, hvor Kjortlen fastholdtes af et glimtende Spænde. Dette Marmor var ikke koldt, det levede, det indsugede mild Varme fra Ildens Nærhed og fra hans Nærhed. Spændet og Kjortelfligen faldt.

Veddet blussede op; hun lænede sig tættere op til ham for at skjule ham ganske under Haarets løste Strøm.

„O Gud!“ sagde han og rejste sig pludselig.

„Hvad fattes Dig, dyrebare?“ spurgte hun deltagende.

Han støttede sig mod Kaminen og saa hen for sig.

„Intet, intet!“ mumlede han, men pressede samtidig Haanden heftig mod Brystet. „Det er de gamle Vunder; de vide altid at vælge Øjeblikket ...!“

I Stedet for Svar tændte hun en Kærte ved Ilden og drog ham blidt med sig.

De stod begge bøjede over Bolstrene, hvorpaa Drengen hvilede. Dér laa han og drog sit Aandepust saa rolig, saa uberørt, saa rødmusset som den fine Junirose, saa sund som en Brise hen over Søen, saa klog i sin Uerfarenheds Søvn, som havde Aartusinders skiftende Billeder draget forbi hans Øje under dette spæde Laag, hvis dunlette Vipper næppe formaaede at kaste Skygge.

Junker Erik foldede uvilkaarlig sine Hænder. Derpaa trykkede han hende fast ind til sig, medens han vedblev at se paa Barnet.

„Ja Du har Ret,“ sagde han. „Her stilles alle Vunder!“

„Han er din Kærlighed!“ svarede hun.

Men Junker Erik forstod hende ikke ganske.

Han vaagnede ud paa Natten helt forvirret og stirrede ud mod Kærtens svage Skær. Forunderligt! Han havde drømt, at han var Yngling igen og sad paa Bænken i Maaneskinnet hos Karina, som tiltalte ham haardt, og som paa hans Besværinger herover svarede:

„Ja, jeg er et Menneske, forstaar Du!"
Og han saa' hende ind i disse Øjne, fulde af Trods og Tilstaaelser, men turde ikke vedblive at se derind.
Han drejede sit Hoved til Siden: — dér hvilede hans Hustru, ligesom en Havets Bølge, der lægger sit lyse, kransede Hoved op mod en forreven Klippe. Hun aabnede Øjnene, kærtegnede hans Haand og sagde smilende:
„Menneske. Urolige!"

Gamle Jørgen paastod, at det var Trolddom alt sammen, Djævlens Kunster, og i hvert Fald aldeles uhørte Omvæltninger.
Hvorfra kom denne Frugtbarhed over Borgens Jorder, denne rigelige Vildtbestand i Skovene, ja selv Fiskeriets Opblomstren paa Kysten, naar det ikke var ved hemmelige Kunster, som Fruen raadede over? — denne fremmede, som holdt alt i sin Haand.
Ganske vist var der flere nyttige og færre unyttige Hænder i Arbejde paa Gaarden end tidligere. Fruen styrede alt med mild Fasthed og forudseende Kløgt, idet hun syntes at øse af en uudtømmelig Kundskabskilde ved enhver Anledning, men alligevel kunde det ikke gaa rigtig til.
Og hvad skulde alle disse nye Indretninger? Ikke at maatte hænge en fordømt Vildttyv op paa Gerningsstedet eller i det mindste trække ham til nærmeste Tingpæl og faa hans Øje udstukket! Det var jo imod al sund Sans og gammel Hævd. Ubegribeligt at ikke Vildtet selv kom og klagede! Og saa blev der kredenset for enhver Træl af en Bonde og ussel Fæster, — som om de kunde have været rigtige Mennesker! De fik Lov til selv at eje deres Jord og sælge deres Korn og deres Øksne — ganske som en Herremand. Det blev dem forment at bo i en Mose eller en Grøft, — ligesom om de ikke hørte hjemme saadanne Steder! Ja den naadige og velbyrdige Frue gik saa vidt, at hun tog sig af hele Mads Kulsviers Yngel, som nu var groet op, og bevirkede naturligvis derved, at Mads slog sig til at drikke, da han nu havde Hænderne fri. Og saa lidet holdt Fruen over sin Værdighed, at hun tidlig og silde var paa Farten for at se til syge og vanføre; ja selv i Vandmøllen skulde hun have sin Gang, da en smitsom Syge var brudt ud og den tykke Ane var paa Nippet til at himle af Spedalskhed, — som rigtignok Jørgen mente, at hun havde anskaffet sig allerede for lang Tid tilbage.

Junker Erik greb alle disse Planer og deres Udførelse med Iver. Jo større Forslagene var til Forbedringer, des mere kærkomne for

ham. Jo mere der blev virket bort fra alt det gamle og tilvante, des større Vægt tillagde han Sagen. Han syntes, ved at gribe saa rask til, ligesom at kunne løbe bort fra sine egne Tvivl. Thi han havde disse Tvivl, der stundom ængstede ham; og dertil kom en Ting: intet af alt dette udgik fra ham selv. Han havde ved sin Side denne uforstyrreligt virkende Kraft, der omfattede Sagerne med et stort Blik, lagde dem til Rette for ham, drog en enkelt Del frem og spurgte ham: Synes Du ikke, at vi skulde gøre saa og saa?

Men hvor blev han selv af under dette?

Hun læste hans Tanker ud af hans urolige Blik. Hun tog hans Haand og saa' paa ham med disse store, kærlige Øjne, som han syntes aldrig helt var fra ham, hvor meget hun end maatte have sin Opmærksomhed henvendt de hundrede Steder.

„Ikke sandt," sagde hun; „vi mener dog det samme begge?"

„Ja — ja," svarede han. „Og dog ... !"

„Og dog finder Du, kære, at det snart gaar for raskt frem her, snart at det ikke holder Skridt med din hastige Tanke. Jeg kunde sige Dig — og Du véd, at jeg i vore fortroligste Timer siger Dig det — at dette kun er svage Begyndelser, at ud af dette vil der udvikle sig nye Baner, hvoraf nogle var hidtil betraadte men nu glemte, og andre er saa ubetraadte som Bjergenes jomfruelige Tinder. Det gælder frem for alt om at have Kærlighed til det mindste for at kunne evne det største. Begynd en Dag, i Kærlighedens Navn, paa en Gerning, som din Klogskab kan vise Dig at være til Gavn for de mange, der venter og lider, — begynd herpaa med det uendelige for Øje: at denne Gerning stadig vil drage andre og større med sig! — begynd, Du dyrebare, af Dig selv og med Tilsidesættelse af Dig selv, at rydde en saadan Plads for din Fod og din Tanke: og Du vil føle Dig som evig i det evige Liv."

„Jeg kan dø!" svarede han sørgmodig.

Hun slyngede Armene heftig om ham og stod saaledes et Øjeblik, som om hun med sit Legeme vilde beskytte det, som hun elskede saa højt, imod Opløsning og Tilintetgørelse.

„Ja," hviskede hun; „Du kan dø. Dette, som jeg nu holder i mine Arme, og hvortil jeg har hældet mit Hoved, og som har givet Liv af sit Liv med mit, det kan dø, saaledes som I Mennesker dø. Og Vandenes Datter vil med Smerte se Forvandlingen og begræde sit Savn. Men dette har jeg maattet sige mig selv fra Begyndelsen, og naar Timen kommer, skal jeg vel være min Byrd og dens høje Visdom værdig. Lad os tie herom nu. Se hist, min Fyrste, Eders Prins og Tronarving. Kongen er død, Kongen leve!"

Hun smilede gennem de frembrydende Taarer og pegede paa Drengen, der legede ved en Stol ude paa Gulvet.

Den lille „Prins" kunde endnu ikke ret bruge sine Ben; han maatte have Støtte for at holde Ligevægten, og foreløbig ydede Stolen ham denne. Hans Øjne tindrede af skælmsk Glæde og Livsmod, hver Gang han saa' i Vejret og hen paa Forældrene; hans smaa buttede Hænder havde travlt med noget Legetøj paa Stolesædet, men pludselig fik han Øje paa en anden, endnu kærere Genstand for sine Beskæftigelser, i nogen Afstand henne paa en anden Stol. Han rakte den højre og den venstre Haand frem, trippede i Ivrighed med sine smaa Fødder, pludrede med en Stemme som en Fugls Kvidren, og syntes at ville lokke Genstanden til sig. Derpaa gjorde han et forsigtigt, prøvende Skridt ud til den ene Side, men indsaa snart, at han ikke turde slippe sit faste Holdepunkt. Genstanden vinkede ham imidlertid. Han kastede et bedende Blik hen paa Forældrene, men opdagede i det samme, ved den lille Drejning, han gjorde, at Stolen kunde bevæge sig. Lynsnart forfulgte han denne sin Opdagelse. Han lænede sig frem, Stolen flyttede sig, og med et Frydeskrig som en ung Drossel, der finder det første Bær, styrede han sit Fartøj hen over Gulvets store, blanke Ocean for at anløbe den fjerne Ø, der vinkede ham med alt, hvad der kan være attraaelsesværdigt for Barnets vidunderlige Forstand og Fantasi.

De kappedes begge om, hvem der først kunde naa hen til Drengen, løfte ham højt i Armene og kysse ham.

Junker Erik gik i Rette med sig selv, medens hans Hustru vedblev at styre og lede alt. Han vilde saa gerne gribe til og begynde med dette ringe og uanseelige Arbejde, der igennem de rindende Tider skulde afsætte sin Frugt. Men hvor skulde han gribe ind? hvorledes skulde han af egen Drift finde den Sag her under de dagligdags Forhold, som kunde være hans Arbejde værd, og som hun ikke allerede havde taget under sin Haand?

Nej; han kunde intet finde.

Og i Mangel heraf søgte han udenfor Hjemmet. Der var jo stadig disse omstridte Jordlodder, som Kirken i sin Tid havde frastjaalet hans stakkels vildførte Moder. Nu havde han en Søn, en Arving, hvem han som Fader skyldte at bevare Slægtens Ejendomme ukrænket. Vel følte han med sig selv, uden at hans Hustru ytrede sig derom, at en Anstrengelse fra hans Side i denne Retning just ikke ligefrem kunde siges at være et Arbejde i Aandens evige Tjeneste, men det gav ham Sysselsættelse, det bragte hans Evner i Bevægelse og hans Blod i Kog, — og en Adelsmand maatte nu helst være

i Kog, naar han skulde udrette noget. Dertil kom, at hans Hustru, da han havde forelagt hende Sagen, gav ham Medhold: Det var en Retskrænkelse, her forelaa, og Retten skulde aller mindst krænkes til Fordel for den mægtigere og paa Grundlag af en Synd. Hun opfordrede ham til at tage fat med Alvor.

Det viste sig at være et Arbejde, større end han selv havde tænkt sig. Da den gamle Kirke var bleven styrtet, kastede Kongemagten og Adelsvælden sig som hungrige Høge over Byttet, førend den nydannede Kirke ret kunde faa fat med sin Klo. Da Kongemagten i de afsidesliggende Landsdele stod paa svagere Fødder og Adelen paa de stærkeste, tog Herremændene straks Løvens Part for ikke at sige Ulvenes. Aa, det er nok det bedste, at vi slæber i Land med, hvad vi kan overkomme! Hvad man har, det har man! Herren fri os vel fra at gaa den rensede Lære i mindste Maade for nær; men naar vi betænke, hvorledes de gamle Munke i deres Tid har plyndret os ud for alle disse Herligheder, og da vi dog ikke vide noget tilforladeligt om, hvordan de nye Præster kunne komme til at stille sig ... tys! vi er gode Kristne og ivrige Lutheranere — ned med Papismen! væk med alt det kronragede Uvæsen! ...

Hejdidelom, hejdidelom! Hest, kan Du rende.
Munken den graa, Munken den graa, rider vi over Ende.

Og saa red de hen over Klostergodserne, gav Kongen, hvad Kongens var — det var endda ikke saa meget — og glemte i deres Hastværk den ny Kirke, saa at den selv maatte kræve sig.

Junker Erik fandt Sagerne staaende saaledes, at en med ham langt ude beslægtet Herremand paa den anden Side af Klosterskoven havde under hans lange Fraværelse inddraget de omstridte Jordlodder sammen med andet af det nedlagte Klosters Tilliggende.

Der begyndte nu en Riden til Herredag og Ting, Stævninger og Vidneførsel for Junker Erik. Det sysselsatte ham og anspændte hans Aarvaagenhed, men han fik tillige et Blik ind i den hele studedrivende Ridderstand, hvoraf han selv var udgaaet, og al denne smaalige Havesyge og sneverhjertede Lumpenhed, denne Raahed og Uvidenhed i ti Miles Omkreds oprørte ham og gjorde, at han halvvejs fortrød at være begyndt Retstrætten. Blanke Vaaben vilde han have foretrukket, uanset at han i Udlandet havde faaet sin Lyst i saa Henseende styret.

Saa vendte han efter en saadan Dags Ridt tilbage til Holmen en Vinteraften. Han fandt sin Hustru siddende foran Kaminen, hvor Lysene var tændt paa Gesimsen. Hendes Kinder var imod Sædvane dækkede af en fin Rødme, Skæret fra en Sindsbevægelses nys dalede Sol. Hun satte sig paa hans Skød og røbede en næsten barnlig Ivrighed for at komme til at fortælle. Dog beherskede hun sig, da hun saa', at han opmærksom, halvvejs ængstlig, betragtede hende; og med sin klare, rolige Stemme sagde hun: „Gæt, hvem her har været!" — Han kunde ikke. — „En løjerlig Mand, Præsten hisset ovre fra; det gjorde mig i Grunden ondt for ham, han var saa overbevist om sin gode Sag; vi talte nogen Tid sammen, men forstod hinanden kun daarligt, han i det mindste mig, og saa brød han op i Vrede." —

Junker Erik gjorde en utaalmodig Bevægelse:

„Blot jeg havde været hjemme! Hvad sagde Du?" —

„Han spurgte mig," svarede hun med sit lyse, frejdige Smil, „om jeg var Papist? Jeg svarede nej. Om jeg da hørte til hans Kirke? Jeg svarede saa skaansomt som muligt, at jeg næppe turde henregne mig dertil, hvilket lod til at bedrøve ham meget. Jeg spurgte ham til Gengæld om hans Tro. Han tog den store, hellige Bog frem, som han havde under Armen, og rakte mig den med Spørgsmaalet, om jeg vidste dens Indhold og vedkendte mig det. Jeg tog Bogen, kyssede den med Ærbødighed og sagde, at der indeholdtes store og evige Sandheder deri, som jeg alle kendte og fulgte. Han stirrede forundret paa mig, men hans Ansigt blev mørkt, da jeg gav ham Bogen tilbage med de Ord, at der var Vildfarelser og Uklarheder deri, som Tiden maatte rette, hvis Tiden vedblivende vilde søge sin Lov af Bogen. Saa flyttede han sin Stol langt tilbage fra mig og sagde, at jeg var fortabt. Jeg forlangte at vide Meningen af dette Ord; han svarede, at jeg var Djævlen hjemfalden, den onde Magt, som stedse pønser paa Fordærv for alle. Jeg erklærede ham, at i min Verden kendtes ingen saadan, at det, som han kaldte saaledes, maatte være det uklare, det uudviklede eller det, som i Almindelighed antoges for det skadelige, men at intet var skadeligt, som havde en Udvikling for sig, hvori det kunde fuldkommengøres, at Menneskene kun ved Mangel paa Forstand, — som kunde afhjælpes, — ved Nød, — som de paaførte hverandre, — ved ond Vilje, — som ikke var dem medfødt, — holdtes tilbage for en Tid fra den evige Udvikling, som alt, alt var underkastet lige fra det for Øjet usynlige Ormedyr i Havets Svælg til de igennem Firmamentet rullende Kloder med alt det Liv i Lovens evige Tjeneste, som han, Præsten, i det mindste ikke syntes at have synderlig Ærefrygt for. Og da jeg derpaa holdt inde, saa' jeg, at han sad med foldede Hænder og bad.

Det gjorde mig ondt for ham, og jeg nærmede mig ham, men da fo'r han op og saa' paa mig som paa en Slange. Endnu et Spørgsmaal vilde han gøre mig: Om min Husbond og Herre delte mine Vildfarelser?" —

„Naa!" udbrød Junker Erik næsten heftig. „Og Du svarede ham?" —

„At den, der havde set Guder smuldre hen i Støv for Naturens Haand, og atter andre rejse sig og tage Bo i Menneskenes Hjerter, alene ledet af Menneskets guddommelige Trang til at give sin Samvittighed Herskerens Purpur og Krone, — at en saadan ikke kunde besvare alle en syg selvretfærdigs Spørgsmaal! Og saa gik han i Vrede."

„Jeg kan tænke det!" sagde Junker Erik og saa' ned for sig.

Han kunde eller vilde i dette Øjeblik ikke se op i de lyse, klare, gennemtrængende Øjne, der dvælede paa ham, som en Moders Blik paa det Barn, der lader sig lede af en Kærlighed, som det ikke forstaar og derfor pønser paa at unddrage sig til Fordel for — ja, hvad er det, I andre byder?

Og Foraaret kom atter, som det vedblivende kommer med sine Snepper, der kaster sig ned i de stille, afbladede Skove, med sin Lærke, der stiger syngende over de svagt grønnende Marker, med Stær og med Solsort, der glimrer som sorte Diamanter i smaragdfrisk Græs, og endelig med Svalen, den lille bevingede Delfin, der jager Luftens Bølger foran sig under jublende Skrig.

Jordlodderne var vundne for Junker Erik, men Herremanden hist ovre havde kun slet kunnet skjule sit Nag. Herren til Holmen red med sine væbnede Svende til sidste Herredag, og han indgød den Respekt, som sidder i en god Klinge, omgærdet af Lanser og Bøsser. Ingen talte længer om at komme ud og søge ham paa Holmen; ogsaa Præsten, som havde ytret en slig Tilbøjelighed, afstod fra sit Besøg til Gunst for sine mere medkommelige Sognebørn.

Der var atter dyb Ro og Dagens vanlige Gerning over Borgen og hele Egnen.

I Junker Eriks Sind var Uroen vendt tilbage og hentede hver Dag Forstærkninger gennem hans Drømmerier og Grublerier. Han var atter uden væsenlig ydre Beskæftigelse, og han taalte det ikke; Slægtens Blod var for stærkt i ham. Han kastede sig over Musikken; han havde hjembragt fra Udlandet flere Instrumenter, hvoriblandt en Luth af stor og sjælden Tone. Denne syslede han meget med,

men, som det er ejendommeligt for Musikken, naar man ikke helt hengiver sig til den som Kunstner, saa adspreder og opriver den mere, end den samler og læger.

En Aften, da Luften var stille og mild, og da Maanen just var kommen frem, gik han med sit Instrument ned i Haven, hvor han valgte sig en Bænk paa et ensomt, fredet Sted i Nærheden af hans Barndoms Legeplads.

Og medens han sad her og Skyerne kom som Luftens lyse Aander langsomt glidende frem imod Luna deroppe og holdt deres Sørgeslør over det blege Ansigt, idet de drog forbi, og medens Havens gamle Træer sænkede Hovederne, der var saa tunge af at bære Tidernes store Hemmeligheder, og nu og da bevægede et Blad, som om de hviskende vilde røbe, hvad de vidste, saa følte han, hvorledes alle Væsners urgamle Smerte gik igennem hans Bryst, og han greb Luthen, lænede sig tilbage paa Bænken og sang med dæmpet Stemme, af Frygt for at hans Ord skulde høres for langt bort:

Sig, Luna, vil Du lytte til,
Hvad dette sagte Strengespil
I sine Toner gemmer;
Som hist Du skifter Smil og Graad,
Saa har min Streng en dobbelt Traad,
Der huser delte Stemmer.

Som snart Du staar i Zeniths Blaa,
Og dykker snart bag Skyer graa
Og tælles blandt de døde,
Og atter fra den syge Jord
Paa Himlen stiger ren og stor
Til alle Stjerners Møde, —

Saadan min Sjæl højt higer op,
Hvor Bjergets jomfrukyske Top
I Ætren drager Aande,
Men styrter atter dybt sig ned,
Hvor Jorden bæver feberhed
Som Støv i Elskovsvaande.

O Luna, Du som ser min Strid,
Din Liljekind den er saa hvid;
Jeg elsker brudte Farver.
Du fordrer Psyken skær og klar,
Men husk, at Sommerfuglen har
Sit Udspring mellem Larver.

Vær ej for streng, vær ej for kold;
St. Georg var en Ridder bold,
Men staar nu kun paa Skilter.
Vi slæber med os Jordens Ler,
Mens Øjet højt mod Stjernen ser,
Vi Jordens Gangerpilter.

Han blev siddende her længe, støttende Kinden i sin Haand.

Da han endelig rejste sig, syntes der at være taget en Beslutning.

Han kom op paa Borgen; alt var slukket og Fruen allerede for noget siden til Sengs. Han traadte sagte ind i Kammeret; han vilde nu netop saa gerne have haft hende i Tale.

Maanen faldt ind i Værelset; Drengen laa i Skyggen, og da Faderen bøjede sig ned over Bolstrene, hørte han de rolige Aandedræt — et Barns trygge Søvn.

Moderen laa i den store, brede Seng, hvis Omhæng var slaaede fra, nu da den gode Aarstid var kommen.

Han stod stille og betragtede hende saaledes, som hun laa i det fulde Lys fra den Luna, som han for nylig havde henvendt sin Bøn til.

Det kom strømmende ind over hende, dette sælsomme Skær, hvori de mest haandgribelige Genstande opløse sig, flygte bort og vende tilbage med Præget af en fremmed Natur, som vi tidt, selv under vore videste Farter, ikke opdage eller ikke vedkende os.

Den store, mørke Seng med sine ranke Piller og udskaarne Himmel syntes ham i dette Øjeblik et fremmed Skib, der vuggede af Sted med hende i det bølgende Lys. Hun laa dér, hvid, aandeagtig; Pladsen ved hendes Side var tom; hun førtes bort fra ham. Han var maaske ikke værdig til at følge med.

Den lette Natdragt stod aaben for Brystet; kun korte Ærmer; den blændende hvide Arm laa bøjet ind under Nakken, den anden Arm ned ved Siden over Tæppet; i Søvne bevægede Haanden sig ud efter, som søgte den noget.

Han gik varsomt tilbage, løftede Drengens Leje op og bar det hen ved Moderens Side. Hun aabnede Øjnene, takkede ham med et Blik, kastede et langt, dvælende paa Drengen, og laa atter ubevægelig, i samme Stilling som før, et Sindbilled paa Hvilens dybe Fred, en Statue af Hjemmets slumrende Genius.

En Statue; nej, intet saa massivt. En Statue forudsætter Ler, Marmor, Guld og Elfenben. En Genius; ja. En Aand.

Det var Ordet, det var hans Tanke.

Han følte, hvorledes han, stirrende hen paa dette Syn, tog Afstand fra sin Tanke. Havde han hvilet her, paa denne Plads, som nu stod tom? Vilde han kunne hvile her for Fremtiden?

Han holdt Haanden om sin Pande og knugede heftigt til. Han havde troet om sig selv, at han var bleven Mand derude i Livet, at han havde faaet Bugt med Tro og med Overtro. Han havde ved denne Kvindes Side set saa dybt ned igennem Tingenes Rækker, at han næsten havde øjnet fri Horisont paa den anden Side, og i denne Horisont havde der ikke været saa meget som en Sky, hvoraf han kunde forme sig et Billed af en Gud. Alle hans Spørgsmaal herhen imod havde gennemløbet Tingenes Baner og var vendt tilbage til hans egen Sjæl som Udspring, og dér havde han fundet Samvittigheden, Evnen til at skelne godt og ondt.

Hvad forlangte han mere?

Han forlangte intet. Han følte kun, at det Punkt var kommet, hvor han ikke længer kunde mestre den gamle Fange, der laa og ventede paa ham fra hans Børnelærdom, fra hans mangelfulde Indsigt, fra hans menneskelige Natur, fra — ligegyldigt fra hvad — blot dette ene: han kunde ikke længer! ... Der begyndte at stige Guder frem fra Kammerets Kroge.

De svandt ganske vist, saa snart de kom i Nærheden, hvor den sovende laa og hvor Maanelyset viste hendes rene, klare Træk, prægede af usigelig Godhed og myndig Højhed. Men de var her rundt omkring ham, de havde Skikkelsen af den gamle strenge Mand med det lange Skæg, af Madonnaer med disse Øjne, hvori man selv kunde lægge alt ind, af Barneguden, af Korsguden, og endelig af Spotteguden, den unge Mand med det blege, skarpe Ansigt og de mørke, fristende Øjne, der drejede sig fra ham og hen imod den sovende og tilbage igen med det Spørgsmaal: Er Du nu ogsaa ganske sikker paa — hm? ...

Han kunde ikke udholde dette. Han havde omtrent afført sig Klæderne; han famlede og fik fat i sin Dolk; han trak Klingen ud, prøvede Spidsen og saa', hvor Bladet blev koldt og blaaligt i Maaneskæret. Det skulde standse ethvert Spørgsmaal hos ham, enhver Frygt. Gud være lovet! han var dog ikke blandt de udødelige Guders eller Aanders Tal. Han var et Menneske, — Skæbnen holdt han ikke i sin Haand, men dens Ombud, Døden.

Han spredte sin venstre Haands Fingre over den store Brystmuskel og søgte sig Stedet ud; saa hævede han Klingen ...

Det var Drengens Ansigt, hans Blik var standset ved; Dolken faldt fra ham. —

Hans Hustru sad oprejst i Sengen og strakte Armene ud imod ham. Han laa ved hendes Bryst, skælvende, ude af Stand til at tale.

„Jeg vidste det," sagde hun. „Jeg turde blot ikke holde Dig tilbage; Du maatte slutte dér, hvor Du standsede: ved Barnet!"

„Ja, ja!" raabte han.

„Og nu maa vi altsaa skilles?" spurgte hun bedrøvet.

„Ja — for en Stund. Jeg maa rejse — bort — hører Du. Jeg maa prøve det om igen!"

„Hvad vil Du prøve? Har Du ikke prøvet?" ...

„Jo, jo; men spørg mig ikke; vel? Jeg er syg. Jorden brænder under mig her; den svider mine Saaler og gør mig gal. Derude er enten den store Kulde, eller ogsaa Baalet, som helt fortærer! ..."

„Menneske, som Du er!" sagde hun.

Og hendes Taarer vædede hans Bryst og Hænder, hun trykkede ham til sig, ømmere end nogensinde. Saaledes hvilede de sammen,

under hviskende Klager, der afbrødes af Kærtegn, under Bønner og Taarer, Favntag og Samtale, der døde hen, indtil Søvnen tog dem og førte dem langsomt imod Opvaagnelsens Kyst højt op ad den lyse Dag.

Det var ikke store Forberedelser, der blev gjort. Hans bedste Hest blev ført frem med Oppakning og Vaaben.

„Jeg vil vende stærkere tilbage!“ sagde han, da han sad i Sadlen.

Hun svarede ikke, men saa' paa sin Dreng, som hun havde paa Armen. Hun stod foran Vindebroen og saa' ham ride.

De sidste Ord, han sagde, var:

„Jeg bliver Dig tro!“

„Bliv tro imod Dig selv!“ lød hendes Svar.

Saa red han, og da han var kommen over Dæmningen, hvor Vejen svinger i Syd bort fra Aaen, vendte han sig og vinkede.

Hun stod endnu der med Drengen paa Armen. Formiddagens Sol skinnede over hendes og Drengens lyse Hoveder som med en Glorie. Han tænkte paa den Morgen, da hun kom i Land, og han trykkede Hatten i Panden og gav Hesten Sporene.

Saa drog han ud endnu en Gang, for at prøve, hvor Tiden havde sin Styrke, og om den kunde bære ham.

Eller han drog ud for at gøre sig værdig til at vende hjem. Det er ikke altid saa lige at være klar paa, hvorfor man drager ud.

X.

Nu ville vi tales i Mindelighed
— Sid ned, Junker Erik, sid ned! —
Nu ville vi tage den tabte Traad
Og knytte den atter og spinde og sno,
— Men Frue, det lyder som hulkende Graad!
Nej, nej, jeg lo ...
Det faar jeg vel tro;
Nu ville vi tales, vi to.

Og Ordene komme og Ordene gaa,
Vi kunne saa lidet hinanden forstaa;
Saa faar vi vel lade det fare.

Der skælver et spørgende Blik under Bryn,
Der svæver for Øjet et dragende Syn; —
Min elskede, hvad vil Du svare?

Om Elskov jeg bringer ej Bud eller Svar,
Min Pande skal være for Skyerne klar,
Sol skal af Sjælen opgange;
Jeg kysser din Læbe med broderligt Sind,
Jeg kysser den Taare, som pletter din Kind,
Og synger Dig for mine Sange.

De Sange har Bud imod Evighed
— Sid ned, Du min Søster, sid ned! —
De Sange skal tage den tabte Traad
Og knytte den atter og spinde og sno;
Min Frue, saa standser din hulkende Graad,
Det Spind er jo
Din Ære, din Tro! —
Saa ville vi skilles, vi to.

Han drog fra Stad til Stad, traf paa gamle Kendinger, stiftede nye Bekendtskaber, disputerede, grublede, fandt, at alt var, som han havde forladt det, fandt, at de stridende stod endnu mere forbitrede imod hverandre, og valgte til sidst at gaa til den By, hvor store Ting forberedtes, som man sagde.

Han opsøgte sig et Logis og derfra gik han hen paa et Værtshus for at spise og høre nyt.

Ved det Bord, hvor han fik Plads, sad allerede flere yngre Adelsmænd, Officerer eller Folk, som agtede sig ind i Rækkerne, at tjene under den store protestantiske Feltherre, hvis Fane var stukket i en Jernring udenfor Porten til et af de fornemste Huse i Gaden.

Man talte højt og larmende, og iblandt Stemmerne om Bordet kendte Junker Erik paa Tonefaldet to Landsmænd.

Han betragtede dem. De var allerede noget ophedede. Den ene havde ret et udfordrende Pageansigt, hvori Barnets sorgløse Kaadhed og den voksne Kavalers Nattesvir jog hinanden i skiftende Miner. Han fandt sig afvekslende stærkt tiltalt og atter frastødt af dette Ansigt, der lovede saa meget og sandsynligvis holdt saa lidet. Den anden var djærvere skaaren, talte mindre, rørte hyppigere Kruset og svor nu og da en i meget sirlige Vendinger drejet Ed paa, at Kirken burde udryddes fuldstændig, enhver Munk hænges i sin Kuttesnor, og ethvert Nonnekloster stormes.

Den yngre trak i sine Hoser, der havde lagt sig i Folder over

Knæet; og han førte Pege- og Tommelfinger op til sit lille Mundskæg og saa' synlig veltilfreds ud ved Tanken paa Erobringerne.

„Hør Du, Niels!“ sagde han. „Vi deler vel halvt?“

„Oluf!“ raabte den anden advarende og hævede Haanden i Vejret, som havde strøget det store, blonde Skæg; „Oluf, min Dreng, Du bliver mig saa ugudelig!“

Og han lo, og alle de unge Kavalerer ved Bordet lo, og Underholdningen fortsattes ad denne Vej, væsentligst drejende sig om Nonneklostrene.

Junker Erik tav og spiste. Der var kommen en Ligegyldighed i ham, som kun nu og da veg for en Følelse af Skuffelse. Men han trak paa Skuldrene, hældte Vand i sin Vin og nedsvælgede Drikken med den Bemærkning ved sig selv, at enhver Sag har sine Marodører.

Saa blev han opmærksom. De to unge Adelsmænd havde flyttet sig tættere sammen og talte i deres eget Maal. Han hørte sin Farbrors Navn nævne — ja virkelig — og Fru Karina — var det muligt? De var her; den tykke Ridder støttede den store Feltherre, deltog i Krigsraadet, var virksom og allestedsnærværende, havde en betroet Post; og hans smukke Frue gjorde Honnør for de højtstaaende Officerer, førte an i en Kreds af Ungdom og Aand, hvoraf alle „Hængehoveder“ var udelukket; der kom saa godt som ingen Damer, men Blomsten af det protestantiske Forbunds Adelsmænd. Det var en smal Sag at lade sig slaa ihjel den næste Dag af Papisterne, naar man Aftnen i Forvejen havde kunnet trykke denne Haand, føre den til sine Læber og faaet et af disse Øjekast, som forjættede ...

„Mine Herrer!“ afbrød Junker Erik; „det er min Pligt at underrette Dem om, at jeg er Deres Landsmand!“

De saa' paa hinanden og dernæst paa ham.

„Kender I den Dame?“ spurgte Junker Niels.

„Lidt!“ var Svaret.

„Dejlig Kone!“ sagde den yngre Junker Oluf og strakte Benene fra sig.

„Maa vi drikke et Glas med Eder?“ spurgte Junker Niels. „Vi hedder saa og saa; I hører vel til den gode Sag?“

Junker Erik svarede: „Jeg er kommen herhid for at tjene den gode Sag; — dog ikke ved at storme Nonneklostre!“

Her satte Junker Oluf Tungespidsen ud imod den Kind, som vendte til hans Kammerat og hostede. Den anden blinkede med Øjnene, lagde Haanden over sin blussende Pande og tømte sit Bæger i en Slurk.

Junker Erik saa' paa ham og opdagede, at han næsten var drukken. „I kender Fru Karina?“ spurgte han.

„Aa — ja — kender?“ svarede den anden. „Hvem kender et Fruentimmer, endda man intet bestiller andet fra Morgen til Aften silde end at udforske hende, om man kunde tækkes hende. Nødig slipper jeg Livet, men desuagtet lod jeg mig slaa ihjel som en Hund, om hun vilde bønhøre mig.“

„Talemaader!“ sagde Junker Erik.

„Nu; maaske Talemaader. Men I kan sagtens tale koldsindig, I, som ikke er af hendes daglige Omgang. Det er de Kvinder, som hun, der gør os til, hvad vi ere.“

„Nøder hun Eder da saa meget?“ spurgte Junker Erik og satte Fingerspidsen mod hans tømte Glas.

Junker Oluf lo og bankede i Bordet. Hans Kammerat saa' forbløffet ud og fo'r atter med Haanden over Panden.

„I er kanhænde ældre end jeg, og en køn Karl, som I, kan maaske Fruentimmerne paa eders Fingre; men jeg siger Eder, at Fru Karina tager det op med os alle sammen. Ja nu taler jeg Alvor, skal I vide — Oluf, fyld mit Bæger og lad den Grinen fare; ser I, der er Stunder, hvor jeg ikke estimerer hende mere, end som saa. Hvad Djævlen, vi er dog Adelsmænd og tager Tingene stort og bredt og ser fra oven af og ned paa Stymperagtigheden i Verden og lader Præsterne præke imod hverandre og Kvinderne græde for den Sy naal, de har tabt. Jeg siger Eder, der er Øjeblikke, hvor hun har en Ræson som en Syerske, der vil lappe Moralen sammen med alle mulige Smaapjalter; og saa staar hun op som en vingelet Fugl og slaar os om Ørene alle sammen med gnistrende Ord, saa det arme Hjerte sidder os i Halsen. Saa har hun disse Øjne, der se ud af vild Trods, som om hun kunde tage Fanen og sende os i Døden med en Bøn for vor Sjæl og en Forbandelse over vor Usselhed; og naar man saa stirrer paa hende og rækker efter hendes Haand, saa falder hun sammen som et knækket Spedelys og væver om, at der dog er en Gud i Himlen og Troskab i Ægtestanden, og saa gaar hun ind og græder hos sit Barn.“

„Hun har et Barn?“ spurgte Junker Erik blødt.

„Et dejligt Barn, en lille Pige ... Oluf, i Fald Du vedbliver at grine, saa slaar jeg Kruset i Stykker paa din Skalle!“

„Du maa for mig slaa dit Krus i Stykker, hvor Du vil; *min* Skalle holder nok, men jeg synes ikke, at Du skulde tømme din Kande saaledes ud i Tide og Utide, medens ædru Folk sidder og hører paa Dig. Ellers er min Mening om Fru Karina, at hun naturligvis dels er, som Du afmaler hende, fordi alle Kvinder er saalunde, og dels anstiller sig saaledes skiftende, for at give Dig og alle andre Tossehoveder noget at tænke over. Hvis jeg kommer saa vidt, at jeg faar Tid fra andre Sysselsættelser til at belejre denne Fæstning, saa skal Du faa

mit sidste Argument at høre, naar jeg har borttaget Fanen fra dens Bastion!"

„Det klæder en saa ung Krigsmand ikke ilde, at tale saa erfarent!" sagde Junker Erik og rejste sig.

Pageansigtet maalte ham med en afgørende Overlegenhed. Saa trak den unge Mand paa Skuldrene og kiggede over til Kammeraten som for at se, hvor langt denne mente, at man burde gaa.

Men Junker Erik var allerede udenfor Døren.

Saaledes taler de om hende!

Han vilde lade sig melde hos den øverstbefalende, men paa Vejen derhen vendte han om og lod sig vise det Hus, som Farbroren beboede. En Tjener tog hans Kappe i Forstuen, og da han havde nævnt sit Navn og sit Familjeskab med Ridderen, lod man ham straks gaa ovenpaa til Fruens Værelse. Ridderen havde for Øjeblikket en Konference i Salen.

Han bankede paa og traadte ind. Værelset var middelstort; et svært Fruentimmer i broget Bondedragt stod oprejst, leende, med Hænderne stemmede ind i Siderne. Paa Gulvet laa Fru Karina og sagde Buh! til en lille yndig Pige med lange Krøller og spillende Øjne.

Fruen saa' i Vejret, syntes overrasket, vendte sig endnu en Gang til Barnet, og rejste sig derpaa og gik ham hjertelig i Møde, som om de havde talt sammen den foregaaende Dag.

Det var ham, som var den forvirrede.

Men han tog sig straks deri, besvarede hendes venlige Haandtryk, lagde Hatten fra sig, og satte sig efter hendes Opfordring.

Hun satte sig lige overfor ham med Barnet paa Skødet og gav Ammen, der gjorde Mine til at gaa, en hurtig Ordre til at blive.

Barnet saa' paa ham med sine store Øjne og rækkede de smaa Arme frem imod ham, pludrende et fornøjeligt, halvt uforstaaeligt Sprog.

„Vil Du til mig?" spurgte han den lille Pige.

Hun betænkte sig dog og gemte Hovedet hos Moderen.

„Min lille Papegøje er ligesom jeg bleven overrasket af Eders alvorlige Udseende, kære Fætter. I lugter af Lyng og Moser, og hvis I ikke var saa anstændig paaklædt, vilde jeg antage, at I var dragen den lange Vej for at tjene som Vildmand ved vor aller-reformerteste Fyrstes Vaabenskjold, uanset at her er Vildmænd nok, der bejle til Posten."

„Bejlere findes over alt, Fru Karina. I har ikke forandret Eder stort i de mellemliggende Aar."

„Jeg kan ikke give Eder den Artighed tilbage; eller jeg maatte være dobbelt artig og sige: I har forandret Eder — til Eders Fordel, Fætter. Kan I endnu se Eder i Spejl?"

„Kan I endnu lade Munden løbe, Kusine?"
„Aa — utroligt!"
Han søgte efter en Fortsættelse i den samme lette Tone, men fandt ingen.
„Dér!" sagde hun og rakte Ammen Barnet, idet hun rejste sig fra Stolen. „Se saa paa mig!"
Han saa' paa hende. Hun var bleven lidt fyldigere; Dragten var mere tætsluttende nu end dengang, og den viste Formen i strenge, runde Linjer, uden at disse overskred den modne Kvindes Maal. Øjnene var de samme; der spillede Smilet deri, bagved hvilket der laa dette, som man ikke blev klog paa, Trods, Stolthed, Vaklen. Han turde ikke se for længe derind i, han følte, mere end han saa', at det var det samme, smukke Ansigt, hvis Friskhed muligen havde tabt sig lidt — muligvis; Dagslyset i Værelset var ikke stærkt.
Han bøjede Hovedet som Kavaler og sagde:
„Uforandret!"
„Altsaa dog uforandret?"
„Nej, smukkere; — forstaa mig: I har oplevet noget!"
„Nu; og I?"
Han smilede, men maaske lidt sørgmodig:
„Vi er ikke Børn længer!"
Hun lo og glattede paa sit Ærme.
„Man udvikler sig; og det klæder os, ikkesandt? Hvad vil I ellers her? ..."
„Et kort Spørgsmaal, som fordrer et længere Svar. I Grunden vilde jeg tale med Eder ...!"
Hun saa' paa ham:
„Alene?" spurgte hun dæmpet.
Han vilde svare, da Døren reves op, og ind traadte Farbrorens svære Skikkelse.
„En Kavaler til Audiens ... Ih men — Uskyldigheden fra Norden! Naa ja, saa er Barneværelset det rette Sted. Kom i mine Arme, Fætter! Ved den hellige Skrift, Du er bleven en hel Mand; alle Kirkefædrene indbunden i ét Bind. Se dog den Mine, Karina! Har I alt talet om Sakramenterne? Paa Ære og Samvittighed, hvad? Du forstaar dog vel Spøg, som i gamle Dage, Nevø, nej, Fætter? Hør, Karina, Du faar gaa ind og klæde Dig; her kommer Kurgreven og sachsiske Adelsmænd i Aften, og vor egen store Feltherre, al Verden kommer. Vi have siddet i Raad hele Formiddagen; — ja Du er vel en af vore? — naturligvis! Det kunde ikke træffe sig heldigere; om ganske kort Tid gaar det løs; Papisterne derude paa Sletten er begyndt at røre sig; man siger, de har intet at æde, de stakkels Djævler. Umuligt; de har Tilhold i Klostrene rundt omkring. Men

i Aften ville vi have det lystigt. Forstaa mig: naar de store ere gaaede. Naa ja, Rom blev ikke bygget paa én Dag, og for den Sags Skyld heller ikke nedreven. Men hør, hvor bor Du? — aa, det er et Hul. Karina, ikke sandt, vi faar lade vor Fætter flytte sine Sager herhen? Overtal ham dertil; det var ret; her er Værelser nok i Galleriet. Og hvad siger Du saa til vor lille Jomfru? allerkærest, ikke sandt? sin Fader op ad Dage! ha ha. Men Du skulde vide, hvor Moderen hænger ved det Barn! ..."

Den livlige Ridder var bleven forynget med Aarene og for øvrig uforandret den samme. Disse Folk tager Livet let paa, fordi de selv tager let paa Livet.

Saa var Junker Erik, som vilde ud i Verden for at gøre sig værdig til at vende hjem, indkvarteret hos Farbrorens.

Aftnen kom og med den de høje Gæster.

Junker Erik holdt sig meget for sig selv og iagttog de andre.

Dér stod den store Feltherre, ikke høj just af Skikkelse, men med et Ansigt som af Sten, hvorimod al Glæde, hvert Livets Opsving til Lyst og Skæmt syntes at prelle af som et Barns Slag mod en Mur. Den fyrstelige Person ved hans Side blev helt lille, og alle de Herrer, der samledes om ham, bleve som frosne. Selv Værten, den muntre Ridder, blev afmaalt i sine Bevægelser, hans Miner tvungne, hans Ord dæmpede, naar han kom i denne Klippes Nærhed.

Der blev musiceret af nogle iblandt de yngre Adelsmænd. Feltherrens Søn ledede den højtidelige Musik. Den unge Mand vogtede sky paa hvert Blik fra Faderens ugennemtrængelige Ansigt. Junker Erik lagde tillige Mærke til, at i de Mellemrum, hvor Feltherrens Opmærksomhed var optaget af Samtale, søgte Sønnens Øjne med et ærbødigt, bedende Blik mod den smukke Frue.

Det var ikke det eneste Blik, som hun paa denne stjaalne, underkuede Maade fik af Herrerne i Selskabet.

Saa blev hun opfordret til at tage Del med i den Hymne, der skulde afsynges flerstemmig under Ledsagelse af Viola di Gamba, Luth og Harpe.

Hun søgte med Øjnene Junker Erik og spurgte ham, om han sang med?

Han undskyldte sig og afslog.

De sang. Hymnen rullede sine mægtige Bølger gennem Salen; alle bøjede Hovederne.

Aufer immensam, Deus, aufer iram,
Et cruentatum cohibe flagellum,
Nec scelus nostrum properes ad æquam
Pendere lancem.

Lidt efter tog Feltherren, Fyrsten og de fleste af de ældre Herrer Afsked.

„Puh!" sagde Ridderen og svingede med sit Tørklæde, som om Varmen i Salen generede ham.

Man gik til Skænkebordene. Musikken blev af en livligere Art, Underholdningen mere utvungen.

Fru Karina afbrød sig midt i en italiensk Sang, som Kavalererne omkring hende havde faaet hende til at synge.

Nu fik Junker Erik Øje paa Broder Sebastian, som sendte ham et Genkendelsessmil og for Resten holdt sig i Nærheden af den unge Junker Oluf, der ivrig opvartede Fruen, medens Junker Niels stod ved et Skænkebord og kastede rasende Blikke ud over sit Bæger til hele den øvrige Garde omkring Værtinden.

Ridderen trak sin tavse Fætter hen til denne Kreds.

„I et velordnet Solsystem tør ikke en betydelig Stjerne mangle; hvad mener Du, Karina?"

Hun saa' forbi sin oprømte Gemal og hen paa Erik. Hans Øjenbryn var let rynkede.

„Men vil I da slet ikke forlyste os med jer Stemme i Aften?" spurgte hun og rakte sit Instrument frem mod ham. „I gamle Dage behøvede jeg ikke at bede Eder, — den Gang da vi begge var Børn!"

Han rystede paa Hovedet. „Jeg har ingen Stemme mere," sagde han og saa' paa hende.

Hun syntes at blive adspredt, og de unge Herrer omkring hende fik ingen eller meget hvasse Svar paa deres Galanterier. Des ivrigere blev de i deres Opmærksomheder.

„Fru Karina er vor Fane!" sagde en. „Hun er den, der fører os, der samler os; hun er Sejren, hun er selve den retfærdige Sag!"

Den smukke Frue bed sig i Læben. Junker Erik kendte dette Blik fra forrige Tider. Hun bøjede sig over sin Luth, søgte efter en Melodi, rystede Lokkerne om sit Hoved og sagde:

„Her er Landsmænd af mig til Stede. Jeg vil synge en Sang paa mit Lands Maal. Det bliver deres egen Skade, som ikke forstaar!"

Hun sang.

Jeg var mig en Ørn og fo'r mod vilden Sky,
Jeg spejded efter Fanernes Mærke,
Jeg øjned ej de samme fra Kvæld og til Gry,
Men alle vil de kalde sig de stærke; —
Den ene for haard og den anden for svag,
Vilden Fugl, hvor fandt Du den retfærdige Sag?

Jeg var mig en Due, jeg daled med Lyst
Mod den, der kunde blidest for mig fløjte;
Urene var de Hænder, som greb mod mit Bryst;
Hvad har jeg forud for den løse Tøjte? —
Den Ild fra i Gaar blev til Snefog i Dag;
Due, kan Du kurre for lidt Brød paa dit Slag?

Jeg var som den ene, jeg staar som de to,
I skar mig over under Fryd og Gammen,
Jeg bad, mens I banded, jeg græd, naar I lo,
Og hvordan skal de Dele vokse sammen? —
I røved min Armod, saa far nu i Mag
Med Tanken om i *mig* at se den samlende Sag!

Broder Sebastian sendte Junker Erik et Smil med sit ene Øje knebet til. Ridderen lod som intet og opfordrede sine Gæster til at være glade og fornøjelige; man vidste aldrig, hvad Dagen i Morgen førte med sig!

Det gik da ogsaa meget fornøjeligt til; Værtinden blev atter straalende, og saaledes gled den halve Nat. Endelig blev de sidste Gæster lyst ned af Tjenerne; nogle blev endogsaa understøttede. Ridderen, hans Frue og deres Slægtning blev ene i Salen.

Lysene vare næsten nedbrændte, Tjenerskabet var forsvundet, men hverken Fru Karina eller Junker Erik vilde udtale det Ord, der tilkendegiver Opbrud. Ridderen flyttede et lidet Skænkebord hen ved det høje Vindu. Han skænkede for sin Gæst og for sig selv; Fruen vilde intet mere nyde.

„Nuvel, kære Fætter!" sagde han med et Anstrøg af Forlegenhed, som dog hurtig fortog sig. „Vi skulde vel have os en Passiar — ikke sandt? Men ikke om gammelt — det er ikke Umagen værd; ha, ha, Du var et Barn — og for Resten morede vi os jo efter Evne. Naa, enhver Tid har sit Behov; Du er bleven en Filosofus, som jeg ser; og jeg? — hm! ser Du, man maa leve i Centrum af Bevægelsen for ikke at ruste fast. Ja Du laaner mig et Par Øjne, men jeg forsikrer Dig, Du vilde gøre klogt i at følge mit Eksempel. Jeg forudsætter, at Skaalen vipper til denne Side — der er meget, der taler derfor — hvorfor da ikke kaste sit Pund med paa Vægten? Det betaler sig til syvende og sidst. Hvad nytter det, at Ridderen sidder paa sin Borg og hitter paa Øgenavne til begge de stridende Parter? Den ene af dem, den, som sidst har hittet paa et Slagord, har dog altid et Gran af Ret. Uden disse Rivninger kunde man knap fordøje sin Føde. Fanden tage Hængehovederne, men de ere ikke alle Hængehoveder, skønt de skære Grimacer som en Væver. Der er Traade, som kun-

ne faa disse Træmænd til at sprælle, og hvis jeg ikke følte Søvnen trække mig i Øjenlaagene, saa kunde det more mig ... Ih men se dog ikke saa alvorlig ud; jeg tænkte, Du var kommen her for at høre Ræson af en gammel Praktikus. Hvad Pokker vil Du ellers slaas for?"

„Nej, Du har Ret!" sagde Junker Erik med et tvungent Smil.

„Naa ja, frisk Mod; Døden skaaner en nok, naar man ikke ligefrem løber sig Leen over Benet. Iveren kølnes efterhaanden, men Klogskaben indfinder sig. Man træffer sine Foranstaltninger, man udlaaner sine Midler, man vinder Tilhæng, man faar Magt. Magt gør alt. Ellers maa man gaa i Kloster. Skaal, Fætter!"

„Lad mig faa Vand til at blande i min Vin!" bad Erik.

„Asket!" sagde Farbroren og raabte paa en Tjener, der kom søvnig ind og derpaa bragte det forlangte, uden at være bleven synderlig mere vaagen paa Turen ned igennem det sovende Hus.

„Jeg tror, den Æsel smitter mig ved sit Udseende!" vedblev Ridderen efter en kort Tavshed og gabede eftertrykkeligt. „Heller ikke skal Synet af Jer to muntre det svigtende Kød op; Karina har i den senere Tid vist Hang til at tale om Teologi, og Du, Fætter, har synlig en Rem af Huden. Selv de bedste bliver anstukne i vore Dage. Men lad Eder ikke anfægte af min Nærværelse; med gunstig Tilladelse blunder jeg lidt her i min Stol; saa kan I diske op med Lektien, som I behager!"

Lidt efter pustede Ridderen Vejret fra sig, som en Hvalfisk, der er drevet paa Grund.

Hans Gemalinde smilede, lettede Skuldrene ganske lidt og vendte Hovedet halvt bort imod det høje Vindu med de smaa, blyindfældte Ruder, hvorigennem den blege Morgen kiggede paa hende og fandt hende sørgmodig og tavs.

Erik fandt det samme. Tillige fandt han en Forandring indtraadt hos hende. Der var noget slapt omkring denne ellers saa spillende Mund, og de øvrige Træk antog uvilkaarlig Mundens Karakter; Øjnene vare heftede paa Ruderne, og den ene Haand støttede Kinden, medens Fingerspidserne begravede sig bag Øret under det dunkle Haar.

Ingen af de to havde Hast med at bryde Tavsheden. Men til sidst blev Ridderens Pusten af en komisk Virkning netop i denne Stilhed, og hun vendte sig mod Erik med et mat Smil:

„Naa?"

„Ja, naa!" sagde han og tvang sig ligeledes til at smile.

„Hvad bliver det saa med Teologien?" spurgte hun.

„Jeg tænker, vi lader den ligge. Jeg snakkede saa længe med den unge Feltherre ..."

„At I nu har faaet nok. Utvivlsomt. Disse Mennesker her, baade yngre og ældre, addere og subtrahere Vorherre, saa der knap bliver en glad Solskinsdag tilbage, hvori man kan synge ...“

„Saaledes som I sang i Aften — om Duen t. Eks. Det var en lystelig Sangfugl, den!“

„Aa, hvad véd jeg!“ sagde hun med en fortrædelig Haandbevægelse. „Disse Salmer og Hymner gør mig hidsig. Thi — her saa' hun paa ham med rynkede Bryn — I véd dog vel, at Hidsighed er mit egenlige Mærke, ja mit Kald i Livet?“

„Det var et smaat Kald!“ bemærkede han.

„Altid stort nok for mig!“

„Jeg gør Eder det ikke stridigt. I kan optage Eders Gæster deri efter Forgodtbefindende. Muligvis vil jeg dog frabede mig Æren. Jeg saa', hvorledes det gik min unge Landsmand, Pagen med Moppeansigtet. I ringede for hans Øren, som man siger.“

„Han fornærmede mig. Tænk Jer, den Dreng havde Frækhed nok til at — til at ...“

Hun holdt inde og bed sin Læbe.

Junker Erik trak paa Ordene: „Hvorfor *lader* I Eder fornærme?“

Fru Karina tilkastede ham et Blik fra Øjenkrogen, rev Haanden bort fra Øret og satte den knyttet under Panden.

Der var stille, og Dagningen sivede som gennem et Sold ind i Salen, og Erik saa' det smukke, blege Ansigt, skæmmet af denne Trods, der ikke turde bryde ud i høje Ord.

Saa aabnede Ridderen Øjnene, gned dem, saa' fra den ene til den anden, og rejste sig med noget Besvær.

„Hillemænd, alt i Topperne! det gaar jo fortræffeligt. Jeg overlader Jer Valpladsen, kære Børn. Om to Timer er jeg stævnet til Alarmpladsen; i to Timer kan en gammel Soldat faa gjort det af med Morphei Behov. Jeg gaar ind og slænger mig saa længe. Karina kan følge efter, naar hun er færdig. Nej bliv siddende, Fætter, og drik ikke for meget af Vandet. Det puster op. Jeg skal føre Dig for Feltherren hen ad Formiddagen. Lad mig se, at I smukt enes, førend I skilles. Du har Lov at kysse hende paa Haanden, forstaar Du; men vogt Dig for Munden; hun bider. Ha ha. God Morgen, min Dreng!“

Og Ridderen tog Vejen ind til de indre Gemakker nynnende, med nogen hæs Røst, Krigssangen:

Med Herren i Marken; hans Ord er vort Sværd:
Saa gaar vi mod Djævlen og hele hans Hær.

Hun havde saa godt som ikke forandret sin Stilling, men kun nikket flygtigt til sin skæmtsomme Gemal. Eriks Udtryk var op-

mærksomt; lidt efter lidt modtog det dog noget af den Træthed — den aandelige — der laa lejret over Ansigtet lige overfor ham. Han lettede paa sig, hægtede Kaarden af, tog den under Armen, idet han rejste sig, og sagde:

„Saa gaar vi vel hver til sit, Fru Karina?"

Hun overhørte hans Ord og blev siddende.

Han satte sig atter.

„Se!" sagde hun, ligesom i Fortsættelse af sine Tankers Samtale med hverandre: „her er Livet, det svære Liv. En staar, gaar, ligger, rejser sig, æder, klamres, dør og begraves. Hvorfor? hvorhen? hvorfra?" —

„Hm!" sagde han:

> Durrelurrelej var en Nissebuk liden,
> Lille var han født men blev større med Tiden.

Hun vendte sig overrasket og vred:

„Jeg mente, vi skulde tale sammen. *Nu* er Tiden; hvornaar kommer den atter? Eller er der ikke Alvor i Eder heller?"

Eriks Øjne lysnede. Han drak Glasset ud, som stod foran ham paa Bordet; han aabnede Munden, men lukkede atter Læberne fast og lænede sig tilbage i Stolen.

Hun fortsatte; i Begyndelsen ivrig, med skælvende Stemme; snart efter kom Trætheden igen, og til sidst sad hun paa sin Side af det store Bord med Armene strakt frem for sig og Ansigtet seende ned i Skødet:

„I tror slet om mig; og det kan vel se slet nok ud. Men hvem, ja hvem bær' Skylden? Hvor tager de den Ret fra, alle, uden Undtagelse — ogsaa *han* med — at gækkes og gantes med mig, saa at jeg kun lidet ser Forskellen mellem mig og de Fruentimmer, som de alle, uden Undtagelse, ofrer eller har ofret de ledige Stunder mellem Slagsmaalene for Livet, for Æren, for Gevinst, for Plasér? Hvem er jeg, at de vover det? Er jeg dem da ikke jævnbyrdig i Forstanden, i Kundskaberne? havde jeg ikke ogsaa min Ære, min Fordel at stride for, i Fald jeg fik Lov at stride med andet end med min rappe Tunge, om anden Plads, end at ligge ved min Ægteherre og sidde jævnsides mine Tilbedere? Er *han* da blind, at han intet ser? eller er jeg for seende, at jeg ser alt? Og hvilken Værdighed tildeler man mig andet end den, at holde min Mands Hoved fri for de Prydelser, som de og han i Sang og Tale, ædru og drukken, skæmte med — og saa at passe mit Barn, naar dets Amme er gaaet at lede sin Kæreste op i Soldaterherberget? Ak, mit Barn; *det*, jeg har født, og *det* jeg endnu kan føde: det samme vil times Barnet som nu

Moderen, ifald Barnet blot har Gnist af Moderen i sig; thi hvor er Pladsen for Kvinden her, naar hele Verden er skaaren midt over, og Mændene haarde som Jern eller bløde som Voks, vidende hverken ud eller ind, slaas for et Bogstav og lyver Vorherre hver Dag et nyt Navn paa, blot for at have Ordets Ret til at dække deres Vanvid eller deres Narrestreger?"

Erik rejste sig halvt og lod sig atter falde ned i Stolen:

„I elsker ikke Eders Mand, og derfor vil det gaa, som I siger!"

Hun raabte angst:

„Jeg har intet sagt, jeg har intet gjort; tro dog ikke saa om mig. *I* ikke ...!"

Og da han intet svarede, vedblev hun, men mere behersket: „Jeg troede at tale til en Ven, en god Ven fra forrige Tider. I har ikke mange Ord til mig, og dog har jeg sét nok paa Jer og hørt nok om Jer til at vide, at I nu er klogere, langt klogere end jeg; hvorfor vil I da ikke tale til mig? Hvorfor er I ellers bleven siddende hos mig?"

Han skiftede sine Hænder over sit Knæ og syntes at synke noget med Besvær:

„Ikke for at melde mig ind i Eders Garde!" svarede han.

Hun rynkede Øjenbrynene:

„Jeg forstaar Jer ikke!"

„Ikke? Saa — God Nat!"

Han rejste sig, men tøvede:

„Hvorfor jager I ikke hele den Flok hjem, Karina?"

Det varede lidt, inden hun svarede:

„Der er nogle iblandt dem, — der er én i det mindste, om hvem jeg tror, at han er god. Paa femte Aar har han daglig, i Ærbødighed, søgt mig; det gør mig saa ondt for ham; han følger mig stedse med stirrende Øjne. Min Gud, de stirrer alle paa mig. Hvad kan jeg for, at jeg læser dem deres Tanker ud af Øjnene? Det begynder med de ganske unge, og helt op igennem Mændenes Rækker gaar det. Og naar det saa tilmed er i Ærbødighed, naar intet ondt er deri, naar jeg selv forhindrer ..."

Han afbrød hende:

„Sagde I ikke nylig, at hin unge Galning havde fornærmet Eder? Man kan altsaa dog ikke forhindre, hvad I ønskede forhindret. Livets stygge Aande puster paa Eder. Mig fortæller I intet nyt hermed. Jeg er jo netop bleven klog og erfaren paa denne Maade. Men saa tilsmudset er Livet blevet for os alle under vore Erfaringer, at vi nu kunne tale om dette som om de ligefremme Følger af at leve. I Sandhed ja: det vil gaa Eder saaledes, at I næste Uge eller om et Aar vil give efter for disse stirrende Øjne; saa kommer Graad og Fortrydelse og derefter det næste Par Øjne. Kender jeg ikke selv

det hele? véd jeg ikke selv, hvor svært det er at standse? Og dette sidder vi to og fortæller hinanden i denne gryende Morgen. Vi to, som har troet saa smukt, som gerne endnu vilde tro, og som ikke kan det for Livet, Livet, hvis Trælle vi ere, medens vi tænke at være dets Herrer!"

Han stod oprejst. Hun sad med Hovedet i Hænderne.

Saa løftede hun Ansigtet og saa' gennem tilbagetrængte Taarer paa ham.

„Raad mig!" bad hun. „Hvad vilde I gøre i mit Sted, hvis der var en, som jeg holdt inderlig meget af — nej ikke paa den Maade, men inderlig, af mit ganske Hjerte ... hører I, Erik?"

Han traadte et Skridt tilbage og saa' forskende paa hende. Tonefaldet i Stemmen havde hun ganske forandret, og Blikket fæstede sig blødt og søgende ind i hans.

Hans Stemme svigtede ham. Saa slog hun Øjnene ned.

Han gjorde endnu et Skridt tilbage, og derpaa nogle frem, saa at han stod lige ved hende. Han lagde Fingerspidsen paa hendes Arm, men kunde endnu ikke blive Herre over de Ord, han vilde sige hende til Farvel. Han følte i dette Øjeblik, hvor ene hun vilde være, saa snart han var gaaet ud ad denne Dør. Han lod sin Haand glide over hendes Pande og ned over hendes Kind, sagte trøstende. Denne Kind var altfor blød.

Han rev Haanden til sig, drejede sig raskt, standsede endnu en Gang, og med et: „Nej!" var han ude af Døren, tværs over Galleriet og inde paa sit eget Værelse.

Han slængte Kaarden, Hatten, rev sin Vams op, lod sig falde ned i en Stol og lagde Haanden over Panden. De glødede begge.

Han tørstede med denne tungelammende Tørst, som Mennesket føler, naar Lidenskaben skyder sig i Vejret derinde, fylder hele Brystet og presser for Hjertet. Hvor var det længe siden, han havde følt, hvad han nu følte. Der var en opspirende, vild Glæde ved denne Erkendelse.

Han slængte sin Vams, fik Øje paa den blanke, fyldte Vandkumme, ilede derhen, drak og badede sine Tindinger.

Saa satte han sig og tvang sig til at tænke efter.

Og da han havde tænkt saa meget som en halv Snes Sekunder, bøjede han Hovedet og mumlede:

„Gud være lovet!" —

Det bankede paa hans Dør.

Var det muligt? Nej, det var hans Hjertes Slag.

Han hørte sit Navn nævne derudenfor af en fremmed, ukendt Stemme. Han gik til Døren og aabnede den.

Karina stod der.

Hun talte ikke, hun saa' ikke paa ham, hun stirrede ud for sig som en Søvngænger. Det var nok det rette Navn. Han lagde sin Haand om hendes Arm; hans første Tanke — Mandens Tanke — gjaldt Husets Folk. Sæt at nogen kom igennem Galleriet!

Han drog hende lempeligt efter sig ind i Kammeret og lukkede Døren.

„Karina!"

Hun svarede endnu ikke.

Han greb hende fast om Armene:

„Du maa tale til mig; hører Du!"

Hun hviskede:

„Du maa intet ondt tænke om mig!"

„Kære, hvor kan Du tro! ..." Han afbrød sig hurtig; Skinsygen greb ham; han rev i hende:

„Hvem er det, Du holder af? hvem er din Elsker? sig det, sig det!"

Hun smilede og lagde Hovedet op til ham:

„Jeg har jo ingen Elsker. Men hvorfor klappede Du min Kind?"

„Stille. Jeg vil vide hans Navn. Hvem er det, Du elsker?"

„Dig!"

Han slap hende, og traadte tilbage. Det sled i hans Bryst.

„Men den anden? *ham* ...?"

„Min Mand!"

Han tog hende i sine Arme og spurgte skælvende:

„Har Du aldrig været ham utro? Du véd, hvad jeg spørger om ...!"

„Aldrig!"

Han saa' paa hende. Hendes Pande var blank og aaben, hendes Øjne lyste; et stærkt, gyldent Skær lagde sig over Panden og straalede tilbage fra disse Øjne, der udtalte deres Kærlighed. Det var Solen, som var staaet op og faldt igennem de smaa Ruder.

Han knugede hende til sig, og fjernede sig derpaa. Hun sank ned paa den Stol, hvor han for nylig havde siddet. Dér sad hun med Hænderne foldede i Skødet og saa' paa ham; og hun spurgte:

„Elsker Du mig?"

„Tys!" sagde han og værgede med Haanden.

Hun sprang op. I Kærlighed er Kvinden mest sig selv, kun i Kærlighed er hun helt sig selv, og denne Kvinde var heftig og stolt, og hun elskede. Hun ilede hen til ham:

„Hvad er det for et Fruentimmer, Du har derhjemme hos Dig?"

„Min Hustru."

„Elsker Du hende?"

Han saa' hende fast ind i Øjnene:

„Du tager Dig Retten til at spørge her; jeg har ikke givet Dig nogen. Hun er bedre end Du, bedre end jeg, bedre end nogen, som Du og jeg kender. I dette Øjeblik staar hun imellem os, og ve os begge, om hun ikke stod der!"

Karina sitrede og stirrede paa ham. Hendes Øjne syntes at trænge helt ind i hans Sjæl. De var urolige.

„Sig mig blot et; lov mig at være ærlig: Leger Du med mig? Er Du smigret over, at jeg fulgte efter Dig, og vil Du forsøge din Kunst paa mig?"

Han rystede paa Hovedet og smilede.

„Du ler ad mig!" raabte hun heftig og rev i hans Arm.

„Et Barn er Du!" sagde han. „Tror Du at kunne trodse Dig noget til dér, hvor andre har taget saa meget i Forvejen? Jeg har aldrig øvet anden Kunst end den, som Barnet øver, naar man rækker efter det. Jeg har aldrig forført, aldrig taget, hvor intet bødes mig; med min Ære har jeg dækket svage Kvinders Egenkærlighed, indtil jeg lærte at foragte mig selv, fordi jeg var svagere end nogen Kvinde. Og Du kommer her og kræver mig til Regnskab?"

Hun slap hans Arm; han tog hendes Hænder:

„Kære, tilgiv mig!"

Hun saa' forskende paa ham og sagde:

„Jeg begynder at forstaa, at jeg ikke kender Mændene. Eller er Du anderledes end de andre? Du har elsket mere end nogen. Og hvor ulykkelig Du end maa have været, saa vil Du vedblivende gøre andre ulykkeligere, der kommer i din Nærhed, uden at Du selv kan derfor. Du har dette af Kvinden i Dig, som vi Kvinder kender, uden at vide Navnet derpaa. Du er Elskoven selv; den kan ikke elske ...!"

„Stille; hør mig!" sagde han.

„Nej, jeg maa vedblive. Thi naar Du har talt, véd jeg intet. Nu er Moder død, og jeg har ingen at tale til. Hvorfor kom Du ikke før?"

Han svarede: „Hvad vil det sige? Naar skulde jeg være kommen? Erindrer Du, hvorledes vi skiltes? og da jeg atter hørte om Dig, var Du gift, og da kendte jeg selv til de Arter af Kærlighed, som derud af kan vindes. Mener Du, at jeg vil lære Dig denne Beskhed at kende, nu da jeg ser, at Du er bedre, end jeg havde tænkt, med en Fremtid for Dig, som jeg skylder at bevare for Dig, efterdi Du har sagt mig, hvad Du har sagt her?"

Hun lagde sin Arm om hans Skulder og hviskede:

„Du er klog; ak, hvor er Du klogere end de andre! Véd Du, at jeg elskede min Mand, da vi blev gift? Tror Du mig paa mit Ord? og hvor kan jeg da nu ...?"

Han bragte hende til Sæde ved Siden af sig, tog hendes Hænder og kyssede dem.

Han saa' hende ind i Ansigtet. Der gik stærke Bølger igennem hans Sjæl, men hans Træk blev renere og lysere. Han tænkte i disse dvælende Minutter, som man kan tænke, naar man samler alle sit Livs Erfaringer i en Sum og drager det bedste og varigste ud deraf. Saa sagde han:

„Dette fører til intet. Hør mig nu. For os er Livet forbi — nej, bliv ikke bange. Enhver faar, tror jeg, saa meget af det, man kalder Lykke, Kærlighedens, Hæderens, men navnlig Kærlighedens, som i det hele bliver hver enkelt dødelig tilmaalt. Vi faar det med paa Vejen, ligesom Soldaten faar sin Ration paa Krudt, paa Brød. Han kan spare paa det eller rutte med det: til sidst slipper det op. Men derfor smider han sig ikke i en Grøft ved Vejen. Man fægter sig frem med Kaarden, til man falder med Ære. Naar Kærlighedens raske Tummel er endt, saa kommer Tiden, hvor man skaber sig en Tro, der holder ud for Livet, og saa dør man med Ære!"

Hun kastede sig til ham og sagde angst og hastig: „Ja, Tro; lær mig, hvad jeg skal tro. De har taget den Smule fra mig, som jeg havde at begynde med. Jeg frygter de mørke Mænd, og jeg foragter de letfærdige. Fortæl mig, hvad Du selv tror. Er Du Katolik? er Du Protestant? Jeg vil blive det, som Du er!"

Han smilede, sørgmodigt og stille, og hans Kinder dækkedes af en varm Rødme. Hun sad saa nær ham, og hvor var hun hengiven og utaalmodig!

„Katolik — Protestant! det er blot Ord ..."

Hun afbrød ham smertelig:

„Altsaa, Du tror heller ikke paa noget. Kære, hvad skal det blive til med os?"

Han strøg hendes Pande og trykkede hendes Haand. Han saa' hende med en egen Glans ind i Øjnene. Alt, hvad der havde været ham dunkelt, blev nu lyst. Det var hans Ungdoms Kærlighed, der svang Faklen over de mørke, forvirrede Vande: „Giv Tid!" sagde han. „Jeg er ingen Skolemester og ingen Præst, men jeg tror, at jeg er bleven en Mand: det bedste og det sværeste man kan blive. Troen skifter Navne, ligesom vi skifter Klæder. Soldater og Præster slaar løs paa Soldater og Præster. Men bagved staar de enkelte store Mænd og Kvinder, der har levet til alle Tider. Gennem Aartusinder har de, uanset Præster og Feltherrer, æret det bedste i sig selv og levet Livet derpaa. Disse Eksempler kunne vi følge. Over alt, hvor ikke Ulykken, Elendigheden og Skarnet har bragt Mennesket paa Dyrets Trin, dér véd ogsaa den enkelte, hvad det bedste er, og kan sætte sit Livs Maal deri. Du véd det, jeg véd det, vi vide det alle.

Dette er Menneskets Herlighed paa Jorden. Vi *vide* intet ud over vor Fødsel og Død; ingen er endnu kommen og har fortalt os derom. Men vi vide til enhver Tid, naar Lidenskaberne tier i os, hvad det bedste er, og herfra har alle Trosarter hentet deres Angrebs og Forsvarsvaaben som fra et Arsenal. Nuvel: hvis dette, som nu er oppe i Dig, er af den pludselige Elskov, den, som kaster os omkuld og lader os græde bag efter, da vil dette Møde mellem os ingen Tro kunne give Dig, lige saa lidt som det nu giver Fortrydelse. Din Følelse vil om kortere eller længere Tid kaste sig over en anden, naar jeg er borte, og jeg og mine Ord vil være glemt, og Du vil være lige vidt. Men hvis det er Kærlighed — det bedste i Dig, der knytter sig til det bedste i mig — da behøver Du ikke at spørge om mere. Du véd, hvad der skiller os; Du véd ogsaa, hvad der forener os. Du vil føre en Forandring igennem, lige indtil din Klædedragt. Du vil agte det højest, som jeg selv har holdt højest i Ære hos Dig, jeg, som er en Mand, i hvem Blodet ruller hedt gennem Aarerne. Om Du vil oprette en Pogeskole, om Du vil pleje syge, understøtte fattige, modarbejde Sladder, fylde din Aand med stedse stigende Kundskaber: lige meget, Du vil vælge efter dit Behov, efter hvad der vil bringe Dig videst i Ære for Dig selv. Og endnu et, Du vil kende Livet som den fortsatte Kæde, hvis højeste Lov ligger i at give af sit bedste til det næste Led. Du vil ære Dig selv i Barnet. Nu da; er dette Tro? Kan jeg give Dig noget bedre med paa Vejen her, hvor vi skilles? Thi nu skilles vi!"

Hun kastede sig under Taarer til ham. Han kyssede hende, og de rejste sig. Han hviskede til hende: „Nu maa Du gaa; hører Du!"

Og hun gik. Endnu en Gang kom hun tilbage fra Døren. Hans Haand skælvede, da han trykkede hendes, og i hans Øjne kom en Bøn, som han bad hende ikke at forstaa.

Og hun gik.

Han lyttede til Skridtene igennem Galleriet og hørte en Dør aabnes og lukkes. Saa kastede han sig med Hænderne for Ansigtet ind i den mørke Alkoveseng og stønnede: „Jeg sagde intet, jeg sagde intet!"

En Time efter kom Tjeneren ind og fandt den fremmede Junker liggende i denne Stilling og i en tung Søvn.

Tjeneren tog til sin Albu og holdt følgende Tale for sig selv:

„He! Dér har nu vor Husbond pyntet ham artigt til. Hvad nytter det at slaa Vand i Vinen, naar man dog skal ligge paa sine Gerninger? Saa hellere ren Drue straks!" —

Man hørte en Trommehvirvel der udenfor.

XI.

Det er Herrens Dag. Hvilken Herres Dag?
Herren for alle, som fører et Flag.
Vi kender hinanden, kan Feltraabet spare;
Saa tørner de sammen. Skare mod Skare.
Lunten til Bøssen! i Synet paa dem!
Sværdet i Næven! hug ind, og frem!

Der er ingen Tid til om Fanen at lede,
Knap Tid til at spytte, slet ej til at bede.
Faldt han? — Han ligger der! — Træd paa hans Krop!
Hvem Djævlen har Stunder at rejse ham op!

Jern imod Jern. Hvor de trænges og stønner;
Hør, hvor det skraber! Til Helved med Bønner!
Stød ham i Struben, den kætterske Hund!
Ned med Papisten! i Skarnet hans Mund!

Det er Herrens Dag, det er Dommens Dag.
Blødende Lemmer, forrevne Flag.
Bølgende vælter sig Menneskekæden,
Man brydes foroven, man trampes forneden.
Tilbage det gaar over levende Lig.
Hvem har saa sejret? — En kristelig Krig.

En kort Trommehvirvel igennem Gaden.

Man listede sig — for saa vidt vaabenklædte Mænd kan liste sig — ud gennem Porten, hvor Gitteret straks faldt ned bag efter en og frembragte Fornemmelsen af, at man var gaaet i Saksen.

Man trykkede sig tæt op til hinanden for at dæmpe Vaabnenes og Fodslagenes Lyd; saa kom man til at vade i Vejens Søle, hvilket fremkaldte en Mumlen, der havde megen Lighed med Eder.

„Stille!“ kommanderede den Officer, der førte Udfaldet an.

Taagen hang omkring over Markerne i løjerlige afrevne Strimler; de tættede sig sammen eller spredte sig, saa at man intet Kig kunde have mod de fjendtlige Forposter, naar man ønskede det, og løb Fare for at ses, hvor man nødigt vilde.

„Holdt!“ hviskede Officeren, idet han med en uvilkaarlig Gysen svøbte Kappen om sig; thi Taagen var raakold.

Junker Erik, som var i den forreste Række, saa' paa ham.

Det var Junker Niels, ham fra den foregaaende Aften, som førte den lille Trop.

De stod alle stille dér paa Vejen i Sølet fra Morgnens Regnskyl. Solen havde skinnet stærkt gul ved sit Frembrud, saa havde det regnet, og nu hang Taagen der. De fleste skudrede sig; Skytterne undersøgte Lunterne i Blikhylstrene; Adelsmændene trak deres Kaarder eller lod Hellebardstagerne rulle mellem de valne Hænder. Man havde staaet længe indenfor Porten og ventet paa Ordre. Skulde man nu staa stille her igen og vente, til Taagen fuldstændig lettede?

Officeren sprang op paa Grøftevolden, hvor han kom til at ligne en tætløvet Busk; Busken bøjede sig frem for at kigge, bevægede sig videre frem og forsvandt i Taagen.

Junker Erik lod alt dette passere omkring sig. Det var ham fuldkommen fremmed. Han anede knap, hvorledes han var kommen iblandt disse Folk. Han var bleven vækket, var kommen ned paa Gaden, havde modtaget en Ordre og stod nu her. I dette Øjeblik havde han genkendt Officeren; de andre Ansigter saa' han for første Gang.

Og sammen med disse Folk skulde han slaas. For hvad? mod hvem?

Det var ham ligegyldigt. Han havde den vidunderligste Fornemmelse af en sød Rus inden i sig, hvoraf han brat var bleven udrevet, som han ikke turde nærmere søge Bunden i, men som højt opløftede ham over Tid og Sted, gjorde ham følesløs for det nærværende, og ...

Saa overfo'r der ham ogsaa en Kuldegysning, og i det samme stod Natten klar, altfor klar, med en Sammendragning af alt i et, for hans Sjæl. Rusen var ovre; det søde af den i det mindste.

Han tog sig op til Panden og saa' sig omkring paa disse fremmede Ansigter, blege, nogle med røde Næser, med fugtige, hærdede eller vansirede Ansigter. Han kunde gerne have skreget.

Der kom atter Busken tilbage; den styrede lige imod ham; Junker Niels stod for ham:

„Vi har dem!“ sagde han med halv, noget hæs Stemme, paa Jægermanér. „Her til venstre, ind over Marken, foran noget Krat. Skytterne frem i første Deling; gør Gaflerne klar, og pust paa Lunterne! pust til, for hede Hel.... Fremad!“

Ti Minutter efter smældede de første Skud gennem den tykke Luft. Der hørtes Skrig; uformelige Mænd med Jernhuer og Lanser kom rendende ud igennem Taagen; man tog imod dem; de blev kastede, man løb frem lige imod en stor Styrke, der støttede sig til Krattet. Her faldt Junker Niels, gennemboret af en Lanse.

Junker Erik bøjede sig ned over ham, efter med sit Kaardehæfte at have knust Ansigtet paa hans Drabsmand.

„Sørg for Jer selv!“ stønnede den liggende, vridende sig i den bløde Jord.

Junker Erik saa' skæggede og uskæggede Ansigter under Jernhuer omkring sig. Han raabte paa sine egne Folk; nogle samledes om ham — han kendte dem ikke, men da de ikke anfaldt ham, førte han dem an med høj Røst, ivrig, som han var bleven, efter med Nød og næppe selv at være undgaaet at blive spiddet.

Han fik sine Folk frem; det gav Luft. Men Modstanden var for stærk. Vilde man ikke hugges ned til sidste Mand, saa maatte man tilbage. Her kunde Taagen hjælpe.

Tilbage gik det; — denne Gang over Junker Niels's Legeme. Han var ikke død endnu; han krympede sig og vendte det hvide ud af Øjnene, da en satte Hælen paa ham.

Denne unge, stærke Mand havde i Gaar været Karinas Tilbeder. Det gøs i Junker Erik, da han opfangede det martrede Blik.

Der lød Raab bagved. Man kom Udfaldet til Undsætning fra Byen. Atter gik det frem; man hylede af Krigstørst, Jern skrabede mod Jern, man skød, man trampede over Ven og Fjende, som døende eller saaret, stundom blot udmattet, var kastet omkuld.

Junker Erik trak sig ud af Haandgemænget og kom ud paa Vejen. En bestemt Forestilling havde sat sig fast i hans Hjerne, han støttede sig pustende til sin Hellebard, han hørte Trommehvirvler, han saa' sine egne Folk samles, man skulde tilbage, Rekognosceringen var mislykkedes, men den fjendtlige Forpost var kastet.

„Hvem gaar med og bringer de saarede Hjælp?“ raabte han og saa' sig om.

De stirrede paa ham. Det var et uvant Sprog, dette.

„Godt; saa gaar jeg selv!“

Han havde fattet Lede til denne Gerning, at drage jernklædt ud for at slaa Mennesker ihjel med Staal og Bly. Hvad var en Overbevisning? var det et Næveslag, et Lansestød? Var Troen blevet det, at vælte sig om som vilde Dyr og flænge hinanden med Knive? Han havde i saa Fald ingen Overbevisning, ingen Tro.

Han havde Angsten i sig for at vende tilbage til et stensat Hus i denne By. Han havde nu netop Tørst efter at være midt iblandt disse Mennesker, som drog ud sammen, sloges sammen, faldt imellem hverandre og blev liggende uden at tænke paa at fordre Hjælp eller yde Hjælp. Blødende laa de, tørstende, pint af Saar, ventende paa Marodørens Naadestød, naar Tusmørket kom. De var stedte i samme Vaande som de Dyr, der falde ved en Klapjagt. Og de var unge eller i deres bedste Aar; de havde Mødre derhjemme, Kærester, Hustruer, Børn maaske. Hvad kunde de ikke virke for Livet?

Her var en Gerning at gøre, som ikke tog det store Navn paa sig, og som virkede i Kærlighed og uden at spørge.

Det lød inden i ham:

Gør den mindste Gerning af dem alle.

Han gik til Feltherren, som havde flyttet sit Kvarter hen under selve Volden. Der var et Hovedslag i Vente.

I Vagtstuens Hvælving sad den store Anfører ved et Bord, hvorpaa Vaaben, Papirruller med afridsede Planer, et Vandkrus og en opslaaet Bibel. Foran denne havde en Mand i grov, sid Kofte, med dybtliggende, hvasse Øjne taget Plads. Rundt om stod Officerer af Raadet, deriblandt Farbroren; man syntes just at være bleven enige.

Manden i den lange Kofte foldede sine stærke, knoglede Hænder, rakte dem frem for sig og raabte.

„Ve de druknes stolte Krone i Ephraim, og deres dejlige Prydelses falmede Blomst, som staar oven over den fede Dal, der hvor de rave af Vin!“

Junker Erik saa' paa den talende og studsede. Han genkendte Manden fra sin Barndom, Dommedagsprædikanten fra Fangehullet. Her var næsten ingen Forandring at spore, maaske lidt mere Vildhed i Minespillet og Røsten.

„Hvem er I? hvad vil I?“ spurgte Feltherrens myndige Stemme.

Junker Erik maatte tage sig sammen for i Korthed at kunne fremstille sin Begæring: Tilladelse til at udtage frivilligt Mandskab for at opsamle de saarede paa Valpladsen under selve Træfningen og efter; — han turde ikke sige baade Ven og Fjende, thi han saa' Feltherrens haarde Blik blive endnu haardere.

„Har denne Mand gjort sin Pligt?“ spurgte den øverstbefalende en af Officererne.

Denne bejaede det og meddelte Junker Eriks Deltagelse i Rekognosceringen.

„Hvad forlanger da denne fremmede? Er han Feltskær? Lad ham gaa til Trosset, lad ham blive Skriver eller Kok, ifald han frygter for Vunder. Herren har Stridsmænd behov paa Slagets Dag; den, som falder, falder i Herren!“

„Som den Profet Esaias siger,“ raabte Dommedagsprædikanten: „Saa skal Herrens Ord da vorde dem Bud paa Bud, Regel paa Regel, lidet her, lidet der; paa det de skulde gaa bort og falde baglænds og sønderbrydes, og besnæres og fanges!“

„Kan hænde, han er en Spion!“ sagde en Officer.

Feltherrens Bryn sammendroges, men nu traadte Ridderen frem:

„Jeg gaar Borgen for denne Adelsmand, som er min Slægtning og af den rette Tro. Alt som Yngling beviste han sin Tro af sine Gerninger; han rendte sin Kaarde igennem en af vort Landskabs mest

fuldblods Papister. Hvad han har for nu, véd jeg ikke, men om han end her taler som en Sværmer, saa véd jeg at han handler som en Mand. Formodenlig en Krigslist!"

Der blev en Bevægelse iblandt Herrerne til Fordel for den fremmede. Junker Erik krympede sig under denne Anbefaling, men nu lød Feltherrens Stemme:

„I kan gøre, som det lyster Eder, Hr. Junker!" sagde han koldt. „Kun at I handler som en Soldat for Herren og som en Adelsmand for Loven. Gud befalet!"

Ridderen drog sin Slægtning udenfor.

„Kære Fætter, Du begaar Daarskaber, eller ogsaa er Du den fiffigste af os to — uden at regne dem derinde. De tror, sandt for Dyden, at Du er en Vampyr eller Ligrøver; ha ha. Blot et Ord: naar Du vil hitte paa noget nyt, hvorved Du kan slaa Dig op og tage Dig ud, saa maa det ikke være alt for nyt, eller Du maa spække det ud med Skriftsprog ligesom en Raabuk paa Fad. Læg Dig navnlig efter Esaias, han har det kraftigste Fedt og smager dem bedst!"

„Jeg tror, at vore Veje skilles her!" sagde Junker Erik.

„Jeg tror det ogsaa, Fætter. Vi kunde muligvis være hinanden i Vejen. Naa, lad os skilles i Fornøjelighed. Du har Anlæg til at blive noget stort, men Du har ogsaa Anlæg til at forstyrre dit Arbejde. Maaske ønsker Du det selv saaledes. Ihvor det end gaar, saa lad mig se, at Du vaager over Slægtens Ære!"

„Jeg *har* vaaget over Slægtens Ære!" svarede Junker Erik.

Og de skiltes.

I de paafølgende Dages Smaaudfald og Skærmydsler udførte Junker Erik sit nye og besværlige Hværv. Han havde formaaet nogle faa frivillige til at følge den lille hvide Fanedug, som han havde fæstet paa en Pikke. Man skyede ham næsten; man begreb ikke, hvad han havde for; men han lønnedes af de saaredes og døendes stumme Blikke.

Ofte maatte han drage Kaarden til Forsvar, stundom for at forjage Marodører, Slagmarkens Hyæner; aldrig trak han sit Sværd til Angreb. Saa blev den lille, menneskekærlige Skare omkring ham hugget ned ved et pludseligt Overfald, og han selv maatte blødende og udmattet redde sig ind til den nærmeste Forpost efter at have set, hvorledes de saarede blev myrdede paa Jorden. Der blev ingen Pardon givet i denne Krig for Troens Skyld.

Det var Aftenen før det store Slag. Han forbandt sine Saar, svøbte sig i Kappen og lagde sig i Fæstningsglaciet, hvor Forposterne var skudt frem. Han faldt i Søvn og drømte, at han gik derhjemme gennem Skoven og fik Øje paa Aaen, som blinkede mellem Stammerne. Han saa' to Kvinder komme sig i Møde, hver fra sin

Vej. De rakte begge Armene ud imod ham, hans Hustru og Karina, men syntes ikke at se hinanden. Han standsede, han stod raadvild; han saa' sin Hustrus lyse Ansigt, hvorledes det smilede til ham, hvorledes det syntes at bifalde den Handling, som han øvede derude i det fremmede Land. Han saa' til Karina; hun smilede igennem Taarer, hun lod Hænderne synke og pressede dem til sit Bryst, og hun raabte til ham, men ligesom langt, langt borte fra: Kom til mig; kun én Gang endnu, at Du kan bestyrke mig i mit Forsæt! Han hastede frem imod Aaen. Den var ham den eneste Udvej. Og da han var kommen derhen til, kastede han sig ud i Strømmen. Den bar ham oppe og førte ham med sig; han saa' Karina staa ved Bredden og se bønfaldende ud til ham; hun vilde springe, men tøvede, traadte tilbage og gik med sænket Hoved ind i Skoven. Men ude fra Havet straalede det med en stærk Glans, og i denne stod Vandenes Datter med Drengen paa Armen og vinkede ham ....

Kampen havde raset den halve Dag. Oppe paa en Højde ude paa Sletten laa det Kloster, hvor de pavelige havde forskanset sig. Det var noget nær Midten af Slaglinjen, og Mandefaldet havde været stort her. Protestanterne havde stormet gentagne Gange og var kastede tilbage med svære Tab. Der var indtraadt en af disse Standsninger, som gaar forud for afgørende Anstrengelser. Den protestantiske Feltherre sad som en Stenstøtte paa sin høje Hest; ved hans Side red en Mand i flagrende Kofte med rullende Øjne og Hænderne fægtende i Luften. Skare paa Skare blev samlet, modtog Ordrer af den kolde, rolige Stemme og ildnende Skriftsprog af den vilde Røst. Protestanterne istemmede Hymnen, og den rullede som en Torden ud over Sletten, til højre og til venstre, hvor Skarerne drog frem for at føre det afgørende Stød mod Fjenden.

Fra Slagmarken udenfor Klostret rejste sig en enkelt Mand. Vaklende og blødende gik han frem; i en Rem over Skuldren bar han en Lanse med en hvid, flosset Fanedug; Kaarden sad i Skeden; i sine Arme havde han en haardt saaret, ung Officer med et prægtigt Skærf om Livet og de pavelige Farver.

Fra Klosterkirkens yderste Stræbepille gik en Ringmur, der løb om hele den vidtløftige Urtehave og Kirkegaard. De pavelige Tropper, understøttet af Munke, udbedrede den sammenskudte Forhugning udenfor Kirkegaardsporten. Herhen til slæbte Manden med den lille Fane sin Byrde.

Man studsede ved dette usædvanlige Syn. Nogle Lansedragere sprang frem og greb Junker Erik, som pegede paa den saarede. Denne samlede sine Kræfter og raabte: „Fred for ham!“ Man førte dem begge indenfor Porten, hvor nogle Officerer traadte til. Den

haardt saarede var besvimet. Man saa' mistroisk paa Junker Erik, som lod sig afvæbne uden Modstand.

„Er I for Messen? er I en af vore?" spurgtes der.

Junker Erik følte, at her i dette Øjeblik, mellem Liv og Død, ikke var Stedet til Forklaringer. Kunde hans Handlinger ikke svare for ham i denne fortvivlede Krig, saa kunde Ord næppe gøre det.

„Jeg har for Aar tilbage truffet denne unge Adelsmand og modtaget Tjenester af ham. Jeg har søgt at frelse hans Liv i Dag, som jeg søger at frelse Liv, hvor jeg kan. Jeg tjener under min egen Fane!"

„Det er vel Spitsbubernes Fane!" sagde en foragtelig.

„Jeg er Adelsmand fra Norden!" svarede Junker Erik stolt.

„Alt dette er wittenbergsk Galskab, hvis det ikke er Filureri. Bind ham og smid ham i en Krog!" kommanderede en høj Munk, som havde et Harnisk over sin Kutte.

Ordren blev i Hast udført. Man slæbte ham hen og lænede ham med Ryggen op imod Ringmuren ved Siden af et halvt udgaaet Træ. Han var udmattet af Anstrengelser og Blodtab. Han saa' og hørte alt omkring sig som i en Døs. Livet begyndte at synke for ham i Værdi, og dog kunde hans Saar ikke give ham Døden; de kunde blot yderligere matte ham, indtil man kom og skød ham en Kugle for Panden som Kætter.

Kætter!

Han bøjede Hovedet, men formaaede kun ufuldkomment at samle Tankerne om bestemte Forestillinger. Da lød der fjernt ude fra Sletten Trommehvirvler.

Inde fra Klosterkirken, gennem de ituskudte Ruder, hævede sig samtidig Brødrenes Sang. Det var, som om man vilde besvare det fjendtlige Signal. Pave Innocens's gamle Hymne blev baaret op under Hvælvingerne derinde af dybe Mandsstemmer. Han kendte disse Ord og fulgte dem, idet han tænkte paa, *hvor* stærk Kirken havde været.

> Stabat mater dolorosa
> juxta crucem lacrymosa,
> dum pendebat filius,
> Cujus animam gementem
> constristantem et dolentem
> pertransivit gladius.

Trommehvirvlerne kom nærmere; der faldt Skud, en Kugle slog imod Muren oven over ham og afrev en Gren af Træet, hvorunder han sad med sine bagbundne Hænder.

Denne Sang derinde fra, som blandede sig i Slagets begyndende Musik, greb ham og kaldte alle Kræfter til Live igen hos ham. Der

blev Røre her paa Kirkegaarden hen over Ligstenene; en og anden Soldat slap Vaabnene, greb for sig i Luften og tumlede om med et Skrig, og derudenfor lød denne ubeskrivelige Brusen af en stor Menneskemasse, som bevæger sig frem. Nej, han skulde ikke ligge og slagtes her som et Dyr. Hans Liv havde Værdi — for andre i det mindste. Og atter saa' han de to Kvinder for sig, og da han lukkede Øjnene, medens hans Hjerte begyndte at gløde i Brystet, saa' han dem endnu tydeligere.

Han væltede sig baglænds op imod Muren, skurede sine Haandlede mod Kalkskærverne, og Strikken gik itu. Han svang sig op ad Træet, og han sad ridende over Murens Tinde og saa' ned for sig over Sletten i det mylrende Menneskehav, hvorfra Stormkolonnerne løsnede sig som en Brænding omkranset af Røg.

Et Skud ud igennem Kirkevinduet traf ham bagfra i Ryggen under Skulderbladet. Det sitrede igennem hans Legeme; han pressede Læberne sammen og følte sig lammet, men han holdt Ligevægten endnu. Hans Øjne søgte ud imod de Rækker, hvoriblandt han havde tjent. Han saa' Feltherrens ubevægelige Stenskikkelse paa den høje Hest og Fanatikeren ved hans Side. Men foran disse begyndte allerede som en Taage, hvorfra de to Par Kvindeøjne stirrede ham i Møde. Da hævede Dommedagsprædikanten Armen og pegede med de knoglede Fingre op imod ham. Nogle Bøsser lagdes an.

Han følte sig truffet af et Skud foran midt i Brystet. Efter det voldsomme Stød paafulgte en lindrende Kølighed derinde. Der var ingen Kvindeøjne mere foran ham, men idet han styrtede fremover og ned med Hænderne udstrakt for sig, syntes han at gribe om et lyst Barnehoved, og han trykkede sine bævende Læber derimod med et sidste, inderligt Kys.

— Et Myrderi inde paa Kirkegaarden. Forhugningen var stormet, alt blev sablet ned derinde, man brødes over Ligstenene, man kvalte hinanden paa Gravene. Ingen Pardon, ingen Fanger; der var ingen Tid dertil.

„Hug dem bare i Struben, Folk; det er det hurtigste!" raabte Junker Eriks Fa'rbror, hvem det hæderfulde Hverv var bleven tildelt at storme Klostret.

Den drabelige Ridder var besprøjtet med Blod og Snavs. Han lo og snakkede, medens han uddelte sine Stød og sparkede de faldne til Side med sin svære Støvle.

„Skade, at det ikke er et Nonnekloster!" raabte den unge Junker Oluf, som sloges ved hans Side og nu og da brugte ham til Dækning.

„Nonnerne er sjældent værd at røre!" forsikrede Broder Sebastian, som bar et Harnisk over sin halvt gejstlige Dragt og førte en tung, bred Klinge, ikke ulig et Skarprettervaaben. Det var Stumpen af et mægtigt Slagsværd, som var sprunget paa en Jernhue.

Efter at Kirkegaarden var ryddet, kom Turen til Klosterkirken, hvor Resten af Forsvarerne havde søgt ind.

En lang uhaandterlig Kanon, der udskød smaa Kugler, blev kørt op for Portalen i Gavlen, Døren bragede, Økser og Stænger hjalp til, man lod Trosknægtene tage det værste Arbejde og det første Mandefald, saa skred Adelsmændene og Soldaterne til Værket.

Det var vanskeligt at bruge Vaabnene i Snævringen mellem Dørposterne. Modstanden var upaaklagelig. Ridderen og Junker Oluf blev kastet tilbage.

Broder Sebastian greb den sidste ved Armen:

„Hvorfor vil I lade Eder skamfere? Lad mig komme til, unge Mand. Jeg har muligvis noget at afgøre med de Herrer derinde!"

Dér stod den høje Munk med bulet, blodbestænkt Harnisk, yderst blandt Forsvarerne. Han var ligbleg og blødte af et Hug over Halsen. Hans Kaarde var brudt; i Stedet havde han grebet et svært Processionskrucifiks, der kunde tjene som en Kølle eller Stridshammer.

Hans Blik faldt paa Broder Sebastian. Deres Øjne mødtes. De lod til at kende hinanden.

„Salve Domine!" raabte Sebastian spottende og sprang frem i den Hensigt at underløbe ham og trække ham ud med sig.

Men den symbolske Kølle var allerede faldet og havde truffet Borgkapellanens Kæmpenakke. Han styrtede sammen paa Tærsklen med en dump Stønnen, greb i de sidste Trækninger sin Dolk og stødte den fra neden op under sin Rivals Harnisk. Munken slap Krucifikset med et Skrig og sank baglænds om; den grinende Sølv-Faun stak frem af hans Underliv.

„Død og Helvede!" brølede Ridderen, kastede Kaarden, greb to af de forreste Fjender i Struben, trak dem til sig og traadte dem ned. Hans Folk trængte ind i Aabningen, Myrderiet begyndte.

Junker Oluf bukkede sig koldblodigt og gjorde sin Ven og Velynders smukke Vaaben til sit eget. For en Prøves Skyld stødte han Faunens Klinge ind gennem Øjet under en Jernhue, som han just saa' foran sig. Jernhuen forsvandt.

Saa skreg en Stemme: „Kirken er undermineret!"

„Tilbage!" raabte Ridderen.

Alle væltede ud fra Blodbadet derinde. Den muntre Ridder trak Junker Oluf med sig.

„Der er ikke mindste Grund for os til at springe i Luften, ikke engang i saa godt Selskab!“ sagde han. „Vi har andet at gøre. —“

Og han pegede ud over Sletten, hvor Kampen endnu rasede.

„Lad Munkene selv ødelægge deres Rede, og lad os tage fat et eller andet Sted derude. Der er næppe nogen Afgørelse endnu, — og bliver ikke for det første, efter hvad jeg kan se. Guderne skal ellers vide, hvor min ærede Fætter nu sætter sine Doner. Jeg er bange for, at vi bliver Fuglekonge, førend han! ...“

XII.

Det er Jævndøgnets Skifte, og Sommeren dør.
Store Himmel! hvor ender det alt?
        Er der ikke Gehør
        For det Offer, som faldt?
Er det Loven, hin Selvtægtens Bøddelgestalt,
Som gør Vold paa de højeste Love? —
        Vældige Vove,
        Saa træd da din Dans,
        Stræk dine Kløer og
        Pisk med din Svans,
Som en Løve, der rejser sig, springer og slaar
Mellem Hyrder og Bukke og brægende Faar.

I vidste saa lidet at evne den Magt,
Som blev ved et Træf Jer i Hænderne lagt;
Hvad Kærligheds Bud har I æret og øvet?
Hvad Virkning begreb I? hvad Grund har I prøvet?
Og blev Eders Prøve det flammende Baal:
Naar *I* nu skal dømmes, hvad blir saa jert Maal?

Det er Jævndøgnets Skifte. Der kommer en Tid,
Milde Himmel! paa den, som forløb;
        Gennem Vinteren hvid
        Vil den Kilde, der krøb
Under Sneen, bevare de Spirer i Svøb,
Som skal kranse de højeste Love.
        Svulmende Skove,
        Saa væves jer Dragt,
        Vaaren staar paaklædt i
        Fejreste Pragt,
Som en Yngling, hvis Hjerte paa Læberne bor,
Som Fornyelsens Barn af den evige Jord.

Det var Høst. Ad de dyndede Veje trak Regnfloderne sig som træge Snoge, eller de stod stille og blev til Pytter, store brede Vandsamlinger, der strakte sig ind over Markerne, og hvori de jagende Skyer spejlede sig.

Træerne gav sig, naar Stormen tog sine Tag i dem; de bad ynkeligt for sig, trak de kronede Hoveder til sig og skød de brede Skuldre op efter; men magrere blev Skuldrene, og Kronerne gled ned ad de nøgne Nakker og laa til sidst i Stumper og Stykker spredt for Vindene og sammenblandede med Sølet.

Nu og da kom et Solglimt og skød ned igennem Skyerne og oplyste Egnen, og atter væltede Skymasserne sig frem, slæbende Regnen efter sig som iturevne Slør, bag hvilke Skov og Hede, Strand og Moser, Borg og Hytter nogenlunde fik det samme Udseende, — indtil Solglimtet lyste op paany.

Saa drev skrigende Krager sidelænds for Vinden, kæmpende, som saadan stakkels Djævler gøre det, for at komme hjem til en forkrammet, gennemblødt Rede.

Dér bag os, dér bag os er Fare,
Dér foran, dér foran er Skræk;
Havde vi bare
Saa klejn os en Hæk,
Et skjulende Sted
Og Mad til os selv og til Ungerne med:
Havde vi, havde vi bare! —
Men alting er Nød,
Skylle og Blød,
Puf og Slag og Stød,
Ingen Skorpe Brød;
Stakkels, stakkels Krager,
Det blir os den bitreste Død.

Der var nok andre Krager end disse Himlens Fugle, endnu mere hjemløse og lige saa brødløse. Det var et Tog af Mænd, Kvinder og Børn, som imod den isnende Vind slæbte sig ned Syd paa ad den Vej, hvorfra de for ikke længe siden vare komne herop til Naadens og Fordrageligheden Land.

Naaden og Fordrageligheden havde stillet sig paa Tærsklen med sammendragne Bryn og spurgt dem, hvad for en Slags Krager de var?

Katolske Krager; vi vil arbejde for vort Brød, vi er flittige men forjagne. Blot Lov til at blive her og dyrke vor Gud og væve vort Vadmel!

Vil I afsværge?

Vi kan ikke.

Af Sted!

Og Mændene asede sig af Sted med mørke, haabløse Blikke; Kvinderne vaklede under Byrderne, som de bar ved Hjertet og under Hjertet. De større Børn hagede sig fast i de opkiltrede, revne Skørter, faldt i Skarnet, blev rejst op eller blev liggende. Foran gik en Mand med et Krucifiks, paa hvis sammenkrympede Elfenbenslemmer han stirrede, medens hans Læber mumlede fremmede Ord. De døende, som maatte opgives ved Grøften, fik Krucifikset at kysse en sidste Gang. Der var allerede mange, som havde kysset det.

Og saa var de borte igennem den afbladede Skov.

Solen tog Mod til sig. Den var maaske bleven skræmmet op ved dette Syn. Det lykkedes den ikke at faa jaget Skymasserne væk, men den fik dem for en halv Dags Tid fortyndet, saa at Regnen hørte op og Stormen trak sig murrende tilbage ud paa Havet, som endnu dér længst borte bag en dyb mørkeblaa og mørkegrøn Bord vendte det hvide ud af Øjnene.

Her ved Aaen, hvor Vejen kommer ovre fra Holmen og saa svinger Syd paa, hvor Engene endnu halvt stode under Vand, og hvor omstyrtede Pile- og Elletræer endnu viste Strømmens og Stormens forenede Magt — her var et stort Røre i den stille, klamme Efteraarsdag. Det var et graahvidt, blegt Lys, som Solen havde formaaet at frembringe oven paa det øde Mørke. I de øvre Luftlag trak langagtige, lettere Skyer af Sted i fuld Fart, ligesom om de havde Bud at melde Havet derude bag Holmen; lavere nede stod Luften stille, dump, ufølsom for, hvad der foregik, og op i denne stille Luft stak Borgen hist sit Tags og sine Taarnes skarpe Linjer.

Om ikke alle vore Venner var samlede her paa denne Plet? Jo, de var her alle sammen; gamle Jørgen og alle Folkene fra Borgen, deriblandt Mads Kulsvier og alle hans opløbne Poder; selv den tykke Ane fra Møllen havde givet Møde, trods det at hendes Ben ikke var rigtig friske. Her var Sognepræsten og en Embedsbroder, her var Birkedommer og Foged og Herremanden til Hest med Svende ovre fra den anden Side af Klosterskoven; endelig en hel Del Bønder, Smaafæstere, Krybeskytter, som ikke havde mistet Øjet; — her var noget at se paa.

Det var en Heks, som skulde brændes.

Og hvis *hun* ikke fortjente at brændes, hvem fortjente det saa? Hun, som var kommen — tys! lad os blot ikke tale om, hvorfra — og som havde forgjort en Adelsmand, Herren til Holmen derude, havde avlet et Barn med ham, havde trængt sig ind paa Borgen hos ham i alle en Ægtehustrus Rettigheder, aldrig var bleven set i Kirke

og naturligvis havde afholdt ham derfra, i Bund og Grund havde ødelagt Tingenes Orden paa Borgen og i Egnen, ved Tryllekunster faaet Magt over Naturen ligesom over Menneskenes Sind, saa at Bønder og Trælle en Tid lang vare forblindede og ansaa' hende som en Frelser og Beskytter.

Hun var en stor Heks; sandelig en af de værste!

Man havde skaanet hende, saa længe Junkeren — den ulykkelige forførte — var hjemme. Man vilde jo dog skaane ham; og desuden skulde hun nok have smurt ham med en Salve, som gjorde ham uovervindelig. Men nu, da hun oven i Købet havde drevet ham af Gaarde, og ingen i lang Tid havde spurgt nyt fra ham, nu skulde ogsaa Retfærdigheden ske Fyldest.

Det havde Præsten svoret ved den hellige Læst, som hun havde bespottet; det havde Herremanden hist ovre svoret, hvis Jord hun havde tilrevet sig; det havde Birkedommer og Foged svoret, som hun havde beskyldt for at bøje Retten, og endelig havde alle svoret det, eftersom at disse velbyrdige, ærværdige og agtede Mænd havde svoret derpaa.

Thi hvad godt kunde der komme ud af at have en Heks i sin Midte? om end hun kunde tale det gemene Folk nok saa meget efter Munden? Heller Armod under Skriftens og Landslovens Tugt end gode Dage efter Djævlens Gaver.

Desuden: dette Sogn skulde vise sig nidkært. Man brændte Hekse og Troldkarle de hundrede andre Steder; hvorfor skulde vi staa tilbage?

Her var et udmærket Sted, her ved Aaen, hvor Vejen deler sig, og hvor hun baade kunde se over til Borgen, Skuepladsen for hendes Forbrydelser, og ned i det rindende Vand — Herren fri os vel! — hvorfra hun var kommen.

Og derfor var det, at man straks havde rejst denne Dynge her af Kvas og Ved omkring Pælen i Midten, uden nogen overflødig Proces i Forvejen med Vandprøve og sligt. Thi hun var jo en Nikse, en Havfrue, efter alt hvad man kunde slutte sig til, og at kaste hende i Vandet, vilde være det samme som at drukne Aal i et Gadekær.

Nej, paa Baalet!

Og herhid havde man slæbt hende med samt hendes Djævleunge, denne lille Bastard, som, i Lighed med hende selv, havde dette dejlige Ydre og denne fortabte Sjæl.

Hun havde ingen Modstand gjort, da man greb hende denne Formiddag ude paa Borgen efter gamle Jørgens Anvisning; hun havde blot slaaet sine Arme om Drengen og erklæret, at de to skiltes ikke.

Ha, ha! nej det skulde man vise hende!

Her var Vagt og Folk nok om Brændestablen, og da Fogdens Medhjælpere vilde skille hende og Drengen ad for enkeltvis at binde dem til Pælen, og da Drengen klamrede sig til hendes Favn, saa raabte Herremanden paa sin gemytlige Maade:

„Lad hende kun staa deroppe med sin Unge paa Armen. Vi brænder da en Heks og et papistisk Afgudsbilled under et. Og hvis de forsøger paa at hoppe ned fra Stegepanden, saa har jeg Svende nok, der kunne prikke dem tilbage med Spydene. Pinen bliver saa meget længere."

„Amen!" sagde Præsten.

Og Mængden hujede, larmede, peb og sang omkring Ofrene. Det syntes, at man trængte til at hidse sig op ved Kraftytringer, thi det var første Gang, at nogen havde besteget Baalet paa denne Egn, og der var bløde Gemytter endnu iblandt Folket.

Det fugtige Ved vilde ikke ret fænge; kun Kvaset sendte hist og her en lerfarvet Røg i Vejret, men Lue kom der ikke.

Saa forstummede Larmen.

„Hva' er der?" raabte Herremanden fra sin Hest.

„Heksen vil tale; aahaa, hun vil tale!" lød det rundt omkring.

De to Præster foreslog en Hymne, men Herremanden svarede:

„Ej, lad det Kre'tur komme frem med, hvad hun har paa Hjerte. Kanske vil hun aabenbare os skjulte Skatte for at fri sig. Vi ville da tage hendes Løsepenge og saa brænde hende bag efter. Kirken tager Part med!" hviskede han til de to ærværdige Herrer.

„Blot det ikke er en Besværgelse!" sagde den ene lavmælet.

„Frygter I, Broder?" spurgte den anden hovmodig. „Da véd jeg dog, at Besværgelse staar imod Besværgelse. Jeg kan mane!"

„Jeg kan mane, lige saa godt som I!" lød Svaret.

„Saa—aa! Hvilken Formel begynder I med?"

„Quando corpus morietur ... istud agas."

„Pølsesnak!"

„Hvad? Saa kom da frem med Eders Visdom!"

„Apage ..."

„Det er forslidt!"

„Hør nu, I Herrer af den sorte Skole," sagde Adelsmanden; „I maa ikke forivre Jer, førend Lejlighed gives!" Og derpaa raabte han højt:

„Stille Folk; lad os høre hende!" —

Hun stod dér, bleg med det lange, lyse Haar i Bølger ned over Skulder og Ryg. Drengen havde hun paa Armen og trykkede ham fast ind til sig. Udtrykket i hans Ansigt var ikke Angst, nu da han

sad dér, hvor han følte sig hjemme. Han saa' spørgende fra Moderen og ned paa denne Mængde, der larmede omkring ham; af og til, naar en fin Røg svøbte op over ham, klippede han med de store blaa Øjne, hvorover nogle lo og enkelte iblandt Bønderkonerne græd.

Moderen saa' sørgmodig ned over Mængden. Hendes Øjne søgte snart en, snart en anden iblandt dem, som hun havde kendt saa godt og som havde nydt godt af hendes Velgerninger. Enten vrængede de ad hende, eller de slog Øjnene ned. Ingen mødte i Ro dette forskende Blik. Man kunde følge de vekslende Udtryk dér, hvor Blikket sænkede sig ned og søgte efter Hjerterne.

Saa forstummede Larmen, og hun talte:

„Jeg er kommen til Eder, og jeg forlader Eder nu. I vil det jo selv, og jeg er ikke den, der modsætter mig eders Vilje. Saaledes som den nu er, vil den ikke vedblive at være. I vil gaa frem i Indsigt, og jeg vil ikke have saa meget at lære Eder; des lettere vil I kunne modtage Velgerninger uden at føle Eder tyngede af en Taknemlighedsgæld — som Menneskene have deres egne Maader at afbetale ...“

„Tvi, tvi!“ raabte Præsten.

„Den Mær!“ skreg tykke Ane.

„Ho ho!“ brummede gamle Jørgen.

Hun vedblev:

„Den store Kærlighed til alt, hvad som lever, ser ikke saa nøje paa et Misgreb, der skyldes Uforstand eller Uvilje. Jeg har elsket Væsner her paa dette Sted — maaske for meget. Den, der elsker alt, tør ikke skænke til en enkelt Del mere, end hvad der tilkommer den. Men Kærlighed er aldrig spildt; jeg bærer det bedste bort med mig, og en Gang vil det tage Bo iblandt Eder og sprede sin Velsignelse. Og for at I endnu i sidste Øjeblik kan vise mig, at Mennesket er mere end et rivende Dyr og lever i Pagt med Aander, fordi det selv stammer fra Aanden, saa gaar nu til Side og lad mig drage min Vej i Fred, som jeg er kommen!“

Et øredøvende Spektakel, en Vrælen og Hujen og Skraalen fulgte paa disse blide Ord, saa snart de var viftede hen i den stille Høstluft og det havde vist sig, at der ikke kom tryglende Bønner og endnu mindre Løfter om at købe sig fri ved fabelagtige Skatte.

Præster, Fogeder, Herremand, alle stemmede i, og ansporede af Eksemplet slog Folkehoben sig ret løs, og Lansedragerne sled paa Fyrtøjerne og pustede af alle Kræfter, og Mads Kulsviers Yngel dansede omkring Baalet som Kannibaler, og den tykke Ane, som næppe var ganske ædru, skreg i et væk: „Det er Løgn i din Hals! Du har ta'et ham fra os, den smukke Junker! Du er en Mær; Du er ikke bedre end os andre!“ ...

Gamle Jørgen stod noget for sig selv. Alderen havde sløvet hans Træk; de havde et tvært Anstrøg, hvorigennem Forslagenheden og Snusfornuften af og til glimtede. Han var utaalmodig over, at det trak saa længe ud; han skottede til Præsterne og han skottede til hende deroppe.

Pludselig blev hans Øjne store og stirrende, og han retirerede endnu længere tilbage, medens han ufravendt iagttog hende.

Udtrykket i hendes Ansigt havde forandret sig. Uden at være truende, og endnu mindre hadefuldt, var det blevet strengt, højtidelig strengt, gennemglødet af en stor Aands Sorg og Myndighedsfølelse under et. Saaledes maatte Moses have set ud, da han steg ned af Bjerget og da Tavlerne skælvede ham i Hænderne ved det Syn, som Lejren frembød.

Voksede hun ikke? blev hun ikke overnaturlig stor med samt Drengen paa Armen? Og nu talte hun jo. Som bølgende Sølvtoner, uimodstaaelig stærke, lød det gennem Larmen. Den forstummede øjeblikkelig.

„Saa udtaler jeg Dommen. Til Hjælp, Elementer!"

Jørgen omklamrede det gamle, kraftfulde Piletræ, der ene havde trodset de mange Storme. Dødsangsten gav ham ungdommelig Smidighed.

Han sad deroppe og saa' ned for sig.

Aaen var en rivende Flod, som voldsomme Vindstød furede, og hvori Mænd og Kvinder, Børn og Dyr kæmpede en kort, fortvivlet Kamp. Den tykke Ane kvalte Herremanden under en hvinende Omfavnelse, de tvende Præster søgte at komme op paa Herremandens sprællende Hest, Birkedommer og Lansedragere, Foged og Krybeskytter, ærlige og uærlige sloges i vanvittig Rasen for Livet omkring de faa Genstande, der kunde afgive vaklende Holdepunkter. Og Strømmen brusede og slyngede sine Hvirvler ud og ind, og hist saa' man en Bag og her et Hoved komme til Syne og forsvinde, og Stormen susede hen over det alt og overdøvede Bønner, Eder og Nødraab med sin mægtige Domsbasun.

Men midt i Strømmen svømmede en vældig, vandklar Globus, hvis Hvælving stedse overgødes med flydende Billeder i skiftende Regnbueglans. Dér saa' man sælsomme Lande, Skove og Sletter, Bjerge og Byer, Naturens og Menneskenes Bygninger, afvekslende i lysende eller mørknende Farver, og alle Omgivelser modtoge Guldglans af den hele Kugle, og hvor den gled, stilledes Vindene og Vandene lagde sig. Men paa den straalende Kugles Top stod Moderen med Sønnen, og da de nærmede sig Borgen ude paa Holmen, løftede hun ham højt i sine Arme, og han rakte sine Hænder ud og smilede og vinkede, som man smiler og vinker, naar man lover Gensyn.

Og saaledes bares de to ud til Havet, hvor Kuplen langsomt sank, medens Glansen lagde sig som en skinnende Glorie om deres Hoveder — en Glorie, straalende af Fremtids Syner, af opløste Gaaders bølgende Farvevæld, som i det mindste Jørgens Øjne ikke kunde taale at stirre imod.

Og dér sad den gamle Tjener i Piletræet, som havde haft stærke Rødder og staaet Dysten ud. Han kløede sig eftertænksom i Nakken og mumlede:

„Ja, hvem der havde vidst det! Dumt, at jeg ikke ogsaa i Tide kunde tænke mig dertil. Saadant et rart Herskab det var blevet at tjene under. For, naar man har saadanne Hjælpekilder ...!"

Og han gav sig til at regne efter, hvad han havde vundet ved sin første Tro og ved sin anden Tro. Det gik nok lige op! Men for Pokker! det naadige Herskabs Tro havde hverken Kirke eller Præster eller nogen Bog, hvoraf man kunde læse sig Regulativ og de Dele.—

Gamle Jørgen saa' sig omkring. Vandene var atter begyndt at falde. Han saa' paa Luften, paa Havet, paa de overskyllede Enge, paa Borgen, paa de fjerne Skove, paa hele Naturen omkring sig, og i hans Tjenerforstand dannede sig en taaget Forestilling om en stor Bog, hvis Blade vendtes af Aarstiderne, hvis Sider vare prentede af Jordens Tegn, hvis Indbinding var den store Evighed, hvis Begyndelse ...

„Puh!" sagde han. „Det er til at blive tosset over. Heller vil jeg se at komme ned og prøve, om der ikke skulde være levende Folk paa Pladsen. Tænkte jeg det ikke nok! hist kryber vor egen Præst op ... og se, her er Birkedommeren ...!"

Han smilede lunt, medens han vadede frem med en lang Gren i Haanden:

„Det er dog det rigtige, levende Regimente, der staar sig. De andre, de som farer igennem Luft og Vand — ja hvordan faar man Hold paa dem?"

GAMLE GUDER OG NYE

DIGTE OG SANGE

AF

SVEND TRØST

> **Wer nie sein Brod mit Thränen ass,**
> **wer nie die kummervollen Nächte**
> **auf seinem Bette weinend sass,**
> **der kennt euch nicht, ihr himmlischen Mächte!**

(EFTERAAR 1881)

GAMLE GUDER OG NYE

FØRSTE AFDELING

Guld.

Der ligger Guld i Barrer,
Som ej er møntet ud;
Der ligger Guld i Barrer:
Der ligger de store Bud,

Om Fattigmands Ret til Livet,
Om Frihed og broderligt Sind;
Det kaldes af Bankens Herrer
For Daarskab og Hjernespind.

Der ligger Guld i Barrer;
En Gang vil det møntes ud,
Da veksles i Styver og Øre
Hvert lødigt klingende Bud.

Perler.

Jeg bringer Dig Smykker, som Guldsmedens Haand
Har samlet fra Tid til Tid
Og kædet og knyttet tilsammen i Baand
Af yderste Evne og Flid;

Jeg bringer Dig Perler, det dyreste Sæt,
Som nogen kan ønske sig: —
De Taarer tilbage, som Du har grædt
I Stilhed ved Tanken paa mig.

Morgen-Psalmer.

I.

Ser Du, hvor med Nattens
Skygger Lyset kæmper,
Medens Bølgen lemper
Paa Stranden sit Slag; —
Saadan, medens Hjertet
Sine Luer dæmper,
Tankens Klarhed kæmper
Sig frem imod Dag.

Kom og ræk mig Haanden!
Bedst, naar først man kender
Alt, hvad Livet sender
Af ondt og af godt.
Nu kan trygt vi vandre
Sammen som to Venner; —
Bedst, naar først man kender,
Hvor fejl man har traadt!

Føler Du, hvor kølig
Gryets Aande vifter
Over Hjertets Rifter
Med Helsen og Fred?

Se, jeg staar beskæmmet,
Tier om Bedrifter
Mellem Fjer og Vifter
Og blues derved.

Morgnens kyske Dronning
Med det Slør, hun sænker,
Her min Andagt skænker
Naadig Gehør,
Mens min Attraa, lig en
Dødsdømt under Lænker,
Knæler ned og sænker
Sit Hoved og dør.

II.

Jeg rejste mig aarle,
Jog Søvnen fra Øjets Laag,
Jeg knæled og kyssed
Andægtig den hellige Bog;
Jeg sad over Middag
Lænket til Bogens Blad,
Jeg slap den mod Aften —
Da var jeg først fri og glad.

Jeg hægted min Kappe,
Jeg gik imod Havet ned,
En Afglans af Solen
Paa Himlen mod Natten stred;
De sagtnende Bølger
Under den skumrende Strand
Fortalte mig Sandsagn —
Da gryed det i min Forstand.

III.

Der lød de tusinde Røster
Hen under den dæmrende Strand:
Kom nu Du store Trøster;
Til Hjælpen vi trænge kan!
Der klang igennem de mange
Stemmer et enkelt Ord,
Det lød: vær blot ikke bange,
Jeg raader de manges Kor!

Der hjælpes ej ude, ej inde,
Om selv ej Du hjælpe kan,
Det gælder den vaklende Kvinde,
Det gælder den søgende Mand;
Er Hjertet rebelsk og strider
Mod Hjertet den golde Strid,
Hvad hjælper de prentede Sider? —
Giv Tid, du lille, giv Tid!

IV.

Jeg vaagner om Natten og skriger:
Messias, Messias, min Gud! ...
Jeg ser mig omkring og gyser,
Jeg synes, man bragte mig Bud,
Jeg synes at øjne, hvordan han ser ud;
Naadigste Gud!
Jeg ser, hvor hans Ildøje lyser.

Han staar dér for Templet med Svøben i Haand:
„Hvad synger I vel om den Hellige-Aand?
Min Aand er i Templet ej inde;
Jeg faldt for de skriftkloges Rænker og Sværd,
Jeg lærte jo Mennesket Menneskeværd,
Og jeg tilgav den syndige Kvinde.

Hvem kvidrer for Kvinder med glatraget Kind?
Hvem messer saa sødt under Kærternes Skin?
Hvem slaar dér i Prædikestolen?
Hvem tager sig Retten at tolke mit Ord?
Hvem fører de hungriges Flok til mit Bord?
Hvem bærer mit Kors dér paa Kjolen?“

I Daarer, hvad evner den skriftkloge Mand?
Gak ud ved den store, den ensomme Strand,
Hvor Prunk og hvor Præk blev begravet:
Dér gribes hver Barm af det evige Ord,
Dér talerMessias om Himmel og Jord,
Dér kommer han til Jer paa Havet! —

V.

Vi vil ej, sorte Præst, din Torden høre;
Banstraalen blev for misbrugt i din Haand! —
Men heller ej vil ravende vi køre
Af Sted foruden nogen Tøjlers Baand;
Kan Du paa Farten føre os, velan:
Kom, Præst! det er ej Kjolen, som os skrækker,
Men Du maa staa for Fronten som en *Mand,* —
En "gejstlig" søges ej i vore Rækker.

O her er Tørst langt mer end I kan ane,
Som ordineres og som søge Kald,

Tørst mod en Gud at skrive paa vor Fane,
At skærme os mod Vejens Fejl og Fald;
Den halve Verden vil ej mer' Mirakler,
Den søger i Moralen sig en Gud, —
Den anden Hælvt er eders, men den vakler
Og holdes kun ved Skole-Frygtens Bud.

Hvem mægler os imellem? hvor er Manden?
Vi ser ham saare, saare sjældent kun;
Med Haan og Had vi skæve til hinanden,
Om Næven ikke bruges, bruges Mund.
I træller under Hykleriets Svøbe,
Den fugtler Eder, saa det hár en Skik;
Vi, i vor Frihed, vil snart Faren løbe
At blive Slaver under vor Kritik.

Vi huler alting ud, indtil vi ligger
Foruden mindste Las paa Jorden haard,
I lister Eder stedse som en Tigger
Til Eders Paver i Canossas Gaard.
O Gud, og dog er Verden rig og stor,
Og der er Stjerner over Himlens Bue,
Og Stolthed, Frihed, Kærlighed paa Jord,
Saa længe blot *ét* Hjerte varmt kan lue.

Kom, Hjerte, da! lad lyde dine Toner,
Se Dig i Verden under Sange om,
Lad dem kun spotvis kaldes Illusioner:
Tilbage Spotten gaar, hvorfra den kom.
Ej Frelsen kommer ved en Psalmebog,
Ved Mikroskopet kommer den ej heller; —
Der bor en Frelsens Kraft i Hjertets Sprog:
Det er Tilegnelsen heraf det gælder.

VI.

Jeg stod paa den vildene Hede,
Min Hustru var død,
Mine Børn var brændt,
Fjenden havde min Hytte tændt,
Mine Venner — ja hvor var de henne?
De gamle Guder i Gruset laa,
Man skulde dem vanskeligt kende, —

Jeg sank paa den vildene Hede,
Og op imod Himlen jeg saa'.

Den brunrøde Lyng med Klokkerne ringed,
De ringed det svundne til Jord,
Da var det, min Sjæl blev stærk og bevinget,
Og Sang mig fra Læberne fo'r,
I Ensomhed saa' jeg min Gud og mig selv,
Al Flitter og Væv berøvet,
Jeg vendte mit Blik fra det trøstløse Hvælv
Og løfted mit Knæ fra Støvet:

Du er ej deroppe; ej Røgelseduft,
Ej Bønner, ej Løfter, ej Eder
Kan finde Dig hist i den tomme Luft,
Hvor Barnet kun efter Dig leder:
Du er i mig selv, Du vokser med mig,
Du stiger med mig mod det høje,
Du vil ej, at nogen til Knæfald for Dig
Af Præstetvang lader sig bøje.

Du var i det bedste, som Livet bød,
Alt ædelt har Du befrugtet,
Du var i min Moders velsignede Skød,
Du har mig som Yngling tugtet;
Du slog mig de dybe, de brændende Saar,
Du aved mig op under Smerte;
Jeg bærer Dig hos mig, ihvor jeg gaar:
Samvittigheds Gud, i mit Hjerte!

Dér har Du din Kirke, din Lovsang, dit Kor,
Dér har Du dig tusinde Præster,
Men fri er din Menighed vidt over Jord,
Ved Bogstavet aldrig den fæster;
Du kalder et blomstrende Kærligheds Flor
Af Mørkemænds smuldrende Grave,
Og bænker den fattigste Skælm om dit Bord
I den jordiske Paradishave.

Hvad spørger vi vel om de Templer af Sten?
De styrter, det vide vi, sammen
Med Krucifikser og Helgenben,
Med Orgel, med Bønner og Amen.

Hvad spørger vi vel om den store Bog?
Det bedste deri lod Du skrive,
Samvittigheds Gud, paa dit evige Sprog:
Til Støv vil det øvrige blive.

Saa kom da, du vildene Hede, saa kom!
Jeg ridser min Grund mig og ser mig ej om,
For Spaden jeg Staven vil bytte;
Jeg skaffer mig Plads,
Jeg rydder mig Plads,
Behold Eders Gud i sit Tempelpalads, —
Jeg dyrker min Gud i min Hytte.

Ret saa!

Ret saa, mine Venner, fortæl, fortæl
Om den Gæld,
Som til Videnskaben vi staar i;
Jeg ser for mit Øje, hvor Hjernerne pines,
Hvor Byerne tæt paa hverandre klines,
Hvor Blodets Flodmaal i Aarerne synker,
Hvor Ungdommen klynker
Af Tvivlen fortært: —
Er dette det Kanaans Land, vi har lært?
Det er jo en Ørken, vi gaar i.

I Sandhed, jeg led ej den sorte Flok;
Fra Ryggen alene var Synet mig nok,
Om Ansigtet vil jeg ej tale.
Men husk, den har bygget paa Hjerternes Grund,
Og mellem det Mundsvejr, der gaar af dens Mund,
Blandes de lifligste Syner,
Som kan Menneskesjælene svale!

Hævd Dig!

Hævd Dig under Livets Nød,
Sæt din Stolthed i at være
Hensynsløs mod Lavhed,
Øm imod din Ære!
Har Du hundrede Fejl: saa begynd med at trække
Den ene fra Summen paa Pligternes Bud;

Og til Maalet en Gang skal Du række,
Hvor Du føler Dig selv som din Gud.

„Svage Mennesker“ ! saa lød
Stedse Raabet mod vor Ære; —
Sæt mod Raabet Viljen
Til en Gud at være!
Hvad har Guderne forud for os, om vi mægted
At tro, hvad vi véd om vort Væsens Natur?
Det er Guderne selv, som har knægtet
Os ned mellem Lænker og Bur.

ANDEN AFDELING

Afguder.

I.

De havde den uhyre Himmel
Og Jorden, som Lystgaard, til deri at vandre,
Stjernernes straalende Vrimmel
Som Smykker at skænke hverandre;
De havde Banketter, de levede højt,
De saliges salige Skare,
Livet bekymred dem ikke en Døjt,
Menneskets Sorger og Smerter? — kun Pøjt;
Mennesket skulde dem tjene,
Og Livet evindeligt vare.

Dér sad han, Kroniden, med ravnsort Lok,
Sit Lyn han slynged blandt Mændenes Flok,
Kys han til Kvinderne slynged,
Ved Elskov han holdt sig forynget;
Aldrig han lærte sig Maadehold,
Stedse han Drifterne gav sig i Vold,
Snart til Matroner og snart til en Mø
Bejled han, vild som den fyrige Sø,
Hvor Svanen i Vellyst sig gynged.

Dér stod han, den Mester for Spillemænd,
Med Lyren af Guld mod den fremskudte Lænd,
Gudernes Last han forgyldte,
Og Jorden med Præster han fyldte;

Pythia rased i Dunstkredsens Nat,
Kvinderne græd, som han havde forladt;
Ofrenes Klager som Virak han nød,
Laurbær han plukked ved Pigernes Død,
Voldtægt sin Krone han skyldte.

Dér laa hun, Gudinden, paa Havets Skum,
En lokkende Blomst i det vandblaa Rum,
Hun lød de hundrede Navne,
Hun lod sig af Tusinder favne;
Konger og Hyrder, Trælle og Mænd
Alle hun drog til sit Leje hen,
Vugged dem ind i en koglende Drøm,
Skød dem saa ud i den rivende Strøm,
Hvor selv hun kun mægted at havne.

Dér brød han, den støjende Krigsgud, frem
Og fyldte med Larm det olympiske Hjem,
Tvedragten gik ved hans Side,
Det maatte vel Jorderig vide;
Stærk som en Okse og grov som en Stud
Fordred han stedse den svagere ud,
Yppede drukken blandt Bægrene Kiv,
Avlede Børn med Hephaistos' Viv, —
At tugte ham var vel paa Tide.

De havde den uhyre Himmel
Og Jorden, som Lystgaard, til deri at vandre,
Stjernernes straalende Vrimmel
Som Smykker at skænke hverandre;
De havde Banketter, de levede højt,
De saliges salige Skare,
Livet bekymred dem ikke en Døjt,
Menneskets Sorger og Smerter? — kun Pøjt.

Mennesket brød med sit Herskab;
Sligt kan ej evindeligt vare.

II.

Det gryr ad Dag. Bort vælter Dæmrings Kæmpe
De store Skyer, Guders Legetøj,
Og sletter ud paa Himlens Skifertavle,
Hvad der blev skrevet ned med barnlig Haand:

Utydelige Tegn og faste Streger,
Ibis, Ichneumon, Apis, Krokodil,
Stenstatuer, som sidde foran Sfinksen
Med lange, smalle Øjne uden Blik,
Og lade Sandet gennem Ørknen fyge.

Det gryr ad Dag; og store Stimer stryge
Bort for det blege Lys og skjule sig.
De fostredes i Mørket, og i Mørket
De leved, hersked, skræmmed Folk til Døde;
Nu jamre de for Offer og for Føde,
Men Dagens Kæmpe koldt betragter dem
Og vinker; — Solen stiger langsomt frem.

Se hisset ude holder endnu Stand
En Skare stolte Mænd og ranke Kvinder;
Kroniden rynker dybt den brune Pande,
Athene svinger Lansen, Ares Sværdet,
Og Phøbos tager Sigte med sin Pil.
Det hjælper ej; paa Flugten kun et Hvil,
Et kort, hvorunder Afrodite vrider
De gyldne Lokker over Havets Skum; —
Og tomt staar det umaalelige Rum.

Det klinger op med blide Melodier,
Der ringer Klokker over Bjerg og Dale,
Og alle Veje fyldes, alle Stier,
Af Folk, som kom at lytte til en Tale:
Om Underbarnet, der, af Kærlighed
Til Jordens Slægter, steg til Jorden ned
Fra Himlens lyse, rene, sorgfri Sale,
Lod af en Kvindes Skød sig føde, lod
De sorte Konger knæle for sin Fod,
Indlod i Strid sig med de stærke Præster,
Slog dem af Marken, lod sig slaa af dem
Til Gengæld paa en Galge, høj og stor,
Hvis Skygge falder vidt ud ovér Jord,
Hvor der er Plads til Templer, Rum for Præster.

Det ringer vidt og bredt; det klemter lydt;
O hvilken Strøm af Blod der dog er flydt
For dette skønne Sagn — for denne Lære,
Som kun *Naturen* mægter ej at bære!

Hvor maa det dog, Naturens Aand, dig skære
Til Marv og Ben, at se den golde Strid,
Den trøstesløse, stedse vakte Splid
Imellem dem, som fødtes Dig til Ære.
Den skønne Mythe virker end den Dag
I Dag paa Hjertet, som da, ren og herlig,
En vældig Kæmpe for en vældig Sag,
Messias signed Fattigdommen kærlig; —
Men „Messiaden“, den, som Kirken skrev,
De tusind Bind, et evigt Brev — paa — Brev,
Spidsfindigheden, som sin Fjerpen hvæssed
Og svang den som en Spydsod hvas og stor
Hen over alle Faarene, der græssed
I Tøjreslag paa Kirkens Odelsjord —
Sligt har den grønne Mythes Løv afbladet,
Sligt har udklækket Tvivlen, udsaa't Hadet,
Og den, som mod Forløsningsordet længes
— Mens Kirkens Dør mod Livets Luftning stænges —
Han søger Guden i *Naturens* Spor.

Det tabte Paradis.

Naar den svindende Sol med et bristende Skær
Af de Roser, der falme, den Flora, som dør,
Paa sin møjsomme Vandring er Vejgrænsen nær,
Se da løfter en stakket Minut den sit Slør:
Og der væves i Sløret paa tryllende Vis
Overjordisk et Landskab, en hængende Have;
Det er Gudernes Straf, det er Feernes Gave:
Vi stirrer, vi kender —
Det tabte Paradis.

Paa Marken staar Adam med Skovl og med Hakke;
Han staar dér, hvor Jorden skal lystre hans Lov,
Og han løfter mod Glansen den bøjede Nakke,
Og ser gennem Taarer den blaanende Skov;
Og det var, som dens Led i det glødende Hegn
Sprang op, og han kendte de Mærker og Tegn,
Hvorefter han Vej kunde finde;
Og han knuger sin Skovl i den senede Haand,
Nu var det, som brast alle Lænker og Baand: —
Han har været i Haven derinde.

Han har elsket derinde, som Fuglen, som Løven,
Som Barnet uskyldigt, som Manden bevidst.
Til Arbejd! og bort med al drømmende Tøven;
I Spænd over Skovlbladet bues hans Vrist.
Hvad sang saa den Fugl paa den skælvende Kvist?
Den sang om den Tid, hvor din Sjæl ej var tung,
Hvor Blomsten var dugfrisk og Eva var ung.

Da var det Berusning, om blot hun var nær,
Et Smil var en Vellyst, et Haandtryk var Døden,
Og, død under Kys, i Forklarelsens Skær
Opstod Du som Sol gennem Morgenrøden;
Med hende, ved hende, som Fyrste Du nød
Hver skyldig Tribut af dit Vidunderrige,
Herren i Himlen Du Broderkys bød
Og omgikkes ham som din Lige.

Og nu? — Du kan strække din Haand efter hende,
Og fælles i Gerning og fælles i Brøst
Kan Du kalde ved Navne din Ledsagerinde:
Hun jubler ej mer ved din kaldende Røst.
Du jubler ej selv; denne Sved paa din Pande,
Den Sol, som Dig bager paa Skyherrens Bud,
Den mægter af Barnet en Tvivler at danne:
Du selv er din Herre — og Nøden din Gud.

Paa Marken staar Eva; hun stryger tilbage
Det viltrede Haar, som vil Arbejdet hindre;
Lidt smal er den bleven, den svulmende Hage, —
Hun bøjed sig gerne lidt mindre;
Da sidst hun i Bækken bag Krattet sig saa',
Da dækked hun Barmen og fælded en Taare:
At elske sin Skønhed og se den forgaa,
Ja sligt kan en Eva vel saare.

Hun tænker paa Haven, paa Træet ved Gangen,
Paa Æblet som hang dér og smiled saa rødt,
Hun tænker paa Herren — lidt mere paa Slangen
Og atter paa Frugten, som fristed saa sødt;
Hun tænker paa Adam, paa Brystmusklens Hvælv,
Paa Skægget, som spired saa morsomt om Munden,
Hun tænker paa, hvor han var barnlig i Grunden,
Saa tænker hun, dybest og mest, paa sig selv.

Og Skumringen falder, og Adam han vinker;
I Tavshed ad Marken til Hjemmet de drager,
Hvor Hytten er rejst mellem Hede og Ager,
Og Bækken bag Krattet fredsommeligt blinker;
I Tavshed, — alt længst har de Forraadet tømt
Om Udsæd og Høsten, om Regn og om Blæsten,
Om Faar og om Fæhold. Naar før de har *drømt,*
Saa *virker* de nu — og tier for Resten.

Og tungfodet skridter ad Stien han ud
Og tørrer med Bagen af Haanden sin Pande,
Og bøjet hun gaar dér paa Skyherrens Bud,
Bekymret og blaa under Øjnenes Rande;
Det mørknes alt mere og mere mod Vest,
Der synker en Sky over Aftenrøden, —
Det er, som om Haabets hensmeltende Rest
Forsvandt nu og slugtes af Døden.

Da springer dem Barnet i Møde. Det jubler,
Det danser imod dem med legende Hop,
Det udstrækker Hænderne, iler og snubler,
Og falder og rejser sig leende op;
Af Tvivl ikke tynget, af Sorg ikke bøjet,
Det giver dem Navne — de bedste paa Jord —;
Et Paradis spejler sig gyldent i Øjet
Med Adgang for begge: for Fa'r og for Mo'r.

Og Adam han slipper sin Skovl og sin Hakke,
Og Eva hun glemmer i Barnet sig selv,
Til Hest sidder Barnet paa Faderens Nakke
Og klemmer sin Fod mod hans Brystmuskels Hvælv;
Og Moderens Blik imod Rytteren ser, —
Hvor er det nu alt, som har knuget og smertet?
Vidt over Heden tre Mennesker ler;
Velsignet den Latter fra Hjertet!

Høstblomster.

Jeg vandred tung og træt igennem Lunden;
Der nikked ingen Blomster mer til mig,
Og ingen Kilde, vældende fra Bunden,
Skød frem og sladred rislende med mig,

Og ingen Smaafugl kaldte sødt ved Navn mig —
Saa sødt, som ... ak, det var forbi, forbi,
Og Nymfen, som bag Løvet bød sin Favn mig,
Var flygtet længst ad Skovens øde Sti.

Da standsed jeg et Sted, hvor Solen skinned
Igennem Grenens rigtforgyldte Tag,
Og pludselig faldt fra mit Øje Bindet,
Som havde mørknet mig den klare Dag;
Guirlander slynged sig fra Kvist til Kvist
Med tusind skælmske Blomsters Øjne milde,
Og fremad skød med Lempe sig og List
Igennem Græs og Mos den vævre Kilde.

Jeg saa' i Vejret, og mit Hjerte skælved
Som i en fem og tyveaarigs Bryst:
Højt under Taget, som sin Bue hvælved,
Paa Blomsterlænken gynged sig med Lyst
Et Barn, en Pige, moden til at følge
Det Kald, som under Evas Barm blev lagt,
En Glut uskyldig nok til ej at dølge
Sin Skønheds Uskyld bag den lette Dragt.

Et Flors Gevandt omhylled hendes Lemmer,
Hvori hver Linje syntes en Musik,
Der steg og sank med Harmoniers Stemmer,
Som kom fra Hjertet og til Hjertet gik;
Det spæde, runde Knæ lagt over Ranken,
Hvorpaa hun svinged sig i sorgløs Leg,
Opvakte søde Minder, hvori Tanken
Om Attraa vidt for Skønheds Andagt veg.

Saa ynglingsmækker og saa jomfrubløød
Hun gynged sig, mens Skovens vakte Vinde
Snart trykked tæt sig op til hendes Skød,
Snart søgte frem bag Ryggen Vej at finde;
De leged Skjul i Midiens Kjortelfold,
Og blev det stundom dem for hedt bag Floret,
Saa fo'r de ned og vifted Foden kold,
Som Gyngens Fart i hastig Takt fremspored.

Om hendes lyse Hoved tætte Klynger
Af Blomster, gyldne, røde, purpurblaa,

Som Lokkehaaret greb i sine Slynger,
Sad flettet uden Kunst paa maa og faa;
Fra hendes Øjne, som fra dybe Vande,
Steg blide Drømme frem og lejred sig
Med friske Smil om Læbens fine Rande, —
Saa standsed hun sin Flugt og saa' paa mig.

„Syng mig en Sang," hun bad, „ifald Du har
Den Gave, som jeg af dit Aasyn slutter;
Snart staar jo Skov og Eng og Ager bar,
Mens Kragen sig bag Gærdet husvild skutter;
En efter en forlod mig mine smaa
Sangfugle, som jeg elsked dog saa saare;
Du er jo Skjald, af Blikket at forstaa;
Sig, tør til *min* jeg ved min Krans Dig kaare?"

Hun kasted sine Blomster mig for Fod;
Paa Haand og Arm jeg saa' med Kunstnerblikke,
Paa hendes Legems Ynder, som oplod
Sig for mit Syn; — jeg rørte Kransen ikke.
Jeg smiled bittert: „Skøn er Du at skue,
Vel værd en større Sangers Offersang,
Men paa dit Altar har jeg slukt min Lue,
Jeg *var* din Præst, — det er man kun én Gang.

„Kun én Gang har vort Hjerte Dug til Taarer
At strø som Perler for en snehvid Fod,
Hvis Hæl kun Sjælens fine Enfold saarer —
Og dette Saar, hvor koster det os Blod!
Kun én Gang lader Hjertet sig ej tynge
Af Hensyn til Fornuft, Samvittighed,
Kun én Gang kan den Afmagt vi besynge,
Hvormed vi mod den stærke Venus stred.

„Men lyster Dig, Gudinde, dog min Sang,
Saa giv mig først tilbage, hvad jeg tabte:
Uselviskhedens dybe Skabertrang,
Hvoraf en Gud sin første Tjener skabte;
Tænd atter op hin Længsels hede Tørst
I korte Nætter og i lange Dage,
Tænd Altarflammen op, men Gløden først, —
Giv mig min varme Ungdomssjæl tilbage!" —

„Hvad fabler Du?“ hun raabte. „Ser jeg ud
Som hine Phryne'r, hvoraf Støtter dannes
For Afrodite, paa hvis blanke Hud
De hundred Skønhedssalver daglig blandes?
Er disse Øjne da — betragt dem kun! —
Et Svælg, hvori al Verdens Smiger sluges,
Og røber nogen Skygge om min Mund
At, misbrugt, den til sød Forgiftning bruges?

„Sig, har Du set Naturens Stempel staa
Saa morgenfriskt paa nogen Skøges Pande? —
Hvad er den skønne, som Du tænker paa,
Vel andet end en Tyv af denne Bande?
De stjæler alt — det véd jeg altfor vel —
De aagrer med den Magt, som blev dem givet,
De lyver, sværger falsk og slaar ihjel:
Jeg hværver Folk fra dem for mig og Livet.

„Jeg nævner *Glæden* mig og ikke Lysten,
Mit Liv er Baadens Liv, som lægger ud
Til frejdig Fart, men glemmer ikke Kysten,
Hvor den tilbage skal paa Pligtens Bud;
Jeg nyder Skummet, naar i Dans det sprøjter,
Jeg fryder mig ved Havfru-Stimens Gang,
Men Skipperen jeg varer mod de Tøjter —
Paa Afstand er den god kun, deres Sang.

„Jeg bor i hver en Aarstid, trods jer Klage,
At den er snart for hed og snart for kold,
I fandt mig selv i Tycho Brahes Dage,
Om ej I gav Jer Overtro i Vold;
Jeg er bestandig hjemme for Jer alle,
Om end Jer Tvivlesyge nægter det:
Lad blot én Gang den Alvorsmaske falde,
I bær med stor Umag og liden Ret!

„Skønt Eders mørke Præsteskare myrder
Mig bagfra med sit Søn- og Hverdagsstød,
Skønt aabenlyst de fromme Faare-Hyrder
I Tale og paa Prent mig ønsker død,
Skønt slæbt i Skarnet daglig af Jer Pøbel,
Med Frækhed parret, koblet til Foragt,
Behandlet som et hensat, mølædt Møbel:
Jeg *er* dog Glæden og jeg véd min Magt.

„Beskeden er jeg, kender mine Grænser;
Men *I*, har I vel kendt dem? I, som blot
En tilvant Horisont for Øjet ænser
Og bor i Eders snævre Husrum godt?
Kun en og anden Gang den unge Pige,
Den unge Mand, den unge Moder har
Et Syn, en Drøm; — de løfter Slørets Flige
Og undres ved, hvad deres Blik blev va'r.

„Da svulmer Hjertet højt som Bækkens Vove,
Naar den en Vaardag sprænger Isens Bro,
Og naar de stille, andagtstemte Skove
Paa Nedbørskysset hører Knoppen gro;
Det er et Øjeblik kun, ja jeg véd det,
Men deri er for mig en Verden lagt;
Jeg fjerner Sløret, — se! til Side gled det.
Kom nu kun, Daare, og bestrid min Magt!

„Jeg peger imod Solen: Den har Pletter!
Saa lyder nu til Dags det altfor tidt.
Men ved dens Straaler jeg mit Mærke sætter:
Se Jer omkring og brug Jert Øje frit!
Naar først I, gennemildnet af dens Varme,
Kan finde selv i Skyggen Fred og Trøst,
Saa vil I aabne Verden Eders Arme,
Og saa vil Glæden bo ved Eders Bryst!

„Men Du, som staar dér med dit Vemodsdrag
Om Panden og det Udtryk fra de Dage,
Hvor Smerten stedse tog i Skjalden Tag
Og Digtet blev en halvkvalt Verdensklage:
Jeg maner Dig til Værn om, hvad der end
Modtageligt for Glæden kan befrugtes;
Streng er Jer Strid, men Palmen naar kun *den*,
Som synger Hjertets Lovsang, mens der tugtes!"

Hun tav; og da jeg atter opad saa',
Var hun forsvunden, som paa Grenen gynged;
Den skønne Krans paa Jorden for mig laa,
Jeg greb den, og om Panden jeg den slynged;
Det tavse Smykkes Tale bar alt Frugt,
Høstblomster var det, som hun bød mig bære:
Det brudte Haab blev under Tidens Tugt
Mod Aarets Slut et Guld til Livets Ære.

De kom og bød mig.

De kom og bød mig Tvivlens Sværd
Og Spottens skarpe Lanse;
Nej Tak for saadan Ledingsfærd,
Saa heller Letsinds Danse!
Hun kiltred op sig, under Sang,
Gudinden, højt paa Marken
Og sprang for mig, som David sprang
For Israels Folk om Arken.

Jeg gav min Tid, jeg gav mit Guld
Den skønne Bajadere;
Hun løb fra mig med Barmen fuld,
Og aldrig saas vi mere;
Hun vinked med den Haand saa hvid
Og skjulte Barmens Ynder:
Du bliver kun til evig Tid
En Drømmer, ej en Synder!

Den døde Klode.

Syg var jeg — af at se paa Tidens Masker;
Selv mine Venner havde disse Miner,
Fortrukne, trætte, sørgeligt nedstemte,
Spodsk smilende, med Smertens Brod derinde, —
Det var en dødsdømt Slægt, som med et Opbud
Af Vilje spilled rask paa Scenens Bædder,
Og med Bravour det rakte Bæger tømte ...

Syg sov jeg ind. Og det blev Nat; jeg drømte. —

Du traadte til mig hen og lagde Haanden,
Den smalle, stærke Haand, her paa mit Bryst;
Du trængte, sagde Du, selv til den Trøst,
Som ligger i at drømme!
Du saa' paa mig med denne Blikkets ømme
Forstaaelse. Vi havde fælles Moder,
Erfaringen; Du nævned mig din Broder.

Jeg svøbte Kappens Flig om dine Lemmer;
De fristed mig ej længer ved en Pragt,
Som kunde være selv Kythere bragt
I Offer, da hun endnu Offer fordred;

Imellem os var Afskedsordet sagt,
Vi stod her, støttet til den større Magt
Som tvendes Sjæle sikkert Lejde lover,
Naar Hjertet vaager og naar Attraa sover.
Vi steg igennem Nattens stille Hav,
Hvor Verdens Tanker som en Tangskov groede
Dybt fra den mørke Bund, opefter, op; —
Vi fulgte hver en Stamme til dens Top,
Og standsed øverst ved en uddød Klode.

Dér laa den, baaret af den store Sø,
Med dæmpet Lys hen over nøgne Strande,
Og dæmpet slog imod den øde Ø
Som Aanders Hvisken Havets dybblaa Vande;
Kun denne Lyd, ej anden, vi fornam,
Ej nogen Flyver, vild saa lidt som tam,
Strøg kredsende hen over Strandens Flade,
Og Busken, som paa Brinken ensom stod,
Ej svagest Susen fra sig høre lod,
Ej mindste Raslen i de zinkgraa Blade.

Vi steg i Land og vandred over Sandet
Igennem Klippers Pas dybt ind i Landet,
Og stedse gik vi tavse, Haand i Haand;
En Kirkegaard! — det var, som om forbandet
Den hele Klode ved et Tryllesprog
Med Seklers Vægt paa Sarkofagens Laag
Laa som et muldnet Lig med Støvet blandet.

I Stedet for de løvrig-friske Lunde
Med Skærm for syge, Stier for de sunde,
Saas tørre Tidsler kun og Tjørnekrat;
I Stedet for de kvægopfyldte Vænger,
Hvor Pigen synger muntert ved sin Spand,
Saas vidt og bredt det øde, gule Sand,
Hvor Kiselskærven har for Foden Flænger.

Og der laa Byer her. Uhyre Tomter
Af svundne Slægters Boliger sig strakte
Langs brede, dybtopkørte Veje hen;
Grus over Grus — en enkelt Søjle rakte
Sig som et Angstskrig af en Digters Pen,
Et Udraabstegn, i Luften op og nød
Det vide Syn af Tomhed og af Død.

Vi aanded, stod og gik kun blandt Ruiner,
Og deres Stumhed stemmed for vor Tale,
Og Minder, som vi tænkte længst i Dvale,
Fik Liv af denne Død omkring vor Fod;
Tæt klynget til hinanden var vi standset,
Vi skjalv, og under Sukke søgte Øjet
Mod Øjet ind med Spørgen; og saa bøjed
Vi bort os. — Var det Svaret, vi forstod?

Men hist fra Tomten mellem Kapitæler,
Halvknuste, tæt af Ukrudt overskygt,
En Stemme hæved sig, en Sangfugls Stemme, —
En Nattergal i Gruset havde bygt;
Den lod sin Trille dirre for vort Øre,
Og dybt i Hjertet bored sig dens Klang;
Vi *maatte* høre,
Hvad os den døde Klodes Ekko sang.

„Se, det var alt saa saare godt en Gang;
Alt aanded Virksomhed, alt aanded Liv,
Der var ej Tvedragt, var ej Kiv;
Hvor Kilden sprang, tog Mennesket sin Bolig;
Og Bækkens Strøm skød fremad tyst og rolig,
Dens Vover lulled Glutten i sit Svøb,
Dens Smaasten fryded Børnene, som krøb
Omkring og jubled ved hver Skat, de fandt,
Mens Moderen i Græsset sad og spandt.

Men blandt det fundne var en Diamant.

Og Faderen kom hjem fra Dagens Gerning;
I Afstand alt lød Stemmer ham i Møde,
Han hørte dem, de klare, friske, søde,
Med Lokketoner som Smaafuglens Røst:
Dér laa hans Hjem, dér vented Arnens Trøst,
Dér vented ham den endnu større Lykke,
Sin Viv, den ømme, til sin Favn at trykke,
Dér vilde Lejet med sin Ven hun dele,
Naar Solen bly bag Skoven daled ned:
Dér vented ham det navnløst store Hele,
Hvis mindste Del har Liv af Kærlighed ...

Hun viste Stenen ham; han tog den til sig.
Hun greb hans Haand: Nej, Kære, denne vil jeg

Beholde for mig selv; alt andet faar Du,
Kun denne ej; den er saa smuk — forstaar Du?

Den første Strid opstod, det første Møde
Imellem vil og vil; men ingen søde
Omfavnelser forkorted denne Nat
Og jævned Trætten. Og da Morgnen kom,
Var Pladsen dér ved hendes Side tom.

Han havde Hjemmet med sit Fund forladt.

Den fristed ham, den skære, sjældne Skat,
Den ægged ham — til Vanvid fast — den blanke,
Vidunderlige Genstand med sin Brydning
I tusind Gaaders Tegn, men uden Tydning
For et Naturbarns knapbegrænste Tanke;
Han følte skælvende sit Hjerte banke,
Mens bort han hasted som paa Tyvens Fod,
Og, snublende for Træstød og for Rod,
Bestandig skar i Øjet ham det skønne,
Blaa, gyldne, røde, ætherklare, grønne
Foranderlige, straalende Klenod.

Han kom blandt fremmede, de saa' hans Fund;
Da tegned Træk sig straks om deres Mund,
Som spaaed ilde ham; og næste Nat
Var Manden død, og røvet var hans Skat.

Fra Haand til Haand den vandred. Hvor den kom,
Opstod Begær, Forfølgelse og Dom,
Død, Drab ved Pil, ved Økse, Gift og Strikke;
De reves om den, og de helmed ikke
Før de, oprevne ved den skjulte Magt,
Som var i Stenens Straalebrydning lagt,
I Hobetal paa Marken saas at ligge.

En sælsom, mystisk Vekselvirkning denne:
Mens Liv og Gods fik brat for Skatten Ende,
Saa fødtes Liv og Magt ved Stenens Kræfter;
Der knejste stolte Byer, hvor man saa',
I Dal, paa Bjerg, langs Flod, ved Havet laa
Slægtminder for den Slægt, som fulgte efter;

De graved, mured, bygged, stabled op
Kasteller, Borge, Templer, fra hvis Top
Kridhvide Guder raged mod det blaa,
Mod Himlen, som de mægted ej at naa.

Og over alt skød Stenen Straaler ind.
Og Slægten saa' sig ør paa dem og blind,
Magtlysten, grusom, jagende som Vandet,
Der styrter frem og frem og vil ej andet
End gribe fat og drage ned sit Bytte,
Der opstod Vaabenmærket: Egennytte;
Og hver Gang Ordet *Kærlighed* blev dannet
Og skulde hverve Stridsmænd sig imod
Den vilde Strøm, saa skylledes det, blandet
Med Slam og Dynd, bort af den stride Flod.

Det var en Magt, en sejrrig, men forbandet —
En Dæmon var det straalende Klenod.

Saa sank i Lejet Slægtens stærke Strøm.
Hvor forhen alt var Daad, blev alt kun Drøm,
En tung, uvirksom, gavnløs Liggen-stille
Langt fra den forhen vidtoprørte Kilde.
Fra Skyen gød sig ingen Dug i Dale,
Fortært ved egen Brand, foruden svale
Regnbløde Strømninger, laa Slægten hen,
Og blege blev dens Kvinder, Børn og Mænd.
De vilde bede — bede? mon til ham,
Stridsguden? Ak, i Tidens Løb var tam,
Udmarvet og udglattet Guden blevet;
Der var for meget om og for ham skrevet,
I Hjertet stod han ej, i Bøger kun:
En Automat med Strimler af sin Mund,
Hvorpaa var Ramser, Bud og Bønner blandet,
Et Tretal i et Ettal ud og ind,
Et vagt og svagt og søndret Bogstavspind,
Et magert Husraad kun — og intet andet.

Og i sin Nød greb man til Stenen atter.
Hvo fatter
Forfærdelsen? Man saa' et sortbrændt Hul,
Hvor Diamanten laa. Den var — et Kul.

Saa tørred ind den sidste, lille Aare,
Saa skrumped ind hver Kraft, saa visned hen
De blege Kvinder og de blege Mænd,
Hvis Gudebilleder forlængst laa døde.
Hvor før var Ager, blev en Sandflugts Øde,
By sank i Grus paa By, og i sit Svøb,
Mens Tjørn og Tidsel over Graven krøb,
Spandt Ædderkoppen ind den døde Klode." —

Saaledes lød det fra Ruinens Krog.
Vi lukked ind i Hjertet dette Sprog
Fra denne Plet, hvor Bulmeurten groede
Og svangred Natten med sin stærke Duft.
Dér stod vi Haand i Haand, saa tung til Mode;
Vi saa' i Vejret: i den blege Luft
Højt over vore Hoveder der svæved
Et Lig, vor egen Jord — vor døde Klode.

Hvem kalder paa mig?

Hvem kalder paa mig, naar jeg søvnløs drømmer
Med Haanden under Kind og Øjet lukt,
Mens lune Bølger over Sjælen strømmer,
Og Hjertet fristes af den søde Frugt —
Af denne Frugt, som Slægters Kor berømmer,
Hvis Navn i hundred Lignelser blev brugt,
Som Helgener forsværger og fordømmer,
Som med saa mangen Helgen-Ed fik Bugt?

Hvem kalder paa mig? Er det Dig — træd frem:
Jeg frygter ej din pantersvøbte Skulder,
Ej Armens mejslet faste Marmorlem,
Under hvis Hud Vulkanens Lava ruller,
Ej dette drukne Øjes vilde Glød,
Hvori Foragt om Kap med Attraa lyner,
Ej denne Læbe, druefugtig, blød,
Bag hvis Karmin Emaillerækken syner.

Knug andre i dit Favntag. Jeg er kold,
Jeg vil ej med i Bakkustoget larme;
Din Barm, om end saa mælkespændt, er gold,
Jeg suger af de Læber ingen Varme;

Dæk eller blot for mig dit Knæ, din Læg,
Jeg lader ej mit Valg af sligt bestemmes:
Var Du en af mit Køn, en Karl med Skæg,
Jeg kunde næppe mere for Dig væmmes.

Hvem kalder paa mig? Er det Dig — hvordan?
Steg fra de døde Du med disse Blikke,
Som lukker sig for Viden og Forstand,
Som Offerskænk til Bedehuse tigge?
Kom Du at hviske mig din Vuggesang
I Øret, som til Verdensloven lytter,
Vil Du primsigne mig endnu en Gang
Med Tegnet, som vor Jord til Skyen flytter?

Klag andre for din Nød — om den er Nød;
Jeg modstaar disse drømmeriske Øjne,
Den Haand, som deler Naadens Vin og Brød
Ud alle Dage, hellige og søgne;
Min Helligdag er *den,* hvor Videns Sag
Blev os den Tro, som gav Forstanden Æren,
Hvor Hverdagskitlen vifted som et Flag
Og kaldte faste Mænd til Arbejdshæren.

Hvem kalder paa mig, naar jeg søvnløs drømmer,
Mens Haanden i et Viljestag er lukt,
Naar alt er mægtigt i mig, alting strømmer,
Og intet kunde med det Væld faa Bugt —
Naar, seende, min Sjæl om alting dømmer
Saa klart, som var mit Øje aldrig brugt,
Naar Pladsen *en* kun — Døden selv — jeg rømmer,
Mens Tanken griber Livets gyldne Frugt?

Hvem kalder paa mig da? O det er Dig,
Som, Barn af friske Guders unge Tanker,
Til Mandens bedste Kraft hengiver sig,
Mens al din Styrke i hans Pulsslag banker,
Som trodser Tid og Rum, og i et Smil
Husvaler ham for hvad han maatte lide,
Som i dit Favntag kalder ham til Hvil,
For at han siden hedere kan stride.

Som kvindevarm og kvindestolt er et
Med Al-Naturen, hvoraf Navn hun tager,

Som i hans Gerning lig et dybt og bredt
Flodløb igennem Landene sig drager,
Som mere lykkelig og klog end han,
Der altfor lidet paa sin Rigdom spared,
Har ham sin hele Viden og Forstand,
Men først og sidst sit Hjertes Guld bevaret.

Velsignet Du! velsignet denne Stund,
Hvori vort Mødes skjulte Liv begynder!
Lød der Musik fra nogen Guddoms Mund,
Det var fra din, Du Herlighedsforkynder.
Bleg falmer Attraa, blegt hvert Billed staar,
Som rejstes for og ved Religioner:
Du kalder paa mig; fra din Røst udgaar
Den Lov, som mestrer Livets tusind Toner.

Illusioner.

1.

Hun førte vore Lege an,
Hun gav mig Lov at kysse sig;
Vi leged „store", hun var Mand,
Børn var vi begge, yngst var jeg.

Det blanke, mørke Øje lo,
De brune Lokker krused sig;
En Alfefod i Dukkesko.
Hun var en Alf — en Dreng var jeg.

2.

Fra Universitetet kom
Tilbage jeg en Sommerkvæld.
Hvor var vor lille Landsby tom,
Hvor var der i mit Bryst et Væld

Af Storhedsdrømme, Stolthed, Mod.
Af Ungdomslængsel, Haab og Lyst!
Hun mødte mig, og Fod for Fod
Sank Strømmen i mit unge Bryst.

Hun saa' paa mig, som tog hun Maal
Af alt fra Hals til Vristen ned,
Og som et smidigt Klingestaal
Hun læned sig mod Vængets Led.

Saa brød en Strøm af Spørgsmaal løs.
Jeg stod som en, der Syner ser;
Hun var et Syn, jeg var en Knøs,
Som havde bedste Karakter.

3.

Til Trods for bedste Karakter
Og akademisk Borgerbrev
Der var saa mange, mange fler
End jeg, som andres Vers afskrev.

Der var et Digt, som dybest skød
Af Hjertets fine Spirers Gem,
Som for mit indre Øre lød —
Det skulde jeg ha'e taget frem;

Men gemt det laa, og glemt det blev,
Og hendes blanke Øjne lo
Til, hvad jeg taled, hvad jeg skrev, —
Og saa var Kærester vi to.

4.

Den skønne, korte Nat saa tidt
Tavs lytted til vor Elskovs Sprog,
Mens paa et Blomstertæppe hvidt
Vi sad i Hyldebuskens Krog.

Og Hylden dufted, Duggen faldt,
Og Nattergalens Trille steg,
Og i dens Toner leved alt:
Al Elskovs Alvor, al dens Leg.

Jeg lytted til den skønne Sang.
Hun lo og tog et Blad i Mund,
Og over Væng en Trille klang, —
Det var en Efterligning kun.

5.

Fra Byen med en Gøglertrup
Min Ungdoms elskede løb bort,
Da Marken stod i Stub ved Stub
Og Høstens Dag var tung og kort.

Med Tombaksguld om Fod og Arm,
Med Roser slynget i sin Lok,
Med nøgen Hals og nøgen Barm,
Løb bort hun med en Flitterflok.

Og efter dem jog Byens Blæst
Det gule Løv fra Vejens Hæk, —
Da fik den brune Skov sin Rest
Og Hyldens Busk sit sidste Knæk.

6.

Hvor Grifler og hvor Træsko smaa
— Mens ude drøner Stormens Brum —
Til Ramsens Korsang Takten slaa
I Skolestuens trange Rum:

Dér sidder jeg i Kvalm og Træk
Foran en støvet, tom Reol
Og Landkort klattet til af Blæk,
Bag Pulten i en lu'slidt Kjol.

Nu ja — i Verden gives fler,
Som ej til videre det drev,
Trods allerbedste Karakter
Og akademisk Borgerbrev.

7.

Hun tog, hvad man kan tage vel,
Naar i et Liv man griber ned.
Hun slog mig ej min Sjæl ihjel, —
Tilbage blev min Kærlighed.

Den bøder paa min slidte Kjol,
Den løfter Ramsens træge Ord,
Den fylder vel en tom Reol,
Den slaar sig ned om Skolens Bord,

Den føder dem, de stakkels smaa,
Med mer end Katekismus-Kost,
Den leder dem, naar de skal gaa
Paa Vejen ud i Slud og Frost.

8.

Hun kom tilbage, pjaltesvøbt,
Saa syg og ussel, svag og træt;
Det Flitterguld var dyrekøbt,
Den Nøgenhed med Blod begrædt.

Til Flækkens Sygehus jeg gaar,
At høre, hvad hun skrifte vil;
Det sidste Blik hun paa mig slaar, —
Jeg trykker hendes Øjne til.

Jeg trykker til det Øjepar,
Som smiled til min Kærlighed,
Hvori min Verden fordum var,
Hvori min Ungdoms Sol gik ned.

9.

Hun førte vore Lege an —
Og nu er hun saa tavs og bleg,
Og nu er jeg en stille Mand; —
Ja, der var Alvor i den Leg.

Længst Ledet faldt, hvorved hun stod;
Nu kysser Orme denne Mund,
Nu raadner denne Alfefod.
Ja, kald det Illusioner kun:

10.

Men heller staa ved denne Grav
Paa Byens Fattigkirkegaard,
Og takke for, hvad Livet gav,
— Om Prøven end blev nok saa haard;

Ja tusind Gange heller *det,*
End om min Taare aldrig randt,
End om jeg kold forlod den Plet,
Hvor Saar og Pjalter Hvile fandt.

Kom, Silkepræsters Pjalte-Gud,
Daglejer-Sektens Kongebarn:
Lær mig det store, svære Bud,
At elske Jord — og Støv — og Skarn.

Natten.

EN RADERING

Ind i det uhyre Rum, hvori Tanken sig taber,
Ind i den vældige Nat,
Som af Lyset, af Solen, forladt
Bestandig det gryende skaber,
Borer min Tanke sin Naal. Kom Staalstift, tag fat!

Hvor er vort Hjem? hvorfra kom vi? hvorhen skal vi drage?
Hvor er den Lov, som har skabt os, som kalder tilbage
Dette vort Ler,
Ak, kun en Mester, den største, kan drage
Stregernes Skrift, saa vi ser
Klart gennem den i det kommende Liv og mod Livet tilbage.

Intet vi øjner. Et Krimskrams saa synes os Livet,
Gaadefuldt, trist,
Grusomt, naragtigt, en Byrde; — men *et* er os givet:
Kærlighed, Kvindens og Barnets; *den* bliver til sidst.

Det dufter af muldnende Træer; en Aande saa bløđ
Strejfer min Kind,
Det drysser med Taage, — saa kommer i sitrende Stød
Bygernes Vind;
Det skvulper, det klinger, det klager fra ukendte Vover —
Saa bli'r det tyst:
Besejret af Kærlighed, dysset af Duften, jeg sover,
Nat, ved dit Bryst.

I Drømme sig smelter hver Lyd og hver Duft
Sammen og danner én skælvende Tone;
Den dirrer igennem den svangrede Luft,
Kranser min Trone,
Min Tilflugt, min Havn,
Og jeg signer, o Nat, under Bønner dit Navn,
Og mit martrede Hjerte faar Fred ved din Favn.

Hvem er Du ved Dagen? — Hvad spørger jeg vel:
Lykke og Held
For den, hvem Du aabner dit salige Rige.
Er Du mon Viv — er Du Pige?
Stille! Jeg hører Dig sige:
Spørg ej derom!

Jeg vugges af Arme; — de stod for en Dom
Af Hellas og Rom;
En Linje, som i Michelangelos Leda,
Blændende Pragt, som Correggios Jo,
Marmor og Fløjl:
Og i Marmoret lever hver blodmættet Aare
— Det er ej en Nat, som er Dug kun og Taare —
Og Fløjlet, det lila, er Menneskehud,
Som da Eva i Ur-Kunstens Klædning stod Brud.

Og din Barm var et Hav, og mit Hoved en Snekke,
Vragdømt, forladt,
Og den trykked sig ned i det vigende Dække;
De løfted og sænked sig, samstemte, begge, —
Tror Du vel, at
Jeg har glemt, hvad mit Hoved fra Dybet fik høre:
Kærligheds sølvklare Klang i mit Øre,
Havbundens Højsang til Evigheds Ære,
Trofaste Nat!
Som den Boble, min Hjerne, paa Voven med Lyst vilde bære.

Det var ej Vellyst dette. Bart vort Sprog
Er paa de Ord, vi netop skulde bruge;
Uhyre Mængder kan det daglig sluge
Af Tanke-Tegn fra hver en Vraa og Krog,
Men kommer Øjeblikket, hvor vi trænger
Til Tegnet — saa er Ordet der ej længer.

Og var det Vellyst — dette Ord, som dadlet
Blev af hver Pog, som Skoleramsen husker,
Af hver Pedant, hver Hykler og hver Fusker —
Ifald det Vellyst var: nuvel, saa kom
Du Tankens Tegn! Du staar vel for den Dom,
Hvorved vort Hjerteslag din Ordlyd adled.

Du saa paa mig, igennem mig, helt ind
I Sjælens Lønbo. Hvilken ussel Stymper
Er Manden dog, der pukker paa sin Magt!
Se, hvor han under dette Blik sig krymper,

Mens i de rette Folder han faar lagt
Sit Ansigt, at det ej skal ham forraade, —
Og dog er han saa lidet kun en Gaade
For dette klare, kloge Forskerblik.

Dér hviler han, berøvet hvad han fik
I Skænk fra Skaberhaanden: det brutale
Begær, som han bestandig fernisérer
Med sine Rets-Kravs Talemaader over.
Han tror, at det er ham, som dissekerer
Den hele Verden! Ak, imens han sover,
Mens stemt hans Magt er til et Minus ned,
Saa bøjer Nattens Kvindesmil sig over
Hans Søvn og ser ham i hans Nøgenhed.

Og dette Smil, hvor er det kærligt-lyst;
Hvor er hun, trods hun lider ved hans Luner,
Saa fuld af Skaansel, mens hun nænsomt-tyst
Punkterer paa hans Bryst sin Elskovs Runer!
Hun lægger ham til Rette Lejets Hynder
Saa varsomt, som kun Kvindehænder véd,
Og denne blinde, trætte, svage Synder
Tilgiver blindt hun — i sin Kærlighed.

Da vides ud hans Syn, da sukker han,
Da klinger for hans Øre Livets Sage,
Den evige: om alle disse svage,
Der ved Barmhjertigheden frelses kan;
Han blues ved de Ord, som tidt han brugte:
Skælmer og Skøger, som man strengt skal tugte
Med Ris og Svøber bagom Bolt og Dør;
Han ser dem alle, som han aldrig før
Har paa dem set; en Legion af Stakler,
Der under Livets Byrder møjsomt vakler
Did, hvor Al-Kærligheden gør Mirakler.

Ved Dagens Lys en halvtudvisket Grund,
Hvorpaa et Net af Streger krydsvis dragne,
Et Væv af Traade, med en Skytte slagne,
Der føres af en uvant Finger kun —
Ved Natten bølger op den sarte Bund,

For skjulte Fødselsveer den sig vaander:
Det er en Kunstners Pust, som paa den aander;
En Hymne nynnes gennem Mestrens Mund.

En Hymne! Ved en snehvid Barm jeg laa,
Og Natten slog sit Forværk blødt ud over
Min Nakke, medens Lyd af fjerne Vover
Hendøed under Taktslag, sagte, smaa;
En Hymne! Kunde jeg dens Ord forstaa,
Da vilde jeg den største Mester blive;
Nej, kun dens Skrifttegn kan jeg her afskrive,
Dens Tankers Love kan jeg ikke naa.

TREDJE AFDELING

Vor Moders Saga.

I.

Junker Vaar.

Der gaar han i Lunden
Med Ferskenduns Kind,
Med Blomster omvunden,
Med Skalken om Munden,
Med Barnet og Ynglingen parret i Sind,
Med Luth over Lænden,
Med Sløjfer og Baand,
Og i Øjnene frigjort de hundrede Længslers vidtvagabonderende Aand.

Han spejder og titter;
Hver Sangfugl paa Kvist
Han spørgende fritter:
Hvor var Du vel sidst?
Ja ti Du kun stille
Og duk Dig, Du lille,
Jeg véd nok, hvorom Du saa bønligen bad,
Jeg véd og, hos hvem Du bag Løvskjulet sad!

Han bøjer til Side
Hver Blomst paa hvert Straa,
Han følger de hvide,
Som kærlige glide
I Møde de ømme, de ventende blaa;

Hans Øjne har Taarer,
Det er ikke Graad:
Det er Længsel fra hundrede Blomster, som holder den sitrende Øjerand vaad.

II.
Hun kommer.

Se, hvor hun træder den Sti saa grøn;
Sin Vej gennem Knopper hun bryder,
Ser sig om i Løn,
Vender sig paa Stand,
Længes, og sin Længsel fortryder;
Spørgsmaalet spiller om Læbernes Rand:
Hvem er denne Mand?
Mon han kysse kan? —
Hun aner ej, hvad kysse betyder.

Barmen sig vugger saa frisk bag Lin
Og spænder sin tvedelte Bue,
Munden er saa fin,
Panden er saa klar,
Ædel er den Jomfru at skue.
Luthen blir stemt, som ved Lænden han har;
Øjets blanke Glar
Dugges ved hans Svar,
Og Kinden faar saa sælsom en Lue.

III.
Han synger.

„Slyng mig Floras Blomsterkæder
Om et hedt og stormfuldt Bryst;
Intet mig som Blomster glæder,
Duften selv er dejligst Lyst;
O, men presse dem til Munden:
Dér er Glæden dybest funden;
Spørg den mindste Fugl i Lunden,
Som fik Sangerkald og Røst!

„Stæng os Paradiset, Guder,
Gem det for Jer egen Mund!
Mosset her har bløde Puder
Til et paradisisk Blund.
Træet af Salighed at nyde
Hist, hvor Nektarstrømme flyde,
Jupiter har vidst at bryde
Jordens Blomst paa Jordens Grund.

Skal vi bie, til den falmer?
Skal vi følge den til Jord
Under Grædekoners Salmer
Med en Vinter i vort Spor?

Nej, en Daare den, som nøler;
Plukkes skal den, før vi føler
Frostens Pust, som Haanden køler,
Plukkes, mens den staar i Flor!"

IV.
Fuglekvidder.

Træerne løves,
Saa tætte, saa tætte;
Knopperne kløves,
Det siver med Saft;
Den tavlede Spætte
Hun banker med Kraft:
  Kan I gætte
Det Syn, jeg for nylig har haft?

Blandt Svaler og Mejser og Irisk og Sisken
  Der bliver en Tisken:
  Nej hør, er det sandt? —
  Jo, Spætten dem fandt!
  Det er dog for frit;
  Kvirrevit, kvirrevit;
Ja Vaaren har narret os andre saa tidt!

Og Himlen sig hvælver saa skyfri og blaa,
Der kommer mod Aften ej Stjerner derpaa,
  Saa lys over Skoven,
  Saa blank over Voven —
Det er, som om Solen ej ned vilde gaa;
  Kun Tusmørke falder,
  Og Skumringen kalder
Til Senge de store, til Reden de smaa.

Til Stillits og Dompap og Drossel og Lærke
  Man intet kan mærke,
  De sover saa sødt;
  Saa stiger der blødt
  En Trille fra Gren, —
  Der er *én* lille en,
Som fløjter og synger i Kvælden saa sen.

Lyttende Taager
I tystnende Skove.
Kærlighed vaager,
Dertil blev den kaldt.
Sælsomme Love
For Kærlighed gjaldt: —
Fik vi sove,
Før alt vi erfarede ... alt?

V.
Han er borte.

Han er borte. Vildt hun ser i Vejret,
Springer op og vrider sine Hænder,
Iler hid og did, indtil hun kender
I den bløde Jord
Trykt hans sidste Spor;
Og en Brand i hendes Side brænder.

Se, det Løv, som bæved nys for Vinden
Dunlet, med en Dugglans over Fnugget,
Er nu som med Fernis overtrukket, —
Og den første Taare furer Kinden.
Løvet blev et støvet, stygt Tapet,
Skovens Sal, hvori hun sprang som Hinden,
Staar nu tom, iklædt en falmet Dragt, —
Er da dette hændt, er dette sket?
Ja, i denne Sal blev Ofret bragt.

Hendes Navn den falske skar i Linden.
Saften siver end af Barken ned,
Myg og travle Fluer gør Besked,
Suger sig en Rus af Træets Sødme.
Dette Syn er snart den værste Tort,
Med et Skrig hun jager Sværmen bort,
Mens paa Kinden flammer Skammens Rødme.

Og med bøjet Hoved bort hun gaar,
Støvet drysser, Solen brænder stille,
Grelt dens Straaler gennem Løvet spille,
Fluen suger atter Træets Saar.

VI.
Marked.

Hun er kommen herhid, hun véd ej hvorfor,
Hun véd ej hvorfra, ej hvorlunde ...
„Hej, Piger, den hældende Kvæld er nu vor,
Her mødes de glade, de sunde;
Her mødes de Karle med Skæg under Hage,
De Mænd, som end lyster en Dans sig at tage,
De Gubber, som endnu paa Mosten vil smage;
    Kom, kom! en Svingom!
    Her bli'r man bekendt,
Her bli'r man et Par, inden Dansen er endt."

Hun er vildet af Trængslen og døvet af Larmen,
Hun puffes, hun stødes, hun rendes paa Armen,
Hun jages, hun fanges, hun river sig løs ...
„Ej, ej, hun er knibsk; det gaar over, min Tøs!"

Hun vil flygte; hun véd ej et skjulende Sted;
    Saa rives hun med
    Ind i Strømmen;
Og Musikken, den Trolddom, faar Fødderne bragt
    I valsende Takt, —
Hun er Hesten, som gaar under Tømmen.

Og det suser for Øret, og alt hendes Blod
    Fra Hoved til Fod
    Vil med, vil bedøves, vil glemme;
Og hun hvirvler og hvirvles; saa lyder en Stemme:
    Hejsa, til Side; her kommer
    Den velbyrdige Mand, Ridder Sommer!

VII.
Ridder Sommer.

Ridder Sommer han er sig saa mægtig en Mand,
Hans Gaard er god, og jævn hans Forstand,
Fyldige Kinder, en sund Appetit;
Han er ude i Dag, han vil more sig lidt.

Derhjemme paa Borgen saa ensom han sad,
Lidt døsig han blev, — han er slet ikke lad,

Han er oppe ved Gry, før Fanden fik Sko paa,
„Stræb!“ er hans Ord, og det kan man tro paa.

Hans Enge blev slagne, hans Hø er i Hus,
Hans Folk sidder bænket om Fad og om Krus;
Han har Folkehold nok, han har Terne og Dreng,
Men tom er en Plads ved hans Bord, i hans Seng.

Han er redet herhid ad den støvede Vej,
Det Marked forsømmer vor Ridder ej;
Han ser hende danse med Karl og med Dreng,
Han tænker paa Pladsen ved Bord og i Seng.

Da lyser hans Øje, i Kredsen har staar,
Han krummer sin Arm og han spænder sit Laar;
En Daa-Hind er hun, og en Kraftkarl er han,
Ridder Sommer, den rige, velbyrdige Mand.

VIII.
Paa Borgen.

Hun sidder paa hans Borg, hun er hans Frue,
Hun styrer Huset — og han styrer hende;
Han har en stræbsom, stille, lydig Kvinde,
Og der bli'r Smaafolk i den Vuggestue.

Og Tiden gaar; — dens Kendelse er gyldig:
Hvortil hin Ungdoms Hurlumhej og Jagen?
De lever smukt, ved Natten som ved Dagen;
Hun modnes, bli'r helt munter og lidt fyldig.

Men stundom, naar i Sengekamret skinner
Den store Maane gennem de smaa Ruder,
Hun løfter langsomt sig fra Lejets Puder
Med trætte Øjne og med hvide Kinder.

Hun ser paa ham. Hvor fast og trygt han sover!
Hvor stærk og bred og tillidsfuld han ligger,
Paa alt i Verden, og sig selv, saa sikker, —
En Mand! Og hendes Øjne løber over.

Hun ræddes ved sin Graad; dog maa hun græde,
Som mægted intet hende mer forlyste.

Formaar da Børnekamret ej at trøste?
Jo, Børnene; og mest blandt dem den spæde.

Hun lister sig derind, og Maanen falder
Paa de smaa, kære hvide Dukkesenge,
Og over Vuggen, rolig paa sin Gænge, —
Paa denne Verden i sin Uskyldsalder.

Men denne Verden, rig paa skjulte Goder
For den, som søger og som kan dem finde,
Den er endnu ej hendes; hun er Kvinde,
Men hun er endnu ikke fuldtud Moder.

En Del af hendes Hjerte blev derude,
Hvor Maanen sig en Trylleverden væver
Af Duggens Spind. Se, hvor den Verden bæver,
Som vilde Alfe-Fødsler den bebude!

IX.

Drost Høst.

Tog de dem for over Eng og Kær
— en formelig Hær
Med Opbud af Bryder og Bonde —
At lege paa Heden med Spyd og Sværd;
Hvem ligger dér?
Ridder Sommer med Dødshugs Vunde.
Saa visner det Straa, saa falmer det Løv
i alle gulnende Lunde.

Drost Høst har undsagt den Ridder bold;
Den Ridder ligger saa tavs og kold,
Mens Vinden i Sivene fejer.
Drost Høst slaar op med den Haand saa hvid:
Nu ville vi ride til Borgen did,
At stryge den Fane der vajer!

Drost Høst er saaret, den blege Mand,
Men Øjet lysner som Hedebrand
I Jævndøgnsnætternes Øde.
Vær hilset, Viv, paa den smukke Gaard;
Om Badskær'kunsten din Haand forstaar,
Jeg skal ej af Skrammen forbløde!

Saa mangen Skramme blev helet brat,
Naar bløde Fingre fik taget fat
Og gydt den Balsam, de kunde;
Den dybeste Skramme var den, *jeg* slog:
Der findes, Ridder, som her jeg vog,
Ej Badskær'kunst for *din* Vunde —
Saa visner det Straa, saa falmer det Løv
i alle gulnende Lunde.

X.
Belejring.

Hun ser ham i Øjet,
Hun vil læse sig til,
Hvad sandt er, hvad løjet
I det fangende Spil.

Med Herreskjold vandt han
En herreløs Gaard;
I Fruerstuen fandt han,
At Kampen end staar.

Sit Glavind han lægger
For Fod hende hen;
Et Bæger hun rækker
Til Tak ham igen.

Om Bægret han fatter,
Om Fingrene med:
Et Kys blot! og atter
Jeg drager af Sted! ...

Han ser hende fjerne
Sig harmfuld i Sind;
Hun lukker med sin Terne
Sig hos Børnene ind.

XI.
Opgørelse.

Han har vundet, — hun har givet tabt;
Ingen Blomster dog den Sejer kranser.
Hvorfor ej? — Spørg Aanden, der har skabt
Elskov som den sarteste blandt Sanser.

Han har sunget hende for sin Sang;
Højt af Strengelegen blev den baaren;
Han har taget hende paa sit Fang,
Hun har favnet ham — og tænkt paa Vaaren.

Hun har ejet ham en kort Minut;
Hun har delt med svundne Dages Kvinder;
Hun har følt det — og saa har de brudt,
Og alene hun igen sig finder.

Men forinden har hun set ham bleg,
Farveløs at trygle sig for Føde, —
For at svige, som han andre sveg,
Skuffe hende, 'fald hun paa ham troede.

Og forinden har hun selv saa varm
Givet hen sig — til sin Ungdoms Minde,
Tro mod Elskovstrangen i sin Barm:
Gaaden, som hun er, den modne Kvinde.

Hendes Hjerte har jo valgt en Gang,
Siden har hun Markedsskæbnen fristet,
Og paany har Hjertet fulgt sin Trang —
Ak, at dette Hjerte ej er bristet!

Men endnu det sender uforsagt
Fra sit Slusekammer disse Strømme,
Med en uindskrænket Herskermagt,
Dette Væld, som Døden kun kan tømme.

Skal da denne Strøm, saa dyb og bred,
Være Stormflodsloven undergivet?
Skal den styrte om og rive ned?
Kan den ikke bygge op for Livet? —

XII.
Ved Arnen.

Hun sidder ved Arnen,
Og Ilden den flammer,
Det lyder som Jammer,
Naar Luen ta'er fat.
Den Skærsild maa læres:
Før Veddet fortæres,
Vi faar det ej lunt i
Den kommende Nat!

Det knitrer, det knager,
Det stønner, det klager,
De kantbrændte Flager
Fortæres, forgaa;
Men under en Askehob,
Sølvspættet, graa,
Der lever en Gløb, som
Skal længe bestaa.

Paa Ovnbænkens Hynder
Hun sidder og nynner
En Sang, som begynder
Med flammende Ord;
Den døbtes ved Ilddaab,
I Gløder den faldt,
Den svinger sig op i
En Føniks-Gestalt:

Vort Liv, vort Liv!
I Vellyst undfanget, i Dødssmerter født,
Paa Stier og Veje letsindig forødt,
Opsamlet og værnet med Kunst og med Flid,
Et Fnug gennem Luften, en Tusinddels Tid:
En Døds-Runes Gaade
For Mand og for Viv,
En Rædsel, en Naade —
Vort Liv, vort Liv!

Far hen, far hen,
Du fængende Leg mellem Kvinder og Mænd!
Kun én Gang er Flammen en Altarilds Brand;
Ve vor Forstand,
At ej den kan Loven begribe!
Vi styrer og styrer mod Længslernes Land: —
Hvad blev der til Rest af en Storm over Sand,
Over Hav af en kølfuret Stribe?

Giv tabt, giv tabt!
Du Hjerte, lig Ilden, til Selvoffer skabt;
Lad Manden som Stormvind i Verden uddrage:
Der bliver for Kvinden en Vagtpost tilbage;
Den skal hun holde
I Natten saa vild.
Arne, Du kolde,
Hun tænder din Ild;
Ej som en dødsofret, hvid Vestalinde,
Ikke som Siegfred, og ikke som Viv,
Men en Kvinde,
Der er *Moder* til Slægternes evige Liv.

FJERDE AFDELING

Folkets Sange.

Forspil.

Hvad er det i den Tid, hvor alting vakler,
Hvad er det da, som staar alene fast,
Som ikke fordrer Troen paa Mirakler
Og ikke skifter om med Modens Hast —

Hvad er det vel, som gi'er sig gode Stunder
Og dybest dog i Fremskridtsfarten bunder —?
Er det ej *Folkets Sag?* Er denne Tro
Ej netop Tidens? — Svar kun dristig: Jo.

Benægt det I, som netop stedse vakler,
Imens I stedse raaber: Vi staar fast!
I, som bestandig paa det gamle kvakler
Og lægger „Folket" Kurens Fejl til Last;
Benægt det I, som aldrig gi'er Jer Stunder,
Men stedse hidses af de skjulte Vunder —
Kald *Eders* Sag kun for den *rette* Tro:
I skal faa Lov at pleje den i Ro.

Forlængst, I gode Mænd, har I afgivet
Jer Portefeuille til den store Magt,
Som rundt omkring Jer Stol benævnes *Livet*,
Og som har længst Kontrakten Jer opsagt.
I bliver siddende: nuvel, en gammel,
Affældig Mand vil ha'e sin Stol og Skammel
I Fred og nikke dér med Haand i Skød:
Nik I kun rolig væk: *den* Søvn er Død.

Historielæsning.

Jeg saa' paa Kongernes Rækker
I Skolens Historiebog:
Igennem en Borgmurs Sprækker
Ind i en Fængselskrog; —
Voldtægt! lød det, og Mord og Brand!
Blodet strømmed saa vidt over Land;
Folket laa dér og ralled,
Men Herren var kronet og kaldet.

Jeg saa' paa de revne Faner
I Kirkens det kalkede Kor:
Jeg tænkte paa Slægtens Ahner,
Som her var stedet til Jord; —
Kaarder der hang og Kommandostav,
Kranse der laa over Heltens Grav;
Hvem havde Slagene slaaet?
Og *hvem* havde Kransene faaet?

Jeg hørte de messende Stemmer,
Jeg hørte Forsagelsens Sang:
Jeg saa' paa de struttende Lemmer, —
Den Vej var nok ikke saa trang;
Inderligt lød der en Takkebøn,
Dronningens Nedkomst — den sjette Søn;
Himlen skænked i Naade
Prinser til Hær og Flaade.

Jeg saa' paa de uhyre Byer
Og ud over Ager og Skov,
I Dampens de jagende Skyer
Jeg læste den virkende Lov:
Nærmere komme de; Tanker og Sprog
Forme sig ud fra den halvmørke Krog, —
Landet og Byen skal enes,
At Stammen kan løves og grenes.

Bordbøn.

Og ve de Mænd i Byerne, at ej
De saa' det, dengang Øjnene var unge!
Ve dem, at de kun saa' en sølet Vej,
Trampet af Træsko og af Støvler tunge.
Paa „smudsig Vinding“ har de skreget lydt: —
Hvorfra har *de* da deres Sølv i Lommen,
Og er det mere blankt og rent og nyt? —
Ve dem, fra hvem Forargelsen er kommen!

Ve denne Hovmod hos den lærde Flok!
Den har raabt Mistro i Gevær derude;
Ve denne faste Smædeskriver-Stok,
Lejet af dem, som ager selv med Stude.
Vi har nu faaet nok af denne Snak
Om Tørv og Tran og om at fylde Vommen;
Vi hæver Bordet med et: Mange Tak! —
Ve dem, fra hvem Forargelsen er kommen!

Folkehøjskole-Sang.

Jeg stammer fra den lave Vraa,
Men træder i min Sko

Saa frit som dem, der højt paa Straa
  I Greveslotte bo;
Dog vil jeg længer frem, frem:
  Til Kundskab staar min Hu;
For Kundskab har en større Glans
  End nogen Grevefru.

Den Junker bryster sig til Hest
  I Sadlen dér saa stolt,
Men hvad ham fattes, véd jeg bedst,
  Som har ham Bøjlen holdt;
Han kommer ikke frem, frem,
  Han bliver den, han er;
Forstand han har paa Hesteføl,
  Men ej paa Mennesker.

Jeg sætter mig paa Bænken hen,
  At høre paa den Mand,
Som, selv belært af bedre Mænd,
  Opklarer min Forstand;
Saa gaar det sindigt frem, frem
  Ved Sange og ved Sagn.
De fanger mig for Kundskab ind
  Med Ligheds-Lov til Agn.

Hvad tungt der knuget har min Sjæl,
  Det luftes ud ved Sang,
Og fri for Klimpen under Hæl
  Jeg lettes i min Gang;
Men jeg vil længer frem, frem,
  Saa langt som jeg kan naa;
Til Mandedaad og Frihedsdyst
  De Sagn kan ej forslaa.

Jeg lære vil af Videnskab,
  Hvad den mig lære kan,
Beregne mig Gevinst og Tab
  I mine Fædres Stand;
Jeg flytter Maalet frem, frem
  Ind i den nye Tid:
Vorherres Rige er som vort,
  Om Grænsen staar der Strid.

Han rækker os ej Naadsensbrød,
  Før vi er helt slidt ud,
Han spørger os kun ved vor Død,
  Om vi har fulgt hans Bud?
Og Buddet det er: Frem, frem
  For Livets store Ret! —
Og sig mig, hvilken Bondesøn
  Bør ikke lære det?

I Værkstedet.

Fra Morgen tidlig til Aften sent
Det gaar med Høvl og med Hammer;
Vi har det ikke saa pænt og rent,
Som Folk i et pynteligt Kammer;
Men Pynten savnes ej heller stort,
Naar Arbejdet blot bliver propert gjort:
Og det skal de pæne Folk vide,
Som ikke for Føden skal slide.

Man si'er jo nok, at vi fanges nemt
Af en eller anden „Frister" —
Javist, den lyder jo meget slemt,
Den Titel: Socialister;
Men Retten for store og Retten for smaa
De kan saa daarligt hinanden forstaa:
De pæne Folk maa nok „stemme" —
Men *vi* burde helst blive hjemme.

De har jo sørget for os saa godt
Med baade Asyl og Skole
Og Raadsforsamling paa Kongens Slot —
De køber os af vore Stole;
For *de* har Tid til at sidde ned,
Og *de* véd grundigt om alt Besked:
Vi Haandværksfolk kan kun vrøvle —
Og saa er det bedre at høvle.

Se, deri turde de fejle lidt,
Thi Værkstedet, det er vor Skole,
Og indbyrdes snakker vi sammen tidt
Om andet end Borde og Stole;

Og Børnene, de, som vi har og faar,
Dem vil vi dog se i lidt bedre Kaar:
Og *derfor* er det, vi søger
At skaffe os Blade og Bøger.

Det er ej den Føde, som finder Vej
Til finere Maver og Ganer,
Men et er sikkert: vi sluger ej
Som forhen de „røde“ Romaner;
De Revolutioner med Mord og Brand,
De ligger ej længer for *vor* Forstand:
Vi omstyrter *dog* ikke Troner,
Vi danner „Associationer“.

Vi maler ej Fanden paa Væggen mer',
Vi bruger vor Bogtrykkersværte
Med større Omsigt og bedre Manér —
Præcis som de fine os lærte;
Vi høvler og limer og synger en Sang,
Og gaar vi fra Teksten imellem en Gang:
Nuvel, der er meget, som rester —
Først bliver man Svend, og saa Mester.

Vi har for meget læst.

Ja det er vist: vi har for meget læst,
Og hvad vi læste, har vi slet fordøjet;
Paa Stumperne har vi til Blærer blæst
Os op, — og se, vor Viden den var løjet.

Utroligt slider vi med Lod og Snorer
For at faa Livets Urværk til at gaa;
Vi regner ud, vi bytter om Faktorer,
Og — saa gaar Uret dog med ét i Staa.

Vi har vor Hjerne ødt, vi mangler Blod,
Og dog vil vi med Blod vor Fremtid købe!
Du Folkets Aand, vær kun ved trøstigt Mod:
Dig er det, som skal Fremtidsslægten døbe.

Det er din Sejghed, sunde Sans og Styrke,
Som ej omkuld for Fraser bliver blæst:
Det er *din* Gud, som vore Børn skal dyrke;
Vi visner bort, — vi har for meget læst.

Opført første Gang paa det kgl. Teater
den 24. September 1882.

PERSONERNE

POUL BARRING, Skuespiller.
FRU FLORA BARRING.
MATHILDE.
MALCOLM.
ALFRED LERCHE.
LORENZEN.
EN REJSENDE HAANDVÆRKSSVEND.

(Handlingen foregaar i en Villa udenfor Klampenborg Badeanstalt.)

FØRSTE AKT

En Havestue. I Baggrunden en Glasdør. Dør til venstre. Dameskrivebord med Hængereol; modsat et Bogskab. Paa Væggene Portræter og Spejle. Dækket Frokostbord. Piano.

FØRSTE SCENE

Barring sidder ved Bordet og læser i en Avis, medens han spiser. Fru Barring kommer ind fra venstre med hans Hat, Stok, Støvfrakke, Haandtaske, som hun lægger paa en Stol.

BARRING. De dumme Blade! kaster Avisen.

FRU BARRING. Kære Poul, Avisen kan da ikke ærgre dig?

BARRING. Saa! ikke det?

FRU BARRING. Men Prøverne begynde først i Dag, — og der staar dog ikke Kritik over de Stykker, som ikke er spillet endnu.

BARRING. Det er netop Fejlen. En Skuespiller maa se sig i Bladet, ellers er han død, færdig. Hvad er Ferien andet end en stor Begravelsestid for Teaterfolkene?

FRU BARRING. Man skal studere, samle Kræfter, Indtryk ...

BARRING. Bah! Du snakker. Sæsonen maa være begyndt; der maa Tryk paa Kedlen for at den skal arbejde.

FRU BARRING hen til ham, venlig. Du tager det saa udvortes, Poul; — men Du mener ikke, hvad Du siger.

BARRING. Nu skal man høre!

FRU BARRING ængstelig. Jeg véd jo godt, hvad Du mener. med Armen om hans Skulder. Ingen véd det bedre end jeg.

BARRING. Og Du generer dig ikke for at sige det. Du og Malcolm, I stikler altid paa mig; men jeg taaler det ikke, nej jeg taaler det ikke.

FRU BARRING bedende. Poul!

BARRING. Det er altid let at kriticere. I skulde en Gang prøve, hvad det var selv at udføre noget.

FRU BARRING halvt hen for sig. Ja — d e t skulde man.

BARRING. Hvad siger Du?

FRU BARRING. Ingenting. hælder sig op til ham. Poul, kan Du huske i Begyndelsen, da vi var gift — kan Du huske, hver Gang Du havde spillet — aa de Aftner; kan Du huske, hvor vi talte sammen? Dengang vilde Du altid høre paa mig — og — elskværdig — sagde jeg vel saa dumme Ting?

BARRING. Ja dengang var Du sød. gør sig fri. Du roste mig altid.

FRU BARRING. Ikke altid — men næsten. Du var saa — hvordan skal jeg sige det? Vi Fruentimmer kan heller aldrig sige, hvad vi mener. Men naar I aldrig taler fornuftigt med os . . .

BARRING. Du har jo Malcolm.

FRU BARRING med en let Skulderbevægelse. Stakkels Malcolm. Er Du skinsyg paa ham?

BARRING. Paa ham? ler. Han er ikke farlig. Desuden . . . rejser sig, trækker Frakken ned i Livet og kaster et Blik i Spejlet. jeg er — Poul Barring!

FRU BARRING om hans Hals. Du er sød, er Du. Forfængelig — jo Du er forfængelig, men det klæder dig. Du bliver saa meget af et Barn, og saa er Du dog saa stor og køn; og Du kan sige alle de Ting, og Du kan se saaledes ud af Øjnene; og Du er god, aa — Du kunde være hel brillant, dersom blot . . .

BARRING skyder hende fra sig. Saa — saa — saa; der har vi atter Kritikken. Du kunde en Gang behage, synes jeg, at afskaffe alle disse „dersom'er“. De passer sig slet ikke for en Hustru — allermindst for en udøvende Kunstners.

FRU BARRING nedslaaet. Blot Du forstod mig, Poul!

BARRING. Aa!

FRU BARRING. Blot Du en Gang vilde tale med mig; vilde høre, hvad jeg havde paa Hjertet. For Du er dog den nærmeste, og Du vilde kunne raade mig.

BARRING peger paa Bordet. Skulde Du ikke spise?

FRU BARRING vender sig bort; efter et Ophold: Jeg vil først i Bad.

BARRING drillende. Du ønsker Dig en Samtale; — saadan ender alle dem, vi har.

FRU BARRING. Ja hvis er Skylden?

BARRING bydende. Flora, tag mig mit Tøj!

FRU BARRING kommer med det, og hjælper ham Frakken paa.

BARRING. Det er den aller tyndeste Overfrakke, og jeg er forkølet. rømmer sig.

FRU BARRING. Sig mig — nu bliver vi slet ikke ivrige, vel? — — hvis der nu skete noget, jeg véd ikke selv hvad, men der kan jo hænde et og andet — som gjorde at Du ikke holdt af mig mere — ikke saadan forbigaaende — men slet ikke — hvad vilde Du saa gøre?

BARRING foran Spejlet. Hvadbehager? — hænde — skete —; hvad skulde der ske?

FRU BARRING fortsættende. Vilde Du saa søge helt ind i din Kunst — glemme alt deri — finde din tabte Kærlighed i den — finde Dig selv deri, fordi Du gav Afkald paa alt, hvad Du før delte med?

BARRING. Hør nu, Flora, i al din Ufornuft har Du hidtil været en fornuftig Kone. Smaaskænderier er det samme som Smaakrydderier, siger Malcolm; de hører med til Husholdningen. Du holder af mig, og jeg holder naturligvis af Dig — om man saa feterer mig nok saa meget. Jeg ynder ikke at stylte mig op — det kan man gøre paa Scenen. Kunst er noget som man fremstiller; det er ikke noget, som man taler om — og allermindst med sin Kone. Hvad det angaar, at noget skulde ske ... Nej, det bliver dog for dumt. Dér ser Du, hvad Samtale fører til.

FRU BARRING rolig. Hvis vi nu vendte det om! ... hvis det var mig, som ikke mere holdt af Dig ...?

BARRING efter en lille Pause. — Flora, jeg tror virkelig, at Du bør gaa i Bad.

FRU BARRING. Ja ja da; nikker. Farvel saa længe! gaar til Døren i Baggrunden.

BARRING efter hende. Nej men — hør nu — Flora; lad os ... Det er jo ikke Meningen. Farvel, min Pige! kysser hende. Du skal ha' Lov at tage mit det store Haandklæde, Du véd det nubrede.

FRU BARRING. Tak, min Ven. Jeg har mit lille, glatte derude. ud.

BARRING kommer tilbage. Fruentimmer, Fruentimmer; aa! Nej, jeg maa se at faa nogen ud med mig — Lorenzen — Philip —; for Malcolm er næppe oplagt i Dag. Men — Vognen ind til Byen! Jeg kommer for sent. Jeg maa løbe gennem Gaarden. ind ad Døren til venstre.

ANDEN SGENE

Man ser Malcolm, kommende fra venstre Side, tæt efterfulgt af Haandværkssvenden. I Døren standser Haandværkssvenden. Malcolm ind.

MALCOLM. Saa hold dog op at plage mig.

HAANDVÆRKSSVENDEN. Go'e Herre ...

MALCOLM indenfor. Som jeg siger.

HAANDVÆRKSSVENDEN i Døren. Go'e Herre — en Geskænk! Jeg har løbet paa Landevejen hele Natten.

MALCOLM. Jeg har ingen Penge.

HAANDVÆRKSSVENDEN tvivlende. Herre ...

MALCOLM. Jeg har ingen, siger jeg, Jeg har — jeg har tabt dem.

HAANDVÆRKSSVENDEN. Kanske jeg kan finde dem. Hvor meget var'et?

MALCOLM. Hm! ... tager Portemonnæen op Tom! Vent lidt. føler i Vestelommen Jo — en Seddel.

HAANDVÆRKSSVENDEN. Der kan Herren se.

MALCOLM. Er Du ærlig? giver ham den.
HAANDVÆRKSSVENDEN. Go'e Herre ...
MALCOLM. Spring hen paa Hotellet og faa den vekslet.
HAANDVÆRKSSVENDEN. Jeg tør ikke.
MALCOLM. Hvorfor ikke?
HAANDVÆRKSSVENDEN. De vil tro, at jeg har stjaalet den.
MALCOLM. Her er mit Kort; tag det med.
HAANDVÆRKSSVENDEN. Saa tror de, at jeg har stjaalet Kortet. De tror, at rejsende Haandværkssvende stjæler alt.
MALCOLM. Gaa Pokker i Vold.
HAANDVÆRKSSVENDEN rækker ham nølende Seddelen. Værs'go'!
MALCOLM uden at tage den. Gaa! Du ser saa sulten ud.
HAANDVÆRKSSVENDEN ser et Øjeblik paa ham, stikker Seddelen til sig og løber.

TREDIE SCENE

Malcolm, derefter Mathilde.

MALCOLM en let Rus. Klokken? tager Uret frem. Staar naturligvis. Er her intet Ur? hen til Skriverbordet. Det er hendes Ur — og det siger mig: at det er op ad Formiddagen — og at jeg er kommen tidlig hjem. Med Forlov, lille Urnøgle, — tilgiv denne Berøring af en uværdig Haand — som ryster ganske fordømt! Hen til Frokostbordet. Et Glas Vin! Sætter sig. Poul har spist, og er taget til Byen; her ligger hans Avis. Prøverne er begyndt. — Store Poul, store Skuespiller, store Mand — her tager jeg en lille Kotelet, og endnu et lille Glas Madeira — alt paa din Sundhed og til Befordring af min egen. — Fruens Kuvert urørt, — saa er hun i Bad. Hælder af Vandkaraflen over Servietten og bader sin Pande. Ogsaa et Bad! Hen til Spejlet og retter ved sit Toilet. Hvordan ser man ud paa sin Fødselsdag? Naar ikke disse graa Haar var i Tindingen — og naar denne Teint var lidt mindre gul — og naar disse Træk havde deres Friskhed — saa vilde jeg holde mere af dette Spejl, end jeg nu gør. Vender det om. Skam sig, Spejl! Jeg kan ikke. sætter sig igen. En herlig Augustmorgen — og en herlig „Anstalt" herude. Hr. Malcolm, Rentier ... hm! Rentier — taler tre Sprog og forstaar Svensk, — har rejst, spiller Piano, Violin — og helst Kort; kommer selvfølgelig ofte hjem paa samme Tid som i Dag. En Badeanstalt er en Kultus; den har sine Præster og sine Ofre. skænker Vin. Jeg har indtil i Nat været iblandt Præsterne. Mathilde kommer.

MATHILDE. Godmorgen Hr. Malcolm.
MALCOLM. Goddag Mathilde.
MATHILDE. Ja, naar De selv siger det ...
MALCOLM. Det nytter ikke at skjule det.
MATHILDE. Fy, Hr. Malcolm. Flora spurgte efter Dem i Morges, og Barring sagde ogsaa, at De dog i det mindste denne Dag ...

MALCOLM hurtig. Spring Barring over. Hvad sagde Fru Flora?

MATHILDE. Hun sagde — Aa De véd jo godt selv, at hun intet siger. Hun rystede paa Hovedet.

MALCOLM. Og jeg ryster paa Haanden. Og her er min Medicin. løfter Glasset.

MATHILDE. Vær nu fornuftig.

MALCOLM. Saa maatte jeg være en anden, end den jeg er. Giv mig Deres Haand!

MATHILDE ler. Jeg er ikke anlagt for det rystende.

MALCOLM. De er en Perle. De mangler blot en Køber.

MATHILDE. Hr. Malcolm, Deres Værelse derovre er i Stand til Dem.

MALCOLM. Det tror jeg nok: men jeg er ikke i Stand til Værelset. Jeg er anlagt for det selskabelige i Dag. Den svenske Baron og den tyske Vekselerer flaaede mig i Nat i Whist — a tre Reichsmark Pointen. Hvis jeg nu gaar paa mit Værelse, saa maa jeg begræde mit Tab; og det taaler mit Tab ikke.

MATHILDE. Men Fru Barring kan være her hvert Øjeblik.

MALCOLM. Saa ville vi modtage hende med en frisk Morgensang. synger: „Die alten, bösen Lieder".

MATHILDE som har vendt Spejlet igen. Ha, ha ha!

MALCOLM afbryder. Synes De at den er til at le ad?

MATHILDE. Den er snarere til at græde over. Men det var ikke det. Der staar en ung Herre og ser sig frem og tilbage ude paa Vejen — med en stor Buket Blomster.

MALCOLM. Antager De ham for en Tilbeder eller for en Gratulant?

MATHILDE. Han kunde se ud til allehaande. Det er ellers et net Menneske. Hvem tror De, han vil tale med?

MALCOLM. Skal jeg give Dem et Raad: spørg ham ad?

MATHILDE. Det kan man da ikke saadan uden videre ...

MALCOLM. Herude og om Sommeren kan man alting uden videre. I Byen og om Vinteren maa der lidt Ophævelser til. For øvrigt mente jeg, at det kun var Landets Kvinder, der bragte den store Skuespiller Blomster. Men muligvis er Fyren en Ambassadør.

MATHILDE. Der er han.

FJERDE SCENE

Malcolm. Mathilde. Alfred Lerche.

LERCHE i Døren. Undskyld ...

MATHILDE. Han er nydelig — men genért. Besørg De ham, Malcolm! gaar.

FEMTE SCENE

Malcolm. Lerche.

LERCHE. Men det er jo . . .

MALCOLM. Hvad ser jeg? Uskyldigheden — og med Blomster. Goddag. Sæt Dig, eller — vil Du holde Talen staaende?

LERCHE. Altid den samme.

MALCOLM. Egentlig er jeg rørt over, at Du erindrer min Fødselsdag. Tak! rækker efter Blomsterne.

LERCHE lidt forvirret. Den nittende August. Nu husker jeg det . . .

MALCOLM. Aa! Altsaa ikke til mig. peger mod en Vase paa Spejlkonsolen. Dér er hans Altar — Guden. Du kommer i rette Tid.

LERCHE. Buketten er ikke til ham, men til hende.

MALCOLM. Til Flor . . . til Fru Barring? Ja saa.

LERCHE. Jeg var sammen med Barrings paa Helgoland i Fjor. Da jeg skiltes fra dem, for at rejse til Paris, tog hun det Løfte af mig, at jeg skulde besøge dem her, naar jeg kom tilbage. Ja — han bad mig ogsaa.

MALCOLM. Bevares. — Hvornaar kom Du fra Paris?

LERCHE. I Gaar.

MALCOLM. Og allerede i Dag giver Du Møde tørt. Det er ekspedit.

LERCHE uden at mærke Betoningen. Og Du bor herude — hos Barrings?

MALCOLM. Jeg er det femte Hjul til hans Triumfvogn. Vælter den nogensinde, saa har jeg i hvert Fald ingen Skyld.

LERCHE. Jeg véd, at Du og han har været daglig sammen de sidste Aar. Oprigtig talt har jeg aldrig kunnet forstaa det ret, indtil i Fjor — som sagt paa Helgoland. Han er virkelig en skikkelig Fyr — med alt det, at han er saa forkælet. Og hun er sød.

MALCOLM. skarpt. Sød?

LERCHE. Elskværdig, ligefrem, munter — hvad skal jeg kalde det? Og hun tilbeder ham. Mellem os: jeg tror, hun er lidt bange for ham.

MALCOLM. Gudsfrygt! — Hvor meget har Du givet for de Blomster?

LERCHE. Jeg er jo rig, kære Ven. Min Fa'r gik hen og døde ved Juletider . . . Sig mig, er Familjen ude?

MALCOLM. For Øjeblikket er Barring i Byen og Fruen i Bad — hvis hun ikke spiller Kroquet med Mathilde.

LERCHE. Mathilde?

MALCOLM. Den unge Pige, som gik, fordi Du kom.

LERCHE. Er hun saa genért?

MALCOLM. Det ligger ellers ikke for hende. Hun troede, Du var det.

LERCHE. Ha ha. Jeg?

MALCOLM. Ungdommen vil nødig se uskyldig ud i vore Dage. Du gør det dog — til Trods for at Du er min Discipel.

LERCHE. Store Mester! ...

MALCOLM. Mathilde er en fortræffelig Pige. Da Himlen ikke vilde velsigne Barrings med egne Børn, saa har de taget to fader- og moderløse til sig ...

LERCHE. Dig og hende. Det er rørende.

MALCOLM. Ikke sandt?

LERCHE. Og Du er forelsket i Mathilde?

MALCOLM. Jeg? Er Du gal?

LERCHE. Ikke i fjerneste Maade. Malcolm, Du skulde gifte Dig med hende. Med mindre Du blot ...

MALCOLM. Stille! Jeg har forbedret mig. Skænker Vin og klinker med ham. Det fører Alderdommen med sig. Jeg er i Dag kommen paa det betydningsfulde Grænseskel: de to Snese. Med min Verdenserfaring gifter man sig ikke.

LERCHE. Betragtende ham opmærksomt. Malcolm, Malcolm!

MALCOLM. Saadan hed den gamle Skotte, som tog hertil og grundede Formuen og Familjen. Min Far forøgede begge; jeg har indskrænket mig til at forøde den ene. Naa: stir ikke saa uhistorisk paa mig. Leve den gamle Duncan, som Macbeth slog ihjel! Leve hans Søn Malcolm, fra hvem vi i det mindste kunde nedstamme.

„Kom, lad os søge hen til øde Skygger
og græde dér vort Hjertes Kummer ud"

Drikker. Du kan vel Din Shakespeare?

LERCHE. Bedste Ven ...

MALCOLM. Bedste Ven! Jeg har Blod i mig, Du; ligemeget hvem det stammer fra. Se, nu sidder Du atter med dette elskværdige Vaagekoneansigt, som den Gang i Florens, da jeg havde Feberen.

LERCHE. Griber hans Haand. Du var nær ved det den Gang ...

MALCOLM. Og Du var en brav Fyr. Véd Du, hvad jeg ofte har tænkt paa siden?

LERCHE. Nu da?

MALCOLM. Om jeg ikke i min Vildelse plaprede Dumheder ud?

LERCHE undvigende. Aa ...

MALCOLM. Altsaa dog. Nuvel: hvad var Grunden til, at jeg faldt i den Sygdom?

LERCHE. Spørg Vorherre — Lægen — Klimaet — spørg Dig selv: Du levede som en forrykt.

MALCOLM. Alfred, har Du nogensinde elsket?

LERCHE. Store Mester, Du har lært mig det.

MALCOLM. Aldrig.

LERCHE. Godt; saa har Instinktet lært mig det.

MALCOLM. Du har intet.

LERCHE. Du er virkelig høflig i Dag. Og det er vort første Møde, siden jeg skiltes fra Dig — som Din Vaagekone.

MALCOLM. Tilgiv. Du har reddet mit Liv. Naar jeg faar afgjort, hvor stor min Gæld er til Dig, saa skal jeg betale Dig — hvis jeg formaar. Men tal ikke til mig om Kærlighed som en selvfølgelig Sag. Jeg har elsket, jeg kan elske — og jeg kan ogsaa skjule det. Skænker; Lerche undslaar sig; Malcolm drikker selv. In vino veritas. Vil Du saa høre?

LERCHE. Jeg er lutter Øre.

MALCOLM. Vi mødtes i Italien. Du var saa glad som en ung Fole, der er sluppen ud af det juridiske Stutteri og ser Baedekers forjættede Land for sig.

LERCHE. Bravo.

MALCOLM. Jeg var sort som Graven; syg af Længsel og Hjemve; og jeg vilde og turde ikke vende hjem. Jeg var ...

LERCHE. Forelsket.

MALCOLM. Det var jeg.

LERCHE. Ulykkelig?

MALCOLM. Jeg er født dertil.

LERCHE. I en gift Kone!

MALCOLM. Nej — nej siger jeg Dig.

LERCHE leende. Men Malcolm, Du vil da ikke paastaa, at Du var — ulykkelig forelsket i en ung Pige?

MALCOLM. Netop.

LERCHE som før. Du var — uden Smiger — en køn Karl den Gang. Hvad staar der hos Tennyson:

„Endnu Ruiner viser Slottets Pragt“.

MALCOLM. Forskaan mig for Din Tennyson. Jeg var fordærvet af Livet.

LERCHE. Et stort Ord. Du havde levet — nuvel.

MALCOLM. Jeg havde levet — som Du siger. Og jeg maatte leve; det laa mig i Blodet. I et Land som dette indrømmer man knap Geniet Ret dertil ... og vi andre?

LERCHE. Aa, jeg kender Middelmaadigheder, som godt faar Lov, og endda respekteres. Men hvad vedkommer dette Din Forlibelse?

MALCOLM uden at høre efter. Hvor hun var smuk! Et Barn saa godt som, da jeg rejste væk. Naturligvis: jeg burde have samlet mine Evner og Kræfter, være kommen i en Stilling, have friet, og ...

LERCHE. Du friede ikke engang! Hør, véd Du nu hvad —

MALCOLM heftig. Hvad er det, I kalder at fri? Det voveligste i Livet besørges i en Haandevending, — saa hjælper Vorherre med Resten. Man etablerer endog den mest jobbede Forretning paa nogle

Garantier, men vore Forlovelser etableres paa en Stemning; — intet Under, at der er saa mange Konkursboer i Ægtestanden.

LERCHE. Bravo. Du er den gamle —

MALCOLM. — Først skulde man vel fri sig selv. Og det falder svært — for saadanne Folk, som mig. Og hvad skal man sige til et ungt Barn? Skal man sige: Frøken, De er smuk og elskværdig og har faaet en god Opdragelse. De kender blot ikke Verden, ikke Livet — ellers vilde jeg straks udbede mig Deres Haand og Hjerte. Skal man sige det? Og hvad vilde hun svare? —

LERCHE lugter til Buketten. Lad os høre!

MALCOLM. Hvis hun havde Godhed for en, vilde hun svare: Vis mig denne Verden! Og saa vilde jeg sige: Her er en Del af Verden, en Mand; alle slette Instinkter og nogle gode Tilbøjeligheder. Han kender alt ved Dem gennem andre af Deres Køn — undtagen Deres Sjæl; og den kender De ikke selv. Hvis jeg tager fejl i mit Valg, saa falder Himlen endda ikke ned; jeg bliver lidt trist, lidt løs paa Traaden, for Resten god Borger og quasi god Familjefader. Hvis De tager fejl i Deres Valg — ja saa falder Himlen heller ikke ned, men der slukkes en Stjerne for Dem, hvorefter De forhen styrede blindt og trygt, Og saa — saa følger alt det, hvorom Romaner, Feuilletoner og Dramaer fortæller — og som De ikke tror paa, førend det er sket.

LERCHE. Og derfor var Du sort som Graven i Italien? og derfor fik Du Malaria i Florens?

MALCOLM tøvende. Ja.

LERCHE. Kære Ven . . .

MALCOLM. Jeg elskede hende.

LERCHE. Uden at have sagt hende det?

MALCOLM. Ja.

LERCHE. Du frygtede, at hun skulde have givet Dig Kurven?

MALCOLM. Jeg frygtede, at hun skulde have sagt Ja — og saa have fortrudt sit Valg. Jeg vovede ikke at tro, at jeg skulde kunne forandre mit Liv.

LERCHE. Men Du er jo Trappist, Dydsdragon — trods Dit Letsind.

MALCOLM. Det kan forenes.

LERCHE. Naa — og saa?

MALCOLM. Kort efter at Du var kommen til Florens, fik jeg Efterretning hjemme fra. Hun var gift — godt gift.

LERCHE. Lykkelig?

MALCOLM. Godt gift, siger jeg Dig.

LERCHE. Og Du rejste ikke hjem . . .?

MALCOLM. Nej, jeg blev og fik Malaria.

LERCHE. Og siden?

MALCOLM. Siden rejste jeg hjem.

LERCHE. Du — det er jo en gammel Ven, der spørger — er det her paa Sjælland, at hun bor?

MALCOLM hurtig. Hvor vil Du hen? Det er ovre i Jylland — paa en Gaard — en stor Gaard — et lille Slot næsten.

LERCHE. Du har aldrig været der paa Besøg?

MALCOLM. Jeg kommer aldrig fra Strandvejen om Sommeren og fra Byen om Vinteren.

LERCHE leger med Buketten. Puritaner! — Og Du er stadig sammen med Barrings?

MALCOLM. Jeg er Huskors dér. I Kedsommelighedens Stunder tager man sin Tilflugt til mig. For Fruens Skyld er jeg i Athenæum. Barring tager mine Drillerier ind som purgerende Piller. Han trænger til dem oven paa den megen Virak og den megen Middagsmad.

LERCHE. Nu kender jeg min Cyniker igen. Og Du er bleven fuldstændig Fruentimmerhader?

MALCOLM. Det har jeg ikke sagt.

LERCHE. Naturligvis med Forbehold ... Men Du har ingen Inklinationer? Aa, der er intet saa henrivende som en lille Inklination lugter til Buketten. Man tiltrækkes af en fugtig Glans i et Øje; man nærmer sig paa et uforvarende Ord; man yder sin Deltagelse; man nævner hviskende det urgamle Løsen; man griber en lille Haand, der ikke ved, hvor den skælvende lægger sig ... Det er Din egen gamle Recept, min Herre og Mester!

MALCOLM alvorlig. Alfred, Du skulde gifte Dig.

LERCHE smilende. Efter den Forelæsning, Du for nylig har holdt?

MALCOLM. Lige meget; der er brave unge Piger til. Og Du er ikke fordærvet af Livet.

LERCHE. Hvad om jeg havde Lyst til at blive det lidt?

MALCOLM. Laps! Lad mig finde Dig en Kone.

LERCHE. Diogenes! Du hæver Din Lygte og viser mig — Mathilde.

MALCOLM. Der gives Mathilder i Verden. Du har dog endnu ikke erhvervet Dig Retten til at betvivle det.

LERCHE. Du bliver ligefrem højbenet. Vil Du virkelig bortgifte mig, Du, som ikke har ladet en Vittighed ubrugt, der kunde ramme Ægteskabet? ler. Nej, jeg vil flagre en Stund omkring endnu som en ung, glad Bi fra Blomst til Blomst; det er ulige morsommere — det giver Erfaring — det giver Skole.

MALCOLM rejser sig. At man saadan skal se sig selv i sin Karrikatur! — Disse forjaskede Fraser om Bi og Blomster . . .! — Det var ret, min lille Page. Spil og syng Du kun for Hendes Naade. Jeg

haaber dog, at hverken Du har Gift for hende, eller hun Sødme for Dig.

LERCHE. Herregud, hvad tager Du paa Veje for? At gøre sin Opvartning hos en gift Kone ...

MALCOLM. Dér har vi det — Lefleriet. Det er altid fejgt. I vover ikke at nærme Jer den unge Pige; det forpligter. Men en gift Kone! ... Enten er hun naiv og sin Mand tro — saa bliver det dumt Pjankeri. Eller hun er erfaren og sin Mand utro — ja, saa løber I ingen Risiko. I begge Tilfælde er I ikke mere end Lejetjenere ved den Banket, hvor Kærligheden sidder til Højbords. Men der er naive Kvinder, som ved et Kærtegn, ved et eneste Ord blot, kunne blive erfarne. Hvad gør I da? Tager i Følgerne? — De ere ikke morsomme — selv om de giver Skole. Gaar til Havedøren.

LERCHE. Jeg forstaar slet ikke ... Saa hør dog!

SJETTE SCENE

Malcolm. Lerche. Fru Barring.

FRU BARRING Haaret udslaaet; er standset lige udenfor Havedøren: raaber til venstre: Mathilde, Mathilde. Lad Stine have Maden færdig præcis til Herren kommer. Til Malcolm i Døren. Gaar De? eller kommer De?

MALCOLM. Jeg kommer og gaar; det er min Gang i Livet. Mit Toilet ... gaar til venstre.

SYVENDE SCENE

Lerche. Fru Barring.

FRU BARRING. En Herre! — Nej virkelig — Alfred Lerche. — Det var smukt af Dem. rækker ham Haanden.

LERCHE. Et af mine første Besøg gjaldt Dem. Tør jeg byde? rækker Buketten.

FRU BARRING. Hvor nydeligt. De kommer med Blomster til Huset.

LERCHE. Til Husets Frue.

FRU BARRING. Til Huset! sætter dem i Vasen. Jeg faar jo ogsaa Fornøjelse af dem, og dobbelt, naar jeg ser, hvor glad han bliver. Smilende. Altsaa: til Huset!

LERCHE afsides. Husguden! højt. Deres Ønske er mig en Lov; skønt ...

FRU BARRING. Nej, ingen Eftersætning. Tag Plads. Har De spist Frokost?

LERCHE. Jeg vilde opsætte det, indtil jeg havde været i Bad.

FRU BARRING. De kan jo tage en lille Smule — for Selskabs Skyld. Jeg er straks færdig. byder ham.

LERCHE. Tak; denne Kyllingevinge. Her bor De nydeligt. En — to — tre — fire — fem Billeder af Barring. Men hvem er det Miniaturportræt dér? — Det ligner Dem.

FRU BARRING. Min Fader malede det efter mig, da jeg var konfirmeret. Han var lidt Dilettant — ligesom en vis Herre . . .

LERCHE glad. Aa. De husker mine Kradserier fra i Fjor. Billedet ligner Dem endnu. Hvem der turde tage en Kopi! — De vil jo aldrig lade Dem fotografere.

FRU BARRING. Saa højt op i Venskabet rangerer De endnu ikke.

LERCHE. Hvis jeg en Gang gjorde mig rigtig værdig . . .?

FRU BARRING. Jeg lover aldrig. Hvor kommer De sidst fra?

LERCHE. Fra Paris.

FRU BARRING. Saa har De vel besøgt Teatrene flittig?

LERCHE. Jeg er ikke længer flittig — siden jeg fik Eksamen og min Far døde.

FRU BARRING. Det er ikke ret. Vor Flid er vor Samvittighed. De burde have set god Komedie. Det findes dér. Barring var misfornøjet, da vi var der, men jeg kunde ikke dele hans Mening.

LERCHE er færdig med at spise. Da deler De den vel ellers i et og alt?

FRU BARRING smilende. Tror De? — Jeg ser igennem Fingre med meget hos ham. Kunsten fører engang Svagheder med sig — at sige, den burde ikke men . . . ja med Dem har jeg vænnet mig til at tale ligefrem. Jeg er sikker paa, at min Helt i det givne Øjeblik vilde opføre sig som Helt, og derfra stammer vel egentlig min Kultus — som Malcolm kalder det.

LERCHE. Det var noget lignende, De ytrede til mig paa Helgoland.

FRU BARRING. Det er rimeligt. Husker De Udsigtspunktet oppe ved Fyret? . . .

LERCHE. Om jeg husker?

FRU BARRING. Dér hvor Rækværket er sat, fordi Grunden i de øverste Lag er upaalidelig . . .?

LERCHE. Faldet ned derfra vilde være paalideligt nok. To hundrede Fod eller mere . . .

FRU BARRING. Ikke sandt? Der gik Barring alligevel ud paa det yderste af Brinken.

LERCHE. Udenfor Rækværket?

FRU BARRING. Nej men lige ud til Randen — skønt der var usikkert. Jeg skreg af Skræk, men — saadan er vi Kvinder — hans Dumdristighed gjorde mig godt alligevel — da det var overstaaet. De ler?

LERCHE. Tilgiv . . . men . . . den Gavstrik! Barring og jeg havde

været der, og den svære engelske Guvernør erklærede Stedet for sikkert nok. Han stod der selv den halve Dag med sin Kikkert. Rækværket var blot sat for hans Børns Skyld.

FRU BARRING alvorlig. Véd De, hvad jeg ikke kan lide ved Mandfolkene?

LERCHE. Nu da!

FRU BARRING. Deres Smaalighed — deres Skinsyge — som endog driver dem til at fortælle usandt om hinanden. Jeg har ikke set Guvernøren staa der, og jeg tror Poul paa hans Ord.

LERCHE. Tilgiv Frue ...

FRU BARRING. Jeg tilgiver, men paa Betingelser.

LERCHE. Jeg underkaster mig dem alle.

FRU BARRING. At De ikke rokker ved min Klippe. De begyndte paa Helgoland med disse smaa Forsøg — og de ere saa unyttige. Smilende. Deres Ungdom og Elskværdighed har hidtil gaaet i Forbøn for Dem, men ...

LERCHE. Elskværdigste blandt Fruer. Min Ungdom er saa opfyldt af Dem, saa betaget ...

FRU BARRING afbryder. Nej De har ikke hørt mine Betingelser ud. Der er visse Smaaunoder, som jeg saa' gennem Fingre med i Fjor, dels fordi De var et Aar yngre, dels fordi De virkelig var elskværdig. Til Straf for Deres Tilbagefald paalægger jeg Dem nu at tie ganske stille i fem Minutter, medens jeg tænker paa Helgoland.

LERCHE. Den Straf er haard. Maa jeg være med i Deres Tanker?

FRU BARRING nikker. Tilstaaet!

LERCHE. Maa jeg nynne? — Husker De den Aften, da den svenske Magister sang? ... nynner: „Kristallan den fina".

FRU BARRING som har nynnet sagte med; tankefuld. Jeg husker den smukke Aften paa den lille Ø, højt oppe paa den flade Klippe, som paa Orkandækket af et Skib. Havet laa i Solnedgangen rundt om og sugede Luftens Glans til sig. Fra Husene — de smaa bitte Huse — lavt nede steg Røgen langsomt i Vejret og viftede bort. Ruderne blinkede, Folk kom ud og gik ind. Fiskere og Badegæster, Naturmennesker og Kulturbørn. Jeg følte gennem den stille Luft en usigelig Kærlighed dale ned over mig, en Kærlighed til hele denne Verden, den tavse og den talende, den hvilende og den handlende. Jeg følte, som maatte jeg leve i det alt, kende det alt igennem Kendskaben til mig selv. Og det stod afgjort for mig, at der foruden Forsynet kun er et, der omfatter alt: — Kunsten, Menneskets lykkeligste Gave. Det var skønt; ak, det var skønt! ...

LERCHE tager hendes Haand, som hun lader ham beholde endnu stedse i Tanker. Der er kun et Menneske, som jeg har hørt sige disse Ord uden Affektation: Det er skønt! Hvor De er skøn, Fru Flora, at De føler saaledes.

Men over Kunsten glemmer De et, der er større og som er givet alle Mennesker: Kærligheden, det at elske.

FRU BARRING trækker Haanden tilbage. De tager fejl — baade af mig og af Dem selv. Kærligheden laa i mine Ord og bag dem; men nej . . . ikke som De tror, . . . saa maatte jeg vredes paa Dem, at De sidder her. I dette Hus er kommen mange, der har set paa mig saaledes som nu De. Et Kunstnerhjem drager Galanteriet til sig. Kun de ulykkelige Kvinder, eller de, som tror sig ulykkelige, har Svar paa den Art Tilnærmelse. Det er godt, at De er saa ung, at De allerede nu slaar Deres Blik ned; saa behøver mit Svar ikke at pege mod min Dør.

OTTENDE SCENE

Lerche. Fru Barring. Mathilde.

MATHILDE hurtig ind. Stine siger at . . . Aa, jeg afbryder.

FRU BARRING. Det er Hr. Alfred Lerche — vor gode Ven fra Helgoland. Frøken Mathilde, min bedste Veninde, som bor hos os.

LERCHE bukker forvirret. Frøken . . .

MATHILDE. Spiller Hr. Lerche Kroquet, om man tør spørge?

LERCHE. Jeg — véd ikke saa lige. Jeg tror heller — at jeg gaar i Vandet.

MATHILDE. Hvis De vil tage et Parti med mig, saa kan De forene begge Dele.

LERCHE med Hatten i Haanden. Fru Barring — jeg tror at jeg allerede altfor længe har lagt Beslag . . .

FRU BARRING rækker ham Haanden. Vist ikke. Vi er gode Venner, som altid. Naar De har taget Deres Bad, saa kommer De her tilbage; — med mindre andre Besøg . . . leende. uden Blomster . . .?

LERCHE. Aldeles ikke. Altsaa — naar De er saa god . . . *Au revoir.*

MATHILDE. Ønsker De kold Douche?

LERCHE bønlig til Fru Barring. Jeg tror at . . .

MATHILDE viser ham Vejen. Da gør De bedst i at benytte Hotellets Badehuse. Ser De her til højre derind gennem den lille Laage. Der skal man faa en udmærket Straale. Det siger Barring. Lerche gaar bukkende den modsatte Vej af den, som Malcolm tog.

NIENDE SCENE

Fru Barring. Mathilde.

MATHILDE. Han er genért; — saadan et nydeligt Menneske. Eller . . . Flora — hvad har Du gjort ved ham?

FRU BARRING. Han er et Barn. Havde han været fuldt voksen, saa var jeg bleven vred. Nu skændte jeg blot lidt.

MATHILDE. Faldt han paa Knæ?

FRU BARRING. Omtrent.

MATHILDE. I Brønden?

FRU BARRING. Ak ja.

MATHILDE. Saa behøver han ikke Hotellets Douche. Eller han er maaske ligesom Barring: han trænger til at repetere.

FRU BARRING kort. Maaske. Hvad var der med Stine?

MATHILDE. Kærestesorger; intet andet.

FRU BARRING. Stakkel. Jeg er bange, Barring til sidst bliver vred.

MATHILDE. Aa hun fortjente det. Hvor kan man have Kærestesorger? Mandfolkene er det ikke værd.

FRU BARRING. Kender Du saa mange?

MATHILDE. Her gik en.

FRU BARRING. Som ikke gør os Sorger.

MATHILDE. Sig ikke det. Han er køn nok; ung, glat Ansigt, god Figur, gode Klæder . . .

FRU BARRING. Ja og synger, siger Komplimenter, er frisk, munter, elskværdig, fuld af Selvtillid, har Formue, smukt Overskæg, kønne Øjne . . .!

MATHILDE. Du kan ham uden ad som en Skoleramse. Saadanne Ramser glemmer man ikke i Hast; det er nu deres Egenskab.

FRU BARRING. Alligevel kan jeg godt lide ham. Hvis han kom i gode Hænder . . . Men vi spilder Tiden.

MATHILDE. Ja lad os læse lidt. Nu har vi Fred. Naar saa denne unge Page kommer tilbage med glatkæmmet Haar . . . Hør, tror Du, hans Krøller gaar ud? Jeg vilde ønske, de var ægte.

FRU BARRING. Vær nu fornuftig, Mathilde. Jeg trænger virkelig til at læse — oven paa dette. Jeg kom til at tænke paa en skøn Sommeraften.

MATHILDE. En elegisk? —

FRU BARRING. Lidt — ja.

MATHILDE hurtig. Lad os saa læse! tager en Bog i Hængereolen. Her er din!

FRU BARRING tager en i Bogskabet. Og her er din.

MATHILDE. Det var tredje Akt, ikke sandt?

FRU BARRING. Anden Scene. Bassanio har aabnet Blyskrinet og fundet Portias Billed. Han har lige læst Sedlen. Du er Bassanio, jeg er Portia. Altsaa:

MATHILDE læser.

„Et venligt Ord! — Tilgiv, paa dette Bud
jeg giver og jeg tager, skønne Brud!“ —

afbryder. Der staar, at han kysser hende. Altsaa kysser jeg Dig. kysser hende. Kan Du nu forestille Dig, at det var en smuk venetiansk Adelsmand . . .

FRU BARRING. Mathilde; nu er vi alvorlige!

MATHILDE. Om Forladelse; nu skal jeg . . . læser.

„Som en, der kæmped i en Væddestrid
og sætter nu til Folkets Gunst sin Lid, —"

afbryder. Nej Flora; jeg læser usselt.

FRU BARRING smilende. Synes Du?

MATHILDE. Naturligvis. Det er kun for din Fornøjelse.

FRU BARRING. Jeg forstaar ikke, at det ikke interesserer Dig mere. Jeg kender intet herligere. Men Du er Ustadigheden selv.

MATHILDE. Herregud, vi er da ikke Skuespillerinder.

FRU BARRING. Hvad siger Malcolm: enhver Kvinde er født Skuespillerinde. Hvorfor da ikke gøre sig Umage for at blive en god?

MATHILDE. Det behøver man ikke at læse „Købmanden i Venedig" for. Min lille Rolle i Livet kan jeg, uden at studere Shakespeare.

FRU BARRING. Ja nu læser jeg. læser.

„I ser mig, Hr. Bassanio; her staar jeg
som den, jeg er. Skønt for min egen Skyld
jeg ikke vil ærgerrigt ønske mig
langt bedre, ønsked jeg for Eders Skyld
mig dog tre Gange tyvefold forbedret,
tusindfold smukkere, ti Tusind Gange
saa rig! . . .

lader Bogen synke. Jeg véd ikke ret, men det vil ikke lykkes for mig i Dag. Synes Du vel . . .?

MATHILDE rejser sig. Aa jo, Sødeste, Du læser dejligt. Men — jeg tror ganske bestemt, at jeg maa ud og hjælpe Stine med at bælge Ærterne. Den Pige er aldeles fra det i Dag. Bliver Du vred —?

FRU BARRING lægger Bogen. Gaa Du kun. Mathilde ud.

TIENDE SCENE

FRU BARRING. Hun er lykkelig og hun gør mig glad. Hvis en kom og tog hende fra mig, saa vilde jeg blive meget, meget ene.

Ja der er Malcolm . . . men ham turde jeg ikke læse med. Han vilde se paa mig saadan . . . Med mindre jeg kunde læse rigtig smukt for ham . . . og alligevel turde jeg ikke. Tager et andet Bind. Stakkels Malcolm . . . han saa' ophidset og medtaget ud. Hvor kan en Mand være saa svag! Og hvad nytter mine Ord? Han lover, og han glemmer sine Forsæt. blader i Bogen. „Hamlet, Prins af Danmark". — med halv Stemme. „O kære Ophelia! jeg er ilde faren med disse Versefødder; jeg besidder ikke den Kunst at regne mine Suk ud i Stavelsemaal; men at jeg elsker Dig allerhøjest, o du Allerelskeligste! det maa Du tro. Din for evig, allerkæreste Jomfru, saa længe denne Maskine hører ham til. Hamlet." — Malcolm kunde have skrevet det Brev. — blader videre.

Poul læste Rollen op for os i Vinter. Det var — ikke rigtig godt. Jeg turde intet sige, men Malcolm sad og skar Ansigter. Hvor Poul blev vred! læser i Bogen. Her mødes Hamlet og Ophelia. Nu gaar han. Ophelia siger:

„O hvilken ædel Aand er her ej nedbrudt!

Hvordan mon hun vilde sige det paa Scenen? grunder. Her er Ophelias Vanvidsscene. læser. „kommer ind, fantastisk pyntet med Blomster". Den kan jeg uden ad. rejser sig og spiller Scenen.*)

OPHELIA

Se, her har Du Rosmarin; det er for Erindringen: „Jeg beder Dig, min Hjertenskær, kom mig i Hu!" der er Stedmoderblomster; det er for Tanken. — Der er Fennikel og Akeleje. Der er Rude til Jer og lidt til mig med. Den betyder Anger; vi kan kalde den Salighedsurt at bære om Søndagen. I, min Frue, maa bære Eders Rude med Forskel. — Der er Tusindfryd. Jeg vilde have givet Jer nogle Violer; men de visnede alle, da min Fader døde. — Folk siger, han fik en god Død.

„Thi Robin den favre, han er min Lyst".

afbryder. Det er altfor dejligt! sætter sig overvældet, Ansigtet i Hænderne.

ELLEVTE SCENE

Fru Barring. Malcolm.

MALCOLM Han har skiftet Dragt; han kommer ind fra Havestuedøren til venstre og standser i Baggrunden, da han ser Fruen. Hvad? Græder hun? — Skulde han have . . .? Nej det er umuligt. nærmere. Fru Barring —

FRU BARRING ser op. Er det Dem, Malcolm? Jeg troede, det var . . .

MALCOLM. Lerche?

FRU BARRING. Nu ja. Men hvad er det for et Ansigt? Jeg har jo ikke faaet ønsket Dem rigtig til Lykke.

MALCOLM spodsk. Maa jeg ønske Dem til Lykke!

FRU BARRING. Malcolm; det er ikke ret af Dem —

MALCOLM. Gør De mig Bebrejdelser?

FRU BARRING. Jeg gentager: det er ikke ret af Dem. Erindrer De, hvad De har lovet mig? Og nu atter i Dag — paa denne Dag . . .

MALCOLM som før. Ikke sandt? De og jeg vælger Dagen godt.

FRU BARRING. Men jeg forstaar Dem ikke. Vær nu god — det er De jo. Og tag imod Deres Venindes Haand. Jeg er jo Deres Veninde?

MALCOLM. De var det — for saa vidt Kvinden overhoved kan være noget. Jeg troede det — for saa vidt en Mand overhoved bør give sig af med at tro noget.

---

*) Anm.: (Hamlet: IV Akt, Femte Scene). Ved Stykkets Opførelse paa Teatret udvides denne Scene til, efter eget Valg, at indeholde hele Ophelias Dialog med Laertes.

FRU BARRING smilende. Nu bliver De ligefrem Dyret i Aabenbaringen, Bogen med de syv Segl. Husk, hvad De selv har lært mig: *Davus sum, non Oedipus.*

MALCOLM. De ventede Alfred Lerche?

FRU BARRING. Ventede?

MALCOLM. Ønskede hans Komme — ligesom De vil. Tvungent. Jeg skal søge at tale som en Bog.

FRU BARRING. Sæt Dem, Malcolm. De er ganske usædvanlig ophidset i Dag. Betro Dem til mig. Er der gaaet Dem noget særligt imod? Thi — ikke sandt — det er ikke alene . . .?

MALCOLM rolig. En daarlig tilbragt Nat. Nej, Fru Barring: Nætterne ryster jeg af mig; kun Dagene bliver siddende. tættere. De græd nylig?

FRU BARRING undvigende. Jeg?

MALCOLM. Græd — eller var bevæget. Efterlignende. Betro Dem nu til mig!

FRU BARRING. Betro mig . . .?

MALCOLM. Thi, ikke sandt, det er ikke alene . . . Nej, jeg holder det ikke ud. heftig. Hvad vil De tage imod den Drengs Kur for?

FRU BARRING. Malcolm!

MALCOLM. Aa jeg véd . . . Men jeg havde tænkt, at De var stoltere, at De holdt det Hjerte dér højere i Pris — at De ikke gav det bort for en Buket Blomster og nogle Godtkøbsflovser.

FRU BARRING. Malcolm!

MALCOLM. Jeg tænkte, at De, hvem jeg har set saa mange Smigrerier prelle af imod — at De, som ofrer Dem for det smaaligste Tyranni inden for Deres Hus — at De ikke ofrede Dem for den første, bedste fremmede, som De har leget Skjul med paa et Badested, og som De nu fælder hjemlige Strandvejstaarer over.

FRU BARRING. Malcolm, De er afsindig — De er — drukken.

MALCOLM. rolig. Nej Frue; jeg er ædru som Skuffelsen; jeg er nøgtern, som en tung Dag. Jeg har ventet, at jeg en Gang skulde se en Sommerfugl flagre ud af sit Hylster, — og De er den, som har traadt min Tro under Fødder.

FRU BARRING tvinger sig. Sig mig — sig mig, hvad der berettiger Dem til at fornærme mig saaledes.

MALCOLM. Jeg elsker Dem!

FRU BARRING. O Gud, ti . . .

MALCOLM. Det er for sent. De har fremkaldt Ordet. Jeg har elsket Dem i mange Aar. — De var et Barn. — De saa', hvorledes jeg kom og gik — De var bange for mig — Jeg var vild, letsindig — De hørte derom — De var bange for mig . . . og jeg for Dem.

FRU BARRING hviskende. De for mig?

MALCOLM. Jeg frygter min Samvittighed i Dem. Mænd foragter Mænd, elsker Kvinden, og skammer sig for et Barn. Jeg elskede Kvinden i Barnet; jeg anede, hvorledes hun vilde blive; jeg profeterede i mine bedste Timer den Dag, da Vingerne udfoldede sig og skinnede guldbelagte i Solen — og denne Glans skar mig i Øjnene under mine Forvildelser, og den gjorde mig sky, naar jeg nærmede mig Dem. Og De var et Barn, som gik og saa' paa mig, og De anede — intet.

FRU BARRING hen for sig. Intet?

MALCOLM. Jeg rejste bort. Turde jeg byde Dem mig, saadan som jeg var? Og hvad vidste jeg om Dem — uden at De var et Barn? Jeg rejste. Efterlod jeg intet hos Dem? ikke et Savn — en Længsel? — Ak, jeg efterlod mit plettede Navn, som Smaaborgeriet dyppede dybere ned, end det fortjente. Og De saa' den straalende Helt ved Lampernes Skær — De berustes af Bifaldet, som beruste ham — De var den fejrede Hjerterdame, og han blev . . .

FRU BARRING. Malcolm!

MALCOLM. Han blev Hjerterkonge. — Ja, saadan maa en Spiller tale, ikke sandt?

FRU BARRING. De var rejst.

MALCOLM ser vist paa hende. Dér hørte jeg et Ord. Kom det fra Hjertet?

FRU BARRING angst. Nej nej.

MALCOLM heftig. Ikke fra Hjertet? — Aa jo dog. griber hendes Haand. Det er umuligt andet. Jeg har fornærmet Dig — men det var uden Grund — ikke sandt? Jeg har lidt — aa, hvad har jeg ikke lidt i dette Hus. Gaaet og kommet, gemt mig ned, trukket Maske for, hyklet Ligegyldighed . . . Og hvem er han, han med Retten her i Huset? — Er Du da ikke seende i al din Blindhed? — Og hvem er de andre? . . . Og hvem er jeg? . . . Din Elsker, om jeg havde været letfærdig — din Ven dér, hvor Du ingen anden har — din Præst, som har helligholdt Dig Hjertets rene Ild — selv naar jeg var „drukken", fordi Du var ædru.

FRU BARRING stirrende stift paa ham. Det er skønt — det er skønt!

MALCOLM. Nu nævner Du Ordet!

FRU BARRING afværgende. Nej Malcolm, nej . . .

MALCOLM. Du nævner det. Ja det er skønt at elske. Skønt, som naar man ser Dagens Lys om Morgnen, og véd, hvor mørke Nattens Skygger var. Men nu ingen Skygger. Mit Helbred har trodset alt — Gud være lovet, Livet har fordærvet men ikke forgiftet mig. Kom nu frem, mine Evner og Anlæg! Nu vil jeg blive karrig — alt skal blomstre i mig — Du kalder det frem. Nu tilhører Fremtiden os.

FRU BARRING. Det er ikke saa — det er ikke saa.

MALCOLM. Ikke? Jo — jo siger jeg Dig.

FRU BARRING. Slip mig! viser mod Døren, hvor Lerche staar.
MALCOLM. Er det ham?
FRU BARRING river sig løs. Aldrig. Løber ud til venstre.
MALCOLM. Godt. Det skal blive mig.

TOLVTE SCENE

Malcolm. Lerche.

LERCHE langsomt ned imod ham. Du har leget med mig.
MALCOLM rolig. Jeg har aldrig leget — undtagen med mig selv — og det er forbi.
LERCHE. Tartuffe!
MALCOLM løfter Haanden. Dreng!
LERCHE. Husk paa, at man duellerer ikke i dette Land.
MALCOLM. Jeg véd det. Gaa!

Pause.

LERCHE blødt. Skulde det ende saadan imellem os to, Malcolm?
MALCOLM. Du har Ret — nej! trykker hans Haand.
LERCHE. Det var altsaa hende?
MALCOLM nikker.
LERCHE. Men hvorfor sagde Du ikke . . .?
MALCOLM. Nu har Du alligevel været Anledningen. Det er Lejligheden, som Livet er gerrigt paa. Nu har jeg brudt Buret — og jeg tager Følgerne.
LERCHE. Kom, lad os gaa over paa dit Værelse og se at faa Rede paa dine Affærer.
MALCOLM med Armen om hans Skulder. Kom da! De gaar hen imod Baggrunden.

TRETTENDE SCENE

Malcolm. Lerche. Haandværkssvenden.

HAANDVÆRKSSVENDEN standser dem i Døren. Herre — her er Sedlen vekslet. Der mangler en Krone, for jeg — ja jeg vilde først være stukket af, men saa syntes jeg dog . . .
LERCHE. Hvad er det for en Fyr?
MALCOLM. En ædel Røver. Behold Resten, min Ven. Og Du — Alfred — lad mig faa en Tikroneseddel hos Dig . . . Til Haandværkssvenden. Dér, tag den med!
LERCHE. Det er taabeligt. Han drikker dem op allesammen.
MALCOLM. Jeg vil forgylde hans Rus i Dag. Jeg har taget min sidste. De gaar.

HAANDVÆRKSSVENDEN bliver staaende, ser efter dem og derpaa ind i Stuen. Nej, jeg vil dog ikke negle noget her i Huset. Gaar.

ANDEN AKT

Samme Stue. Bordet er afdækket. Bogen er bleven liggende.

FØRSTE SCENE

Alfred Lerche. Mathilde.

LERCHE. De vil absolut have at vide, hvad jeg bestilte saa længe hos Malcolm? Jeg hjalp ham med den lille Tabel.

MATHILDE. Subtraktions . . .?

LERCHE. Og Divisions. Jeg søgte at bringe Balance i hans Affærer.

MATHILDE. Dertil maa De vist tage den store Tabel med.

LERCHE. Jeg tror, det gaar med den lille. Han har endnu lidt Formue tilbage — nok i det mindste til at kunne begynde paa noget.

MATHILDE ler. En lille Handel — hvad?

LERCHE. Ja ja; vi faar at se. Pause. Sig mig engang, hvad Mening har De egenlig dannet Dem om Ægteskabet?

MATHILDE. Ægteskabet? . . . Jeg havde temmelig daarlige Forældre, efter hvad man siger mig.

LERCHE. Jamen — som Institution?

MATHILDE. Sig mig engang, hvad betyder egenlig Institution?

LERCHE ler. Det er . . . ja det er skam vanskelig at oversætte, for det betyder saa meget. Men lad os sige Ægteskaberne i Almindelighed.

MATHILDE. Saa mange kender jeg ikke. Jeg kender Barrings.

LERCHE. Nu, og det?

MATHILDE. Saamæn' — mg med Spørgs.

LERCHE. Meget kritisk. Ikke skulde Frøknen være lidt — emanciperet? nymodens?

MATHILDE. Jeg er yderst konservativ. Jeg holder paa Ægteskabet.

LERCHE. Men . . .

MATHILDE. Paa mit eget først og fremmest.

LERCHE ler. Aa! . . .

MATHILDE. Thi det skal blive et fortræffeligt Ægteskab. Jeg vil regere, men hver Gang min Mand trumfer mig over med en rigtig stor og god Handling, saa vil jeg give ham Tømmerne og udnævne ham til Helt — for den Dag.

LERCHE. Tøffel . . .? hm!

MATHILDE. Spot De kun. Dersom alle unge Piger gik til Brudeskamlen med saadanne Principper, saa blev der mere Solskin omkring i Familjerne og færre Skandaler at fortælle paa Kaféerne.

LERCHE. Hør, maa jeg sige Dem noget ...

MATHILDE. Nej stop. Jeg kan se paa Dem, at De er lige ved at sige en Dumhed — og saa vil vi heller skifte Æmne. Spiller De? Ja det gør De jo. Jeg spiller aldeles ikke. Jeg hader Sonater og foragter Etuder, men jeg kan nok lide en god, frisk Sang. De synger?

LERCHE. Lidt.

MATHILDE. For Guds Skyld ikke Schubert — hvad? F. Eks. efterligner med dyb Stemme. „Ich komme vom Gebirge". Har De noget nyt og friskt, saa kom med det. Nu véd vi jo, at ingen af os er genert.

LERCHE. Som De vil. Sætter sig til Pianoet, spiller og synger. Skal jeg synge en Vise om Solen?

MATHILDE. Ja lad den bare skinne.

LERCHE synger:

Solen lyser for Godtfolks Dør,
spiller med Guld i Hænder:
Fattigst Tigger faar tidt Gehør,
men mig er der færre, som kender;
graat i graat er jer Livkulør,
knap er I kommen til Verden, før
jer Tanke paa Døden I vender.

Døren op! og i Stuen ind!
Gyldenstyksslæb har min Kjole;
se, der danser det Støv og Spind,
som laa over Borde og Stole.
Stir Dig ikke paa Synet blind,
søg kun min Favn af et ærligt Sind:
i den kan hvert Hjerte sig sole!

MATHILDE. Det er galant. Solen taler som en baade fornuftig og elskværdig Dame. Men hvad skal vi nu bestille?

LERCHE. Lad os passiare sammen.

MATHILDE. Dog vel ikke om Ægteskabet? Saa vil vi heller lege Tagfat. De er den. Løber ud ad Havedøren til højre.

LERCHE. *Allons faire la chasse.* Løber efter.

ANDEN SCENE

Barring. Lorenzen. (Den sidste med Pakker, som han lægger fra sig.)

BARRING. Skal jeg gaa i Bad, eller skal jeg ikke gaa i Bad — det er Spørgsmaalet.

LORENZEN efter ham. ... Ja det er Spørgsmaalet.

BARRING. Denne Hoste... banker sig paa Brystet. Hør nu! hoster. Hvad?
LORENZEN. Ja jeg hører.
BARRING ærgerlig. Hvad hører Du?
LORENZEN. Jeg hører — jeg véd skam ikke — men ...
BARRING. Du købte da vel Æsken med de engelske Pastiller?
LORENZEN. Her er den. Jeg købte tre — saa har Du dem altid ved Haanden.
BARRING. Jeg kan da ikke slæbe hele tre Æsker?
LORENZEN. Kære Ven, saa har Du mig ved Haanden.
BARRING. Det trækker paa Scenen — det Hul. Det er næsten værre end om Vintren. Svedt er man — man kommer styrtende i tynd Paletot... Var Du inde og sagde til Goldmann om den tykkere Frakke?
LORENZEN. Du faar den i Morgen, kære Ven.
BARRING. I Dag skulde jeg haft den — i Dag.
LORENZEN. Ja Du maa undskylde ...
BARRING. Bedst som jeg gaar, møder jeg Doktor Bagger. Jeg taler til ham om Hosten. Véd Du, hvad han svarede?
LORENZEN. Nej, Kære ...
BARRING. Han lo: Deres Brystkasse er ligesaa solid som Bankens Kælder. Alverden er forkølet! — Det er meget muligt, men Alverden skal ikke bruge sin Stemme; det skal jeg!
LORENZEN. Du er maageløs!
BARRING. Han sagde ogsaa, at jeg kunde bade. Naar Vandet blot var fjorten Grader, og Luften varmere end Vandet... Var Du ude paa Rysensten og se efter?
LORENZEN. Det var fjorten og en halv. Luften seksten.
BARRING. Saa vil vi bade. Ah; svømme — vi vil svømme. Og saa Middagsmaden!
LORENZEN. Maageløs — maageløs!
BARRING raaber. Flora! — højere. Flora!

TREDJE SCENE

Barring. Lorenzen. Fru Barring.

FRU BARRING Man sporer Ængstelse hos hende. Goddag Poul — Goddag Lorenzen. — Kom skal jeg tage Din Frakke — og Din Stok. Du kom tidligt.
BARRING. Det halve Personale mangler. Alverden er forkølet. Men jeg kender min Pligt. hoster.
FRU BARRING. Er Din Hoste bleven værre?
BARRING. Jeg vil ikke sige værre — men ... jeg er rusten, ru. Lorenzen, giv mig Æsken.

LORENZEN. Her, Kære ... Tør jeg byde Fruen?
FRU BARRING. Nej Tak.
BARRING. Har her været nogen?
FRU BARRING. Hr. Lerche er her — Alfred Lerche. Du husker — fra Helgoland?
BARRING. Lerche? — Jeg kender ingen ved det Navn.
FRU BARRING. Han bragte Dig disse Blomster.
BARRING. Aa, nu husker jeg — en net ung Fyr. Jurist. Faderen er velhavende.
LORENZEN. Det var nogle dejlige Blomster — dyre Blomster.
BARRING. „Hans Fa'er betaler, den rige Jakel."
LORENZEN. Ha ha. Du er maageløs! Ikke sandt Frue, maageløs! Her har jeg Blomkaal, og her er Bruseren til Vandkanden, og her er de nye Kroquetkugler, og her ...
FRU BARRING. Tak, gode Lorenzen ...
BARRING. Men kommer da denne Lerche ikke? Hvor er han?
FRU BARRING. Jeg véd ikke. — Han var her nylig ... med Mathilde ...
BARRING. Med Mathilde? — Hvordan er det, Du ser ud? Er Du ikke rask? Herregud, skal I nu ogsaa være syge herhjemme. Man ligger paa Landet og ...
FRU BARRING. Kære Poul, det er intet — lidt Hovedpine.
BARRING. Altid Hovedpine.
FRU BARRING. Det kan Du da ikke sige. Men — jeg vilde gærne tale ...
LORENZEN. Aa, maa jeg ikke ... Jeg købte Eau de Cologne — ægte Maria Farina — Se her!
BARRING i Døren, raaber ud i Haven. Goddag! taler ind i Stuen. Det er besynderligt, at man selv skal kalde paa sine Gæster.
LORENZEN. Ja det er besynderligt.

FJERDE SCENE

Barring. Fru Barring. Lorenzen. Lerche. Mathilde.

LERCHE. Det er mig en overordenlig Glæde, Hr. Barring, igen at kunne hilse paa Dem. Da vi sidst var sammen, gjorde De mig den Ære ...
BARRING. Javel, javel; kom nu indenfor. Det er Hr. Lorenzen — Kandidat — ikke sandt? Kandidat Lerche ... Sig mig, har De været i Vandet?
LERCHE. Det var udmærket.
BARRING. Hvor mange Grader?
LERCHE. Det var vistnok fjorten.

LORENZEN. Det er maageløst.
LERCHE. Hvadbehager?
MATHILDE. Hr. Lorenzen finder alting fortræffeligt — og altid med samme Betegnelse.
LERCHE. Aa!
LORENZEN. Frøken Mathilde er altid spøgefuld.
BARRING. Faar jeg mit Haandklæde?
FRU BARRING. Nu skal jeg hente det.
MATHILDE. Lad mig. Jeg har hængt det ud i Solen. Løber ud og kommer straks ind med det.
LERCHE. Vandet er udmærket i Dag. En frisk Nordenstrøm — ganske som paa Helgoland.
BARRING. Og ikke halvt saa dyrt, hvad?
LORENZEN. Ha ha. Til Lerche. Han er maageløs, ikke sandt?
MATHILDE. Her er Kalifens Burnus.
BARRING. Tak! Svøber det om Skulderen, skifter om, gaar hen for Spejlet, skifter igen, sætter Hatten paa, tager den af osv. Fru Barring nærmer sig ham.
LORENZEN til Lerche. Ser De, Hr. Kandidat, jeg er kun en ringe Mand. Jeg har trukket mig ud af Forretningen . . . Herre-Ekvipering . . . Jeg har ingen Dannelse . . .
LERCHE. Aa?
LORENZEN. Nej, jeg forsikrer Dem. Men jeg er stolt af, at Poul Barring kalder mig sin Ven.
LERCHE. En Ære, som jeg kunde misunde Dem.
MATHILDE. Og som mange deler med Lorenzen.
LORENZEN. Ingen, som jeg, Frøken Mathilde — ingen, som jeg. Jeg vilde gaa i Ilden for ham . . .
MATHILDE. Og i Vandet med ham.
BARRING kalder. Kom saa, Lorenzen!
LORENZEN. Her er jeg!
LERCHE til Barring. Det er jo en Ildtilbeder.
MATHILDE. Et Ekko — en Newfoundlænder.
FRU BARRING til Barring. Poul!
BARRING fortrædelig. Hvad er der dog?
FRU BARRING. Et Øjeblik! . . .
BARRING. Gaa i Forvejen og luk op, Lorenzen, og tag Haandklædet med her. Lorenzen ud.
LERCHE til Mathilde. Jeg tror, Fru Barring har noget paa Hjerte.
MATHILDE. De tager dog vist fejl; men vi kan gaa ud og prøve et Parti. De gaa.

FEMTE SCENE

Barring. Fru Barring.

FRU BARRING. Poul, jeg maa tale med Dig.

BARRING. Herregud Barn; saa faar jeg ikke mit Bad førend Middagen. Jeg har bedt Philip og de andre at spise hos os.

FRU BARRING. Det træffer sig ret uheldigt i Dag.

BARRING irritabel. Er det Stine igen, som ...?

FRU BARRING. Nej, det er ikke Stine.

BARRING. Det Kæresteri maa have en Ende. I mit Hus ...

FRU BARRING. Ja ja, kære Ven. Men jeg maa tale med Dig. De sætter sig.

BARRING. Hvad gaar der af Dig? Du har da ingen Fortrædeligheder, véd jeg.

FRU BARRING. Jeg maa tale med Dig om Malcolm.

BARRING vil rejse sig. Efter Badet — efter Badet.

FRU BARRING. Nej nu. Tvinger sig. Malcolm maa rejse.

BARRING. Rejse?

FRU BARRING. Forlade vort Hus — endnu i Dag.

BARRING ligegyldig. Er det saa slemt med ham?

FRU BARRING. Det er saa slemt, at ... Aa, Poul, kan jeg stole paa, at Du vil være rolig? Ikke sandt, Du vil ikke blive heftig? Jeg kunde jo ikke for det.

BARRING. Men hvad er der?

FRU BARRING. Han har sagt mig, at han elsker mig.

BARRING springer op. Hvad? han har vovet. Den Forræder!

FRU BARRING ængstelig. Jeg beder Dig ... Poul ... Det var ikke min Skyld. Det kom saaledes under Ordskiftet.

BARRING. Du vover at have Ordskifte med ham — den Libertiner? højtravende. Du kan overlade Ordskiftet til mig!

FRU BARRING. Poul, Du vil da ikke ... Aa Gud, at jeg skulde forvolde en Ulykke!

BARRING frem og tilbage. Jo jeg vil ... Jeg føler — ja jeg føler mit Blod koge. En Ulykke, siger Du — Aa! En Mand lader sig ikke ustraffet ... saa længe der er Øvrighed i Landet. Og Du — Du har spillet denne Komedie — i mit Hus. Gaa fra mig, siger jeg Dig. Gaa! hoster og tager Æsken frem. Du irriterer mig — og nu begynder Sæsonen.

FRU BARRING som har siddet med bøjet Hoved, løfter det og ser nøje paa ham.

BARRING vedblivende. Jeg siger Dig ... aa den Hoste. Det er til at blive rasende over. Standser, gaar igen, og ser paa hende. Men saa sig dog noget.

FRU BARRING kold. Jeg venter.

BARRING. Du venter? standser, klynkende. Skal jeg virkelig tale med ...?

FRU BARRING. Kan jeg? —

BARRING. Hvorfor ikke? Du har jo dog lavet hele denne Geschichte.

FRU BARRING ser paa ham og vender sig bort.

BARRRING klapper hende paa Hovedet. Hør nu Flora ... lad os nu ...

lad os ræsonnere koldblodigt. Det hele er en Bagatel — ikke sandt? Han er ekscentrisk — det véd vi begge — og desuden: naar ingen anden véd det...?

FRU BARRING gentager langsomt. Naar ingen anden véd det...

BARRING. Ja — hvad er der i Vejen? Han er lidt forrykt — men en brav Fyr — en rigtig flink Fyr; værst imod sig selv. Det kender vi Teaterfolk. Herregud, det gik saa gemytligt herhjemme. — I to skændtes — og han og jeg skændtes. Jeg kan næsten ikke undvære ham. Han var Krydderiet i Husholdningen. Standser, gaar, og ser spørgende paa hende.

FRU BARRING med Vægt paa Ordene. Og saa?

BARRING. Hør Flora; Logik er Fruentimmernes svage Side. Nu kalder Du paa ham, og siger ham... Du véd bedst selv, hvad Du skal sige...at det var en Misforstaaelse, en Overilelse fra hans Side. Han maa ikke blive saa længe oppe paa den Anstalt. Hører Du — lad mig se, at Du tager ham ordentlig i Skole. Jeg véd jo, at Du kan. gaar.

FRU BARRING kalder ham tilbage. Poul!

BARRING. Nu da?

FRU BARRING. Er det dit sidste Ord?

BARRING. Ja. Nu gaar jeg i Bad.

FRU BARRING. Gid Du ikke maa fortryde det.

BARRING misforstaaende. Fortryde...? Vandet er fjorten Grader. Gaar.

SJETTE SCENE

FRU BARRING. Saa er jeg da ganske alene — ganske alene lader Haanden falde paa Bogen. med Dig! Og hvor megen Trøst har Du for mig? Det vil vise sig.... Hvilken Mand! Det var min Helt; — og hvad er han nu for mig? — Intet. — Har han længe været noget...? Aa, Mændene skulde vide, hvor langt Kvinden gaar i sin Underkastelse — saa turde de ikke klage over os, naar Baandet brister. Og det er jo bristet. — Sker da sligt ved et enkelt Ord, i en kort Minut?... Da jeg var ganske ung, troede jeg det ikke. Nu véd jeg det. Naar en stjæler, saa er han Tyv, om han kun stjal den samme Gang. Og Kærlighedens Love er vel lige saa strænge som den borgerlige Lov. — Nu er jeg alene.

SYVENDE SCENE

Fru Barring. Mathilde.

MATHILDE ind fra Haven med Kroquetkølle. Tør man forstyrre?

FRU BARRING rækker hende Haanden. Du er den, jeg helst ser nu.

MATHILDE. Stakkels Du! Jeg vejer ikke meget til — ikke engang, naar jeg lægger mit Værge her i Skaalen.

FRU BARRING. Du er en lykkelig Natur.

MATHILDE. Det samme siger den liden Gangerpilt, Hr. Lerche, som taber hvert Spil imod mig, Jeg er bange, han taber sit Hjerte med — hvis han bliver her Middag over. Du vil ikke have det — saa faar jeg tage det.

FRU BARRING ryster paa Hovedet. Mathilde!

MATHILDE. Naar man er kommen for at gøre Kur, saa ligger det nær at ende med at fri.

FRU BARRING. Hvis jeg ikke kendte Dig, vilde jeg kalde Dig letsindig.

MATHILDE. Jeg taler alvorligt. Han frier inden Aften.

FRU BARRING. Og Du?

MATHILDE. Jeg lader ham fri; og hvis han gentager det inden i Overmorgen, saa slaar jeg til.

FRU BARRING. Ak ja, saadan gør vi jo.

MATHILDE. Jeg vil gøre en Mand ud af ham; det trænger vi til her i Landet.

FRU BARRING. Jeg var saa sikker. Jeg troede, at Malcolm og Du ...

MATHILDE. Man skal aldrig være sikker. Jeg var ikke ganske sikker paa, at jeg holdt af Malcolm, — men da jeg saa', hvor han sigtede ...

FRU BARRING. Du saa' det!

MATHILDE. Naturligvis. — Jeg sneg mig til at læse ham, uden at skære ham op.

FRU BARRING. Hvorfor talte Du ikke til mig?

MATHILDE. Kæreste: med hvad Ret skulde jeg have talt til Dig? Vi Kvinder er nu engang de kloge iblandt Menneskene. Vi vide, at et Ord er som Stenen i det rolige Vand. Man kaster Stenen — og straks er der Bølger.

FRU BARRING. Du kunde trygt have kastet; det havde blot gjort mig forsigtigere.

MATHILDE alvorlig. Flora, elsker Du ham ikke?

FRU BARRING. Nej.

MATHILDE. Og Du har sagt ham?

FRU BARRING. Jeg fik jo ikke talt ud — han var saa heftig, saa lidenskabelig. Jeg hørte paa Ordene. De klang som Musik for mig. Jeg saa dybt ind i en Mands Sjæl; — hvor det bølgede derinde! Hvor det er herligt at være seende!

MATHILDE. Men Flora dog ...

FRU BARRING. Nej, ti! Jeg har ikke forstaaet mig før. Men nu i Dag ... Først den unge. Det leende og spøgende Menneske; hele Ungdommens Egenkærlighed, omvundet med Blomster. Saa Malcolm.

Lidenskaben; — aa, denne Lidenskab, som Mændene have forud for os — naar de ere Mænd — og ulykkelige. Og sidst — Poul.

MATHILDE. Har Du og din Mand talt sammen?

FRU BARRING nikker.

MATHILDE. Naar?

FRU BARRING. Lige nu.

MATHILDE. Om Malcolm?

FRU BARRING. Om ham.

MATHILDE. Men ... kaster sig om hendes Hals. Aa Du Kære; det er altsaa det, som staar paa dit Ansigt?

FRU BARRING gør sig fri. Lad os ikke tale derom.

MATHILDE. Men en af dem maa Du jo dog elske?

FRU BARRING ryster paa Hovedet.

MATHILDE. Du er Kvinde ...?

FRU BARRING. Det haaber jeg, ja. Jeg elsker ingen af disse Mænd. Maaske vil jeg en Gang komme til at elske — men det ligger fjernt. De har alle dannet paa mig; — ingen af dem vidste, paa hvad. Husker Du, hvormed vi to har tilbragt vore ledige Timer? Vi havde mange, — og jeg havde Timer med mig selv. De Timer tror jeg paa.

MATHILDE. Jeg begynder at forstaa ...

FRU BARRING. Vær nu sød. Gaa over og bed Malcolm fra mig om en Samtale — her — straks — inden nogen kommer. Og sig ham, at min Svoger skal have hans Værelse i Nat. Sig ham det!

MATHILDE. Det sidste bliver det sværeste. Men stol paa mig; vil gaa. Nej, først maa jeg kysse Dig. Jeg tror paa Dig. Du er — maageløs. ud; møder Malcolm i Døren, gør en Bevægelse hen imod Fru Barring og smutter forbi ham.

OTTENDE SCENE

Fru Barring. Malcolm.

MALCOLM vil løbe imod hende, standser, betragter hende og nærmer sig langsomt. De har ventet mig?

FRU BARRING. Ja. Lad os sætte os. — De maa rejse.

MALCOLM. Naar De ønsker det: ja!

FRU BARRING. I Dag, nu, inden Aften.

MALCOLM. Og De, Flora?

FRU BARRING. Jeg bliver her. Det er mit Hus, mit Hjem.

MALCOLM tvungen rolig. Det er Pouls og Deres fælles Hus, som De har Ret til at kalde Deres Hjem. Naar Fællesskabet ophæves, saa ...

FRU BARRING. Fællesskabet ophæves ikke — for Husets Vedkommende.

MALCOLM betragter hende stift. Jeg har sagt dem, at jeg ...

FRU BARRING. Jeg har fortalt min Mand, hvad De har sagt mig.

MALCOLM. De var i Deres Ret. Og han venter mig nu, for at høre den samme Erklæring af min egen Mund. Derpaa vil han betyde mig, at jeg har at forlade hans Hus, og derpaa . . .

FRU BARRING. Jeg vil anmode Dem om, ikke at tale med Poul.

MALCOLM stedse behersket. Vær rolig. En Ven af mig har mindet mig om, at i dette Land duellerer man ikke —, hvad der i dette Tilfælde heller ikke er Tale om. Det, at jeg elsker Dem, er ingen Fornærmelse imod Poul. Det er en Grund for mig til, at jeg fjerner mig, efter at have sagt ham det. Derpaa forlader De ham, og saa . . .

FRU BARRING. Jeg forlader ham ikke.

MALCOLM. Flora, jeg lod mig henrive før; — jeg havde lagt Haand paa mig saa længe. Jeg har samlet mig, jeg taler i Ro. De er intet Barn; De er en Kvinde. Hvad mere er: De er den Kvinde, jeg elsker. Hun bliver ikke hos sin Mand.

FRU BARRING. Og hvis hun bliver?

MALCOLM. Det kan hun ikke.

FRU BARRING Og hvorfor ikke?

MALCOLM. Fordi hun ikke elsker ham.

FRU BARRING. Og hvis hun ikke elsker ham og dog bliver . . .?

MALCOLM ser prøvende paa hende. Saa rejser jeg!

FRU BARRING rækker ham Haanden. Malcolm! nu kan vi tale sammen . . .

MALCOLM afbryder; halv Stemme. Flora, sig mig, at Du en Gang vil tilhøre mig — og jeg gaar med det samme. Men sig det blot!

FRU BARRING ser fast paa ham. Jeg elsker Dem ikke, Malcolm!

MALCOLM med bøjet Hoved. Tal saa . . .

FRU BARRING efter at have dæmpet sin Bevægelse. Jeg har intet at skjule for Dem. Mit Forhold til Poul har forandret sig fra i Dag. Hvis jeg forhen har haft Tvivl, saa var det Tvivl igennem Taage. De var den stærke Luftning, som rev Sløret itu. Men I Mænd kender os lidet. Naar vor Ungdomskærlighed dør, saa spirer ikke straks en ny. Ikke hos vort Lands Kvinder — ikke hos de gode iblandt dem; — og jeg kender ingen fremmede, — og jeg taler ikke om de letfærdige.

MALCOLM. Jeg kunde modsige Dem; men jeg hører.

FRU BARRING. Jeg er sikker paa, at jeg taler paa de manges Vegne. Men nu om mig selv.

MALCOLM. Jeg hører.

FRU BARRING. Fortrolighed i dette Øjeblik er mig nødvendig, som den Luft, jeg aander. Jeg maa — blive til noget; ellers synker jeg sammen.

MALCOLM gentagende. Blive til noget? Tilgiv mig, det klinger saa...
FRU BARRING. Jeg véd det. Men fæst Dem ikke til Ordene. Det er Kunsten, jeg mener.
MALCOLM. Scenen?
FRU BARRING. Ja.
MALCOLM betragter hende. Naar De udtalte Dem om Bøger, jeg bragte Dem, saa slog det mig, hvorledes Deres Dom var min. Jeg tog det dengang for et Tegn paa noget andet. Naar De, omend frygtsomt, kriticerede Poul og altid traf det rette, saa glædede jeg mig hemmeligt. Hvad der gik ham imod, det skrev jeg mig til Gunst. Jeg har set for kort: — kan være, at De nu ser rigtig.
FRU BARRING. Nu formaar jeg at sige, at det var Pouls Kunst, jeg elskede i ham. Naar jeg sad paa min Plads og saa' ham og de andre, saa vovede jeg knap at tilstaa for mig selv, hvor meget jeg fandt at udsætte. Og de Gange, da han var ægte i sin Fremstilling — da var min Kærlighed ægte til ham i vort Hjem.
MALCOLM knuger Hænderne. Jeg saa' det. Den lykkelige!
FRU BARRING. Jeg nød det ægte hos ham — hos dem alle. Jeg vidste ikke deraf, men jeg studerede ham, Dem — alle, alt!
MALCOLM. Studerede...? Ak.
FRU BARRING. Jeg bruger de Ord, som hyppigst bruges. Kan jeg vel veje Ordene, naar jeg taler i Fortrolighed?
MALCOLM. Tal blot!
FRU BARRING. Jeg vidste ikke deraf, — nu ved jeg det. De har aabnet Øjnene paa mig for alt — ogsaa for Elskov.
MALCOLM vil gribe hendes Haand. Flora.
FRU BARRING afværgende. For Elskoven, som et Maleri, et Landskab, en skøn Tanke i en Sjæl, som vi aner og tilegner os.
MALCOLM. De er en Kvinde — og taler saaledes! Selv „vort“ Lands Kvinder, som De nævner dem, har andre Ord for Kærlighed end — et Landskab, en skøn Tanke.
FRU BARRING. Hos Jer Mænd løber Elskov, Kærlighed, Lidenskab i et. Lad mig tale om den sidste, som er alt for Dem. Jeg føler ingen Lidenskab — ikke længer, eller — ikke endnu.
MALCOLM. Men hvis De ikke føler Kærlighed, hvor taler De da om Kunsten? Tror De, at man bliver Kunstner uden —? Se paa Poul!
FRU BARRING. Tys; der gives disse Naturer, som Poul... ja de ere ogsaa ret indenlandske... de naa'r ikke højst op, men naa'r dog frem et Stykke. Jeg vil begynde dér, hvor det glipper for Barring — jeg vil begynde ved Hjertet.
MALCOLM. Og om De havde hans Talent, hans Rutine, hans Yndest iblandt Folk — og om De vilde begynde ved Hjertet, — som han ikke har — hvor langt tror De da, at De vilde række, uden at anspo-

res af Lidenskaben, uden at kaldes af Elskov, uden at sejre over alle ved den Magt, som Kærligheden giver, hvoraf man selv er besejret?

FRU BARRING. Mit Hjerte vil søge ind i min Kunst, vokse dér, spire, blomstre. Véd De, hvad Kvindehjertet rummer, Malcolm? Det véd kun de store Digtere, hvis Ord aldrig kunne finde stolte Fortolkere nok. Min Kærlighed har lidt sit Nederlag. Jeg stoler paa Nederlagets Byggegrund; den er ved Jorden. Skal der bygges fra Sejrens Triumfbue, saa svæver man hurtigt i Luften. Mit Hjerte vil søge ind i min Kunst. Maaske kommer da en Gang den rette og henter det, — men ikke førend jeg gennem Kunsten staar jævnbyrdig med en Mand i Livet.

MALCOLM. Den rette! efter et Ophold. Er vi Venner, Flora?

FRU BARRING. Det, at de respekterede mig her — i mit Hjem, — under vore mange Møder — medens De ofte saa' mig forstemt, bedrøvet — det gør Dem til Vennen for bestandig.

MALCOLM. Ikke til mere?

FRU BARRING. Jeg lover aldrig. Tilgiv: men en Kvinde kan ikke se en Mand saa ofte svag ... endnu i Morges saa' jeg det ... uden at noget knuger sig sammen i hende, noget af det, der maaske havde givet Guden Vinger.

MALCOLM. Jeg tager det som et Haab. Jeg rejser nu. Jeg kommer tilbage som den samme og dog som en anden. De skal faa at se.

FRU BARRING. Vi ville se.

MALCOLM. De kommer!

TIENDE SCENE

Fru Barring. Malcolm. Barring. Lorenzen. Lerche. Mathilde.

FRU BARRING til Barring. Vor Ven Malcolm har meddelt mig, at han endnu i Dag rejser; — han vil gøre en Tur sydpaa for sit Helbred.

LORENZEN til Malcolm. Hvad, er De nu ogsaa syg? Tør jeg byde... Æsken frem.

BARRING hen til Fru Barring, dæmpet. Saa har Du altsaa ...?

FRU BARRING kold. Jeg tager Malcolms Værelse i Brug. Jeg vil arbejde dér.

BARRING. Arbejde ...?

FRU BARRING. Studere. Og — jeg vil sove der om Natten.

BARRING. Du vil ...? klynkende. Herregud, Flora!

FRU BARRING. Som jeg siger. Din Broder bliver der til i Morgen. Saa flytter jeg ind. For Resten alt uforandret her.

BARRING. Men Du er jo som forvandlet.

FRU BARRING Haanden paa Brystet. Ja. Nu vil jeg være hjemme — i mit Hus!

BARRING. Vi tales nærmere ved.

FRU BARRING. Det gør vi. Men ikke mere derom.

BARRING gaar hovedrystende, og trækker Lorenzen med sig ud i Haven.

MATHILDE til Lerche. Skal vi fortsætte Spillet?

LERCHE. Jeg giver mig paa Forhaand.

MATHILDE. Det skal man aldrig. Hvad Fornøjelse har Modparten saa?

LERCHE. Maa jeg byde Dem min Arm? de gaar.

MALCOLM til Fru Barring. Alle gaar — og jeg med. De bliver meget ene paa den Maade.

FRU BARRING. Sig ikke det! rækker Haanden ud. Altsaa ...?

MALCOLM trykker hendes Haand. Farvel Flora! gaar; vender sig i Døren, ser paa Væggen, og tager Miniaturportrættet ned. Faar jeg Lov at beholde det?

FRU BARRING nikker.

MALCOLM. Farvel! kysser Portrættet og gaar.

FRU BARRING synker ned i Stolen, Ansigtet i Hænderne; ser op; Stuen er tom; rejser sig og gaar hurtig mod Baggrunden. Farvel Malcolm! standser, gør Vold paa sig. Bliv længe derude! langsomt tilbage til Bordet, tager Bogen. Nu er det os to! — Mathilde og Lerche staar i Døren og titter ind; de har hinanden i Haanden.

BEGGE. Flora!

MATHILDE. Nu er vi to dit lille Publikum — indtil Du faar det store.

FRU BARRING. Det store faar man ikke; man kæmper med det — indtil det giver sig. Og saa er det dog det lille, man stoler paa.

Tæppet!

INDHOLD AF FEMTE BIND

Tredje Afdeling.

Vor Moders Saga.

Fjerde Afdeling.

Folkets Sange.



HOLGER DRACHMANN

POETISKE SKRIFTER

FOLKE-UDGAVE

GYLDENDALSKE BOGHANDEL

30. HEF

Forlagstrykkeriet, Klareboderne 3, København K